CAROLUS LUNDIUS

ZAMOLSE
PRIMUL LEGIUITOR AL GEȚILOR

Editura Biblioteca Bucureștilor

CAROLUS LUNDIUS

ZAMOLSE
PRIMUL LEGIUITOR AL GEȚILOR

Coperta şi tehnoredactare computerizată: Marian TĂNASE

Corectura aparţine traducătorilor volumului

Ilustraţia copertei:
Gerhard Mercator, *Ad Usum Navigantium*, 1569

ISBN: 973-8369-32-0

Tipar: Tipografia SEMNE '94

CAROLUS LUNDIUS

ZAMOLSE
primul legiuitor al geților

Traducere din limba latină în limba română de Maria CRIŞAN
Traducere din limba română în limba engleză de Honorius CRIŞAN
Ediţia a II-a, bilingvă româno-engleză, revăzută şi adăugită

Editura Biblioteca Bucureştilor
2004

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
LUNDIUS, CAROLUS
Zamolse, primul legiuitor al geţilor / Carolus Lundius ; trad. din lb. latină : Maria Crişan ; trad. în lb. engleză : Honorius Crişan. - Ed. a 2-a. - Bucureşti : Biblioteca Bucureştilor, 2004

Ed. bilingvă română-engleză.
ISBN 973-8369-32-0

I. Crişan, Maria (trad.)
II. Crişan, Honorius (trad.)

94(398.2)
299(398.2) Zamolse
929 Zamolse

CUPRINS

Cuvânt Înainte
la ediția a II-a

Regele Carol al XI-lea al Regatului Suediei l-a însărcinat pe eruditul CAROLUS LUNDIUS (profesor de științe juridice la Universitatea din Upsala, asesor regal, mai apoi Președinte al Curții Supreme de Justiție) cu revizuirea întregii legislații suedeze. Spre a duce la bun sfârșit această sarcină deloc ușoară, Carolus Lundius a făcut o călătorie de studii de peste un deceniu la toate bibliotecile mari din Europa, inclusiv la Biblioteca Vaticanului.

În tot acest timp i-au trecut prin mâini mii și zeci de mii de manuscrise, incunabule, cărți - și nu numai din domeniul juridic - pe care le-a analizat, le-a comparat între ele, le-a cântărit, le-a judecat cu o minte extrem de precaută, dublată de o instruire cu totul aleasă, de un simț moral creștin pe care i-l impunea și calitatea sa de Arhiepiscop de Upsala, invocând mereu personalitatea de excepție a celui dintâi legiuitor al tuturor popoarelor, nu numai al Geților – ZAMOLSE.

La finele călătoriei de studii, trăgând concluziile de rigoare, s-au adus îmbunătățiri întregii legislații suedeze, la toate nivelele și compartimentele.

De subliniat că, sub Carol al XI-lea, Regatul Suediei cuprindea, în afara țărilor baltice, și o bună parte din teritoriile actuale ale Germaniei și Poloniei, totalizând vreo 20 de țări și ținuturi. Așadar, pe baza unui studiu foarte amplu și judicios prezentat de Lundius Regelui Carol al XI-lea, acesta a dispus ameliorări substanțiale ale legislației Regatului său. Astfel, pentru combaterea corupției, care atinsese culmi, am putea zice, comparabile cu cele din România actuală, s-au instituit pedepse foarte aspre, inclusiv pentru judecătorii corupți, ca pentru orice alți delicvenți și chiar mult mai aspre, interzicându-le chiar să-și pună avocați.

Spiritul de justețe, de echitabilitate, de blândețe, pe care s-a bazat noua legislație sub Carol al XI-lea, spirit insuflat de Carolus Lundius și care, la rândul său, era inspirat din Legislația lui Zamolse – în calitate de ghid suprem -, Zamolse fiind considerat primul legiuitor al Geților și al tuturor popoarelor germanice, întrucât seminția gotică și sueonică este una și aceeași cu cea getică. Lundius își sprijină raționamentul atât pe surse antice – istorice, arheologice, epigrafice -, cât și medievale, căci

Dio Chrysostomus vorbeşte despre acestea în opera sa, după cum spune şi titlul: Despre originea şi faptele Geţilor (GETICA). JORDANES / JORNANDES idem, şi-a intitulat opera DE ORIGINE ACTIBUSQUE GETARUM (= Despre originea şi faptele Geţilor), dar îi numeşte când Geţi, când Goţi, astfel încât, unii profesori fiind derutaţi, îl acuză pe Autor de confuzie – total fals: regretabil este că şi germanii şi francezii şi italienii au comis aceeaşi eroare. Istoricul şi arhiepiscopul upsalez Joannes Magnus Gothus (1488-1544), în voluminosul său tratat în care relatează istoria tuturor regilor geţi şi sueoni (Historia de omnibus Gothorum Sueonumque regibus, Roma 1554) în C.I, cap.23, explică cel mai limpede fenomenul, citez; „Ba, mai degrabă cred că este vorba de o diversitate a idiomurilor din partea celor care guvernau, căci acasă li s-a spus VESTROGEŢI - Geţilor de Apus, Geţi şi OSTROGEŢI – Geţilor de Răsărit (VESTROGETAE hoc est OCCIDENTALES GETAE, GETAE et OSTROGETAE hoc est ORIENTALES), iar pe alte meleaguri în idiomuri străine - când Samageţi, când Masageţi; celor pe care Strabon, în cartea a XI-a îi numeşte Geţi de Răsărit, li se va spune Tirsageţi; aşadar, atât Grecii, cât şi Latinii i-au numit pe aceeaşi Goţi / Geţi cu un termen comun, trimiţând la acelaşi neam." Şi Paulus Orosius, în Cartea I, mărturiseşte acelaşi lucru, căci spune clar că Geţii sunt aceiaşi cu cei care acum se numesc Goţi. Cei mai mulţi autori, vechi sau noi, susţin pe bună dreptate că neamul Geţilor ţine de cel al Goţilor, fiind una şi aceeaşi stirpe. Paulus Diaconus, în Viaţa lui Narses, vorbeşte despre GOTHOGETAS, şi acesta pentru că, din cele mai vechi timpuri, noi, popoarele scandinave, numeam GET ceea ce, de către autorii latini s-a numit GOT.

Pe linia problemelor de limbă, cărora Lundius le-a acordat o atenţie deosebită, stabileşte, înainte de toate, cum trebuie scris corect numele acestui mare legislator al Geţilor, adică al tuturor popoarelor nordice – SAMOLSE –, aşa aflându-l înţeleptul Lundius în cele mai vechi manuscrise pe care le descoperise în bibliotecile Suediei, comparate apoi cu cele din alte părţi ale lumii. SAMOLSE a fost apoteozat după moarte (că lucrurile stau aşa, ne stau mărturie scrierile istoricilor antici, printre care şi Tacitus, comp. cu Monumentul literar al Scrierilor Eddice şi cu Cronica Suediei, că Geţii s-au mai numit, în afară de GETAE - GOTHONES, GETAR, GETTAR, JETTAR, JOTTAR, GAUTAR, GOTAR şi GOTAR, de la rădăcina GA, GE, GAU, GO, JO, GIO, GOJA, însemnând **Pământ**, de la verbul GIETA: a da naştere, a zămisli cu largheţe), fiind ridicat la rangul de ZEU. (Eu am afirmat încă

mai de demult, începând cu lucrarea dedicată Troiei, al cărei rezumat l-am publicat în 1997 la Ed. Macarie, Târgovişte, sub titlul **Die Lage der antiken Städte Troja und Theben aus Böotien in der Brozezeit**, că absolut toţi zeii elini şi romani – şi nu numai – fuseseră oameni în carne şi oase, pe care Posteritatea i-a zeificat după moarte, ca unii ce săvârşiseră în timpul vieţii fapte deosebit de importante; acest a fost şi cazul lui ASKLEPIOS – AESCULAP, care trece drept zeu al Medicinei, dar care este comemorat şi astăzi în localitatea TRIKKA, unde s-a născut prin mileniul II î.d.C. şi unde vindecase mulţi bolnavi doar punându-şi mâinile pe capul lor (iată vârsta bioenergoterapiei!); chiar şi fiii săi - PODALIR şi MACHAON -, participanţi la Războiul Troian, au fost zeificaţi după moarte ca urmare a aceloraşi calităţi de vindecători moştenite de la părintele lor.)

SAMOLSE şi, de altfel, întreaga suită de aşa-zişi zei elini şi romani, începând cu APOLLO, AFRODITA-VENUS, ODIN (Wottan / Wodan), ARTEMIS-DIANA, HECATES, etc., etc., au fost la origine SCIŢI / GEŢI (SKYTHA > GETA sau invers) hiperboreeni, atestaţi până dincolo de LACUS MAEOTIS (= Marea de Azov), toţi arcaşi vestiţi, căci SKYTHA / GETHA înseamnă **săgeată** (iar **săgeata** nu putea fi luată în discuţie decât în tovărăşia **arcului**; Apollo, de pildă, avea arcul şi săgeţile de aur; la fel sora lui – ARTEMIS / DIANA.

APOLLO / N, numit şi BALLUR / BALDUR / ABALUR la vechii Geţi (regăsit sub acest nume şi în unele părţi ale Olteniei noastre), dar şi **PAEAN** sau **FAN**, unul dintre cele mai vechi cuvinte getice, însemnând Dumnezeu (şi care azi face parte din fondul principal de cuvinte al limbii române şi a mai tuturor limbilor europene, căci, mutatis mutandis, admiratul devine admirator şi viceversa), iar PEAN / PAN („zeu" al întregii Naturi, inventator al naiului şi reprezentat de antici cu coarne şi picioare de ţap; căci, păscând oile, trebuia să fie şi naist, oile fiind mari melomane; iar bilabiala P fiind consoană permutabilă cu bilabiala B, a devenit şi **BAN**, care mai înseamnă şi **ogor**, **teritoriu**, de unde l-a luat limba latină în expresia **foris bannire** şi în verbul bannire (împrumutat apoi de limbile zis romanice), însemnând **a da afară din teritoriu, a exila**). Conceptul de BAN a desemnat până în Evul Mediu târziu un **proprietar de pământ**, **moşier**, **administrator**, **prinţ**, iar BĂNIE s-a numit **moşia** pe care o administra. (După cum e ştiut, şi azi se spune **Bănie** (sau Cetatea Băniei) în loc de Craiova, căci **Bănia** Craiovei a fost cea mai cunoscută dintre **BĂNII**, urmând apoi cea a

Severinului, etc., al cărei Ban, bătând monedă, până în copilăria mea, de **argint**, moneda s-a numit şi ea tot BAN.

Din getă, apoi din limba română, l-au luat şi maghiarii (vezi romanul BANK, BAN de Katona Joszef) şi polonii şi cehii sub forma de PAN (folosit şi azi cu sensul de **domn**, întrucât **Băniile** au dispărut. Cuvântul **FAN,** cu sensul de Dumnezeu, este dat, de exmplu, şi de BONAVENTURA VULCANIUS BRUGENSIS în lucrarea DE LITERIS ET LINGUA GETARUM SIVE GOTHORUM (= Despre literele şi limba Geţilor sau a Goţilor)... ca fiind cel mai vechi cuvânt getic, prezent mai apoi în gotică şi teutonă, unul din nenumăratele cuvinte comune nouă şi popoarelor germanice cu care strămoşii noştri Sciţi, Geţi, Vlahi, Daci, Carpi, Cistoboci, Costoboci,... au trăit la un loc, având deci o istorie comună, o aceeaşi limbă, ba chiar din timpuri imemoriale; de aceea GET este totuna cu GOT, adevăr atestat de cele mai vechi documente. Iată ce scrie în Analele Sueoniei: As Japhet are komne Scyter oc Geter, som longt epter Kalladis Gother / och nu Swenste = Sciţii şi Geţii se trag din Japhet; ei s-au numit mai târziu, după Goţi, Sueoni.

AFRODITA / VENUS s-a numit la Geţi FREYA, FRUR numită în vechime la Roma, căci ne stă mărturie templul FRUCINAL, sau FRUSINAL, remarcă FESTUS (grămătic latin din secolul II al cărui tratat „DE SIGNIFICATU VERBORUM" = Despre sensul cuvintelor, este foarte preţios, căci se pare că este unica sursă care ne dă informaţii corecte despre antichităţile romane; radicalul grecesc 'Αφρος > Afrodita, se regăseşte la vechii Geţi sub forma de ASRA, căci în străvechile legi gotice, i.e. getice (cf. W. Goth. **Arsobolkar**, c.XVIII) regăsim cuvântul HUUSPREA / HUUSFREIA, care în inscripţii este notat HUUSFRU, însemnând MATER FAMILIAS (= stăpâna casei, cea care chiverniseşte bugetul casei, căci ne aflăm în MATRIARHAT); acelaşi cuvânt, străbătând veacurile, îl regăsim în germana literară modernă sub forma HAUSFRAU, cu absolut acelaşi sens; interesant de remarcat este că ne confruntăm şi cu masculinul HAUSHERR, căci, atunci când salariul soţiei depăşeşte pe cel al soţului, rămâne bărbatul acasă şi se ocupă de treburile gospodăreşti, de bugetul casei; când însă se află în societate şi, recomandându-se, este nevoit să specifice şi profesia, spune HAUSHERR (= gospodarul / majordomul casei) cu jumătate de gură. [Poate de aceea germana modernă a creat femininul RATSHERRIN,

atunci când pe postul de consilier (RATSHERR) se află o femeie şi nu un bărbat?]

La fel stau lucrurile şi cu ARTEMIS / DIANA, ambele cuvinte găsindu-şi etimologii absolut logice în substratul getic al limbii române, de la ARS, care înseamnă săgeată, întrucât aceasta era „zeiţa" vânătorii...

Odin / Wotan / Wodan se regăseşte în cel mai vechi zeu nordic – ATTIN (care a dezvoltat şi cuvântul TATĂ în turcă şi persană; vezi şi ATATÜRK = Tată al turcilor, dar, prin metateză şi TATĂ din limba română) împrumutat de greci în ADONIS [frumosul tânăr îndrăgit de Afrodita şi care este ucis în floarea vârstei de un mistreţ (= zeul Marte(?) soţul oficial al Afroditei (vezi şi idila **La moartea lui Adonis** de Teocrit))], dar şi de ebraici în formula de invocare ADONAI = Doamne!, Stăpâne!

HECATES (care, împreună cu fiicele ei - MEDEEA şi CIRCE - trecea drept vrăjitoare) era fiica regelui taúrilor, PERSES, din CHERSONESUL TAURIC (Crimeea de azi, de a cărei geografie istorică eu mă ocup de peste 30 de ani, aşa devenind şi membru al Societăţii de profil „ERNST KIRSTEN" din Stuttgart, încă din 1990), care i-a dăruit fiicei lui o pădurice (luncă) numită Păduricea lui HECATE, în latină HECATES LUCUS. Ei bine, această luncă se regăseşte, până în ziua de astăzi, sub acest nume, în absolut toate Corpusurile de inscripţii. Lângă această pădurice s-a pescuit în 1885, de către nişte marinari, soclul mormântului lui Achille, pe care este încrustată o inscripţie de importanţă capitală, *«Αχιλλει τομ βομον και το κεδρον»* = sub această piatră zace Achille într-un sicriu din lemn de cedru; locul se află cam la 40 de km nord de Oćakov (districtul Ecaterinoslav, exact unde toţi autorii antici indicau locul unde eroul troian căzuse la datorie, în faţa Troiei (Hdt. IV, 55 şi 76, Strab. VII, 1, 19, Ptol.V, 8, 5, Mela II, 98, Plin.IV, 83 comp. IOSPE IV, p.28-30 şi Gazdukević, Das Bosporanische Reich, p.33). În 1887 soclul a fost expus în muzeul **Ion Suruceanu** din Chişinău, iar la începutul secolului al XX-lea îl găsim într-un muzeu londonez.

Cei mai de crezare autori ai Războiului Troian sunt doi martori oculari – DICTYS CRETANUL şi DARES FRIGIANUL, ale căror **Efemeride** au fost cuprinse în BIBLIOTHECA HISTORICA a lui Diodor din Sicilia, între Cărţile V-VI. Ediţiile posterioare celei din 1559, pusă la punct de Sebastiano Castiglione, „uită" să mai pomenească

de aceşti autori autentici ai Războiului Troian. Homer, care s-a născut la 169 de ani după căderea Troiei, s-a făcut cunoscut în lumea întreagă pentru că poemele lui deveniseră cunoscute pe vremea lui Pisistrate (sec. VI î.d.C.) în timp ce Jurnalul lui Dictys a fost descoperit de nişte ciobani, profanatori de morminte, în mormântul acestuia din Knosos (unde se afla şi o inscripţie, redată şi în **Bibliotheca Historica**, ediţia pomenită) în al 13-lea an de domnie a lui Nero (37-68; 54-68 d.C.) şi a fost tradus apoi de Cornelius Nepos în latineşte.

În orice caz, acestea sunt pagini de istorie autentică, de care Homer a dispus, făcând uz de ele, mai ales în Iliada, iar epopeile lui sunt opera unui rapsod, ce-i drept excelent, dar rapsod.

Ilustrul erudit suedez Carolus Lundius, despicând firul în patru, spre a convinge pe cititorul bine educat, dar şi bine intenţionat, oferă etimologia cuvintelor proprii – antroponime zis-mitologice -, cum este şi cazul zeiţei Mamă-Pământ DE / GEMETER, termen getic la origine (el descoperise la Biblioteca Vaticanului numeroase cuvinte getice cu care erau presărate manuscrisele acestei uriaşe bilbioteci şi le-a notat pe toate, promiţând că va întocmi un dicţionar, de care eu mă lupt de mult să dau; poate dacă Ministerul Culturii ar fi dispus de ceva finanţe cu ajutorul cărora să mă deplasez în Suedia, măcar câteva săptămâni, mai ales că anul 2002 a fost şi anul internaţional al relaţiilor culturale româno-suedeze; aşa s-a spulberat şi speranţa mea de a face lumină într-un domeniu atât de important – **substratul getic al limbii române**)... dublată de DIANA, cea mai importantă zisă-zeiţă a Geţilor, luată apoi de elini în Panteonul lor de zei, care toţi fuseseră ai Geţilor / Dacilor Hiperboreeni.

Un alt cuvânt pe care eu l-am considerat şi îl consider ca şi FAN, făcând parte din fondul principal de cuvinte, căci revine pe buzele vorbitorului român (şi aproape ale tuturor europenilor) de mai multe ori pe zi – acesta este **BOS(S)** = şef, patron. Acesta este geticul şi suedezul **PAS**, însemnând **conducător**, **şef** (în gotică, până târziu BIASSA / BASSA / PASA), care a dat într-o serie de limbi, inclusiv în turcă, persană şi română cuvântul PAŞĂ, cu o întreagă familie de cuvinte. Acest străvechi cuvânt getic, în opinia mea, mai poate fi pus în legătură şi cu populaţia **BESSA** (lat. BESSI-ORUM), despre care relatează frecvent şi Ovidiu în elegiile sale, ca una ce trăia amestecată cu Geţii şi din care (e posibil) să se fi iţit şi familia domnitoare a BASS-

ARABILOR, odată cu denumirea dată ţinutului BASSARABIEI, sau anterior acesteia.

Substantivele **LEGE** şi **OBICEI**, primul trecând ca primit din latinescul LEX, LEGIS, al 2-lea din slavonă, ambele sunt pur getice, iar fenomenul de împrumut a avut loc exact invers, căci primul a fost un străvechi LAGH, trecând prin LEAGE, ajuns la actualul LEGE, iar **obicei** se trage din geticul BIUTHS, care stă la baza legilor BELLAGINE (BIJLAGINES, corect, subliniază Lundius, căci aşa fusese găsit în manuscrisele vechi), puse la punct de DICENEU (al 2-lea mare legislator al Geţilor, după Samolse) şi trecând prin LEX ANTIQUA VALACHORUM, au devenit CUTUMĂ, obicei al pământului, fiind vorba la origine de o lege nescrisă, un **jus moribus constitutum (un drept constituit pe bază de obiceiuri)**.

În ordine cronologică, primul mare legiuitor al lumii este considerat a fi fost **ZEUTAS**, demn de a fi subliniat, originar din VALAHIA şi care a fost unul din regii externi ai Regatului Scandinaviei, în opinia lui Joannes Magnus Gothus (op. cit.), precum şi toţi ceilalţi regi geto-daci – DROMIGETE, BOROISTA, SCORRYLO, DARPANEUS, DICEBALUS şi toţi ceilalţi, mai puţin vestiţi; nu este uitată nici regina THOMYRIS / TAMYRIS, domnind peste ţara Masageţilor, sec. VI î.d.H., la graniţa cu Persia şi care, fiind atacată de Cyrus, îl ucide pe acesta.

ZAMOLSE a fost şi om şi a trăit, cf. Herodot (IV, 96), cu mult înaintea lui Pitagora, necum să fi fost sclav al acestuia. Substantivul **OM** vine din vechiul termen getic omoios, însemnând de aceeaşi natură, asemănător, deci fiinţe care au aceleaşi preocupări, se adună laolaltă din dorinţa de socializare. Din getă a pătruns mai întâi în elină ca adjectiv, ομοιοσ- α - ον, cu absolut acelaşi sens.

Astfel, Zamolse, care primise o instrucţie aleasă la „şcoli" ioniene şi în Egipt, întors în patria lui, Tracia, a strâns în jurul lui pe cetăţenii de vază ai comunei, ţinându-le lecţii de filosofie, precum mai târziu filosofii elini, precum Socrate, Platon, Thales, Anaxagora, Anaxiomene... Învăţătura lui era pur umană, insuflându-le iubirea de glie şi neam, introducând conceptul de nemurire a sufletului, astfel că strămoşii noştri erau viteji în războaie, cum au fost mai târziu şi urmaşii lor direcţi – Goţii şi Sueonii (opinie împărtăşită de toţi eruditii nordici din secolele XII-XVII), avântându-se cu pieptul deschis în faţa duşmanului, ştiind că

după plecarea din această viață ajung la „zeul" lor, Zamolse, unde îi aştepta un trai tihnit, lipsit de griji şi o fericire veşnică (formulă regăsită în slujba de înmormântare la ortodocşi sub forma „unde nu este nici întristare, nici suspin şi viață fără de sfârşit"). Dar, aşa cum în timpul vieții, Zamolse, prin doctrina pur zamolsiană recomanda principiile de drept bazate pe dreptate, echitate şi blândeţe, cerând pedepse meritate pentru toți cei vinovați, inclusiv pentru judecătorii corupți, tot astfel şi după moarte, - pe baza unei judecăți minuțioase a trei judecători, corespunzând lui Minos, Rhadamantes şi Acacos la greci -, vor fi date răsplăți celor drepți şi buni şi pedepse celor răi. Lundius relatează toate aceste judecăți zamolsiene pe baza inclusiv a **Monumentelor literare Eddice** (= două culegeri de legende-poeme, născute în ISLANDA (care în antichitate s-a numit TULA ce îndepărtată, **Ținutul de gheață (Terra glacialis**, tradus corect cu englezescul Iceland), puse la punct de doi învățați (Samus Sigjusson şi Snorri Sturleson) în sec.XI-XII, ele însă narând fapte petrecute cu multe secole înaintea erei creştine, printre care şi cele legate de personajul central al cărții de față – ZAMOLSE.

Chiar şi în cazul lui ODIN (Wodan / Wotan), străveche divinitate germanică, pentru că a ucis mulți duşmani, la rându-i sfârşind de moarte violentă, locul lui este în Tartar (= iad întunecos), dar ca **zeu sângeros** (deus sanguinarius) şi înscăunat ca WALHALLWISIR (**mai marele** Walhallei, WISIR venind din geticul **SIR / SIRE / SOR**, pe care îl regăsim în mai toate limbile pământului şi cu acelaşi sens din străvechea antichitate, inclusiv în persană, turcă (VIZIR) şi română (în anglo-saxonă cunoaştem de mult sensurile lui SIRE, pătruns la noi odată cu dramaturgia shakespeareană).

Spiritul de dreptate şi echitate, atât de pregnant la Geți, este explicat de Lundius inclusiv pe baza etimologiei acestei seminții (GAUTOI / GAUTAR / GOTHAR şi GOTHI = cea mai nobilă, cea mai aleasă din semințiile acestui pământ şi care a dat lumii întregi, tuturor statelor, împărați, regi, domnitori, nobili şi curteni, aşa cum reiese şi dintr-o scrisoare a Regelui Gustav I al Norvegiei adresată Regelui Francisc I al Franței.

Filosofia zamolsiană, din care s-au inspirat şi jurisdicțiile germanice în aspectele lor cele mai drepte, pleacă de la principii zis-geometrice ale definițiilor. Prima fiind CAUZA, care este ceva de la care se pleacă, când se întâmplă ceva; 2. Cauza primară este acel ceva, de la care purced toate celelalte; 3. Cauzele secundare sunt acelea care se

raportează la cauze primare, unde îşi au şi obârşia; 4. Mişcarea este izvorul oricărei acţiuni, chiar şi în cazul lucrurilor neînsufleţite, nu numai al animalelor, atâta vreme cât şi acestea participă la ideea de bine şi frumos a celor vii... Desigur, nu-mi propun ca postfaţa să înlocuiască întregul conţinut al cărţii; de aceea mă opresc aici, subliniind că m-a uimit maniera de tratare a faptelor de istoric, cultură, civilizaţie ale unui popor (sau ale unor popoare) de către cărturarii nordici, profunzimea, acurateţea, onestitatea cu care ei au aşternut pe hârtie numai ceea ce au văzut cu proprii lor ochi şi au auzit cu propriile lor urechi, după ani şi ani de călătorii de studiu, manieră de lucru observată şi la savantul german Laurentius Müller şi la Sarnicius, dar şi la Dimitrie Cantemir, care, aşa principe cum era, s-a deplasat la izvoarele Nistrului, a cercetat amănunţit LACUS OVIDIIS, făcând personal măsurătorile, ca un topograf grijuliu, apoi l-a descris acurat în **DESCRIPTIO MOLDAVIAE**.

Maria Crişan (M.A.)

24 mai 2003

CAROLUS LUNDIUS

ZAMOLSE – PRIMUL LEGIUITOR AL GEȚILOR

Traducere şi unele note de MARIA CRIŞAN

Ediția a 2-a, revăzută şi adăugită

După o îndelungată disertaţie în cadrul Academiei de Ştiinţe – i.e. a Universităţii Upsaleze[1], s-a hotărât să se facă public cunoscut acest adevăr istoric - tipărindu-se prezenta carte, trudită de către Carolus Lundius. În aceeaşi carte s-au mai adăugat şi alte câteva date privind antichităţile Sveonilor, Goţilor/Geţilor, precum şi ale altor neamuri; lucruri care până acum nu fuseseră abordate de către alţii - sunt date acum la lumină, pe scurt, de către acelaşi autor - Carolus Lundius

[1] În Evul Mediu universităţile îndeplineau şi rolul Academiilor de ştiinţe de mai târziu, poate de aceea se şi numeau academii.

PREA STRĂLUCITULUI ŞI PREA PUTERNICULUI
PRINCIPE ŞI STĂPÂNULUI
CAROL AL XI-LEA
REGE AL SUEONILOR, GOŢILOR ŞI VANDALILOR

MARELUI PRINCIPE AL FINLANDIEI,
DUCE AL SCANDINAVIEI, ESTONIEI, LIVONIEI, CARELIEI,
Bremenului, Verdenului, Stetinului, Pomeraniei, Cassubiei şi Vandaliei, principe al Rugiei, Ingriei, stăpân al Vismariei şi deopotrivă al Comitatului Palatin Rhenania, duce de Bavaria, Jüllich şi Clivie,
Prea credinciosului şi fericitului August,
Prea bunului meu Rege şi Stăpân!

Prea strălucite şi prea puternice REGE, prea blândule STĂPÂN!

Cutează această umilă cărţulie - şi totuşi demnă de atenţia unui spirit elevat - să fie supusă privirii serenissime a Majestăţii Voastre Regale; ei bine, da, pentru că prin aceasta oricine îşi va putea aminti de acele lucruri despre care cărţulia glăsuieşte şi cărora Maiestatea Voastră Regală li s-a dedicat, cu trup şi suflet, încă din anii tineri - toate o mărturisesc cu prisosinţă: vreau să spun JUSTIŢIA şi ECHITATEA germană; acestor două nobile misii şi calităţi li se adaugă BLÂNDEŢEA de o rară fineţe şi cu multă prudenţă mânuită de Maiestatea Voastră Regală, aşa încât în EA se oglindeşte perfecţiunea înţelepciunii umane, aşa încât, dacă aceste însuşiri ar fi reprezentate pe scena unui teatru, acesta ar răsuna într-o asemenea măsură de strigătele şi aplauzele mulţimii, încât s-ar răspândi pe întregul glob terestru până la capătul lumii. Şi nu e deloc de mirare, căci oriunde s-ar prezenta un asemenea spectacol, ştergându-se lacrimile şi mizeria unor bieţi oameni nevoiaşi, iar cei năpăstuiţi pe nedrept / încărcaţi pe nedrept de povara unei pedepse privative de libertate/, vor afla sfânta libertate şi un refugiu lipsit total de griji la pieptul Maiestăţii Voastre Regale; şi de ce nu şi alţi cetăţeni, din alte pături sociale, vor găsi salvarea alergând spre această sfântă Ancoră; prin mişcări lente ale navei lor, vor descoperi şi portul mult râvnit şi locul cel mai tihnit, unde să-şi arunce ancora. Aşadar, condiţia umană în acest chip şi câte altele se restabileşte, prevăzând toate legate între ele, păstrând cu multă grijă atât pe cele generale, cât şi pe cele particulare, până şi chiar bugetul statului menţinându-l, în chip fericit, constant, este foarte firesc să fie salutat, strigându-se într-un glas, cu totul meritat, că Tu, o Auguste, eşti REGE şi TATĂ AL PATRIEI (Pater Patriae). Dar acest om uriaş, pe bună dreptate, este înconjurat de laude, pretutindeni şi pe câmpul de luptă este încărcat de laude şi de către învinşi şi de către învingători, fie bătrâni, fie în floarea vârstei, aşa că laudele pe care eu i le aduc sunt cu totul neînsemnate faţă de cea mai înaltă stimă pe care ar trebui să i-o arăt. De ce nu am spune-o deschis că Majestatea Voastră este în imediata apropiere a Dumnezeirii, pe bună dreptate, căci, după cum se vede, chiar şi în această mică ocazie - tipărirea prezentei cărţi - s-a implicat. Cu adevărat sunteţi întruchiparea Dumnezeului celui Mare despre care se crede că nu poate fi abătut de nici o meteahnă a omului de rând, sau într-o măsură cu totul neînsemnată, căci El se înalţă de la sine prin orice mijloc cu putinţă. Priviţi, Înălţimea Voastră Regală, cu fruntea senină la acest omagiu mult prea modest, la cărţile, deloc voluminoase, care Vi se depun, cu multă

închinăciune, la altarul Maiestății Voastre. Pentru cărțulia de față sunt recunoscător mai întâi Maiestății Voastre Regale și apoi celor devotați mie care au sprijinit publicarea ei, în frunte cu Alteţea Voastră: fie ca și în viitor să fiți la fel de blând la rugămințile, speranța și încrederea celor care apelează la mărinimia Alteței Voastre ca la un Dumnezeu atotputernic al scumpei noastre patrii, precum și al întregului glob pământesc și să vă avem sănătos și ferice cât mai multă vreme de aici încolo, spre bucuria celor care au nevoie de Maiestatea Voastră! Prea sărbătorească să fie ziua și să țină și la urmașii noștri, în care cerul ne-a trimis această mult strălucitoare stea, stea prea binecuvântată, aducând cu ea pe pământ bunătatea unui destin fericit - din cer să ne-o trimită din nou și să ne izbăvească de toate relele. De ce nu, aș vrea ca Muzele să poruncească să rupă tăcerea buzelor mele și să compun un poem acompaniat la liră prin glasul căruia, prin urări imaculate, să întrunească sufragiile altora și totodată să fiu răsplătit cu aplauze și să mă înalțe mai sus.

CAROLE, tu rege al Nordului, glorie a Pământului, podoabă a lumii, prea mare învingător,

Pe care îl cântă artele, virtuțile înălțându-l la stele:

Justiția nu-i ea prima laudă? Bastonul noduros nu

Sunt muncile lui Hercule pe care le cinstesc toate neamurile, într-un glas:

Printre primele neamuri, cel al Svionilor fu de tine cu arma învins

Şi câte mai alte noroade cățărate pe ziduri

Şi-astfel regatul acesta fu într-o clipă prefăcut în ruină.

Căci nu aceasta a fost treaba noastră?

Să lovim cu cruzime corpul și articulațiile lui.

Spuneți-mi, Muze, cine prin legi și-a mărit așa de mult țara, hotarele ei,

Spuneți cine a fost cel dintâi ce a stins cumplitele focuri ale crudului Marte?

El a fost cel ce a stins și-ntr-o clipă, el singur reclădi totul.

Aşa mi s-a înălţat peste toţi slăvitul CAROL, de a redat multor neamuri traiul lor veşnic.

Aşa prin măreţul lui Suflet, măreaţă şi CONCORDIA domniei lui fu,

PIETATEA-nfloreşte, DREPTATEA ce mamă a egalităţii e;

Iar străbuna CURIE strălucească-ndestul în veşmântul Senatului.

Cetăţenii s-adună cu toţii spre a-l cinsti întru totul pe Regele CAROL,

Cel care, ştergând vechile norme penale, institui noi pedepse, mai drepte ca altele;

El socotind, cu dreptate, că legile nu pot fi de-a pururi aceleaşi,

Făcu legi mai drepte. După EL, CAROLUS, LEGEA e tot ce pe lume-i mai sfânt.

EL CAROLUS, întru totul mai drept şi măreţ, îl întrece pe Apollo.

> Trăiască AUGUSTUS, doar prin el se salvează, prosperă tot ce-i bun pentru patria noastră; să sporească forţele ei, ocolită să fie de rele, căci numai astfel va putea năzui către culmi;
>
> Regina lui - mamă, cine-i - desigur, e Hedwiga, născută din sânge de nobil / dintr-o familie de nordici, viţă veche de nobili

Cu totul aparte vestiţi pe Pământ. Să trăiască!

Ea care MAREA DRAGOSTE faţă de popor întrupează!

Parte numai de bucurii să aibă acuma şi-n veci de-aci înainte!

Să trăiască şi să înflorească UDALRICA, regina soaţă şi EA

Cea mai mare stăpână pe pământul acesta-,

Pildă de cinste şi onoare a spiritelor cereşti!

Să înflorească şi vlăstarele regale prea demne de regat!

CAROLUS, înainte de toate, al cărui schiptru va sta aşa tihnit

După ce purtat-a războaie mari, iar scuturile le vor fi părăsite în cer.

Rămâne mai departe familia fericirii sortită, urmaşii; printre ei şi nepoţii,

Şi, prin destine unite, de aceeaşi strălucire.

Mereu să aibă parte numai de lucruri BUNE, în veci de veci!

Clintită să nu fie nici de lucruri cu viaţă scurtă şi nici de veacuri!

Acestea, Muza mea graţioasă îţi urează,

Cântându-ţi virtuţile în note iţite din inimă.

Primeşte, blândule REGE, primeşte, Tu, GLORIA REGILOR,

Primeşte aceste cuvinte născute în sufletul meu înflăcărat;

Şi, oriunde mă aflu te cântă pe Tine cuvintele mele

În note atent rostuite, pe tine te-nalţă, te cântă, atât cât ele-s în stare,

Se târăsc pe pământ ca o fibră subţire, cântându-ţi

Şi-ţi cad la picioare. La picioarele MAJESTĂŢII VOASTRE PREA SACRE.

Cu o credinţă foarte devotată

Şi foarte supus cât voi trăi

CAROLUS LUNDIUS

Imn închinat primilor făuritori de legi la Geți

(20 de hexametri dactilici scrişi în greaca bizantină şi traduşi de mine într-o manieră liberă, la 4 ianuarie 2000)

Bine ia seama la glasul DREPTĂŢII, îţi zic,
Lasă pe altdat' palestra şi vină s-asculţi ce-am să-ţi spun:
Dreaptă mi-e spusa şi drepţi sunt şi aceia ce-o află din for, căci
ZEII vroit-au acol', între GEŢII CEI DREPŢI să-l iţească
Şi nu chiar pe culmile Idei, ce azi sunt altare,
Sfânt şi cu văl pe obraz zămislitu-l-a DOMNUL pe El-
Mult mai iubit decât alţii, crescut în DREPTATE, ZAMOLSE,
Alb e veşmântul ce-l puse pe El, DOMNUL SFÂNT, aşezându-l în for,
Strajă să stea la intrarea-n cetate, LEGEA veghiind.
Astfel, cum stă maiestuos cu coroana pe cap, o minune –
FAR LUMINOS pentru GEŢII CEI DREPŢI, plutind peste ape,
Pare, prin vrerea cerească – iar nu prin a sa – că pluteşte.
Vrednic ca el şi iubit de cei mulţi mai era DICENEU –
Legi făurit-a şi El, dar ZAMOLS', mult mai drept, mai frumos,
BLÂNDĂ FECIOARĂ cum pare, ne este mai mare ca toţi.
Mult mai vestiţi decât toţi, iscusiţi în voroave cu tâlc erau ceştia.
Tot de la ei, de la GEŢI şi TROIENI se trag, totuna-s cu Ei, doar
Sacrele legi şi umane izvorăsc de la GEŢII străbuni, ce
Totuna-s cu DACII de NORD şi ca neam şi ca limbă şi zei.

SALUTUL MEU ADRESAT CITITORULUI

S-au scurs douăzeci şi doi de ani de când, prin vot public, am intrat ca cel dintâi admis în această Academie (Universitate), pentru a studia ştiinţele juridice. Cât priveşte însuşi spiritul meu, strădania şi gândirea mea puse în slujba acestor ştiinţe, le las în seama judecăţii acelora care atunci m-au admis în rândurile studenţilor, iar apoi mi-au dat prilejuri frecvente să le audiez cursurile.

În tot acest răstimp, am aşternut pe hârtie, cu mare grijă, - nu cu neglijenţă cum o fac unii nu corupt, cum obişnuiesc alţii -, o bună parte din cele pe care le notasem cu propria mea mână în timpul cursurilor. Singura greutate de care m-am izbit, dacă este să o mărturisesc şi să o declar sincer, a fost aceea de a opera o selecţie din multele elemente date audiate la cursuri; mi-a fost greu totodată să iau o decizie, cu atât mai mult cu cât, în tot acest răstimp, numărul manuscriselor în temă crescuse, iar în unele cazuri, din cauza unor copişti ignoranţi, unele fapte au fost greşit schimbate, nu rareori operându-se omisiuni şi adăugiri nejustificate. În cele din urmă, sarcina noastră a fost să chibzuim cu mare atenţie cum trebuie să ne mişcăm printre atâtea cărări întortocheate, să recunoaştem erorile şi, în consecinţă, să le eliminăm. Iată de ce, nu mă sfiesc să o spun, că în acei ani de studii ale unui tânăr magistrat, toate aceste date memorabile au fost bine forjate şi cu mai mare fidelitate. Dar nu mă îndoiesc că există unii care vor socoti că ceea ce am făcut eu este mai puţin corect, prin faptul că, vorbind despre începuturile legilor la Geţi, mă refer în primul rând la SAMOLSE (căci aşa se cuvine să fie scris numele lui); ei crezând cu tărie că eruditii noştri s-ar fi inspirat din literele greceşti, dar literele getice, fiind deja inventate şi puse în uz, grecii le-au luat de la noi, conform istoriei noastre vechi şi a înţelepţilor noştri experimentaţi în literatura scriitorilor vechi, de asemenea inşi, ei nu vor fi socotiţi ca atare; pe asemenea persoane noi nu dăm nici un ban, iar judecata posterităţii îi va condamna - şi sunt demni de a fi condamnaţi în unanimitate; aceasta, deoarece despre stilul lui SAMOLSE (deci scrierea getică a preexistat celei eline) ne stă mărturie autoritatea unor istorici antici care consemnează totul cu toată claritatea. Chiar cu aceeaşi ocazie aş cuteza să demonstrez că punând alături legile străvechi ale patriei cu cele attice, constatăm o netă superioritate faţă de cele ateniene, căci la începutul legii se punea, cu mare grijă, degetul legislatorului, iar aceasta avea loc în faţa ochilor celor adunaţi în acest

scop (deci, era un fel de Parlament - N.T.). Aşa că era clar pentru toată lumea că nu putea avea loc certificarea unui act dacă nu erau ambele părţi prezente. În afară de aceasta ne stau mărturie o serie de monumente literare cu putere de convingere absolut covârşitoare, atestând că Grecul a luat de la got (get), punct cu punct, elementul esenţial din legislaţia ateniană, de vreme ce şi cuvintele şi totodată şi faptele ne sunt prezentate pretutindeni şi ne sunt puse la vedere şi în detaliu, dar şi în ansamblu, şi chiar dacă eu tac, vorbesc toate acestea. Dar am depăşit deja etapa acelor cântecele de care m-am înconjurat în momente de odihnă, de minimă importanţă; de altfel exceptând ceea ce odinioară, forţat de importanţa momentului, s-a părut că trebuie cercetat îndelung un volum separat. De altfel, marele Grotius susţine, cu totul justificat, că însăşi limba persană îşi are originile ei în vocabule getice; de aceasta nu m-am îndoit câtuşi de puţin să o susţin altfel decât ca pe ceva foarte important, adăugând în acelaşi timp araba şi turca, care totuşi în prezent, văd bine, se folosesc de litere latine, cum s-a stabilit în atelierul tipografic, cu caractere prescrise de mine. Deie Domnul să vină vremea când toate acestea şi altele asemănătoare să fie publicate mai acurat, ba chiar cu aceleaşi litere şi forme, în care au fost exprimate în vechime. Până atunci, binevoitorule cititor, primeşte cu inimă deschisă acestea, aşa cum sunt; căci dacă voi obţine de la tine acceptiune, va fi pentru mine un prilej de bucurie şi de mulţumire. Cât priveşte însă pe cei răuvoitori, aceasta va fi pentru ei un tezaur, ca cei trişti să aibă mereu prilej de a se amuza, iar cei nemerituoşi, cu greu să merite ceva. Astora acum doar atâta le spun: manierele din cedru şi marmură ale lui Vossius (Gerhardus Josephus, savant german, 1577-1640), (p.112), mi-au fost ghid, prin următoarele prea demne cuvinte: „... aşadar, pentru ca profeţiile (prezicerile divine) să poată fi transmise cu sensul lor cu care ele au fost primite mai înainte, trebuie să îndeplinească nişte condiţii. Căci în ce priveşte celelalte informaţii din latină, socot că s-a discutat îndeajuns, după cum sună toate cuvintele care se regăsesc în locul citat. Ceea ce ar fi putut cu adevărat să fie dorit în acest tratat ar fi fost cauzele depre care, din grijă faţă de Posteritate, am evitat să vorbesc.”

CAPITOLUL I
Rezumat

§1. Ζαμολξις, în pergamentele noastre SAMOLSES. La el sunt raportate începuturile legilor paternale şi aceasta este o certitudine. Cine este el şi de unde vine? El aparţine Geţilor, care sunt aceeaşi cu Goţii şi Sciţii. §2. Celor care sunt numiti Geţi li se mai spune şi SVEONES. §3. Unii neagă faptul că li se spune *Svioni* de la *Svidur:* argumentul lor poate fi lesne răsturnat. §4. Inainte de ODINUS, nu se face niciodată menţiunea acestui cuvânt în scrierile celor vechi. §5. Altădată puterea Sueonilor se întindea peste tot. §6. Dacă ţara se numeşte *Svia* de la *Svidia,* o regiune distinctă de ţara Goţilor. De ce Svidia? §7. De ce locuitorii nu se numesc mai curând *Gautae* decât *Svioni* de la *Odinus:* SVIFDAGR s-a născut din Odin Sviful. §8. Este cu totul ridicol să se creadă că numele de SUEONIA poate fi pus în legătură cu locul şi pădurea (VEDEN?), idem de la ZWEI REICHE (două imperii / imperiu dublu). §9. SVIPIOD are un sens diferit, în timp ce numele de *Svioni* care mai sunt numiţi şi *Ingueones* sau *Ingevones* (în ambele cazuri sunt scrise corect); este unul şi acelaşi nume cu *Ingi, Ingve* şi *Ingemundr.* §10. Cei care s-au numit *Sciţi*, s-au numit după aceea *Sueoni* (Sueones). De unde le vine numele de Sciţi. Pentru că ei vin de pe Câmpiile Elisee, de aici li se trage şi numele. §11. Cine sunt Hiperboreenii? De către scriitorii străini li se spune astfel. De unde vine numele de Ωγυγιη (Oghiughie). Cei mai vechi autori înţeleg prin acest cuvânt traicctoria zilelor terestre. §12. Odinioară, în patria noastră, ereditatea se socotea prin numărul arcurilor şi al săgeţilor. Ce semnificaţie au ARS şi ARSDABOLKAR în cele mai vechi norme legislative. §13. Numărul 12 al săgeţilor era socotit la cei vechi drept hărăzit de zei; de asemenea numărul de nouă zile avea aceeaşi interpretare. §14. Goticului SKUTA îi corespunde în latină verbul *sagittare* („a ochi foarte bine cu săgeata").

§1

Tăbliţele cerate împreună cu celelalte manuscrise, atunci când vorbesc despre originea legilor paternale (naţionale), fac referire la SAMOLSE. Despre el nu se ştie foarte exact dacă a fost sau nu om şi când s-a născut. Totuşi, cei mai mulţi autori afirmă, cu cea mai mare uşurinţă, că s-a născut într-un loc pe Pământul Tracic. Pe atunci, acolo locuiau Geţii, *«Θρεικων ανδψρειοτατοι και δυκαιοτατοι»* (Hdt., IV,

XCIII, spre final), adică „cei mai curajoşi şi mai drepţi dintre traci". cu cuvintele lui Herodot. Dintre virtuţile lăudabile, pe bună dreptate, este adăugată cea *de neînvinşi* cu care Procopius (IV, Hist. **Goth.,** 419) îi înfrumuseţează pe Goţi.

Cei care în Tracia erau numiţi *Geţi* au fost numiţi pe vremea lui Procopius (istoric grec mort A.D. 562) *Goţi* şi în vremuri mai vechi fuseseră numiţi *Sciţi.* Acestor autori le datorăm încerederea cuvenită, căci ei sunt printre cei mai buni; pe lângă aceştia, printr-o demnitate şi autoritate străbună, s-a impus şi strălucitul Messenius (Praefaţa la ed. versific. a legilor semnată Ragvaldus) care în puţine cuvinte, a arătat cu atâta claritate şi perspicacitate că cele dintâi legi la Svioni[1] şi Goţi (Geţi) au fost alcătuie de Samolse. Ca această concluzie să fie în chip necesar, cea mai corectă, a înveşmântat-o în cuvântul *infailibil.* În subsidiar, dacă mai era nevoie, s-au înscris după aceea opiniile unor străluciţi savanţi ca BOXHORNIUS (**Hist.**, VII, la anul 101), LOCCENIUS (**Antiquit. Sveog.,** lib.I, c.1), SCHERINGHAM (**De orig. Angl.**, c.IX, X, XI), HACHENBERGIUS (**De orig. Sved.,** §XII, ff.), IACOB GISLON (în pref şi **Chron.** p.m.5 spre final) şi în câte alte locuri unde se exprimă aceeaşi părere despre Geţi, Goţi şi Sciţi, pe baza diferitelor argumente şi în mintea scriitorilor de discipline ale doctrinelor, scriitori printre cei mai luminaţi: acest adevăr este perfect confirmat de nenumărate probe. De reţinut *acest adevăr unic şi anume că Geţii şi Goţii au fost unul şi acelaşi neam şi că aceştia s-au mai chemat şi cu numele de Sciţi* (**Joh. Magn. Hist.,** S. 4, lib.I, c.IV, f.f, Schol. Antiq. In Adam N. LXXXVII şi autorii cap. urm.)

§2. Aşadar ei sunt numiti GETAE, GOTHONES, GOTHINI, GETAR, GETTAR, JETTAR, JOTTAR, GAUTAR[2], GOTAR[3], ca şi la indigeni, attrâ de la GA, GE, care e totuna cu GAU, GO, JO, GIO, GOJA, TERRA de la GIETA, care însemnează *a naşte, a dezvolta, a răspândi cu mare largheţe* (alţii sunt de cu totul altă părere şi anume că de la GAUT sau de la ATTYS, fiul râului Sangarius iubit de Cybele s-ar trage numele lor). SVIONES, SVEVI, SVIDIAR, SVIAR, SVEAR, SVIANAR s-ar trage de la Attys, de dată mai recentă; care mai este numit şi ODINUS, SVIDUR, SVIUR, SVIFR, FTOLSVIDUR, SVIDUDUR, SVIDRIR, SVIDI, de la SVIDIA, însemnând *a devasta prin incendii.* Şi se mai adaugă: SIGFADUR, SIGTHYR, SIGMUNDUR, SIGTHER, SIGTHROOR, SIGI; ba încă şi GAUT, GAUTE, GAUTUR şi WALGAUTUR, un ansamblu de nume

administrative (de afaceri) şi care se purta în acea vreme, desemnând şi *curaj* şi *înțelepciune* şi o *finețe* încântătoare la toate popoarele învingătoare; distrugerea ogoarelor duşmanilor, incendii, asedii, a mai fost numită şi *ravagiu. ruină.* De ce nu şi *Thràsàr* (mai vulnerabil de cruzimea tăierii şi a arderii se cheamă, nu rareori este atacată mereu ca să fie expusă în public). Acesta mai este chiar şi nume şi obiect de cult al străbunului Attin prin cele mai nefolositoare jocuri (capricii) şi magii: după aceea l-au invadat superstițiile, după cum aflăm din **Monumentele Eddice** (este vorba de două culegeri de tradiții mitologice şi legendare ale vechilor popoare scandinavice, N.T.) în locul şi la locuitorii SVITHI-OD, SVI-THIOD, ni se transmite că s-a dat de la sine ca nume nou şi perpetuu, - acesta de abia pomenit.

§3. Şi nici nu sunt experți în opere literare vechi care să nege această denumire pentru ODIN. Mai întâi, din motive gramaticale, aşa trebuind să fie scris numele lui, ca venind de la SVIDRIR, SVIDRISTHIOD şi nu SVITHIOD; sunt un fel de sofisme, ca nişte enigme pe care nu le poate dezlega nimeni. Dar mulțimea grămăticilor se umflă în pene, umblând după glorii zadarnice, precum ignoranții noştri, din vanitate, le consideră admirabile. Fiindcă nu atât SVIDRIS, ci totodată prin alte titluri flexionare ale numelor, poate fi recunoscut Odinus, după cum deja am arătat mai sus. În cazul acestor vocabule în dezordine este întotdeauna mai clar dacă nu se exprimă decât în cazul unei multitudini de exprimări legate de acest cuvânt. Astfel este rezonabil de la GAUT sau GAUTUR, GAUTLAND, de la SIGI sau SIGTYR, SIGTUNA, de la SEMMINGUR, SEMMIING - HUNDRA, de la RAUMUR, RAUMELF, RAUMARIKE, de la INGI, INGLINGAR, de la SKIOLDUR, SKIOLDUNGAR, şi se vor găsi în genul acestuia cu miile, unde cel de-al doilea caz, nu clar, ci precis, spre care se înclină, este de preferat. Vezi pe lângă acestea şi alte documente de istorie - **Thorstiens viikings sonar saugu** (c.I), unde pot fi citite tocmai aceste cuvinte: *thad eru Kallader Alfheimar, er Alfur Konungar ried fyri. Afheimo* de la numele de rege *Alfo.* Ce vrea să spună? Că atacatorul, în opinia sa, ar avea mai degrabă nevoie să dovedească un alibi; dintr-un motiv similar cuvântul SVITHIOD sună popular SVEON şi mai mult, şi că întreaga afacere, în sine, în această manieră este spusă, că se poate duce la bun sfârşit numai prin sabie.

§4. Apoi, această vocabulă de ODINUS pare să fie cu mult mai veche decât sosirea lui pe lume. Iată pe ce se bazează cei care susțin

acest lucru: sigur este că nu s-a făcut niciodată menţiunea acestui nume, înaintea apariţiei lui Odinus, nici de către scriitorii străini şi nici de către cei indigeni. Ei se forţează să impună contrariul cu abilitate şi prin bagatele, că după cum reiese din scrierile **Eddice**, aşa ar sta lucrurile. Căci astfel se găseşte în prefaţa scrierilor **Eddice**, unde în ambele cărţi, scrise cu multă grijă, ei numesc DROTZET al Inaltului Tribunal Pretorian, eroina prea cerescului şi însoţitorului, stăpânului, MARELUI GABRIEL de la Gardie, pe care Academia din Upsalla o are de multă vreme: „... ***thadan for Othin i Svithiod****, thar var sa Kongur er Gylsi het: oc er han fretti til Asia manna er Aesir voru Kalladir, for han i moti theim, oc baud seim i fit riki en fatimi fylgdi ferd theirra.* ***Hwar sem*** *their dvol thust i londum, ja thar par ar oc trutho men artheir voru theßradandr thui ar rikis menn sa tha olika flestum mannum othrum at segurd oc vitj. Thar thotti Othin sagrit vellir, oc* ***Landzkostir*** *godur, oc Kaus fier thar* ***Vorgarstadt*** *sem nu heitir Sigtun*". Odinus a plecat de acolo în Sveonia al cărei rege era Gylso. La el ajunsese cu faima numelui asiaticilor, cel căruia i se spunea AESIR şi care, la urcarea lui pe tron, i-a invitat pe toţi: aceştia au dat curs invitaţiei, fără zăbavă. Oriunde ţi-ai fi îndreptat privirea, nu vedeai decât recolte înfloritoare, căci pretutindeni înflorea pacea, printre localnicii de bună credinţă, erau acceptate de ei acele lucruri care erau gândite, în vreme ce pentru alţii, ştiinţa şi excelenţa formei erau mai ademenitoare. Odinus, acolo unde a văzut că-i merge recoltei şi că solul este fertil, a ales locul pentru cetate, pe care acum localnicii o numesc *Sigtuna*, ***thadan***, spune autorul, ***for Othin et Svithiod***. De aici, Odinus a sosit în Sueonia, după cum se numeşte ea astăzi. Cu numele acesta se etalează ea, dar, în afară de acesta, ea s-a numit mai înainte *Svithiod* după cum o confirmă Scrierile **Eddice** editate de prea-deliberatul Ressenius, fiind vorba de o ediţie rezultată prin colaţionarea mai multor exemplare: *Esstr thad* ***for*** *han nordut that sein nu heiter*. Cuvinte care sunt absolut aceleaşi, ne asigură interpretul danez; aceasta concordă şi cu versiunea latină a islandezului Olaus Magnus din anul 1629. Prin urmare este vorba de acelaşi loc care acum se numeşte *Svithiod*, adică *Svecia*. De aceeaşi părere este şi Stephanus Olaus Islandezul când, în anul 1646, demonstrează interpretarea ornamentată a Hauniei. Dar despre aceasta şi despre multe alte cuvinte, nu mi se pare util a face apel la mai multe precepte decât s-a făcut până acum - ajunge.

§5. Se insistă pe aceeaşi chestiune: este, fără îndoială, de mirare de ce să se apeleze la alte regiuni a căror denumire nu s-a tras din acelaşi

nume, dimpotrivă numele lor se citeşte cu acele nume cu care au rămas de multă vreme. Căci este chiar uşor să fie respinsă o atare obiecţie. Dacă în acel loc, din Scrierile **Eddice**, aşa s-a înţeles să fie reprodus, unde, prin cuvinte clare, se arată că este mult mai nimerit ca domnia Sueoniei să înceapă cu Odinus şi unde, după atâtea erori i se poate fixa în sfârşit un loc de nădejde şi, spre faima sărbătoritului, mai poate fi investit cu nume dintre cele monumentale, ceea ce poate fi transmis, cu legitimitate, la urmaşi. Ca să închei, prin numele de *Svithiod* se desemna tot ce era la vedere în nord; celelalte domnii s-au numit altădată *tractus* („ţinut întins"), aceasta înseamnă o reuniune de ţinuturi ale unui foarte întins imperiu - la nivelul universului. De fapt, de cei vechi a fost înlocuit cu *Manheim, Gudheim, Alsheim, Jotnaheim* sau *Risaland / Vanheim, oc oll thau titi thar til halda* (toate domniile care trebuiau să fie urmărite de majestatea Imperiului Sueonic, după cum o afirmă clar Snorrus, cf. Snorrus, în versiunea lui Johannes Marlin, Slangerup p.1). Cartea, publicată în 1594, ne dă următoarea informaţie: „*Norden for palude Maeoti ot swarte hass / kalde de paa gammel Norske Svithiode. Det nasn haswe de paa alle diße kalde land fom ligge mod norden / oc erre somme as dißе land öde fot fraast oc snee*" (cum autorului i-a scăpat traducerea textului gotic în latineşte, cutez a-l traduce eu, redând de fapt esenţialul: „ţinutul Svithiod fiind situat la nord de Marea de Azov, în cel mai nordic punct chiar, are un climat foarte aspru, regiunea este secătuită de ger şi zăpadă", N.T.). Să adăugăm la această sursă şi pe Jordanes, acele capitole (**De Getarum sive Gothorum origine et rebus gestis,** IV şi V) în care găsim foarte clar şi bine argumentat de unde şi în ce chip au ajuns acolo prima oară Goţii (Geţii), că ei s-au aşezat în Sciţia, vecină cu Marea Neagră şi ne şi descrie o serie de aşezări ale lor; din însemnările altor scriitori, citate de Nicolaus Ragvaldus, în al său discurs (**Herod.**, lib.IV), niciodată îndestul de lăudat. Şi nu este vorba numai de scriitorii indigeni, ci la aceştia se mai adaugă şi alţii străini de neam, în ale căror vorbe trebuie să ne încredem cu forţa adevărului cuprins în ele, având rigurozitatea operelor pur ştiinţifice: aceştia sunt Herodot (c.IV), Xenofon (c.11, **Memoriale**), Platon (**Timaeus** şi **Kritias**) şi mulţi alţii de mai dincoace, printre care unul se înalţă deasupra tuturor. Acesta este Cl. Olaus Rudbeck (**Atlant.**, c.VII, §VIII).

Să ne întoarcem totuşi la Lucan, c.II din **De bello civili**, de la care aflăm că strămoşii noştri au străbătut Europa, Egiptul şi Etruria şi „au ajuns cu bărcile lor inclusiv în Sciţia Minor, la Lacus Maeotis, o mlaştină neagră plină de tot soiul de neamuri".

§6. Aşadar, degeaba se străduiesc unii să ne convingă că *Svialund*, regiunea Sveonia distinctă de Gothia, derivă din *Svidia*, ceea ce înseamnă „a pustii", „a arde". De asemenea, a distruge prin fier şi foc sate şi păduri, căci în ciuda faptului că ogorul, atacat în interior, fusese, conform obiceiului, semănat şi grăpat, a fost totul preschimbat în mormânt, nemaialegându-se nimic din rod. Primii care au venit pe aceste tărâmuri s-au numit *Sviar*, ceea ce totuşi nu poate fi probat prin nici un document scris, demn de luat în seamă.

§7. Deşi denumirea a intrat în uzul general, totuşi lumea se întreabă de ce nu mai degrabă GAUTA să fie numiţi locuitorii, decât SVIONES de la Odinus, căci cu multe secole înainte de apariţia lui Odinus, s-a dat denumirea de GAUTAI acestor populaţii, după cum am arătat mai sus şi acest adevăr istoric poate fi lesne probat prin istoria diferitelor popoare şi neamuri. Ce să mai zăbovesc asupra acestuia? Dacă totuşi se va mai găsi careva să pună la îndoială legenda nomenclaturii, atunci un singur argument îi va fi de ajuns: de ce această etnie nu a uzurpat numele înainte de Odinus. *Lang fedgatal* totuşi nu se îndoieşte de faptul că această etnie şi-a împrumutat numele de la fiul lui Odinus, numit *Svifdage*.

§8. Din toate aceste consideraţii reiese clar că cineva. totuşi susţine că *Sueonia* se poate deduce de la lacul şi pădurea Veden („*se lacu et veden sylva*") - sintagme pomenite mai sus - opinie de care mai curând poţi să te miri decât s-o respingi. Nu mai puţin valabilă ar fi şi opinia că ar deriva de la *zwei Reiche* (două domnii / imperii), idei despre care Messenius a afirmat (**Spe. Suec. et Goth**, c.VIII) că te „împietresc de drept şi de fapt erorile acestora".

§9. Din cele spuse mai sus, rezultă clar cât de mult a avut „de suferit" conceptul de *svithiod*, adică puterea sau imperiul Sueonilor. Întru zădărnicirea acestei spuse, un bărbat nu necunoscător în ale istoriei patriei şi Antichităţii (acum a trecut deja în rândul celor fericiţi), vine cu un argument în sprijinul Sueonilor, al Goţilor (Geţilor) şi al lui Odinus; la întoarcerea la conceptul de Scandia toate amestecându-se: fără dubiu că *Svealand* este ceva diferit de *Svearik* sau *Sviavelldi*, căci pe lângă aceasta, alte monumente literare ale strămoşilor noştri, există şi legi ale patriei, în care este susţinut, prin cuvinte clare, următoarea situaţie: „*Swerikis Rzjke à aff Hedhna Warld samankomit / af Swealand oc Götha*", cap.1 princ. **Konungz Valter**, e.e. („Regatul Sveoniei, conform cu ultima amintire a religiei profane, s-a închegat din regiunile Sveoniei

şi Goţici"). Tot la fel stau lucrurile şi în cazul substantivului propriu *Svithiod* în loc de *Svealand* care se distinge clar de GOTHALAND. Cf. legendei **Vilkina** (p.d. 76): *„Vilkini kunungr eignadist med rikinu. oc hernadi thad land er kallad var Vilkinaland en thad heitir nu Svithiod oc Gautland, oc alt Sviavelldi, Skaney, Sialand, Jutland, Vinland. oc oll thau riki er par til halda"*. („Regele Vilkinus, prin forţa armelor, şi-a însuşit regatul Vilkinaland care astăzi este format din Sveonia, Gothia, Scania, Selandia, Jutia, Vinlandia (Vandalia) şi din toate regiunile care se află la graniţa cu acest imperiu"). Aşa că, spre a spune lucrurilor pe nume, *Svithiod* se deosebeşte de *Gautland* şi *Sviavelldi*. Şi să ne bazăm pe aceeaşi istorie: *af heiti ens, **fyrsta haufdingia** tekr hans riki*, *nafn, oc su thiod er han **stiornar*** (de la numele celui dintâi principe al lui a fost numit regatul şi nu de la poporul peste care principele domnea. Acesteia merită cu prisosinţă să i te încrezi, conform spuselor de mai sus. Astfel, de la *Ingve,* sau *Inge* vine cuvântul *Sueones* şi *Ingveones. Ingveones,* după Plinius (lib.IV, C.XIII), ba chiar şi după Tacitus (**De mor. Germ.,** c.12); şi ei nu se numesc prin ceva obscur sau ascuns, ba chiar prin ceva mai deschis şi mai limpede, adică ei sunt acei cetăţeni care au fost sub dominaţia şi autoritatea Ingonilor. *Ingi* sau *Ingve, Inge* sau *Ingemunder* desemnează unul şi acelaşi lucru, după cum citim în cele mai multe documente consacrate acestui nume.

§10. Dar s-au mai numit şi *Sciţi,* care mai apoi s-au chemat *Sueoni,* cf. unui vechi manuscris numit **Chronicon.** ***As Iaphet dre komne Skyter oc Geter, som langt epter Kalladis Gother / oc nu Swenste.*** („Sciţii şi Geţii s-au născut din Iaphet care mai târziu, după Goţi, s-au mai numit şi Sveoni".) Dar în nici o culegere de legi scrise de mână, nu este scrisă greşit ordinea aceasta. Chiar şi Isidorus (începutul **Cronicii şi cap.** următor) îşi începe astfel cronicul: *domnia Goţilor* (fără îndoială se va citi Geţilor - N.T.) *este cea mai veche, căci s-a născut din domnia **Sciţilor.*** Sciţii sunt cu adevărat arcaşi străluciţi, ei ridicându-se cu mult deasupra altor popoare pentru că lor acest soi de arme le era absolut propriu — tocmai de aceea Herodot (IV, 27) le-a zis ARIMASPOI, adică „cei care ţinteau bine cu săgeata" (cu toate că legenda spune că Arimaspii nu aveau decât un ochi, N.T.); ei erau *arcaşi călări* (*ιπποτοξοται*, Thuc. 11, 139); Laurentius Valla i-a dat aceeaşi interpretare care mai apoi a fost recunoscută şi de către Henricus Stephanus. Pe deasupra, Herodot (I, 73) a numit meşteşugul de a mânui bine arcul şi săgeţile *τεχνην των τοξων*, adică „arta de a ochi cu săgeţile", iar Xenofon (**Despre faptele şi vorbele lui Socrates**, I, III,

traducător în latină fiind cardinalul Nicenus), unde se spune că, spre deosebire de celelalte popoare, *Sciţii şi Tracii sunt dotaţi de la natură cu această netă superioritate în a mânui arcul şi săgeţile. Dar că, spre deosebire de spartani care mânuiesc bine sabia şi scutul, Sciţii şi Tracii nu îndrăznesc să le mânuiască şi invers, spartanii refuză să se bată cu primii, folosind armele lor, arcul şi săgeata.*

(Nu am redat şi textul elin, care de fapt preceda traducerea latină, pentru că unele cuvinte erau ilizibile. – N.T.)

Lucan (lib.III) îi numeşte şi pe Geloni *sagittiferi volucres*, adică „din mâinile cărora săgeţile zboară precum păsările", iar Gelonii sunt o populaţie scită. După cum Lucan (c.II) afirmă, şi Masageţii sunt sciţi, ca şi Gelonii care se găsesc în jurul Lacului Maeotis, adică al Mării de Azov, mergând în căruţe scitice sau călărind pe cai care zburau, ca păsările, precum săgeţile. Prin arta mânuirii arcului şi săgeţii strămoşii noştri s-au distins de celelalte popoare, după cum ne-o confirmă istoria naţională. Căci ei ştiau să trimită săgeata cu o precizie perfectă, ei mergeau în războaie sau în încăierări cu trupul dezgolit ca să arate duşmanului cât sunt ei de experţi în ţintă perforând cu săgeţile lor exact locul vizat. De iscusinţa lor în mânuirea arcului şi a săgeţilor ne stă pildă Magn. Sigurdar., **Magnusa Barfots** şi legenda lui Oluf Trygfarsons (**Flot. Lb.**, III, c.8) şi în multe alte locuri. Aşadar, Sciţii au fost printre primii strămoşi ai noştri. Mânuitul arcului şi al săgeţii la Sciţi se învăţa încă din fragedă copilărie; Florus (lib.III, c.VIII) relatează că un copil refuza mâncarea de la mama lui până nu-i arăta, prin propriul ei exemplu, cum era lovită de săgeţi. Toată speranţa lor era în săgeţi, ne relatează Tacitus (**De mor. Germ.**, spre final). Ei rătăceau cu cirezile, hergheliile, cu caprele şi oile prin păduri şi pustiuri necultivate, de unde li s-a zis *Nomazi, Păcurari*, de către Homer, Strabon şi, printre alţii şi de către Silius (I, III).

Ei nu aveau case, locuiau în căruţe, rătăceau pe câmpuri şi, aşa rătăcitori cum erau, aveau prin preajmă întotdeauna penaţii. Strabon îi situează spre Nord, unde suflă Crivăţul, iar Diodor din Sicilia (**Bibl. Hist.**, c.p.m.209) relatează că locuiau o insulă numită Basilea în care, pe vreme de furtună, ieşea la iveală un soi de chihlimbar foarte strălucitor, care nu se găsea în nici o altă parte din lume: acesta se mai numea şi *electrum*. Urania, fiica cerului, după moartea tatălui, a acceptat să domească peste Basileia şi în urmă s-au născut din ea διαδοχους της βασιλειας, succesorii testamentari ai domniei, Hyperioni (Diod. Sic.,

Bibl. Hist., c.III, cap. 7, 9, 10, 13 şi 14). Solinus adaugă că *dintre insulele locuite de germani. Scandinavia este cea mai mare şi că nimic în această insulă nu este mai de preţ decât sticlăria care oferă şi cristalul, dar şi chihlimbarul pe care germanii îl numesc cu un cuvânt indigen GLAESUM (STICLA)*. Plinius îl numeşte *sticlărie* (XXVII, 1, 2). Şi tocmai în Sveonia noastră, în regiunea Helsingiei, există o vale care se cheamă ELYSIA [(Valea sticlei = Glysisdal, Elysisdal, LIUSDAL), după Ovidius, Câmpiile Elizee, după Vergilius, *Glysis hed, Elysis hed*, adică LIUSHED] (Vezi şi Tacitus, **De mor. Germ.**, XLV; Tibull., I, 3, **In Messal.**). Conform ilustrului D. Gustavus Rosenhanus şi care în anul 1658 prezida această provincie, mi-a vorbit despre locurile din care se expediau mărfuri, ca venind de la *Elyzeeni* şi *Naharvali*, care odinioară ar fi locuit aceste ţinuturi; Tacitus (**De mor. Germ.**, XLIII) relatează despre *Manimos [Manheimos] Elyzieni* şi *Naharvali*. Citându-l pe Plutarh care, la rândul lui îl citează pe Homer, afirmă că în Câmpiile Elyzee se află capătul Pământului, căci acolo umbra se face văzută şi astfel pune capăt globului pământesc; acolo unde lumina este împiedicată, iar soarele coborând dublează umbrele crescânde, începe imperiul lui Radamantes, adică Infernul.

De ce de la goticul *lysa*, iar acesta, la rândul lui, de la *lius, liusis* sau *lysis*? Originea lui este clară, pentru că vara câmpiile acelea, după cum le spune şi numele, sunt văzute *totdeauna lucitoare*; de aici poeţii au născocit sintagma „la locurile fericite ale celor drepţi", „în insulele fericite", „acolo unde nici vânturile nu bat, nici norii nu-şi descarcă ploaia" şi „întotdeauna cerul este senin şi râde cu o lumină răspândită mărinimos" (Lucret., **De rerum natura**, c.III, pe la început) sau în Horatius, **Epoda XVI**:

Oceanul ne îmbie să mergem dincolo de lumea care ne înconjură. Mergem şi aflăm ogoare bogate în insulele fericite, ademenitoare ca o gură de rai, căci aici ţarina, chiar şi nelucrată, îi dă omului o nouă recoltă, în fiece an; aici viţa de vie dă roade îmbelşugate, fără a o îngriji, iar ramurile de măslin sunt şi ele încărcate de fructe îmbietoare. Aici mierea curge direct de sub scoarţa fagilor, iar smochinul te îmbie cu roadele lui minunate, izvoare fermecate cad direct de pe culmile munţilor susurând; nimic nu vezi în jurul tău care să nu-ţi facă plăcere. Aici vacile, oile şi caprele îşi slobod laptele din uger singure; nu trebuie să le mulgi, ursul nu dă târcoale stânii, câmpiile şi dealurile nu ascund în ele vipere veninoase. Şi câte alte motive de uimire şi de fericire ne

aşteaptă încă în aceste locuri! Un pământ care nu e niciodată prea îmbibat de apele umflate aduse de vântul de sud şi nici prea uscat încât să ardă sămânţa aruncată în el: în toate anotimpurile se păstrează aceeaşi temperatură, prin voia lui Dumnezeu. Aceste ţărmuri nu au fost călcate de navele Argonauţilor şi nici de neruşinata Medeea în drumul ei spre Colhida. Şi nici corăbierii din Sidon nu şi-au îndreptat pânzele spre aceste meleaguri şi nici neobosiţii tovarăşi ai lui Ulysse nu au aruncat ancora 'lor aici. Jupiter este acela care a rezervat acest spaţiu încântător unor fiinţe credincioase pe când a amestecat aroma impură cu aurul primei vârste. După aromă a venit fierul din care a făurit aceste secole aspre şi de care cei înţelepţi se vor descotorosi.

(Vezi şi comentariile lui Acro, Porphyrionus din Rotterdam, precum şi ale altora privind oda în discuţie). Mai pot fi auzite şi alte versiuni privitor la originea numelui acestei regiuni; printre ele şi cea a lui Platon (**Gorgias,** p.m.370 ff.). .Vergilius, de pildă, opune Câmpiilor Elizee, Lacus *Stygias* (unde domneşte Plouton, „zeul" Infernului, N.T.), *nigra Tartara,* loc rezervat după moarte celor răufăcători, necredincioşilor, unde se dârdâie de frig (Vezi şi Hesiod, **Theogonia,** v. 682, 721, 736 şi Platon, **Phaedron,** p.517 ff.). Atât *Stygii lacus,* cât şi *umbra Stygiae* al lui Seneca, vin de la goticul STYG. Verbul este *styggias formidare* („a se teme de styg"); de aici s-au format multe alte cuvinte în limba noastră. În greacă există verbul συγεω, având acelaşi sens, interpreţii însă se îndoiesc de originea elină a acestuia (Socot că ar putea mai degrabă trimite la vechile cuvinte româneşti: 1. *Strigă* = „buhă de culoare cenuşie cu ochi portocalii, mai însemnând şi strigoaică, vrăjitoare", precum şi 2. *Strigoi*, N.T.) (Vezi şi Vergilius, **Aeneis,** p.237 şi 251). Pe bună dreptate se pune chiar întrebarea de unde a fost numit de către cei vechi GLESARIA: fără îndoială că vine de la verbul GLA care înseamnă „a străluci", „a luci", iar de aici GLEA, GLIA, GLOA, GLIOSA şi LYSA = „a lumina" (Nu este exclus să poată fi pus în legătură cu vechiul românesc GLIE, „pământ arat" şi cu GAIA / GEIA / GE, „pământul-mamă" şi bineînţeles grecii să-l fi luat de la noi şi nu invers, aşa cum este cazul şi cu *wallach* din germană însemnând „cal castrat", cum este cazul şi cu *Falii de Vest (Westfalen)* şi de *Est (Ostfalen)* şi cu *felahii* la egipteni şi indieni, toate aceste etnii ale căror nume sunt raportate la cultura pământului, agricultură, avându-şi obârşia în cuvântul strămoşesc *valah,* cea mai veche etnie românească atestată până acum, cf. Homer, **Iliada,** II, 739, N.T.). Căci nu stau lucrurile ca în cazul latinescului *Aquilo,-onis* („crivăţ"), greceşte *Boreas,* şi care afirmă

cu seninătate Aulus Gellius (II, 22) s-ar fi format de la *boatus*, însemnând „muget" (*'απο της βοης*), în vreme ce nişte bărbaţi eruditi, care s-au dedicat de mult literelor şi antichităţilor, nu pot aproba o asemenea explicaţie etimologică, credibilă numai la nivelul pruncilor.

§11. Acesta este şi cazul toponimului BASILIA pomenit de Pytheas din Marsilia (vestit navigator şi geograf din sec. al IV-lea î.e.n., N.T.) ca fiind sediu al Sciţilor regali: *βασιλειος* înseamnă chiar „regesc", „regal" (Plin. XXXVII, II). Iau martor chiar pe Herodot (IV, 56) într-un pasaj unde Gerrhos relatează clar despre ţinutul Sciţilor nomazi şi despre cel al Sciţilor regali (*«τόν τε των Νομαδων χωριον και τον των βασιληιων Σκυθεων»*). Şi Lacus Maeotis (Marea de Azov, N.T.) este locuit de Sciţii Regali şi de Sauromaţi (*«Μαιητιν, Σκυθας τε τους βασιληιους και Σαυροματας»*). Iată până unde se întindea odinioară imperiul Sveonilor, după cum deja am spus mai sus (aceasta este perfect valabil şi pentru Geto-daci, care secole, de nu chiar milenii, au locuit amestecaţi cu popoare germanice, atât în Peninsula Scandinavă, cât şi în Rusia Meridională, N.T.). Acei Sciţi care au locuit în Asia, se cuvine să-i numim *Nomazi* (*Σκυθας τους Νομαδας*, Hdt. I, 73). Pe aceeaşi insulă - BASILIA - cei vechi au numit-o BALTHIA de la BALDUR sau Apollo sau de la arcurile şi centurile (*baltheis*) de care se foloseau Sciţii, sens în care merită să-l amintim pe Herodot (IV, 11, 19 şi 50, VI, 74), unde vorbeşte când de arc, când despre *Hercule Balthicul* (centuron) şi nu numai despre *Scytha* ca fiu al lui *Hercule*, de la care s-au numit Regii Sciţi (Plin., l.c., Hdt., IV, 8, IX, 10). Apollo însuşi este numit de Vergiliu *cel purtător de arc* (Verg., **Aen.** III). Iar în cartea a V-a a aceleiaşi **Eneide** o spune explicit: „Acum să ne fie permis să explicăm cum s-a ajuns de la *centură* la cuvântul *Mare Baltică* (*belte*), cum apare acest cuvânt în documentele vechi. Sciţii numiţi Regali, mai erau numiţi şi Hyperboreeni[4], iar sediul acestora era insula Hyperboreenilor, *Yswer Norden*, în gr. *'υπερ*, poetic *super* la latini, *Yser* la Goţi şi Sveoni, literele *p* şi *s* se folosesc alternativ, una în locul celeilalte." La fel poate fi explicat şi SCAN, azi SKAN / SKANE, Scania numită în vechime *Scandia*. Ca *Scandia, Scanau, Scanorum sive Scandorum insula* (Insula Scanilor sau Scanzilor), nume sub care mai există o regiune situată dincolo de celelalte regiuni, care intră în contact cu Aquilonul (Crivăţul). De aceea Lucanus îi pomeneşte ca locuind o regiune situată sub cercul glacial sau sub Ursa Hyperboreeană (**De bell. Civil.**, V, p.m.121), iar Cicero, citând din poematica lui Aratus, spune: „urmează aşadar Septentrionalii" (**De nat. deorum**, II, p.m.47); Seneca îl numeşte *Polul*

Nord, prin sinecdoca *Ursele: carul de gheață al Ursei hiperboreene* (Med. Act., II, cor. V, v. 315).

În vechime, strămoșii noștri i-au zis *Scandia*. acest lucru fiind confirmat, printre alte scrieri, inclusiv de cronici. Astfel, în fragmente de legi, printre cele mai vechi sunt și cele prescrise Sveonilor și Goților în anul 1375, unde Sveonia este numită YSWERSTOG / OSTWANSTOG și NORDANSTOGH (Diod. Sic., **Bibl. Hist.**, p.m.91...). Din tradiția celor vechi, după cum o arată Diodor, așa s-a găsit să fie reprezentată grafic. De către cei vechi, locuitorii acestei insule au fost numiți *Hyperboreeni*; cu atât este mai demn de crezare, cu cât această sentință este așezată la începutul cărții. *Hyperboreenii* au fost numiți de la adverbul *'υπερ*, „peste", „dincolo" și *Βορεας*, „Crivăț", deci cei care locuiesc dincolo de bătaia crivățului (Plin., VI, 1 3), iar la scoliastul acestuia, Adamus (p.m.149, 111, 83): „Danii, Sveonii și Normanii, precum și celelalte popoare scite au fost numite de către Romani Hyperboreeni; pe aceștia Marcianus i-a încărcat cu laude de tot felul." Scriitorii greci (printre ei și Diodor Sicilianul, lib.III, p.m.132) și Plutarh, **De facie in orbe Lunae**, p.m. 941), i-au numit populații vestice, atlantice și hiperboreene; Autorii cei vechi, într-un consens general, acolo unde se vorbea despre occidentali, se subînțelegea și mențiunea Atlanților și a Hiperboreenilor; și pe bună dreptate, căci era vorba despre acele regiuni în care simțeai frigul aspru al Crivățului, exact cum stau lucrurile și astăzi, așa că Atlanticii, precum și Hiperboreenii sunt indicați de către scriitorii elini τους υπερ τον οκεανον τοπους, adică ei spun că locuiesc dincolo, sau peste ocean; chiar la Diodor din Sicilia (III, p.m. 132) *προς εσπεραν και τον αρκτον*, adică spre apus și nord (nord-vest): în același chip și, pe bună dreptate, este văzută Grecia de locuitorii ei. Chiar astfel ne relatează Plutarh (De facie in orbe Lunae p.m. 941), Ωγυγιη τις νησος καθ' Ομηρον (sup. Cit. Lib. Odiss.) = din insula Ωγυγιη se navighează cinci zile până în Britania προσ ετπεραη (= spre vest) – după Plutarh, p.m. 941. Acest lucru este ținut și confirmat și în zilele noastre de corăbierii cei mai iscusiți. Tocmai aici este arătat de către Homer (l.c.) a fi fost Câmpiile Elizee. Cuvântul Ωγυγιη se trage din goticul (geticul) **oga** sau **ogyga**, ceea ce în Smalandia (regiune din sudul Suediei, situată în Peninsula Götaland – N.T.) are înțelesul obișnuit de **a se teme, a se spăimânta**. De unde **ogygso**, o insulă înfricoșătoare, numită și insula lui Attin, care în Monumentele Eddice se regăsește sub numele de **Ogygur** cel înfricoșător, iar la prea-nobilul Ressenius apare forma **ygge**. Mai adaug și faptul că atât în ținuturile Atlanților și

Hiperboreenilor şi cel al Câmpiilor Elizee, traiectoria zilelor celor mai lungi, după cum ne relatează cei mai vechi scriitori antici, longitudinea este de 55 grade, iar latitudinea de 73 grade, deci ziua durează trei luni N.T.; vezi şi la Philippus Cluverius (introd. În Geografia universală, lib.I, c.VI. tabela) şi la Johannes Magnus (Hist. Sveon. Gothorumque, cap.VI) şi Ptolemeu (c.II, c.VI) şi la alţii. Dacă ne luăm după exagerările poeţilor care vorbesc de 90 de grade, atunci ne-ar trebui şase luni de zile până să apară lumina. Din diferitele discuţii contradictorii care au avut loc în ultimii ani, le voi aminti pe cele mai fertile. Herodot (lib.IV, c.13, 32, 33, 34, 35 şi 36) şi Catul în **Formio** (116): De ce nu se află nimeni care să-l întreacă pe Croesus în bogăţii (ultimul rege al Lydiei - 560-548 î.C., vestit prin bogăţiile sale), cel care, cât ai bate din palme, stăpânea totul şi prin orice chip: păşuni, ogoare, păduri nesfârşite, occini, lacuri pline de peşti, până hăt departe, la Hiperboreeni şi la nesfârşitul ocean. Tacitus **(De Mor. Germ.**, CXLV) relatează: „dincolo de Svioni nu există decât o mare calmă, aproape imobilă care înconjoară şi închide globul terestru." Dintre toţi ceilalţi sciţi, hiperboreeni erau nişte oameni cu totul aparte, subliniază RUDBECKIUS.

§12. În legile noastre, atât mai vechi, cât şi mai recente, nu se face numai menţiunea săgeţilor, ci întotdeauna sunt pomenite împreună arcul şi săgeţile. În probleme de moştenire, când se făcea succesiunea, acela din fii era socotit mai norocos şi deci şi mai puternic în războaie, care moştenea de 3 x 12 arcuri: aceştia se numeau, de fapt, sciţi. Şi, după cum o demonstrează codicele, în concordanţă cu toate celelalte reglementări, acesta avea titlul de agent prin ereditate - ARFDABOLKER, ARF însemnând atât „săgeată", cât şi „arc". Cum averea se socotea în funcţie de numărul de arcuri şi săgeţi, obicei transmis şi la strămoşii noştri Geţi care descindeau din sciţi, adevăraţii sciţi erau socotiţi a fi doar aceia care posedau de trei ori douăsprezece arcuri („*thre tölptir SKUTHÀ stràng ok bogha*"), iar prin cuvântul ARF se înţelege atât „săgeată", cât şi „arc". Acest mod de a judeca lucrurile era oglindit şi în titlul de ereditate şi, cu cât un fiu moştenea un număr cât mai mare de arcuri şi săgeţi, cu atât era mai vrednic pe câmpul de bătălie; iată-l aici instituit şi în contextul unei vânători: Loper man stalwer algh i skoghi sivum hindrar han mater aller modho ok trager han franfara / tha sati Arfifiat: arhan sraum natt aller twa / ok falla man diwr madhan / tha hawi then skotbogh med huld ok har sum faldi / ok hin hawi diwr sum iopli Dela man om lopt / tha skuly latlösir man lopt skudha ok aptur fiati ganga / ok then hawi diwr sum the til witna medh / sinum edhe. „Dacă cineva, în propria-i pădure, deci, pe

propriul său domeniu de vânătoare. după ce a încolțit o fiară. simțindu-se obosit, vrea să se odihnească și, astfel nu mai continuă vânătoarea. pune pe urmele fiarei un arc sau o săgeată; iar dacă, după aceea, fiara este ucisă de către alții, acestora le revine pielea, iar celui care a tras primul cu săgeata îi revine restul fiarei; iar dacă se va isca o nemulțumire, atunci se va recurge la arbitrajul bărbaților de bună-credință (bănuiesc că nu este vorba de un proces la tribunal, ci de o asociație a vânătorilor însărcinată a rezolva atari neînțelegeri, N.T.), așa că se va rezolva totul cu eleganța care ne este caracteristică" (Oare aceasta să fie și rădăcina ontologic-gnoseologică a vechii zicale românești „a vinde pielea ursului din pădure"?, N.T.)

§13. Am spus că, în legile noastre, prin cuvântul ARF, se înțelege nu numai „săgeata", ci și „arcul", care se mai numește și ARMBORST. Sintagma ARMBORST AAR BRESTER are sensul „săgeata este trasă cu arcul".

În legile noastre, atât în cele vechi, cât și în cele mai de dincoace, se menționează ca arme doar *arcul* și *săgețile,* de unde li se trage și numele de Sciți. Conform informațiilor furnizate de Kongbr (c.XXIX din **Codex Magni Erici** și c.XXIV din legile generale (Codul civil) ale regelui Christoph), luptătorii purtau câte 12 săgeți corespunzător cu numărul zeilor, cf. Virg. (**Georg.**, I, p.41): „De aceea pe pământul nesfârșit domnește soarele daurit prin cei doisprezece aștri ai lumii." La Homer (**Iliad. I**, p.2, v. 3) găsim folosită cifra 9: „preț de nouă zile zburau săgețile lui Zeus prin armată".

§14. Din citatele date mai sus, precum și din alte surse, s-a văzut că ***SKYTA*** înseamnă, în legile noastre, „a trage cu arcul și săgeata"; aceasta reiese mai clar din VOSSIUS, SCIOPIUS, CELLARIUS și BORRICHIUS (**De variis linguae latinae aetatibus: Defensione Vossii adversus Sciopium**): dar reiese destul de clar și din la alți autori.

CAPITOLUL II
Rezumat

§1. Se poate proba perfect cu nouă argumente solide că armele straşnice ale Goţilor / Geţilor care au străbătut pământul în lung şi în lat, au pornit din Scandinavia. **§2.** De acest adevăr nu s-a îndoit niciodată nici unul dintre scriitorii vechi; această teză este susţinută şi de numeroasele colonii răspândite pe tot globul. **§3.** După mărturisirea lui Jornandes, dacă aceasta va fi aprobată de către toţi, va fi o argumentare în plus. **§4.** După Procopius, nu ar fi vorba atât de Goţi, cât mai cu seamă de Longobarzi şi Vandali. **§5.** Concordă, cu numele său, foarte popular, fiind de origine longobard, Paulus Warnefridi Longobardul. La acesta se adaugă şi autoritatea unui DEXIPPUS, ABLAVIUS, EUNAPIUS, AMMIANUS, DIO, ZOSIMUS, ZONARA şi a multor altora. **§6.** Se pun de acord vechea istorie a patriei cu străbunele anale; de asemenea chiar şi cu cei mai vechi scriitori greci. **§7.** Acestora li se adaugă şi Hispanii. **§8.** Cât despre Italici, nu-şi are rost o dezbatere. De ce ar avea loc, atâta vreme cât Sciţii sunt şi întemeietorii Italiei? Acest adevăr este confirmat şi de o serie de cuvinte foarte vechi, căci nenumărate sunt de origine scită, după cum o putem bine vedea. **§9.** Înşişi Galii sau Francii au venit din Scandia noastră şi de ce nu şi Troienii. Ce altceva vrea să însemne TROIA dacă nu LAZIUS (*Lazio, -orum*, cf. Plin.,VI, 12, este un popor din Colhida; (cf. V. Pârvan, **Getica,** 281, 363, 777, precum şi cartea **Dacii la Troia;** v. şi M. Crişan, **Die Lage der antiken Städte Troja und Theben aus Böotien in der Bronzezeit**, N.T.). **§10.** Ţara Amazoniei, KUENLAND este în Scandinavia. În VERENDIA SMALANDIEI, chiar şi azi onoarea a rămas ca o permanenţă a curajului străvechi şi a forţei corporale. **§11.** Anglo-Britanii îşi au originea în Saxoni, Angli şi Geţi. **§12.** Dar nici Scoţienii nu ştiu că ei se trag tot din această stirpe. De aici s-a ivit mai întâi nobilimea întregii Europe, adevăr care este confirmat de împăratul Carol Quintul. **§13.** Chiar şi Germanii s-au născut în Scandinavia. **§14.** Aşijderea Helveţii. **§15.** Şi nu mai puţin DANII şi popoarele învecinate. **§16.** Şi ce se crede despre Moscoviţi care s-au adăpat la izvorul limbii gotice vechi (a se citi *getice*, N.T.). **§17.** Cuvintele cipriote corespund perfect legilor noastre antice aplicate lexicului. **§18.** Când a luat fiinţă prima colonie a *Goţilor* (a se citi *Geţilor*, N.T.) şi unde este fixat locul

celor care au emigrat. Câte cauze de acest fel au produs migraţii. Prima expediţie a zeilor, în ce timp s-a născut ea. §19. Majoritatea scriitorilor au căzut de acord că aceasta a fost cea a *Goţilor* (a se citi *Geţilor*, N.T.) şi ei au plecat din Scandia; sunt prea puţini cei care se opun acestei opinii faţă de cei care o susţin. Argumentul lor se exprimă astfel: De la Kranzius până la Valdenselsius se găsesc toţi cei care gândesc corect. §20. Dar oare Americii, cum i se spune astăzi, strămoşii noştri nu i-au dat nimic? În nici una din părţi nu există păreri opuse, din partea nimănui: aşadar, mult mai probabil este că răspunsul sună afirmativ.

§1

Socot că s-a demonstrat suficient pentru a spune clar că Goţii şi Geţii sunt aceiaşi (este primul autor întâlnit de mine care pune punctul pe **i** în această dilemă pe care nu a dezlegat-o nici M. Eliade, N.T.), cei mai neînvinşi prin virtute şi fapte şi care mai sunt cunoscuţi şi sub alte nume; atât titulatura cât şi oraşele şi popoarele le sunt comune; au subjugat multe alte popoare prin asediu, le-au adus sub stăpânirea lor. De ce? Aşa cum din pământul însămânţat ies ierburile verzi, grâul cu tija noduroasă se înalţă zvelt la suprafaţa pământului cu spicele-i ieşite ca dintr-un pântec, oare nu tot astfel au ieşit şi din Scandinavia noastră, în diferite momente ale istoriei, o grămadă imensă de colonişti şi s-au răspândit, din acest pântec, în toate părţile lumii, după cum se vede? Acest lucru a fost întărit ca atare, cu mult înainte, de către Jornandes, numind aceeaşi Scandinavie „o fabrică", „un pântec al naţiunilor". De bună seamă aceştia au fost Geţii sau Goţii care adesea, înainte şi după Christos, au colindat înarmaţi pământul în lung şi în lat şi l-au cucerit; în susţinerea tezei că aceştia au plecat din Gothia sunt mai multe argumente. Şi mai întâi de toate, acest adevăr istoric este susţinut de: I. Monumentele vechilor poeţi pe care ai noştri îi numesc SCALLDI; descrierile lor se sprijină pe atare argumente care, de la natură, sunt imuabile. Acestea sunt deduse chiar din cer, din soare, mare, lacuri, izvoare, râuri, copaci, munţi şi din altele; de unde şi adevărul poate fi clar perceput. II. Deplina concordanţă a istoriilor naţionale cu cea a cărţilor şi analelor. După cum lui Olaus Petri (autor al unui **Chronicon**) i-a scăpat să specifice acest lucru, eu însumi nu ştiu în ce chip au fost smulşi de către alţii şi duşi cu forţa în alte locuri Goţii aceştia. Date fiind împrejurările, de o foarte mare nestatornicie, de fapt din necunoaşterea adevărului, au fost cuprinşi în preambulul Cronicii într-un context ridicol şi stupid. III. Consensul general al scriitorilor străini, pe care cu greu îl

vom distinge. De ce? Pentru că aproape nu există nici un loc, nici atât de lung şi nici atât de ascuns pe care teroarea virtuţii Goţilor să nu-l fi pătruns, în acele timpuri. IV. *Legile Ostrogoţilor* în Italia, *legile Vizigoţilor* în Spania; pe lângă altele, ba chiar multe ale Longobarzilor, Burgunzilor, Francilor, Alemanilor şi ale altor neamuri (V. Aug. Buchn. **Saxon.** Soll., p.m.43 şi străvechile legi ale diferitelor popoare şi neamuri), care au fost de origine certă şi evidentă, după cum o arată numele, percepute ca atare cu ochii şi mintea. Se adaugă şi confirmarea regelui Carol al IX-lea privitor la Dreptul comun al lui R. Christophorus;. şi nu numai prefaţa lui Stiernhielmius la legile West-Gotice, care, printr-o decizie publică nu fuseseră editate astfel la început, ci printr-o unire intrinsecă a codului de legi antice ale lui Lindenbrogius. Şi nici nu trebuie deloc trecut cu vederea ceea ce, în cuvântarea sa, acel Jll. Johannes Scitul, tratând cu erudiţie tocmai despre aceste legi gotice, a afirmat cu eleganţă despre vechimea şi virtutea militară a Sueonilor şi Goţilor. Şi cu ce talent nemaipomenit a scris acest prea frumos opuscul, de mână, de aceea, şi în puţine exemplare şi de foarte puţini poate fi folosit: tocmai de aceea nu m-am îndoit nici o clipă de faptul că a fost transcris cu cea mai mare atenţie. Care, printr-un şir continuu al cuvintelor, aşa se va citi: *Ce vreţi mai mult? Olaus Magnus relatează că a văzut cu ochii lui în Italia, la Perusia* (oraş în Etruria, situat între lacul Trasimene şi Tibru —N.T.) *un volum de legi gotice / getice, scris cu caractere gotice şi că, în ciuda vechimii acestui monument literar-juridic, căci desigur se scurseseră mulţi ani de la acea perioadă de când Goţii locuiseră Italia, era cu grijă conservat şi custodiat de către Perusieni. Acest volum este o carte conţinând legi ale Goţilor, reunind un ansamblu de legi, de care se folosesc şi astăzi Sueţii şi Goţii, aşa că s-au descoperit exact aceleaşi legi care sunt şi astăzi în vigoare. Această concordanţă a conţinutului legilor ne-a condus spre un argument foarte sigur şi anume că Goţii, când au plecat în Italia, au luat cu ei şi codurile de legi. Autoritatea mai amplă a acestui Olaus a fost scoasă în evidenţă de ilustrul bărbat Joannes Metellus Sequanus, cel mai strălucit istoric al împăratului romanilor, Rudolf al II-lea, care atât mie, cât şi prea nobilului bărbat Johannes Rosenhan din colonia de Torp, a făcut cunoscut în lăcaşul stăpânului Neulandiei, Carol Uthenhov, şi a susţinut mereu că această carte, chiar înaintea anilor '50, a răsfoit-o împreună cu fraţii Joannes şi Olaus Magnus. De ce? Pentru că prea strălucitul principe, stăpânul Fridericus, duce de Braunschweig şi de Luneburg, i-a arătat prea-luminatului şi prea-puternicului principe, Stăpânului Carol*

şi desemnat rege al Suediei şi prea-milostivului meu stăpân, cu o nobilissimă frecvenţă a celor mai nobili oameni, nu cum arătase mai înainte, ci acelaşi volum, cu care fusese plecat la Roma în Perusia şi pe care îl văzuse cu deosebită admiraţie. Până aici a fost JII. Scitul. Dar au mai fost văzute mai multe monumente - semne de străveche virtute a strămoşilor noştri, Goţii, prin Italia şi prin alte regate cu prilejul peregrinării lor, cu mult tâlc şi cu bună rânduială întocmite în jurnale de călătorie, cum este şi cazul celui dat la lumină din întâmplare, de nobilul tânăr Johannes Gabriel Sparvenfelt: acesta este în mod fericit şi cu ingeniozitate adnotat; astfel, graţie destinului care guvernează totul, în cele din urmă, au putut fi recuperate. V. Legile străvechi paternale ale tuturor Goţilor şi, în parte, privitor la expediţiile la West-Gotice, atât cea militară, în Grecia, cât şi în alte locuri, cu un cuvânt, se menţionează clar regiunile migraţiei. VI. Obiceiurile, literele, limba, cele sacre şi altele privind relaţiile cu exteriorul. Toate acestea au fost clar arătate la locul lor. Sigur este că Grotius (**Proleg. Hist. Goth. Melancht.** în Cronica **Busbeq. Ep. IV. Scal.** lib.III) întăreşte ideea că la Marea de Azov chiar şi în zilele noastre sunt vii obiceiurile, limba şi numele Goţilor (adică ale Geţilor, N.T.). El mai adaugă numeroase nume în limba persană[5] de locuri scite, locuri pe care Persia le stăpânise multă vreme (deci pentru că fuseseră locuite / stăpânite de perşi au căpătat nume persane, cum a fost cazul la noi cu traducerea în slavoneşte a multor toponime pur geto-dace, în perioada năvălirii popoarelor slave, conducând la soluţii eronate din partea acelor lingvişti care nu cunosc istoria ţării, sau, pur şi simplu, chiar dacă o cunosc, o mistifică, N.T.), de-abia acum, pentru prima oară transmise. Apoi, despre folosirea actuală a unor cuvinte gotice în *Chersonesus Taurica* (Crimeea de azi) şi în *Tartaria Praecopensis* ne-o mărturisesc bărbaţi prea iluştri ca Melancht., Busbeq., Scal., Vulcan., Boxhorn., Rachel. Chiar şi Verelius al nostru (**Chron.**, p.m.338, Vulcan în ad. dit. Not. la Jordanes, Boxhorn. **Hist. Univ. ad. Rachel De jure Publ. Imp. Germ.** CXIII), a arătat pe marginea textului şi la notele făcute adăugirilor operate de Vulcanius, că nu puţine din acele cuvinte sunt absolut getice. Din acelaşi motiv, pot fi şi celelalte trimise la aceeaşi origine, văzute pe aceleaşi scrieri. Chiar acesta este un motiv de îngrijorare exprimat în recent apăruta carte a ilustrului bărbat Wolff şi a deja dispărutului Verelius, pe care noi o lăsăm spre a fi dusă la bun sfârşit. VII. *Migraţia naturală a popoarelor spre sud* sunt vorbe aparţinând lui Cromerus (I, I, CXV, de R. Pollon). „Este mult mai normal", zice el, „ca popoarele nordice să migreze spre miazăzi. Acesta

este cazul Cimbrilor, Goţilor, Vandalilor şi Longobarzilor". După cum spuneam mai sus, ceea ce i-a separat pe Goţi de celelalte popoare, acestea sunt sănătatea şi robusteţea corporală; scriitorii care se respectă afirmă acelaşi lucru: căci ei au trupul alb, pletele blonde şi sunt mai înalţi cu un cap decât alţii. Prin aceste calităţi *blonda Ceres* va naşte *o mlădiţă măreaţă,* aşa cum a cântat Lucanus (lib.IV, **De bello Civili,** p.104); pe lângă alţii, acesta a fost Procopius (lib.I, Hist. **Vandal.**), care a adăugat: „Naţiunile gotice au fost multiple şi odinioară, dar sunt şi astăzi. Cele mai nobile dintre toate sunt Goţii / Geţii, Vandalii, Vizigoţii şi Gepizii care mai fuseseră numiţi Sauromaţii străvechi şi Melanchleeni. Sunt unii care i-au numit Geţi pe aceştia." (Este foarte limpede că, exact ca pretutindeni în cartea sa, aşa cum de fapt o şi enunţase, Goţii sunt totuna cu Geţii, N.T.). Dar aceştia, adică Geţii, nu diferă deloc de Goţi decât prin nume (v. şi Maria Crişan, **Ubicuitatea Geto-Dacilor** - anexă la **Arta poetică la G. Coşbuc** şi **Limba strămoşilor noştri şi primul poet romano-geto-dac, Publius Ovidius Naso** în care autoarea vorbeşte despre alternanţa vocalică *e/o*; deci Goţii nu sunt altceva decât triburi de Geţi războinici, aşa cum erau inclusiv la gurile Niprului - Borysthene, după cum ne-o atestă Dio Chrysostomus în **Getica**, Geţi încă nesedentarizaţi, N.T.): toţi au trupul alb, pletele blond roşiatice, foarte înalţi şi frumoşi la chip. Legile le sunt comune şi nici cultul zeilor nu îi deosebeşte pe unul de celălalt. Iată ce spune Coelius prin gura lui Horaţiu (c.II, c.XXI, la Horat. **Epod. XVI**): „Şi nici Germanii sălbatici nu au putut fi îmblânziţi de invazia Teutonilor şi Cimerienilor cu ochi albaştri (este vorba de invazia Teutonilor şi Cimerienilor oprită de Marius în 102 şi 101 î.e.n. la Aix şi Verceil, N.T.). Ei îşi duc viaţa sub Polul Nord, după cum ne transmite Vitruvius (arhitect roman din sec.I î.e.n, autor al unui preţios tratat de arhitectură, N.T.), sunt foarte corpolenţi, au piele albă, firul părului drept şi roşiatic, ochii de culoarea cerului albastru şi au sânge mult; ca urmare a unei îndestulări umorale, sunt foarte rezistenţi la geruri. În timp ce cei care trăiesc în regiunile sudice sunt mult mai scunzi, sunt bruneţi, au părul ondulat, ochii negricioşi, au picioarele betege şi sânge puţin". Bonfin. (l.c.): „Nu ştiu ce anume lucru special şi propriu influenţează până într-atât fiinţa umană legat neapărat de locul în care s-a născut - aşa încât numai după aspectul exterior, după constituţia trupului, poţi numaidecât să deosebeşti un German de un Gal, un Gal de un Hispan şi, ca să fiu şi mai explicit, pe un Insubru (Insubres au fost un popor al Galiei Cisalpine care locuiau regiunea milaneză actuală cu capitala la Milano, N.T.) de un Ligur, un

Ligur de un Etrusc, un Roman de un Venet, un Venet de un Florentin . La fel cum se pronunţă Procopius despre Goţi, relatează şi Alphonsus Carthaginezul şi împăratul Constantin Porphirogenetul (**Anat. Reg. Hisp.**, c.IX, Const. Porph. ref. Hachenb. **Orig. Germ.** n.XVIII spre final), la fel o face şi Lucanus (**De bello civ.**, lib.11).

„Sciticul Masaget nu se opreşte la Istru, el străbate mai departe înspre nordul îndepărtat, la Suevii cei blonzi şi cu corpuri albe[6]".

De comun acord cu aceştia se exprimă şi Lucretius (**De R. Nat.**, lib.VI):

„Ce osebire, ce-i drept, între cerul Britaniei însăşi

Şi între cel din Egipt unde bolta albastră se-nclină,

Sau între cerul din Pont şi-acel al oraşului Gades,

Şi al ţinutului unde sunt negrii cu feţele arse.

Astfel sunt patru tărâmuri cu tot osebite-ntre ele,

Căci fiecare îşi are şi vântu-i şi partea din ceruri."

(Titus Lucretius Carus, **Poemul naturii**, traducere, prefaţă şi note D. Murăraşu, Bucureşti, Ed. Minerva, 1981)

Vezi şi la Tacitus (**De vita Julii Agricolae**, c.XI) locul în care se relatează despre poziţia cerului care dăduse corpurilor umane un anume habitus; iar la Diodor din Sicilia (**Bibl. Hist.**, c.8, p.m.212) care pomeneşte despre părul Galateilor care creşte în funcţie de natura locului (*εκ φυσεως*). Vezi şi Cicero (**De Divin.**, lib.11, p.m.1 23), care şi el, prin cuvinte foarte clare, vine să confirme absolut acelaşi lucru. „De ce? zice el: deosebirea dintre locuri, oare nu este firesc să atragă după sine şi progenituri diferite la oameni? Pe acestea le putem trece în revistă cu uşurinţă: de ce există deosebiri foarte mari între Etiopieni şi Sirieni în privinţa trupurilor şi sufletelor lor, după cum este de diferită şi regiunea de baştină: de unde se poate înţelege că la naştere contează mai mult aşezarea pământului (locurilor de obârşie) decât traiectoria Lunii." VIII. La Înainte-Stătătorul celor Sfinte din aproape întregul Univers Creştin, la Conciliul Regal a fost spus acest lucru de către energicul Nicolaus Ragvaldus (pe atunci ca delegat de *Wexionensus*, trimis la numitul conciliu, mai apoi chiar înalt pontifice de Upsalla (v. C. Stephanus) la care au subscris cu toţii, lucru cuprins în Actele instrumentate ale

conciliului şi chiar în istorii. Acest lucru se găseşte în discursul prezentat acolo şi cu anexa unei contestaţii solemne, publicat atât în latină, cât şi în limba paternă. IX. Este atacată autenticitatea (*αυτεντικως*) confirmării date legilor lui CHRISTOPHORUS, regele Sueoniei, Daniei şi Norvegiei, care se păstrează până în zilele noastre în Arhivele Regatului (**Istoria străveche a lui Ablavius**, rămasă în manuscris confirmă faptul că legile Regatului Sueoniei erau comune cu cele ale Danezilor, întrucât sunt iscălite de regele ambelor regate. Şi aceste argumente sunt importante, deoarece de către noi, juriştii, se înţelege deposedare juridică *(evincentia)* şi care tocmai „într-un atare prilej, aproape numai printr-un semn (cred, făcut cu degetul arătător, N.T.) ar fi fost suficient să-l obţii" (cred că este vorba de recunoaşterea / confirmarea autenticităţii legilor în discuţie, N.T.).

§2. Am spus şi în paragraful precedent că aceasta este opinia comună a scriitorilor: aceasta este forţa adevărului care atrage după sine acordul unanim. Şi cine dintre istorici s-a îndoit, cu adevărat, de aceasta? Dacă, din prea multă preocupare faţă de noutate, negi acest lucru, atunci este nevoie să negi totul: dacă vei spune că aceasta este o minciună care vine de la cei vechi, atunci este nevoie să spui că toate sunt minciuni. Aşadar, ce forţă mai puternică decât cea a istoriei, căreia se cuvine să-i dai crezare, decât mandatele celor vechi transmise nouă prin monumente. Şi de ce chiar ei despre care este vorba acum, Goţii, Longobarzii şi ceilalţi; de aici se mărturiseşte că au plecat în diverse colţuri ale lumii: în ce anume direcţii şi în ce chip; prin propria mărturisire a tuturor, în calitate de fiinţe vii, dotate cu văz, cu prudenţă, a celor a căror memorie încă nu a adormit, observ că mi se cuvine să arăt în întregime adevărul şi să soluţionez neînţelegerile.

§3. Aşadar, să începem cu Jornandes, el însuşi got (adică get, N.T.) care şi-a extras opera din scrierile anticilor; el relatează că Goţii au venit din SCANZIA (Scandinavia de azi) exact ca un roi de albine (**De Getarum sive Gothorum origine et rebus gestis** = Despre originea Geţilor sau Goţilor şi războaiele purtate de ei, C.I, II, III, IV, V). Apoi ne arată ce vrea să însemne această SCANZIA şi naţiunile care o locuiau; astfel, folosindu-se de un vocabular bogat, ne arată chipul în care Goţii şi-au părăsit lăcaşurile. Aşa că el numeşte Scandia noastră drept fabrică a popoarelor, un pântec al naţiunilor. Ceva mai departe apoi ne arată răspândirea *Goţilor de răsărit* şi *a celor de apus,* deşi la inflexiunea vocii Geţilor (deci cântând, pentru că ei îşi cântau şi legile ca pe nişte

psalmi, dovedind că limba lor era o limbă armonioasă şi melodioasă, caracteristică dovedită şi de faptul că Ovidiu a putut adapta prosodia latină la limba getică, vezi poemul **Laudes de Caesare**, N.T.) îi numeau pe aceştia Ostrogoţi şi Vizigoţi. Înţelegeţi deci: *cu o altă trupă de goţi au plecat din Scanzia (sub conducerea regelui Berich* (a se citi *Herich)*, aminteşte Jornandes; lucruri de care vorbise mai sus, acum le repetă pe scurt. .

§4. Procopius (**Hist. Goth.**, IV, fragment, p.m.241 şi 248) îi scoate pe *Ostrogoţi* şi pe *Vizigoţi* din aceeaşi *Scanzia.* precum şi pe *Longobarzi* (deci, i-a adăugat aceluiaşi fragment de istorie şi pe acesta, legat de ţinuturile locuite de Goţi). La fel procedează şi Procopius[7], adăugând la ei şi alţi nenumăraţi Vandali (la Tacitus, **De Mor. Germ.**, c.II, îi găsim sub numele de VANDALII, la Procopius şi Zosimus *βανδιλοι*, iar la Eutropius *ουανδαλοι*, cu variantele *Vandeli, Vindili, Vinili, Vinuli, Winili, Winuli*), la Goţi întărind că au aceeaşi origine: *«Γοθοι τε εισι και Βανδιλοι και Ουισιγοθοι και Γεπαιδες»* („Goţii sunt şi Vandali şi Vizigoţi şi Gepizi", Hachenberg, **Orig. Germ.**, XIII); că Vandalii s-au adăugat celorlalţi Goţi, ne-o confirmă o sursă de mare încredere (Procop., **Vandal.**, lib.I, lib.IV, c.39) - sub regele *Gilimer* care se bucura de o mare simpatie; el a avut sub conducerea sa întreaga progenitură a neamului şi pe cea mai nobilă; dintre scriitorii care se bucură de cea mai mare încredere este Grotius (**Proleg. Hist. Goth.**).

§5. Deopotrivă şi Paulus Warnefridi longobardul (**De Gestis Longobardorum**, lib.I, c.II), după cum el însuşi ne-o mărturiseşte, făcând o menţiune despre naţiunea lui, s-a dovedit că locuitorii săi (longobarzii) împreună cu Goţii, plecând din *Scandinavia* noastră, s-au apropiat de *Scandinau.* Johannes Boëmus (**De Mor., leg. et ritibus omnium gentium**, lib.III, cap. 8) o numeşte chiar cu acelaşi nume, dar şi cu multe altele; apoi chiar la Ptolemeu avem menţionaţi Goţii care locuiau pe Vistula. Desigur că şi Mela (lib.III, c.6) îi numeşte la fel, cu acelaşi cuvânt. La fel şi Plinius (IV, 1 2), precum şi Solinus (III, 19 şi 20). Chiar aici în Scandia (exact cum o spusese şi Plinius) afirmă Isidorus (**Init. Chron. Gothorum**) că a existat cel mai vechi regat al Goţilor (= Geţilor, N.T.). Şi cum foarte corect aminteşte, acesta *s-a născut din regatul Sciţilor.* De aceea Dexippus (lib.II) în cărţile sale dedicate treburilor Goţilor, şi le-a intitulat ***Τα Σκυθικα*** („Faptele Sciţilor") ca să fie clar pentru toţi scriitorii de bună credinţă acest adevăr istoric (şi anume că Geţii se trag din sciţi, N.T.). Iar Eunapius îi

pomeneşte pe Sciţi într-un limbaj confuz, idem Ammianus; iar Ablavius Gothus, printr-un limbaj ales, vorbeşte cel mai acurat dintre toţi (Nicol. Ragv. Orat., p.m.165 ex Ablav.). Dar Dio Chrysostomus în cartea despre războaiele Goţilor, le zice *Γετικον*, „getic"[8] (Aici Carolus Lundius comite o gravă greşcală, căci este ştiut că Dio a trăit în sec.I e.n. şi a scris un tratat **Γετικα** (**Treburile getice**) din care s-a inspirat JORDANES / JORNANDES, cum îl numeşte mereu Lundius, în timp ce Goţii (chiar dacă sunt totuna cu Geţii) au apărut în istorie, *cu siguranţă desprinşi din Geţi*, de abia în sec. IV-V e.n., N.T.). Să-i mai adăugăm şi pe Zosimus şi pe Zonaras, în mai multe locuri din operele lor; pe lângă aceştia, însuşi Plinius îi numără pe Geţi în rândul popoarelor scite (IV, 12); la fel şi la Trebellius Pollio (**Vita Galieni et Claudii**), la care Austrogoţii sunt cuprinşi în numărul aceloraşi neamuri. Aici se adaugă şi Anastas. (**Hist. Chronol.**) «*Σκυθαι οι λεγομενοι Γοτθοι*» („Sciţii care sunt numiti Goţi"). Rosendius (**Antiquit. Lusit.**): „Multe popoare", spune el, „îşi trag numele gotic de la Scania, un lucru trecut cu vederea de către scriitorii vechi şi înfăţişat confuz sub titlul de Getica". Jacobus Bergomensis (**Suplem. Chron.**): „Popoare care au fost numite de către Greci şi de la care şi-au tras numele Scythia şi Gothia". Schedel / Senensis: „Sciţii de la care îşi trag numele Svecia şi Gothia". Heinsius, în **Paneg. Gust. Magni** afirmă: „Geografii de mai dincoace au separat Geţii din vechime de Goţi, fără să o vrea. Ei nu şi-au dat seama că Geţii sunt destul de asemănători cu Goţii şi în numeroase cărţi ale celor vechi, autorii se sprijină atât pe mărturiile Romanilor, cât şi pe cele ale Grecilor, căci atât numele, cât şi obârşia le sunt comune". De aici Ferrarius relatează în legătură cu acest adevăr istoric, aducând în memorie pe cei mai serioşi scriitori a căror autoritate se impune ca o marmură (**Paneg. R. Christ. laud. dic.**).

§6. Dar toate aceste afirmaţii nu coincid întru totul cu istoriile noastre şi cu Analele străvechi ale Sveoniei? Desigur că da! *Af Japhet are komne Scyther och Geter, som longt epter Kalladis Gother / och nu Schwenske* („Sciţii şi Geţii se trag din Japhet cărora mai târziu, după Goţi, li s-a spus Sueones" (cf. **Chron.** şi **Hist. Pat.**). Trec acum peste Imperiul Sciţilor care se întindea pe tot globul şi despre care relatează pe larg Herodot, Xenophon, Strabo, Diodor din Sicilia şi câţi alţii şi în câte locuri şi ale căror afirmaţii sunt în deplină concordanţă cu toate istoriile importante şi cu analele naţionale.

§7. Despre Hispani a auzit şi Alphonsus de Villa Diego Hispanul (**Chron. Goth. Regni** p.m.II): „Gothia se află în Scandia, zice el, patria naturală a neamului nostru gotic, de unde ei înşişi au plecat şi unde ei astăzi îşi au încă domiciliul regal şi statal". La această afirmaţie consimt şi Roderic. Tolet. (**Rerum in Hispania gest.**, lib.II, c.4); Joh. Lup. (**De J. et J. Regni Navari,** VI, 4); Alphons. Carthag. (**Anac. Regum Hisp.**, c.IX) şi alţii.

§8. Cât despre plecarea Goţilor de aici în Italia, Italii însuşi o mărturisesc într-un singur glas, lucru ce, de bună seamă, a folosit ca argument în istoria alcătuită, parte tipărită, parte scrisă de mână care se păstrează la Biblioteca Vaticanului la Roma, nu atât în latină, cât mai ales în *dialect italic* (nu cumva este vorba de limba română veche, adică geto-dacă? N.T.), în ea fiind cuprinse faptele Goţilor transmise Posterităţii. Aceasta nu şi-au propus atât să aducă laude măreţe Goţilor cu eleganţă şi cu fermitate, ne-o spune ilustrul bărbat Octavius Ferrarius (**Pan. Chr. Reg.**, p.7, 8 şi 19). Legat de aceasta şi Sigonius (**De regno Ital.**, lib., I, p.m.11) dovedeşte că pe Goţii înşişi nu i-ar fi născut imperiul etern al Romanilor în Italia, ci invers, căci, după cum spuneam, făuritorii Italiei au fost Sciţii. Pe lângă alţi scriitori preocupaţi de originile Goţilor / Geţilor, s-a numărat şi Cato, din care ni s-au păstrat fragmente care supravieţuiesc şi astăzi (deci, cu mai puţin de patru secole în urmă, cartea lui Cato Maior, **Originile Romei**, în care el relatează şi despre străvechimea *scrierii getice*, încă exista sau măcar fragmente din ea, N.T.). Astfel că nu a fost de mirare când Plautus a numit Italia *barbară* (Poenul III, II, 21). Pe sacerdotul italic al lui Hercule l-a numit *Poticium cel barbar* (Poticium = Pinarii, -orum, veche familie din Latium consacrată lui Hercule, N.T.), iar ritualul italic, *barbar*. Oraşele italice şi ele au căpătat epitetul de *barbare*. Legile italice sau romane şi ele au fost etichetate ca fiind *barbare* (**Bacchid.**, I, 11, 15; **Casin.**, II, VI, 19; **Capt.**, IV, II, 104 şi III, 1, 32) şi traduse în latineşte în manieră *barbară*. Şi de ce nu aş spune-o, şi ziua de sărbătoare, precum şi altele, au fost considerate *barbare,* odinioară acestea fuseseră denumiri acceptate la toate popoarele, cu excepţia grecilor. Ba chiar şi cele mai vechi cuvinte care la origine au fost *tusce* (de la Toscana în Etruria, adică etrusce) şi scite, sunt clar convingătoare că sunt gotice (desigur getice!, N.T.), cf. Plaut., **Asin.**, prol. II şi **Trin.**, prolog. XIX. Verbul *pultare* („a lovi uşor") pe care Plautus îl foloseşte foarte des, provine din cuvântul nostru *pulta* sau *bulta* (Dicţionarul latin-francez, a *5-a* ediţie, Hachette, 1923, ne oferă explicaţia că *pulto,-are* este un arhaism pentru

pulso,-are, „a lovi", „a bate la uşă", la Plaut având sensul de „a bate uşor în poartă / la uşă" şi, cum poetul comic Titus Maccius Plautus, calificat drept un *pictor* inimitabil al năravurilor populare, a trăit între anii 250-184 î.e.n., este foarte evident că din limba geto-dacă vin toate cuvintele *barbare* prezente în comediile lui şi nu din gotica propriu-zisă, gotica fiind la rândul ei o getică ornamentată, după cum ne-o arată izvoarele vechi, cu atât mai mult cu cât Goţii (în opinia mea, deloc departe de opinia lui Lundius, N.T.) au apărut pe scena istoriei (Goţii de răsărit şi Goţii de apus - Ostrogoţi şi Vizigoţi) la mijlocul sec.IV (350-375), cu Amaler şi respectiv Hermanrich (350-375), imperiu, distrus de huni; W-G cu Alarich (395-410) au năvălit în Italia (în 410 au ocupat Roma); Rekkared (586-601) > catolicism; ultimul rege a fost Roderich (710-711). W-Goţi ultimul rege Teja cade la Vezuviu 552; au dispărut în 601 A.D., deci domnia lor s-a întins pe o perioadă de 2 secole şi jumătate. Aşa că, fără urmă de tăgadă, toate cuvintele barbare folosite de talentatul comediograf latin Plautus sunt forjate din limba *getă*, căci Geţii şi Dacii fuseseră pe pământul italic cu mult înainte de întemeierea Romei şi au rămas ca atare la ei acasă, la care s-au adăugat prizonierii de război - unii reduşi la sclavie - de aceea şi personajele-sclavi ale comediilor şi eline şi latine se numesc pur şi simplu *Davos* sau *Davus, Getes* sau *Geta* (dar a fost şi un împărat roman Antoninus Geta din cei şapte împăraţi Antonini (Nerva, Traian, Adrian, Antonin, Marc Aureliu, Verus şi Commodus). Antoninus Geta (născut la Milano în 189) era fratele lui Caracalla cu care împărţea domnia şi care l-a ucis în 212 A.D., deci la vârsta de 23 de ani. Caracalla a ordonat să fie ucise peste 20000 de persoane; el fu şi ucigaşul juris-consultului Papinian, pentru că refuzase să facă apologia uciderii lui Geta; aşa că acei şefi de stat care-şi ucid şi rudele foarte apropiate, se trag din acest odios împărat roman, N.T.). Verbul *mulcare* („a mulge") nu este un cuvânt latinesc, o recunoaşte deschis însuşi VARRO (116-27 î.e.n., poet şi unul din savanţii cei mai renumiţi din vremea lui de la care ne-a rămas şi un tratat despre agricultură, **De re rustica**; deci autorul se sprijină pe surse foarte demne de încredere, autori care au trăit cu secole î.e.n., întărind ideea că e vorba de un lexic pur getic, N.T.), dar o recunoaşte deschis şi Gellius (**Noct. Attic.**, lib.XI, c.1). După cum nici verbul *mulctare* nu este latinesc. Căci, de fapt, în acelaşi chip, *mulgând lapte*, se trage din ţâţe (uger), ceea ce printr-un *sermone vernaculo*, adică *cuvânt popular* (la Varro, însă, prin sintagma *vernacula vocabula* se înţelege „cuvinte latine"), noi spunem *mulka, molka* (Thys. şi Gronovius la Plautus, Stich., III, 1, 19; **Fragm. Legum**

Sueon. et **Goth.**, c.XVI). Există unii care susţin că *mulgeo* şi *mulceo* („eu mulg"), de aici şi *mulcto* sau *mulco* („eu pedepsesc") ar veni din grecescul *αμελγω* („eu mulg"), când de fapt se cuvine să căutăm izvorul comun, mai înainte de toate, în Sciţia. *Halophantam*, un cuvânt pe care ştim că-l întâlnim la Plautus (**Curcul.**, IV, I, 2), precum şi la Salmasius şi la Scaliger, în calitate de comentatori ai aceluiaşi pasaj, (dar acest cuvânt poate fi perfect dedus din *hal* şi *fante* şi, considerăm că este greşit pus în legătură cu grecescul *ολοφαντης* (cuvântul nu apare nici în Bailly, **Dicţionar de greacă** veche, Paris, 1929 şi nici în E. Legrand, amplu dicţionar de greacă modernă, Paris, tipărit cam în aceeaşi perioadă; bănuiesc că este o expresie pur juridică, folosită în Evul mediu şi care putea fi găsită într-un dicţionar de specialitate), însemnând „obligaţia de a compărea în justiţie", „a depune cauţiune în favoarea cuiva", „vas", expresie care îşi are obârşia în Sueonia şi care poate fi pusă în legătură cu o sintagmă similară, regăsită la Marţial în cartea a IX-a, N.T.); la fel stau lucrurile şi cu cuvântul *bustirapus* (la origine înseamnă „hoţ / profanator de morminte"), *Bust-ei-rapr* care în limba gotică veche / adică getică înseamnă „bărbat", este folosit de Plautus cu acelaşi sens de „bărbat chel", care nu are nici un fir de păr pe cap spre a putea fi numit în toată legea (*vir bonus*); la Plautus (Merc., V, 2, 85 şi Rud., II, II, 9) se foloseşte cuv. MACHAERIA cu sensul de „săbiuţe" şi acesta este cuvântul gotic vechi MAEKER, de unde l-au luat şi grecii *μαχαιρα* („satâr"); *de socco, socca* (de la cuv. *soccus*, o botină specială pe care o încalţă actorii de comedie), folosită de Plaut în **Soldatul fanfaron**, ultimul act (comp. cu Mercat., V, II, 85; Rud., II, II, 9 şi Edd. Havamal., LXXI) este de origine scită, iar goticul SOLA (vezi Bacchid. II, III, 98) răspunde perfect acestui cuvânt (să nu uităm că întotdeauna este vorba de Get sau şi de Get, când spune Got, N.T.); SCURRA („bufon", „parazit", „jongleur") care la cei vechi însemna „a înşira vorbe goale / sarcasme spre a stârni râsul celorlalţi", ne duce la sensul lui SKURA din limba noastră populară, însemnând „vorbăreţ", „flecar". Şi care e situaţia altor cuvinte pur scite (adică gete, N.T.) pe care le întâlnim frecvent la ENNIUS, PLAUTUS, CATO, VARRO şi la mulţi alţi autori, din care citâm o parte; *vinnula, cista, cistula. cistellula, herus, herilis, heres, heredium, herediolum, caput, arca, arcula, cippula, nasus, denasare, casteria, claro, clarifico, claritas, claror, claritudo, clarigatio, mundus, mundare, vocare, advocare, fallere, velare, stygius, carcer, carcerare, gelu, cura, curare, stare, urbare, turbare, nomen, nominare, meminisse, taberna, tabernarius, catus, catè, nicere, nere, nictare, sputare,*

insputare, campo, stega, puteus. potus. putus. putillus. baltheus. pipare. pipire, boreas, rica, ricula, ricinium. acheruns, boia. rosca, pellis. palla, pallium, pallula, palliolum. palliolatus, paludamentum, paludatus, palatum, palatium, specio. cum compositis, specto. speculor. spiculum. speculator. speculum, specus, spelunca, species (majoritatea acestor cuvinte le regăsim şi în limba germană actuală - *fein. kiste, Kapitel. klar. Palast. Niere* - nu numai în română, dovedind o dată în plus că istoria strămoşilor noştri a fost comună cu cea a popoarelor germanice. că am locuit aceleaşi meleaguri, că neamul vlaho-geto-dacilor şi carpilor a vorbit aceeaşi / aproape aceeaşi limbă cu cimerienii, celţii şi teutonii, cea getică fiind de fapt la baza tuturor, în sânul ei născându-se şi scrierea, N.T.). Revenind la străvechiul cuvânt PAN, analizat mai sus, am constatat că este şi elin şi italic şi germanic, pentru că la origine este cuvânt scitic, adică getic. Lui *legere* („a citi") din latină îi corespunde *λεγειν* în greacă, iar în limba noastră este *lesa / läsa,* iar la Wulfila *legunt* („ei citesc") (Math., VI, 26) se găseşte *lisan. Zythus,* la Diodor din Sicilia Ζυθος, nu este nici cuvânt egiptean şi nici grecesc de la *ζεω* care înseamnă „a fierbe", ci este pur gotic (adică şi getic, N.T.), căci grecescul *Ζυθος* la noi se zice *seth sodh*, unde *th* este exprimat prin *th* sau *dh* (o confirmă Arngrim, lib.I, c.III) şi de la el şi Verelius (**Runog. Scand.**, c.VII, c.III); de aici s-a format verbul *sieda. siuda*, în germană *sieden,* însemnând „a fierbe", „a topi". Spunem, de pildă, o băutură din orz fiert; grecescul τειρω, latină *tero* („eu zdrobesc, fărâmiţez, macin") vine din verbul nostru *teira / tera*, de unde *handtera* („a măcina / zdrobi manual"; *θιν,* sau *θις θινος* („grămadă", „cumul") se spune că vine de la *θεω*, însemnând „cu carul"; pe această derivaţie eu nu dau nici o para, pentru că îmi este clar că vine de la geticul *tina*, pentru că la Cicero (**Orat. cont. Rull.**) avem *cogere* („a aduna") şi *coacervare* („a îngrămădi"). Chiar şi subsatntivul *montes* („munţi") este folosit ca echivalent pentru *maximi* („cei mai mari"), *acervi* („grămezi de cereale") la Plaut (**Pseud.**, I, II, 55). Latinescul *aevum* („durată", „timp", „veac") vine de la goticul / geticul *äwe* şi destul de apropiat de *αιων* al grecilor şi de *avan* al arabilor (aşadar, s-ar putea reconstrui fraze întregi de limbă getă.străveche, pe baza acestor extrem de preţioase formule etimologice şi româna actuală păstrează cuvântul getic străvechi *ev*, N.T.) A se compara şi cu ceea ce spune Celsus (**Com. Eccl.**, p.I, c.8 - este vorba de filosoful vestit pentru atacurile sale împotriva creştinismului şi care a trăit la Roma în sec.II e.n., sub Antonini). Trimit acum la Platon (**Crat.**, p.m.319) unde vom găsi nenumărate cuvinte greceşti primite de la

barbari: trimit şi la Dionysius (lib.I, spre final) care susţine clar că Roma s-a slujit mai întâi de limba greacă, din care apoi, multe cuvinte au pătruns în latină, amestecându-se cu latina (deci, limba latină a luat din vechea getică şi direct, prin populaţia geto-dacă existentă la Roma şi indirect, prin intermediul limbii eline, N.T.). Trimit şi la Julius Caesar Scaliger (filolog şi medic italian, unul din cei mai mari eruditi ai Renaşterii, 1484-1558), autor al unui strălucit tratat de poetică, N.T.) de la care aflăm că vechii Latini au luat nenumărate cuvinte din **Magna Grecia**. Trimit şi la ilustrul Morhosius (lib.**De patav. Liv.**, cap.XI) care ne transmite informaţia că în Italia au existat mai multe limbi: ale sclavilor indigeni, dar proveniţi din alte regiuni, precum şi ale celor ai casei; fiecare îşi avea limba lui proprie, opinie cu care eu sunt totalmente de acord, ţinând-însă să subliniez un fapt, că multe din cuvintele latineşti erau la origine scite. Chiar şi numărul impar nu vine de la Greci, ci de la Sciţi; oamenii eruditi au arătat deja că atât flexiunea verbului, cât şi cea a substantivului din latină au origine barbară, de exemplu; *karkar, karker, karkeris, karkeri = carcer, carceris, carceri* („închisoare, a închisorii, închisorii"). În *karkarai*, după Wulfila (vezi şi Glosarul la gotul Wulfila, precum şi Codicele de legi străvechi **Pat.**) *ai* se citeşte ca şi cum ar fi *e*, în *carcere*, după cum chiar şi sunetele *au* şi *ai* sună *e: namen, namnis, namni = nomen, nominis, nomini* („nume, al numelui, numelui"); *father, fathris, fathri = pater, patris, patri* („tată, al tatălui, tatălui"); *mother, mothris, mothri = mater, matris, matri* („mamă, a mamei, mamei"). Şi la verbe: *im, is, ist – sum, es, est* („sunt, eşti, este"); *vidiau, videis, videithş = video, vides, videt* (= văd, vezi, vede); *vastiau, vastis, vastit* / sau *vastijt vestio, vestis, vestit* („mă îmbrac, te îmbraci, se îmbracă"); *au* la Goţii sună ca şi *o* sau *ó*; *haba, habas, habaith = habeo, habes, habet* („eu am, tu ai, el are"). Desigur că din *haba* gotic s-a ajuns la latinescul *habeo*; aşadar *haba* este *habeo, habas - habes, habaith - habet, habam - habemus* („noi avem"), *habaith - habetis* („voi aveţi") şi *habant - habent* („ei au"). *Haba* astăzi este *hawer.* Mai mult ca sigur că *habetus* este în loc de *avitus* („avut, deţinut", dar şi „corpolent" la Plautus) şi *habe* în loc de *ave* („să ai"), după spusele lui Non. Şi Bongars. Ad Justin. (lib.I, c.I, 4). Aşadar, este lesne de legat lucrurile între ele de aşa natură, încât să conchidem că aceste cuvinte nu numai că au preexistat în gotică (getică), dar că ele au şi fost adaptate şi traduse în limba latină cam după bunul plac; ba chiar adesea accepţiunea verbului este interpretată la Plaut şi Terenţiu puţin îndrăzneţ, când vor să spună că o femeie a fost avută *(haberi)* se adaugă *cum coit* („a fost posedată / s-a unit prin căsătorie"),

ceea ce în vechile noastre legi se va exprima cu oarecare pudoare şi niciodată nu se va argumenta în acest chip.

§9. Este rândul Francilor despre care vorbesc mulţi autori cu putere de convingere, printre ei şi Freculphus (loc.cit.), care spune clar că „ei au sosit acolo din insula Scanzia (= Scandinavia) care este pântecul neamurilor, că a avut loc un exod prin care Goţii şi celelalte neamuri teutonice au plecat, aşa cum se dovedeşte prin limbă şi idiomuri". Primii care au locuit în Franţa au fost Celţii (aceasta se întâmpla în sec.I î.e.n., N.T.), prin al căror jug au fost supuse înrobirii populaţiile autohtone, Gallii, şi în cele din urmă, ei au adoptat numele de Franci. Nimic mai adevărat ca aceasta: că Gallii din *Gallia* sau *Galgavia* au fost de folos Sueonilor. Vezi **Atlant. Cl. Rudebeckii** (c.XXXVII). Aceasta a fost numită JOTNAHEIM sau RISALAND, adică Ţara Giganţilor, aşa cum au dovedit îndeajuns fragmente din istoriile celor vechi. Ei au fost numiţi *Resar* şi chiar *Kallar* sau *Gollar*, iar regiunea însăşi *Kailand* şi *Galland*. Stă clar scris în documentele Eddice; după alţii, ei s-au numit *Gallar* şi *Geyter*, sau după alte afirmaţii, *Geter*, *Gyller* etc.; ba chiar şi cu numele de *Kimbrar*, *Kappar* şi *Gallar*. De aici şi numele de *Γαλαται*, *Galli*, *Galatae*, *ευμεκεις και λευκοι* („înalţi şi blonzi"), afirmă Diodor (**Bibl. hist.** ε, p.m.212). După cum se va vedea, se va acorda acelaşi statut şi Troienilor, ca şi în cazul originii Galilor, care au locuit Gallia celtică, opinie unanim acceptată. *Trojamann* sunt aceiaşi cu Sueonii, iar *Troja* este capitala Neamului, cetate monumentală din care azi au mai rămas doar ruine, altădată foarte puternică ca şi sediu al regilor de *Upsala*, de unde *Upsala kongr* („regele de Upsala"), căci fusese rege al Sueonilor de pe tot globul pământesc: dintre monumentele antice de mare încredere, cităm prefaţa la scrierile Eddice, având exact aceeaşi semnificaţie cu afirmaţiile lui Diodor din Sicilia (**Bibl. hist.**, ε, m.p.132) că troienii răspândiţi pe ogoare, s-au adunat într-un singur loc, *εις πολεως περιβολον* sau *περιβολην*. *Περιβολη*, pentru că Troia era împrejmuită de ziduri; verbul *περιβαλλω* este format din *περι*, „în jurul" şi *βαλλω*, „a arunca", „a construi", căci arăta ca un castel bine construit şi loc principal de apărare a cetăţii (*πολεως*), deci *περιβολον* desemnează Troia[9]. Am spus *Upsala kongr* unde substantivul *Upsala* este la plural. Aşa au stat lucrurile întotdeauna, singularul neîntâlnindu-se niciodată la autorii antici; deci, trebuie scris mereu UPSALIAE la plural şi nu UPSALIAS sau UPSALA, la singular; tot pluralul se foloseşte şi în cazul altor cetăţi cum este ATHENAE, THEBAE, SYRACUSAE şi alte oraşe asemănătoare. Aceasta este şi originea coloniilor Troienilor

(**Codul de legi** al lui R. Magnus Ericus, **Scrierile Eddice,** legendele 3 şi 7). După Monaster (**Chron.**, p.m.113), Homer (**Il.**, în diverse locuri), aceştia au fost Goţii (a se citi Geto-Dacii, N.T.) din a căror stirpe au ieşit Troienii. Homer ca autor al epopeii despre Războiul Troian, a făcut însemnări nu atât despre trupurile Grecilor, cât mai cu seamă ale Troienilor, că pe atunci fuseseră foarte corpolenţi şi frumoşi, asemănători cu zeii, calităţi pe care şi le-au pierdut cu vremea (de notat că Homer s-a născut la 169 de ani după Războiul Troian, aflăm de la Herodot care i-a dedicat o cărţulie, **Despre viaţa şi opera lui Homer,** N.T.). Găsim frecvent în **Iliada** însemnări de tipul *οισι νυν βροτοι εισι*, „aceştia acum arată ca oamenii de rând, aceasta este deosebirea pe care au marcat-o secolele" (vezi şi Val. Paterc., lib.I, c.5). Sigur este că ei au fost numiţi *Gallar, Jottnar, Gettar, Getar,* de la *Ga, Gio, Jo* etc. (deci acelaşi etimon ca în cazul cuvântului get, N.T.), adică au fost numiţi *Pământ,* de aceea au şi fost numiţi de către cei vechi *Giganţi, fiii Terrei, Γιγας* („gigant"), de la *γε* („pământ"), care în dialectul doric este *γα*, însemnând acelaşi lucru (v. textele Eddice, legenda V, 18) şi Diodor, **Bibl. hist.**, III, p.m.142).

Iată aici versuri din Hesiod (**Theog.**, V, 147 şi 183):

«Οσται γαρ ραθαμιγγες απεστυθεν αιματοεσται

Πασας δεξατο Γαια περιπλομενων δ'ενιαυτων,

Γειvατ', Ερινυς τε κρατερας μαγαλος τε Γιγαντας.»

Versiune populară:

„Tot noianul de lacrimi vărsate cu sânge

pe toate le-a înghiţit Pământul, ca, după ani,

acestea să se întoarcă la el ca Erinii vlăjgane şi uriaşi măreţi."

Orpheus însuşi a cântat măiestrit pe *Giganţii* hrăniţi de *Terra şi cu sângele din cer.*

«*Ουνεκα γης εγενοντο και αιματος ουρανιοιο.*» (Orph. I, 8, s.s.)

La fel opinează şi Tacitus (**De mor. Et pop. Germ.**, c.II), la fel ca şi alţi scriitori, vorbind despre originea şi obiceiurile Germanilor: „Ei cinstesc prin poezii vechi pe zeul *Tuiston* crescut de Terra şi pe fiul său Mannus, ca făuritori şi întemeietori ai spiţei neamului" (Tacit., d.l., c.IV, lib.II, **Annal.**, c.XIV); ei sunt foarte corpolenţi, subliniază istoricul latin;

privirea le este sălbatică" (**Histor.**, lib.V, c.18; c.XI. **Vit. Agric.**). Hai să-l auzim şi pe Saxo Grammaticus, danezul, ce spune (lib.11, p.m.XXX): „Iată-i pe Goţii cei cruzi cu ochii sălbatici, privirea aşijderi, cu coifurile lor vultureşti şi cu bastoane zgomotoase cum te-ameninţă".

Claudianus (lib.II) adaugă despre Goţii care locuiesc în Phrygia, cum că *amestecaţi* cu Ostrogoţi şi Guthini, *cultivă ogorul frigian* ...

Aşa că se cade să acordăm atenţie codicelui manuscris. În ce fel anume pot fi distinşi *Giothar-ii* de *Guthar-i* (vezi în afara fragmentelor foarte vechi de legi (**Kunungsdr. Vpp.**, c.XXIX, c.1) şi multe alte documente). Regiunea Smaland (ţinut în sudul Suediei, situat în peninsula Götaland, N.T.) s-a numit *Guta* (aşa cum fusese numită odinioară de Ptolemeu, aflăm din prefaţa la **Istoria** lui Joannes Magnus, cartea întâi spre final). Aici era cetatea - capitală a acelora pe care Colerus (comentatorul lui Tacitus (**De mor. Germ.**, cap.XLIII), comp. cu Homer (**Il.**, III, 96, f.f.) şi Vergiliu, **Aeneida**, p.m.1 52), a numit-o *Calmaria* (CALMAR, fortăreaţă şi port în sudul Suediei şi capitală a provinciei cu acelaşi nume, N.T.). Tocmai aceasta este strălucita cetate Troiană, *Troja* cu ziduri puternice. Una din porţile ei se numeşte *Skaear* (Poarta Scheană), în elină *Σκαιαι*, în latină *Scaea,* ale cărei bolţi au fost lăudate de Homer (**Il.**, III, 96, 30 passim) şi Vergiliu (**Aeneis**, I, 2, p.m.152).

„Cu aur barbar şi prin spolieri s-a construit vestita poartă." Iată, tot Vergilius (**Aeneis**, c.III, v. 1-3):

„După ce zeii găsiră cu cale să surpe puterea

Asiei, fără de vină stârpind pe poporul lui Priam,

Ilion dac-a pierit şi-n fum scufundatu-s-a Troia ..."

(trad. G. Coşbuc)

După Hachenberg (**Orig. German.**, I, 28; Laz., **De Migr. Gent.**, lib.III), Troienii sau Frigienii, Cimbrii şi Francii au fost la origine de un singur neam; tocmai de aceea se vorbeşte de limba cimbrică frigiană, adică de limba teutonă care a fost vorbită mai întâi la Troia.

Tot din Vergiliu (d. I, III) aflăm că toate lucrurile sfinte, divinităţile troiene sunt de fapt cele ale noastre:

„Fiul lui Tros şi tălmaci zeităţilor, tu, priceputul

Semnelor date de dafin, de Phoeb şi de sfântul tripod,

Date de stele din cer, de zbor şi de cântec de păsări." (trad. G. Coşbuc)

§10. Petrus Trecensius Gallus (Rud. N. praefat. ad lat. leg. versiunea lui Ragvaldus), lăudat ceva mai înainte de Joannes Messenius, relatează mai amplu despre Goţii Scandinavici: „Cei mai vechi au numit acele naţiuni ai căror urmaşi au populat cea mai mare parte din Europa şi Asia, mai mult Geţi decât Goţi." Un censor prea scrupulos a respins această opinie. În schimb a apărat-o Cicero (**Verr. Divin.**, p.m.56, Ed. Sturm) prin următoarele cuvinte: „... deşi provincii total năpăstuite şi ruinate, totuşi populate". Apoi, acelaşi lucru l-a spus Gallus: „Există până în zilele noastre o regiune foarte mare, având la nord Norvegia şi Dacia, iar în celelalte părţi este înconjurată de oceanul planetar." Şi, iată cum se deosebeşte de Sveonia: „... neamul acesta, zice el, este foarte puternic, căci prin puterea lui militară, a supus cea mai mare parte din Asia şi Europa pentru multă vreme, fiind înspăimântat doar de curajul lui Alexandru cel Mare al Grecilor când i-a atacat. Chiar şi puterea invincibilă a lui Iulius Caesar, care i-a învins pe Gali, s-a îngrozit de luptătorii germani uniţi cu Danii, Britannii, Goţii Norrici şi cu popoarele septentrionale, precum şi cu alte popoare. Din rândul acestora făceau parte şi Amazoanele care mergeau în frunte, după cum relatează Orosius şi Isidorus" (lib.XIV). Ferrarius, după cum am menţionat mai sus, confirmă cu prisosinţă toate aceste calităţi ale Goţilor care hălăduiau pe aproape tot globul terestru. Cât priveşte această populaţie de femei, am vorbit mai pe larg mai sus. Sigur este că scriitorii o amintesc în unanimitate, având numai cuvinte de laudă la adresa lor. Ele au venit acum în Verendia Smalandiei (Ţinutul Amazoanelor, după părerea scriitorilor noştri străbuni, este *Kuenland* şi *Konogard*. Vezi şi **Verel. Hervarar**, legenda c.I, unde strămoşii noştri îi spun *Conogardia*), în ţinuturi foarte întinse, bucurându-se de stima faţă de forţa fizică străveche. Căci în ce priveşte fasciile militare de mătase, ele se numesc *feitteckn;* pe acestea femeile le poartă şi la ospeţe, căci am văzut adesea cu ochii mei, iar în ce priveşte conceptul de ereditate, ele sunt admise, tratând de la egal la egal cu bărbaţii; în privinţa altor treburi, se rezolvă pe baza unei jurisdicţii comune între femei / confuze = *promiscuo jure* / (bănuiesc că este vorba de o înţelegere între ele, ad-hoc, la voia întâmplării, N.T.), conf. Joh. Magn (D. praefat. C.III spre final; Adam Bremens, **De situ Danorum et reliq. Septent. Reg.**, c.LXXVIII şi XC.)

§11. Despre Englezi Cantabrigiensi (*Angli*), Cl. Seringham (**De orig. Anglorum** c.VII) spune: „Aceştia sunt Geţii cărora mai apoi li s-a spus Goţi; plecând din peninsula Scanzia, ei au fost primii care au ocupat insulele învecinate. De aici au plecat apoi în Chersones şi în ţinuturile învecinate, de unde plecaseră mai de mult strămoşii noştri: până la venirea lor acolo, acele ţinuturi nu mai fuseseră locuite de alte neamuri" (Id., c.I şi II, 5). El relatează acelaşi lucru despre Anglobritanni care se trag din Angli şi Geţi (deci întotdeauna Dacii vor fi totuna cu Geţii, iar Geţii totuna cu Goţii, N.T.), care mai întâi au fost chemaţi de vechii Britanni în ajutor, cu care apoi au avut de purtat un război crâncen şi de lungă durată şi pe aceiaşi, prin multe bătălii, în cele din urmă, i-au învins (din acest motiv, mai mulţi autori i-au lăudat: printre ei şi Arngrimus Jonas (**Criin.**, lib.I, c.III). „Aceste litere (este vorba de runele Goţilor) nu le raportez la Norvegia sau Islandia, ci la limba care s-a numit *Danica* şi care şi acum se vorbeşte în Dania (dar şi în Norrigia), azi Norvagica, sau chiar la acea veche gotică", care, chiar şi la acea vreme cred că se vorbea pe tot cuprinsul ţinutului Aretinienilor (în vechime Etruria cu oraşele dezvoltate mai târziu, Toscana, Arezzo..., în orice caz, în Antichitate fusese locuită de Etrusci, N.T.) şi s-a extins la popoarele învecinate; idem Anglia, Scoţia, Irlanda. Căci despre Anglia avem scris foarte clar, fiind vorba de acea limbă a Norvegiei folosită şi pe vremea lui Wilhelm Nothus: acestea le susţine Arngrimus (**Cryin.**, lib.I, c.3).

§12. „Nici nu poate fi vorba despre frauda numelui scoţian, dacă el se recunoaşte ca descendent al Goţilor / Geţilor, de vreme ce prea-puternicii regi ai Hispanilor sunt glorificaţi ca unii care au dus stema de aici; chiar şi cei mai nobili dintre Itali îşi trag stirpea de la Goţi (adică Geţi, N.T.) sau îşi neagă obârşia; şi apoi chiar împăratul Carol Quintus obişnuia să susţină că de fapt nobilimea întregii Europe a pornit cu siguranţă din Scandia şi Gothia prin filiaţii." Aşa a cuvântat Camdenus (**Britann. de Scotis**, p.m.40 şi urm.). Împăratul Carol Quintul, în scrisorile adresate regelui Sueoniei GUSTAV I, conţinând şi ceva memorialistică, a mărturisit că atât el, cât şi ai săi se trag din neamul Goţilor. Privitor la această descendenţă, unii prinţi au fost mai ambiţioşi, după cum istoriseşte Munsterus (**Cosmog., De Regnis Septent.** lib IV c.XX): „... gloria Goţilor vine din Scandia", iar Imperiul Roman este rezultatul absolut al acestei glorii a Goţilor, care, pătrunzând pe jos în Italia, au pustiit Roma şi şi-au menţinut stăpânirea peste Italia mulţi ani; au ocupat Galia, au înfiinţat regate în Spania şi au ridicat cele mai nobile

case princiare (de fapt, Spania fusese invadată încă din anul 600 î.e.n. de către Celţi - popor germanic şi amestecându-se cu Iberii, au dat naştere Celtiberilor; în anul 19 î.e.n., întreaga Spanie a fost ocupată de Romani. În A.D. 400 au năvălit Alanii, Sueţii şi Vandalii - toate etnii germanice care, în 415 cedară locul Goţilor de vest care au format un regat distrus în 711 de Arabi, din regatul lor rămânând doar o fâşie în nordul Spaniei: aşadar Spania datorează o bună parte din cultura ei, neamurilor germanice, adică inclusiv geto-dacice, N.T.).

§13. Despre Germani ca naţiune, iată ce afirmă Paulus Fagius (**Lib. De Meth. Hebr.**, p.m.56), el însuşi un german: „...naţiunile (neamurile) gotice, peste tot pe unde au intrat cu armatele, au adus cu ei şi limba, sau integral, aşa cum este vorbită ea şi azi în ţinuturile germanice, sau coruptă, aşa cum s-a întâmplat în Italia, Spania şi Gallia". De abia de curând s-a dovedit (probabil că este vorba de o lucrare apărută în jurul anului 1687, când Lundius şi-a publicat cartea sa, N.T.) că Teutonii s-au născut din Goţi (Geţi, vrea să spună), vezi şi Gulielm. Postel., **De origin.**, Versteg. adnotat de Cl. Shering. d.d.c.VII); după Versteganus, în *Scanzia* nici un popor, niciodată nu s-a confederat, relatând că atât era de mare mulţimea de locuitori ai Germaniei, încât ar fi fost nevoie să ia fiinţă nişte colonii sau, cu cuvântul autorului însuşi: *„that they were constrained to seck habitations mor nor ther ly*", aceasta însemnând că în regiunile septentrionale, din motive locative, au fost nevoiţi să-şi părăsească patria: aşa au stat lucrurile. Contextul integral de acuzare privind acest punct este dezvăluit în justiţie de mai sus lăudatul Cl. Seringham; şi unde, prin mărturii ale conaţionalilor, s-a respins destul de convingător acuzaţia, iar argumentele, dacă mai sunt, sunt respinse şi ele cu vehemenţă.

§14. La fel şi *Svizerii* (elveţienii), şi numele însuşi dă în vileag originea neamului, căci este vorba de *Svevia* pe care noi o considerăm, de drept şi de fapt, pe bază juridică, ca fiind a noastră. Însuşi de mult renumitul scriitor al măreţului şi acerbului neam al Helveţilor, *Stumpfius*, fiind lăudat pentru aceasta chiar şi de Hachenbergius (**Orig. Germ.**, q., XX), citând din străvechiul autor *Gilgus Tschudus*, a mărturisit cu prisosinţă că conducătorul *Suevilor* însoţit de o mulţime de oameni, a coborât din Scandia, a dat numele său, considerându-l sfânt, nobil şi veşnic, şi locurilor pe unde a trecut, precum şi locuitorilor. Şi Iulius Caesar Scaliger (1484-1558; nu numai acest Scaliger, unul din cei mai eruditi bărbaţi ai Renaşterii, filolog şi medic renumit, şi autor al unui

tratat de artă poetică, s-a numit Iulius Caesar, după cel al celebrului general roman despre care se spunea că descindea din Venus şi Anchise, dar şi Papa Iulius al II-lea (1503-1513) şi după operele pe care le-au săvârşit, se vede bine că au fost nume predestinate, N.T.), căci în discursul funebru ţinut în public în memoria acelor Germani căzuţi pe câmpul de luptă de la Viena, citim următoarele: „De unde vin de fapt Helveţii de azi? De nu cumva din satele acelora, dar şi din cetăţile învecinate, foarte puternice, din Svecia, pe care cetăţenii le-au ocupat, astfel încât sub influenţa numelui şi denumirii patriei - Svevia, li s-a zis Svizeri". Fără îndoială că distinsul şi încărcatul de laude savant Hachenbergius, în lucrarea **Despre originile Germanilor**, prin tot felul de demonstraţii, bazate pe raţiune, pe bună dreptate, trage următoarele concluzii: „Din acestea reiese clar că să-i înşeli pe aceştia este un lucru greu, pentru că Germanii sunt o stirpe indigenă, sinceră, durabilă şi echitabilă, după cum se poate bine observa. Nici Germanii şi nici unul din neamurile lor nu s-au lansat în procese de dragul gloriei sincerităţii. Cei mai de dincoace, şi-au consumat secolul în războaie, aşa încât Hispanii, Italii, Galii, Svecii, Danii şi Ungurii, încuibându-se în Germania, venind şi cu drepturi de mariaj, şi-au amestecat sângele cu cel al Germanilor. Aşa se explică de ce o mare parte a lor, dacă vrei să CERCETEZI ORIGINEA PRIMARĂ, aproape că nu poţi spune că sunt străini de Germani, pentru că, de fapt, ei se trag din mama comună a popoarelor europene, adică au venit din Scandinavia; de aceea, acel mare rege al Suedezilor, GUSTAV ADOLF, în anul 1627, a îndrumat armata germană să se întoarcă în ţinuturile străvechi şi comune deopotrivă Suedezilor şi Goţilor, conform jurisdicţiei în vigoare (*utendi jure*)". Despre fapta aceasta a amintit corect Goldastus (lib.II, c.V, **De Boh. Regn.**), când scrie că Germanii au dat curs ordinului lui Gustav Adolf de a se întoarce la locurile lor de baştină. Aşadar, este un curaj să dai crezare unor atari şi altor legende de felul acesta, confecţionate pueril; tot astfel nu e recomandabil să le respingi fără o judecată prealabilă. „Nici nu sunt mai fericiţi cei care se refugiază în alte locuri, fie în acea pustietate nesfârşită a Asiei, spre a-şi regăsi seminţia necunoscută a originii neamului lor, spre a se evita o idee falsă privitoare la ivirea Goţilor şi Hunilor; aşa cum sunt ei tuturor cunoscuţi şi prin mărturia vie a septentrionalilor, Goţii se trag din Svecia, sunt născuţi în acest regat în care chiar şi azi dăinuie stirpea neamului, păstrând acelaşi nume." Acestea au fost cuvintele prea-înţeleptului Werdenhagens (**Rerump. Hanseat.**, p.III, c.1). În legătură cu numele de *Semnonum*, nume sub

care sunt desemnate o sută de sate de locuitori, după cum scrisese Tacitus (**Annal.** şi **Lib. De mor. Germanorum**), o regiune din regatul *Sveoniei*, numită *Semminghundra*, ne stă şi astăzi mărturie a acelui vechi toponim. Tot astfel stau lucrurile şi cu celelalte neamuri *sveve* despre care am vorbit mai sus.

§15. Cu ei chiar şi danii se învecinează; o dovedesc atât neamul rămas acolo, cât şi sângele. De ce să mai aduc în memorie ţarina străbună a acestora, pentru că ei înşişi recunosc ceea ce se confirmă prin cronicile străvechi ale Sveoniei, de scurgerea timpului, de tradiţia orală şi de mersul înainte al treburilor, iar prin monumente literare, acest adevăr s-a limpezit cu cea mai mare certitudine (V. Sambl. **Swenst. Cron. in vita Herici I**, la început şi **Chron. Rhythmis comprehensum in ejusdem vita**) Am în vedere şi un studiu publicat de curând de mine şi adnotat de Rachelius şi Hachenbergius; în cartea acestuia din urmă (**Orig. Dan. Et Germ.**, n. XII), autorul spune: „Aşadar, aşa cum auzim pe scriitorii nordici, afirmând cu privire la Dani şi faptele lor, aflăm că Goţii sau Geţii, plecând din Peninsula Scanzia, conduşi de Erich, au ocupat mai întâi insulele vecine. Atunci s-a constituit Naţiunea Danică (adică daneză) şi deopotrivă de-a lungul Mării Baltice întreaga regiune s-a populat cu Dani (Danezi)". Mărturie ne stau scrierile unor istorici vestiţi printre care şi Saxo Grammaticus danezul (**Istoria Daniei - Saxonis Grammatici sialandici viri eloquentissimi, in gesta Danorum,** Francoforti, Apud Andream Wechelum, 1581, lib.II, p.m.30 ff., dar mai ales în Cartea I, N.T.), în care ni se relatează despre puterea de neînvins a Goţilor ca despre o certitudine.

§16. Acelaşi lucru poate fi afirmat şi despre *moscoviţi*, căci limba lor s-a adăpat la izvorul limbii noastre; acest adevăr din istoria lor este confirmat de Sigismundus Baro Herberstenius (din Helmold. Snorr. Olaf. Tr. şi Hervar Saug. Verel., în notele de la c.I, Herv. Sigism. Bar. Herberst., în **Hist. Mosc.** şi Hachenb., **De orig. Sved.**, c.XXIII, spre final). Hachenbergius relatează- relatare primită de scriitori într-un consens unanim - şi anume că Goţii au plecat din Sueonia noastră, ducând cu ei, pe întreg globul pământesc faima şi groaza numelui şi că erau înconjuraţi de admiraţia tuturor.

§17. „Niciunde în lume, pe întreg globul pământesc nu ştim să se fi pomenit numele Gotlandiei, cu respectivele regiuni şi numele Ostrogoţiei, Westgoţiei sau Wisigoţiei, într-un alt context decât în acela al puterii imensului Regat al Goţilor; şi Jornandes, Ablavius, Dio,

Procopius, Agathias şi alţii care au scris despre istoria Goţilor / Geţilor, susţin că sălaşul lor se află în această parte nordică a lumii unde Goţii (Geţii) s-au aşezat, pentru prima oară, în Antichitate." Acestea au fost spusele lui *Chytraeus* (Prefaţa la **Chron.** lui Herod. şi Thucyd.). Ce să caut mai clar sau mai demn de crezare? Ce s-a putut spune vreodată despre legile noastre sau despre localnici mai favorabil? Dacă nu mă înşel, tot acelaşi este şi sensul cuvintelor de la începutul capitolului întâi din **Konungs br.** EE: „*Konungsbr. Twenne dro Gothai Swerike - Ostgotha och Wästgotha: Ey finds Gotha Nampn i sterom Landō fast ständande uthan i Swearijke: Forthy at aff them uthspreddis Gótha Nampn in annor land / som Skrifften sagher.*" („Goţii, astfel numiţi până acum, sunt indicaţi prin cele două naţiuni din Regatul Sveoniei. Goţii de Răsărit şi Goţii de Apus. Şi acestea nici nu definesc două naţiuni diferite care să fi rămas până în ziua de azi ca atare decât în Sveonia. Aşadar, de la ei s-a răspândit şi s-a propagat numele Goţilor în alte regiuni, după cum o susţin documentele istorice"). Astfel acestea au dispărut, căci niciunde astăzi nu se mai foloseşte acel vetust apelativ (de ostrogoţi şi wizigoţi). Dar acolo unde este nevoie să se facă deosebire a denumirii acestui popor, a rămas, căci ajungând în ţinuturi foarte îndepărtate de patria lor originară, l-au luat cu ei în Dacia, Moesia, Italia, Hispania şi peste tot unde ei şi-au fixat reşedinţa, s-au menţinut ca atare.

§18. Aproximativ pe vremea lui Sarug, străbunicul lui Abraham, un număr exact de ani după ce lumea fusese creată de Dumnezeu plus minus I I CCCC (1900?), după cum se consemnează în analele străvechii patrii: „*Tha 'lifde Saruch goder madur / Abraham Patriarchas fadur fadur*": (Primii dintre Goţii dezagregaţi au fost cei care, pornind din port au ajuns pe ţărmurile Mării Baltice). În fragmentul care urmează, parvenit dintr-o serie de pergamente străvechi, vom afla cuvinte legate de contextul redat mai sus:

„*Aig war i watalum näkor til*

er plugm mundi tha wända:

Góthana ginstan Heirikr mild

Togh utan Rumung uthsämdir."

(Aceste versuri le găsim redate în latineşte în **Historia de omnibus Gothorum Suconumque regibus** a lui Joannes Magnus Gothus (c.I, cap.8, în **Vita Erici I**):

„Regatul Daniei s-a rostuit în colonii.-

atâta vreme cât pe ogoarele ţinutului acestuia

am poruncit să locuiască neamurile gotice / getice

dar fără un rege."

Comp. cu Olahus Magnus, **Historia Septentrionalibus regionibus...**, c.IV, cap.27, c.V, cap.1 şi Johann. Messen. **Spec. Sueon.**, c.III; Petr Upsal., **Chron. Sueon.**, lib.I, cap.6 şi **Chron. Dan.**, Hauniae edit, Anno Christi I CCCCXCV (1495), în **Vita Humeli**).

(Cel mai important lucru de semnalat în textul gotic - i.e. getic - mi se pare a fi cuvântul *plugum* pe care Joannes Magnus l-a redat prin sinecdoca *agros* = „ogoare", în acuzativ, despre care ştim deja că este unul din cele mai vechi cuvinte geto-dacice, *plug,* pe care îl regăsim în germana actuală sub forma de *Pflug*; cea mai bună dovadă că lucrurile aşa stau, este că până azi acest cuvânt se prezintă identic cu cel străvechi; de altfel, acesta este cazul multor altor cuvinte şi sintagme, printre care şi pronumele demonstrativ *ista*, regăsit la Cato şi Plautus, păstrat identic în limba vorbită de moldoveni şi bucovineni, mai ales, N.T.).

Cel de-al doilea sălaş al Goţilor plecaţi din locul de baştină a fost fluviul Vistula care se varsă în mare aproape de golful Dantiscus (este vorba desigur de oraşul portuar *Dantzig,* situat pe golful cu acelaşi nume al Mării Baltice, aproape de gurile Vistulei, N.T.); al treilea loc de aşezare a Goţilor a fost Transilvania şi Dacia; al 4-lea, în Tracia; al cincilea, în Pannonia şi Moesia; al 6-lea, în Iliria, în sfârşit, al 7-lea a fost în Italia, de unde s-au deplasat în Gallia şi Hispania şi le-au ocupat regiunile (această configuraţie a împrăştierii Goţilor pe glob, corespunde întocmai cu ţinuturile ocupate în vechime de Geto-Daci-Carpi, Etrusci, Pelasgi şi alte neamuri înrudite cu strămoşii noştri - în primul rând germanice, cf. tuturor surselor antice, începând cu Homer şi Herodot;repetarea istoriei antice în Evul Mediu, de către Goţi (adică Geţi / şi Geţi) ne este confirmată inclusiv de istoricii Angliei actuale; printre care şi André Maurois, un nume în materie, N.T.). A se vedea, în afara autorilor vechi, deja pomeniţi, şi **Chron. Vetustum Sveoniae** (c.II şi III), **Smabl. Minst.**; **Klint. Kron. In Vita Er. I,** şi a următorilor doi regi, unde sunt enumerate şi regatele supuse până în Egipt; Minus (Tratat de prosodie) a lui Kranzius (**Hist. Svec.**, lib.I, c.2), Joh. Magn., lib.I,

c.14 şi 15; L. Paulinus (**Hist. Arct.**, lib.II, c.6 şi 7, lib.III, cap.I şi urm.), Joh. Bazius (**Hist. Eccles. Sveog.**, I, 1), Lazius (**De migr. Gent.**, lib.X), Werdenhagen (**De Rebusp. Hanseat**, p.III, c.1 şi 24), Ambros din Mor (**Chron. Gent.**, lib.XI, c.1 şi 12; lib.XII, cap.16). Mai adaugă-l şi pe Cassiodorus şi pe Eutropius (în Gallien.), pe Jacobus Zieglerus (Scand.), pe Barcaljus (**Icon. Anim.**, c.VIII, p.m.97), pe Hachenbergius (**Orig. Germ.**, n. XII, XIII şi urm.) şi **Tabulas Geog.** a lui Bertius (lib.II, **Descript. Goth.**) privitor la o expediţie mai lungă a acestora. De unde şi Hug. Favol. (**Theat. Orb. Terr. Sept. Regn.**, p.130).

„Ţara lui Lycaon, învecinată cu carul Vărsătorului împărţită în diferite golfuri ale mării printr-o mişcare uriaşă îi are pe neînfricaţii Svedosi (Suedezi) şi Goţi care odinioară au supus ginta latină cu un batalion de înarmaţi când mânia oarbă a distrus cu mai multă îndrăzneală ţărmul ausonic şi livezile, prin prădăciuni vandalice şi gotice şi care printr-o îndelungată stare de libertate a agitat popoare liniştite şi a golit prin forţele sale vechea cetate a Romei."

La fel spune şi Gulielmus Xylander Augustanus în **Epigr. Dist. IV**: „Cine nu vrea să ştie, încă de la origine, treburile şi faptele Goţilor? Scandia care se află nu departe de Polul Nord, separă ţărmurile teutonice de Marea Baltică. De aici a pornit marele şi numerosul neam gotic şi s-a întins peste toate ţările şi prin arme a făcut înconjurul lumii ca învingător, cu o duritate uriaşă a devastat totul şi-a supus sieşi regate, punând stăpânire pe popoare şi pe localităţile lor - şi aşa, prin forţele lor proprii şi-au împlinit toate dorinţele; martor este pământul întins al dublei Sarmaţii (este vorba, cred, atât de Sarmaţia europeană, cât şi de cea asiatică, N.T.) şi întregul ţinut învecinat cu pământul scitic şi toate ţinuturile de la răsărit dinspre axa polară şi ţinuturi care se întind până departe şi ţărmurile întinse ale Asiei şi tot ce se vede la Pontul Euxin şi până la Marea Caspică şi Europa cu toate popoarele ei, trac, dalmat, dac, hispan şi bogata Gallie cu ogorul ei triplu: însăşi fosta capitală a lumii, Roma, atunci a fost distrusă, căci Italia, odată învinsă, s-a dovedit slabă."

Iată că şi Franciscus Bac. De Verulamio (**De vicissit. Rerum ferm.**, LVI), fără să vrea, spune adevărul: „De aici reiese clar de tot că regiunea nordică a lumii, prin însăşi natura ei, este mai războinică: fie că i se poate atribui această calitate prin stelele din emisfera nordică, fie învecinării circumferinţei ei la părţile nordice cu părţile australe (cât am indicat până acum) aproape că sunt ocupate de mări; fie că (ceea ce, de fapt, este foarte clar) din cauza frigurilor legate de climatul nordic. Şi

tocmai acesta, de la care se nasc toate celelalte cauze, îngheaţă trupurile şi aprinde sufletele." El, gotul, a avut acea dorinţă nemaipomenită de a lupta, prin care ei se aprind mereu şi aşa se iscă toate violenţele despre care se vorbeşte. Mai este şi un alt motiv: prevalenţa naşterilor i-a constrâns să fie mereu în căutare de noi locuri de aşezare, de aceea s-au răspândit în alte regiuni pe care şi le-au însuşit. Iată ce spune mai departe acelaşi Franciscus Bac. De Verulamio: „De vreme ce mulţimile de populaţii războinice sunt mereu mai mari, ca urmare a faptului că ei primesc mereu urmaşi, procurarea hranei zilnice şi în viitor fiind o problemă arzătoare, era foarte firesc să fie mereu în căutare de noi şi noi locuri de aşezare şi astfel să invadeze mereu alte popoare - ceea ce popoarele nordice obişnuiau să facă de regulă: destinul fiind pecetluit, o parte din ai casei rămânea, o alta însă era sortită migrării." Şi nici în privinţa alegerii unui bărbat vrednic de a conduce nu se înşelau - chiar de era dinainte ales - (bănuiesc că, în acest context, latinescul *Deus* din *Deorum migratio*, are înţelesul de migrare a populaţiilor nordice, spre sud: Geţi, Scanzi, Gothi... N.T.), căci nu erau pe dată sortiţi să fie bărbaţi conducători şi care cu o armată aptă de luptă, să plece din patria noastră - dacă eu nu mai scot o vorbă despre asta, apoi vorbesc de la sine istoriile lăudate mai sus; cel pe care soarta l-ar fi atins, acela trebuia să plece (şi eventual să moară) în ţinuturi îndepărtate. Căci ce ţine de prima expediţie a zeilor, posibil să fi avut loc, după un calcul raţional, - şi după cum o consemnează unii din scriitorii naţionali, în anul 2400 de la Crearea lumii sau, după alţii, în anul 2492; câţiva vorbesc de anul 2527 şi, cei mai mulţi de anul 2530 sau 2531 - după cum o amintesc autorii mai sus lăudaţi. Ne stau mărturie şi cele mai vechi codice de legi în manuscris (**Membranae legum vetustiss.**) care o datează în jurul lui 2200; la care să consimt eu mai întâi, e greu de spus.

§19. Personal, am aderat la opinia aceluia dintre scriitorii cei mai cultivaţi ai tuturor popoarelor şi de o vechime mare comparativ cu altele, bazându-se pe lucruri şi monumente literare foarte convingătoare (şi, deci, demne de crezare) şi a căror autoritate nu a pus-o la îndoială nici unul dintre literaţii eruditi ai Antichităţii; în ce mă priveşte, sunt uimită să mă văd opunându-mă câtorva dintre cei mai recenţi printre care şi eminentul episcop Piasecius (**Chron. Gest. in Europ. Sing.**, p.m.48), Antonius Bonfinius (**Dec. I, Rer. Hung.**, lib.II, p.33 şi urm.) Goropius Bekanus (lib.VII in **Got. Dan.**), Cluverius (**Germ. Antiq.**, lib.III, c.34), Pontanus (**Descript. Dan.**, p.607 şi urm.) şi alţii prin ceea ce au scris ei în ultimi ani, printre care şi ilustrul Christophorus Hart Knock (**Dissert.**,

III. **De orig. Gent.**) şi prea nobilul Philip. De Waldenfels (**Select. Antiquit.**. lib.X, c.9). Căci raţiunile acestora, - în parte ridicule -, ca cea a lui Piasecius care susţine că Sueonii, deşi trăind la curtea regelui Sigismund, nu ar fi înţeles monumentele vechilor Goţi: în parte negându-se datele solide ale istoriei universale a neamului Goţilor (v. Bonfinus, Cluverius, Pontanus, Becanus, etc.); în parte, prin legături cu totul inutile şi zadarnice, lipsite totalmente de un suport real. după cum ne putem bine da seama. Cea privitoare la Cluverius, Pontanus şi alţii pe care i-am adus în discuţie, nu se arată prin nimic a fi facilă şi puerilă: din însărcinare publică. a fost respinsă de Cl. Sheringham (**Dict. Discept.**, c.XI), ba chiar a fost supusă discuţiei în **Acuzaţii** cu acelaşi argument pe care l-a folosit *disertaţia* lui Boxornius; ba chiar şi acestea: visele lui Cluverius, ba chiar despre semnele (urmele) celor care persistă, prin vânturi, chiar mai înainte să fi fost răspândite, este de părere Grotius (**Proleg. ad hist. Goth.**). Adaugă acestora puse pe seama lui Grotius, dacă vrei, un Anticluverius opus de către acelaşi autor lui Philippus Cluverius Stiernhielmius (**Dissert. I, de Antiquiss. in Scandia sede Gothorum**; d. Diss., p.II), apoi, nu ştiu în ce chip, s-a strecurat numele lui Johannes Cluverius; Hachenbergius (**Orig. Germ.**. n. XVII şi XVIII) susţine că cei care se aud cântând cu atât mai puţin apar în public - doar prin curajul dat de arme *împotriva consimţământului clar al conaţionalilor şi al celor din afara ţării*. De aici reiese clar cât de inegală este dezbaterea şi cât de slabă este cea care vrea să combată adevărul. Adevărul este de neînvins, el străbate veacurile, vârstele oamenilor şi nu poate îmbătrâni niciodată: vorbe calomnioase la adresa prea nobilei noastre Scandii. Valdenselsius a voit să distrugă credinţa înălţătoare a lui Kranzius, căci nu poate fi nici măcar înghiţită, necum să fie şi digerată. Kranzius afirmă că „odinioară Goţii au plecat din Scandia". Acest lucru ne este cu totul limpede şi îl cunoaştem îndestul. Problema este numai cum poate fi dovedit mai bine acest lucru, cum? Stilul autorilor, după cum am observat, nu ne îngăduie întotdeauna să desprindem exact intenţia spuselor lor - şi apoi mai este şi fantezia. Dar ne stau la dispoziţie şi alte „monumente" pe care totuşi nimeni nu le-ar putea respinge. Problema este, aşadar, să facem apel la multiplele mărturii (ale unor scriitori) sau la monumentele mai clare? Din fericire, sunt puţini aceia care, tulburaţi de prea mare pasiune, au încercat să mistifice toată istoria. Consider că nu-s chiar atât de greu de depistat cei care mistifică faptele istorice, istoria însăşi, etapele ei de dezvoltare, cei care susţin neadevăruri despre cerul, ţinutul, aşezarea acestuia, localităţi,

despre legislațiile vechi, obiceiuri, ritualuri, litere (alfabete), inscripții vechi... Ce lesne este să strecori insulte la adresa unor populații, popoare. pentru că așa îți dictează unul sau altul, din motive arbitrare, dar știute de el, făcând astfel să domnească legea bunului plac al „unora". Valdensensius continuă: „Mai întâi se demonstrează originea și sosirea lor acolo" și apoi altele. Dar alții pun pe primul loc elementul uman, adică ce este mai omenesc, lucru pe care Kranzius l-a omis. Acesta a putut fi astfel pus de către ceilalți în rândul viciilor, de către cei care au acordat mai multă grijă acestui element, încât, dată fiind încrederea lor mare în relațiile interumane, lipsa lui, socot ei, le-ar trage în jos. După părerea mea, această greșeală s-a strecurat la prea strălucitul bărbat, pentru că mintea lui a fost mai puțin atentă la acest aspect, în ciuda faptului că el s-a ocupat îndelung și pe larg de toate aspectele problemei. Iată argumentat mai pe larg: „Este aproape de necrezut, dar solul Scandinaviei este incredibil de aspru, așa cum de fapt s-a constituit el din vremuri străvechi, dar fiind bine și cu grijă cultivat, dă roade din abundență". O cred: aceasta înseamnează că bieții de noi ne hrănim (adică supraviețuim) săpând și tăind în îndârjita stâncă cu multă trudă ca să scoatem ceva de sub arătură sau: „odată nefericitul sol învins, prin truda noastră, ne dă roade și fructe, ba chiar din abundență, iar animalele noastre pasc iarba cu rădăcinile smulse".

Și roadele astfel obținute din crusta aridă a solului - fiind necunoscute nouă, noi forme de a cultiva ogorul prin alte mijloace - suntem judecați, prin acest mod demn de milă, de a cultiva pământul - fără Ceres, fără Bacchus, ne îngheață nordica Venus, raportând toate acestea, așa cum sunt ele, la acel pasaj din Terentius, pe care chiar Cicero (**De natura Deorum**, c.II) îl laudă: „*Sine Cerere et Libero friget Venus*" („Ne îngheață Venus fără grâne și vin"). Dar este spus și aici, când, în locul resturilor de regat al Scandinaviei, s-a născut imperiul întins în exterior al Sveoniei: „Ținutul Sveoniei este foarte fertil, ogorul ne dă fructe și miere. Și în afara mieilor care merg în fruntea turmei de oi, mai avem o mare bogăție de râuri și păduri și întregul ținut abundă de mărfuri peregrine; așa că nu se poate spune că Sveonilor le lipsește vreuna din bogății, cu excepția uneia - pe care noi o cinstim sau mai degrabă o adorăm - mândria. Fetele sunt virgine atunci când se căsătoresc." Cuvintele aparțin lui Adamus Bremensis (**De situ Dan. et reliq. sept. Reg.**, c.LXXXIV și urm.). Să-l mai adăugăm și pe Diodor din Sicilia (**Bibl. Hist.**, II, p.m.91) în lucrarea căruia țarina noastră este descrisă ca una în care «*δυττους κατ' ετος εκφερειν καρπους*» („pomii

dau fructe întregul an"). Acelaşi lucru afirmă Plutarch (**De Fac. in orb. Lun.**, p.m.941), întărind şi ideea că mulţi dintre cei care vin la noi în vizită, rămân la noi: *«τους μεν υπο συνεθειας τους δε., οτι πονου διχα και πραγματων αφθονα παρεσι παντα προς δυσιαις και χορηγιαις»* („unii, ca urmare a unei convieţuiri comune (deci aveau loc şi căsătorii, N.T.), alţii din cauza muncilor şi a oboselii comune, lipsite de invidie, căci, găsindu-se de toate din abundenţă, erau răsplătiţi fără discriminare şi pentru că aveam nevoie, şi noi de ei şi ei de noi, la jertfe şi la instruirea corurilor"). Şi cu toţi lăudau şi salutau aceste ogoare fertile, cum o susţin mărturiile citate mai sus, multe din ele fiind foarte convingătoare; până când ţara noastră nu aderase la religia lui Christos şi nici geniile sau disciplinele nu erau legate de un anumit spaţiu geografic. Şi mi-e greu să cred că de la primirea creştinismului sacru, solul a devenit foarte dur şi a fost despuiat de orice calitate naturală a lui. Vezi prefaţa - anexă la Marea Cronică străveche a Sveoniei, cu totul demnă de a fi cunoscută, conţinând cele necesare unui decret inclusiv denigrări şi insolenţe iscate de invidie (**Kijnikronikon**); prin aceasta, nici cerul Sveoniei nu a devenit mai cald şi nici solul mai fertil. Sunt demni de a fi citiţi şi alţi scriitori străini, iar dintre aceştia mai ales Bertius (**Tab. Geogr.**, lib.II, **Descript. Sveciae**), care cuvântează astfel: „Este ţinutul cel mai fertil dintre toate ţările septentrionale: pământul este foarte fertil, are mari lacuri, râuri abundând în diferite specii de peşte; avem metale: plumb, fier, aramă şi argint care se extrag de lângă Salburg, păduri pline de fiare cu blănuri scumpe şi stupi de nobile albine."[10] Iată de ce eu fac uz de aceşti autori: lucrurile pe care le afirmă nu sunt nici îndoielnice, nici obscure. Numai în accepţiunea ducelui Valdenselsius, solul patriei noastre este prezentat negativ: de toţi ceilalţi este prezentat pozitiv. Există chiar şi astăzi oameni nenumăraţi aparţinând diferitelor popoare străine pe care i-a invitat fertilitatea ţării noastre şi a căror părere nu diferă de cea a noastră şi cele adevărate sunt ca atare descrise, scriitori ce pot judeca şi cu ochii minţii şi ale căror lucrări sunt elaborate pe baza unei deosebite erudiţii, dar şi a bunei credinţe. Circulă acum „patroni" ai unei păreri contrare şi lipsiţi de buna-credinţă, în ciuda faptului că există documente antice dovedind adevărul istoric. Şi, de fapt, nimeni nu se poate îndoi, acum şi aici, de examinarea efectuată de tineri şi maturi, care, cu drept, dovedesc că cine vrea se încrede în opiniile unite ale tuturor din vechime. Circulă deja cărţi lăudabile şi, de ce nu, chiar şi în ziua de azi; trândavele mâini ale foştilor noştri pugnaci şi robuşti lâncezesc, iar în războaie ele erau mai sigure, aflându-se în pericol şi

punând viaţa altora în pericol. Şi cu toate că locuitorii Peninsulei Scandinave se numesc cu un termen general *Scandiani*, totuşi Sueonii se deosebesc de neamurile şi naţiunile celelalte. Până acum la fel de numeroşi ca Sueonii răspândiţi în lume, mai sunt turmele de oi şi chiar şi după ce credinţa în Christos s-a răspândit, SCANDIANII, dar nu şi Suedezii, încă nu se mulţumesc cu o singură soţie, ei sunt înconjuraţi de mai multe soţii, prin nunţi oficiale, ca şi odinioară (vezi Tacit., **De mor. Germ.**, c.XVIII) mai frecvent la sate decât la oraşe; Suedezii au fost singurii care s-au mulţumit cu o singură soţie; în timp ce la celelalte neamuri şi, mai ales în rândul soldaţilor, numărul soţiilor merge de la trei, urcând până la şase - şapte; poligamia se practică mai ales la sate. Faptul că, în rândul Suedezilor se practica monogamia, ne este confirmat nu numai de documentele antice, ba şi de actualul, invincibilul rege al Suediei, Carol al XI-lea şi de părintele acestuia, Carol Gustav, precum şi de recent apărutele memorii de război ale mai multor războinici: poligamia, nici nu era permisă, nici nu era dorită de către suedezi. Iată ce scrie Kranzius (C.T., c.1) despre Suedia, în deplină concordanţă cu opiniile tuturor scriitorilor: „... deci, pe drept, se cuvine a aduce o laudă aleasă poporului Sveciei care se ridică deasupra tuturor celorlalte popoare ale Goţilor, din care se trage, încă din cele mai vechi timpuri; a emigrat în Asia pe care a stăpânit-o timp îndelungat şi în Europa secole în şir, înfiinţând regate în multe ţinuturi." După cum s-a demonstrat aşadar, nu trebuie să se dea crezare cu uşurinţă oricărei spuse şi indiferent din gura cui vine. Să acordăm atenţia cuvenită strălucitului Hachenbergius ale cărui cuvinte sunt un adevărat garant justiţiar (**Orig. Svediae**, c.XXI): „Întotdeauna cea mai puternică şi cea mai nobilă naţiune din neamul Goţilor a fost cea ivită pe solul Suediei - aceasta era mândria lor - sens în care toate sursele - şi indigene şi străine - sunt de acord, fiind un adevăr verificat prin fapte"

§20. Iată imaginea mişcării Sueonilor şi Goţilor în Dania, Germania, Britannia, Scoţia, Gallia, Italia, Hispania, Lusitania, Catalonia, Tracia, Grecia, Phrygia, Chersonesul Tauric, Rusia şi în alte regiuni, ei fiind răspândiţi pe aproape întreg globul. Oare America, aşa cum se numeşte ea acum, să fi fost necunoscută şi inaccesibilă Sueonilor şi Sciţilor? Mărturisesc că există diferite păreri ale diferiţilor oameni, despre momentul în care a început să fie ocupată şi locuită această imensă parte a globului terestru: când au sosit acolo indigenii sau din ce parte a lumii au sosit acolo, adică a recent descoperiţilor locuitori ai Pământului (din care totuşi mai importante sunt socotite a fi şapte). Căci

prima opinie este a acelora care socot că America a început să fie locuită de abia după Potopul lui Noe, împrăştierea neamurilor şi încâlcirea limbilor, stând la baza unei realităţi: infinite mulţimi şi varietăţi de locuitori răspândiţi în *America* - de unde şi o varietate a idiomurilor, fie de la aborigenii ei, fie de la europeni, fie de la alte etnii, dar şi cu diferenţe foarte mari între ele: a doua părere este că *Americanii* îşi trag obârşia de la fiul lui Noe, Chamus şi ca progenitură a acelora care fiind alungaţi din lăcaşurile lor, JOSUA DUX (şef al evreilor după Moise şi cuceritor al Ţării Canaanului. Conform Bibliei, el este acela care luptă împotriva lui Adonisedech, rege al Ierusalimului şi ordonă Soarelui să se oprească pentru a-i permite să-şi desăvârşească victoria, N.T.) aşezat în fruntea izgoniţilor, i-a condus după multe peregrinări şi rătăciri, în aceste noi pământuri „americane", aceste pământuri devenind noile lor lăcaşuri. A treia li se atribuie Israeliţilor, din care zece triburi au fost conduse mai întâi în Assyria şi de aici aruncaţi în multe lăcaşuri şi răspândiţi în diverse locuri ale Pământului, ei ar fi ocupat în cele din urmă America. A patra susţine că Americanii ar fi Tătari, pentru că Asia, care se întinde spre nord, ţinutul ei terminal ar fi America. A cincea susţine că *Americanii* se trag din Fenicieni, ale cărei argumente îşi trag seva, printre altele, din obiceiurile Mexicanilor luate de la Fenicieni, a căror limbă, şi altele, se aseamănă cu cele ale *Americanilor*. A şasea susţine că *Americanii*, locuind cu predilecţie Istmul *Panama* - ca vecini ai panamezilor - au ajuns acolo, din Norvegia prin Islanda şi Groenlanda. *Jucatanii*, de altfel vecini cu ei, se trag din Etiopia. *Peruanii* înşişi, aşa cum sunt ei numiţi astăzi, îşi trag numele de la Sinensi (chinezi?) din ţinuturile meridionale şi de la alte neamuri locuind aceleaşi ţinuturi, până la strâmtoarea Magellan. De fapt, după Potop, şi poate tocmai ca urmare a acestuia, pe pământ, pe mare, prin împrejurări neprevăzute, prin legi, au pătruns în America animale şi oameni, în diverse perioade de timp, acele etnii care fuseseră alungate de către naţiunile de la care tocmai proveneau. Aici trebuie reţinută opinia că am stabilit că prima zonă a Americii care a fost cultivată, a fost cea nordică şi numai după aceea, şi, de aici, s-a extins migraţia spre zona sudică; deci, din apus au sosit Fenicienii, din nord Sciţii (deci, inclusiv Geţii, N.T.), din răsărit Chinezii; conform Johan. Ler. (**Hist. Navig. in Brasil**, c.XVI), Gom. (**Hist. Ind.**, lib.V, c.15; lib.VI, c.5), Brul. (**Histor. Peruan.**, lib.I, c.1), Acost. (**De Nat. N. O.**, lib.I, c.25), Freder. (**Lum. de B. ext.**, I, II, c.8), Grot. (**Diss. de orig. Gent. Am.**), Joh. de Laet. (în notele aceleiaşi disertaţiuni), Marc. Lescarb. (**Hist. Nov. Fr.**, lib.I, c.3), Horn. (**De orig.**

Gent. Amer.), şi Joh. Hornbeck (**De Convers. Ind.**, lib.I, c.9) - în care se demonstrează că opinia lor concordă cu cea horniană.

§21. Ceea ce trebuie să se reţină mai înainte de toate este nu numai adevărul istoric că strămoşii noştri Sciţi au fost răspândiţi pe întreg Pământul, dar şi că - un argument de prim ordin -, aveau o flotă foarte solidă şi că ei au fost cei mai curajoşi navigatori şi că orientându-se după stele, au plecat în cunoaşterea altor ţinuturi total necunoscute altora - şi nu atât din spirit pirateresc sau din dorinţa de a fi lăudaţi, cât mai ales ca să se bucure alţii de bogăţiile pe care ei, prin cercetările şi descoperirile lor - le puneau la dispoziţie. Să luăm martor pe poetul şi astronomul grec din Cilicia, *Aratus* („Urcaţi pe vas, Sciţii navighează în noaptea adâncă, / dar acea stea străluce mai mult ca toate, / Şi este văzută în noapte pe dată ca prima, / Şi, mică cum este, de mare folos năierilor le este."), care ne relatează despre Ursa - constelaţie nordică după care se orientau Sciţii, cf. şi Cicero (lib.II, d. N. D., p.m.46 şi urm; Sen. Med. V. 309 şi 318 şi Notele lui Farnab, c.X, Kon. Br.). Ne stau mărturie analele strămoşilor noştri, legislaţii naţionale străvechi referitoare la expediţiile navale şi admiraţia legiuitorilor faţă de calitatea de foarte buni navigatori a Sciţilor. Iau martor şi pe Arngrimus (**Descript. Island.**, c.I) şi pe Petrus Claudius (**Norveg.**, c.XXX) privitor la arta cu care strămoşii noştri stăpâneau marea; această ştiinţă a treburilor nautice este imortalizată şi prin inscripţii străvechi săpate în piatră, în care Scitul este arătat ca fiind *cel mai instruit conducător de nave*; 2) în căutarea de noi ţinuturi unde să se aşeze, pe mare şi pe uscat, mulţimea de indigeni s-a unit spre a pleca din Sveonia spre alte ţărmuri, după cum am arătat mai sus; 3) Cele mai vestite traversări care s-au făcut în vechime, au fost din Norvegia în Islanda, Groenlanda şi în vecinătăţi; în afară de istoria acestor ţinuturi, ne stau mărturie lucrările unor oameni foarte eruditi făcând referiri la norvegieni, danezi şi alte popoare nordice şi care apoi nu numai prin cutuma Sueonilor, ci şi prin decret dat de comiţiile din Upsalla, au întrunit sufragiul laudativ al tuturor; Norvegia (Norrigia, în text) pe atunci, ea laolaltă cu alte regate, din respect mare pentru stăpânirea acestora, a fost supusă lor. În ce priveşte Islanda, (care pentru prima dată a fost numită astfel de descoperitorul ei - Garderus Gardsholm), din cel de-al optulea secol de la naşterea lui Christos, am primit-o aşa populată cum este; 4) religia *Americanilor* este diferită, dar înclină spre cea nordică, pentru că în vremurile străvechi a luat-o de la Sciţii noştri, dacă este să ne încredem istoricilor. Această părere este împărtăşită şi de ilustrul bărbat Hugo Grotius şi de strălucitul Hornius,

mai sus citaţi şi de către alţii ale căror argumente le veţi găsi şi le-aţi şi găsit în lucrarea de faţă, căci în zadar au fost ele respinse de către unii. De ce? 6) Pentru că expediţia strămoşilor noştri în Indiile îndepărtate, *Indialand*, o pomenesc cele mai vechi istorii ale patriei. Căci despre ce altceva grăieşte legenda despre *Remunda* şi *fiul Vikingilor Thorsten* (*Remunda et Thorstens Viikingssons*) şi în multe locuri ale istoriei. Şi aici se narează nu numai despre adevărata Indie, ci şi despre alte locuri din Orient: se poate deduce chiar că numele adevăratei Indii se trage din aşezarea opusă ei. Cât de întins era Imperiul Sueonilor - din apele indiene până la ţărmurile Germaniei - o aflăm şi de la Pomponius Mela (lib.III, c.5) şi de la Plinius (c.II, c.67), precum şi la Cornelius Nepos (**Fragm.**, p.m.417), precum şi din diferitele note. A se compara apoi textele acestora cu cele ale lui Colerus, comentând **Germania** lui Tacitus (c.XLVI), căci Sveţia se unea cu insulele vecine şi era înconjurată de o mare nesfârşită. Ce să mai spun despre bogăţiile în aur ale Sueonilor sau Sciţilor (*προς δε αρκτον της Ευρωπης*, „din nordul Europei"), în care atunci abundau, cum ne-o mărturiseşte direct Herodot (III, c.96; IV, c.13), el însuşi neştiind de unde să fi apărut atâta groază de aur.

Grecii îi numeau *Γρυπας*, iar scriitorii noştri *Grypar*. Şi aceştia sunt, relatează Scaliger, la **Aulularia** lui Plautus (IV, 8, 1), acei despre care se crede că scot aurul din munţii Hyperboreeni; după Nonius (ad h. I), li se spune *Pici* (populaţie din jurul Mării de Azov, după Plin. VI, 21, N.T.) celor care scot aurul din munţi. Iată cât de bogată era Sciţia, în care şi azi se descoperă, una după alta, noi vene aurifere; ne stau dovadă instrumentele şi obiectele de podoabă din aur de diferite greutăţi, descoperite în diferitele locuri, unele în cantităţi mari, dovada oferind-o însuşi templul din Upsalla al cărui *Hlidskialf*, „naus", este din cel mai pur aur indigen, *χρυσευς* cum spune Diodor din Sicilia (I, p.m.9). În afara acestuia, câte altele, între timp uitate şi poate s-ar fi cuvenit a fi mai cu sârg şi mai pe larg comentate; dar în acest interval s-a menţionat un singur loc. Astfel *cutezând* şi astfel *acţionând* a luat fiinţă totodată şi *Statul getic*. Şi, în această imensitate a lui se constată, în cele din urmă, că totuşi a crescut; de unde, cum? Din cerinţa şi nevoia de a avea lângă casă militari, căci fiind vorba de un ţinut situat în mijlocul duşmanilor, trebuia să se acţioneze cu *îndrăzneală, cu forţă*; aşa au luptat întotdeauna Goţii (se înţelege urmaşii Geţilor, N.T.), dispreţuind teama, servilismul. Am spus cu *îndrăzneală* şi *putere*, exact aşa cum glăsuiesc documentele vechi; faptele lor, războaiele purtate de ei, sunt cu totul lăudabile, căci în treburile în care se cere grabă este nevoie mai ales de curaj şi

îndrăzneală. Nu pot fi de acord cu aceia care fac efort să consimtă la această realitate, de fapt. Căci, iată-l pe Livius, caracterizându-ne (lib.XXV, c.38). „Căci ieri, când am dat semnal de respingere a duşmanului turbat care era pe urmele voastre, nu trebuia să vă înfrângeţi curajul, căci eu am voit să vă dispersaţi cu cea mai mare cinste şi în favoarea voastră." Şi puţin după aceea: „Ştiu, curajul este privit ca un sfat: dar în situaţii foarte grele, printr-o speranţă chiar foarte slabă, ţine loc de sfaturile cele mai puternice şi mai sigure." Propertius (lib.II, **Elegia 8**): „Chiar atunci când lipsesc forţele, dar curajul te stăpâneşte, e demn de laudă, căci în situaţii măreţe, ajunge voinţa." Plautus (**Mil.** III, 2, 33): „Hai, vorbeşte cu curaj." Cicero (**Ad. Brut.**, Ep. IV): „Şi chiar cum spuneam cu îndrăzneală." Caesar (**De B. C.**, lib.I): „Ei ar voi să-şi exprime opiniile cu curaj şi forţă." Quintilian (**Dial. de orat.**, c.XVIII): „Acţionează mai puternic şi cu mai mult curaj." Justinus (**Praef.**, 2): „îndrăzneală herculeană." Curtius (lib.IV, c.9): „Dacă curajul de a învinge ar fi fost prezent, armata ar fi putut fi învinsă." Şi iarăşi: „Îndrăzniţi de aşa manieră încât să învingeţi; dispreţuiţi săgeata îndreptată împotriva unor bărbaţi puternici ca voi." Justinus (lib.V, c.9): „Trebuie să fii curajos când este vorba de patrie, de salvarea comună, chiar cu preţul pericolului." Ovidius (**F.** II): „Soarta şi Zeus sunt de partea celor îndrăzneţi."

Prin aceste citate din scriitorii clasici cred că am argumentat îndeajuns modul în care trebuie să interpretăm firea şi faptele Goţilor / Geţilor, căci participiul *îndrăznind*, caracteristică a neamului meu, se opune total *timidului, umilului, căzutului la pământ, înfrântului*. Iată cum episcopul de Wexion, Bazius (**Ist. Eccles. Sveo-Goth.**, c.I, spre final) în următorul context, invocă figura poetului Alphonsus Carthaginezul (**H.**, c.VI): „Gotul dispreţuieşte moartea survenită printr-o rană lăudată". Este acelaşi autor care slăveşte forţele poporului gotic, atât militare, cât şi civile, în cea mai mare măsură.

CAPITOLUL III
Rezumat

§1. Există unii care resping vechimea legilor noastre, iar în fruntea acestora se află Coringius (Hermann Conring - 1606-1681- este fondatorul istoriei dreptului german; lucrarea lui de bază este **De origine juris germanici** (Despre originea dreptului germanic), 1643, N.T.). Principalul lui argument este că Goţii (Geţii) la acea vreme nu ar fi avut litere. Acest motiv este evident fals, deoarece folosirea literelor gotice (=getice) în patria noastră este străveche. *Lex Attinis, lex lata* pe care o demonstrează Messenius. Grecii şi alte popoare au luat litere (alfabetul) de la Geţi. La Herodot şi Diodor găsim opinii directe despre răspândirea acestor litere **§2.** Alt argument al lui Conringius - o pană mai uşoară. **§3.** Sub influenţa scriitorilor antici care susţin că scrierea a apărut mai întâi la Geţi, Jornandes (la Lundius îl vom găsi numai sub această formă a numelui, în timp ce la noi s-a încetăţenit JORDANES, N.T.) recomandă cu toată convingerea legile scrise ale lui Zamolxis şi Deceneu. **Bellaginele** este mai corect să fie numite BIJLAGINES, conform codicelor scrise de mână. Expunerea lui Vulcanius. **§4.** Ce este *Vittod*? Ce este *Lagh* şi ce este *Biuths*? Care este originea lui *Lagh*? **§5.** Este lăudat Bureus (jurist). Este explicată străvechea lege a Vizigoţilor în afara regatului Goţilor de baştină. În documentele vechi se menţionează desele incursiuni făcute de strămoşii noştri în Grecia. Când au fost puse la punct codicele de legi ale Goţilor de Vest de către juriştii provinciilor? **§6.** Judecătorii provinciilor nu se bucurau de aceeaşi putere cu cea a pretorilor romani. În Dreptul Roman autoritatea Imperiului era atribuită pretorilor. **§7.** Autoritatea şi Puterea *αρχιτεκτονικη* (arhitectonic, adică structurat perfect ca un edificiu, ca o coloană de templu, N.T.) în patria noastră au fost atribuite întotdeauna numai regilor şi niciodată nu au fost consultaţi cetăţenii. Definiţia autorităţii se face în funcţie de faptul real şi personal. Oare să fie subiectul Majestăţii duplicitar, cum o susţine Grotius, aşadar comunitar şi propriu? Altădată nu se întreprindea nimic de către regii Svionilor fără a fi fost mai înainte consultat *Sfatul Prietenilor*. Nici măcar acest lucru nu se hotăra - bugetul imperial - căci consilierii şi miniştri nu făceau parte din conducere, nu erau conducători de facto. **§8.** Legile la cei din vechime erau păstrate cu sfinţenie, căci fuseseră recitate ani în şir, deci bine cunoscute (această practică ne

amintește de afirmația lui Teopomp privind învățarea de către Geți pe de rost a legilor: așa trecând de la o generație la alta, N.T.). Adevărul probat cu grijă nu mai are nevoie de explicații. **§9.** și **10.** Anni (anii) care la noi se numesc *ar*, corespund unei revoluții obișnuite, rituale, aceasta este la Goți (Geți); la Greci și Romani, îi corespunde *expositio* care se interpretează cam cum se nimerește; de fapt anul se încheia cu *vara*, de aceea i se mai zicea și *anul văratic / de vară* sau simplu *vară*, când tribunalele și alte oficii juridice erau închise, pentru că se pleca în vacanță și atât Romanii, cât și Grecii refuzau să dea vara consultații juridice. **§11.** Numărul Asesorilor și Consilierilor era 12; el a rămas mereu același până în ziua de azi; era permis uneori zece, dar niciodată 11. De ce și astăzi, unul din acel Colegiu al Asesorilor (numiți *Nembdam*), adică cel teritorial, se numește DOMARE? Una se înțelegea (din primele sentințe date) prin *a condamna* sau *a achita* și altceva din acele sentințe în care trebuia făcut apel din nou la legi. „*An nat waria oc falla: annat doma*". De ce sunt egale sentințele de condamnare și cele de achitare a pedepselor? De ce și cum se condamnă prin diverse pedepse. Oare este mai puternică sentința dată de Președinte? **§12.** *Jureiurando* (depunerea jurământului) trebuia depus chiar și după pronunțarea sentinței. *Jurisjurandi* a fost o formulă solemnă în patria noastră: de la noi au luat-o Grecii, apoi a trecut și la alte popoare. Locul deosebit pe care îl ocupă Platon. *Cele legitime* despre care chiar și Cornelius Nepos vorbește. Prezența a 11 bărbați era obligatorie în cazul condamnaților la supliciul public. Prefectul acestora, în vechile legile Bircensice, era numit *Stupagreswe*. Motivul acestui nume. **§13.** și **14.** Mai exista și o altă, foarte veche lege, numită *Iarnbyrd*, ținând de forma judecății, care și ea își avea importanța ei.

§1

Să fie clar tuturor, că cei pe care Antichitatea i-a numit cu o venerație aleasă Geți, scriitorii i-au numit după aceea, printr-o înțelegere unanimă, *Goți*. În acest sens a fost un mare număr de scriitori, dintre cei mai diferiți, iar eu nu i-am enumerat chiar pe toți. Goții (Geții) au întrecut, în glorie și fapte, toate neamurile și toate națiunile, până în ziua de azi; cei mai mulți, relatând despre războaiele și bătăliile purtate de Goți (și Geți), rămân înmărmuriți și plin de admirație față de ei. Niciodată nu s-au scris atâtea opere literare și istorice, niciodată nu s-au promulgat atâtea legi civile și sacre - sunt fără egal în lume! Despre toate acestea ne stau mărturie atâtea genuri literare grăind despre acele

vremuri străvechi. De aici, şi tocmai fals judecatul Andreas Bureus (**Descript. Sueon. Polit.**, p.m 20), ale cărui cuvinte, urmărite punct cu punct, constatăm că nu se abat de la adevăr: „Că vechimea legilor noastre vestgotice s-ar cuveni să fie socotită din perioada în care Goţii au plecat de aici sau puţin după aceea, este departe de orice dubiu, căci ne stă mărturie prezenţa Goţilor în Grecia şi Tracia, unde se stabiliseră". Cu el alături, sau cel puţin pe acelaşi plan va fi aşezat şi strălucitul Hermannus Conringius (**De orig. Jur. Germ.**, c.V). Şi această dispută, arată după cum se instrumentează: dacă s-a recurs numai la jocuri ridicole, ceva arme, aparat scenic, trecând peste cele serioase; pe acele Herculeene le-a trecut cu vederea, le-a înlăturat pe dată. De aici şi prima reclamaţie, ba încă foarte vehementă. Fără îndoială că înainte de Wulfila, *acestea au fost literele runice pe care le-au folosit popoarele nordice; iar lui Wulfila nici nu i-ar fi trecut prin minte să inventeze alte caractere noi, dacă Goţii se foloseau deja de cele runice* (dar aşa cum aflăm din cartea lui Bonaventura Vulcanius, **De literis et lingua Getarum sive Gothorum**, Lyon, 1597 şi din cea a lui Johannes Magnus Gothus, **Historia de omnibus Gothorum Sueonumque regibus**, Roma, 1554, carte în care s-a publicat, pentru prima oară, atât alfabetul getic, cât şi legile lui Zamolxis. Wulfila s-a folosit de alfabetul getic ca să-l creeze pe cel gotic în care a „tradus" apoi Biblia cunoscută sub numele de **Codex argenteus**, N.T.). Aşadar, Goţii nu ar fi avut, la acea vreme, alfabet şi nici legi scrise. Acestea s-au născut de la Wulfila încoace, adică cam în jurul anilor 460. Conringius se sprijină şi pe relatările lui Sozomenus (istoric grec din sec.V, N.T.), care în a sa **Istorie ecleziastică** (VI, 37), îl laudă pe Wulfila pentru meritul de a fi fost *cel dintâi inventator al alfabetului gotic şi care a tradus în acest alfabet şi Biblia*. Şi apoi, printr-o mică evitare, adaugă năvalnic: „Desigur Wulfila nu a fost primul care a gândit şi pus la punct literele gotice, ci numai le-a dezvoltat şi adaptat pe cele greceşti, descoperindu-le pe φ şi θ." La fel şi Claudius, comentatorul **Analelor** lui Tacitus (XI, 14) care ar fi descoperit trei litere noi şi le-a adăugat în numărul celor vechi latineşti, litere care, zice el, sunt foarte necesare. Despre formele acestora, a se vedea Vertranius. Lucru sigur este că folosirea alfabetului fonetic de către Geţii din patria noastră (i.e. Suedia) datează imediat de după Potop, alfabet descoperit pe nişte pietre splendide de o mărime considerabilă, aşa cum ne-o relatează foarte limpede Joannes Magnus (**Historia de omnibus Gothorum Sueonumque regibus**, Roma, 1554, c.I, cap.7, tot aici sunt publicate şi Legile lui Zamolxis, N.T.): De adăugat, din acelaşi motiv, *legea celui*

dintâi Attin pe care o evidenţiază Messenius din Cronicile lui Joannes Martinus şi care sunt în deplină concordanţă cu cele mai vechi codexuri de legi naţionale: această lege de o mare bogăţie s-a elaborat în secolul al XVIII-lea de la Facerea Lumii. De ce? Pentru că se dovedeşte, socoteşte Stiernhielmius că limba greacă este aceeaşi cu cea care a fost a vechilor Goţi (adică Geţi). Şi, ca să nu te îndoieşti de nimic, literele acestei limbi, ca şi ale celorlalte de altfel, au fost luate de la Geţi (Nu numai Lundius, dar şi M. Crişan susţine acelaşi lucru în toate comunicările prezentate la congresele internaţionale din acest an, Târgovişte, Constanţa, Bucureşti, deja publicate, N.T.). Şi, cel mai apropiat de spiritul meu, şi ca să nu rămână nimic neclar în privinţa literelor acestei limbi care toate provin de la Geţi - ca de altfel în cazul tuturor celorlalte alfabete; vezi ce spune Cl. Rudbeckius în **Atlantice**, unde acest adevăr este dovedit cu o forţă cu totul aparte. Dar şi Cl. Salmasius o spune clar şi direct, că primii oameni care au populat Grecia şi sunt şi *autori* ai limbii eline, *au fost cei veniţi din regiunea nordică şi scitică.* Şi la fel stau lucrurile şi în alte privinţe (ca să nu vorbesc nimic aici de Palamede şi Simonide) - fără un motiv întemeiat probabil vei obiecta şi vei persista în asta: că acesta ar fi fost Cadmus, care cel dintâi ar fi adus literele din Fenicia în Grecia, prin aceasta însă nu se poate nega că primele litere nu au apărut la popoarele nordice, după cum estimează mai sus pomenitul Rudbeckius. Căci pe drept cuvânt, bătrânul Herodot (V, 58) mărturiseşte clar că Grecii, înainte de a folosi literele aduse de la fenicieni de Cadmus, le-au adus nişte îmbunătăţiri (le-au adaptat graiului lor). *Μεταρρυθμιζω*, adică „ajustez", „adaptez", „corectez"; *μεταρρυθμισαντες*, zice Herodot, *σφεων ολιγα*, adică operând unora din ele simple modificări; *σφεων* este *ionic* folosit în loc de *αυτων* = „lor înşişi" / „aceloraşi"; interpretarea populară este mai puţin reuşită: „după ce au operat nişte schimbări pe ici, pe colo, au început să le folosească". Cam în acelaşi chip s-a exprimat şi Diodor din Sicilia (V, p.235, **Edit. Laur. Rhodom.**): *«ουκ εξ αρχης ευρειν,αλλα τους τυπους των γραμματων μεταθειναι μονο»* („nu ei - Fenicienii - au fost primii care le-au inventat, ci primii care le-au folosit"). Şi înseşi literele, din respect pentru adevăr, ţi-l arată, căci sunt destul de convingătoare. În această privinţă, chiar şi Tacitus (**Annal.** d.l. XI, c.13, la final) cu totul justificat, aminteşte că literatura greacă nu este absolută şi imuabilă. După părerea multor teologi, Fenicienii ar fi luat literele de la Iudei, iar Iudeii de la Moise. Poziţionarea nu este de negat: Pământul şi axa lui care înclină spre răsărit, se sfârşesc cu Arabia; la sud se află Egiptul; la apus, Fenicienii şi marea; la nord, lateral, de-a lungul Siriei,

după Tacitus (**Hist.**, lib.V, c.6, **Annal.**, l.d. XI, c.14: vezi şi Eupol. **Lib. de regibus**. Clement. Strom., lib.I, Horn **De convers Ind.**. lib.I, c.4). Cel care afirmă totuşi că literele feniciene au pătruns în Grecia prin Egipt, susţine şi vanitatea egiptenilor, căci se poate prea bine ca inventatorii literelor să fie unii, iar grecii să le fi primit de la alţii (în cazul de faţă, Geţii, iar grecii nu le-au primit direct de la ei, ci prin intermediul fenicienilor sau egiptenilor; dar cum Geţii locuiseră deja Grecia în Antichitate, era foarte firesc ca lucrurile să stea cum au fost arătate mai sus; apoi, într-un al doilea val, să fi fost aduse şi de Cadmus, N.T.).

§2. Totuşi, rămâne ferm pe aceeaşi poziţie Conringius, susţinând că înainte de Sueoni şi Goţi, Danii (i.e. Dacii din Dacia de Vest, azi Danemarca, N.T.) au fost aceia care s-au folosit, cei dintâi, de legi scrise: „... căci se obişnuia ca primii autori ai legilor să laude regii, pe Valdemar I şi pe Valdemar II la al căror nume se mai adăuga şi adjectivul *Scanicae* şi *Sialandicae*, cum a a fost cazul legii promulgate în anul 1163, sub Valdemar I, şi *Cimbricae* (în legile noastre figurează sub numele de *Jutarum*, „Dacia de Vest"), cazul legii promulgate în 1240, sub Valdemar II şi aceste legi erau, în mare parte, întocmite după modelul jurisdicţiei saxonice, după cum relatează Arnoldus Huitfeldius, Marele Cancelar al regelui Daniei". (**Praef. Leg. Prov. Fion.**). Dar încăpând pe mâini neexperimentate, a fost simplu să se cadă de acord în privinţa acelui drept (legi), aşa cum s-a putut vedea, fie că a fost vorba de corectori princiari, fie de autori prea zeloşi care s-au situat deasupra regilor, lăudaţi mai sus de către Conringius. Dar la început nici nu era nevoie de un consens, căci printre altele, şi prin diferitele chipuri de a pleda şi prin acordarea de termeni spaţiaţi, în darea hotărârilor în procese având ca temă cultul profan al zeilor, acestea erau primite din partea celor cu putere de discernământ sau aplaudând sau respingând zgomotos hotărârea (Nu am certitudinea înţelegerii depline a frazei, N.T.). Iată că este o întreprindere grea să fac o incursiune în istoria străveche a unui popor foarte cultivat, la care au fost legi de tipul celor pomenite. Şi ceea ce ţine separat de Scani (Scandinavi) cu siguranţă că sunt foarte asemănătoare cu cele ale Goţilor, pentru că din simpla comparare a legilor, socot că se clarifică totul destul de bine, căci, aşa cum sunt, sunt cenzurate prin erudiţia acestor legi. Şi nici nu este de mirare, căci mai de mult Scania a fost o parte a Regatului, a fost cămara Goţiei (un adevărat dulap unde se păstrau alimentele pentru Goţi). Regele Amundus / *Slemme* / a fost cel care a separat Goţia de celelalte ţări, prin graniţe. Vezi şi fragmentele de legi ca anexă la legile vestgotice: *Am gamble*

Wästgiotha Kämärken emillan Swerige och Danmarck („Despre granițele vechi ale Goției de Vest cu Sueonia și Dania”). Cât privește legile Danilor (Dacilor de Vest), închipuiește-ți o îngrămădire de cuvinte alandala (în text este *verbotenus*, cuvânt care nu figurează în Quicherat, N.T.), fiindcă distinsul Conringius cam așa înțelege (lucru cu care nu poți fi de acord fără a roși); poate tocmai de aceea nu este urmărit cu seriozitate, căci chiar și în legătură cu Sueonii și Goții, în fața cuvintelor clare despre legi, încrederea în autori este de neînvins și prin permanența foarte sigură a unor documente de arhivă se poate sigur trage o concluzie trainică fără nici o șovăire.

§3. Cu câtă claritate ni-l înfățișează Jornandes pe Deceneu ca filosof, care la Strabon (lib.VII, 16 și XVI) este numit *Δεκαινεος*. Cum trăiau concetățenii lui prin legi făcute de el, *care scrise fiind, s-au numit până astăzi **Bellagine***. Ce vrea să exprime cu adevărat cuvântul *Bellagines* sau *Bylagines*, cum figurează în codexurile manuscrise. Înțeleptul și prea vestitul om de litere și de știință Bonaventura Vulcanius, în notele sale la Jornandes (p.m.179 și urm.) socotește că *Bylagines* nu este un cuvânt gotic, ci un cuvânt corupt provenit din limba gotică. Crede că lucrurile au stat astfel: „*Welhagen*” este forma contrasă - din motive de economie de limbă - a lui *Welbehagen*, ce vrea să însemneze „bine”, „foarte plăcut” și de fapt *Bellaginele* nu sunt altceva decât principiul bunului plac. Dar în adnotările făcute la Paulus Warnefridus (**De reb. Gest. Longob.**, lib.IV, p.m.281) se susține că *prin cuvântul Bylagines se înțelege **quaerendum*** („ceea ce trebuie să fie căutat / voit / dorit”, N.T.). Cl. Verelius, într-un schimb de scrisori purtate de mine cu el, este de părere că, în consens cu toate operele manuscrise, prin *Bylagines* nu se poate înțelege altceva, la cei vechi, decât *dreptul civil*: așa concep legile patriei eruditii noștri. Expunerea făcută de ilustrul Vulcanius, în afara noutății temei, ne pune la curent cu scrieri inedite, cu vestigii de o valoare cultural-științifică inestimabilă. Părerile mele se găsesc în prefața cărții lui Verelianus, pe care acum o posedă distinsul Wolff, pe care se vede clar și înscrisul de mână al li Verelius. Ce mai încoace și încolo? În fragmentele juridice ale patriei noastre străvechi se întâlnește mai ales același *ρησις* („vorbă”, „cuvântare”), pe care deopotrivă îl demonstrează legile tipărite (c.XV, Tinghr.; Wessman l. c.XIX, Tinfbr., Wesig.)

§4. Dar la Goți (i.e. Geți) aceste legi au fost negate (refuzate), în timp ce se foloseau de ele; pe vremea lui Deceneu însă, au cunoscut o

perioadă de maximă înflorire: *Vittod* nu era înţeles de ei ca pe latinescul *Lag*, dar că foloseau acest cuvânt în vorbire, căci adesea se întâlnea cuvântul *Vittod* în loc de cel de *Lag*; printre altele, îl găsim şi în scrierile lui Wulfila, şi nu numai *Vittod*, ci şi *biuths* care era folosit de cei vechi, tot în loc de *Lag* de la cuvântul gotic *Biuthan*, însemnând „a porunci"; tocmai de aceea, dreptul nescris sau obişnuinţa / obiceiu / cutuma era adesea numit *biuths* (vezi şi Stiernhook, **De jur. Vet. Sueonum Gothorumque**, lib.I, c.1). Iată un exemplu: „Pentru că, nu fără temei, se păstrează în loc de lege cutuma ***înveterată (consuetudo)*** şi aceasta însemnează *drept constituit de obişnuinţă.*" (vezi şi „obiceiul pământului" în legislaţia noastră, N.T.), o subliniază Julianus (XXXII, **D. de legibus**), unde, după câteva interpolări, urmează: „Căci iată ce este important: oare prin sufragiu îşi exprimă poporul voinţa sa şi nu prin lucrurile înseşi şi prin fapte? Desigur că da. Tocmai de aceea s-a reţinut acest lucru, foarte just de altfel, ca legile să poată fi abrogate nu numai prin sufragiul legislatorului, ci şi printr-un consens tacit, adică *dezobişnuinţa.*" Aceasta nu înseamnă deloc că *Lag* era pe atunci ignorat de Goţi. Aşa cum *biuths* vine de la *biuthan / biuda*, tot astfel *Lag* vine de la *Lagian / Laga*. Trebuie arătat, înainte de toate, că este falsă ideea că *lag* este de origine romană. Pentru că *Lag*, azi ieşit din uz, mai folosit fiind *lägh*, înseamnă „umil", „dărâmat", „culcat la pământ", exact cu acelaşi sens cu care îl găsim la Vergilius (**Ecl.**, II, item, lib.XII, **Aeneid.** spre final, conf. Liv. lib.VIII, c.35, Nep. Atit. CXII, Cic., **Orat.**, III şi VI, **In Verr.**, p.m.108, lib.IV, **Orat.**, X, p.261, lib.I, **De Invent.**, p.71 et lib.I, p.118, precum şi la **Heren.**, lib.I, p.7). Iată exemplul luat din Vergilius (**Ecl. XI**) unde adjectivului latin *umil, doborât la pământ* îi corespunde în gotică *lägh*: „*Humiles habitare casas. Et / Ille humilis, supplexque, oculos dextramque, precantem Protendes; equidem merui, nec deprecor, inquit; utere sorte tua.*" („Cei umili locuiesc în colibe. Şi acel umil ridicând mâinile şi ochii, implorând mila zice: Eu nu cer să te înduri de mine, mi-am meritat soarta; bucură-te de soarta ta!"), unde trebuie notat totodată deosebirea dintre verbul *precari* („a ruga", „a cere prin rugăminţi") şi *deprecari* („a abate din drum prin rugăminţi"). Deci *Liggia* însemnează *jacere* şi *cubare*, „a fi culcat", „a zăcea", în timp ce *Läggia = ponere, locare* = „a pune", „a aşeza"; *laga = fundare, disponere = ordinare* = „a stabili", „a aşeza solid", „a pune în ordine", „a aranja". Căci iată-l pe Cato (**De re rustica**, la început), cum spune: „*Majores nostri sic habuere et sic in legibus statuere*" (= Strămoşii noştri aşa cum s-au administrat, tot astfel au statuat prin legi). De ce?

Pentru că *lagian* se întâlneşte la Wulfila, în locul latinescului *ordinare* („a pune în ordine"), căci acesta pare să fi fost în uz chiar şi la acei Goţi care, pe atunci, locuiau în afara graniţelor naţionale, deci limba lor, din cauză că trăiau amestecaţi cu alte neamuri, era şi ea mixtă; dar nu neg nici faptul că chiar şi în epocile precedente, fusese coruptă. Cel mai important lucru, după cum se vede, este că dreptul (*jus*) nostru se numea *Lag*. În prefaţa lui Birgerus la legile regale Uplandice (?) pot fi citite următoarele: „*Land skulu med Lagum byggias / och ey med wäldzwärkum: ty att tha stande Land wäl / tha lagum filgies*" („Regiunile au nevoie de legi care să nu fie statuate prin forţă, căci ocrotirea lor se urmăreşte prin cutuma / interpretarea corectă a legilor"). De aceea este nevoie de cuvinte explicative de tipul celor existente în prologul legilor Wessmanice (?). Dintr-o raţiune cu totul justificată, vom găsi adăugat în preambulul legilor lui Helsingius: „*Wari ey lag ä Lande / tha gate engin boody firi*" („dacă o lege nu este în vigoare în provincie nimeni nu este obligat să se slujească de esenţa ei"). În prefaţa lui Waldemar II (în **Leg. Jur.**) stă astfel scris: „*Wet lod skal mand Land bygge*". Se cuvine să se bazeze pe lege şi provincia (regiunea) şi populaţia. Iată ce spune împăratul Justinian în **Digestele către Tribonieni** (Culegere de hotărâri ale celor mai străluciţi jurisconsulţi romani, alcătuită din ordinul lui Justinian; *Tribonianus* a fost cel mai vestit jurist sub acelaşi împărat, de aceea tagma, colegiul lui a căpătat epitetul de *tribonian*, N.T.): „autoritatea legilor constă în aceea că ea ordonează corect lucrurile divine şi cele umane". Şi cel mai corect o spune Samuel Puffendorf (1622-1694, publicist german şi autor al unei lucrări intitulate **Dreptul naturii şi al oamenilor**, N.T.) care (în **J.N. et G.**, lib.VII, c.1 şi ultimul spre final), subliniază: „Căci Plutarch a privit lucrurile cu multă înţelpciune, dată fiind înclinarea oamenilor spre obligaţii cu mult peste puterile lor naturale, când a socotit că fiind abolite legile cetăţeneşti (dreptul civil), se pot institui onoarea şi pacea neamului omenesc, prin decretele lui Parmenide, Socrate, Platon şi Heraclit." Aşadar, acesta este efectul legilor: cele sfinte şi tainice să fie dezvăluite justiţiei, căci întotdeauna trebuie acţionat cu sentiment religios şi respect faţă de cel drept şi bun, numai aşa vor putea fi ascultaţi cu cel mai mare simţ de răspundere - căci «*νομοδετημata ως παρα ουν Θεουν νομιζομενα*» („Normele legislative trebuie să concorde cu cele religioase.")

§5. Chiar din primul capitol al Codexului de legi ale Goţilor de Vest, colecţionate de diverşi magistraţi ai acestei regiuni, Bureus

menționează emigrarea Goților în Grecia și Tracia. Capitol, ce-i drept, plin de neliniști, căci tratează despre plecarea lor din patrie spre Țara Sfântă, din care unii, după ce au purtat lupte cu o serie de împărați orientali, fiind în trecere prin țările lor, s-au reîntors acasă în Regat, iar alții s-au așezat în țările acestora. Cine ar putea să conceapă cu mintea și să însemneze cu pana de trestie câte procente de eroare conțin toate acestea? Dar din rândurile anterioare reiese că ar fi plecat din motive religioase. Tu ce crezi? Ești sigur pe ce spui? Cântărește, rogu-te, toate ca să nu te decepționeze confuzia făcută de tine între legi corecte și vicioase. Dacă ai consulta manuscrisele vechi, atunci ai vedea că există numai două legi care se deosebesc puternic între ele: una din ele este foarte veche, iar cealaltă este de dată mai recentă. Cea despre ultracunoscuta plecare a Goților (Geților), despre care am pomenit mai sus, este demonstrată cu cuvinte absolut convingătoare, precum este stabilit și în textul următor: „*Ingsins mans Ars taker then Man i Gircklandi sittr*" („Așadar absolut nimeni nu are dreptul să-și revendice dreptul la moștenire în acest regat, care și-a fixat reședința în Grecia"). Și acum, iată cum se pledează cauza celor care au plecat de foarte curând. „*Wänder man hál oc nacka at hemkyunum / oc stiger fotum af fosterlandi: ther skulu arwer wara ár skyldasti waru hanum / tha han heman for / an hán komber eig apter till hemkynna.*" („Cel care întoarce călcâiul și capul spre vecini și piciorul a ieșit din patrie, acela nu mai are dreptul să se întoarcă în ea: rudele pe linie civilă (agnație) sau bazate pe consanguinitate (deci, rude naturale numite și *cognatio*, spre deosebire de *agnatio*, N.T.), care în momentul emigrării acestuia se aflau în preajma lui, aceștia îl vor moșteni"). Ce s-o mai lungesc? Dacă mai există vreun codex în manuscris în care acestea se citesc confuz, nu cred să se fi întâmplat în toate cazurile la fel: deci trebuie examinat fiecare în parte cu proprii ochi. Ce rațiune a impus finalmente acest lucru? La tipografie s-a scris altfel? Oare? Dar se editează nenumărate alte codexuri în aproape toate domeniile și disciplinele activității umane, nu-i așa că nu sunt cu greșeli? Dar în ziua în care se aduc manuscrisele celor mai bune opere scrise, nu le corectează alții? Apoi se impune autoritatea unei lecturi populare (vulgate). Aceasta însă nu poate fi în dauna celorlalte situații, de vreme ce și în acest caz / proces totul este separat prin paragrafe: oricât de bun orator ai fi și un foarte puternic legiuitor în procesele cu care te întâlnești și în care, de regulă, se obișnuia să se dea o hotărâre rapidă, tot poți greși. În afară de aceasta, sunt situații - vreo 60 de legi și de codexuri mai recente care sunt amestecate cu altele mai

vechi / legate în aceeaşi culegere vulgată: în cazul lor sau sunt spuse clar lucrurile sau pot fi lesne distinse unele de altele. Te vei grăbi să spui că celelalte legi e mai puţin probabil să se raporteze la un context referitor la primirea de către Goţi - care au fost mai întâi în Sarmaţia. - ba chiar secole - apoi au emigrat în Tracia şi Grecia - a unei moşteniri pe care o aşteptau din partea patriei. Dar spiritul legii este altfel prefigurat decât şi l-au închipuit ei, căci s-a reflectat îndelungat, spre a apăra cât mai bine adevărul faptelor. Aici se cuvine să pomenim ultima colecţie de legi a Goţilor de Vest, toate legile reperate şi toate constituţiile tuturor timpurilor, fără discriminare, care s-au adunat prin propria lor autoritate, această adunare de legi neavând nevoie de vreo recunoaştere sau de vreo confirmare solemnă din partea regilor. Aceasta pentru că, împreună cu mine, sunt toţi aceia care şi-au aruncat privirea pe vechile documente (incunabule) care o mărturisesc şi o susţin; şi, dacă noi tăcem, atunci o mărturiseşte cu prisosinţă codexul de legi. Aşadar, legea, de abia de la imensa emigrare încoace există şi mai există şi astăzi, deşi, secole în şir după aceea, nu a putut fi consultată. Tot astfel sunt şi astăzi nenumărate legi, vechi şi deteriorate şi nimeni nu ştie de ele. Acestora li se adaugă coloane funerare uriaşe şi monumente de piatră ale căror inscripţii grăiesc de la sine; aceste pietre au fost ridicate întru pomenirea veşnică a unor eroi de seamă, căzuţi în Grecia şi Tracia sau în alte locuri care au folosit armele victorioase ale Goţilor, au rămas ca semne fulgerătoare ale virtuţii lor. Pe vechile pietre şi incunabule este scris *Girkia, Grikia* şi *Girklandi*, însemnând cuvântul *Grecia*, corupt. S-a găsit deseori şi *Grikum, Grikium* şi *Girkium* (urmează un text scris cu litere runice care în traducere înseamnă: „închinat unui peregrin care a murit în Grecia", N.T.). Şi într-un viitor apropiat, după cum bine ne dăm seama, vom dispune de volumul integral privind inscripţiile gravate pe pietre, scrise cu caractere runice de tipul acesteia, prin aleasa strădanie a eruditului **Hadorsius Johannes**, volum a cărui apariţie a început deja, sub auspicii bune.

§6. Aceste culegeri de legi au fost întocmite de către juriştii pe care i-am numit provinciali şi pe care noi astăzi îi numim *Lagmann*. Cu aceeaşi ocazie, fereşte-te să le dai crezare lor care nu ştiu din ce aparenţă a erorii, nu se sfiesc să suţină că acestea găsite ar fi tot ce a mai rămas în Sveonia din puterea judecătorilor provinciali care ar fi fost tot atâţia câţi pretori erau la romani (pretorul era magistrat roman, ales dintre nobilii privilegiaţi - patricienii - care, în timpul Republicii, era al doilea demnitar în stat, atribuţia lui fiind aceea de a face dreptate; apoi, rolul lui

va fi mai ales cel legislativ, emițând edicte cu indicația datei intrării lor în vigoare. scopul și regulile după care se orientează. Colecția acestor edicte formează *dreptul pretorian* sau *onorar* prin opoziție cu legile votate cu regularitate; cu înmulțirea străinilor, a luat ființă, pe lângă *pretorul urban* și altul *peregrin*; cum statele germanice, în legislația și jurisdicția lor s-au orientat după *dreptul roman*, de aceea și coincidențele în situații; nu e mai puțin adevărat că, la rândul lui, statul roman s-a inspirat mai întâi, parțial din legile lui Samolse prin vlaho-pelasgo-etrusco-geto-daci, strămoși inclusiv ai popoarelor nordice, mai ales germanice, cu care ai noștri se înrudeau îndeaproape și care, cu mult înainte de clădirea Romei (753 î.e.n.), locuiau inclusiv pe locul actualei Italii în toate colțurile lumii, N.T.), edicte care abia fuseseră propuse pe un tabel atașat acestora de către magistratul numit care, pe toată perioada preturii, trebuia să existe ca legi și apoi să fie impuse - a cărui putere însemna puterea Imperiului (*MAJESTAS Imperii*), de fapt atribuită pretorului (l. XI, în fin. **D. de Just. et Jure**). Însuși Cicero (lib.V, **Act. In Verr. Orat.** VIII, in fin) vorbește despre Edictele și puterea pretorilor: „Chiar și aceste edicte noi și puterea Pretorilor și cele privitoare la stăpânirea lui Apronius, la furturile săvârșite de sclavi din templele lui Venus, la alte jafuri, trebuie duse până la capăt. De ce nu în loc să fie cumpărată hrana, să se dea pe degeaba? De ce nu, să fie umplută cămara, după bunul plac, tot gratis, mai mult, să ți se dea și o mare sumă de bani pe deasupra? De ce nu, tot felul de prejudicii și condamnări ca urmare a unor grave insulte și ultragii, să nu fie achitate? Astfel, acei judecători care, în nici un chip, nu au tolerat toate acestea, și-au îndeplinit sau nu datoria?" Aici trebuie notate locuțiunile *damna pati*, „a suferi condamnări" și *damna perferre* („a executa până la capăt pedepsele"). Chiar despre puterea pretorilor vezi din nou la Cicero (lib.VII, Orat. X, **Verr.**, p.m.243) unde vorbește pe larg despre fasciile pretoriene ale căror ornamente grăiau despre puterea și demnitatea lor în imperiu; ei erau singurii care se ocupau de procesele puse pe rol, ei dădeau sugestii în împrejurări procesuale ambigue etc. Ne stau mărturii nu numai textele legilor vechi (Confirmat. **Leg. Upsal. An. 1296**, confirm. II **Suderm. A. 1327**), dar și istoriile regilor antici, după cum este și **Konung Olof Haraldz sagu** (p.89); **Sidhan satti thet up under Laghman fin.** (c.XXV spre final; **Tingbr EE.**), de unde reiese clar că aceste legi au fost compuse de Goții de Vest, iar regii nu au făcut altceva decât să le confirme, să le promulge, după ce fusese consultat poporul (e posibil printr-un referendum, N.T.).

§7. Aşadar, puterea regilor a fost întotdeauna mare şi a rămas ca atare şi oricât de mare este ea, faţă de cele sacre, ea trebuie să fie chiar arhitectonică, cum se spune la greci, la Aristotel, de pildă (**Polit.**, lib.VII, c.8) *αρχιτεκτονικη*, adică foarte bine organizată şi ierarhizată, căci ultragiul adus zeilor - *περι το Θειον επιμελεια* - a fost întotdeauna egal cu cel adus regilor şi a rămas ca atare; s-a întâmplat deci ca legile regatului, deşi întărite printr-o folosire îndelungată a lor, să fie violate şi încălcate uneori: Vezi şi **Olf. Saug.** (c.XCII): „*Allr Svear wilia hasa forn laug / och fullan ratt sinn*" („Toţi Sveonii vor să uzufructeze din plin de legile lor vechi"). Conform acestora, întotdeauna trebuia să fii orientat în slujirea unui anume scop. Desprindem acest lucru din toate legile vechi şi din incunabule în care sens ele concordă întru totul. A se vedea şi fragmentele c.v.q. VI din **Kongr. M. Ericsons** şi IV q. VI cod.-tit.; **K. Christof. Betl.** A. MDCLII; căci, dintr-un motiv întemeiat, într-o măsură cu totul neînsemnată, nu concordă. Şi, aşa cum stau lucrurile în cazul ingurgitării alimentelor (din stomac se duce sucul alimentar, cu care ne hrănim, în intestine, de aici ajunge în intestinul median / mezenter / până la vene; căci prin receptacolul comun situat aproape de rinichi, numit *ductum thoracicum*, de acolo ajunge în vena numită de medici *subclaviculară*; astfel se amestecă în vena cavă, de unde acumulat, va fi împins în orificiul / auriculul / drept al inimii; din inimă prin nenumărate artere, se va răspândi în întregul corp, în toate colţurile acestuia), tot aşa stau lucrurile şi cu cetăţenii: din impozitele plătite an de an şi care sunt adunate de către chestori şi administratorii finanţelor statului, o parte din aceste sume va merge la trezorerie (bugetul de stat), pentru cheltuieli de întreţinere a porturilor, pentru plata facturilor de bunuri şi alte mărfuri de interes public; şi de aici se vor face plăţile prin diferite căi şi moduri, şi unor persoane particulare, dar şi statale care prin serviciile lor menţin vigoarea şi spiritul vital al naţiunii, contribuind la menţinerea sănătăţii publice şi la unitatea dintre componentele imperiului. Desigur că au fost şi cazuri de tulburări iscate din arogarea şi revendicarea unor drepturi necuvenite din partea unor corupţi şi ca urmare a abuzurilor: uneori acestea mergeau până la a pune patria în pericol. De la David căruia, pe bună dreptate, i se spunea şi cel sfânt, toate celelalte erau sfinte, inclusiv oracolele, după cum ne este mărturisit prin cuvinte foarte clare. „Cel care ridică mâna asupra regelui, nu poate fi nevinovat". „*Hod will komma sina hand wijdh HERRANS Smorda och blifwa oskyldigh?*" Şi imediat: „*Säläte Herren thet wara längt iftä mugh att iag skall komna mina hand wijd HERRANS SMORDA*", iar la

Plutarch (A., CX, XCIII, «τραχυς μοναρχος κ' ουχ υπευθυνος κρατει», „regele, folosindu-se de dreptul său, este inatacabil", „legal, nimeni nu-l poate trage la răspundere"). Iată ce spune Anaxarcus după Plutarch: «Παν το πρακτον υπο τον κρατουντος θεμιτον», „Tot ceea ce este făcut de cel care domneşte este drept". Iar senatorul Terentius cf. Tacit, **Annal.** (lib.VI, c.VIII): „Pe tine, Principe, zeii te-au învestit cu judecata supremă a lucrurilor, iar nouă ni s-a rezervat gloria supunerii". Aşa se explică de ce între băutură şi ospăţ, Alexandru, pe nedrept, a poruncit să fie ucis Clytus. Macedonenii au hotărât să-l masacreze în lege, ca pe un nemernic, *ba chiar a fost privat şi de mormânt, căci regele dăduse ordin să nu fie înhumat*. Aşadar, era încetăţenită ideea, chiar şi în rândul celor necredincioşi, că, pe pământ, regele este acela care împarte dreptatea lui Jupiter, deoarece regele este investit cu acest drept, este imaginea lui Jupiter: aşadar, tot ce hotăra regele, avea forţa unei legi pe care nimeni nu o putea combate. Vezi şi Curtius (lib.VII, c.2 şi Pomp., în notele la h. l.). Desigur, au fost adesea voci care pledau pentru adulare, ca eventual, legile să fie promulgate după dorinţa tuturor, ba chiar s-a încheiat şi un pact al *societăţii umane*, aşa încât acesteia nu regele îi părea a fi de rea-credinţă, ci puterea lui nemăsurată (*Fullmyndig Konung*) reglementată prin lege. Şi condiţia de a împărăţi era că nu trebuia să se bizuie pe altceva decât să-i fie atribuită unuia singur. Şi de aceea trebuie să se facă deosebirea între ceea ce vrea să însemne Majestatea (puterea supremă) ţinând de persoana la care ea s-a comis şi care se numeşte *personală* şi acea care a fost hotărâtă la nivelul cetăţii sau a poporului, care va fi numită *reală*.(vezi şi Grotius, **De Jure B.** şi **P.** lib.I, c.12 şi 7). Dar mai există şi alte opinii în care subiectul Majestăţii acţionează îngemănat - şi comun şi propriu - şi care se instaurează pe baza unui sunet subţire de flaut, traducându-se prin puterea de a domni, dată rapid de la Dumnezeu (în idiomul comun *pe loc*), când există posibilitatea ca poporul să aleagă unul sau mai mulţi, care va / vor domni în locul lui Dumnezeu (vezi şi **Casp. Ziegl.** la d.q. VII a lui Grotius). Acestuia regele nu i se va supune, căci el nu are a da socoteală cetăţenilor; dar o asemenea supunere va fi căutată de către toţi care poartă cu sine răbdarea ultimelor acte nejuste. Cam în acelaşi sens s-a exprimat şi Curtius (lib.X, c.III): „Popoarele care sunt sub regi cinstesc numele lor ca pe cel al zeilor." Pe bună dreptate, ne sfătuieşte Grotius (pe l.b. şi **P.**, lib.I, c.IV, n. VIII şi urm.) să nu fie încălcată această lege şi, de fapt, nici nu este încălcată. Şi nici nu se încalcă puterea Regilor noştri şi nimic nu este de mai mare importanţă decât ca situaţia să fi fost examinată de către *un consiliu convocat al*

prietenilor, căci consilierii şi administratorii (bănuiesc că erau un fel de portărei, N.T.) nu erau conducători. Miniştrii oricât de buni ar fi fost ei, nu erau conducători, ci erau chemaţi să explice decretele foarte ample şi foarte ornamentate ale conciliilor. Tocmai de aceea, Cicero, în **Pro domo sua** (p.m.222 şi urm.) foloseşte formula: „prin acest *consiliarius*, prin acest funcţionar, care la Phaedru (**Fab.**, II, 7) şi la Plinius (IV, 17) se găseşte sub forma *consiliator* de la *consiliando*; la francezi *conseiller*; şi, după părerea mea, aceste cuvinte trebuia să fie respinse ca fiind false, barbare şi să fie înlocuite cu expresii *a consiliis* (de către comisionari), *a pedibus* (sclavi de cursă), *ab epistolis* (prin scrisori) de adăugat în cel de-al doilea caz - formule prin care cei vechi, după obiceiul străbun, îşi exprimau necesitatea ca un sclav sau un libert să fie supus unei pedepse. Alte fragmente ale altor scriitori (Plaut. **Epid.**, I, II, IV; **Mil. Glor.** IV, II, XXII) care se regăsesc în cartea de faţă, trimit la acelaşi subiect."

§8. Am arătat deja că la Sveoni şi Goţi, dintr-un obicei natural străvechi, dar şi prin obiceiurile lor, s-a voit ca legile să fie stabilite după un ritual şi să fie păstrate cu sfinţenie, de aceea citim că spre a fi fost mai temeinic păstrate în mintea tuturor, în vechime, la o zi şi la un loc dinainte stabilit, legile erau recitate şi corectate în fiecare an („*All Laugh à enum dagh*"). Acest lucru se regăseşte în fragmente de legi antice, consemnat ca atare. Acest obicei instituit ca atare, de a explica şi corecta legile, se desfăşura nu numai la sate şi în provincii, ci şi la oraşe, ba chiar şi în municipii. Intenţia legiuitorului era ca legile civile să fie cu mare grijă transcrise şi minuţios corectate (*um median summar*), spre a fi absolut identice pe tot cuprinsul imperiului (**Konungzbr. S.**, c.XXIII) ca să nu se strecoare nici o neînţelegere şi să fie învăţate uniform, cf. Quintilian (**Dial. De orat.**, c.XXXII); aceeaşi specificare - *uniforme* - este făcută şi de Macrobius şi mai târziu de strălucitul Cellarius (**Class. Immerito damnat. Antib.**).

§9. Am spus *um median* summar. Fără îndoială că cuvântul *an*, adică *ar*, are la origine litera cea dintâi, dar şi cea mai simplă, vocala *a*, care închide în sine conceptul de „a se naşte" al lui *habeo* („eu am"), de unde *αττα*, *τεττα*, *Atta*, gotică *fater*, „tată" (Eust., ILIAD.; ILIAD 9,. **Ulph. Mat.** VI, V, 9), concept pe care Grecii, în analiza originii cuvintelor, pur şi simplu îl ignoră. La ebraici acesta se prezintă sub forma IN care trebuie pus în relaţie şi cu *teneo* („eu posed") şi cu *contineo* („eu ţin, menţin"); aşadar, *ar* = *an*, pentru că Soarele se învârteşte în jurul Pământului, trecând prin 12 semne care la greci se

numesc *ζωδιακος* şi în care se împarte Pământul şi de la fiecare semn se întoarce din nou şi porneşte mai departe.

De aici s-a numit şi anul *rotitor* (*annus vertens*), „care se roteşte", aşa cum se găseşte şi la Cicero, C. Nepos, Suetonius, Macrobius şi la alţii: *at arit wendis*, cum figurează în unele fragmente de legi - şi *jamnlanga*. De asemenea, *Ηλιου περιοδος*, „circuitul, revoluţia soarelui". Deşi nu ştiu cât de mare este deosebirea dintre anul solar şi cel sideral, despre care vorbesc cu mai multă cădere matematicienii, Soarele, prin înclinarea, rămânerca imobilă şi prin reîntoarcere, face să se rotească anii şi anotimpurile - primăvara, vara, toamna şi iarna -, după reguli naturale, cum observă Seneca (**Nat. Q.**, lib.II, c.XI), se învârteşte chiar şi de la o lună la alta, afirmă Plaut (**Pers.**, IV, IV, 70), iar de la Cicero (**Ex Timaeo Plat.**, lib.**De Universit.**, p.m.201), învăţăm că astrele străbat cerul prin convertire, de la Solstiţiale la Brumale şi viceversa; Lucretius (**De R. N.**, lib.V). „Şi apoi, printr-o ordine netă a bolţii cereşti, se văd cum se scurg, anotimpurile şi anii se scurg". Şi spre finalul aceleiaşi cărţi: „La templul semeţ al lumii, la crugu-i de veghe stau Lună şi Soare, în juru-le lumina vărsând din belşug, învăţându-i pe oameni că anii se întorc şi timpul se trece." Şi tot Lucretius: „Odată ce vara-i trecută, Capricornul apare şi odată cu el, se aşterne şi bruma; iar când se-nvârteşte spre Cancer, se-aşterne solstiţiul şi Luna se vede murind în spaţii de luni şi spaţii de ani ce-i consumă chiar El, sfântul Soare, când se-nvârte mereu în nesaţ". Iar Tibull. (lib.IV, **Paneg. Ad. Messal.**):

„Cât de plăcut ne simţim când anul se-nvârte spre vară.

Primăvara începe odată cu echinocţiul de primăvară,

Vara, odată cu solstiţiul de vară, toamna odată cu echinocţiul de toamnă,

Iar iarna, odată cu solstiţiul de iarnă."

Aşa că se vorbeşte despre *vara cea nouă*, în prima parte a verii sau începutul ei; o alta este *cea medie* sau *coaptă* şi, în sfârşit, o a treia etapă este *cea extremă* sau *de îmbătrânire*; despre acestea toate se poate vedea la Lucretius (lib.V, **De R. N.**) şi despre cea medie sau adultă (coaptă). La noi se spune *median summar*, cu exact acelaşi sens; ea este aceea care întoarce anul. De la Cicero (**De Nat. deor.**, lib.II, p.m.35 şi urm.) aflăm că la popoarele africane, Soarele este acel ce defineşte anul, adică timpul verii, atunci se socoteşte că se trece dintr-un an în altul. De aceea, la ei,

anul este mai mare decât la noi, deoarece există mereu aceeaşi poziţie a cerului şi a aştrilor: aşa că noi când numim anul acelora *al XII-lea*, spre exemplu, va fi completat cu 854: *anni* („anii") la romani se numesc şi *aestivi* („de vară") sau *aestivo die* („într-o zi de vară"), pentru că în vacanţele de vară (*feriis aestivi*) forul era închis judecăţilor, nu aveau loc procese.

§10. Din cele notate până acum, socotesc că este suficient de clar de ce la Romani se defineşte anul prin vară (vezi şi Gell., **Noct. Att.**, lib.II, c.XXI şi XIX, c.V). Faptul că la cei vechi a fost luat în considerare acest timp al anului ca fiind de bun augur. La Greci, ca şi la Romani, se făcea trimitere la legi în funcţie de vară; atât la Cicero (lib.II, **De legibus**, spre final), cât şi la Platon, se probează că orice discurs despre legi, avea loc într-o zi de vară, dar despre vacanţele de vară în care tribunalele erau închise vor vorbi alte documente.

§11. Într-adevăr, încă de pe vremea lui Odin, asesorii trebuia să fie în număr de 12 şi pentru că pentru tine, cititorule, acele timpuri sunt prea îndepărtate, ţi le vom aduce sub ochi, numai întoarce-ţi privirea şi sufeltul către ele. Odată sosit în cetatea Sveoniei, Odin, ca să-i fie de bun augur sosirea lui acolo, a făcut ceva ca să rămână legat de numele său, *Sigi Sigtunam*, adică a instituit un număr de 12 prefecţi care să slujească după obiceiul pământului; aşa ceva era în vechea Troia. Din prefaţa scrierilor Eddice aflăm cum se desfăşurau procesele la cei vechi: *„Skipothr ar Haufpingiar i tha liking sem i Troio voru setir XII haufthingiar at dömma Landzlag Haufthingiar"*, vrea să spună *principii cetăţii*, adică *Haubith* sau *haufut*, cuvânt căruia în latină îi corespunde *caput* şi în greacă *κεφαλπ*; la Goţi li se spune *haubith*, *haubitis* însemnând *caput* şi *capitis* („capul", „al capului") în latină; a se vedea ce puţin diferă *h* de *c*. Printre alţii, acesta este Scaliger (**De causis ling. lat.**, lib.I, c.XXV), care demonstrează că *h* nu ar fi decât un *c* aspirat, o situaţie pe care astăzi o întâlnim frecvent în suedeză. Acest fenomen îl întâlnim şi la vechii Sueoni şi la Goţi, precum şi la Troieni, care de fapt nu sunt altceva decât strămoşii Goţilor / Geţilor, după cum reiese din legile sacre scrise, care ne erau comune. În obiceiuri, zic judecând după forma în care se desfăşurau judecăţile, ei se serveau, ca şi noi, de un consiliu de o religiozitate extremă. Ne stau la dispoziţie fragmente de legi foarte vechi, precum şi istoriile şi analele care le confirmă cu putere de lege. *„Nu war that swa / at Othin aff theim tolff war domarin: sidhan staddis swa / at Kunungr en firi sàtir a Thingi. Ater gafs that swa sem*

syrst war / at Kunungr a tueim mannom duom i händer sättia: the domarar aghu thing sokia ä rättom thingrdagh" („Iată că în acest colegiu de doisprezece se află şi Odin, el însuşi judecător; apoi şi-a făcut apariţia un altul care-l reprezenta pe rege la judecată. Din nou, ca în vremurile dintâi, s-a stabilit ca două să fie părţile din care să se compună o judecată (cred că se referă inclusiv la avocaţii acuzării şi ai apărării, N.T.), care să pledeze în proces la ziua stabilită, conform regulii"). Aşadar era nevoie de dosiprezece judecători în susţinerea părţilor. De aceea, şi în zilele noastre, sufragiile adunate laolaltă ale asesorilor se numesc *Domare*. Totuşi, uneori numărul notabilităţilor era doar de zece, aşa cum voi demonstra în alt loc. Tocmai de aceea avem *Tuai* sau *duau*, adică *Duo*, adică erau doi a căror sarcină era cu totul demnă de credibilitate şi de tot respectul. Despre cei doisprezece asesori se relatează şi în legenda Hervarat (**Hervarat saug.**, cap.XIV): „*han hielt tha med sier tolff spekinga / tha er sitia skildu yfr ollum bandamalum*" („Doisprezece erau pe atunci (în vremea regelui Heidricus), dintre bărbaţii cei mai înţelepţi, care erau chemaţi să cerceteze procesele cele mai grave"). Doisprezece zic *spekinga*, aceasta vrea să zică bărbaţii cei mai impunători în domenii ştiinţifice şi în cunoaşterea faptelor, căci în for nu veneau oameni de pe ogoare, nu de la coarnele plugului, nu din domeniul negustoriei rurale veneau, la procese neobişnuite, fiind traduşi în justiţie, nu. De aceea *Spekinga* vine de la *spaian, speia, spana*, de unde latinescul *specio*, ceea ce înseamnă *speculari, esse in speculis*, adică „a examina foarte atent, a simţi, a mirosi ca un copoi, foarte profund", noţiune pe care Cicero (lib.I, **De Divin.**, p.m.94) o defineşte prin *sagire*, care este egal cu *praesagire*, adică „a simţi viitorul dinainte"; de aici şi suedezul *spa*, „înţelept", precum şi *spaikingur, spekingur*, „filosof". De ce? Dar nu din aceeaşi rădăcină, pe lângă multe altele, este şi *spelunca*, gr. *σπηλαιον* şi *σπηλυγξ*, lat. *specus* („cavernă", „grotă", „profunzime", sensul din text, N.T.); dar chiar şi *species* nu înseamnă imaginea lucrului, căci adeseori ni se înfăţişează forme care nu sunt în realitate, dar ni se oferă imaginea (este vorba de noţiuni abstracte, filosofice, N.T.). În versiunea adnotată de Cl. Verelius la Cicero (**De Divin.**, p.97), aceştia sunt numiţi judecători. Iată ce citim în legenda lui Olof (**Olofs Saug.**, c.XC): „*Olafr Kunungr hasdi jafnan med ser XII enu vistrustu menn; deir satu yfr domutn med honom / oc rádu um bandamal*" („Regele Olaus avea întotdeauna doisprezece asesori foarte înţelepţi pe care îi consulta în procese cu treburi foarte dificile"). Aceşti *Radu* din text, prezenţi şi în numeroase alte locuri, înseamnă „bărbaţi"

prin care se putea învinge până la capăt, căci aceasta se înţelege prin *Radu* (oare aceasta să fie şi etimologia numelui de bărbat la noi?- N.T.), erau prezenţi mereu în consiliu regelui, ei mai erau numiţi şi *Radmenn* sau mai corect *Kunungs Radmenn*, „sfetnicii înţelepţi ai regelui". Asesorii de odinioară ai judecătorilor au fost numiţi *Rademenn*, aşa cum sunt numiţi ei şi în zilele noastre, în oraşe, pe întregul cuprins al regatului Sueoniei. Din ultimele fragmente ale memoriei străvechi a legilor, desprindem următoarele: *„Kunungr a nembd med ser sätia tolsmänn"* („Asesorii regali (căci erau prezenţi chiar şi în consiliile sacre numite *Konungs Radmenn*) erau în număr de doisprezece"). *„Konungr skal nembd firi sik sätia / oc lagmadr á Thingi"* („Doisprezece asesori regali şi tot atâţia judecători trebuia să fie prezenţi în provincie, în absenţa vice-judecătorului regelui. Acelaşi număr trebuia să fie prezent şi în cadrul proceselor desfăşurate în regiuni, dar nu al unui teritoriu minor (popular se numeşte *Herad* sau *Hundari*, ceea ce în zilele noastre înseamnă un teritoriu care numără o sută de sate). A se vedea fragmente asemănătoare ale celorlalte codexuri şi mai ales pe cel al regelui Ericus cel Mare şi care, după cum se poate vedea, concordă cu legislaţia în vigoare pe tot cuprinsul patriei noastre. Numai că asesorii nu erau numiţi şi judecători (v. şi **Tingbr. Upsl.**, c.XXVII, c.XXXV; **Konungsbr.**, c.X, c.XXXIV, c.XLI). Atunci când asesorii îndeplineau şi funcţia de judecători, era precedată de o *formulă specială*, aşa cum o găsim relatată la Cicero (**Pro Mil.**), la Seneca (**De mort Claud.**), din nou la Cicero (**In Verr.**, VII, lib.IV, p.121), de pildă: „Dacă cineva mi-ar cere o notabilitate, te-aş numi pe tine, pentru că tu mă cunoşti cel mai bine" (Seneca); „Să refuzi prietenii, chiar dacă procesul este nou, chiar dacă nu-l cunoşti pe reclamant, acela absentând, s-a constituit această instanţă de judecată, din stimă faţă de acesta", unde este numit chiar apărătorul lui Cicero, cunoscător al acestuia, care cunoştea procesul lui şi s-a unit cu avocatul. „Pe mine, zise el, ca unul care cunoştea treburile juridice, pe mine au vrut să mă angajeze ca apărător al întregii cauze" (v. şi Cicero, **In Verr. Divin.**, p.m.56). Dar nu şi cu chestorii. Pe aceştia Cicero i-a unit cu judecătorii: „Care este grija mea, zice, să judec cu înţelepciune? De ce nu la fel şi cvestorul?" Aici se poate foarte bine observa că judecătorul trebuie să fie *ingenios, foarte înţelept şi drept*. În legislaţia noastră este *nämd* şi *nämdemänn* de la *nämna* care înseamnă „a numi". Deci, cum spuneam, asesorii aveau obligaţia *să cerceteze* şi *nu să judece*: *În primele sentinţe se condamnă sau se achită, dar nu prin acele sentinţe care, conform legilor, trebuia să fie din nou puse pe rol. „Fàlla*

eller fakia / oc ey dòmma". Căci sarcina judecătorilor era şi aceea de a pune în balanţă capacitatea prefecţilor, să cunoască perfect datele procesului şi, pe bază de legile sacramentului, să scoată regulamentar de pe rol o cauză (să o rejudece) pentru a estima, în cele din urmă, corect o judecată, prin argumente capitale îndestul de convingătoare, căci e foarte simplu, fără probe suficiente, să condamni sau să achiţi; iar legile nu pot fi aplicate corect, dacă nu se stăpâneşte cum trebuie jurisdicţia. Această raţiune a judecăţii a fost bine cunoscută şi evidenţiată ca atare şi în forul attic, după cum ne relatează Xenophon (**Sympos.**, p.m.520): «*και ο Κριστοβουλος ουκ ετι εφη εχω προς σε αντιλεγειν αλλα δια φεροντων. εφη τας ψηφους, ινα ως ταχιστα ειδω ο τι με χρη παθειν η αποτισαι*» („şi Cristoboulos zise: nu sunt suficiente motive ca să mă opun; iar din prima instanţă nu reiese clar, ca să-mi pot da seama pe dată, dacă se cuvine să condamn sau să achit"). Desigur că prima sentinţă îşi are importanţa ei la Aeschines (**Orat. in Ctesiphont.**). De asemenea la Cicero (lib.I, **De Orat.**, p.m.164, Ed. Sturm.) care explică acelaşi lucru în cuvinte puţine: Socrate a fost condamnat nu numai ca urmare a primelor instanţe (sentinţe) prin care judecătorii stabiliseră doar atât, să-l condamne sau să-l absolve, dar tocmai prin acele legi care trebuia să fie din nou interpretate, şlefuite, regândite, *ψηφοι*, cum se spune în pasajul citat din Xenophon, pentru că acest cuvânt vine de la verbul *ψηφιζω*, „eu judec, număr, socotesc", căci sunt adunate voturile tuturor şi sunt numărate mai înainte de a se fi dat sentinţa de condamnare sau de achitare. Aceasta la greci se exprimă prin *αποψηφισις* (achitare printr-un vot) şi alta este *καταψηφισις* (decret de condamnare). Ce se întâmplă aşadar dacă *ομοψηφοι* (cei care au drept de vot egal cu alţii) nu sunt toţi prezenţi? Atunci se făcea apel la conceptul de „toţi" (universal) pentru că erau în cea mai mare parte. Iată ce desprindem din Dionisius din Halicarnas (lib.VII): Din cei 21 de tribuni, 11 îl achitaseră pe Coriolan (celebru general roman din secolul V î.e.n., care, deşi adusese servicii strălucite patriei, atrăgându-şi ura mulţimii, aceasta a refuzat să-l numească consul. Acuzat apoi de către tribunii poporului, a fost condamnat la exil. Refugiat la Volsci, duşmani ai romanilor, pe care Coriolan îi învinsese odinioară, el s-a instalat la porţile Romei. Senatul şi poporul, îngroziţi, i-au trimis în zadar mai multe solii spre a-l îndupleca; era pe punctul de a ataca Roma, când, în sfârşit, s-a înduplecat de rugăminţile mamei sale Veturia şi soţiei sale Volumnia, N.T.), dar dacă ar mai fi fost încă două voturi, s-ar fi aplicat sentinţa de achitare «*δια την ισοψηφιαν*» („din cauza egalităţii de voturi"). Căci voturile nu fuseseră egale, ci cu unul

mai mult legat de achitare. Iată ce spune Cujacius, comentând pe Aristotel (lib.XII, obs., c.XVI, Arist.. c.VI, **Polit.**, c.II Joach. Perionius, vers): *«κυριον το τοις πλειοσι δοξαν»* („Justiția se face atunci când drept este ceea ce e văzut de mai mulți") sau cum se exprimă Perionius: „atunci când un drept este analizat de cea mai mare parte, în cele din urmă, se poate spune că este drept". Acelaşi lucru este valabil şi în cazul celor ce țin de întregul regat, adică de *jus patrium* (dreptul civil): *„Hwem theße tolf eller siu af them fälla / vari fältr"* („Atunci când din 12 şapte condamnă, condamnat să fie"). Ce se întâmplă când voturile de condamnare şi de achitare sunt egale? În acest caz, Grotius (**De I. B şi P.**, lib.II, c.V şi XVIII) este de părere că judecata dreaptă ar trebui să încline spre *achitat*, care sentință, în acest caz se numeşte *humanior* („mai uman"). Acesta este şi cazul din **Orestia** lui Euripide: *«οταν ισαν γενωνται ψηφοι απολυεται ο κατηγορουμενος»* („în prezența voturilor egale, acuzatul este achitat"); judecată care concordă perfect cu străvechiul sistem al jurisdicției suedeze: *„Nu än sier willia beria / oc sier fälla / tha agu their witzord sum wäria willia"* („Şase voturi pentru condamnare, tot şase pentru achitare, învinge ideea de eliberare"). Acest lucru a fost inserat apoi în legile ostgotice, ba chiar în toate judecățile şi în întregul regat al Sveoniei. În procesele penale, lucrurile sunt puțin mai complicate, mai ales când ne aflăm în fața unui scelerat. Vezi şi ce spune Cicero (I, XXXVIII, spre final, în **De re jud.**, conf. **Orat.** VII şi ult. din **In Verrem**, p.124). În procesele civile, însă, lucrurile stau cum am arătat deja, dar e bine de văzut ce dezvăluie Zieglerus (**Ad. loc. Grotii** cit., c.VII, **Konungs dr. S. Rätteg.**, art. XXXIII), ale cărui idei, de fapt, nu diferă prea mult de cele ale străbunilor noştri.

§12. În ce priveşte conceptul de *jus jurandum*, oferim opinia lui Valerius Maximus (lib.II, c.ult.) de la care aflăm că se făcea deopotrivă apel la divinitate şi că jurământul aceluia care, în timp ce urca la altar, părea judecătorilor că nu credea suficient în zei, nu era luat în considerație, deci se punea la îndoială sinceritatea spuselor lui. Astfel, Aristotel (**Polit.**, II, 6) cere chiar ca judecătorul să condamne un astfel de acuzat sau martor. De aici şi locuțiunile *sacramento rogare aliquem* („a ruga pe cineva prin jurământ sfânt"), *sacramento dicere sententiam* („a exprima o opinie sub jurământ sacru"), *sacramentum* folosit frecvent. În loc de *jus jurandi / jurandum*, Plaut va folosi *juramentum* pe care îl consideră mai corect decât *sacramentum* pe care îl consideră ca *perfidum*, folosind verbul *perjurare* („a jura strâmb") (**Cistell.** II, 1, 19 şi 26). La fel ca Plaut şi Cicero (**Pro Rab. Posth.**), care va face uz de

verbul *pejerare*, cu acest sens. Vezi şi Horaţiu, **Carm. Od. XVII**). Cf. Hesychius (p.m.916), «*τρεις Θεοι παρα Σολονι εν τοι ΑΞΟΣΙΝ ορκω τεταιο*» („În legile lui Solon gravate pe tăbliţe de lemn (*το αξων* = „tăbliţa de lemn pe care se gravau legile") scrie că se jura pe trei zei - *Jupiter, Neptun* şi *Ceres*"), iar unele tribunale pe «*Απολλων πατρωος και Δημητηρ και δις Βασιλευς*» („pe tatăl Apollo, pe Ceres şi pe regele Jupiter"). Faptul că la Greci se jura, conform unui ritual sacru, pe tatăl Apollo, aceasta era *κατα τα πατρια*, i.e. „din obicei strămoşesc" (deci cutuma, N.T.). Acest cult al lui Apollo ca *πατρωος*, „patriarhal", a fost deopotrivă numit *hyperborean* sau *barbar*. Şi ce vrea să însemne de fapt *κατα τα πατρια*, dacă nu *κατα τρια*, de unde *τρια* (trei) la Hyperboreeni este numărul cel mai important acceptat în ritualuri «*τριχδα παντα δεδασαι*» (Arist., **De Coel.**, lib.I, c.1), „Toate lucrurile sunt împărţite în trei", «*και παντα τα ανθρωπινα τριας συνεχει*», „numărul trei este cel care întruneşte toate cele umane". «*Καθαπερ γαρ φασι και οι πυθαγορειωι το παν, και τα παντα*» („Astfel că chiar şi Pythagoreenii pun mult preţ pe el, căci la ei totul şi toate sunt determinate de TREI"). De aici a pătruns şi în lucrurile sacre şi în legi numărul *trei*. Vezi şi Jamblichus, (**Prot. C.v. în Vita Pythagorae**), c.28. Această opinie este confirmată şi de Platon (**Epinom.**, p.m.924) care afirmă că Grecii au primit aceşti zei de la Sciţi, adică de la barbari, împreună cu multe alte precepte, cultivate cu multă religiozitate prin oracolele din Delphi. Despre *jure jurando* în acest fel există relatări în nenumărate locuri din legile noastre, atât în cele mai vechi, cât şi în cele mai recente, unde întâlnim frecvent următoarele formule: *Med sed thera, Med Sed, Sed Tolfmanna, 'sed siu Manna* şi altele asemănătoare (**Snorr. în Sivar. Thor. şi Vita Hacqui. Olafs Saug**, c.CXVII, **Scheff. Ups. Ant.**, c.X, p.141 şi urm. şi în **Sag. et legibus veteribus passim**). Atât în viaţa de toate zilele, cât şi în superstiţiile religioase, s-a menţinut în patria noastră obiceiul de a se jura pe *Neptun* sau *Attin*, pe *Jove* sau *Thor*, pe *Ceres* sau *Freya*, aflăm atât din fragmentele de legi, cât şi din legende şi documente istorice. Formula cea mai veche suna cam în felul următor: *Hialpi mier sua Freia Thor oc hin almatki As*, „aşa să-mi ajute Freia (Ceres), Thorus (Jupiter) şi Marele Attin (prin care se înţelege inclusiv Soarele sau Apollo)". După aceea s-au introdus numele şi imaginea asiaticului Odin. Şi acestea sunt legitime, despre care şi Cornelius Nepos relatează: „De aici se ajungea la judecată în cazul încălcării jurământului, prin unele elemente, pe baze absolut legitime erai condamnat, tradus în instanţă de 11 bărbaţi, care, după obiceiul

Atenienilor urmau să te condamne la supliciu public". Un număr de unsprezece bărbaţi trebuia să fie, conform Codului de legi civile foarte vechi în vigoare, pentru a pune în aplicare supliciul în public al celor condamnaţi, precum şi prefectul acestora care în legile vechi *Bircensiene* se numea *stupagrewe*. Şi *grewe* sau *gerewe*, de la particula verbală *Ge* (de obicei prefix) şi *rewa* care înseamnă „a cerceta cu grijă", „a cerceta pentru a găsi ceva", „a urmări până la capăt", de unde *grewe* înseamnă „judecător", „pretor", „cvestor", pentru că, după regula judiciară, trebuia să se cerceteze foarte grijuliu. Apoi s-a instituit obiceiul, după cel al strămoşilor noştri, şi inclusiv la popoarele limitrofe ale Suediei, ca aceia care, prin naştere, bărbăţie, faimă şi fapte se dovedesc a fi eminenţi, depăşindu-i pe cei care aparţin ordinului ecvestru, ci ca urmare a demnităţii lor cu totul excepţionale, să fie împroprietăriţi prin inaugurarea unui ritual solemn (în caz că nu aveau avere suficientă spre a face parte din ordinul ecvestru, N.T.), primiţi de rege (ca săbieri) în garda personală în semn de recunoştinţă veşnică. Şi, legat de această calitate au fost chiar numiţi *Kunungr swerdtakare* (săbieri / scutieri regali), ca şi în *Hirdskra Iarlar* (cf. şi **Rubr. Um Hertu ga eid Aegid. Girs** în **Vit. R. Er.** XIV). Acest cuvânt gotic ar putea fi tradus la alte neamuri prin ivirea unor situaţii de luptă, în care ei se avântă cu toată ardoarea sufletului, chiar dacă adesea ei riscă să fie striviţi, când, în cuvintele nu ştiu căror alte limbi, se sugera ideea că ei nu se îndoiesc de faptul că va interveni, pe neaşteptate, Minerva şi se va rezolva totul (aluzia este la situaţii similare frecvente în Războiul troian, N.T.). Aşa cum am putut constata în multe afaceri dintre oameni foarte înţelepţi când ei au fost întrecuţi nu atât de către alţii, ci de către ei înşişi. De la *Rewa* derivă chiar *Rafft / Kunungr / Räfft / Reffingarthing / Räffteller Landzthing*, „comiţii având sarcina de a judeca pe acei care păcătuiau împotriva sănătăţii şi ordinii publice", după cum explică Verelius. Vezi şi Joan. Oeting **(De jure limit.**, lib.I, c.V), **Olofs Sag.**, c.XCI, c.XXXV, **Kongbr.**, c.IX şi X, Verelius în **Lex. Scand.**).

§13. Dar mai există şi o altă lege foarte veche **De gestatione igniti ferri** (Despre puterea fierului înroşit) vizând probarea nevinovăţiei în procese dubioase, introdusă în acest regat odată cu religia creştină; spre a fi sigur că nu s-a strecurat nimic fals, după exemplul lui Poppon care cel dintâi a introdus-o în Dania pe baza învăţăturilor lui Cristos, pe vremea regelui Erik al Sveoniei şi Daniei. Legea era concepută şi menţinută pe baza următoarelor cuvinte: „*Allir dulsmal standi undir Jarne or Gutz Domi.: wardir ikier at Järni / se saktauser / brennt at tárni / heti med*

rettri feltr" („În toate procesele dubioase se aplica metoda fierului înroşit în foc spre a proba nevinovăţia şi astfel era supus judecăţii lui Dumnezeu; prin fier este purificat vinovatul, prin fier condamnatul este corect pedepsit."). Apoi iarăşi: „*Nu wanis thòn sak til thera tha war thet swo fàrst i Laghum / at thòn skuidu wàrta sit med Jarne ok Gudz Donti* „ (Vezi **Stiernhook de Jure ver. Sveon. Gothorumque**, lib.I, c.8 şi **Fragm. leg. Antiquiss. Loccen. Antiq. Sveogoth.**, lib.XI, c.4 şi c.XVIII **Gudzard**). Oamenii care erau odinioară acuzaţi de crime tăinuite, se stabilise, din primele şi cele mai vechi legi, că prin fier este însăşi judecata lui Dumnezeu.

Aşa că în acest mod nu puteau fi trecute cu vederea fapte rele ţinând de miezul problemei. Şi apoi aceste judecăţi nu erau constituite atât pentru pedepsirea răufăcătorilor, cât mai ales pentru cercetarea minuţioasă a cauzelor care au condus la săvârşirea faptelor reprobabile. Iar atunci când subiectul procesului se raporta la ceva foarte ruşinos, se cerea, cu atât mai mult, o maturitate extremă din partea judecătorilor, iar dacă era implicat şi aspectul religios, atunci procesul era scos de pe rol. Aşadar, în acest mod nu puteau fi trecute cu vederea fapte spre a-i purifica. Acest gen de probare era şi un soi de provocare a necredincioşilor şi despre adeverirea doctrinei cereşti ca fiind cea mai sigură, deşi nu singura, dar, în orice caz, singura cu adevărat sacră. Cu ocazia aceasta se proba şi gradul de credinţă în Dumnezeu, pentru că unii apelau la numele lui Dumnezeu, cerându-i ajutor sau la cele sacre, ţinând de zei, alţii blestemau tăişul fierului care-i strângea picioarele. Desigur, pe lângă altele, aflăm şi din incunabulele cele vechi, din care un exemplu mi l-a transmis contele Ioannes Heisig, care menţionează pe Tiburtius, fiul unui oarecare Cromatius, la care se vede clar că opinia sa i-a fost impusă. Este demn de toată încrederea următorul text extras din fragmente de legi foarte vechi (**Loccen. Antiq. Sveogoth.**, lib.XI, c.4 şi 17): *gripin / oc gaffz honom watd at offra Gduhom alla träda barsotter a brännar, de glodtrum Tiburtius giorde kors for sinom Fotom / de trod oràddir barfottr wta glödenar / oc sang Gudz loff / oc sagde: mik thykkir sem iak ginge fram at rosa blomstre i mins HERR a Jesu Christi Nampn* («Atunci Tiburtius a înţeles că nu-i mai rămăsese decât o alegere - sau să le servească acestor „zei" nişte ficţiuni sau să se lase strâns la picioare cu fierul roşu şi să se plimbe astfel. Tiburtius însă, şezând supus sub semnul crucii, cu picioarele goale, înlănţuite de tăişurile lanţului încins în foc, cu voce tare a început să cânte, aducând laude lui Dumnezeu, adăugând chiar: „Mi se pare că simt nişte trandafiri cum îmi mângâie, ca în alint

duios, picioarele, în numele Domnului meu Iisus Christos".» Cum însă, după cum am mai spus, la profani a fost mai întâi în vigoare acest mod sacru de a judeca, i s-a spus în Dreptul Pontifical Roman, cu un termen popular *Judecata lui Dumnezeu* (*Gottesurteil* sau *Gottesgericht* în germană, N.T.), nu a fost acceptat de Biserica lui Christos. (D.D. ad cit., cap. D.c.XVII, q. I, **Edzorbr. Ol.**). Devenit o bucată de vreme capitol important în jurisdicție, în cele din urmă se demonstrează a fi total neprobatoriu și provocator, atâta vreme cât Dumnezeul cel Mare și puternic este zugrăvit ca unul care pune la încercare pe necredincioși printr-o practică crudă. Așa se explică de ce, în patria noastră a fost în cele din urmă abrogat, în timp ce în alte regate din regiunile creștinate, mai era încă în vigoare (II q. V., c.XX, cap.ult. ext. **De purgat. Vulgari**). Regele Jarl Birgerus a fost cel care a abrogat această Judecată a lui Dumnezeu. Exemplul acestuia a fost urmat și de fiul său Magnus, ba chiar și de nepotul său; toți regii Sveoniei și Goților au condamnat acest mod de judecată. Mai menținându-se pe ici pe colo prin greșeli neaoșe, sub domnia lui Erich cel Mare, a fost total desființat, pe întreg cuprinsul Sveoniei: **Arfdabalkar / Helsingicarum legum.** „*Forty at Arkibiscup Olaswer kiördi at Jarnbird war ater uptakin i Helsingta Landi / sidhan hon war aslagòn i kunung Magnusa oc kunung Birghirs daghum: tha staddis thätte i Stockholmi af alt kunung Magnusa Radh / sum kunung àr badhe Sweriki ok Norghi / at Jarnbyrd skulde aldri optare wara. Ok toks therfore samu rätter sum förrä war tolf manna nämpd / um thòn mal Jarnbyrdä mal waru: ok skal bötàs fore hwart mal sum kämpd sàllir / swa sum thet at han ath tarni fallin wrdi*" („Căci dacă sub arhiepiscopul de Upsalla, Olaus, s-a obținut o diminuare în folosirea „judecății divine" prin practica fierului înroșit, de-abia sub oblăduirea și autoritatea lui Birgerus cel Mare a fost abolită de pe cuprinsul întregului Regat. La Stockholm chiar a avut loc un consiliu al Senatului prin care Birgerus a fost recunoscut ca Marele Rege al Sveoniei și Norvegiei, căci El, printr-o lege mai aspră, a fost acel care a abrogat numita lege divină"). În locul ei s-a introdus un *jus jurandum* al celor doisprezece bărbați, așa cum fusese mai înainte. Și, ca și mai înainte, cu multă precauție, aplică pedepse cu același simț de echitate, cu care le aplicau și înainte de intrarea în vigoare a acelei legi, acum, după abrogarea „judecății cu fierul înroșit" (cap.II, q. I).

§14. Și ca și în multe alte cazuri analizate, și la Greci avem echivalentul acelei judecăți crude, în cazul instituțiilor sacre: astfel că nici nu poate fi socotit dacă într-adevăr avem de-a face cu lucruri sacre,

ritualul pare însă să fie asemănător, în cazurile îndoielnice, aşa încât cercetând cauza mai atent, nu se poate trage o concluzie netă dacă a fost sau nu în discuţie un caz sacru. Un exemplu clar de acest fel, ni-l oferă Sofocle în tragedia **Antigona**. Polinice (unul din cei doi fraţi - altul este Eteocle - care s-au ucis reciproc în bătălia dată pentru ocuparea tronului. acesta din urmă luptând de partea Thebei, a patriei lui, Polinice, împotrivă, amândoi fii ai lui Oedip şi ai Jocastei, N.T.), conform ordinului dat de Creon, unchiul lor şi tiran temporar al Thebei. a rămas neîngropat; Creon dăduse chiar un edict prin care se condamna la moarte *cel care ar cuteza să-l îngroape*. Sora lor, Antigona, a comis pe ascuns acest fapt. Se puseseră străji care să păzească cadavrul lui Polinice; într-un moment de neatenţie a acestora, s-a comis încălcarea poruncii; unul din străjeri trebuia să ducă cumplita veste lui Creon; s-a tras la sorţi cine să meargă, iar acesta - pentru că nu ştia cine comisese fapta -, relatează tiranului fapta astfel:

«De vină omul ăsta nu-i!

Că toţi ziceau: „Eu nu ştiu, n-am văzut!"

Un fier

Roşit în jar noi l-am fi strâns în mâini, prin foc

Am fi trecut, am fi jurat pe zei că nici

Făptaşi n-am fost şi nici c-avem ceva de în clin

Cu cel făptaş ....»

(trad. George Fotino, Bucureşti, Ed. Albatros, 1979)

«Σιμεν δ ετοιμοι και μυδρους αιρειν χεροιν και πυρ διερπειν., και Θεους ορκωποτειν.»

Iată ce spune vechiul scoliast (**Vet. Schol. Ad. h.t. Antig.**): *μυδρους βασυξειν και πυρ υπερβαινειν*, „proba cu fierul înroşit în foc şi cu focul justiţiei". Este de notat chiar din acel loc *ορκωμοτης*, *jure jurando*, „prin dreptul de a jura", trebuia să depună jurământul solemn în timp ce picioarele îi erau legate. Şi apoi, în aceeaşi tragedie, în ce fel trebuia ea, Antigona, să-şi ispăşească „crima", după sentinţa dată de Creon, închisă, îngropată de vie: *«Γετικον δε το ζωοντας κατορυσσειν»*, iar „la Geţi era obiceiul să se îngroape de vii". Acest lucru este confirmat

de legile noastre străvechi, fapt prezent în nenumărate fragmente de legi şi alte documente.

CAPITOLUL IV
Rezumat

§1. Nu încape nici o îndoială că pe vremea lui Zamolxis au existat legi scrise. Mărturie ne stau scrierile lui Joannes Magnus şi Jornandes. §2. La aceştia se adaugă şi autoritatea lui Ablavius. De aceeaşi părere sunt şi ceilalţi autori greci şi latini. §3. Toate acestea se pun de acord şi cu opinile şi judecăţile locuitorilor greci din Hellespont şi Pontul Euxin, de pe vremea lui Herodot. §4. Unele corecturi aduse textului homeric acolo unde vorbeşte despre Pythagora. Savanţii filosofiei au fost numiţi odinioară *sofişti*. Totuşi, prin argumente puternice, cei care se învârteau în jurul lor, i-au etichetat cu acest epitet. Părerea lui Herodot despre lăcaşul subteran al lui Zamolxis. §5. Acordul şi armonia perfectă dintre incunabulele vechilor Goţi (adică Geţi) cu Herodot. §6. Nici codexurile manuscrise mai recente nu sunt diferite. În suita neîntreruptă cu codexul acesta, se găseşte şi acela împodobit cu numele unor regi importanţi, sub titlul lui JOANNES al III-lea. §7. Chiar şi afirmaţiile lui Strabon sunt în deplină concordanţă cu cele ale scriitorilor noştri. Locul lui Laertius în această temă şi corectat şi explicat.

§1

Socot că sunt suficiente şi foarte clare dovezi, ba chiar străvechi, care să ne permită să afirmăm că pe vremea lui Zamolxis au existat legi scrise. Joannes Gothus, de pildă, relatează că Zamolxis, odată întors de la Pythagora în patrie, a început să împărtăşească Geţilor *preceptele filosofice şi legile de aur pe care el le învăţase de la dascălul său* (**Hist. Sueon. Gothorumq.**, lib.III, c.15); Jornandes (**De Getarum sive Gothorum origine et rebus gestis**, c.V şi XI), el însuşi scriitor got, din respect pentru cei vechi (Lundius îl are în vedere mai întâi pe Dio Chrisostomus (sec.I) care a scris un tratat **Getica** şi care i-a servit ca model lui Jordanes, după cum repetat o mărturiseşte, N.T.) care scriseseră istorii şi anale ale Goţilor (i.e. Geţilor sau şi ale lor, căci aşa cum am subliniat-o repetat şi cum o spune clar şi Lundius, Goţii erau Geţii încă nesedentarizaţi, aşa cum fuseseră şi cei de la gurile lui Boristhenes - Nipru, despre care narează Dio, N.T.) consemnează că Zamolxis şi Deceneu au fost de o erudiţie extraordinară şi că concetăţenii lor le sunt foarte recunoscători pentru legile date.

§2. Dar din mulţimea autorilor pe care Joannes Magnus îi laudă - Ablavius, Dexippus, Dio Chrysostomus, Orosius (şi el nu s-a gândit la scriitorii cei vechi), lăudând marele spirit de dreptate al Goţilor, mai sunt doi, dintre mulţi alţii, care vorbesc într-un singur glas: Nicolaus Ragvaldus (**Orat. Basi. Hab. et supra allegat.**) şi Paulinus Gothus (**Hist. Arct.**, lib.I, c.40), demonstrând convingător că justiţia, puternică şi majestică a Goţilor provine din Suedia. Tot aici se cuvine să-l adăugăm pe eruditul Vulcanius Brugensis şi pe mulţi alţi scriitori, de toate neamurile, care s-au ocupat de Goţi, Geţi şi Sciţi, şi o întreagă serie de alţii, enumeraţi mai sus chiar de mine (în **Epist. Ad Ord. Fris. Hist. Jornand. Praef.**).

§3. Desigur, despre Samolse, în deplin consens cu locuitorii greci de la Hellespont şi Marea Neagră, din vremea sa, o mărturiseşte Părintele Istoriei, după cum o subliniază Cicero (lib.I, **De legibus.**; **Herodot**, lib.IV, c.95), „pentru ale cărui cărţi - ISTORIILE- recitate la Jocurile Olimpice, întreaga Grecie a ştiut să-l stimeze". Cuvintele lui Cicero sunt în deplină consonanţă cu toate manuscrisele şi cărţile noastre şi care sunt la dispoziţia cititorului bine intenţionat. Iată glasul bătrânului Herodot (c.IV, c.95): *«Τον Ζαλμοξιν τουτον εοντα ανθρωπον δουλευσαι εν Σαμω δουλευσαι δε Πυθαγορη τω Μνησαρχου. ενθευτεν δε γενομενον ελευθερον....»*, „că Zamolxis a fost un om şi a slujit ca sclav lui Pythagora, fiul lui Mnesarchus din Samos. După spusele lor, Zamolxis îşi dobândeşte libertatea şi apoi, adunând nişte bogăţii mari, se reîntoarce în patrie. Când şi-a dat seama că Tracii trăiau în condiţii rele ca nişte brute, el însuşi educat după obiceiurile ionice şi de aceea mai şlefuite decât cele care erau la Traci, căci trăise la un loc cu grecii şi cu ilustrul erudit Pythagora, şi-a construit o casă de oaspeţi unde el primea pe cei mai deosebiţi concetăţeni şi îi ospăta învăţându-i că nici el, nici comesenii şi nici cei ce se vor naşte de aci încolo, nu ar trebui să moară, ci să meargă într-un loc unde vor trăi veşnic şi se vor bucura de toate bunurile alese. În timp ce făcea acestea pe care tocmai vi le spusei, el îşi construia o locuinţă subterană; când fu gata, dispăru din faţa Tracilor, coborî în ea unde rămase timp de trei ani; între timp, tracii crezându-l mort, îl regretau plângându-l; în cel de-al patrulea an, se arătă privirii tracilor şi astfel el făcu credibile preceptele pe care le dăduse lor." Acestea le-a relatat Herodot, orientându-se după vorbele care circulau la băştinaşi. În capitolul imediat următor, deci, 96, Herodot spune clar că nu se încrede total acestor spuse privind locuinţa subterană, ci mai curând socoteşte că Zamolse a trăit cu mulţi ani înaintea lui Pythagora,

că a fost şi un om, născut pe pământ getic, dar şi zeu al Geţilor: (Herodot se miră de un popor ca cel al Geţilor care cred în nemurire, dar care odată supuşi de Perşi, sub Darius, au intrat în armata lor, fără să se opună; aceasta pentru că ei, opinez eu, locuiseră cu mult înainte acele ţinuturi, în *Geiha* sau *Gete* lângă râul Oxus, Amudaria de azi, ceea ce i-a determinat pe unii cercetători, printre care şi M. Kogălniceanu, să consemneze că Geţii ar fi originari din Persia: Geto-Dacii însă au trăit, în cele mai vechi timpuri, în absolut toate colţurile lumii, plecând din Dacia de Apus, unde - în opinia mea - au apărut prima oară: mărturie ne stau şi eschimoşii din zilele noastre, că se poate / s-a putut trăi şi sub calota de gheaţă a Oceanului Septentrional şi apoi să nu uităm că foetusul parcurge, în viaţa intrauterină, o parte din stadiile pe care le-a parcurs regnul animal - vertebratele în speţă - până la omul de azi; aşadar, omul a fost mai întâi amfibie, mii sau milioane de ani, apoi a devenit continental. Priviţi, vă rog, o morsă şi o să vă uluiască asemănarea ei cu omul; cred că tot în aceste limite trebuie interpretate şi „sirenele" şi prezenţa celor doi peşti în vechime şi care mai apoi a căpătat o conotaţie creştină, N.T.).

§4. Am redat întocmai ce a spus Herodot, neschimbând nici o iotă. Astfel, discursul acestuia despre Pythagora ca despre sofistul cel mai slab, *«ου τω ασθενεσατω σοφιστη»*, îmi pare asemănător cu chipul în care Homer îl descrie pe Ajax ca pe cel mai slab dintre Ahei (*«ουκ αφαυροτατον Αχαιων»*) care, este ştiut că a fost unul din cei mai viteji (lui Lundius îi scapă un amănunt: legat de istoria Troiei, au fost doi eroi numiţi *Ajax*: unul, fiu al lui Telamon, învins de Ulysse în disputa privind armele lui Ahile şi, înnebunind de durere, strangulă trupele grecilor, crezând că sunt ale Troienilor şi dându-şi seama de eroarea săvârşită, se sinucide; al doilea Ajax este fiul lui Oleus, care după asediul Troiei, naufragiază şi se refugiază pe o stâncă, de unde ameninţă cerul (aluzia frecventă „Ajax ameninţând zeii" este proverbială), apoi este înghiţit de valuri; deci Lundius i-a topit pe amândoi în unul, poate nici nu a greşit având în vedere contextul, N.T.). Atari expresii se găsesc frecvent la scriitorii latini, după cum observă Vorstius (**De latin. falso susp.**, c.XXV) şi experţii în filosofie s-au numit mai înainte *sofişti*, căci aceştia printr-o expunere mai puţin onestă şi urmărind şi un câştig ruşinos, era profanat în cele din urmă numele filosofiei; dedându-se la artificii subtile, ei de fapt înrăiau pe alţii, atacându-i prin expresii ingenioase, în subiecte uneori scandaloase, deturnându-le în ipoteze paradoxale: *«παραδοξους υποθεσεις»*, aşa că ei şi-au meritat numele de *sofişti*. Şi,

astfel, nedepăşindu-şi condiţia lor, în ce priveşte povestea acelei locuinţe subterane relatate de Herodot, ei nici nu au respins-o, nici nu au aprobat-o, ci mai degrabă au acreditat ideea (de altfel exprimată direct de Herodot în cap.96, N.T.) şi anume că Zamolxis ar fi existat cu mulţi ani înainte de Pythagora (a se vedea şi Plat. **Protag.**, Iocr., **Hel. land.** la început, Cic., II, **Acad. Questio**); la începutul capitolului imediat următor, unde din nou vorbeşte despre Zamolxis, Herodot spune: „fie că Zamolxis a fost un om în carne şi oase, fie că a fost un demon al Geţilor, să fie sănătos!" («*ειτε δε εγενετο τις Ζαμολξις ανθρωπος, ειτ' ετι δαιμων τις Γετησι ουτος επιχωριος χαιρετω*». Şi totuşi nu trebuie să punem la îndoială faptul că, chiar înaintea lui Herodot, au existat scriitori care au relatat la fel: Cicero (**De claris orationibus, qui dicitur Brutus**, p.m.266) însuşi afirmă că au existat asemenea poeţi, ba chiar înaintea lui Homer, care l-au cântat pe Zamolxis în poeziile lor festive.

§5. Cu opinia lui Herodot se pune de acord şi opinia, demnă de toată încrederea, a uneia din incunabulele noastre: „*Fyrsti war Samolthius sa er Lag framsordi medh mykli snilli / han war Pythagorassa Tharahl i Samey. Han for frälsgiswi hingat til alsheriar thing. Han bygdi har Htvs oc baudtill sijn Kunungi oc ollu stormânni um alt Svithiod pa raladi han vid pa er med honom satu t Hollini at Natvardi / oc Dryckio sina samanhasdu / at han Odain wäri oc theßin stad Odains: Litlu sidar hwars han vr asyn aldra thera / och eptr thrij ara Dag apnadis Jardr / tha kom han ater til war: pui trudu allir men uthan all genmali hwad i thessu mali sagt war*" („Samolse a fost cel dintâi care, cu un deosebit meşteşug şi-a scris legile, el care fusese sclav al lui Pythagora din Samos şi s-a eliberat, a sosit la noi şi comiţiile formate din cetăţenii strânşi laolaltă din întregul imperiu al Sueonilor, au venit pentru a-l sărbători. Cu înţelepciunea lui care întrecea cu mult pe cea a celor adunaţi în for, el a construit o casă, în care a invitat ca oaspeţi pe rege şi pe toţi nobilii. Acolo, printr-o cuvântare care a durat mai mult decât cina, a susţinut imortalitatea zeilor şi eroilor la Sciţii dispăruţi, că nemuritor va fi şi el şi cei din neamul său dintre multe popoare, insuflându-le totodată că acesta este locul nemuritorilor; nu mult după aceea, a dispărut dintr-odată. După o absenţă de trei ani, s-a întors din nou printre ai săi spunând că aceasta are legătură directă cu spusele lui de mai înainte. Mă întreb oare dacă mai există un exemplu asemănător în care să se poată face dovada legăturii dntre vorbă şi faptă?").

§6. Mai există şi alte dovezi care susţin aceste spuse. Şi de ce nu? Doar mai există încă o serie de cărţi recent apărute care până mai deunăzi erau manuscrise. Să ne oprim la codexul regelui Joannes al III-lea şi să revedem multe alte manuscrise şi, cu stima pe care o datorăm, să le interpretăm. Nu te îndoi, căci iată ce scrie aici: *„Sammaledes war ett Varn fodt af Götherne / som tiente Pythagoras uthi Graecien. och lärde af honom himmelstekn / Gudz willta / och att äthskillia andt ifran godt genom bokliga konster. Then samma drog ifran Graecien och till Aegypten / och lärde ther the Fäders lärdom och Gudz dyrkan som the hade. Sedan drog han till sitt Fädernesland igen / och blef en Oswerste i Konungens Rädh / och hwad han beslutade / thet lät Konungen sä bliswa effter han hade forständ att skillia ondt isfrän godt. Then samma gaf fig i ehn Jorkuula / där han satt och studerade och tbland alle andre sijne studeringar drog han uth Sweriges Lag / ther then menige Man weeth sig att esterrätta*" („Deja se născuse în acest neam al Goţilor (i.e. Geţilor) un copil, care, de îndată ce se făcuse mare, s-a angajat sclav la filosoful Pythagora, vestit în toată Grecia care cunoştea ca în palmă succesiunea stelelor, cultul lui Zeus şi diferenţa dintre bine şi rău. Apoi, ajungând în Egipt, s-a instruit în instituţiile şi religia acelui popor şi, în cele din urmă, s-a întors acasă. Pe acesta, Regele l-a primit cu mare cinste şi l-a avut ca prim-ministru, iar El şi treburile regale şi pe cele divine le administra pe toate prin voinţă (prin semne cu capul). Acesta, din cauza oboselii, a coborât în cavernă, iar acolo a întocmit legislaţia Sueonilor pe care întregul popor o duce mai departe la urmaşi").

§7. A coborât, spun, în peşteră, a cărei intrare o voia neştiută. Cam în acelaşi chip narează şi Strabon această istorie, scriind că Zamolxis ar fi intrat într-o peşteră care era inabordabilă celorlalţi (*αβατον τοις αλλοις*) (**Geogr.** VII, p.m.207 şi urm.). Spre a-l imita pe preceptorul lui, care tocmai intrase în peştera numită Ida (*εις το Ιδαιον καλουμενον αντρον*), a încercat să intre şi el, Zamolxis, în peşteră, susţine Malchus (**Vita Pythag.**). Adaugă-l şi pe Laertius (**De vita Dogm. et apopht. Philos.**, lib.VIII, **De Pythagora**), unde afirmă că l-a primit Pythagora *«δουλον Ζαμολξιν ω Γεται θυουσι, Κρονον νομιζοντες ωςς Φησιν Ηροδοτος»* („pe sclavul Zamolxe, pe care Geţii îl consideră sfânt, după cum relatează Herodot"). Şi deşi strălucitul bărbat Isaacus Casaubonus la notele pe care le face în acest loc, afirmă că ar fi o greşeală de ortografie şi că, în consecinţă, ar trebui revizuit totul, dacă chiar aşa a fost scris la Herodot: *Γεβελειξιν νομιζοντες* („numindu-l Gebeleizis"). În afară de aceasta, sunt socotite următoarele cuvinte *ως Φησιν* ca fiind adăugate de

către marele erudit Aegidius Menagius. Este foarte posibil ca în loc de *Ηροδοτος* să poată fi citit *ιπποβοτος*, adică să fi fost scris *Hippobotus την των φιλοσοφων αναγραφην* („o anagramă a filosofilor"), de care Laertius se foloseşte frecvent. Eu cred mai curând că a fost aprobat de către doctissimul Monachius (**Animad. Ad** b. I) că transpunerea cuvintelor lui Laertius a fost săvârşită de către copişti ca el să poată fi citit în acest chip: «*ω Γεται δυουσι, ο Φησιν Ηροδοτος, Κρονον νομιζοντες*» („Geţii îl socot sfânt - pe Zamolxis -, numindu-l Cronos", relatează Herodot), cuvinte care, din motive de colaţiune, să fi fost scrise pe margine mai întâi, care apoi s-ar fi putut introduce în context şi continua cuvântul lui Laertius - ceea ce ştim sigur că se întâmpla - să se strecoare unele din marginalii în multe locuri, ba chiar în cazul celor mai mulţi autori Oare nu tot de către copişti este şi locul corupt al lui Hesychius (p.m.409). «*Αλλοι δε τω Κρονω ειναι λεγουσιν*» („Alţii susţin că în text este *lui Cronos*"). Căci, de fapt, corect pe acesta ar trebui să-l citeşti împreună cu Salmasius: *τον Κρονον* i.e. pe Saturn, considerat de către alţii a fi Zamolxis. Oricum ar fi, în Soare şi inclusiv în Samolse, recunoaştem un Saturn, cum o demonstrează mai jos onorata Antichitate.

CAPITOLUL V
Rezumat

§1. Astfel este clar că Zamolxis a fost şi zeu şi om, aşa cum de fapt şi este sărbătorit de Geţi. Ambele ipostaze ne sunt confirmate de către scriitori antici. **§2.** Zamolxis ca zeu, mai este numit *Κρονος* sau *Χρονος*, adică Saturnus. De asemenea, Attis cel cu un singur ochi - fiul râului Sangarius din Frigia, *Θαμιμασαδης* (Poseidon la Sciţi) şi i s-a atribuit şi cultul lui Hercule; Hercules ca zeu militar, cel mai puternic dintre zei, după cum ne-o mărturisesc şi incunabulele naţionale, în concordanţă cu mărturiile scriitorilor. Zamolxis a mai fost numit şi Bal, Ballur, Aballur, i.e. Apollo; în funcţie de context, se poate deduce despre cine anume este vorba. Şi de către Macrobius, dar şi de către antici i s-a zis şi *Soare*. De asemenea, a mai fost identificat şi cu Liber Pater, adică cu Dionyssos - Bacchus. Cu zeul Marte şi cu Mercur, nu un altul fiind obiectul lor de cult (deci este vorba de alte divinităţi). Opinia lui Strabon se cere a fi corectată şi clarificată. Şi cu Aesculap care înseamnă „sănătate" şi cu Isis, ba chiar cu Serapis care tot zeii Soarelui sunt. Astfel, identificarea cu Adonis, Attin, Osiris şi Horus nu indică altceva decât tot Soarele. Osiris semnifică Soarele la Egipteni şi la Greci, iar pentru alţii desemnează cuvântul *întunecat*. Cu exact acelaşi sens se găseşte şi la Plutarh şi este de origine scită. Ce înseamnă acest cuvânt. Prin strădania altora, este explicată greşit, prin deducţie, originea acestui cuvânt. Dar cei vechi înţelegeau prin Osiris, Isis, Horus şi Typhon o filosofie morală (*φιλοσοφιαν ηΘικην*). Este explicată opinia lui Heurnius. Din ce motiv Antichitatea i-a atribuit lui Attinus însuşirea de a avea opt ochi. Este lăudat locul superior pe care îl ocupă Platon. Fără îndoială că legile Hiperboreenilor, susţine Platon, care fuseseră sancţionate regulamentar, s-au răspândit şi la Egipteni, Sirieni, ba chiar şi la Greci. Regelui Sueonilor fiindu-i atribuite opt fapte juridice, era imaginat la fel de impunător cu chipul măreţ al Marelui Apollo. S-a demonstrat şi de către Macrobius şi de către alţii că şi Nemesis şi Pan, ba chiar şi Jupiter este totuna cu zeul *Adad* al Asirienilor şi că toţi aceştia sunt totuna cu Soarele. Atât tagma teologilor profani, cât şi cei din ceata lui Orfeu, trag concluzia că toţi aceşti zei egalează Soarele. Pan este stăpânul suprem al substanţei materiale universale sau zeu al întregii Firi. Denumirea acestui zeu vine din goticul *Pan* sau *Fan*. **§3.** S-a auzit o

voce spunând că Marele Pan ar fi murit când a scăzut faima oracolelor din Delphi. Hebdomada lui Daniel, diferitele păreri ale diferiților scriitori, printr-o interpretare corectă a acelei vremi și de unde ar trebui să se înceapă cu număratul. Și, totuși, oriunde am vrea să punem începutul, se constată foarte clar că a dispărut. Opinia lui Isaacus Vossius referitoare la motivul pentru care neamul Iudeilor s-a purtat așa de urât cu Iisus Christos. **§4.** Ce vrea să însemne το Ει de pe inscripția de pe peretele exterior al templului din Delphi - ce e cu cuvântul getic EN. **§5.** După cum geticul *Pan* sau *Fan* se găsește pretutindeni notat, tot astfel același *Pan* sau *Fan* poate fi interpretat ca „drapel"; la fel *Ban* în loc de *ogor*sau *teritoriu*, se găsește frecvent cu această accepțiune. *Bannire / Forisbannire* („a alunga", „a da afară") sunt cuvinte barbare. Ce se înțelege prin *Bannomanna*? **§6.** Apollo a mai fost numit nu numai *Pan*, ci și *Paean*. **§7.** *Solargud* în limba suedeză, adică „zeu al Soarelui", pentru că sceptrul lui este de aur, arcul îi este de aur, dar și săgețile, tot din aur îi sunt. *Phoebus comosus* („Phoibos Apollo cel pletos"); pletele lui erau oferite drept ofrandă *χρυσοκομης*. După Ennius, Cicero și alții, numai Soarele primește epitetul *aureus* = „de aur", Luna însă, este „de argint", astfel Soarele și Luna se pun în evidență în raport cu celelalte stele. Ce se înțelege prin cuvântul *săgeți*; în limba noastră săgeților li se spune *solarstralar*: la italieni, până în ziua de astăzi, i se spune cuvântului gotic STRALE, *sagitta, adică săgeată*. Or, Apollo este cel care trece drept inventatorul meșteșugului de a mânui arcul și săgețile; arcul lui este scitic. **§8** Zamolxis a mai fost numit și *Samnaas, Samnmalthius, Samnmalses, Samalses, Samolses, Samel, Samelitz, El, Bel, Belsamen*, precum și *Samlhog, Zamolxis* și *Zalmoxes*. **§9.** Cel mai înalt preot al lui Apollo s-a numit în limba populară *Abar / Habar*. Cu ideea că el a fost Hyperboreean sunt de acord și scriitorii antici greci. El era reprezentat însoțit de două fecioare, când pleca de pe țărmurile lui. **§10.** De la el vine și literatura sacră și conceptul de *artes liberales*, care din Grecia au ajuns și în Latium. **§11.** Se consideră că Minerva a primit acest nume (Pallas Athena la Greci) ca urmare a cultulu ei major pentru literatură și arte; idem cetatea Atenei. Această cetate a fost numită *Grecia Greciei*. **§12.** De ce fecioarele mesagere ale știrilor sacre au fost numite și profeți fatidici din pădurea în care Dodonienii au ridicat un templu lui Jupiter pe care Thessalienii l-au numit *Πελειαδας* (Pleiadele, i.e. Porumbițele, etimologic vorbind, N.T.). Porumbițele lui Neptun au culoarea brună. **§13.** De unde vine de fapt numele de *Neptun*. **§14.** De ce Neptun este numit Thekur *πολυχεις*, „cel frumos". **§15.** De către Neptun

aceste fecioare au fost numite „fecioarele cu mânecile lăsate în jos , tunici de felul acesta se regăsesc menţionate şi în codicele străvechi de legi, dar şi în cele de astăzi. **§16.** Cele două fecioare sunt încoronate cu însemnul lucrurilor sacre. Însemnul Imperiului, din Antichitate chiar, se compune din trei coroane, care sunt şi semnele distinctive ale Goţilor atunci când se află în afara ţării. **§17.** Numărul impar este de remarcat în lucrurile sacre. **§18.** şi **§19.** Însemnul a doi lei îngemănaţi sprijiniţi pe Pământ (Gaia, Frigga, Freya, Vesta). Acesteia, marii zeiţe *Terra*, îi sunt atribuite multe alte nume şi sunt explicate de multă vreme, de către scriitorii greci şi latini. Locul deosebit pe care îl ocupă Platon în legătură cu mulţimea de cuvinte greceşti primite de la scriitorii noştri. Locul corect al Sveoniei. **§20.** Venus este identificată cu *Freya*. De unde vine numele de *Venus*. Atât Cicero, cât şi Scioppius susţin că de la Afrodita (*Αφροδιτη*), iar acesta de la numele de *Freyo, Frea, Prea, Huusfrau, Huusfrea, Huusfru*. De la Friccus şi Tellumus, un *simulacru* al lui Isis şi Horus al egiptenilor. La Africani este Urania, la Sirieni este Mylitta, la Persani, Mythra. Soarele şi Luna umplu, în teologia profanilor, fiecare câte o pagină. Ele concordă cu ceea ce au exprimat Orfeu, Musaeus (poet grec contemporan cu Orfeu, N.T.), Hesiod şi Homer, dar şi cu legendele din textele Eddice. Caracterele prin care se redau Soarele şi Luna sunt hieroglifele. Care este originea acelei nenumărate mulţimi a zeilor? Zeii se împart în zei superiori (cereşti), zei inferiori (subpământeni) şi zei de mijloc (intermediari, cum a fost Mercur la romani, făcând legătura între zeii cereşti (olimpieni) şi cei subpământeni, N.T.) şi în zei mari, mici şi *patellarii* (< *patella*, diminutiv de la *patena*, „tavă mică", folosită pentru a se oferi ofrande unor zei, cum erau Larii, de pildă, N.T.). Organizarea cultelor. **§21.** Locul ocupat de celebrul Diodor. Autoritatea atribuită zeilor la toate popoarele. *Jehova* se citeşte în diverse chipuri în funcţie de autor. Principiile legilor getice grăiesc într-un deplin consens cu privire la Apollo, Jupiter şi Cybella (Zeiţa Mamă), acesta fiind şi motivul pentru care în justiţie se vorbeşte despre o *Tripodie* care este pus ca titlu în Dreptul regal, *Kunungsbalker*: este citat locul ales pe care îl ocupă Platon. Este corectat un paragraf în **De natura Deorum** (= Despre natura zeilor) la Cicero. Sunt expuse cuvintele lui Strabon, considerate a fi greşite, de către interpretul Xylander (Wilhelm, filosof german, 1532-1596). Este corectat Jornandes. **§22.** Este considerată a fi o greşeală a copiştilor în transcrierea istoriilor fraţilor Joannes şi Olaus Magnus. Greşeala lui Ludenius. În manuscrise se regăseşte numele de *Zeutas* şi nu *Zentas*.

Zeutas este unul şi acelaşi cu *Ζευς*, *Δις*, *Θεος* şi apoi *Παπαιως* (sau Papaeos este Zeus la Sciţi, cf. Herodot IV, 59, N.T.). Nu se deosebeşte prea mult conceptul de *Theut* la Egipteni, de cel de *Taaut* la Fenicieni, după părerea istoricului fenician *Sanchoniathon*. **§23.** De unde vine Zeul Jovis al Latinilor? De ce principiile fundamentale ale legilor sunt puse pe seama a trei regi? **§24.** Locul important al lui Valerius Maximus. De ce scitul Anacharsis (de origine regală) a prescris cu prudenţă odinioară cum trebuie să te fereşti de legi. În ce fel s-a redat altarul profan al legilor. **§25.** Prin ce raţiune ultraputernică a diriguit Antichitatea alineatele treburilor juridice. De ce în judecata lui Jupiter (când se jura pe Jupiter), trei erau fluviile care se cereau a fi trecute. Ce înseamnă *Kormt / Ormt* şi *Kierlanger twar*. Din ce motiv să se fi jurat pe fluviile imaginate, atribuite lui Jupiter? Tot la trei izvoare sacre se referea şi jurământul suprem al regilor. **§26.** Din toate aceste s-ar putea lesne stabili că toţi aceşti zei îşi au originea în Sveonia noastră, ba chiar însuşi Apollo tot aici şi toate lucrurile sacre şi de cult, precum şi Tridentul se trag, în modul cel mai veridic cu putinţă, de la noi.

§1

Şi cum, în armonie cu Herodot, sună şi codicele tipărit de curând, este nevoie, pentru mine însumi, să mă pun la adăpostul acelui pasaj lăudat din Herodot. Dacă până la Herodot nu s-a ştiut foarte bine cine a fost Zamolxis, acum se ştie că a fost Get sau Got (deci, exact ca în lingvistică, opereează şi aici alternanţa vocalică *e/o*, N.T.) pe care unii îl aşează în rândul oamenilor, alţii în cel al zeilor. Fie că se stabileşte una sau cealaltă / sau amândouă/, întăreşte ideea că, dintr-un motiv sau altul, noi vom fi ceea ce părem scriitorilor. Herodot (IV, 96) a afirmat că Zamolxis a trăit cu mult înainte de Pythagora. Şi nu se poate să fi fost altfel, de vreme ce Zeus care este cinstit la Goţi (i.e. Geţi) se dovedeşte a fi unul şi acelaşi cu Zamolxis. Acesta a fost cultul primordial (*«ο μελιστα τιμωμενος, παρα τοις Γεταις θεος το μην παλαιον παλαι ουκ παλαιουν) Ζαλμοξις Πυθαγορειος»*, „Zeus la Geţii din Antichitate a fost Zamolxis Pitagoreianul"), o spune Strabon (VII, XVI, p.m.762). Iar Jamblicus (**De vita Pythag.**, c.XXX) îl numeşte *«μεγιστα των Θεων παρ' αυτοις»* („cel mai mare şi cel mai bun dintre zeii Geţilor"). Iar în Comentariile lui Casaubonus la Strabon (p.298), dar şi prin gura lui Platon - un trac de origine - se glăsuieşte astfel despre acesta: *«Αλλα Ζαμολξις λεγει, ο ημετερος βασιλευς θεος ων»* („dar el zice că Zamolxis este regele şi zeul nostru").

§2. Pe acesta Laertius (cf. Cicero, lib.II, **De Nat. Deor.**, p.m.38) îl numeşte şi *Χρονος* (Timpul), reprezentând cursul şi revoluţia (întoarcerea periodică a) spaţiilor şi timpurilor. Prin examinarea cerului, a lui Saturn şi a lui Jupiter, sisteme fizice bine organizate de altfel, după modul cum şi le-au imaginat, au fost incluşi în legende, mai mult sau mai puţin curioase. Mnaseas (a scris lucrări despre agricultură, N.T.), de pildă, afirmă că Zamolxis este cinstit ca zeu la Geţi şi este numit Cronos. Dar şi Porphyrius (**Vita Pyth.** Ext.) arată că în scrierile vechi Zamolxis a fost cinstit la Geţi în locul cultului lui Hercule. Astfel în Scrierile **Eddice**, *Attin*, erou legendar al strămoşilor noştri, este numit Saturn. Şi după cum la Attin cel cu un singur ochi, ca semănător, născător de Dumnezeu şi tată al tuturor sunt venerate toate aceste calităţi, tot astfel şi lui Saturn, ca unul care se trage din seminţie gotică (i.e. getică), i s-au atribuit puterea, raţiunea, natura şi forţa cea mai mare. Porecla lui, „cel cu un singur ochi", (căci deşi trăgea cu un singur ochi la ţintă, săgeţile erau dirijate foarte măiestrit), au luat-o şi Sciţii şi Geţii, fiind şi ei numiţi „cei cu un singur ochi", adică *μωνοφθαλμοι*, cf. Herodot (III, 106 şi IV, 59). La Sciţii vechi se numea *Θαμιμασαδης* (pare să fie *Poseidon* la Sciţi, N.T.), însemnând acelaşi lucru. L-am numit pe Attin *cel cu un singur ochi*, cu acelaşi sens, un învăţat îl numeşte *monoculus* (cu un singur ochi), deşi cu acest sens, cuvântul *monoculus* este barbar. Căci la latini sună cu totul altfel: la ei *monoculus* se numeşte cel care având un singur picior merge sărind într-un picior. Substantivul elin *κωλα* se traduce în latină cu *crura* („picioare"). Totuşi *monoculus* nu poate să fie clar explicat prin cuvinte barbare, deşi ne-o garantează cuvântul *unoculus* (v. şi Gell., **N.A.**, IX, 4). Plautus (**Curcul.**, III, 1, XXII şi XXIV, **Varr**, VI, 2) este cel care s-a folosit primul de cuvinte din limbajul ştiinţific. La el *unoculus* este tocmai *cocles*. Spun *cocles* ca şi *ocles*, adică „având un singur ochi". Attius, în prima lui lucrare didactică, lăudându-l pe Gellius (**N.A.**, III, 11), narează despre ciclop, în aceeaşi manieră şi anume că a fost *unoculus*, că Baldur, adică Apollo ar fi fost fiul lui Attin, o declară şi monumentele literare Eddice (*Μυθολ* XX), precum şi poemele skaldice (culegere de poezii ale Nordicilor realizată de Snorri Sturluson în secolul al XIII-lea, N.T.). Numele lui mai era folosit totodată şi în locul lui *Hercule*, pentru că acesta se potrivea cu scrierile celor vechi. Cu numele de Hercules se desemna prinţul şi zeul militar care le Sueoni şi la Goţi a fost numit *Tyr*, i.e. zeul Marte. Assirienii însă l-au numit *Baalem*, cu un cuvât persan, care în traducere nu înseamnă altceva decât Marte, zeul războiului (*πολεμων*

Θεος); aşa apare la Greci şi în Cronica Alexandrină, după cum ne-o arată Vossius (**Chron. Alex. et Voss. Idol.**, I, 16). Şi nici nu e de mirare că la Claudius (**Sen. De mort. Claud. Caes.**) cel mai puternic dintre zei se numeşte *Hercule*. Vezi şi Seneca (**Tyriis Melcartus**) care îl numeşte: *rege puternic, rege zdravăn*. La Greci se numeşte *Αρηης* şi la Plautus tot *Ares*. (**Truc.**, II, VII şi LIV). Cuvântul este folosit de personajul Geta. La Goţi se spune *Ari miles*, *κατ' εξοχιω* („mai înalt decât alţii, superior altora"). Tocmai de aceea i-au pus pe seama lui 12 munci şi în acelaşi timp i se atribuie 12 victorii; numărul 12, de bună seamă din respect pentru semnele Zodiacului şi pentru tot atâţia zei; să-l adăugăm şi pe Diodor din Sicilia (**Bibl. Hist.**, p.m.153 şi urm. P.157). Despre coloanele lui Hercule vorbesc şi Ovidiu (**Metam.**, IX, 3) şi Justin (II, 4) şi Albricus Filosoful (**De Deorum imaginib.**, XXII, despre Hercule) şi Vossius (**Th. Gent.** II, 15). Sub numele de *Thura* se înţelege *Soarele* - cu toţii sunt de acord. Iată ce găsim la Damascius: «*τον Κρονον ΕΛ και ΒΗΛ επονοματουσι*» („Pe Saturn îl mai numesc El şi BEL"). Acelaşi lucru spune şi Servius. I se spune *Bel*, oarecum din raţiunea lucrurilor sacre, şi Saturn şi Soare. Prin acelaşi nume, la Babilonieni, Fenicieni şi Perşi, se înţelege *Soare* (este dovedit şi de notele lui Hornius la Cornelius Nepos (**Vita Miltiad.**, **Serv. ad Aeneid**, I): i s-a spus aşa, cu totul justificat, ba chiar cu erudiţie, căci chiar şi ceilalţi zei începuseră să se numească astfel. Din motivul de a fi mai bine distins de ceilalţi i s-a spus *Bel-Samen*. De ce nu şi *Loke* („luminat") care la Scandinavi înseamnă Saturn, de aici sensul de „iradiind", ca şi la Greci *φαινων* („strălucind"). Descopăr că tot aşa a scris şi strălucitul Celsius (**Comput. Eccles.**, p.I in **Addendis** la p.76). Cu aceasta ai un acord admirabil. Căci îi creşte faima prin oracolul de la Delfi, legat de afirmaţia „Troia nu ar fi putut fi supusă fără săgeţile lui Hercule", după cum cântă şi Ovidiu (**Metam.**, I, 13). Acelaşi lucru îl spune şi Sofocle (**Philoc.**), dar mai prolix: *Bal, Ballur, Aballur* este unul şi acelaşi cu Apollo[11], comp. şi cu Ovidiu (**Met.** I). Fără îndoială că Soarele (i.e. Apollo), aşa cum reiese din majoritatea scrierilor celor mai vechi şi ale altora, este, cu un cuvânt actual, moderatorul tuturor fenomenelor şi lucrurilor: este reprezentat ca patron al Muzicii; celor nouă Muze create de el şi pe care el le guvernează, li s-a adăugat el, ca al zecelea. Acestui adevăr artistic i se adaugă scrierile celor vechi, referitoare la inventarea chitarei, *cea cu zece coarde* (v. şi Homer, **Il.**, a. p.36 v. 36 şi urm.; Hesiod, **Theog.**, v. 94 şi 95; Fulgensius Μυθολ, lib.LXIV, Diod. Sic., **Bibl. Hist.**, p.m.91 şi urm., p.m.235) unde Apollo trece drept inventator al chitarei şi nu mai puţin al Medicinei,

care printre celelalte ştiinţe, este mai ales o artă, în care se probează eficacitatea ierburilor de leac, urmărind atent creşterea, maturizarea lor, căci pentru sănătatea oamenilor şi a celorlalte vieţuitoare joacă un rol primordial. Iată ce spune Vergilius (**Aen.**, c.XII) despre Apollo (în tălmăcirea lui George Coşbuc):

„Cel mai iubit ucenic al lui Phoebus la corturi venit-a,
Iapyx Iasidul, căci lui, pătimaş îndrăgindu-l Apollo,
Toate i-a dat oarecând, iscusinţele sale, pe toate:
Cânt de chitară şi glas de proroc şi săgeţi ucigaşe
Vrând să lungească trăirea părintelui gata să moară,
Iapyx cu ierburi vroia să-i ajute pe-ncetul să cate
Drumuri mai blânde...”

Şi, puţin mai departe:

„Iapyx bătrânul cu haina răsfrântă-ndărăt ca paeonii,
Multe puternice ierbi pregăteşte-n amestec cu mâna,
Leacuri făcând de-nzadar şi degeaba cu mâna clăteşte
Fierul din rană, şi-l prinde cu netede cleşte degeaba.
Toată-ncercarea e fără noroc, şi-ajutorul lui Phoebus
Nu le soseşte!...”

(în aceeaşi traducere a lui George Coşbuc)

A se compara spusele lui Vergiliu la adresa lui Apollo ca vindecător cu ajutorul plantelor medicinale, dar şi ca artist multiplu, inclusiv ca poet, cu cele ale lui Tibull. (c.IV, **Ad Phoebum**, IV):

„Vino aici şi alină durerile gingaşei fete,
Vino, o, Phoebus, aici, mândru de pletele-ţi lungi!
Crede-mă, haide mai grabnic, căci nu-i regreta nici tu însuţi,
Phoebus, frumuseţea s-atingi cu alinătoarele mâini!
Fă ca să nu-i vestejească o ştearsă culoare candoarea;

Nici slăbiciunea să nu-i macine palidul trup!

Răul, oricare ar fi şi de-orice cu tristeţe ne temem,

Ducă-l în mare acum râul cu apele iuţi!"

(trad. Vasile Sav, Bucureşti, Ed. Univers, 1988),

şi c.II, Elegia IV şi c.IV **Paneg. ad Messalam**), Propertius (c.IV **De Urb. Rom.**. I) şi Horatius (**Carm.**, lib.IV, **Ad. Apoll. et Dian. Carm. Saec.**). Plutarh (**Cur nunc Pyth. non reddat oracula carm.**, p.m.402) o pomeneşte pe Pythia, preoteasa templului lui Apollo din Delphi, care în timpuri străvechi îşi formula oracolele în versuri. Altădată chiar şi filosofii îşi alcătuiau dogmele şi principiile în versuri; ca Orfeu şi Hesiod procedau şi Parmenide, Xenophan, Empedocle şi Tales. Aşa se face că zeilor li s-au dat diverse nume: Soarele a fost investit cu diferite virtuţi - de aceea i s-au dat şi nume diferite - iar Principii Înţelepţilor s-au folosit de ele în totalitate. Macrobius, de pildă, (gramatic latin din sec.V, N.T.) demonstrează că Apollo este zeu pentru că i s-a zis *Soare*. Chiar şi pe Liber Pater cei vechi l-au considerat zeu. Şi pentru că şi *Διονυσος* (în latină *Dionysus* şi nu *Dionysius*, cum incorect spun unii) i.e. *Bacchus*, este *χρυσοκομης*, adică *cu pletele de aur*, cum îl defineşte Hesiod (**Theog.** V, 947, conform opiniei scoliastului), iar scoliastul lui Horaţiu (Od. 19) afirmă că Soarele, Apollo şi Dionyssos sunt unul şi acelaşi personaj pentru că: după cum Apollo are nouă Muze, tot astfel Soarele are nouă cercuri. iar Dionyssos este însoţit de corul Bachantelor care sunt tot în număr de nouă; la această idee aderă şi Diodor din Sicilia (**Bibl. Hist.**, p.m.147); aici vor mai fi adăugaţi şi Artemidor (lib.II) şi Hyginus (**Fab.**, c.CXXXI, CLXVII şi CLXXIX). Şi Diodor, în aceeaşi carte (p.m.150), arată că în privinţa numărului Muzelor, scriitorii au păreri diferite; unii afirmă că au fost trei, alţii nouă; la Homer sunt lăudate cele nouă Muze de o frumuseţe cu totul aleasă; tot atâtea la Hesiod (**Theog.**, v. 76 şi urm.) care trece în revistă şi numele lor. De unde şi părerea că cifra 9 reprezenta la antici ceva important, căci găsim sintagme de tipul *în nouă zile*, *în nouă cărţi*, frecvente la cei vechi, afirmă Cicero (**De Nat. Deorum**, lib.III, p.m.70) şi Herodot (**Hist.**, lib.IX), căci el şi-a scris **Istoriile** în nouă cărţi, dând, fiecăreia din ele numele unei Muze. Toate cele spuse până acum nu se potrivesc la zeii Marte şi Mercur, pentru că (obiectul de cult) reprezentarea lor este alta decât cea a Soarelui, subliniază Macrobius (d.l., c.XIX). Cam de aceeaşi părere este şi Strabon (c.XV spre final) care consideră că Marte poate fi

pus alături de cel mai mare zeu al Perşilor; idem filologul belgian Lipsius. 1547-1606, (**Not. Ad VI Annal. Taciti**), argumentând că ar fi fost o greşeală trecută cu vederea; iar Bertram, comentatorul lui Strabon (in d. I Strabon), susţine că în loc de «*ον Περσαι σεβονται Θεων μονον*» trebuie citit «*ονπερ και σεβονται Θεων μονον*». Dintre toţi zeii despre care este vorba aici, Carmanii (locuitori ai unei provincii omonime din Persia, N.T.), pe acesta singur îl cultivă; căci despre Perşi, iată ce spune lăudatul autor: *Θυουτι δε εν υφηλω τοπω τον ουρανον ηγουμεροι Δια. τιμωσι δε και Ηλιον, ον καλουσι Μιθραν και Σεληνην, και Αφροδιτιαν. και πυρ, και γλιαν. και ανεμους. και υδωρ.* „Ei îl cinstesc pe Jupiter pe care îl situează într-un loc înalt din cer. Ei venerează Soarele pe care îl numesc Mithra. Idem Luna, Venus, focul, pământul, vânturile şi apa." Dar şi pe Aesculap pe care Macrobius îl mai numeşte şi „Sănătate" şi pe Hercule şi pe Isis căreia i se mai spune şi Serapis şi nu par să fie alţi zei decât *Soarele* însuşi despre care ne vorbeşte şi **Istoria ecleziastică** al lui Ruffinus (**Socrat. et Theod.**, Macrob. D.I. c.XXI). Mai adaugă-l şi pe Herodot (c.II, cap.156) şi pe Diodor din Sicilia (**Bibl. Hist.**, p.m.7) şi pe Plutarh («*περι Ισιδος και Οσιριδος*», p.m.374) unde se relatează că *Osiris* este Soarele, iar de către Greci i se spune *Sirius*. Litera *O* aşezată în faţă la Egipteni desemnează cuvântul *întunecime*. Prin câteva interpolări, se spune că o putem numi pe *Isis* care este aceeaşi cu *Luna* şi „ochiul lui *Horus*"; şi dacă pentru ei cuvântul *Οσιρις* înseamnă „întunecat", nu acelaşi lucru este pentru noi; după câte ştim, toate acestea având direct acelaşi sens cu care sunt expuse de Plutarh în note (*περι Ισιδος και Οσιριδος*, p.m.374), - toate sunt scite. Pentru interpreţi *Osiris* sau *Asiris* înseamnă Dumnezeul cel veşnic şi a toate, cel care luminează mereu, se îngrijeşte de toate şi le observă pe toate. Deci să avem înţelegere pentru strădania lor în a depune eforturi spre a deduce numele lui Osiris. (Dar, după cum ştim de la toţi autorii antici - Herodot, Strabon, Diodor - Isis şi Osiris au fost regi în Egipt, soţi şi fraţi în acelaşi timp şi li se cunosc exact şi anii de domnie, fixaţi în Cronologia lui Mercator; în plus, sunt şi inscripţiile de pe mormintele lor, o vie dovadă a existenţei lor pământene; sacerdoţii au făcut din ei, după moarte, nişte zei, N.T.). Se trece cu vederea acum ce anume se înţelege prin numele de Osiris, Isis, Horus şi Typhon (este şi numele unui rege al Egiptului antic, dar şi zeu al răului la Egipteni, duşman şi ucigaş al lui Osiris), căci după cum arată Athanasie Kircherus (**Oedip. Synt.**, II, c.6) de la Synesios (poet, orator şi filosof grec, 370-413, n.t), dar şi de la alţi scriitori, aceste nume ar ţine de conceptul de filosofie morală (*φιλοσοφιαν ηθικην*). Căci anticii, sub

vălul fabulelor, enigmelor şi simbolurilor (*ιερογλυφικα*) au preferat să corecteze moravurile şi să inculce sufletului imagini şi virtuţi reale. De aceea Tacitus (**Annal.** IX, c.14) spune despre Egipteni: „ei sunt primii care prin figurile animatelor (apoi şi ale altor lucruri) prefigurau sensul spiritului". Din cele spuse mai sus socot că este de ajuns să constatăm, cum susţin Heurnius Barb. (**Philos.**, p.37) că opinia cea mai apropiată de adevăr este că Osiris al Egiptenilor trebuie denumit *Multoculum*, aşa cum Plautus (**Aulul.** III, VI, 19) a spus *oculeum totum* („este totul ochi"). În afară de Plaut, cel care susţine aceeaşi părere confirmând originea respectivă, este însuşi Diodor din Sicilia, căci sintagma latină în traducere elină, este *Πολυοφθαλμον* (d.l. p.7). Deci numele se impune prin însăşi calitatea cuprinsă în nume, adică de *mulţi ochi, e tot un ochi* (*Πολυοφθαλμον*); doar Soarele este acela care, prin razele sale, luminează pământul şi marea. Ce vreţi mai clar? De aceea Attin, care de fapt e Soarele, nu are un singur ochi, ci mai mulţi, Antichitatea îi atribuie opt. Fenicienii îi atribuie lui Saturn tot opt, este atestat de Eusebius (**De praep. Ev.**, I, 1), căci până şi templul în care se celebrează cultul lui Attin are opt unghiuri şi un inel. Tot în număr de opt erau şi virtuţile existente în cer pe care le fixase Antichitatea prin gura lui Platon (**Epin.**, p.m.923), iar cei dintâi care le-au observat şi le-au lăudat au fost barbarii, căci prin legile acestora, care fuseseră instituite regulamentar, s-au răspândit apoi la Egipteni, Sirieni, ba chiar şi la Greci, după cum relatează Platon. Prin urmare, imaginii măreţe a regelui i se adăuga efigia Marelui Apollo, pe care se puteau citi atribuţiile legale, opt la număr, încrustate pe un iris şi printr-un nod ciudat cu opt unghiuri o înlănţuire solidă, secretă, de şiruri de lanţuri - în aceeaşi manieră secretă închisă (se referă la efigie). Tot opt tabule de legi paternale păstrează străvechea memorie, aşa cum o dovedesc şi incunabulele străvechi. Macrobius (d.l. c.XXII, d.l. c.XXIII) precum şi ceilalţi scriitori o atestă: anume că Nemesis, Pan, pe care îl mai numesc şi Inuus, şi Saturn, nu sunt altceva decât Soarele, ba chiar şi Jupiter; zeul Adad al Asirienilor şi el este tot Soarele: acest lucru este dovedit şi de autoritatea teologilor şi de cea a lui Orfeu, toţi aceştia dintr-o singură raţiune mistică şi sub vălul diferitelor poveşti, s-ar referi *tot la Soare*, deşi se deosebesc de celelalte zeităţi. În acelaşi chip trebuie pomenit şi ilustrul Keuchenius (not. ad. Nep. I, Lysand., c.III) care spune: „Jupiter este *acelaşi cu Soarele, lucru susţinut şi de Platon în* ***Phaedrus***, unde este numit *μεγας ηγεμων εν Ουρανω* („cel mai mare stăpân în cer"), *fapt interpretat identic şi de Macrobius*". Dar şi la lăudatul Macrobius, Jupiter este totuna cu Apollo,

opinic care poate fi confirmată şi de răspunsul dat de oracolul din Delphi (acesta poate fi comparat şi cu ce spune Herodot în c.VII, c.96):

«τειχος τριτονιδει ξυλινον διδι Ευρυσπα Ζευς

Μουνον απορθητον τελεθειν τοσε τεκνα τ'ονησοι.»

(„Jupiter cel care vede de departe, din Tritonida cu ziduri din lemn

Îţi trimite ţie şi alor tăi salutul Soarelui de neînvins.")

Din oracolul Pythian al lui Apollo, iată ce comentează scriitorii. Cornelius Nepos (**Themist.**, c.II), de pildă: „...după deliberări, Pythia ar răspunde că dacă s-ar întări cu zidurile din lemn. Ce vrea să spună acest răspuns nu înţelege nimeni, iar Themistocle este convins că Apollo i-ar fi dat sfatul să se încreadă în *corăbiile* sale şi în luptătorii săi, căci acest lucru ar fi vrut să spună Apollo prin metafora *murus ligneus* („zid de lemn)". Vezi Herodot (d.l., c.CXLII şi urm.); Justin (lib.II, c.XII), Polyaen. (lib.I), Str., Arist. (I, **Rhet.**), Val. (l. VI, V), Frontin. (I, 1), Strat. (c.III). Astfel Soarele este cel pe care îl mai numesc şi Pan ca unul care este stăpânul întregului univers material şi zeu al Naturii, ba i se atribuie şi coarne şi barbă; prin lăsarea ei mai lungă se subînţelege natura răspândirii luminii lui prin care Soarele luminează împrejurimile cerului precum şi cele de mai de jos pe care le însoreşte, răspândind lumina sub concavitatea lunii.

§3. S-a întâmplat că într-o zi s-a auzit un glas lângă insulele Echinade, «*πέρι τας Εχιναδας νησους*», aceasta se întâmpla pe vremea împăratului Tiberius, când Oracolele de pe întregul Pământ amuţiseră, cf. Albric. Phil. (**De Deorum Imag.**, libell. IX, **De Pane**), spunând că Marele Pan ar fi fost înmormântat («*οτι Παν ο μεγαςτεθνηκε περι των εκλελοιποτων χρρησηρυων*», p.m.419) Vezi şi Plutarch şi Cicero (lib.II, **De Divinatione**), unde, printre altele, se demonstrează că până şi Oracolul din Delphi, situat chiar în centrul Greciei, atât de adorat şi vestit şi atât de limpede şi căruia i se aduseseră atâtea şi atâtea daruri din partea tuturor popoarelor şi regilor, din nu ştiu ce motive, ar fi fost închis, iar prezicerile lui ar fi fost cercetate minuţios. Şi nu numai Porphyrius (în cartea pe care a scris-o împotriva religiei creştine), citându-l pe Eusebius (**Praep.**, lib.I, c.1) şi pe Nazianzenus (**Orat. Alt. In Julian. Apol. apud Nic.**, lib.I, c.XVI), spune: „Acum ne mirăm pe bună dreptate, dacă aşa de mulţi ani cetatea a fost bântuită de ciumă,

când şi Aesculap şi alţi zei şi-au luat privirea de la ea: acum, după ce se cultivă religia lui Iisus, nu mai putem beneficia de foloasele zeilor". Şi.. Aşadar, după naşterea lui Iisus Christos, faima oracolelor a scăzut, pentru că, după naşterea Lui, prin strălucirea cuvântului divin pe pământ, a poruncit ca oracolele să amuţească:

„Vai, vai mie, plângeţi şi gemeţi, voi, trepiede (fotolii cu trei picioare pe care stătea Pythia din Delphi când îşi formula oracolele apolinice, N.T.), că Apollo a plecat de la voi ... Un prunc ebraic mi-a poruncit mie, Apollo, domnind peste prea fericiţii zei, să părăsesc acest sfânt lăcaş". De aceea, împăratul Constantin, în Edictul către Provinciali, mărturiseşte că din cauza Oracolului lui Apollo, se adresează atât de târziu CREŞTINILOR, prin acest EDICT, căci nu s-a dictat de pe un trepied adevărat. De fapt, tocmai expirase oracolul zilei morţii lui Iacob şi hebdomadele lui Daniel (una din viziunile sale profetice - 70 de săptămâni de ani, o veşnicie, acesta ar fi sensul hebdomadelor, N.T.). Dar nici nu mă impresionează părerile diferite în prevința perioadei de timp şi ar fi trebuit să se ceară o refacere a calculelor printr-o interpretare corectă; aşa cum propune Huetius în **Demonstr. Evangel.** (IX, 6 şi în următ.); (aşadar atunci se împlinise oracolul lui Iacob care trăgea să moară şi expirau hebdomadele lui Daniel. Şi nici nu mă tulbură diferitele păreri din acele timpuri în care trebuia să pretinzi o reconsiderare a calculelor printr-o interpretare corectă: este ceea ce se vede şi ceea ce vrea să spună demonstraţia evangheliei vestitului Huetius, privind naşterea Mântuitorului, dată prezisă în sus-numitele hebdomade, după cum explică teologii, N.T.). Prin aceleaşi Hebdomade ale prea sfântului bărbat, se cerea foarte clar şi foarte direct să se curme viaţa salvatorului nostru IISUS CHRISTOS, prin orice mijloc ...

Şi pentru că aceştia au scăpat cu viaţă (bănuiesc că se referă la Iacob şi Daniel, N.T.), trebuia să se nască Christos şi să fie ucis; odată acesta ucis, trebuia să fie dărâmate cetatea şi templul: toate s-au împlinit. De aceea neamul cu totul demn de plâns al Iudeilor, nu revine la fructul cel bun, ci tinde să întunece chiar şi ceea ce era foarte clar pus în lumină, lucru care a fost corect gândit de mulţi autori printre care şi de către ilustrul Vossius (**De Sibyll. Orac.**, cap.14, p.m.121) care spune: „Pentru că printre rabini sunt unii mai prudenţi şi cu un grad sporit de autoritate, mărturisesc că a pierit limba ebraică şi resturile acesteia sunt zdrenţuite, necunoscându-se nici sensul cuvintelor şi nici codicele hebraicilor, totul este mut şi pentru nimeni nu este de înţeles, pentru că odată cu limba au

dispărut şi vocalele, iar Iudeii sunt atât de reduşi, încât nu mai ştiu nici măcar să citească în ebraică. Spun că toate aceste note sunt făcute la adresa rabinilor ignoranţi şi aproape faţă de toţi rabinii, inclusiv cei vechi şi mai buni; cel care chiar nu crede acestora; deşi sunt mărturisite pe faţă, se va împlini cu siguranţă ceea ce fusese prezis de Isaiia, ca întreaga ştiinţă şi înţelesul oracolelor lui Dumnezeu vor fi îndepărtate de la ei. De aceea dacă vrem să-i combatem pe Iudei, trebuie mai întâi să fie eliminate acele elemente pe care le consideră noutăţi atât Elias Levita, cât şi Iudeii mai abili şi respinse ca falsuri de gramatică veche, ca fiind în dezacord cu aceasta, ceea ce va permite mai lesne, pentru ca, chiar maeştrii Iudeilor, care o admit, să nu accepte nici chiar într-o mică măsură, ştiinţa gramaticii de dinaintea rabinului Jehuda; în cele din urmă, vor rămâne toate versiunile noi şi se va adera cu tărie la versiunea celor 70 de bărbaţi pe care o recunosc toţi Iudeii din vechime, referitoare la Iisus Christos şi apostoli. Căci dacă Iudeii nu ar accepta această versiune, atunci ar fi clar că religia şi credinţa lor nu ar mai avea nici o bază. Aşadar, dacă vrem să urmăm calea cea dreaptă şi să-i dărâmăm pe adversari, profeţiile trebuie să rămână la acest sens, în care ele fuseseră primite mai înainte ca ele să se fi adeverit. Dacă va fi aşa, nu le va mai rămâne Iudeilor nimic de spus". Vorbele acestea sunt cu totul demne de cedru şi marmură. De ce? Pentru că înţelepciunea rabinilor, cum este calificată de Iudei, este susţinută, printre alţii, şi de către Salmon Zevus, care, calculând Hebdomadele, au rezultat 490 de ani, ceea ce coincide cu anul naşterii Salvatorulu Lumii, Iisus Christos; este de adăugat şi relatarea lui Josephus Flavius (**Antiquit. Jud.**, lib.X, c.ult., **Testim. Josephi de Christo**); toate datele concordă între ele. Vezi şi ce spune Vossius în cap.XI, **De Sibyll. Orac.** şi Josephus, lib.d. c.X; idem Zalm. Zevi Ther. Jud., c.I, VI, p.m.154)

§4. Astfel că Pan fusese zeu al întregii naturi, primul zeu care conduce, moderează şi mişcă această lume. De aceea îi lipsesc fie numărul, fie ordinea, fie copula sau vreun alt element, pentru ca expresia *το Ει* să poată însemna ceva. Expresia era încrustată şi se desluşea pe peretele exterior al templului din Delphi; când salutarea zeului era solemnă se cădea de acord asupra unei infinite şi veşnice formule a celor vechi atribuindu-se: *ει εν* = UNUL EŞTI (monoteismul). În contrast cu *πολυθεοτης* (politeismul), fiindcă la greci - lucru uluitor - erau vreo trei sute de zei la număr, iar la Orfeu trei sute şaizeci şi doi pe care, în cele din urmă, i-a respins (v. Plutarh, **Comment.** lui EI la Delphi, p.m.391 şi urm.), aceasta pentru că în dreptul profan fusese insultat, vedem la

Theophilus (**Ad Autol.**, lib.III); se constată clar că nu mai puţini zei au fost la romani; Eusebius încă (**Praep.**, d. lib.V) numără din Hesiod, aproape treizeci de mii. Şi, astfel, în limba getică un singur zeu este reprezentat prin particula EN, zeu care era socotit a fi fost răspândit în toate, aşa încât oamenii erau zguduiţi la venerarea chipului lui, căci apărea mereu şi pretutindeni altfel. Astfel, Iudeii, după Tacitus (**Hist.** lib.V, cap.5), îl percep ca pe o culme eternă care nu se schimbă, nici nu moare niciodată, are o singură înţelepciune şi o unică reprezentare; *cei Profani şi-l închipuie pe Dumnezeu ca fiind făcut din substanţe muritoare, dându-i o înfăţişare umană.* Prin conceptul de *Profani* se înţelege ceva care se cere să fie observat (Hedninger) şi care sunt numiţi fie *păgâni*, fie *etnici*, fie *gentili* (etimologic gândit, este vorba de ţărani (*pagani*), pentru că ei s-au creştinat ultimii; aşa a căpătat cuvântul *paganus* (= ţăran) o conotaţie negativă (= păgân), N.T.). Lui Cellarius nu-i prea place cuvântul *incredulus* („neîncrezător", „necredincios"), deşi a fost folosit de Amplissimus Barrichius (**Anal. Cell.**, c.VII, **Cur. Post. De Barbar et Idiot. Serm. Lat. Bortich** d.l.). Aşadar cuvântul *Profanus* a fost redat la noi prin *Hedning* care exprimă mai exact ceea ce vrea să spună, adică „necredincios", „ateu"; nu mai puţin general este cuvântul *incredullus*, deşi în atare împrejurări este acceptat ca având exact acelaşi sens cu *profanus*. Exact cu aceeaşi semnificaţie este folosit şi de Tacit, dar şi de alţi reprezentanţi ai oratoriei romane, Cicero, spre exemplu (**Partit. Orat.**, p.m.364). Aşa că în *partiţiile oratorice* (un fel de analiză pe bază de întrebări şi răspunsuri, N.T.) *consecratum* se opune lui *profanum.*[12]

§5. Se foloseşte deopotrivă goticul *Pan* sau *Fan* şi e bine să se noteze acolo unde se regăseşte acest cuvânt şi care din ele. *Ban* şi *Fan* se folosesc pentru a desemna şi *drapelul* (regăsit şi în germ. FAHNE), după cum *Ban* este folosit în loc de *ogor* şi *teritoriu* sau cu accepţiunea aceasta uneori. De aici şi *bannire* şi *foris bannire* („a alunga", „a exila"), cuvinte barbare (acestea sunt de fapt printre cele mai vechi cuvinte geto-dace: *ban, bănie, a bana, Banat*, înglobate în limba latină literară cu formele de rigoare, impuse de sus în jos, N.T.) în loc de *proscribere* („a proscrie", de asemenea un vechi cuvânt românesc, N.T.), *ex territorio ejicere* („a alunga din teritoriu"). *Proscribere*, spune Cicero (**Orat. pro dom. sua ad Pontif.**), înseamnă *jubere* („a porunci"), „*ut quis in civitate non sit, ut aqua et ignis interdicatur*" („e clar că cineva nu mai este în cetate, de vreme ce îi sunt interzise apa şi focul"). Şi *banniti* înseamnă „exilaţi" sau „alungaţi". Căci şi în Scandinavia noastră, nu atât Basilia şi

Balthia. cât mai ales BANNOMANNA a fost numită de cei vechi acea cetate foarte încăpătoare, rezervată ca sediu bărbaţilor violenţi: grafic este redat prin *Ban* şi *manna*, genitivul plural. Prin Scandia, aminteşte Plinius (lib.IV, c.13 şi 16) poporul înţelege *Scania Skane* (şi pentru *Nerigon* (se scrie *Norigon* sau *Norigen*. *Norige* sau *Norrege* se citeşte în documentele vechi şi acest ţinut s-a numit astfel de la regele *Noro* > *Norrigia*). S-a numit aşadar Dumnezeul cel adevărat, stăpânul a toate, *Fan* în Evanghelia din versiunea gotică a lui Wulfila. De la *Fan* s-a format *Fanum*, precum şi *Profanus* (de subliniat încă o dată că acest cuvânt este unul din cele mai vechi cuvinte getice, semnalate ca atare şi de Vulcanius; mult-răspânditul cuvânt anglo-saxon FAN înseamnă, *mutatis mutandis*, acelaşi lucru, deci admiratul (ca un Dumnezeu) va deveni admirator şi invers; *banul Craiovei*, *Banat* atestă vechimea acestui cuvânt românesc şi substratul getic al limbii române, N.T.).

§6. După cum se poate vedea din cele de mai sus, Soarele şi Apollo s-au chemat *Pan*: astfel şi *Apollo Paean*, cum îl găsim la Theocrit (Epig.) *Πυδιε Παιαν* (Pythianule Pean). Să vină oare de la sintagma *απο του παιειν*, pornindu-se de la verbul a *vindeca*? La Juvenal (Sat. VI): „Te rog, Paeanule, să te cruţi, lăsând săgeata din mână"; la Lucan (De B. C., lib.V):

„Zeul primeşte şi suflul stâncii neistovite
Încă profetic o-mbibă. Stăpân în sfârşit pe-un Cirheic
Piept, niciodată Paean mădularul unei Phoebade
N-a cotropit mai din plin, alungându-i mintea, ordonă
Pieptul întreg să i-l lase fecioara. Năucă, aiurează,
Gâtul purtându-şi prin grotă, agită în plete zbârlite
Phoebice panglici, ghirlande sub bolţile goale din templu;
Ceafa-i nesigur roteşte, împrăştie tronuri ce-n calea-i,
Când rătăceşte îi stau, o mistuie faclă imensă,
Când pe tine, în mânie, Phoebus, te poartă, tu, însă,
Nu foloseşte numai vargă şi bolduri şi flăcări vârâte-n
Pieptu-i primeşte şi frâie. Nu-i voie ca toate ce ştie

Să le proclame, într-un singur buluc întreaga vecie."

(trad. Dumitru T. Burtea, Bucureşti, Ed. Minerva, 1991)

Şi în câteva inserări, din aceeaşi carte a IV-a:

„Altele Apollo le-opreşte şi vorbele-n gât îi îneacă.
Tronuri ursitelor paznice şi tainelor lumii, puternic
Peste-adevăruri Paean, cărui de zei nu-i ascunsă
Din viitor vreo zi, de ce te temi să descoperi
Ceasul din urmă al unui imperiu în năruire.
Şefi masacraţi, pogrebanii de regi, atâtea popoare-n
Sânge hesperic surpate? Zeii n-au decis încă
Ăst sacrilegiu şi încă astrele-n îndoială-s
Capul lui Magnus să taie, atâtea ursite-s ţinute?"

(ibidem)

Şi câteva versuri mai departe:

„Sare alungată din templu, afară, persistă turbarea-i,
N-au fost toate rostite şi zeul ce nu-l trimisese
Încă rămase. Aceea sălbatecă încă-şi învârte
Ochii hoinari peste cerul întreg, când aprig a ameninţare,
Când de groază crispat, obrazul îi este.
Chipul nu-i e statornic, roşeaţă de foc colorează
Gura-i, obrajii-s livizi, dar paloarea nu e firească
Celui speriat, e paloarea ce sperie."

(ibidem)

Tot despre Apollo care este numit şi *Paean*, după cum spuneam, vorbeşte şi Macrobius (dict. l. et cap.). Căci şi fecioarele Vestale astfel te arătau cu degetul: „Iată-l pe Apollo medicul, pe Apollo paeanul".

Oare să vină de la sintagma *απο του παιειν* („plecând de la verbul

a vindeca" / verbul elin *παιειν* nu se găseşte în Bailly, pare să fie creat de Lundius de la substantivul *παιηων*, „medic al zeilor", N.T.). De vreme ce Soarele are două mari efecte: unul, ca urmare a unei călduri moderate, înveseleşte viaţa oamenilor şi altul, printr-o răspândire aprigă de raze, acţionând uneori ca un virus pestilenţial. Deci are şi conţinutul verbului *a însănătoşi*. Or acesta este, de fapt, goticul *pajan*. E drept că ambele cuvinte, *Pan* şi *Paean*, s-au răspândit în univers cu toată forţa[13], în aşa fel încât *Παιαν* (Paean) a fost numit nu numai Apollo, ci întreaga ceată a zeilor (ca epitet ornant): luăm drept dovadă onestă titlul şi subiectul operei lui Pindar; vezi şi la Homer (**Il.**, A. p.m.30, I, 17 şi urm.)

§7. S-a arătat deja că Apollo este unul şi acelaşi zeu cu Soarele. Şi, în afara locurilor deja citate din Cicero, a se vedea şi c.III din **De Natura Deorum**: „Este zeul Soare şi Luna pe care Grecii îi numesc, pe unul Apollo, pe cealaltă Diana". Iată-l şi pe Fulgentius şi **Legenda Troienilor / Trojamanna Sagu** (**Myth.**, I, 11, la început; **Trojaman Saug.**, p.m.II, lin. XLVI, p.VIII, l. I), unde, din acest motiv, este numit *Solargud*, sceptrul având-l de aur, ne-o mărturiseşte Homer (**Il. A.**, p.6, V, 36): „împodobit cu atâta măiestrie, încât pe faţa lui străluceşte Venus". A se vedea şi Monumentele Eddice (**Myth.**, XX), Sophocle, *Οιδιπος*, al cărui nume de pe statui este împodobit de arcuri şi săgeţi. Despre arcul de aur vorbeşte şi Sophokles; Homer (d. lib.6, V, 30 şi în alte locuri; Sc. P.8, V, 32, p.14, V, 31, p.28, V, 37 etc.). Phoibos Apollo, cel care ţinteşte de departe, este mult lăudat, pentru că nimereşte direct la ţintă; Hesiod (**Carm. VIII**, **Carm. XIX**) vorbeşte de *Ασπις Ηρακλεους*, „are scutul lui Hercule care este atât de vestit". El trimite numai săgeţi de aur (Hom., l.c.). De asemenea arcul lui era de aur *πληκτρον χρυσουν*, având razele soarelui, relatează Plutarch (**De Pythiae Orac.**, comment. ne. p.m.402), cu autoritatea unui scitic. Iar Priap. (**Carm. XXVI**) îl numeşte pe Apollo *Phoebus cel pletos*, de aici şi obiceiul ca părul să fie oferit lui Apollo, ca ofrandă.

În elina literară, *χρυσοκομης*, în dialectul doric *χρυσοκομας*, „admirat ca având păr de aur", după cum îl numeşte Euripide, fiind lăudat chiar de Plutarch «*περι του ΕΙ του εν Δελφοις ΔΕ ΕΙ*», aşa cum este gravat pe peretele exterior al templului din Delphi (Plut. **Thes.**, p.m.2; Plutarch. DE EI). De aici expresia *Soarele de aur* la Ennius din care găsim citat la Cicero (lib.I, **De Divin.**, p.m.102). De aici şi locuitorii *Saabei fericite din Arabia* (ale căror legi sunt deosebite de ale altora şi totodată şi de multe din legile Iudeilor profani), la care chipurile de aur

ale Soarelui, cele de argint ale Lunii, se deosebesc de cele ale altor aştri şi se numesc cu un cuvânt ebraic (care, bănuiesc, înseamnă acelaşi lucru, N.T.) ca atare, iată ce spune Vergilius despre părul lui Apollo (**Aen.**, l. IX):

„Tocmai atunci, în văzduhuri înalte, pletosul Apollo

Vesel privea cetăţuia Troiană şi-aprinderea luptei,

Stând pe-o fâşie de nor ...”

şi, puţin mai încolo:

.... Apollo mergea

Şi-n totul celui bătrân semăna şi la chip şi la grai şi la umblet,

Chiar şi la părul cărunt şi la zale, şi-n totul, Apollo.

Zice-i domolul bătrân aprinsului tânăr cuvântul:

„Fie destul, Aeneide, că nepedepsit fulgerat-ai

Moartea-n Numanus! Cu drag îţi aduce, la-ntâia-ţi izbândă,

Laude-Apollo, şi nu-i supărat că te-asemeni cu dânsul!”

(trad. George Coşbuc)

Iar Farnabius, în marginaliile sale la Vergilius, subliniază că prin expresia *suis armis* („prin armele sale”) trebuie înţeles „arcul şi săgeţile”, fiind confirmat de ceea ce urmează:

„Toţi cunoscuseră pe-Apollo şi sfânta-i săgeată, fruntaşii

Dardani, şi-n zboru-i zeiesc auziră cum zuruie tolba.”

(trad. George Coşbuc)

O altă dovadă ne-o oferă Plautus, în **Aulularia** (XI, VIII, 24):

„Te rog frumos, Apollo, mă apără şi-ajută-mi,

Străpunge-i cu săgeata pe hoţii de comori,

De-ai ajutat, cum se vorbeşte şi alţii năpăstuiţi ca mine.”

(trad. N. Teică, Bucureşti, ed. Albatros, s.a)

Horaţiu (**Epod.**, lib., Od. XV) îl numeşte pe Apollo tomnatec,

pentru că-şi vântură netunse pletele de aur, precum frunzele toamna: la fel şi Tibul (lib.I. **Către Priap, Eleg. IV** şi lib.II, **Elegia V**, spre final) îl laudă şi pe el şi pe Bacchus care pentru că sunt veşnic tineri îşi flutură în vânt pletele netunse:

„Singurii Bacchus şi Phoebus îşi au tinereţe eternă,

Căci fiecăruia-i stă bine cu pletele lungi."

„Dă-mi ascultare, o, Phoebus, şi-ţi fie de-a pururea castă

Sora, iar tu să rămâi pururi cu pletele lungi."

(trad. Vasile Sav, Bucureşti, Ed. Univers, 1988)

Prin „săgeţi" însă, se înţelege forţa razelor sale răspândite[13] pe întreg pământul, ca şi cum ar fi nişte săgeţi. Iar la „săgeţi" în limba populară se spune *Solarstralar*, iar la Italii zilelor noastre prin *sagitta* („săgeată") este tradus goticul *strale* (în germ. Strahl, N.T.). Homer îi atribuie lui Apollo arcul de argint (l.c.), iar Horatius (**Carm. Sec. Ad Deos pro J.R.**) îl aseamănă cu fulgerul strălucitor (*fulgente arcu*). Şi cum lui Apollo i se atribuie inventarea meşteşugului de a mânui arcul şi săgeţile şi cum arcul lui este scitic *τοξον Σκυθικον*, după Diodor (**Bibl. E.**), şi Apollo este scit la origine.[14]

§8. Apollo (adică Samolse care este identificat cu Soarele sau şi cu Soarele, n.t) a mai fost numit şi *Baldur, Samnas, Samnmal-thius*, „zeul suprem al judecăţilor", preşedintele cel mai înalt şi cea mai înaltă jurisprudenţă; este întruchiparea Justiţiei; *Samn-mal-ses* înseamnă acelaşi lucru; de aici şi numele unui râu, *Samnaa*, curgând în apropierea bătrânei urbe Upsalla, care este sărbătorit până în ziua de azi, printr-un consiliu general al Sveoniei, după îndelungi şi grele procese. Iată ce găsim în scrierile **Eddice** despre preşedintele judecătorilor: „*Han er witrastur Asa fegurst taladur oc Itiknsamastur / en sa nattura felger honom / at eingen ma hallast domur hans*" („El este cel mai înţelept dintre toţi zeii, este cel mai mare orator şi cel mai bun şi este de o aşa natură încât nici una din judecăţile lui nu pot fi atinse"). De ce nu, ba chiar foarte simplu, vechiul cuvânt gotic / getic *segurst*, la Plutarch este *ευειδης* („plăcut la înfăţişare"). Referitor la Apollo şi la Justiţie şi Echitate vorbeşte şi Plut. (**De Pyth. Oraculis**, p.d. 402), iar Horatius, în **Satira IX** din c.I, spune:

„.................................... Din fericire

Iată vine adversarul din procesul cu flecarul.

„Încotro pleci, secătură?” strigă el din toţi bojocii.

Iară mie: „Îmi îngădui să te iau ca martor?”

Grabnic,

Îi întind urechea. Omul pe flecar la judecată

Îl târăşte. Zarvă mare dintr-o parte şi cealaltă.

Se adună gloata ... Iată cum m-a fost scăpat Apollo!”

(traducere de Lascăr Sebastian, Ed. Tineretului, 1961)

Şi Porphirius (d. lib.), bazându-se pe scrieri foarte vechi, afirmă că *Minerva* înseamnă „virtute”, care în spiritul concepţiei umane vrea să spună „a produce prudenţă” / „a conduce cu prudenţă”, deci o justiţie ca rezultat al actului voliţional. Căci tocmai această zeiţă se spune că s-a născut din capul lui Jupiter, aceasta însemnând că s-a iţit din zona cea mai înaltă a eterului, de unde este originea Soarelui. Şi nici nu este greşit, dacă exemplarele pot fi numaidecât nenumărate în care se poate uneori distinge cum acelaşi *Samolses* este scris şi *Sam-el* şi *Samelitz* şi, Samuel *Stehn*. prea înţeleptul bărbat şi pretor al cetăţii Upsalla m-a asigurat de adevărul descoperirii lui în ce priveşte *O* gotic: când şi EL şi BEL, precum şi BEL - Samen, înseamnă „stăpânul cerurilor” şi nu numai Saturnus a fost numit în Antichitate, cum am arătat pe larg, mai sus. Este greşit scris *Samlhog*, cum fusese scris în codicele lui Hesychianus (p.m.409, **Vid. quoque subject. not.**, n. 18 edit. Corn. Scherv. Paul. Histor arct. lib.I, c.XL, p.132) care mi-a fost adus de strălucitul profesor Norman: şi mai greşit a fost scris de Hesychius *Ζαλμολξις* (*Zalmolxis*); tot foarte greşit, de către alţii, *Salmoxes*.

§9. Pe lângă acestea, nici nu va trebui să fie ascuns cine a fost şi cărei naţiuni a aparţinut *Abar* şi *Habar*. Problema aceasta a fost cercetată şi de Herodot şi de Strabon, Diodor, Porhyrius, Jamblichus şi de mulţi alţii: concluzia mereu aceeaşi la care s-a ajuns, a fost că acesta a fost un Hiperboreean, că a fost preot al lui Apollo, că săgeata lui făcea înconjurul Pământului. Vezi Herodot (lib.IV, c.XXXVI), Jambl. (c.XXVIII din **De vita Pythag.**, c.XXXV). Adaugă şi alt capitol al aceleiaşi cărţi, în care se spune că cele sfinte erau transportate la Greci, din ţinuturile de baştină de către două fecioare. În acelaşi chip relatează şi Cicero (lib.III, **De N.D.**, p.m.71) că Apollo a venit la Delphi de la

Hyperboreeni. Chiar şi Bertius (**Tab. Geog.**, lib.II. **Descript. Hyperboreorum**), printre alţii, şi de la Mela, Plinius, Solinus, vorbesc despre fecioarele care, din acele locuri, au venit la Delos. Şi aşa cum a transcris Plinius de la Mela, tot astfel Solinus de la acesta şi mulţi alţii au procedat la fel. La fel a fost reprezentat Apollo şi ţinutul Hyperborean la Lidieni, la Atenieni, la Lacedemonieni, la Taygeţi, la Argieni, Corinteni şi la mulţi alţii - nimeni nu a trecut cu vederea acest datum. De asemenea, oracolele pe care le-a adunat Chrysippus pe care îl pomeneşte şi Cicero (**De divinat.**, lib.I, p.m.88).

§10. Despre artele liberale care s-au bucurat de o mare cinste la Svioni, nu e cazul să mai spun nimic, atâta vreme cât din ele pot să arăt cum au apărut altele. Între timp să se vadă cu atenţia cuvenită ce a introdus Grecia în Latium - adică aceleaşi arte pe care le luaseră de la Sueoni; după cum o mărturisesc scriitorii romani înşişi şi, mai strălucit, Horatius (**Epist.**, lib.II, Ep.I): „Grecia odată supusă de sabia învingătoare a Romanilor, artele au pătruns în necioplitul Latium prin Grecii luaţi ostatici; astfel s-a înlăturat versul aspru saturnian, graţie suflului elegant elin (scandinav), care s-a impus cu putere de lege; dar în tot acest răstimp au rămas vestigii ale acestui adevăr.

După cum observăm, Horatius a spus *hodieque* („chiar şi azi”), căci el a trăit în chiar epoca de aur a Romei. Prea nobilul Borrichius indică alte ocuri din Livius, Cicero, Vitruvius (**Anal. Ad. Cogit. De L.L. Cic. Orat. Pro. Cn. Palnc**; **Orat. Pro dom. sua ad Pontif.**; Plin. lib.XXX, c.I; Tacitus, **Germ.**, c.III) şi astfel, printr-o glorie perpetuă, ne întoarcem mereu de unde am plecat.

§11. Şi astfel au pătruns literele şi desigur şi elocinţa şi întreaga ordine civilă a disciplinei, precum şi Templul Atenei, fiind lăudat chiar şi de Justinus (lib.II, c.6), iar Atenei i-au dat numele de Minerva şi cu numele ei a fost numită capitala Greciei, supranumită Grecia Greciei *(Ελλαδος Ελλας)*, despre a cărei autoritate crescândă îi vorbeşte Cicero fiului său, prin exemple, la începutul lucrării **De oficiis** (lib.I, la început).

§12. Nu-i aşa că, după cum aflăm de la Herodot din mai multe locuri (lib.II, c.54, 55, 56, 57 şi 58) şi, în cele din urmă, se confirmă şi prin poeziile Grecilor, că acele fiinţe aducătoare de veşti sacre au fost nişte păsări, ba chiar porumbiţe? Nu cumva aceste afirmaţii va trebui să ducă înapoi la istoria Potopului atât de depravat şi de pervers închipuit de Posteritate? Aceste cuvinte le-a exprimat clarissimul David Cytraeus:

Bravo! Ei, aşa da! În privinţa asta aş da crezare acestuia, căci fără ajutorul meu s-au făcut legendele egiptene, greceşti şi străvechile Scrieri Eddice ale noastre. După cum reiese din Scrierile Eddice, aşa cum fuseseră ele editate de către Ressenius, înaintea lui Snorri - dar de care nu diferă prea mult, se face chiar menţiunea corbilor „însărcinaţi" cu paza lui Apollo - acele fecioare, cărora li se spune *hyperboreene*, se trag, de bună seamă, din stirpea *Abaris* şi *Maeijar oc Jotunheimum* (o regiune în care a locuit primul dintre toţi NORI JOTUNY - Myth., XXXIV, dacă este să dăm crezare scrierilor Eddice), pe unde zbura ceva asemănător păsărilor sau porumbeilor. De aici şi prezenţa lui Neptun sau Attin şi Apollo Hyperboreanul, în Poemele Eddice ale lui Snorri şi apoi, cum cu chipul şi numele acestuia l-au învestit pe Odinus, este testată şi folosirea cu solemnitate a păsărilor, zburând în toate colţurile lumii spre a însoţi delegaţiile. Scrierile Eddice nu diferă prea mult sau aşa fuseseră ele prima oară editate de către Ressenius, căci se face chiar menţiunea corbilor înscrişi pentru paza lui Apollo. Să-l adăugăm şi pe Ovidiu (Met. II) şi pe Fulgentius (Myth., I, 12) şi pe Albric. (De Deor. Imag. IV). Sigur este că cei care duceau veştile celor Sfinte (Sfinţilor) şi prorociri fatidice erau numiţi *Columbae* („porumbei") cărora în idiomul din Thessalia le-au zis πελειαδας (o specie de porumbei); de la πελος care înseamnă „negru" sau „brun", care, de fapt, este de culoare gri, ne stă mărturie Aristotel, Istoria animalelor (lib.V, cap.13), Bas. Fabrus (Dodona) şi Varro (cit., Scal. Ad Plaut. Poen., V, II, 152). Toate aceste izvoare concordă perfect cu ale noastre.

§13. Neptunus[15] a fost numit de cei vechi *Nestunr* sau *Neptunt* de la *nefe* sau *hnefe*, numit astfel căci prin *mână* (făcând semn cu mâna) era desemnată puterea lui pe mare şi pe uscat; Cicero (lib.II, De N.D., p.m.39), însă, este de părere că etimonul este *nando*, precum *Portuni* de la *Portu*, fiind schimbate doar primele litere; alţii susţin că s-ar trage de la verbul νυπτω („a spăla"); aceasta numai dacă admitem o raţiune ridicolă νηπτος (probabil de la νηπιος, „care nu vorbeşte, pueril", N.T.); se spune că ar fi stat la originea numelui, căci s-ar fi auzit o voce şi s-ar fi constatat a se fi arătat chipul lui Neptun: că era un copil, judecând după ţipăt şi mulţi ştiu că această formă şi această aparenţă care se prezintă în ape, sunt folosite ca un test de vedere? (nu ştim la ce se referă; poate ţine de istoria oftalmologiei în Suedia, N.T.)

§14. Se spune că Neptun este la fel de frumos ca *Thekur* (Edd. In Attins-Kennings, 120) şi totodată cu mâna promptă πολυχεις („cu mâini

multiple", „cu mâna forte"), gata de a face semne, frumos şi puternic ca Hercule, după cum îl numeşte Vergilius în **Eneida** (VII, v. 656), ca Romulus cf. Cicero (lib.I, **De Divin.**, p.m.102). La Plaut (**Bacchid.**, XI, II, 38) găsim cu sensul de „frumos" adj. *puternic* (*fortes*). Cei vechi foloseau frecvent adjectivul şi respectiv adverbul *puternic, tare*, în loc de *frumos* (de fapt, îl recunoaştem şi în limbajul actual al tinerilor noştri, N.T.). Grecul foloseşte *πολυχειρ* („cu multiple mâini", „cu mână puternică"). Şi spre a-i imita pe Greci şi mai mult, Romanii au luat sintagma *αγαθος καλος* („bun ca frumuseţe") pe care au redat-o în *bonus fortem*, însemnând acelaşi lucru, după cum *malus* din *κακος* înseamnă „urât" (v. Palut. **Mil. Glor.** IV, III, 13) şi Iul. Caes. Scal., lib.I, **De Causs. Ling. Lat.**, c.XXII); *optimus* („cel mai bun") este folosit cu sensul lui *fortissimus* („cel mai puternic"), precum la Greci *αριστος*, „cel mai bun", cu sensul de „cel mai puternic" (Curt., lib.X, c.V, conf. Sallust. Jug., XCII, 10, Bernec. Ad Just., lib.XII, c.XV, 9; Horat. I, Od. XV, Sallust. I, III, 31 şi Just. VIII, c.II, 4).

§15. Dar să revin la fecioare care puteau fi numite şi păsări, ale căror tunici cu mânecile lăsate păreau a fi aripi; apoi cu părţile laterale nesigure şi libere, care cădeau în jos, păreau a fi nişte santinele; cu chipurile acestea erau împodobite, după cum distingem clar, manuscrisele celor mai vechi legi. Acesta este şi sensul pe care îl dă Plaut în **Foen.** (d. V, II, X, 5): „Dar ce, aceasta este pasăre, cea care a sosit acum îmbrăcată în tunică?"

§16. Tocmai de aceea, nu fără temei, vei remarca ceva special pe însemnul celor sfinte, fără îndoială, două fecioare purtând cununi, exact în acelaşi chip în care vedem pe monumentele de piatră pe Zeus încins cu coroane. Vezi la Olaus Magnus (**Hist. de Gent. Septen.**, lib.II, c.XXIII). Deşi tratează aceasta mai puţin metodic, căci acele însemnuri ale Regatului Sveoniei nu au fost trei coroane, o modă explicată ca învechită şi de mult părăsită, din raţiunile unui drept foarte explicit. Despre aceste lucruri e bine a fi consultat, printre alţii, şi clarissimul Schefferus (lib.Sing. **De Antiq. Regn. Sueon. Insign.**), la care vei găsi clarificată imaginea (însemnul) Imperiului la Goţii care se aflau în afara graniţelor patriei. „Ei erau obligaţi să poarte un scut împărţit în patru părţi, după cum urmează: în partea dreaptă de sus, patru spade negre pe un fond auriu; în partea stângă sus, trei coroane de aur pe un fond sângeriu; în dreapta jos, un leu de culoarea măslinei, ţinând în labe o secure amazonică, pe un fond alb; în stânga acestuia era reprezentat un

leu pe un fond auriu." Vezi şi opinia lui Joh. Rub. (**Just. et Jur. Regn. Nav.**, p.VI, q VII. Burg. c.XLIX) şi pe cea a lui Alph. De Villa Diego (**Chron. Goth. Regn.**, p.m.XLVII şi XVII) care afirmă că Leul, pentru că se află pe valuri a fost neapărată nevoie să fie prevăzut cu un scut; acesta este văzut de Mariana (**Hispan. Annal. Lag.**, lib.X, **De Mig. Gent. Cod. Vestust. Legum patriarum**) altfel: imaginea leului înălţat deasupra a trei râuri, recunoscut ca atare şi la Lazius, nu e de regăsit în nici unul din codicele vechi de legi paternale.

§17. Deja mult lăudatul Alphonsus (**Chron.**, p.m.XV) a văzut foarte corect numărul sacru impar al trepiedului la sacrificiile Goţilor, avându-se în vedere Pythagora, Zamolxis şi Diceneu.

§18. Că este corect arătat însemnul celor doi lei îngemănaţi, în afara monumentelor neamului nostru, ne-o confirmă şi mărturiile altor scriitori. Fără îndoială că acesta este cazul marii zeiţe generatoare de zei, *Terra*, al cărei cult cu totul străvechi şi a cărei obârşie porneşte de aici - este înfăţişată trasă de doi lei. Vezi ce spune Macrobius (**Sat.**, d.l. I, XXI) în interpretarea lui Isaacus Pontanus (Gioviano Pontano, 1426-1503, om de stat, poet şi istoric italian, unul din cei mai mari scriitori italieni ai secolului al XV-lea, N.T.), cât de mult diferă în această problemă foarte importantă, de Lucan, Claudian şi Lucreţiu. Îmi vine greu să mă abţin a nu cita câteva versuri din Lucreţiu (lib.II, **De R. N.**) în care este vorba de mama Zeilor:

„Pe aceasta vechii poeţi eruditi ai Greciei au cântat-o

Descriind-o ca pe o zeiţă sublimă călătorind prin văzduh

În caru-i la care erau înjugaţi doi lei."

Iată cum a cântat-o Vergilius (**Aeneid.**, lib.III) în gingaş curgătoarele-i versuri:

„Cybele, mama de-aici e; de aici corybanticul cântec,

Codrul Ideic de-aici şi taina jertfirii cea vecinic

Mută şi leii-nhămaţi la carul înaltei zeiţe!"

Şi din nou în cartea a X-a:

„Aeneica luntre

Tutor în frunte plutea-mpodobită cu leii troianici,

Ida deasupra, cea dragă de-a pururi fugarilor Troiei." (trad. G. Coşbuc)

Acelaşi lucru spune Ovidiu în Cartea a X-a a **Metamorfozelor**: „Cu dinte domol muşcă leii din frâul Cybelei". Comp. Cicero. lib.VII, **In Verr. Orat. X**, p.m.274; Cic. lib.II, **De Lag.**, p.m.174; Ovid., lib.II. **Fast.**. Cuvintele *Cybele* şi *Idaea* din versuri apar în inscripţiile de pe piatră, *Idagud* - fiind aceeaşi cu *Terra* şi *Vesta* - *Εσια* la greci, precum şi *Ευσια* şi *Ουσια*, dacă dăm crezare autorilor vechi, după Platon (**Crat.**, p.m.316); la Vergilius (lib.I, **Georg.**) apare *Vesta mater*, la Vergilius şi *Terra mater*; la Lucretius şi Tacitus (**De R. N.**, lib.V; Tacit. **De mor. Germ.**, c.XL); mai este numită chiar şi *prima Deorum tellus* („cel dintâi Pământ al zeilor") şi *Phrygia mater* („mama Frigia"), la Vergilius (**Aeneid.**, lib.VII):

„Cheamă pe geniul acestui pământ, şi pe Tellus, pe-ntâiul

Zeilor mari şi pe nimfe ...

Dânsul le cheamă: pe Jupiter Iaeus şi pe frigica Mamă." (trad. George Coşbuc)

Homer (**Il.**, XIV) o numeşte *mama Tethys* (*Μητερα Τηδιν*), iar Ovidiu (**Met.** I) o numeşte *Magna parens*; Lactantius însă (Placid. Narrat. Fab. I, Fab. V); Suet. **Jul. Caes.**, c.VII), îi spun *Parens Terra* („tată pământ"); la alţi autori apare sub forma *omnium parens* („părinte, tată al tuturor") sau *Mamă a tuturor muritorilor* (Livius, lib.I, c.LVI), iar la Lucretius (**De R. N.**, lib.II), *omniparens* („părinte a toate").

Şi această zeiţă la latini este Ceres, de la care se nasc fructele, ca şi Geres; prin schimbarea primei litere s-a obţinut *δημητηρ* ca şi *γημητηρ*, cum este cazul la Greci, căci de la ei a fost numită astfel, de la cuvântul *γη*, „pământ" şi *μητηρ*, „mamă". Sau prin sincopare ca *Δημομητηρ* de la *δημος*, „popor", ca să fie *mamă sau hrănitoarea popoarelor Δημομητηρ δεα*, „zeiţa Ceres" (v. şi Cic. **De nat. Deor.**, lib.II, p.39 şi lib.III 72; Eurip. În **Bacch.**; Plat., **Cratyl.**, p.m.317). După cum demonstrează Diodor (lib.III, p.m.133), *mama care hrăneşte* s-a mai numit şi *Frigga, Frygia, Freya, Disa, Tita* şi *Τιταια* lui Atlas; ea a fost socotită cea mai veche şi cea mai religioasă dintre toţi zeii. De aici Cicero (lib.IV, **In Verr.**): „Ceres este cea mai veche şi cea mai religioasă, este principiul tuturor lucrurilor sacre care există la toate popoarele". Şi, ca să învăţăm dintr-o dovadă foarte clară, am scris nu *cerimonias*, ci *ceremonias*, căci

aşa este mai corect, căci începuturile ceremonialurilor s-au născut de la îmbelşugata Ceres. De aici şi interpretarea: Ceremonia *Δημητρια απο της Δημητρος* (Ceremonia = Demetria de la Demeter). Sunt unii care cred că vine de la oraşul *Caere* şi *Caeretanis*. Vezi şi Festus (scriitor latin din secolul II / III, autor al rezumatului tratatului lui Flaccus Verrius **De significatione verborum** - Despre semnificaţia cuvintelor, N.T.), precum şi Valerius Maximus (lib.I, **Exempl. Mem.**, c.I. n. 10). Aşa cum o mărturisesc, printre alţii, şi Cl. Thysius şi Josephus Scaliger, se arată că de către cei vechi s-a spus *Cerus Sanctus*; de aici, lui Janus i s-a zis *Cerus Manus*, aceasta însemnând „creator bun", căci cei vechi spuneau *manus* pentru „bun", după cum apare în *carmen saliare* şi de aici derivă cuvântul *ceremonie*, chiar şi fără sufragiul celor vechi, consideră Borrichius (**Cogit. Descript. Voss. De vit. Serm. Voc.** ***Ceremonia***). Iarăşi Cicero (lib.VII, **In Verr. Orat. X**, spre final): „Te cinstesc şi pe tine Ceres, stăpână peste cele sacre, care, prin credinţa oamenilor şi religiile practicate, sunt menţinute mai departe, dar şi prin mărețe ceremonii secrete; căci de la ele sunt şi începuturile vieţii şi hrana şi exemplele de omenie şi blândeţe a legilor şi moravurilor date oamenilor şi cetăţilor şi, se spune că s-au votat decrete prin care se permite practicarea cultului nocturn şi altora, ba chiar şi Numizilor" (popor african, N.T.). Vezi şi Titus Livius (lib.XXIII, c.XXV), Suetonius (**Calig.**, c.LIV, **Galb.**, c.IV) şi Tacitus (**Historii**, c.II, c.68)

§19. Cuvântul *Disa* care la Sciţi şi la Geţi este *Tabeti / Ταβιτι*, înseamnă „bucurându-se de", „sătul de mâncare", „saţietatea hranei", afirmă Herodot (c.IV, c.LIX), iar pământul scitic şi la greci se numeşte *Απια*, *Aefia* („bogăţie") pentru că are bogăţii şi conţine ascunse în el, bogăţii de orice fel. *Ops* este „opulenţă" la Plaut (**Cistell.** II, I, 39) şi *Herthus* la Tacitus (**De Mor. Germ.**, c.XL). De aici şi Cicero (lib.III, **De Nat. Deor.**, p.70): „Pământul însuşi este o zeiţă şi aşa este conceput: şi ce este atunci străbunul *Tellus* („pământ")?, fiindcă tot ceea ce este fertil ţine de femei şi se naşte din ele - copilul odată născut, se hrăneşte şi creşte. La fel se întâmplă cu toate celelalte însufleţite, le hrăneşte cu toate bunătăţile, se menţin şi se bucură de viaţă şi tot pământul le primeşte pe toate cele moarte şi le ascunde la sân." Vezi şi Cicero (**De Nat. Deor.**, lib.II, p.m.42 şi lib.III, p.70) şi Suetonius (**Vit. Tib. Ner. Caes.**, c.LXXV) şi Lucretius (**De R. N.**, lib.I), vorbind despre sânul Pământului-mamă: „...Când pe acestea tatăl Eter le-a aruncat în sânul Pământului-mamă" (este vorba de seminţe, N.T.). La Hesychius găsim pentru conceptul de *pământ-mamă* şi *Nutrix* („hrănitoarea") *Diana* şi

mater şi *Rhea* şi Demeter şi Artemis, dar nu o Artemis *perfectă*. cum mai puţin corect ne-o înfăţişează interpreţii, ci o Artemis în stilul lui Sofocle (**Mag. Nepot. Themist.**, III, 4, Sophocl. **Oedip. Tyr et alibi saepis Herod.**, d. cap.). Aşa o găsim şi la Herodot, o Artemis *de origine scită* pe care părintele istoriei o numeşte *Αρτιμπασα* şi căreia în gotică îi corespunde *Artimpasa - Terra Dea* („Zeiţa Pământ") din care îşi trage originea şi *Αρτεμις* - Artemida la greci (Este extrem de meritorie, trebuie să recunoaştem, modalitatea în care Lundius, despicând firul în patru, lămureşte inclusiv probleme de etimologie, pentru a clarifica corect un fapt de cultură strămoşesc, N.T.). De aici şi titlul de onoare al unei legi *artirbolcker* (**Artibolcker legum W. Goth. Plat. in Orat.**, p.m.318). Nu ne împiedică nimic să socotim că numele acesta este derivat dintr-o altă sursă - Platon l-a luat de la Socrate - căci este totuşi diferit în comparaţie cu celelalte vocabule referitoare la zei. Şi nici nu e de mirare, când este un fapt mărturisit de chiar multiplele nume de la greci că ei le-au primit de la noi. Astfel şi celelalte nume scitice ale zeilor, aşa cum sunt ele enumerate începând cu Herodot, au formă gotică (adică getică), aşa cum am arătat la locul potrivit. Căci cea care la Greci este *Diana*, aceeaşi va fi invocată ca *Lucifera*. Aceeaşi, la Romani, va fi *Juno lucina* care este una şi aceeaşi cu *Diana omnivaga* („Diana cea care rătăceşte pretutindeni"); că este socotită zeiţa care întreprinde şapte plimbări (numărul şapte la greci însemna „mult", de fapt „ceva necuantificat", regăsit frecvent şi mitologizant, N.T.) (Plaut. **Aulul.** IV, VII, XI; **Turn. ad all. loc.**). Căci aşa după cum de la *Medicus* („medic"), *Medici*, *Medicinus*, *Medicina*, se subînţelge şi adjectivul *tămăduit*, dar şi substantivul *artă* (medicina era considerată o artă), tot aşa de la peşti *pisci, Piscinus, Piscina* şi inclusiv *aqua* („apă"); de la *Rex* („rege"), *Regi, Reginus, Regina* şi subînţelege şi femininul *fiică, soţie*; tot astfel de la *Lux*, *Luci, Lucius, Lucinus* şi *Juno Lucina* (în ambele cazuri, Lundius evidenţiază familia lor de cuvinte, N.T.), după cum remarcă Scioppius (**Parad. Lit. Ep.** V; Jul. Caes. **Scal.**, lib.IV, c.XCI; Virg., lib.VI, **Aeneid.** şi lib.X; Cic. d. lib.II, p.39) căreia, după aceea, din economie de limbă, i-au zis *Luna*. Vergilius (**Aeneid.**, lib.X) numeşte pe Diana *Trivia*, precum şi *Hecate, Proserpina* şi *Juno inferna*. Vedeţi, dar, câte alte nume de zeiţe i s-au mai adăugat Lunii! Vezi şi Macrobius (l.c.) şi vezi şi Herodot (c.XI, c.CLVI, **Gal. in not.**) şi notele făcute la Eschil de către strălucitului Gallus, care numeşte, foarte corect de altfel, pe aceeaşi zeiţă, când *Diana*, când *Luna*, când *Proserpina*. Iată şi la Cicero (d. lib.II, **De N. D.**, p.m.36 şi 39), care în situaţii mistice ale Celor Sacre o

numeşte pe *Diana, Luna* (**Nat. Com. Myth.**, lib.III, c.XVII şi c.XVIII), pentru că de la aceeaşi multe fiinţe rămân şi curg, din care fiinţele se hrănesc şi cresc şi ajung din nou de unde s-au născut, adică pe pământ. De aceea la Sofocle (**Oedip. Tyr.**) Pământul este numit *zeu tutelar*, de către cor, iar de către Vergilius (lib.I, **Aeneid.**) *regina zeilor*. După cum Jupiter este numit de către Plaut (**Capt.** III, IV, 89) *Rege al zeilor şi al oamenilor*. Luna Pleiadelor, afirmă Diodor din Sicilia (lib.III, p.m.133); la Greci *Μηνη*, în dorică *Μανα* şi în gotică *Mana* (de unde *manadager*, cuvânt întâlnit foarte des în dreptul nostru naţional). De ce n-ar fi fost numit şi *μενδιω* sau *μενδιν*; căci Hesychius (p.261, **Palmer. ad h.**, p.n. 11) o numeşte *Βενδιω* sau, după cum citeşte Palmerius, *Βενδιν* sau *Βενδειαν*. La Cicero (**De N. D.**, lib.II, p.39) este o poreclă ce i se aplică Dianei la naştere; pentru ca odraslele ei să se maturizeze au nevoie de vreo şapte sau chiar de vreo nouă luni; şi pentru că în acest interval iau masa (*mensa*) împreună, s-au numit *luni* (*menses*). În scrierile Eddice, Diana mai este numită şi *Vanadis* şi *Vanagod* şi este sărbătorită ca *zeiţă a sciţilor*, *Zeiţă nordică*; aşa apare şi la Lucan (**De B. C.**, c.I şi c.III); tot aşa este zugrăvită Diana şi la Vergilius (**Aeneid.**, c.XI).

„Vino, căci arcul Dianei şi ţie-ţi va stinge trăirea!
Tracica fat-a vorbit şi din cucura de aur ea smulge
Iute săgeata, şi grabnicul arc îl întinde cu gemet;
Trage-ndelung şi puternic, şi iată se-ndoaie cu totul
Arcul din capete-acum, şi mâinile fetei se-mbină
Stânga pe fier şi lipită de sân, e cu dreapta pe coardă."

(trad. George Coşbuc)

Hesiod, în **Theogonia** o numeşte *Diana cea care se bucură la vederea săgeţilor* (*Αρτεμις Ιοχεαιρα*).

Cum spuneam, Diana a fost sărbătorită mai întâi de Sciţi şi apoi cultul ei, din regiunea nordică şi Sciţia, s-a răspândit pe întreaga suprafaţă a pământului. În **Faptele Apostolilor** (c.XIX, v. 27), se face menţiunea *Dianei din Efes* al cărei cult s-a răspândit din Asia pe întregul glob (*„Then hela Asia, och hela Werlden dyrkar"*); preoţii ei erau toţi eunuci şi paznicele ce o însoţeau erau toate fecioare. Ei erau numiţi cu un termen general *Megabyzi*, însuşit şi de elini, sub forma de *Μεγαβυσος*, dar acest cuvânt este de origine gotică, lucru ignorat de

interpreţi. Semnificaţia acestuia este: „o femeie făcută dintr-un bărbat care mai înainte fusese bărbat, dar lipsindu-i testiculele i s-a zis de către străbunii noştri *Gallar*, pentru că ei nu puteau să conceapă copii; vine de la *galla* sau *gâlla*, însemnând „a castra", „a tăia testiculele", sens pe care acest cuvânt şi l-a păstrat până astăzi şi cuvântul mai este încă folosit la noi. La Suetonius (**Vit. Sug.**, c.LXVIII) găsim sintagma *Galli matris Deum Tympanizantes* („tamburii slăvesc pe zeul Mamei Galla"). Ca şi la Juvenal (**Sat. XX**, p.20, v. 16 şi **Sat. VI**, p.65, v. 24): „Intră carul zeilor şi al Mamei şi urcă un ins jumătate bărbat, cu o înfăţişare respingătoare, un ins care nu avea organe genitale, pentru că îi fuseseră tăiate testiculele, un fel de Lampris (muzician vestit) intră cu o cohortă veselă şi cu tamburi; un cântăreţ din flaut îmbrăcat ca un plebeu şi purtând o pieptănătură frigiană". *Antistes* („dirijorul") a fost numit uriaş, pentru că şi ceilalţi sacerdoţi - mai mici - care cântau la tambur, erau pe jumătate bărbaţi. De aceea şi Plaut (**Poen.** V, 38) şi Lucretius (**De R. N.**, lib.II, p.m.75) o cântă ca atare.

„Şi de aceea, pe drept, e numit el şi Mama cea Mare,
Mamă a tot ce e viu, zeităţi, animale şi oameni.
Vechii poeţi învăţaţi ai Eladei ne spun despre dânsa
Că ne-a venit din ai Frigiei munţi, din senine lăcaşuri,
Stând pe-al ei car şi mânând o pereche de lei prinşi în hamuri.
Astfel ne-arată că-n spaţiu, pământul cel mare atârnă
Fără nici o putinţă pe alt pământ reazăm să aibă.
Mamă din Ida numită-i de multele neamuri de oameni,
După străvechile datini, şi-i dau ca tovarăş o ceată
De frigieni, căci se spune că ţarina lor fost-a întâia
Care rodind, apăru în ogoare al holdelor aur.
Preoţi îi sunt eunuci, arătându-ne astfel că fiinţe
Care au batjocorit vreodată a Mamei putere
Ori făr' de recunoştinţă au fost cu părinţii, pierdut-au
Dreptul să nască pe lume urmaşi ca să-ntindă a lor viţă.

Bat ei cu palma în tobe întinse şi sună-n ţimbale,

Surlele te ameninţă cu mult răguşitul lor sunet

Şi frigienele ritmuri de flaut aţâţă-al tău suflet:

Poartă aceştia şi suliţi, ca semn al mâniei aprinse

Ca să-ngrozească, să umple de teama măreţei zeiţe

Gloata ce uită de bine şi-n inimi e fără credinţă."

La fel şi Catul (**De Berecynth. et Aty** LXIV, p.m.36):

„Cu mâinile ninse a început mama ta, Cybella,

să cânte la timpan şi tubă în casa ei din Frigia

şi la flautul pe care frigianul şi l-a făcut din trestia cea plecată ..."

Iată ce e demn de notat aici: *Terra* a fost numită la noi mai întâi *Frigga* sau *Frygia*, *Jo* şi *Gio*, ba chiar şi *Goia*, după cum am arătat mai sus, şi ei îi era consacrată luna numită *Goimanat* cu titlul aceluiaşi sacrificiu *blot til arbotar* („pentru o recoltă bună", „pentru redobândirea recoltei"). Pentru că printr-un sacrificiu săvârşit conform ritualului, trebuia împăcat şi numenul (i. e. obţinut asentimentul zeului) şi era şi pacea mult dorită. De aceea s-a căutat un anume termen: la Macrobius (lib.III, c.V) şi Tacit (**De mor Germ.**, c.IX) s-a chemat foarte corect prin *litare*, „a găsi măruntaiele favorabile / a face sacrificii care să fie bine primite". Deci, *a sacrifica* înseamnă *a oferi* ceva sfânt, *Blotha Afgudhom blotha = diis hostiis litare* („a aduce jertfe zeilor duşmani / a îmblânzi zeii"), după cum reiese din Plautus (**Poenul.** II, IV):

„Eu sunt nefericit astăzi, căci am sacrificat şase miei zeilor mei foarte mânioşi şi totuşi nu am putut îmbuna pe Venus, să mi-o atrag de partea mea. Pentru că nu pot să-i aduc jertfe (*litare*), ca să-şi întoarcă faţa ei spre mine, am plecat de acolo furios".

Acest *litare / lutare* vine de la *luo* care înseamnă „eu purific", căci sintagma *απο των λιτων* = „de la / prin rugăciuni", afirmă Turnebus (ad. h.l.) nu poate justifica verbul *litare* care are, cu siguranţă, o origine getică. Căci *Lita / Litha / Leda* înseamnă „a adapta", „a uni", „a concilia", „a reconcilia", „a împăca". De aceea are dreptate Servius (**Comentarii** la c. a IV-a a **Eneida**), când spune: când spunem *litamus* (

„aducem jertfe zeilor"), spunem *placamus* („împăcăm zeii"): iar Suetonius în **Vit. Jul. Caesaris** (c.LXXXI, id. Neron. Claud. Caes.. CLVI), la fel şi la M. Salv. Othon (c.VIII), iar la Vergilius expresia *sacrisque litatis* înseamnă „prin împăcări şi sacrificii / prin jertfele împăcării". De asemenea, la Titus Livius (lib.IX, c.XIV) *litatum* este „ca să ne putem atrage zeii de partea noastră". Victima trebuia să fie jertfită, de obicei în luna februarie *i Upphasi Manadar thess er Februarius heiter / at Goi*, după cum reiese din legenda lui Olof (**Olofs Sagu**, c.LXIX) (Sigur că acesta este *valah*, nume al mai multor regi suedezi. norvegieni, danezi etc. - toţi valahi la origine - numiţi OLAF / OLAV / OLOF / OLUF, cu atât mai mult cu cât originea cuvântului e getică. N.T.). Cel mai bun moment al sacrificării era socotit a fi începutul lunii: „*Nar Trättandagz Ny i fulla fahr / A Disa Ting i Upsalom star*" (vezi şi **Hervar. Saug.**, c.XIX, Olufs Saug, c.LXIX, Tacit., **De Mor. Germ.**, c.XI şi Herod., lib.II, c.XLVII).

La Egipteni şi la alte popoare aveau loc pe lună plină, acest moment fiind considerat *timpul sacru al Lunii*. Şi dacă circumvoluţiile pământului - *Disanos* - au fost deja demonstrate, după cum aud, de către strălucitul Rubeckius, printr-o singură manevră se vor intercala fiecărui an minuscule particule, cu ajutorul cărora se va ajunge să se numere secolele retroactiv; se înţelege de la sine, la ce epocă îndepărtată vor fi trimise începuturile jurisdicţiei generale a Sueonilor şi Goţilor? De bună seamă că în codicele-manuscris de legi, pus la punct de cel care odinioară a fost asesor al curţii supreme regale, mult iubitul meu tată Carolus Lundius, se atestă că în secolul al XVIII-lea de la Facerea Lumii s-au pus bazele consiliului general al Sueoniei.

§20. Aşadar, este clar că Venus este una şi aceeaşi cu Freya şi cu mama zeilor. Cuvântul *Venus* vine de la goticul *van*, *ven*, însemnând „frumos,-ă", de unde şi urarea *Vinnula, Venustula*, la Plaut (**Asin.** I, II, LXX), „atingând drăgălaş, uşor", corespunde lui *Vinnlig / vennlig / lustig* din gotică, respectiv germană; Isidor deduce „a mângâia, dar nu fără a şti ea" (**Orig.**, lib.II), Cicero (**De N. D.**, c.II, p.m.40) opinează că *Venus* îşi trage numele de la *venire*, „a veni", de aceea i s-a zis şi *Veniendo* („venind"), pentru că *această zeiţă vine în toate împrejurările* şi de aici şi substantivul *Venustas*, „frumuseţea fizică a unei femei, farmecul ei". Scioppius (**Susp. lect.**, lib.IV, **Ep. XXI**) este sigur că vine de la verbul *a veni*; Apuleius (**Met.**, XI) o numeşte Diana, Juno, Venera şi Bellona; Plutarch (**Vit. Crass.**) îi spune *mamă a Zeilor*. Socrates, după

Platon (**Crit.**, p.m.318), relatează că ar avea radicalul *αφρου*, cuvântul *αφροδιτιου* însemnând „spumă", legat de naşterea ei (din spuma mării), cf. Cicero (**De N. D.**, lib.III, p.m.71); Cl. Ursinus ad Fulg. (**Myth.** I, II, tit. Venus) face legătura cu actul sexual legat de etimonul *αφρος* care înseamnă „spumă" în elină; Macrobius (lib.III, c.VIII) vorbeşte de reprezentarea lui Venus la ciprioţi: cu trup bărbătesc, îmbrăcat femeieşte, cu sceptru şi de statura unui bărbat. Tot astfel strămoşii noştri o reprezentau îmbrăcată pe *Freya* şi având testicule; Adamus Bremensis (**De sit. Dan. et reliq. Sept. Reg.**, c.CCXXXIII) imaginează organele genitale ca fiind uriaşe ca cele ale lui Priap, zeul plăcerilor, destrăbălărilor = *Fricconis* (cuvântul nu figurează în Quicherat, dar cum nu este primul cuvânt latinesc pe care nu-l găsesc în acest mare dicţionar latin-francez, bănuiesc că suedezii la acea vreme dispuneau de dicţionare mult mai ample; am dedus că este vorba de sexul bărbătesc, N.T.). Priap al *Pathicei* vrea să spună „al copilei" (*puellae*), pentru că *pathicus* („pătimaş") este cel care pătimeşte din cauza lui Venus, în probleme de dragoste. Vezi şi Scioppius (**Ad h. l. Priap Carm.** XLVI şi **Carm.** LXXXVIII) la care prin expresia *fosa incvinală* se subînţelege „femeile"; de asemenea, „ogorul femeiesc", ca şi „plugul-brazdă", activităţi prin care noi suntem bărbaţi (cred că metafora agrară la care s-a recurs sugerează actul sexual, N.T.). De aici şi *Fricco* în scrierile **Eddice**, *Frey* şi *Bropr Freyo, oc Vanagop*, „fratele Freyei şi zeu al Sciţilor" (**Edd. Myth.** XXII; **Bannr partur Ed. tit. Freya Kenningar**), *Af hennar (Freyo) nafni er pat tignar nafn / at rikr konar ero kallaphar frur* („De la numele aceleiaşi Freya se numesc şi femeile mai cinstite - Frur"). Festus notează că la Roma, Venerei i s-a spus *cea frugală*, zeiţă căreia i s-a dedicat şi templul numit *Frucinal* sau *Fruginal*. Chiar şi cuvântului gotic *afrô* îi corespunde în greacă *Αφρος*. Iar în străvechile legi gotice întâlnim *Huusprea / Huusfrea*, iar în inscripţii *Huusfru*, ceea ce înseamnă *mater familias* („şefa gospodăriei, a casei"); acest cuvânt se mai regăseşte în nenumărate alte locuri, atât la vechii Romani cât şi la alţii; la Plaut (**Amphit.**, II, II, 201), Junona este cea care ţine socoteala casei, adică este *mater familias*: „Jur pe regatul regelui suprem şi pe stăpâna casei, Junona." Socot chiar cu tărie că soţia bărbatului a fost numită din stimă Junona. Din nou Plaut: „Ah, Junona mea, nu se cade să fii aşa de tristă cu bărbatul tău, Jupiter". Juno va fi numită *Sif* în legenda **Trojamanna (Trojamanna Saugu**, p.m.XI); vezi şi Augustinus (**De civit. Dei**, c.XXIII). Se spune *Fricco* deopotrivă, precum şi *Tellumo*, de la forţa masculină, şi *Tellus*, de la forţa feminină (*Tellumo* este acelaşi cu

Tellurus, divinitate prezidând fertilitatea solului: *Tellurus*, zeu al pământului, N.T.). Acelaşi lucru se spune şi despre Isis a Egiptenilor şi pe care ei o confundă chiar cu Luna, susţine Plutarch (**De Isid. et Osirid.**). Dar, după spusele lui Diodor (**Bibl. Hist.**IV, p.m.232), egiptenii socot pe Ceres a fi una şi aceeaşi cu Isis (*«Αιγυπτοι μεν λεγουσι την τε Δημητραν και την Ισιν την αυτην ειναι»*). Ca să nu-l uit pe Horus al egiptenilor care este reprezentat de obicei, ca un adolescent cu discul aşezat la picioare, cu sceptrul în dreapta, iar cu stânga sprijinindu-şi bărbia. Aceasta este mamă a zeilor – *Ασταρετη* (Astarete) - la Fenicieni, Sidonieni, Sirieni, Tyrenieni; *înflăcărata* o numeşte Cicero (**De N. D.**, lib.III, p.m.71), la Africani este *Urania*, la Sirieni *Mylitta*, la Persani *Mithra* sau *Mama*, adică născătoare şi mamă, cum reiese şi din scrierile altora, şi cum este demonstrat şi de Thysisus (**Ad. Val. Max.**, c.I, n. I spre final). Darius, prin gura lui Curtius (lib.IV, c.XIII), îl invocă pe *Mithra*, Soarele cel sfânt şi focul veşnic. Despre Soare ca zeu al Perşilor vorbesc Strabo (lib.XV), Justinus (lib.I, c.X) şi Curtius (d. l. c.XIV). Ce să spun mai mult? Soarele se manifestă prin căldură, Luna prin umoare, aşa cum s-a demonstrat deja de către Teologia profanilor. Din aceste uniri ale lucrurilor, pe bază de ritual, ia fiinţă generaţia. De aceea, Diodor din Sicilia (**Bibl. Hist.** I) susţine că există doi zei veşnici, apăruţi înaintea tuturor celorlalţi zei - Soarele şi Luna; graţie lor s-au născut primii oameni în Egipt, de aceea sunt adoraţi cu chipul împodobit după revărsarea Nilului, căci din căldura Soarelui care urcă printr-o mişcare sigură şi cu o umoare potrivită, se văd des apărând, fără sământă, pe pământul arat, unele animale perfecte, altele mai puţin perfecte. Pe el l-au numit Osiris, pe ea Isis, desigur dintr-o anume raţiune a numelor au fost astfel numiţi; vezi şi Diodor d.l. p.m.4,5,6,7 şi Lucretius, **R. N.** II, spre finele c.II, unde se plânge de slăbiciunea vârstei în general şi a pământului în special, prin următoarele cuvinte:

„Chiar de pe-acum slăbiciunile vârstei le vezi şi pământul
Secătuit abia naşte mărunte-animale, când el e
Cel ce-a făcut orice soi, ce a crescut uriaşe fiare."

Şi imediat:

„El, apoi singur, prin voia-i, întâi pentru toţi muritorii
Holde în aur făcut-a şi îmbelşugate podgorii."

(trad. O Murăraşu, Ed. Minerva, 1981)

Ba chiar adaugă că din nesimţitoare lucruri s-au născut animale, căci din bălegarul cel negru au ieşit viermii. Chiar mai clar decât până aici şi mai bogat vorbeşte în cartea a V-a (p.m.206):

„Că şi pământul, şi focul la fel sunt supuse pieirii
Că nu-i deloc îndoielnic că apă şi aer muri-vor,
Dar că acestea, cum zis-am, se nasc şi sporesc de la capăt.
Iată întâi părticele de ţărnă uscate şi arse
Fără-ncetare de soare, călcate în picioare,
Fac să se-mprăştie-n juru-ne praful cel des ca o pâclă,
Nori plutitori risipiţi în văzduh de puternice vânturi,
Parte din brazde apoi se topesc de-ale ploilor curgeri,
Ţărmuri de-asemeni sunt roase, scobite de-a râului undă.
Însă pe-atâta cât face să crească un lucru, pământul
Despăgubire-şi primeşte: cum fără-ndoială se vede."

Şi, puţin mai departe:

„ ... să nu crezi în a vârstei povară?
Uite şi stâncile smulse sunt rostogolite din munte,
Fără să poată ţinea împotriva sforţărilor vremii
Hotărnicite-n durată! Căci nu ar cădea deodată
Smulse, de-ar fi susţinut dintr-o vreme lipsită de margini
Toate loviturile vârstei, scutite de orişice frângeri.
Uite apoi la eterul ce ţine-n îmbrăţişarea-i
Jur împrejur tot pământul: din el zămislindu-se toate,
Cum unii spun, şi în el reprimind pe acele sfărmate
Fără-ndoială-i făcut dintr-un corp ce se naşte şi moare."

Vezi şi cele ce urmează. Apoi, cercetând cauzele pentru care

chipurile zeilor s-au răspândit pretutindeni, la toate neamurile şi s-au umplut oraşele cu altarele lor, atunci se va ajunge la concluzia că neamul omenesc este nefericit. În orice caz, nici un alt zeu nu a fost atât de mult celebrat şi de către toate popoarele, cum au fost Soarele şi Luna, nu numai la Homer şi Hesiod, dar şi în Scrierile Eddice şi ne-o confirmă *hieroglifele* înseşi. Adăugaţi şi notele diferiţilor scriitori la Justinus (lib.XXXVI, c.II) şi să adăugăm lunile în congruenţă exactă cu Soarele şi Luna. Fiecare zeu este stăpân pe ceva, conform naturii lui. Ceres, pe ogoare, Neptun, pe mări; în funcţie de munca concretă în care se implică, va fi numit zeul *grăpar*, care lucra cu grapa, zeul care îngraşă pământul ş.a.m.d. Zeii toţi sunt întotdeauna puri, integri, incoruptibili şi pe ei trebuia să-i invoci când erai în necaz, conform Plaut (**Rud.**, I, IV, XXXVII): „Acum oricine este acel zeu, să-l cinstim ca pe un zeu / căci ne-a scos din necaz pe noi, nefericiţii, / nouă, săracilor, ne-a întins mâna lui ca să ne-ajute". Zeii nu vor fi împărţiţi în superiori, inferiori şi mijlocii (mediatori), ci în mari, mici şi patelari (< *patella*, o tăviţă pe care i se aduceau jertfe zeului respectiv), adică Larii şi Penaţii numiţi la noi *Alfa blot*; la Plaut (**Cistellaria**, II, 1, XXXVI şi d.f.a. şi s. vers. XLVI) vom regăsi ambele formule şi *medioxum* şi *patellarii*, ambele însemnând aproximativ acelaşi lucru, „intermediari".

Zeii mari sunt 12 la număr, pe care Cicero îi numeşte zeii majorităţii popoarelor, iar de către Ennius sunt incluşi în următorul distih:

Juno, Vesta, Minerva, Ceres, Diana, Venus, Mars,

Mercurius, Jovii, Neptunus, Vulcanus, Apollo.

Zeii trebuia să fie invocaţi cu suflet curat, cu mâinile curate şi cu capul acoperit. Fără îndoială, atunci când te rogi zeilor, trebuie să ai capul acoperit, corpul îndreptat spre dreapta, ochii aţintiţi în pământ, chiar aplecat, capul înclinat spre dreapta, buzele închise ...

§21. În ce o priveşte pe zeiţa Vesta, îl avem la dispoziţie pe Diodor din Sicilia (**Bibl. Hist.**, p.sc.59), care relatează cu obiectivitate: *Προσποιηθτωαι η αυτωθτωαι τον Ερμιω δεδοκεναι τουτους. ως μεγαλων αγαθων αντιους εσομενους. καθαπερ παρ ελλεσι ποιησαι φασιν ον μην τη κρητη Μινωα, παρα τοις λακεδαιμονιοις λυκουργον τον μεν παρα Διος, τον δε παρ Απολλονος φησαντα του τους ειληφεναι και παρ' ετεροις δε πλειοσιν εθνεσιπαραδεδονται τουτο τογενος της επινοιας υπαρξαι και πολων αγαθον διον αντιον γενεσδαι τοις πεισθεισι. Παρα μεν γαρ τοις*

αριμασπεις Ζαδραυσην σοροθσι τον αγαθον δαιμονα προσποιησσασθαι τους νομους αυτω διδοναι, παρα δη τοις ονομαζομενοις Γεταις Ζαμολξιν ωσαυτος τον κοινον Εσιαν παρα η τοις ιουδαιοις Μωσιω τω Ιαω επικαλουμενον θεον ειτε θαυμασην και θειαν ολως εννοιαν κρινωνται τον μελλουσαν ωφελησειν ανθρωπον πληδος ειτε και προς τον υπεροχλον και δυναμιν τον ευρειν λεγουμενων τους νομους απισλεσψαντα τον οχλον. μαλλον υπακουσειος διαλαβοντας. „Legile ne sunt transmise de Mercur (este vorba de legiuitorul Egiptenilor, Mnevus) prin care s-au răspândit bunătăţile mari ale vieţii, căci au fost apoi copiate la Greci, în Creta, ba chiar în Minos, la Spartani, le-a alcătuit Lycurg; unele din ele, le-au atribuit când lui Jupiter, când lui Apollo. Acest gen de copiere admis, la cei mai mulţi dintre ei, ba chiar şi la alte popoare, se spune că prin convingeri a fost cauza multor lucruri bune. Căci la Arimaspi geniul bun a fost Zathraustes. La Geţi a fost Zamolxis împreună cu Vesta; la Judaici a fost Moise, zeul căruia i se zice IAO, şi pretindea a fi fost autor al legilor alor săi. Şi Moise este reprezentat ca zeu bisexuat (*ουν ιευω*). Numele acestui zeu, însă, se citeşte diferit, în funcţie de scriitor; căci se regăseşte nu numai sub formula *Ιαω* şi *Ιευω*, dar şi *Ιαου*, ba chiar şi *Ιαβε* şi *Ιαβαι*. Există chiar unii care socotesc că trebuie să fie scris JAHVO; alţii însă pledează pentru forma *Jihveh*; ba unii susţin grafia lui *Jeheve* şi *Jehve*, iar un altul afirmă că mai corect ar fi să se citească *Jeve*. De asemenea, printre toţi ceilalţi sunt unii care pledează pentru forma *Jehovah* (vezi şi **Drus. Tetr.** c.XI; **Bejer. addit ad Seld. de Düs Syr.**, p.268; **Full Missell** IV, XIV, p.512; **Oliv. Meth. Hebr.**, c.VIII, p.37). În privinţa pronunţării acestui cuvânt se pare că în zadar s-a străduit şi marele om de litere Sixtinus să găsească o rezolvare (**Ab. Am. în Ant. Bibl.**). Iată că din şirul atâtor scriitori vechi şi foarte erudiţi (şi, deşi cu păreri diferite, nu ar trebui să fie condamnaţi pentru aceasta şi să le scadă din prestigiu), s-a desprins opinia nobilului bărbat Isaac Vossius (**De Sib. Orac.**, c.XIV, p.133 şi urm.) care socoteşte că trei litere ebraice, în fapt vocalele **A, E** şi **O**, au fost greşit considerate de rabini ca fiind consoane. Să-l adăugăm aici şi pe Marsilius Ficinus (**Arg. in Min. Plat.** spre final) ale cărui cuvinte au fost date la iveală mai întâi de Diodor: „Toţi făuritorii vestiţi de legi susţin că ei îi datorează lui Dumnezeu invenţia, acesta fiind redat prin diferite nume. Zoroastru la Bactrieni şi Persani, făcând legi prin Horomasis; Trismegistul la Egipteni, prin Mercur; Moise la Judei, mai corect spus, prin Dumnezeu-Tatăl al întregii naturi. Minos la Cretani, prin Jove; Charonda la Cartaginezi prin Saturn; Lycurg la Spartani prin Apollo; Draco şi Solon la Atenieni, prin

Minerva: Pompilius la Romani, prin Egeria; Mahomet la Arabi prin arhanghelul Gabriel; Zamolxis la Sciţi, prin Vesta; Platon al nostru la Magnezieni şi Sicilieni prin Jupiter şi Apollo." Este de adăugat aici şi Diodor, legat de ce s-a spus anterior, referitor la locuinţa subterană în care a intrat Samolse pentru a întocmi legi; Lucanus (**De Bell. Civil.**, lib.V, p.m.123) susţine această idee. Atât monumentele literare, cât şi inscripţiile de pe teritoriul patriei dovedesc şi astăzi că începuturile legilor atribuite lui Apollo şi Jupiter, precum şi mamei lui de pe *Ida*, precum şi cele din toate colţurile lumii şi regiuni, le-au luat de la Zamolxes, căci mai întâi fuseseră promulgate de el (**Er. Ups. Hist.**. lib.I, p.m.2, 3 şi urm.): Totul în concordanţă cu Apollo, Jupiter şi cu preasfânta zeiţă-mama Ida - de care se leagă începuturile legilor la Goţi / Geţi şi la toate celelalte popoare. De aceea chiar la acele triburi la care zeii se bucurau de stimă, există trepiedul străbunului Apollo (adică oracolele lui). Şi, chiar dacă mai rămâneau unele ritualuri profane, Justiţia însă se orienta după modul în care ea era împărţită în comiţiile sfinte şi în conformitate cu spusele zeilor (oracolele), aducându-i-se, de fiecare în parte acestei mari zeiţe (zeiţa Dreptăţii, Themis, fiică a Cerului şi a Pământului) în multe zile de veselie rezervate religiei, daruri sfinte: cu acest prilej aveau loc nu numai treburi legate de justiţie, ci şi orgii, întreceri şi jocuri; apoi, chiar şi consultări pe bază de oracole în legătură cu afacerile publice şi judiciare; şi, în cele din urmă, cu privire la cele comerciale, fiind oprită, în acest timp, piaţa (vezi şi Joh. Magnus, **Hist.** lib.I, c.IX; Olaus Magnus, **Hist. Gent. Sept.** lib.III, c.III; Messen Sveopentap., c.IV, **Chron.**, lib.I, c.VI, p.m.3 şi 4). Nu acelaşi lucru relatează Pláton (**Dial.** I, **De legibus**, la început) despre oaspeţii Atenienilor, căci, în cadrul ospeţelor publice, aveau loc şi exerciţii de război dedicate zeilor Jupiter şi Apollo, înfiripându-se totodată şi legi: erau promulgate legi de către legiuitorii antici pe care le auzeau (prin oracole) de la Jupiter şi Apollo. De ce? Pentru că la Cicero (lib.III, **De N. D.**, p.m.71) găsim dovada clară al acestui fapt: Arcadienii le numeau *Nominoem*, din cauză că Apollo avea tocmai acest cognomen, căci aşa se citeşte corect, şi nicidecum *Nomion* sau *Νομιος*. Denumirea i se trage din *nà* care înseamnă „a ajunge la capătul dorinţelor sale", „a pricepe", „a înţelege", de unde *nama / náma* şi *nimma* care au exact acelaşi sens. De aici chiar şi *No* sau *Noatuna*, „domiciliul înţelepciunii", lăcaşul zeilor şi, înainte de toate, a lui *Niordus*. Or, cu numele de *Nontuna*, până în ziua de azi, există o fermă situată aproape de Upsalla. Cuvântul *Nominnur* şi *Nominos* înseamnă în latină *sapientipotens* („foarte înţelept"), aşa cum

se găseşte la Ennius. De la sus-pomenitul cuvânt *Namen* care la romani este *Nomen* avem o serie de derivate şi forme verbale ca: *nosco, novi. notum. novimen* şi de aici *nomen*, după cum de la *moveo* („eu mă mişc"), *movi* („m-am mişcat"), *motum* („mişcare"), *movimen* („mişcare", „impuls") > *momen*, ne-o dovedeşte Scaliger (**De caus.**, I, 1, lib.IV, c.76). Numele este tocmai un chip / o aparenţă prin care ceva / cineva se face cunoscut: este un instrument al intelectualului sau al lucrului învăţat şi care astfel trebuie să se separe de multe alte cuvinte, după cum spune Platon (**Cratil. sau despre dreapta raţiune a numelor**, p.m.310, nu departe de începutul aceleiaşi cărţi, p.m.332 şi Scaliger d.l. **Plat. in Minoi**, p.m.52): *Nosco* < *Noo*, căci *Noεω* la Greci înseamnă „eu cuget", „înţeleg"; *Noησις*, „înţelepciune", *Nooς* şi *Νους* „minte", „spirit". Şi nici nu trebuie trecut sub tăcere faptul că atunci când anticii foloseau epitetul de *Minous* se refereau precis la Jupiter. Că el a fost introdus în cel de-al nouălea an (de existenţă a Regatului Sveoniei, N.T.), a fost nu atât pentru a purta discuţii contradictorii între comeseni, cât mai ales pentru a se ospăta. Vezi şi Platon, de abia citat, cât şi Plutarch (lib.**Maxime cum principibus viris philosopho esse disputandum**, nu prea departe de început). De aceea, Homer îl numeşte pe Jupiter Minos, zeu al afacerilor, căci, la ospeţe, între pahărele, se discutau şi treburile ţării. Antichitatea abundă în exemple de acest fel. Vezi şi renumitele **Acte** din **Upsala thing** de sub regele Olaus, *Skaut Konung*, în care multe fapte sunt demne de atenţie: printre pahare, se obişnuia să se încheie afaceri şi chiar să se promulge decrete. Iar înţeleptul Gulhiemus Stukius (lib.I **Antiq. Conviv.**, c.XXX; Tacitus, **De Mor. Germ.**, c.XXII) relatează că nu numai la strămoşii noştri obiceiul a rămas până în ziua de azi, dar şi la Greci şi la Traci şi şi la Egipteni şi Persani şi la alţii, era obiceiul să se încheie tranzacţii şi să se promulge decrete, în astfel de împrejurări, adică la ospeţe, chiar dacă nu în număr mare. Vezi şi Tacitus, **De moribus Germanorum** (c.XXII), de la care aflăm că la asemenea ospeţe se puneau la cale şi multe altele, căci atmosfera era propice tranzacţiilor de tot felul. Era sărbătorită până şi judecata universală în cadrul căreia se punea în discuţie necesitatea vreunei schimbări de legi. De asemenea, în cazul că se ivea vreo neînţelegere în textul de legi în legătură cu diferitele afaceri între diferitele popoare, acea lege înceta de a mai fi în vigoare, ba chiar imediat. Cât priveşte pe Jupiter zis minoidul, exact în acelaşi an în care s-a produs o schismă în vechea religie, legile transmise de Jupiter (prin oracole) urma să fie supuse la vot, ne relatează cu eleganţă Valerius Maximus (l. I, c.2, **Extr. n. 1**). Cu toate că imperiul

Suconilor se întindea în lung şi în lat pe tot pământul (p.144), a avut loc în cel de-al 9-lea an o reuniune între regi şi popoare (*Alzheriar thing*), adică un consiliu general al întregii Sueonii. La acesta a fost auzit Jupiter. la nouă ani de la înfiinţarea Regatului Sueon, după cum am arătat mai sus, când lui i s-a spus *Minoidul*. Iată ce relatează Strabon (**Geogr.**, lib.XVI, comp. **Olafs Sagu**, c.LXIX şi CIX): „Căci erau deja nouă ani de când nu mai fusese audiat Jupiter (ca Minos), adică ne aflam la **nouar**, cum spune Platon (**Dial.** I, la început, despre legi); Minos s-a coborât în peştera lui Jupiter şi a primit de la el învăţături, pe care apoi le-a transmis oamenilor". Platon vorbeşte despre promulgarea legilor, comparabil cu situaţia oaspeţilor Atenienilor din Homer. Să adăugăm şi cărţile despre legi în care Platon îl numeşte pe Jupiter *Minos*; iată-l şi pe Adamus Bremensius (**De Sit Dan et rel. Septreg.**, c.CCXXXXIV): «Se obişnuieşte ca după nouă ani să aibă loc o adunare solemnă a tuturor regiunilor Sueoniei spre a-l sărbători. De la această sărbătoare solemnă nu avea voie să lipsească nimeni. Regii şi toate popoarele şi fiecare în parte urma să-şi aducă darurile la Upsalla, iar pentru cei care nu erau prezenţi la acele ceremonii, era pregătită cea mai crudă pedeapsă, în ciuda faptului că se trecuse deja la creştinism. De aici şi cea mai mare *χολιος*, „amărăciune profană", căci dintr-o superstiţie foarte vie pe atunci în Sueonia i se prescria astfel: „nouă zile de petreceri, ocazie cu care se sărbătoreau sacrificiile, iar în una din zile se sacrifica un om împreună cu celelalte animale, aşa încât din nouă zile se făceau 72, în care erau sacrificate animale"» (nu ştiu la ce se referă, N.T..) La fel relatează şi Ericus Upsalensis: „În afară de acestea, avea loc o ceremonie (consacrare) generală care trebuia să fie sărbătorită cu foarte mare exactitate, din nouă în nouă ani, la care trebuia să fie prezenţi toţi reprezentanţii tuturor provinciilor gotice şi să fie încărcaţi de daruri pe care să le ofere; atunci când se făceau sacrificii de oameni şi animale, iar sângele acestora era pe placul zeilor; trupurile acestora erau atârnate de copacii dintr-o poiană din apropiere, socotindu-se astfel că prin moartea celor jertfiţi se vor ivi lucruri divine şi sacre, din care cea mai mare parte se va răspândi dintr-un loc în altul". Lucruri asemănătoare aveau loc şi la Greci, legat de cultul Dianei, apoi s-a răspândit şi la alte popoare, nouă fiindu-ne mai la îndemână sursa lui Dionisios din Halicarnas (**A.R.**, lib.IV, c.XXX). Aceste practici însă, din varii motive, nu au fost admise de acel Consiliu al regilor şi popoarelor, în legile străvechi, ne-o mărturiseşte Hesiod în **Theogonia** (vers DCCC şi urm.). Strămoşii noştri au spus că au respins ideea că începuturile legilor le-ar fi dat Jupiter.

Această opinie este susţinută şi de Jornandes (d. l. c.v.): „Căci şi Zeutas a fost primul mare erudit care a dat legi, după care urmează Samolsc şi Diceneu, despre care am vorbit mai sus." Aşa trebuie interpretate şi incunabulele unde ne întâlnim, ca şi în citatul de abia dat, cu particulele *prius* („mai întâi") şi apoi cu *post* („după aceea"), căci din cauza unei mâini neiscusite se va răspândi la marele public o lecţiune eronată; cum ne mai îngrozesc unele texte istorice încăpute pe mâna unor copişti neinstruiţi!

§22. Un exemplu de acest fel îl constituie *Zentae* şi *Zentas* (în loc de *Zeutae* şi de *Zeutas*), cazuri despre care s-a pomenit în cărţile fraţilor Johannes şi Olaus Magnus şi semnalate şi de Cl. Ludenius (**Prog. edit. Anno MDCLI**). În cărţile acestor doi mari cărturari s-au strecurat, printre alte greşeli, cu totul regretabile, şi scrierea numelui propriu al primului mare legislator *Zeutas*, greşit *Zentas*, fapt care l-a decepţionat pe Ludenius, fiind vorba de neglijenţa copiştilor; la acuzativ va fi *Zeutam* şi nu *Zentam*, cum greşit s-a copiat. Apoi *Deus, Dius* sau *Dis* (de unde şi grecescul Διϛ, trebuie să se scrie în getică Δ = *Th*[16], care în latineşte sună *Dh* sau, mai corect, *Ths*, după cum o demonstrează Bureus (**Runog. parv. edit. post.**, p.I) şi nu, cu totul nepotrivit, transformat de greci în *Z* şi θ, litere care, astfel, sunt permutabile, aşa cum sunt la popoarele din Orient sunt literele din alfabetul ebraic, ע şi צ (**Oliv. Meth. Heb.**, c.I şi VIII); şi cum grupul *Thet* este redat prin *Th* aspirat, dar nu la fel stau lucrurile cu Θ la Greci, al cărui echivalent este socotit a fi în toate cazurile, căci *Tsade* are valoare lui *ts*. De aici şi *theus*, *thius* la Goţi, care la Greci, mai convenabil lor, le este *ζευς*. Desigur, la Dorieni sau la Spartani, ba chiar şi la alţii, după cum ne-o dovedeşte strălucitul Montanus (**Ad Jul. Caes. De Bell. Gall.**, lib.VI, p.m.232), vom avea litera Σ (sigma), aşa că în loc de *Θεος* vom avea *Σεος*. Acesta este şi cazul vocabulei *Θευθ*, care pronunţându-se *Ζοθις* şi *Διος*, va deveni la Latini şi la alte popoare *Deus*. Dar de fapt, după cum vom mai arăta, originea tuturor cuvintelor lor este dedusă din *theus, thius* şi *this* al Goţilor / Geţilor. Şi astfel de la *Ζευς*, cf. Jornandes şi alte surse, avem *Zeutas*. Acest adevăr este susţinut şi de incunabule: „*Thius àr as Girkium skriswat Zeus*". *Thius*, scris de către Greci, va deveni *Ζοδις*. La Sciţi cuvântul *παπανος* însemnând „cel care hrăneşte", o să-l privim ca fiind de origine gotică / getică (ştim de mult că got = get şi gotic = getic, N.T.), căci dacă e *παπας* la Greci, *pappas* la Latini, vine clar din geticul *pappa* care înseamnă „a hrăni" (ştim şi din comediile lui Plaut deja citat, N.T.); este şi cazul verbului *a suge* (*sugere*), idem şi *dy / dya*, de unde

dijke („şanţ pentru scurgerea apei de pe ogor sau din câmp"). De aici latinescul *pappare* (vezi şi Juvenal, **Satira a VI-a**, p.m.70, v.14) şi Persius, **Sat. III**, p.m.167, v.1): „...*pappare minutum / Poscis et iratus mammae lallare recusas* („Papi (sugi) oleacă, ca apoi mânios, cerând ca mai întâi să ţi se cânte, să respingi sânul"). Aici însă verbul *lallare* care vine din geticul *lalla*, în latină nu are un sens diferit de cel getic („a cânta", „a lălăi spre a adormi ţâncii"). Iar Plaut (**Epid.** V, II, 62) foloseşte verbul *pappare* („a păpa") pentru „a mânca": „Pentru sclavul de curând eliberat problema este ce să mănânce" („*Novo liberto res est quod pappet*"). La fel găsim la Varrus (apud Nonium), *pappas*, cuvânt prin care copiii cer de mâncare (iată că ne învaţă istoria limbii române un suedez, ce-i drept foarte erudit, în persoana lui Lundius, el cunoscând această istorie, cu trei secole şi jumătate în urmă, mai temeinic decât filologii noştri actuali şi, în orice caz, mult mai corect decât o consemnează dicţionarele noastre care plătesc un tribut, cu fiecare zi mai mare, ideilor preconcepute, N.T.). Din acelaşi cuvânt îşi trage originea *papilla* („mamelon"). Tot de aici şi cuvântul grecesc *παππος*, în latină *pappus* care înseamnă „strămoş"; iată-l pe grămăticul şi poetul latin Ausonius (c.VII) despre relaţia dintre bunici şi nepoţi: „...*Pappos, aviasque trementes / Anteferunt patribus seri nova cura nepotes*" („...pe bunici (pappos) odată ajunşi simple păsări zgribulite spre apusul vieţii, îi iau în grijă nepoţii"); *παπαιος* înseamnă „tată-zeu" şi „om" care naşte toate celelalte. În **Scrierile Eddice**, *allsadur* înseamnă părinte al Universului. Şi nici nu e prea mare distanţa între *thius* al Goţilor şi *thiuth*, *theuth*, sau *thoith*, de la care se trage disciplina Egiptenilor strâns legată de legi, o confirmă Cicero (lib.II, **De N. D.**, p.m.26; id. lib. **De Univers.**, p.202; **Edd. Myth.** VII; Cic. **De Univers.**, p.m.195 şi **De N. D.**, lib.III, p.m.70). De asemenea, în cuvântul fenician *Taaut* vom recunoaşte *κοσμογονια* („crearea lucrurilor din Univers"), căci Marsilius Ficinus (argum. la **Crat.** Lui Plat.) spune: „Egiptenii numesc *Theut*, ceea ce noi numim *Zeus*; la Persani şi Sirieni: *Magi*, *Orsi*, de unde *Oromasis*. Ebraicii îl numesc folosindu-se şi de patru vocale, îi zic *Adonai*; Grecii, *Theos*, Arabii, *Alla*, Mahomedanii, *Abdi*." (Dar cum THEUTH stă la baza cuv. DEUTSCH (= german), din germ. literară, conducând, ca şi în cazul „limbii olandeze" la cuv. strîmoşesc DAC, atunci când rabinii strigă ADONAI (= STĂPÂNE!), zic, de fapt, DACULE, invocând totodată şi pe nordicul strămoş ATTIN, dar şi pe elinescul ADONIS; THEUTH-ON şi GERMAN au aceeaşi legendă etimologică - N.T.).

§23. Am arătat în paragraful anterior că de la geticul *thius* sau *this*

se trage grecescul Δις. Şi tot de aici îşi are originea şi Jupiter al latinilor, adică *Di Jovis* ca şi *Deus Jovis*. Gellius (N. A., lib.V, c.XII) aduce în discuţie o altă derivaţie: „Ziua de joi poartă numele zeului-tată Joe, adică tată al zilei şi al luminii; şi, cu un nume asemănător, ziua lui Joe şi a lui Lucetius (poreclă a Junonei şi a lui Jupiter) : la noi, prin conceptul de ziuă şi lumină, se înţelege direct conceptul de viaţă pe care lumina o înveseleşte." Gramaticul latin Sextus Pompeius Festus afirmă: „pe Joe îl numeau Lucetius pentru că îl socoteau a fi fost creatorul luminii."

§24. În acest caz referirea este la ambii zei: Joe şi Apollo, căci, după cum se vede, este susţinută de vechimea legilor şi autoritatea de care se bucurau şi, nu atât a Justiţiei, în general, cât mai ales prin laudele aduse celei mai înalte echităţi prezente în legile scrise, precum şi în desfăşurarea proceselor de pe tot pământul, unde acestea se aplicau. Şi dintre zei, pentru simţul de echitabilitate nu era lăudat mai mult decât Apollo nici un altul şi toate acestea spuse mai sus se referă la el care este şi cel mai vechi zeu. Şi tocmai datorită acestui simţ al echitabilităţii al lui Joe, expresia cel mai adesea întâlnită la scriitori este cea de *Joe cel drept*. Vezi şi Horaţius (**Epist.**, lib.II, **Ep.I**): „...Şi Joe cel care judecă totul cu dreptate". Şi în legătură cu chiar acest fundament al echităţii, având efect asupra tuturor lucrurilor, sunt de părere cei vechi că numai Apollo şi Joe erau arbitri ai Justiţiei şi la aceasta se adăuga, cu multă solicitudine, *mama-Zeus*: fără consultarea Ei, cei doi zei nu erau suficient de echitabili. Această mamă-zeu este identificată la Vergilius (lib.IV, **Aeneid.**) cu *Ceres cea făcătoare / dătătoare de legi*, iar la vechii Greci cu *Demeter Thesmophore*, unde *thesmos* înseamnă „lege", iar *Thesmophoria* era zi de sărbătoare în cinstea lui Ceres. După obiceiul solemn, se mai adaugă şi *Minoi*, adică *Lagman*, de la Joe, i.e. de la *Rege*, formulă în uz chiar pe vremea Republicii, întâlnită atât în legile vechi, cât şi în istorii. Aşa cum se poate lesne cunoaşte, legile erau promulgate cu cea mai mare atenţie spre a fi de folos oamenilor, aşa cum este cazul şi cu sănătatea planetei, întru o conservare perenă a acesteia. Aşadar, legile erau întocmite de aşa natură, încât prin ele să se statueze simţământul echităţii, altminteri are loc aceeaşi maşinărie „ca în cazul pânzei de păianjen în care sunt prinse vietăţi mai slabe, în timp ce cele mai vânjoase răzbat pânza: tot astfel, cei umili şi săraci sunt prinşi în plasă şi obligaţi să cedeze luptei inegale, în timp ce bogaţii şi sus-puşii nu se prind ca vietăţile slabe în pânza de păianjen" (vezi şi Plutarch la Solon, p.m.819). Ce vrea să însemne a corupe Justiţia / pe judecători? Să se renunţe la Justiţie? Atunci cum pot fi aplicate legile fără Justiţie, fără

judecători? Acesta trebuie să fie bine ales dintre toți aceia care nu se lasă târâți în afaceri murdare, pentru care justiția reprezintă glasul rațiunii, iar aceasta trebuie să acționeze cu calm, lucru valabil mai ales pentru judecători în timpul desfășurării proceselor, după cum ne sfătuiește Cicero în scrisoarea adresată fratelui său, Quintus (**Epist.**, lib.I, p.m.293 și 296) pe vremea ultimei ciume din timpul Republicii. În chip strălucit vorbește și Livius (lib.III, c.XLV) despre un complet de judecată bine închegat având un judecător capabil să interpreteze corect o anumită lege: omul să fie ales în funcție de capacitate, să fie în stare să interpreteze legea cu agerime și să acționeze, în funcție de fiecare client în parte, dar în spiritul legii. Desigur, omul diferă de la om la om, iar ca persoană singulară, i se spune *persoană*. Persoanei i se dă un nume, spune Cicero (lib.I, **De Invent.**, p.79) cu care este chemată acea persoană, deci printr-un anumit și propriu cuvânt al acelei persoane: în cărțile lui *despre invenție*, Cicero face adesea uz de aceleași cuvânt cu același sens. Să revin la subiect.

Așadar, pentru ca treburile în stat să meargă bine este nevoie să se acționeze, să se gândească și să se muncească în așa fel încât să fie înlăturate toate relele, iar acei judecători care se fac vinovați de fapte criminale să-și primească pedepsele bine meritate. Altminteri, cetățenii nu-și mai pot pune speranța în bonitate în procesele civile, atâta vreme cât, printr-o întâmplare temerară, prin șubrezenii ale sorții, prin jocuri de noroc, se preferă un titlu fals, ca și cum s-ar fi efectuat totul prin justiție. În for trebuie să arbitreze un om cinstit (*Vir bonus*) sau mai bine deloc; nimeni să nu fie mai bine pregătit decât el, nimeni mai vigilent, nimeni mai îngrijit decât el și mai bun orator; argumentele să fie de așa natură alcătuite, încât să fie demne de un bărbat în lege (*vir bonus*), făcându-le credibile până în cel mai mic detaliu; să conducă treaba până la lichidarea ei și să dărâme pe adversari printr-o dezbatere conștientă, prin replici prompte și la obiect; așa că atunci când la cei vechi avea loc o condamnare la adresa unui om cinstit, judecătorul era insultat și i se cerea să se retragă din funcția de judecător-șef, recomandându-i-se ca mai curând să meargă să cugete în spelunci și gunoaie, decât să mai apară în for. Iată cum foarte corect se pronunță Horatius (II, **Serm. Sat.** II): „Drept e că un judecător corupt examinează totul mizerabil"; iar Plaut (**Amphit. Prolog.** 36): „A cere lucruri drepte de la cei nedrepți este o lipsă totală de înțelepciune". O! ce nenorocită situație să te afli sub un asemenea judecător sau recuperator (este vorba de restituirea bunurilor reclamate în justiție, N.T.), deci care să-ți apere bunurile, să pună umărul

să ţi se restituie, având acest drept, în timp ce el, de fapt, se comportă ca lupul care este pus să păzească oile. Desigur, un asemenea judecător corupt, scelerat, ar trebui, la rândul lui, să i se facă un proces penal şi să fie condamnat în lege; dar, dacă în neruşinarea lui fără margini, găseşte chiar cu cale să se şi apere? În faţa unei asemenea neruşinări, peniţa mea este gata să sară din toc."

§25. Desigur, încă din Antichitate s-a instituit obiceiul ca în treburile judiciare să se jure pe Joe sau pe Thor, dar nu atât de frica tunetului şi fulgerului pe care acesta le dezlănţuie, cât mai ales legat de factorul Justiţie, întrucât din ritualul judiciar, la începutul unui proces, trei erau râurile care trebuia să fie trecute, cf. Monumentelor Eddice (*Kormt*, *Ormt* şi *Kierlauger twar*: *Kormt* vine de la *Kora* (Cora sau Persephona, fiică a Demetrei şi a lui Zeus şi, prin căsătoria ei forţată cu Plouton, zeu al Infernului devine şi ea, deci, fiică a Infernului; Demeter şi Cora erau supranumite legiuitoare / thesmophore, acesta fiind primul lor prerogativ, N.T.), prin care se poate despărţi lucrul adevărat de cel fals. *Ormt* vine de la *ora* („ţărm", „limită"), întrucât lucrurile neclare, conform raţiunii impuse de drept şi justiţie se impunea să fie scoase de pe rol. *Kierlauger twar* înseamnă „râu al bunătăţii sau clemenţei", căci printr-o forţă veritabilă a cuvântului, apa sau va continua să curgă pe aceeaşi albie sau se va despărţi după aceea în două părţi distincte, astfel încât uneia îi va fi spre o clemenţă, iar alteia nu-i va dăuna (Metafora este luată din domeniul hidrologic, pentru că în Antichitate cele mai multe procese aveau la origine alimentarea cu apă; într-un conflict, se recurgea deseori la tăierea conductei vecinului, de aici şi termenul de *rival* (în justiţie), venind de la *rivus*, „râu", N.T.). Iată de ce, după cum ne-o demonstrează poemele marilor poeţi, strămoşii noştri jurau pe ape, căci fluviile erau elementele cele mai folositoare unei comunităţi, deci de utilitate publică, pe izvoare care erau mereu îngheţate, pe ape care străluceau în razele soarelui şi pe râuri cu maluri povârnite, când se voia a se dovedi sinceritatea, candoarea veşnică a adevărului şi robusteţea justiţiei invincibile. La Ovidiu, de pildă, (lib.I, **Metam.**), găsim sintagma *Jur pe fluvii*, pentru că - aceasta o aflăm de la marii poeţi - întruchipau cea mai veche formă şi cea mai sfântă religie a ADEVĂRULUI, JUSTIŢIEI şi a lui JUS JURANDI, apa fiind elementul primordial al apariţiei vieţii pe pământ. Tribunalul suprem upsalez al regatului făcea apel la trei izvoare sacre, pe vremea în care era celebrat şi cultul lucrurilor imaginare şi al minciunilor, după cum cu multă dreptate, o afirmă Justinus (lib.XLI, c.III): „În superstiţii cinstirea şi respectarea

zeilor se face recurgându-se mai ales la râuri". Acelaşi lucru poate fi citit, cu totul educativ la Gronovius (IV, **Obs.**, X. 1), bazându-se pe texte din Herodot, Plinius, Tacitus, Arnobius şi din alţi scriitori: aici trebuie pomenit şi numele lui Graevius în însemnările frecvente pe care le face la Justinus (I).

§26. Şi, acordând atenţia cuvenită Antichităţii zeilor din Sveonia noastră, atunci trebuie să ne instruim în a-l vedea pe Apollo cu toate cele sacre legate de numele lui şi inclusiv cu trepiedul lui. Şi, după cum o arată incunabulele şi legile noastre străvechi, strămoşii noştri l-au aşezat pe tron pe rege după chipul şi asemănarea lui Apollo, deci şi cu atributele lui. La Tripod se celebrau cele divine. *Tripos* este un cuvânt getic, din *Tripus*, azi *Trifot*, la greci *Τριπους* (deci şi cuv. *Trifoi* este un cuvânt getic şi foarte vechi, N.T.). Expresia „fastele din lemn" trimite la obiceiul, existent încă din negura vremurilor, de a se încrusta în lemn faptele de seamă (precum la noi la ţară în grindă, N.T.). Prin *Kunestafwar* se înţelegeau acele zile în care, printr-o mişcare a Soarelui şi Lunii, timpul este oprit în loc pe pământ prin succesiuni alternative revenindu-se cu grijă la starea de la început (zilele faste, în calendarul roman, erau zilele în care aveau loc târgurile şi se primeau audienţe; fastele consulare erau registre publice în care se menţionau fapte importante, anale,n.t). *Tripum*, spune Fulgentius (**Myth.**, lib.I, c.XVI, la început, **Capell.**, lib.VIII), i se adaugă ca epitet ornant lui Apollo, pentru că El cunoaşte trecutul, observă prezentul şi prezice viitorul. *Tripus* este spus în loc de *Tripos*, după cum Oedipus, Polypus şi alţii, se spune deci, prin analogie, deşi de către autoritatea celor vechi este respinsă această formă.

„Întreit prin trepied se fac prezicerile".

La cei vechi *Triada* egalează JUSTIŢIA, relatează Plutarch (**De Isid. et Osirid.**, p.m.381), iar la Greci, când se vorbea de *Apollo Pythianul*, se înţelegea foarte mult, cf. Macrobius (l.c. c.XVII) şi Fulgentius (d.l. c.XI). Cuvântul *Apollo* însă este de origine getică, în suedeză având forma *Aballur* şi *Apollur*, literele *B* şi *P* fiind permutabile, ca şi în cazul lui *Ban* şi *Pan*, după cum am arătat mai sus. Aşa că, nu vine din greacă, aşa cum s-a susţinut febril, cu dezgust până la somnambulism. La fel stau lucrurile şi cu tridentul lui Neptun, căci cuvântul care denumeşte sceptrul lui, poate fi perfect explicat şi asimilat la TRIADA de mai sus. Aceasta pentru că în textele Eddice (**Myth.**, II) acestui zeu i se spune *Trihar*, ale cărui emblemă şi nume şi le-a

revendicat Odin printr-o iluzie magică: aşa se explică de ce, în monumentele Eddice, lui Neptun i se spune *Thrihar*, deci, al cărui nume este identic cu însemnul - tridentul.

CAPITOLUL VI
Rezumat

§1. După cum sunt socotiţi ca fiind mai mulţi zei, se foloseşte pluralul: *Joves. Apollines. Vulcani. Mercurii. Aesculapii. Dianae. Veneres. Minervae, Cupidines Dionysii*, tot astfel se vorbeşte despre un Samolse mai vechi şi un altul de dată mai recentă; la fel stau lucrurile şi cu *Odini, Thorones, Friggae*, precum şi cu cealaltă mulţime de zei din patria noastră. §2. Numele şi chipul mai recent al lui Samolse l-a desfiinţat pe cel mai vechi de Zamolxis; ne stau mărturii strălucite atât Strabon, cât şi **Eddele**. §3. La mulţi scriitori persistă încă îndoiala dacă Zamolxis a fost om sau zeu. Preceptor al lui Pythagora şi iniţiat în lucrurile sacre ale Hyperboreenilor, Apollo însuşi a fost numit *Hyperboreus*: discipolii acestuia au fost numiţi „vocile zeului". §4. Pythagora, ca şi ceilalţi mari filosofi, excela în vestite magii murmurate. §5. Totuşi, i s-au pus în cârcă, de către ignoranţi, multe superstiţii malefice, care ar putea fi chiar reale. §6. La Sciţii hyperboreeni puteau fi distinse patru feluri de fiinţe animate. §7. Oare Pythagora să fi fost primul care a crezut în nemurirea sufletului? Credem că nu, căci se pare că mulţi alţii au susţinut acelaşi lucru înaintea lui, aşa că trebuie să fi fost ultimul şi nu primul.

§1

Cum se poate deduce din cele spuse anterior, Apollo sau Baldur pare să fie unul şi acelaşi cu Zamolxis, până într-atât concordă lucrurile între ele; cel care a fost sclavul lui Pythagora şi apoi a fost eliberat, este unul şi acelaşi, iar acesta, conform probelor de mai sus, s-a numit *Ζαμολξις*. Aşadar, cu bună ştiinţă, s-au numit cu unul şi acelaşi nume, mai mulţi, conform monumentelor literare vechi. La Cicero (**De N.D.**, lib.III, p.m.70 şi următ.), Diodor Siçilianul (**Bibl. H.**, c.I) le găsim numele la forma de plural (ca şi cum ar fi fost mai mulţi): *Joves, Apollines, Vulcani, Mercurii, Aesculapii, Hercules, Dianae, Veneres, Minervae, Cupidines Dionysii.* Tot la fel găsim zeii noştri şi în Analele şi istoriile naţionale: *Odini, Thorones, Friggae* şi toată ceata zeilor. Vezi şi Cl. Verelius (**Gautt. Saug.**, p.XL, **Ad Hervar. Sag.**, c.I) la care merită a fi citite cu atenţie notele prea nobilului Stiernhielmius comparativ cu cele ale lui Celsius (**Eccl.**, p.I, c.VI).

§2. Adaug, pe lângă altele, şi scrierile magice, ba chiar şi superstiţiile din care ceva a fost introdus aici; aşa că este de-a dreptul de mirare că nu a fost pusă în frunte însăşi acea forţă şi măreţie de către strămoşi şi anume mânia lui Dumnezeu care a fost greşeala *profanilor*, credeţi-mă, pe care şi-au însuşit-o cu atâta abilitate. Acest lucru este atestat, printre alţii, şi de Strabon[17] (d.m.l. şi p.l. 7). La fel se vorbeşte şi în **Scrierile Eddice**, în Gylfaginning: Æsimir gafo ser thessi nofn Asanna; at tha er langar Stundir lidi efaditzt men ecki at allir veri einir, their Æsir er nu er fra sagt, og thessir Æsir er nu voru = „Aceste nume de zei şi le-au însuşit asiaticii pentru ca, după o perioadă mai mare de timp, oamenii să nu se îndoiască de faptul că ei au fost absolut aceiaşi, fără îndoială, aceia ale căror fapte le acceptaseră mai înainte şi cei pe care acum îi contemplă". Şi acum să adăugăm cuvintele următoare din Prefaţa **Scrierilor Eddice**: De tha gaff han sier oc sinum Mannum theira ganmin Troiumanna naffn: „Şi atunci şi-a adoptat ficeare în parte, pentru sine, numele vechilor zei".

§3. Faptele sunt clare, aşa că pentru nimeni nu mai este un semn de întrebare dacă Zamolxis a fost om sau zeu. De ce? Pentru că a fost iniţiat la dascălul numit Pythagora, în lucrurile sacre ale Hyperboreenilor şi profeţea adevărurile nu mai puţin decât o făcea Apollo Pythianul, ne relatează Laertius (**De Vit. Philos. in Pythag.**); din Aristippus Cirenaicul, despre sus pomenita nemurire, idee pe care o pusese în circulaţie şi care este confirmată chiar de către scriitori şi chiar din acelaşi motiv din care Apollo a fost stimat de către discipolii lui din ţinuturile Hyperboreene. A se vedea şi Laertius şi Malchus (d.l. et **Malchus in vit. Pythag.**). Este pentru toată lumea clar că Apollo, numit hyperboreanul, a fost văzut de către mulţi, în acelaşi timp în mai multe locuri. Vezi şi Aelianus (**Hist. var.**, lib.II, c.XXVI; lib.IV, c.XVII) şi Jamblichus (**De Vit. Pythag.**, c.XXVIII); adaugă-l şi pe Porphyrius (**Vit. Pythag.**) şi pe Lukian (**Dial. Mort.**) unde Menippus, salutându-l pe Pythagora, adaugă următoarele: *«χαιρε, ω Ευφορβε η Απολλων, η ο' τι αν εθελεις»* („Să fii sănătos, Euphorbe sau Apollo sau cum vrei să-i mai zici!"). De aici şi discipolii lui erau numiţi, cum remarcă Laertius (d.l. VIII), „ai zeului Apollo, cel cu multe nume" (*παντοια Θεου φωνας*).

§4. Dar de ce? Despre ce fapte ale lui Pythagora este vorba acum, dacă nu despre vestite magii, ba chiar şi profeţii? Desigur acest fapt este consemnat şi de Timon zis mizantropul, că Pythagora a fost vestit şi în cunoaşterea artei magiei şi nu trebuie să ne ruşinăm de cuvintele lui

Plutarch, Lukian şi Plinius. De aceea există menţiunea lui Platon, precum şi a altor filosofi renumiţi care susţin că mulţumită tocmai meşteşugului îndelung învăţat al magiei, s-a acceptat ca exiliile să fie considerate mai veridice decât peregrinările. Iată şi cuvintele lui Plinius în materie: „Arta magică a câştigat aşa de mult în importanţă, încât în zilele noastre se bucură de mare stimă la cea mai mare parte a popoarelor". Şi mai departe: „În Britannia actuală este cinstită magia cu mare entuziasm" (Vezi şi Plinius lib.XXIV, c.XVII şi lib.XXX, c.I, nu prea departe de început şi spre final).

§5. Şi totuşi, nu aş putea să neg faptul că o mare parte a superstiţiei malefice pusă pe seama unor magicieni necultivaţi ar putea fi ceva absolut natural. Franciscus (B. de Verulam., **De Vicissit. Rerum ferm.** LVI) relatează foarte înţelept: „Incendiile devastatoare, loviturile cumplite ale soartei şi zgomotele înfricoşătoare care au stăruit multă vreme la macedoneni au fost numite magice". Iată cuvintele lui Franciscus: „Este sigur că pe vremea lui Alexandru cel Mare au fost folosite maşinile indestructibile de război (*tormenta aenea* cu care se aruncau pietre, proiectile etc, un soi de catapulte care făceau zgomote foarte mari, N.T.) asupra locuitorilor Oxydracilor din India; acestea au fost numite de către Macedoneni *tunete* şi *fulgere*, iar operaţiile (de război) *magice*. Fără îndoială că la fel stau lucrurile şi în cazul puterii focului şi grozăviilor incendiilor care au avut loc la chinezi înainte de anul o mie". Asemenea exemple pot fi date şi din trecutul mai apropiat, spre exemplu la Roger Bacon (1214-1294), foarte adesea acuzat de magii, care în cele din urmă s-au dovedit a fi fost fenomene pur naturale. A se vedea şi Naudaeus (**Op. Pecul.**) şi Spondanus în Anale A.D. 1278 (ad. A. C (I). CCLXXIIX), precum şi Borrichius în **Disertaţie despre naşterea şi progresul chimiei**.

§6. Am spus că Pythagora a fost iniţiat în elementele sacre ale Hyperboreenilor. De ce atunci să nu fi primit la ospăţul lui pe Abaris (preot al lui Apollo) a cărui săgeată fusese făcută să distrugă rânduiala - despre acest incident relatează şi Jamblichus (capitolul citat mai sus). Şi aici concordă faptul că neamurile slăvite se trag de la Sciţii hiperboreeni, din motivul că sunt dotaţi cu patru feluri de vietăţi: cea a Zeilor, a Larilor sau Demonilor, a Eroilor şi Oamenilor. După cum rezultă din toate istoriile străvechi, unde sunt pomeniţi adesea, aşadar, lui Pythagora i-au urmat ceilalţi filosofi, din care primii sunt socotiţi a fi Platon şi Aristotel. A se vedea Laertius (d.l. VIII) şi Augustinus (**De C.D.**, lib.VIII şi XV).

Hesiod (**Fapte și zile**) îi numește *δευτεροι δαιμονες* („demoni de gradul doi"), Seneca (**Ep. Ex. Plat. in Symp.**) îi socotește de importanță inferioară, iar alții, zeii plebei. Vezi și ce transmite și Platon prin Diodor din Sicilia (**Bibl. H.** IV pe la începutul cărții *Περι των επιφανεστατων ηρωων τε και ημιθεων* (Despre apariții, eroi și semizei), iar la Plutarch (**De Isid. et Osir.**, p.m.360 și urm. și **De Orac. desectu.**, p.m.415) după zeii lui Hesiod urmează *δαιμονας, ηρωας και ανθρωπους* („demonii, eroi și oamenii"), ordine identică cu cea de la Apuleius (scriitor din secolul al II-lea, autor al romanului **Măgarul de aur**, N.T.). Pe lângă acestea sunt demne de a aminti cele ce relatează Plutarch (**De Isid. et Osir.**, p.m.360 și urm.) despre geniile malefice și, nu numai el, ci cu mult înainte, Empedocle (sec.II î.e.n.), apoi și Platon, Xenocrate, Chrysippus, Democrit și alții.

§7. Se crede că Pythagora a fost primul care a vorbit despre nemurirea sufletului. Dar din scrierile celor vechi, transmise nouă prin Cicero (**Tuscul.** I), aflăm totuși că nu Pytahagora, „ci Pherekide Sirianul, dascălul lui Pythagora, a fost primul care a susținut că sufletele oamenilor sunt nemuritoare; această părere i-a transmis-o discipolului său, Pythagora, care a întărit-o și mai mult". Să-l adăugăm aici și pe Diodor Sicilianul (**Bibl. H.**, c.a V-a, p.m.212). Prin urmare, faptele istorice cele mai cunoscute sunt întărite și în consens cu cele consemnate de scriitori. De pildă, Pythagora profețise că Euphorbus, fiul lui Panthous care fusese ucis de Menelau la Troia, va învia și a înviat și profeția lui Pythagora a fost luată în seamă, întrucât a fost recunoscut după scutul pe care îl purtase Euphorbus. Vezi și Laertius (**d.l.** VIII), Gellius (**N.A.**, lib.IV, c.XI) și Lactantius (**Plac. d. Fab.**, lib.XV, F. III), pe lângă mulți alții care au transmis la urmași acest episod. Sufletele au fost numite mai sus *sempiterni* („veșnice"), în timp ce Cicero (lib.I, **De divin.**, p.93 și urm.) le numește *immortales* („nemuritoare"). Lucretius (**De R.N.**, lib.III și IV) vorbește neclar despre părțile sufletului, ba chiar fals; alți scriitori, filosofi mai puțin importanți, susțin că sufletul omului este muritor; cei mai mulți însă, susțin opinia lui Pythagora; ca și Justin (lib.XX, c.IV), de aceea l-au cinstit ca și cum ar fi fost un zeu; dar despre nemurirea sufletului uman vom vorbi mai mult în cele ce urmează.

CAPITOLUL VII
Rezumat

§1. Zamolxis, aşa cum am explicat şi le-am enumerat deja, a avut mai multe nume; urmează acum, motivele pentru care el a mai fost numit şi *Gebeleizis*, lucru pe care îl voi demonstra prin puţine repere. Sueonii s-au amuzat mai de mult de rezonanţa acestui nume, considerându-l prea aspru. §2. Tot la fel şi Germanii. Tacitus îl laudă. §3. Cine a fost cel care a apreciat stabilirea în vechime numelui de *Gebeleizis*. Se pare că a pornit de la Woluspa. §4. Sunt unii care citesc greşit *Geblietzen*, ceea ce ar însemna „Jupiter fulgerătorul, tunătorul, care tună din înălţimi, care se bucură de fulger". `

§1

Am arătat deja că ilustrul zeu Zamolxis a fost numit de către antici cu diferite nume; rămâne acum să clarificăm pentru care motiv a mai fost numit şi *Gebeleizis*. Iată ce spune Herodot (lib.IV, c.XCIV): «*Αθανατιξουσι η τονδε τον τροπον ουτε αποθνησκειν εαυτους νομιξουσι ιεναι δε τον απολλυμηνον παρα Ζαμολξιν. Οι δε αυτεων τον αυτον τον νομιξουσι Γεβελειξιν*» „Nemuritorii (aşa cum se socoteau Geţii a fi fost, N.T.) acţionează în felul următor: ei nu credeau despre ei că mor, ci că cel decedat se duce la Zamolxis pe care oamenii acestui neam îl socoteau a fi acelaşi cu Gebeleizis"). Aşa sunt relatate lucrurile - de fapt, trăiesc la fel cu Zeul şi pe picior de egalitate; acolo sus îşi găsesc tihna, starea de linişte, fiind departe de tulburările celor invidioşi, o duc într-o adevărată fericire - *liesa*sau *lijsa*, scutiţi de orice nestatornicie a soartei; desigur, ei erau convinşi că toate acestea aşa se vor întâmpla, iar viaţa îşi va urma cursul. Aşadar acest zeu numit *Gefeleisis* este un dătător de odihnă, aşa l-au numit Goţii în limba gotică (= Geţii, în limba getă; acest cuvânt mai fin şi mai plăcut la auz ne trimite la verbul din germana actuală *gefallen*, „a plăcea" şi *leisen*, „fin", „plăcut la auz", *lijsa* din gotică, respectiv getică, N.T.).

§2. Şi nici nu era cazul să fi zis ceva care să sune frumos la ureche, căci ei nu aveau urechi de auzit altceva decât strigătele de groază chemând la război: „...împroşcând ameninţări cumplite dintr-o gură pietrificată" (Tacit., **De mor. Germ.**, c.III); ei slobozeau mai curând un

zgomot prelung în pronunţarea cuvintelor decât un sunet fin. De aici şi Tacitus (**De mor. Germ.**, c.III): „Căci ei te înspăimântă sau începi să tremuri la auzul zornăitului soldaţilor şi nu atât prin modulaţia vocii lor, cât mai ales prin virtutea militară. Asprimea sunetului este mai ales căutată şi zgomotul frânt de pe buze izbindu-se de scuturile care stau în cale, prin lovire, face vocea mai plină şi mai gravă".

§3. Cât priveşte starea morţilor ajunşi la Gebeleizis, să apelăm din nou la informaţiile furnizate de Herodot (lib.V, c.3 şi 4, spre final), de la care aflăm că moartea poate fi pe drept numită „tihnă", căci în adevăr sufletele erau în afara nenorocirilor şi a mizeriilor de tot felul; Cicero socoteşte că nu este vorba doar de o odihnă tihnită pentru cei credincioşi, lipsită de nenorociri, ci cu adevărat un început veşnic al unei fericiri de durată. Iar mai la obiect este *Woluspa*:

„***... Baldur mun Komma/***

Bua their Haudur og Balldur / hropts / Sigtoptir/

Wel waltiwar wited their enn eda hwad.

Sal ster hun standa Solu fegra/

Gulli that tan a Gimle/

Thar skulu dyggwar drotter byggia/

Og win alldurs daga yndes niota."

Iată cum a tradus-o Stephanus Olahus islandezul:

„... soseşte Baldrus,

el, împreună cu Haudus, Hropti şi Sigtopter

vor locui în altar fără neplăceri, ca până acum

Sub acoperişul de aur al Gimlei

pe ea o cinstesc popoarele cinstite

de secole în şir bucurându-se de bunul suprem.

Apare chipul Divin, simbol al odihnei aşezat pe un jilţ:

pe el nu-l bat nici vânturile şi nici ploile

nu-l udă nici zăpada şi nici grindina aspră nu-l atinge;

cerul nu este niciodată acoperit de nori,

surâde de lumina împrăştiată mărinimos."

§4. Şi dacă lucrurile stau aşa, nu pot înţelege cum de s-a ajuns la ideea că trebuie citit nu *Gebeleizis*, ci *Geblietzen*, aceasta desemnând pe *Jupiter tunătorul* (vezi şi Joh. Magnus, **Hist.**, lib.I, c.12; Ol. Magn., **R.S.**, lib.III, c.7; Lit. Georg. Stiern, **Ad D. Locc. Locc. Antiquit Sueo-Gth.**, lib.I, c.1, p.m.7; Hom., **Il.** A., p.m.26, v. 36, **Il.**, 2, p.66, v. 8, p.82, v. 16, f p.746, v. 30 şi urm; Cic., **De Divinat.**, lib.II, p.m.117; Plin., **N.H.**, lib.II, c.7).

Şi această relatare nu se găseşte numai la Herodot, ci şi în toate incunabulele. Şi totuşi, conform reprezentărilor lui Jupiter şi Apollo la cei vechi, aceşti zei par să nu se fi amestecat în treburile juridice. Socotesc că am arătat îndeajuns tot ce mi-am amintit, pentru ca asupra acestui fenomen să se aştearnă tăcerea, căci nimic nu se întâlneşte mai frecvent decât, cum am spus, *Gebeleizis*, cu sensul de *Jupiter tonans* („tunătorul"), *fulgurans* („fulgerătorul"), *fulminans* (idem), *altitonans* („tunând din înaltul cerului") şi *fulmine gaudens* („bucurându-se de fulger"). (Personal înclin să cred că textul gotic. i.e. getic, ne ajută să rezolvăm corect problema etimonului: Gebe + lijsa = „dătător de fericire", altminteri nu are logică „raiul" lui *Zamolxis* ca *Gebeleizis*, vezi mai sus, N.T.)

CAPITOLUL VIII
Rezumat

§1. Care este teologia lui Zamolxis? Locul unde se vorbeşte în **Scrierile Eddice** despre fericire în viaţa viitoare a celor drepţi şi este descrisă şi expierea celor care au săvârşit rele. §2. Odin este considerat tăinuitor al celor morţi în războaie înainte de vreme, de moarte violentă: aşadar locul lui este în Walhala. §3. Consensul general al tuturor popoarelor despre Dumnezeu şi anume că el este creatorul şi arhitectul lumii, de o bunătate fără margini şi că întreaga lui operă a dus-o perfect la bun sfârşit. §4. Din **Monumentele Eddice** ale profanilor aflăm că lumea aceasta va trebui să fie distrusă prin foc. Sunt stimaţi cei mai vechi filosofi ai lumii şi în primul rând stoicii. §5. Despre fericirea după moarte a celor cinstiţi şi despre chinurile la care sunt supuşi cei necinstiţi cântă, de comun acord, toţi poeţii acestei naţiuni. §6. Sceptrul minoic. Fecioara lui Rhadamantus şi a lui Aeacus. *Staf, stava, stavastola.* §7. De unde vine numele de Radamanthus? De unde cel de Minos? De unde cel de Aeacus? Şi de unde cel de Triptolemus?. La vechii Sueoni şi Geţi a fost plăsmuită de către poeţi aceeaşi formă de judecată care a fost păstrată la zeii inferiori. De asemenea şi consiliul. De ce niciunde în legile altor popoare nu se specifică în mod expres acest lucru. Totuşi, există două trepte, cel al apelului (făcut în tribunal) şi cea a dreptului de apel făcut în justiţie. Acestea, ce-i drept, nu sunt arătate cu litere uriaşe, ci sunt acordate cu adevărat: *Trivium* este locul unei judecăţi solemne. §8. Cuvintele lui Vulcanius pun în evidenţă una şi aceeaşi idee a strălucitului Platon.

§1

În cele mai vechi documente suedeze, **Scrierile Eddice**, se distinge **Theologia** lui Samolse care este, în acelaşi timp, şi cea a celor mai vechi cetăţeni ai Sueoniei; se face deosebire între viaţa viitoare a celor drepţi, dusă în fericire şi cea a celor răi, dusă dimpotrivă în nefericire, la zeii subpământeni: *„Han smijdadi Himen och Jord och alla eign theira / och hit thad mest er / han giorde mannen / och gaf honom Ond tha er lisswa skilide och alldrey tijnast / that lijkame fara till mulldar eda brenna till asku / och skulu allir men listiwa their riet eru sidader oc wera nied honom sielsum / thar sa heiter Gimle edur Wingulff*

/ *enn Wonder menn fara till heliar / oc thadan i Nistheim*" (**Myth.**, III) („Dumnezeu însuşi a făcut cerul, pământul şi toate cele care se găsesc pe el, şi, ceea ce este nemaipomenit, a făurit omul, al cărui suflet i l-a introdus în trup ca nemuritor, căci corpul poate fi prefăcut în pulbere sau, dacă este ars, în cenuşă. Cei drepţi trăiesc veşnic împreună cu El în *Gimle* sau *Wingulff*; cei nedrepţi însă, sunt aruncaţi la zeii subpământeni"). Despre *Helis* şi *Nistheim* se vorbeşte mai pe larg în alt loc din **Edda**; şi nu mai puţin despre *Gimle*, unde acest cuvânt este încărcat de o foarte demnă notare şi laudă: „*a sunnanwerdum himens enda er sa salur er allra er segur stur / oc Biartare en Solen er Gimle heiter / han skall standa tha bade hestur farest himmen oc iord / oc byggia than stad göder men og Niettläter om allar allder*" (**Myth.**, XV şi XVIII) („în partea sudică a cerului se vede cel mai frumos templu şi cu un soare mai strălucitor decât oriunde pe care localnicii îl numesc *Gimle*. Acesta va dura cât timp vor fi focul, cerul şi pământul şi acolo vor locui în veci cei cinstiţi şi drepţi"). *Nordur-ii* însă (vezi **Myth.**, XLIX şi urm.) sunt aşezaţi, după Documentele Edda, în partea nordică, adică la zeii inferiori (subterani). Vezi şi **Myth.**, XLIX şi urm.

§2. Zeul Odin este considerat paznicul (tăinuitorul) tuturor celor care au murit în războaie, aşa cum este zugrăvit şi în **Edda**: „*pvi ad hans (Odins) askasynir eru allir peir er i val falla. Han skipar peim valholl*" („fiii lui mult iubiţi sunt toţi acei care au pierit în războaie, de moarte violentă; aşa că fiecare îşi are locul său rezervat în Valhalla"). Cum Odin mai este numit şi *zeul sângeros*, toţi fiii lui mult doriţi se bucură de acelaşi epitet ornant. El mai este numit şi *Walsadur / Wingner / Walhallarvisir* („părinte al celor măcelăriţi, tăinuitor şi şef al sufletelor"). În Valhala, la servitul cupelor (la ospeţe) sunt folosite Parcele. Din nou **Edda**: „*Sva heita peir Grimismalum er Piona i Valhaullu bera drick oc geta bordbunadar oc olgagna. Hrist oc Mist vil ag ad mier horn beri. Skegold, Skaugul Hildr oc brudr, Hlauk oc Heriana, Gioll oc Geira, Haup oc Rangridr oc Reginlief paer bera hverium ol*" („Astfel se numesc cele care îşi ofereau serviciile celor care veneau la ospeţe, erau paharnici, aşezau tacâmurile pe mese, cupele şi serveau oaspeţii. Rista şi Mista îmi aduc cornul plin de bucate. Skegold, Skaugul, Hildr brudr, Hlauk, Heriana, Gioll, Geira, Haup, Rangridr şi Reiginlief, bere"). *ζυθον* este o bere făcută din plante la popoarele nordice, numită *zython*, iar popular *cerevisia*. Despre *ζυθον* vorbeşte şi Tacitus pomenind-o ca o băutură specifică Svionilor şi preparată din orz ori din grâu şi este întrucâtva asemănătoare vinului.[18] (~ acelaşi nume îl

are şi azi berea la spanioli - cerveza; cerveceria = berărie - dovadă lexicală şi de obicei alimentar al obârşiei nordice a spaniolilor - N.T.).

§3. Este bine de notat următorul lucru: Toţi oamenii, până la ultimul, sunt de comun acord că nu au aceleaşi gusturi şi nici nu simt la fel. Părţile superioare ale corpului pot fi curăţate cu ajutorul eleborului alb (o plantă din familia renonculaceelor folosită ca purgativ; mai de mult se credea despre ea că vindecă nebunia, N.T.), dacă întâmplător, le-a tulburat primul contact cu universul (apoi, cu părţi ale acestuia ca cer, pământuri, mări), când oamenii au văzut chipurile lor - Soarele, Luna şi celelalte stele; şi pe măsură ce înţelegeau vârsta maturităţii, varietăţile, precum şi schimbările survenite în timp, au început să înţeleagă şi toate legăturile dintre ele aşezate în reguli bine rânduite; apoi când şi-au dat seama că universul este construit de aşa fel, încât în el toate sunt de admirat, până într-atât de proporţionate sunt, este pretutindeni frumos şi desăvârşit, sub toate aspectele sale şi în absolut toate părţile componente, s-au refugiat la sânul lui Dumnezeu, cel mai mare şi cel mai bun şi nu atât ca arhitect care crease toate aceste perfecţiuni graţie bunătăţii sale şi puterii sale nemărginite, cât mai ales ca Înainte-stătătorul, care, printr-o bunătate desăvârşită, egală cu natura lui şi printr-o forţă de aceeaşi mărime, a pus-o în mişcare, o conduce şi o stăpâneşte şi care a judecat foarte drept, dând oamenilor daruri sau pedepse ca unul care era aşezat deasupra tuturor. Iată de ce, în atâtea şi atâtea tulburări, întortocheri de drumuri, în noianul atâtor treburi şi atâtor neînţelegeri, este nevoie să se statueze adunări ale oamenilor în care să se discute despre dreptul celor asociaţi. Care opinie, în realitate pornită din inimile filosofilor şi ale celorlalţi oameni mai răsăriţi, nu putea fi trecută cu vederea; vezi şi Cicero (lib.I, **De Leg.**, lib.II, **De nat. Deor.**), precum şi capitolele pe această temă din **Timaeus** a lui Platon (Scip. Somn., **De universitate**).

§4. Şi după cum aflăm din **Documentele Eddice**, această lume unică ar fi trebuit să piară în flăcări, date care concordă cu cele ale filosofilor şi ale primilor stoici. Vezi **Eddice** (**Mythol.** XV spre final) şi Cic. (lib.II, p.m.49). Cicero (**Acad. Arist.**, lib.I, **De Coelo**, c.IX) spune că „într-o zi această lume va dispărea prin foc". În această problemă, Platon şi Aristotel s-au dovedit a fi mai înţelepţi, afirmând că Dumnezeu nu ar vrea ca lumea să piară, chiar dacă ar fi socotit-o rea şi tocmai de aceea a făcut-o veşnică: *τον κοσμον αιδιον* (Arist. d.l.). Lumea este concepută fără început şi fără sfârşit, de aceea nu are nici loc de naştere (Cic., **De Univers.**).

§5. Referirile din monumentele **Eddice**, privitor la fericirea de după moarte a celor drepţi şi la pedepsirea, chiar şi răstignirea celor nedrepţi în iad, concordă cu tot ce au spus poeţii, aproape ai tuturor neamurilor. Varro numeşte iadul „infern întunecos". Vezi Borrichius (**Cogit. de Var. lat. Ling. act. et voc. Infernus** şi **Analect.** XVII). Aeschyl (Prometeu) îl numeşte *απεραντον ταρταρον* („nesfârşitul Tartar"), Homer *ταρταρον ηεροεντα* („tartarul cel întunecos", **Il.**, IV, p.m.256, v. 29); Tacitus (**Hist.**, lib.V, c.V) îl numeşte ceva opus celor cereşti, iar Cicero (lib.II, prop. fin. **De Legibus**) vorbeşte de legile încălcate de către cei care ajung în iad. Strălucitul Cellarius (**De Barbar. et Idiotis.**, c.VII, p.199), din grijă pentru Posteritate, foloseşte pluralul *inferna*, idee apărată şi de Solinus, care a scris în latină şi de Lactanţiu (apologet creştin, supranumit „Cicero al Creştinătăţii", sec.IV A.D., N.T.), ambii luându-l martor pe Lucretius (lib.V, **De R. N.**, p.m.201), care, de asemenea, foloseşte pluralul *inferna*; la Tacitus (**Histor.**, lib.V, c.5) vom găsi acelaşi respect pentru plural - *infernis* - în dat.-abl.; nu mai puţin la Cicero (lib.II, spre final, **De legibus**), iar Vergilius în **Eneida** (lib.V, p.247, 251 şi urm.) este şi mai convingător :

„Cei mai de-aproape de-aici sunt cei osândiţi prin năpaste ...
Însă locaşu-l au toţi prin judeţ hotărât şi prin soarte.
Minos ascultă şi scoate din urmă sortirea şi cheamă
Mutele gloate-mprejur şi le judecă fapta şi totul.
Cei ámărâţi locuiesc pe câmpia din faţă, cei care
Singuri prin crime-şi curmară viaţa, şi urându-şi lumina
Sufletu-n ei l-au strivit. Şi-acum ei şi muncă şi lipsuri
Cât de cu drag le-ar trăi pe lumea din care fugiră!
Legea opreşte! Şi jalnici se uită la trista mocirlă."

Şi, ceva mai încolo:

„Locul aici e, de unde se-mpart cărările-n două:
Drumul din dreapta spre Dis şi spre ziduri puternice pleacă;
Noi ne vom duce pe-aici în Elysium. Spre plinul de crime
Duce, spre Tartar, în stânga, că-i drumul spăşirii de rele."

Ceva mai departe:

„Gnosicul ţine pe-aici Rhadamanthus grozava domnie,

Dă răutăţii pedepse şi-ascultă, silind să-şi vădească

Relele cel ce pe lume mereu îşi dosise păcatul."

(Trad. George Coşbuc)

Acelaşi lucru spune şi Seneca în **Herc. fur.** (V, 750): „Nu unul singur e jude ce, după fapte, împarte judeţe, sortind fiecărui de jilţul înalt trepiedul. Căci unul e Minos din Knosos, un altul e Rhadamanthes ce crud pedepseşte pe răufăcător ca altora pildă să fie ..."

§6. Însuşi Homer (**Od.**, XI) povesteşte cum că fiul lui Jupiter, Rhadamantes (unul din cei trei judecători din Infern şi frate cu Minos), stând pe jilţul judecătorului din Tartar cu sceptrul de aur în mână, împreună cu Minos şi Aeacus - vestit prin spiritul său de dreptate - (şi el judecător în Infern, şi el fiu al lui Jupiter, deci până şi în Infern se practica nepotismul, sic, N.T.), ei trei erau singurii care judecau faptele celor morţi, împărţind dreptatea în Infern. Vezi şi Platon (**Gorg.** şi **De Min.**, c.XXXIV). Bagheta de magistrat a lui Aeacus a fost numită de Svioni şi Gothoni *kasla* şi *staf.* Astfel, avem în fragmentele de legi *staf i hand salia* („a transmite prin moştenire vergeaua (*virga*) sau bagheta / bastonul (*festuca*) de judecător"), aflăm de la prea nobilul Stiernhielmius (c.II, **Kong br Westg. Cod. Argent.**; Ulph. Celsissimi **Herois ac Domini Com. Gabrielis De la Gardie Math.**, CXXVII, 19; **Fragm. Legum. Cod. var. var. leg. et Mss. Excus.**). Din acest motiv, la Goţii care locuiau în Moesia, tocmai de la acest însemn sau sceptru judecătoresc numit *stava*, şi judecătorul s-a numit tot *stava*, iar tribunalul acestuia s-a numit *stavastola.* Din fragmentele de legi **Askeskäpte** aflăm că Judecătorul slăbea mânerul bastonaşului de frasin în timpul unui act solemn cum ar fi fost clarificarea unei proprietăţi de drept, înstrăinată regulamentar, fapt întărit şi de colecţionarea diferitelor stipulări cu diferite codexuri ale diferitelor legi. De aici şi scrisorile judecătorilor de eliberare a sclavilor, în vigoare până azi, *skaptebreff* - cum se obişnuieşte să li se spună - în Goţia de Vest şi în multe alte locuri. În regatul Sveoniei a învins şi folosirea celorlalte bastoane şi săbii cu mânere de frasin, ba chiar destul de frecvent. **Scrierile Eddice** ne pun la curent cu faptul că zeii tocmai sub frasin îşi desfăşurai judecăţile; pe lângă alte raţiuni, mai este şi următoarea: „*forthy askrin er allra trea mestr oc*

bestr" („dintre toţi copacii, frasinul este cel mai puternic şi cel mai bun").

§7. Prin Rhadamanthes se înţelege cel mai mic judecător care, împreună cu ceilalţi doi, trebuia să fie prezent în consiliul de judecată din Infern, *Rad* sau *Nembd*, al cărui prefect era; de la *Radaman* şi *thus*, „în chip remarcabil" (cu sens bun sau rău) aşa a fost denumit, în întregime *Radamanthus*, de la *Thusa*, „a sosi", „a-şi da consimţământul", pentru că, de fapt, numai unul trebuia totuşi să fie cel din consiliul asesorilor care, în cele din urmă, judeca şi pronunţa sentinţa, în conformitate cu legile. Iată cum sună textul legilor străbune: „*Biuder Nambd sik stalfwilliande at waria nokot maal / tha ma eigh Domara them fraganga*" („Dacă asesorii îl vor achita pe cel compărut în faţa justiţiei, încă din primele sentinţe, prin aceleaşi sentinţe el ajunge judecător..."). De la Plaut (**Trin.** IV, II, 83) aflăm că dacă la scriitorii latini figurează sub numele *Rhadamanthus*, la cei greci, absolut la toţi, îl vom găsi sub forma *Ραδαμανδυς*. Cel mai important dintre judecătoriii din Infern era totuşi Minos, căruia îi urma Aeacus, o aflăm şi de la Platon (**Gorg.**, p.m.371) şi de la Plutarch (**De Consol.**, a 1, Apoll. p.m.121). Deci când lipseau ceilalţi doi, Rhadamanthus şi Aeacus, Minos îi înlocuia dând sentinţe în modul cel mai drept cu putinţă. Numele acestui judecător, la Svioni, înseamnă „mai bun", căci *man, minn, minur, madur* şi cuvântul compus *lagmadur*, îl susţin. Aşa cum se constată din fragmentele de legi străvechi (c.I, **Ting. br. Westg.**), această vocabulă înseamnă „a judeca foarte drept" şi „a desfăşura audierea corectă a martorilor", ba chiar „a conduce procese" în locul regelui. Am spus Aeacus ca guvernator în imperiul umbrelor odată cu judecata de apoi; el este *ä aks* („un judecător întotdeauna aspru"), poate şi pentru că erau doi gemeni, *Rhadamanthus* şi *Aeakus*, Rhadamanthus fiind mult mai blând; Ovidiu (**In Ibin**) vorbeşte de Aeacus *care în problema pedepselor va fi mai ingenios* sau Horatius (**Carm., II, Od. XIII**): „Sub domnia tenebroasei Proserpine îl vedem pe Aeacus ca judecător".

Farnabius (în notele la c.I citate mai sus din **Herc. fur.**) conform jurisdicţiei de atunci în vigoare, la Sueoni era nevoie de doi judecători cu bagheta sau bastonaşul judiciar; în mediul urban însă, era nevoie întotdeauna de trei, după cum reiese din fragmentele de incunabule păstrate. Cu aceasta concordă şi Codicele de legi civile ale regilor Ericus Magnus şi Christophorus. Nu altfel apare organizată judecata şi la

scriitorii greci şi latini. Platon menţionează trei la număr (**Apol. Socrat.** spre final) ca şi la cei vechi ai noştri *thridie / thriptur / thriptoler*; Cicero (I, **Tuscul. Conf. legum Fragm.**) îi enumeră în următoarea ordine: Rhadamanthus, Aeacus şi Triptolem. După cum astfel sunt indicate două grade de făcut apel în instanţă, adică de la Rhadamanthus la Minos, de la Minos la rege sau Jupiter (căci în legile vechi nu se întâlnesc mai mulţi şi nici în scrierile vechi) şi chiar în forma universală de judecată şi tot aceeaşi a fost reprezentată - ba chiar într-un chip solemn - şi în patria noastră, încă de la începuturile ei, foarte pe scurt şi foarte veridic totodată, dar nu a fost exprimată popoarelor de pe aceste meleaguri, prin viu grai. Dar aşa cum am arătat deja, în legile vechi se face menţiunea a trei personaje juridice **Tierdhungs Nambd** (c.III, **Rest. br. Ol.**, c.III, **Westg.**, c.XIX).

În capitolul al XIX-lea din **Thiuwa br W. g L.L.** este relatat că, în anumite procese trebuia să se declare achitarea de către asesorii aceluiaşi complet de judecată (aceleiaşi judecăţi) conform reglementărilor pe atunci în vigoare: *As fiartunt Nambd.* (cf. **Memb. mss.** et cap.III spre final). Astfel chiar în lacuna care se constată în Codicele editat de Stiernhielmius, fără nici o urmă de îndoială, trebuie completat, adică din vechile incunabule, ba chiar şi din cel de-al treilea capitol **Rattiös-br /** unde se tratează foarte limpede despre lucruri asemănătoare, aşa că s-ar putea avea perfect sorţi de izbândă. Căci în vremurile cele mai vechi, nu avea nici o valoare *startunr /* cel care era prefect al întregului teritoriu al Regatului şi venise după ce avusese loc repartiţia proceselor, aşa că aceasta era total necunoscută unor judecători. De aceea, Vergilius cu eleganţa care-l caracteriza, nu a stat la îndoială să laude *trinitatea* chiar din legendele Grecilor: adică locul judecăţii supreme, în interpretarea lui Platon (**Dial. V.** de II în **Gorg.**, p.m.371, conf. p.370 şi 372); Axioch (**De contemnenda morte**, spre final) din care pornesc două căi paralele, una spre lăcaşul celor fericiţi, o alta spre Tartar.

§8. Aici sunt descrise pe scurt lucruri despre imortalitatea sufletelor, în care Geţii au crezut dintotdeauna (Geţii, adică Gautoi, Gautar, *Giothar*, Gothi[19]); iată aici cuvintele meritorii ale lui Vulcanius, despre care am vorbit şi mai sus cu totul laudativ: „Nu pot să trec sub tăcere faptul că întotdeauna am fost admiratorul, mai mult decât al tuturor, al acestui nume prin excelenţă nobil al unui neam, care crede din adâncul inimii lui în nemurirea sufletelor, căci, după judecata mea, condamnând puternic moartea, ei capătă un curaj neţărmurit de a înfăptui

orice; după cum se vede, neamul Geţilor s-a ivit dintotdeauna aşa de la natură, el a fost şi este un popor cu totul aparte şi veşnic". Mai adaugă, pe lângă acestea, şi inscripţiile străvechi gravate în piatră de către profani unde asemenea şi alte formule le vedem cu sufletul şi cu ochii noştri de pe aceste meleaguri şi locuinţe de la lăcaşurile celor fericiţi la cel mai înalt cuprins al cerului, îmbrăţişând şi înlănţuind toate. Şi nu fără cea mai mare admiraţie, se citesc următoarele pe inscripţia dedicată zeului nemuritor şi operei sale, mulţumirile aduse de susţinătorii lui (inscripţia este gravată cu caractere runice, N.T.): „Zeul să fie mai binevoitor cu sufletul acestuia; zeul să ajute sufletul acestuia. Zeul să facă numai bine sufletelor tuturor acestora. Zeul să bucure veşnic sufletele tuturor acestora." Vezi şi Platon (**Axioch.**, ult. pagină), unde Socrates relatează din Gobryas Magul că strămoşul acestuia a fost trimis în Delos, pentru ca să protejeze acea insulă; acolo, din nişte tăbliţe de aramă pe care Opis (alt nume al Dianei) şi Hecaergus (Hecaerge, o nimfă însoţitoare a Dianei, N.T.) le primiseră de la Hyperboreeni, a învăţat că după ce sufletul a ieşit din trup, coboară undeva, într-un loc subpământean necunoscut, în care se vede palatul lui Pluton, nu mai mic decât cel al lui Joe. În cele care urmează vor fi văzute şi alte lucruri lămurite de mine.

CAPITOLUL IX
Rezumat

§1. Din filosofia lui Samolse, strămoşii noştri au fundamentat principiile şi chiar preceptele dreptului şi Justiţiei germane foarte corect. Dar pentru a putea fi observată aceeaşi raţiune în ambele cazuri, acelaşi adevăr, aceeaşi lege care este preceptul de drept şi cu efect al respingerii celui nejust, s-a recurs la definiţii după modelul geometriilor: defin. 1. Cauza este acel ceva din care se naşte ceva; 2. Cauza principală este cauza din care se nasc toate celelalte; def. 3. Cauze secundare sunt acele cauze a căror origine se află în cauza principală şi depind de ea; def. 4. Orice mişcare este izvor al acţiunii, chiar şi în cazul obicetelor neînsufleţite, atâta vreme cât, în diverse chipuri, prin calităţile şi efectele lor, contribuie hotărâtor la ideea de bine şi frumos a celor vii. *Apoi trebuie să fie cerut ceva, ca să se poată da.* 1. Orice este s-a întâmplat dintr-o cauză. 2. Nu are loc progres la infinit. §2. Atunci se ajunge la principiile de drept, când se consideră că cel care a fost primul dintre toţi, acela este Dumnezeu. §3. Princ.2. Peste toate cele care sunt create, inclusiv peste gânduri, domneşte Dumnezeu. §4. Princ.3. Zeu este cel care hotărăşte cu dreptate în această viaţă: El răsplăteşte oamenii şi tot el îi pedepseşte. §5. Princ.4. Mintea omenească nu este în stare să înţeleagă ideea perfectă a Justiţiei Divine. §6. Princ.5. După trecerea sufletului din această viaţă, vor fi date răsplăţi şi pedepse în modul cel mai corect. §7. *În cele din urmă, preceptele de drept vor fi orânduite după modul în care au fost date de împăratul Justinian. Acelora li se vor mai adăuga încă alte două cu o mare justeţe, pentru ca numărul să poată fi înţeles, într-un mod oarecare, zece pentru cele divine şi tot atâtea precepte.* Primul precept: Dumnezeu trebuie să fie cinstit (să i se aducă jertfe). 2. Părinţii trebuie să fie respectaţi. 3. Să duci o viaţă cinstită. 4. Să nu faci nimănui vreun rău. 5. Să i se dea fiecăruia ceea ce i se cuvine. §8. Din aceste principii supreme, exemple ale naturii şi adevărului, a ieşit la iveală nu numai Dreptul Natural, ci şi cel Civil şi pe lângă acesta şi cel numit Drept al Popoarelor care este separat de cel Civil şi Natural. De aici s-a iscat acel Drept al Naţiunilor înaintea tuturor. Ce este izvorul obligaţiei. Ce este Dreptul Naţiunilor? Ce este Dreptul Naturii? Care este baza Dreptului Naturii. De unde se trage numele de *om*. Ce este Dreptul

Civil? O cetate a cărei construcţie a fost amânată, se crede că va fi construită mai temeinic. Concluzie

§1

Aşa cum s-a arătat, filosofia cea mai veche este cea a lui Zamolxis şi a neamului nostru; din izvoarele ei s-au iscat şi principiile şi preceptele juridice şi tot ele s-au revărsat în for: ele sunt exemple de nezdruncinat ale adevărului. Dar, aşa cum obişnuiesc inginerii geometri, noi facem progrese graţie cunoştinţelor strămoşilor noştri care au fost buni navigatori mai înainte de toate; aşadar, mai întâi vor fi elaborate definiţiile şi apoi postulatele, ca nici una să nu fie imediat eliminată, prin care sunt extrase apoi fără dubiu, mai lesne, principiile genuine şi, în final, urmează perspectivele generale într-o înşiruire neîntreruptă.

Def. 1. Cauza înseamnă ceva de la care se porneşte.

2. Cauză primară este aceea din care se nasc toate celelalte.

3. Cauze secundare sunt acele care trimit la origine, la cauza primară şi, prin urmare, depind de ea.

4. Orice mişcare este şi izvor al acţiunii, în cadrul căreia se disting şi obiectele neînsufleţite, chiar şi animalele care, în diverse chipuri, participă la calităţile şi operaţiunile oamenilor, determinând ideea lor de bine şi frumos. Astfel, prin aceste premise nu înseamnă deloc că eu îmi iau ceea ce vreau, ci numai ceea ce îmi este îngăduit de către toţi. Aşadar cer dimpreună cu strămoşii noştri ca să fie îngăduit:

1. Orice se întâmplă s-a iscat dintr-o cauză. Căci dacă nu s-ar fi ivit cauza, ar fi fost şi acum acelaşi lucru de mai înainte. Ceea ce este socotit de către toţi a fi absurd din punct de vedere juridic, şi pe bună dreptate.

2. Nu este îngăduit progresul la infinit. De aceea orice raţiune de a filosofa corect este sigur înlăturată. Aşadar, după ce a atins apogeul, va fi oprit, deşi mintea, raţiunea lui, forţa, întreaga-i putere ar putea să funcţioneze mai departe. De aceea chiar şi Cicero (**De N. D.**, lib.III, p.61 şi urm.), dintre fleacurile naturii până la cea mai înaltă prefecţiune a ei, apără ceea ce urmează să se nască. Adică Principiile:

§2. Primul a fost Dumnezeu căci el a apărut înaintea tuturor. Zic Dumnezeu a fost unul singur şi făuritor al cerului şi al pământului şi semănător al tuturor lucrurilor, săditor şi hrănitor al tuturor: *εν το παν*

EN, căci ca unul care sare în ajutor, stând la îndemâna oamenilor, din ignoranţă, multe nume i s-au mai adăugat. Să socotim şi disertaţiunea lui Cotta şi a lui Maximus din Tyr - Εις θεος εστ' σοφος, δυνατος αμα και πολυολβος = unicul D-zeu este înţelept, puternic şi dătător de fericire (XXIII Gell., **N. Att.**, lib.XI, c.5; Diog. Laert., **In vit. Pyrrhon.**; **Sext. Emp. Pyrrhon. Hyp.**, l. I, Var. capt. Lucian, **In Anct. Vit.**). Cei din tabăra scepticilor, cu Pyrrhonii în frunte, susţineau că atâta vreme cât nu poate fi văzut, nici auzit, nu există: sigur că pentru filosofi este ruşine să te îndoieşti, de ce atunci nu s-ar îndoi şi cei care trăiesc la ţară. Cartesius (**Medit I cum objection variorum et auct. Respons. Princ. Philos.**, p.I, c.1-13, p.2 §1, la încep. şi not. **Ad progr. A 1600**, XLVII), demonstrează că nu se pot îndoi toţi de existenţa lui Dumnezeu, dar voi explica clar cum stau lucrurile cu credinţa şi cu adevărul ei, - greşelile tenebroase în care unii înoată, nu sunt altceva decât rodul neştiinţei. Aşa că dacă sunt concepute mai multe în sufletul lui Dumnezeu, acestea toate pot fi egale cu sine sau neegale. Cele egale sunt atunci când numeroasele mişcări ale naturii nu se raportează la unul şi acelaşi principiu, care este în acelaşi timp şi infinit şi primul pentru că convenindu-se, totuşi, să devină ordinea naturală a cauzelor, a avut sorţi de izbândă. Apoi, se pune problema dacă părţile componente ale acestui univers au fost sau nu au fost suficiente. Mai înainte va fi distrus motivul concluzionării de *πολυθειαν* (politeismul); după aceea, se va ridica total puterea şi natura divină. Dacă sunt inegale, se va reveni la ceea ce s-a spus. Căci natura divină nu este câtuşi de puţin imperfectă, nici chiar atunci când s-a decis să se recunoască absolutul din orice parte, imperfectul aş zice, nu absolutul: Cicero[20] (**De Universitat.**, p.m.196) a unit aceste cuvinte, dându-le aceeaşi semnificaţie, astfel încât autoritatea unui cuvânt imperfect să nu poată fi împiedicată de nici unul dintre instauratorii mai recenţi ai limbii latine. Iată-l pe Plinius (**Nat. Hist.**, lib.II, c.VII, p.m.12), în ce chip discută despre puterea divină: „Grija principală a naturii imperfecte din om este ca Dumnezeu să nu fi cunoscut toate” (el se consolează cu acest gând). Multe alte lucruri demne de a fi citite sunt analizate detaliat până la finele capitolului: cel care neagă existenţa lui Dumnezeu este socotit a nu avea o minte sănătoasă. Căci avem de a face cu o infinitate a ideii divine care nici nu poate fi văzută cu ochii, nici nu poate fi auzită cu urechile şi nici nu poate fi percepută cu vreunul din simţuri, decât numai dacă, de către Dumnezeul infinit, poate fi imprimată fiinţelor finite ideea că el există cu adevărat. Aşa cum în afara acestor cauze, apare motivul pentru care s-a menţinut secole de-a rândul

şi vieţi de oameni în şir ideea străveche de Dumnezeu şi comună tuturor şi nici un neam nu a fost vreodată în afara legilor şi moravurilor şi nici nu s-a pronunţat că nu ar şti de existenţa lui Dumnezeu. Să apelăm la Cicero (lib.I, **De legibus**, p.m.160), Seneca (**Ep. CXVII**) şi Aristotel (t. I, Top. I şi IX) şi din nou Cicero (lib.I, **De N.D.**, p.m.8). Acela care se îndoia de existenţa lui Dumnezeu era supus pedepsei şi oprobiului public. Şi, deşi acesta era privit ca un foarte mare păcat, lucru enunţat şi de Cicero în cartea a treia dedicată filosofiei cunoaşterii lui Dumnezeu (**De N. D.**, lib.I, p.m.8), prin cuvinte tulburătoare: „În măsura în care i se atribuie spiritului o întreagă divinitate, în aceeaşi măsură lumea zice că există Dumnezeu; în măsura în care un altul s-a aşezat în fruntea lumii, atribuindu-şi roluri prioritare, atunci acea persoană va primi din partea lumii, dreptul la replică, printr-o mişcare a maselor, şi va fi ameninţat cu moartea, atunci va susţine că există Dumnezeu al Cerului; neînţelegând că cerul lumii este o parte a lumii, prin care el însuşi, într-un alt loc, l-a desemnat pe Dumnezeu". Trimit acum la alte lucruri pe care lumea, de nevoie, le-a desemnat ca fiind ilogice: astfel, mult mai corupt decât magistrul său, a învăţat că Dumnezeu este acela, care prin libera acţiune a sa asupra materiei, a creat cerul şi pământurile. De ce aş trece cu vederea şi celelalte, despre care vorbeşte divinul Platon, cu o intuiţie cu totul ieşită din comun, ca şi cum ar fi un zeu al filosofilor. Să nu vorbesc nimic despre stoici şi care prin importanţa pe care o acordă forţei destinului şi inevitabilei legi a acestuia, de fapt, micşorează rolul lui Dumnezeu. Dar cum aceştia sunt mai puţin apţi, se înfundă tot mai adânc în multe lucruri false şi îşi aruncă unul altuia insulte şi totuşi ei sunt socotiţi a fi cei care i-au smuls lui Epicur ramura de palmier pe care el pe drept şi pe merit, deci, prin trudă, o câştigase în legătură cu mişcarea atomilor, deci ca rezultat al minţii lui iscusite şi nu printr-o judecată mediocră şi trândăvie. Opiniile acestora sunt redactate într-un compendiu cuprins în cărţile lui Cicero, **De natura Deorum**; tot aici pot fi puse în evidenţă şi unele concluzii subtile ale altora.

§3. Aşa stând lucrurile, rămâne de văzut principiul care urmează. Aşadar, nu încape îndoială că *Dumnezeu domneşte peste toate cele pe care le-a creat, inclusiv peste cugetări*. Căci este propriu naturii inteligente, prima cauză cercetată a tuturor lucrurilor, cea care statuează de fapt cauzele secundare, care, în chip necesar niciodată nu se pun în mişcare de la sine, ci, după cum am spus, toate acţionează în funcţie de prima cauză (ca motor al celor secundare). Se întâmplă ca între ele să fie şi disensiuni: că Dumnezeu este infinit şi că există şi altceva care nu

depinde de el. Lucrurile stau de aşa manieră, încât cauzele secundare pot fi recunoscute, deoarece prima cauză, fiind mai perfectă decât celelalte. secundare, se recunoaşte de obicei şi astfel, cele secundare, prin ele însele, neputând exista, se recunosc după faptul că sunt mai puţin perfecte şi se păstrează aşa cum sunt, prin eliminare, rămânând valabil principiul duratei la cauza primară: dar cum atotputernicul Dumnezeu se regăseşte în toate lucrurile din spirit de dreptate şi fapte bune puse chiar în slujba celui profan, pe el îl numesc cel mai bun, pentru că are forţa cea mai mare. Vezi şi Cicero (**De Fin.**, lib.IV; **Pro domo sua**; **Ad Pontifices**, p.m.142). Adaug în acelaşi timp că niciodată nu lipseşte izvorul bunătăţii prin acţiune şi mişcare; nimic nu este mai limpede că în acelaşi lucru îşi spune cuvântul Providenţa. Nu poate fi înţeles cum unul nu se face fără celălalt pe dată. Oare Dumnezeu să nu ştie care sunt lucrurile cele mai importante şi pe care El să le trateze într-un anumit chip şi să le salveze? Oare să nu aibă forţa necesară prin care să susţină şi să administreze atâtea lucruri? Dar necunoaşterea lucrurilor este total străină de natura lui Dumnezeu şi, ceea ce pentru oameni este o greutate pe care ei, în neputinţa lor, nu o pot duce, revine măreţiei prea bunului Dumnezeu, care, în puterea lui nemărginită, o simte ca pe un lucru foarte uşor; căci dacă natura lui este infinită, tot infinită îi este şi puterea. Chipul perfect al infinităţii acesteia nimeni nu-l poate înţelege cu mintea şi nimeni nu-l poate admira îndeajuns; nimeni nu-l poate venera îndeajuns de demn prin religie sau cult. Pentru ca aceasta să se săvârşească complet, providenţa lui Dumnezeu este organizată de către Autoritatea publică, pentru ca să se menţină „această ordine minunată şi această constanţă de necrezut, din care izvorăşte şi păstrarea şi întreaga salvgardare a tuturor, cel care se socoteşte golit de spiritul diriguitor, el însuşi lipsit de spirit, va fi dotat cu acesta" (Vezi şi Cicero, **De Natura deorum**, c.II, p.26 şi 37), după cum remarcăm explicat mai clar de către senatul antic al filosofilor, pus într-o lumină mai clară.

Astfel, spre uimirea noastră mergând până la admiraţie, există în tăria cerurilor corpuri cereşti de stele foarte mari, unele rătăcitoare - care, totuşi, cât de corect sunt ele astfel numite - vezi ce spune Cicero (d. l. II, p.m.36), altele sunt fixe, dar fără se sprijine pe vreun suport; cât este de uimitor când te uiţi la globul pământesc (aruncând o privire de ansamblu spre a obţine un punct din univers), vezi atârnând pretutindeni corpuri cereşti în aer, sfidând legea echilibrării. Singurul argument este că Dumnezeu este acela care susţine toate aceste corpuri. Să apelăm şi la Aristotel (lib.**De Mund**, c.VI) şi la Lucan (**De B. C.**, lib.V, p.134) care

cântă această forță uriașă: „De aerul gol este pământul în echilibru ținut", iar Lucretius (**De R. N.**, lib.V, p.197 și urm.): „Cum de rămâne pământu-n repaus în mijlocul lumii? / Ciudat e tărâmul de aer al lumii în care se află", iar Cicero (d.l. II, p.45 și **De Univers.**, lib., p.m.198): „Pământul este așezat în mijlocul lumii și se menține astfel solid și rotund, absolut de la sine".

§4. Cel de-al treilea principiu este că *Dumnezeu este acela care hotărăște cu dreptate în această viață răsplățile și pedepsele oamenilor.* Căci dacă Dumnezeu domnește, dacă se îngrijește de oameni, este firesc ca binele să fie răsplătit cu cele bune, iar răul cu cele rele și cu pedepse, chiar dacă uneori mai târziu, totuși ele trebuie să fie. Dar aceste pedepse nu pot fi admise mai înainte de a fi fost cântărite faptele din punctul de vedere al stăpânirii și al perfecțiunii divine. Căci altminteri poate avea loc o perturbare a lucrurilor umane, a vieții și o confuzie imensă, având drept consecințe pierderea încrederii în societatea umană, o degradare a neamului omenesc. De aceea Justiția lui Jupiter, după cum o demonstrează Antichitatea este prezentă prin acel act de blândețe. Chiar și Pindar l-a numit pe Dumnezeu *αριστοτεχνην*, „cel mai mare maestru", ca unul care administrează Dreptatea și care acționează conform regulamentului «*το ποτε, και πως, και μεχρι ποσου*», „momentul săvârșirii actului, în ce fel s-a săvârșit penalitatea și până unde merge pedeapsa actului penal". Vezi și Plutarch (**Comment. De Ser. Num. Vind.**, p.m.550). Despre cei care sunt pedepsiți cu fierul înroșit de Voința Divină când un om prea cinstit se comportă ca un libert care răstoarnă totul în calea lui.

Iată steaua Arcturus, zugrăvită de Plaut (Propog la Rud.) în cuvinte atât de alese:

Eu sunt cetățean din cetatea cerurilor, cel care mișcă toate, și de pe mări și de pe uscat. Așa sunt, cum mă vedeți, stea strălucind de lumină, semnul care ia naștere întotdeauna la timpul său; eu locuiesc în cer, iar numele mi-e Arcturus. Noaptea strălucesc pe cer, ba chiar și printre zei: în timpul zilei umblu și printre oameni și alte semne din cer cad pe pământ. Jupiter, care este împăratul zeilor și al oamenilor, e cel ce ne-a împărțit pe specii și așa se face că noi cunoaștem faptele, obiceiurile, pietatea și credința oamenilor - și pe cei care adună averi recurgând la procese și la martori falși, depunând jurăminte false contra bani; înscrisurile acestora le facem cunoscute lui Jupiter: iată de ce EL ȘTIE ZILNIC cine este acela care caută răul. Acei care urmăresc să câștige un

proces prin sperjur prezintă lucruri false, având menirea de a-l împietri pe judecător. Şi cel care cere să fie rejudecată o cauză spre a obţine o condamnare mai grea într-un proces decât s-a dat la prima judecare acuzatului, iar bunurile să le aibă înscrise şi pe alte tabele, încă o dată. Şi aceşti scelerați cred că îl pot împăca pe Jupiter cu daruri? - se înşală: vor pierde şi bunurile şi tot ce au dobândit pe aceste căi necistite, căci Joe nu PRIMEŞTE NIMIC de la asemenea indivizi certaţi cu legea. Căci este mai lesne să-i câştigi bunăvoinţa rugându-te la el, ca un om cinstit, decât să vii la el ca un scelerat şi să-l rogi să te ierte. De aceea eu vă sfătuiesc pe toţi care sunteţi buni, indiferent de vârstă, să vă purtaţi cu pioşenie şi credinţă, căci după faptă şi răsplată.

Iar Homer (**Odyss.** V) l-a cântat astfel:

«Ζευς σφεας τισαιτ ικετησιος, ος τε και αλλους

Ανθρωπους εφορα και τινυται, οστις αμαρτη.»

(„Zeus ajută pe cei care i se roagă lui, cerând ajutor, dar în acelaşi timp pedepseşte pe acei oameni care greşesc").

Aceasta, pentru că el veghează zi şi noapte asupra oamenilor, străbătând pământul în lung şi în lat, urmăreşte pe fiecare în parte şi pe toţi la un loc, dotat fiind şi cu o memorie cu mult mai presus decât cea a oamenilor. De aceea, cel care nu respectă conştiinţa divină (care e mereu trează, veghind asupra tuturor lucrurilor şi oamenilor), aceluia ar trebui să-i fie teamă mereu de zeii prezenţi permanent şi ar trebui măcar să se teamă de pedepsele ameninţătoare care vin de la ei. Căci printr-o îndelungată şi precisă observaţie, au fost bine reţinute facerile de bine, de aceea au fost gândite răsplăţi uriaşe *din partea conducătorului zeilor şi arhitectului tuturor binefăcătorilor*. Iar în ce-i priveşte pe cei mincinoşi, pe turnători, pe prefăcuţi, pe răufăcători, nici o pavăză nu-i poate ascunde, pentru că faptele lor vor fi pedepsite pe faţă, în văzul tuturor, chiar dacă uneori cu oarecare zăbavă, nimic nu va rămâne nepedepsit de ochiul lui Dumnezeu cel mare şi sfânt care le vede pe toate. Vezi şi Plaut, prologul la **Amphitrion**, 45. Epicur se pare că a smuls rădăcina religiei din sufletul oamenilor şi providenţa lui Dumnezeu şi odată cu aceasta şi graţia şi opera lui, după cum relatează Cicero (**De N. D.**, lib.X, p.18), selecţionând câteva opinii rezumative ale lui Epicur pe care le-a numit *κυριας δοξας* („sentinţe diriguitoare"), cele mai multe din ele fiind adăugate fie de către neştiutori, fie de către alţii, care împărtăşeau diferite alte moduri de viaţă, dar atribuite lui Epicur:

ceea ce ştiu sigur este că nu s-au strecurat prin vise. Metrodorus, chiar cel despre care se spune că a fost discipolul cel mai apropiat al lui Epicur (*conllega sapientiae*, „confrate doctrinar"), relatează multe lucruri, ba chiar mai ruşinoase, punându-le pe seama maestrului său; l-a acuzat până şi pe fratele său care se îndoia de toate ce ţineau de viaţa fericită dusă în plăceri, prin care se şi întărâtau poftele simţurilor şi care cu o zicală ar putea fi definită ca *a măsura totul cu măsura burţii*. Dar nici să faci uz zi de zi, cum recomandă Cicero (lib.III, **Offic.**, p.567 şi urm.), şi să persişti în aceasta cu o mândrie prostească; nu de acest lucru trebuie ţinut seama, despre care vorbeşte Epicur, ci de ceea ce s-ar putea numi potrivit „o cale de mijloc", ştiut fiind că printr-o plăcere bună se va ajunge la o durere rea (cred că aluzia este la proverbul «*Πολλακις η μικρα ηδονη μεγαν λυπην τικτει*», „Adesea o mică plăcere naşte o mare durere", N.T.).

§5. Principiul al patrulea. Ideea perfectă a *Dreptăţii Divine* nu poate fi înţeleasă de mintea umană. Căci atâta vreme cât Dumnezeu este infinit, mintea noastră - după cum este ştiut - este finită, prin natura ei, ea nu este în stare să priceapă universalitatea ei. Şi faptul că acele lucruri care sunt finite sunt respinse cu vehemenţă şi sunt bucuros acceptate cele infinite, ca şi cum ar fi fost înţelese, aceasta mi se pare mai stupid ca orice. De aici Descartes, discutând despre Dumnezeu, a afirmat în chip foarte ruşinos (căci în mintea lui gândea altfel, am arătat-o cu altă ocazie), că El este atât de aproape sau, ca să folosesc chiar expresia de care a făcut el uz, „este în imediata apropiere, prin ideea de Dumnezeu ajunsă până la sufletul nostru sau că a dovedit a fi atât de eficace ca forţă suprapământeană de a se arăta omului"; idee pe care noi, prin intuiţie, nu o putem cuprinde nici ca mişcare a extinderii şi nici a imaginii, lucru ce nu poate fi apărat prin nici o raţiune, atunci de ce să nu fie socotit Dumnezeu a fi un înşelător. Aceste opinii au fost distruse cu mare justeţe, de către ilustrul Sculerus (**Exam. Philos. Ren. Des Cart.**, c.I, p.2 şi 3) (Cred că filosoful René Descartes (1596-1650) şi-a formulat foarte diplomatic ideile, (manieră care l-a deranjat mult pe savantul suedez), spre a scăpa de Inchiziţie, mai ales că în 1600 fusese ars pe rug Giordano Bruno, i.e. cu 35 de ani mai înainte ca Descartes să-şi fi publicat **Discours sur la méthode**, N.T.). Căci cine, întreb, ne împinge aşa de tare, ca să-l numim pe Dumnezeu, în mod cu totul îngrozitor, „înşelător" şi „sicofant", căci raţiunea noastră este cu totul redusă spre a putea pătrunde în miezul naturii uriaşe a acestuia şi în modul cu totul personal al puterii lui fără margini? Oare nu ne dăm seama că aceasta înseamnă pierderea minţii, delir, că suntem pur şi simplu demenţi? Oare nu ne dăm

seama că este vorba de îngustimi ale spiritului nostru şi de modul în care acestea ne împiedică să percepem corect fiinţa dumnezeiască, infinita lui putere, imensitatea bunătăţii şi dreptăţii lui? Mai mult chiar, dacă vreodată va trebui să se gândească mai pios şi mai respectuos despre actele divine, în oricât de mică măsură s-ar întâmpla aceasta, totuşi nu vor fi pe deplin elucidate originea razelor şi a fulgerului care orbeşte..Pe filosof nu l-a ruşinat aşadar, faptul că, din obişnuinţă, a trebuit să facă uz de cuvinte bombastice, de un stil marasmat. În urma tuturor socotelilor, constatăm că puterea absolută, perfectă şi deplină a lui Dumnezeu este în noi, încât oricare ar fi chipul şi oricât de încărcaţi de nenorociri şi de nevoi suntem, noi trebuie să fim, în sufletele noastre, întotdeauna mişcaţi de ea şi chiar dacă nu putem stăpâni lucrurile cu sfatul, grija noastră să ajungă până la El, încât să ne supunem cu inima plină de bucurie, voinţei Lui. Numai prin jurământ nu poţi ajunge să fii un soldat bun, dacă nu eşti şi curajos. Numai prin virtutea sufletului nu se atinge o viaţă sănătoasă; mai este nevoie şi de un curaj deosebit şi de un curaj în cele drepte să fim egali şi în ceea ce suntem şi cu felul în care trăim şi pentru că trăim bine, acestea se datorează Providenţei paterne, care, în cele din urmă, acţionează pe baza meritelor noastre reale; iar atunci când am obţinut ceva făcând rău altuia, este drept să dăm socoteală în faţa Justiţiei. Iată de ce Poeţii au cântat Ursitoarele ca fiice ale lui Jupiter şi Themis (zeiţă a Justiţiei, fiică a Cerului şi a Pământului, N.T.). Aceasta nu vrea să însemneze altceva decât că ceva din Providenţă i-a revenit fiecăruia dintre muritori, iar aceasta are loc pe drept şi pe merit. Căci, după cum spune Cicero (lib.I, **De Divin.**, p.m.104 spre final): „Aşa cum s-a convenit, ceva din forţa divină atinge viaţa fiecărui om", nu este greu să punem în legătură spusa lui Cicero cu celelalte, dar, bineînţeles, fără a face legături false între idei.

§6. Al cincilea principiu şi ultimul sună: După plecarea din această viaţă, pe toţi ne aşteaptă răsplăţi şi pedepse. Căci, după cum se vede, nici familia şi nici statul nu e întemeiat pe o raţiune justă, dacă în ele nu sunt prevăzute răsplăţi pentru fapte bune şi nu sunt impuse pedepse pentru delicte; tot astfel guvernarea divină a lumii şi a oamenilor este socotită nulă, dacă în ea nu se face deosebire între faptele bune şi cele rele (între oameni buni şi oameni răi), în acea zi în care judecata va avea loc în faţa tribunalului divin. Ca să nu-şi piardă încrederea în speranţă, strămoşii noştri au făcut apel la superstiţii - *τω αθανατω τον αθανατον συνηρτημενον = ceea ce este nemuritor* trebuie potrivit la ceva nemuritor. După cum au stabilit filosofii, providenţa lui

Dumnezeu nu este preponderent generală, ci mai curând gradată în funcție de gravitatea faptei și de numărul lor: astfel erau pedepse mai mici pentru fapte minore și pedepse mai mari pentru delicte majore. Iată cuvintele citate dintr-o istorioară (**Edd. Mythol.** XII) prin care se arată că: Liffer sa Gud din allder / oc Stiornar allu Rijke Sinu / oc räder allum blutum storum oc smäm „Dumnezeul veșnic care stăpânește regatul său universal, distinge, cu multă justețe, lucrurile mari de cele mici". Căci fără o guvernare și o administrare dreaptă a tuturor lucrurilor, totul ar zăcea la pământ. Acestea odată spuse, cum stau lucrurile după moarte, cu defuncții, ne-o confirmă și mormântul și piatra funerară a lui Cippus Genuntius (nobil roman de la începuturile Republicii, N.T.), lucruri care, pot fi văzute frecvent în patria noastră. Despre pedeapsa divină a minciunii, precum și despre Furii pe care le numește spioane și răzbunătoare ale crimelor și delictelor grave, vezi Cicero (**De legibus** II, p.171, 178 și urm; **De nat. Deor.**, lib.III, p.m.68). Acestea rețin în memoria lor tot ceea ce săvârșește, ca fapte reprobabile, fiecare ins și nu lasă nimic nepedepsit, după cum o relatează scriitorii cei mai renumiți, opinând pentru niște extreme ale pietății și naturii, cum este mai ales cazul lui Platon, care pomenește de un apendice al legilor necesar amendamentelor (**Epinom. s. leg. app.**, p.m.921): „Cel care poate fi pus în fruntea celorlalți credem că este Dumnezeu; în al doilea rând: *pentru ca cele mai mari lucruri să aibă parte de aceeași grijă cu cele minore, ar trebui să socotim că nu putem fi abătuți de la calea cea dreaptă, nici prin rugăciune, nici prin bani* (comp. **Plat. Gorg.** sau **De Rhet.**, p.m.370, 371 și 372, precum și **Phaed. sau despre suflet**, p.319). Să mai adăugăm și acel loc demn de ținut minte unde se vorbește despre Tartar, unde cei vinovați de o întreagă gamă de păcate sunt supuși, după moarte unor cazne pe măsura fărădelegilor săvârșite; aceasta îi așteaptă pe toți cei care au dus o viață în nedreptăți și fărădelegi.

§7. Din principii se naște ferm obligația unor propuneri generale de drept sau precepte și care sunt în număr de trei, de la împăratul Justinian încoace: *să trăiești în cinste; să nu faci rău altuia și să-ți însușești numai ce este al tău.* Iar acestea ajung ca să se făurească o disciplină juridică universală sprijinită pe un pilon cu adevărat solid și nimeni nu ar putea spune că este mai puțin umană. Nici aceasta, nici Justinian și nici anticii, din care Justinian citise resturile de legi, nu sunt imuabile. Vreau să spun că este necesar ca acestor trei principii anterioare să li se mai adauge încă două, pentru că numărul zece al preceptelor divine, prin aceleași se înțelege clar cinci (Bănuiesc că se

face aluzie la cele 10 porunci, dar de ce 5?, N.T.). Ce este cu adevărat important ar fi ca pe primul loc să fie pusă *cinstirea lui Dumnezeu*, pentru că, dată fiind importanţa lui, sancţiunile primei tabule se referă la cultul atotputernicului Dumnezeu. Apoi vine *să-ţi cinsteşti părinţii*[21]. Şi pentru că primul a fost deja socotit, această „poruncă" va fi conţinutul tabulei secundare; şi, pe bună dreptate, acea primă sentinţă va fi pusă înaintea celei de-a doua. căci fără cultul lui Dumnezeu şi respectul superiorilor nu poate exista nici o societate, deci va fi o reglementare dreaptă între cei care conduc şi cei care se supun, astfel încât atât în viaţa universului comun, cât şi în viaţa fiecăruia în parte, cu toţi sunt obligaţi să slujească cinstit şi cu sfinţenie. Strălucit sună acest îndemn în gura lui Cicero (**De N. D.**, II, p.m.57, **Somn. Scipion.** din cartea **De Rep.**, V, I, p.m.152): „Spiritul treaz acceptă natura lucrurilor şi cunoaşterea zeilor: din aceasta se naşte Pietatea care este unită cu justiţia şi celelalte virtuţi, iar din ea rezultă o viaţă fericită asemănătoare zeilor: de aceea trebuie cultivate justiţia şi pietatea, dacă aceste virtuţi sunt mari la părinţi şi la rude, atunci în patrie vor fi măreţe. Această cale a vieţii se află în cer".

§8. Şi din aceste principii optime ale naturii se trag nu numai drepturile civile, ci şi acel drept pe care îl numim al popoarelor, cu totul distinct de *dreptul civil* sau de cel *natural*. Fie printr-un consens, fie mutual, fie în chip voit, al popoarelor, a existat un drept al Popoarelor, aşa că astăzi nimeni nu poate nega că a existat cu adevărat decât doar dacă negi şi istoriile scrise cu multă vreme în urmă şi totodată şi legile romane, sau dacă vrei să trecem cu vederea multe alte lucruri care au raport direct cu acestea. Tocmai de aceea împăratul Justinian, acordând atenţie legilor anticilor în vigoare în societatea civilă republicană, a acceptat unele din ele; pe altele, din necesităţi cerute de epocă, le-a abrogat. Aşadar, din acest motiv, nu există un acord deplin în privinţa preceptelor şi nici a prohibiţiei legat de conceptul de obligaţie înnăscută a popoarelor. Din această raţiune, puterea şi efectul treburilor publice şi securitatea comună a popoarelor au fost lăsate în seama lui Dumnezeu, socotit fiind paznicul şi garantul acestora, El, Atotputernicul şi Bunul Dumnezeu. Şi, cum de la El sunt puterile şi din care astfel îşi trag vigoarea inimile, de aceea trebuie să-l aşezăm pe însuşi Dumnezeu mai presus de orice şi să-i acordăm cinstirea maximă ca nu cumva din partea naţiunilor implicate să se pornească un război sau de către persoane care aparţin acestora sau să atingă supremaţia conducătorilor şi a Treburilor lor publice sau liniştii generale sacrosancte, urmărind un scop contrar celui legat de o anumită afacere şi în cazul unui nemernic, se recurge la

puterea Justiției spre a da satisfacție celui lezat, recurgându-se la reguli bune și echitabile, sau, dacă ne confruntăm, pe nedrept, cu refuzul dreptății, atunci se va recurge regulamentar la o judecată solemnă prin arme. De aici și foarte desele formule din istorii, din care exemplificăm: „Zeii au pus capăt unui proces dintr-un motiv fericit; procesele bune sunt adesea însoțite de o speranță; rareori are parte de fericire cel ce a pus mâna pe arme nedrepte; să i se frângă și să-l părăsească forțele pe un ostaș care este implicat într-un proces; în războaiele sfinte și drepte, Dumnezeu caută să arbitreze și să captureze armele șefilor". De aceea fusese prescrisă cu sfințenie echitatea războiului, în dreptul roman pe seama Fecialului poporului (*fatial / fecial* - funcționar public având sarcina de a notifica declarațiile de război, de a duce mesaje și a cărui persoană era sacră și inviolabilă, N.T.). Și războaiele nu aveau loc dacă nu erau indicate solemn de către colegiul consultativ al Fecialilor, sau, cum zice ingeniosul poet Ennius, și foarte talentat poet, *promulgate*. Vezi și discursul lui Cicero, **Pro Lucio Murena** (p.m.131). De ce nu, și la celelalte popoare de pe glob, în situații de acest fel, cu siguranță că se îmbrățișau anumite reguli, după cum ne-o confirmă și monumentele literare. Însuși principii creștini se spune că nu porneau războaie până nu auzeau aceste îndemnuri mai întâi rostite de către Pontifi; în afara unor taxe extraordinare de război și divulgări limpezi ale cauzelor și pe care astăzi chiar, pentru că oculte fiind, ele *se manifestă* prin altele, se numesc *manifester*. Căci *manifestare* înseamnă „a face cunoscut public", cuvânt optim, și de epocă; ba chiar *de aur*, o afirmă Cl. Cellarius, în maniera prea eruditului Seybold, după cum observ, *în latina antibarbară*, la fel ca multe altele, pe nedrept respins. Cel mai sus este, așadar, Dumnezeu, izvor al acesteia, al obligației și celui căruia îi poartă noroc în război, tot aceluia îi atribuie, în mod leal, victoria. Și tocmai acestea care țin de justiție și credință, sunt cultivate corect între popoare, iar cele care rușinează sufletele prin depravare și criminalitate, toate acestea care vin în contradicție cu regulile religioase, nefiind de nici un folos mai important, trebuie să fie respinse. Iată ce afirmă Cicero (**De Arusp. Resp. Orat.**, p.m.25, **Id. Verr.**, lib.III, p.92) despre haruspicii: „Dreptul pretorilor (*legatorum*) întărit prin prezidarea oamenilor, atunci va fi încercuit (de un·vallum) chiar și prin Dreptul Divin". De aceea numele de pretor (legat) trebuie să se extindă și în acest chip: „pentru că nu este vorba numai de drepturile aliaților (*sociorum*), ba chiar și între dușmani trebuie întoarse săgețile, fără a fi pătate de sânge". Își dă asentimentul și Cornelius Nepos în **Pelopida** (c.v. s. ult. Cic. **Orat. Pro**

Leg. Manil., p.m.5), afirmând că „dreptul deputăţiei (*legationis*) este un drept sfânt la toate popoarele". De ce? Pentru că cei vechi erau foarte grav persecutaţi când acest drept era violat chiar numai prin cuvânt. Mărturie ne stă, printre mulţi alţii, şi mai sus-lăudatul Cicero cu al său mic discurs **Pro Lege Manilia** (Manilius a fost un tribun al poporului care a propus o lege ce-i poartă numele, N.T.). Această lege a popoarelor eu o văd definită în următorul citat: „Această lege este stabilită de Dumnezeu şi este întărită de puterea lui dreaptă de a fi urmată, spre binele şi liniştea comună a popoarelor şi a conducătorilor acestora; este ca un drept natural, o lege divină înnăscută în fiinţa umană şi care porunceşte ce trebuie făcut şi, dimpotrivă, ce este interzis. Am spus *înnăscută în fiinţa umană*. Căci prin ea însăşi, Dumnezeul cel Mare şi Bun[22], a vrut să-l nască pe om, a gândit că trebuie să-i dea chiar din lumina sa scântei de lumină ca în mintea lui, folosindu-se de raţiune, să se fortifice şi astfel, să-i străfulgere în el puterea de a deosebi cele drepte de cele nedrepte, cele oneste de cele ruşinoase, ba chiar să-şi formuleze idei despre cele mai bune şi mai sigure principii de viaţă: şi astfel în cele din urmă, să constate cât de solid este alcătuită acea societate a oamenilor care tocmai a păstrat legătura naturală dintre ei şi cât datorăm noi, oamenii, în treburile noastre zilnice şi în obligaţiile pe care le avem, pietăţii lui Dumnezeu, prin faptul că l-am cinstit cum se cuvine. De aceea, cuvântul *om, homo*, grec. ομως, „egal, de acelaşi tip" (deci nu *ανθροπος*, cuvânt elin care, de fapt, înseamnă „om", N.T.), căci omul se deosebeşte de animal prin *natura* sa socială: deci, nu de la *humus*, „pământ", cum era numit omul de către cei din vechime, cum observă Scaliger (**De caus. L. L.**, lib.I, c.XXVIII) şi întărit de Cicero (**De Invent.**, lib.II, p.m.110 şi urm.; **Ad Herc.** lib.II, p.m.15, §1, **Inst. De Jur. Nat. G.** şi **Civil.**, Cic., **De leg.**, lib.D. I, p.m.150; l. II, **De Legibus**, Cic., lib.III, **Off.**, p.m.418 şi urm. Plat. **Atlant.**, p.m.715 şi urm.), care vorbeşte de şase capete care au putut fi numărate dintr-o mulţime care păreau foarte clar să fie conduşi de aceeaşi fire. În adevăr, dreptul civil pe care Cetatea l-a instituit pe întreg cuprinsul ei, este ceva propriu ei; «*Jussum*, „legea", „ordinul" Cetăţii este acel ceva care trebuie să se conformeze acţiunilor mersului continuu al universului şi cu fiecare acţiune în parte a vieţii Republicii, spre fericirea cetăţeanului». Iată că ceea ce este spre folosul fiecărui cetăţean în parte este *dreptul privat*, iar ceea ce ţine de acţiuni spre folosul cetăţii se numeşte *drept public*. De aici Cicero, tratând despre legile din fiecare cetate în parte şi toate la un loc le numeşte *ale Republicii* (statale). Desigur, Platon, tratând despre

legile străvechi paternale şi, în special despre cele pe care se bazează această societate şi comunitatea, le enumeră pe cele importante. ..1. O sanctitate a religiei. 2. O elită de gânditori (savanţi) şi de opinii despre creditățile Regilor, după tipul neamului Divin, un acord în privința succesiunii. 3. O voință comună în ocrotirea unor membri ai imperiului spre sănătatea publică. 4. O cercetare constantă a legilor vechi, întru o descriere cerească şi a spiritului divin." („*Eigh rätt Lagh a Landt bryta: Wid tha fornum logum hallda*") (**Fragm. Leg. vetustiss. lt. Er**, s. c.XX, p.m.182). Vezi diferitele capitole de Drept privat ale lui Platon, care, în Dialogurile sale sau în cărţile despre legi, a răspândit din dreptul hiperborean câte ceva.

§9. După cum arată foarte corect Plaut (**Pers.**, IV, IV, 6), dacă locuitorii sunt crescuţi în moravuri bune, cetatea arată frumos, ca întărită cu ziduri: *Prefăcătoria, Şantajul şi Avariţia din urbe dacă ar fi alungate, a patra - Invidia, a cincea - Ambiţia, a şasea - Denigrarea, a şaptea - Sperjurul, a opta - Neglijenţa, a noua - Injuria, a zecea, cea mai rea - Crimă prin agresiune; dacă toate acestea nu sunt îndepărtate de aici, şi o sută de ziduri dacă ar avea cetatea, încă ar fi prea puţin ca să ne apere de rele*. Şi aceeaşi raţiune a naturii este invocată de Cicero (**De Offic.** III, p.m.420), i.e. legea divină să meargă mână în mână cu legea umană, aceasta să dicteze înainte de toate. De aceea, Regele nostru CAROLUS MAXIMUS socoteşte că înainte de toate trebuie extirpate toate relele de acest soi şi odată eradicate viciile, se vor putea depăşi greutăţile şi se va putea institui o societate bazată pe dreptate şi pe merit. Căci fără o unire a puterii şi înţelepciunii dusă până la capăt, prin care adevărata virtute sprijinită pe prudenţă să triumfe, ba chiar cu auspicii fericite, niciodată nu se va putea ieşi din marasm. Şi de ce nu aş spune-o, mai e nevoie şi de o soliditate corporală excelentă / curaj cetăţenesc / şi de o erudiţie aleasă, de care se bucură atâtea popoare războinice şi de o perpetuitate vindicativă a vechiului Regat magnific al regelui Carol, de o vigilenţă aparte şi de o prudenţă divină, secrete altădată, acum fâţişe sunt. Şi Statul Sueonilor, din vina nu ştiu cărora, însemnând atâta trecere de timp, prin atâtea negocieri şi schimbări; de aceea şi atât de slăbit, prin nervii săi acum mai tari şi mai încercaţi, se înalţă şi zboară spre culme spre a se urca pe fronton. Acei ani au trecut, când ţara era guvernată de către regii care i-au precedat lui CAROL, cu ostaşi nepregătiţi; atunci chiar duceam lipsă de bani, acum totuşi, pentru că s-a învârtit roata înspre mai bine, aşezaţi cum trebuie, ne menţinem în această bună stare, ca nici un alt popor; nu ne temem de forţa şi puterea nici unuia dintre

aceia care proferează insulte la adresa noastră, atâta vreme cât ne aflăm sub domnia REGELUI NOSTRU CAROLUS OPTIMUS, nici nu ne este secată nervura pecuniară şi nici nu avem soldaţi în linie de bătaie, până într-atât de clementă este aşezată guvernarea în ţara noastră şi constituită pe republica lui Dumnezeu. Dar sub regii precedenţi, când destinul cel fericit îşi întorsese faţa de la noi, slujitorii publici nu erau cinstiţi, ci mincinoşi, uniţi printr-un zel simulat, neducând la bun sfârşit nici una din treburile statului, dar se căzneau să fie lăudaţi ca şi cum aşa ar fi stat lucrurile. Porunceau să fie confiscate bunurile celor care lipseau mai mult din cetate, ei fiind cei care devastau statul de toate bunurile şi-şi înălţau vile şi case somptuoase până la cer şi, astfel, goleau vistieria ţării, clădindu-şi ei bogăţii unele peste altele; moravurile le erau toate înclinate spre a hrăpări, fie că era un bun sacru, fie că era un bun public. Toate aceste fărădelegi sunt acum depăşite; toate aceste abuzuri sunt acum depăşite. Acum treburile statului merg bine. S-a reinstaurat aceeaşi străveche JUSTIŢIE, extrasă din atâtea şi atâtea legi suprapuse, drept chintesenţă a tot ce s-a acumulat bun până acum, drept izvor al dreptului public şi privat, JUSTIŢIE care azi, prin cârmuirea extrem de vigilentă şi de isteaţă a strălucitului REGE al nostru, CAROL, se află în întreaga ei plenitudine, triumfă pretutindeni. Sub cârmuirea lui augustă şi a spiritului său sacrosanct, se iţesc şi înfloresc cele mai drepte constituţii. Graţie virtuţilor acestuia, se bucură de aceleaşi drepturi toate ţinuturile care se află sub oblăduirea sa. Aceste virtuţi sunt aşezate întru lumina Sueoniei, în ochii şi în urechile tuturor popoarelor şi naţiunilor şi sunt cultivate cu credinţă întru memoria şi mulţumirea Posterităţii. De aceea, ascultă acum, cititorule, fie din teamă, fie din dragoste faţă de REGE, faţă de cel care se îngrijeşte de fericirea ţării, să înlăture diferenţele dintre cetăţi, în privinţa şcolilor şi universităţilor şi să reducă, pe cât posibil, abuzurile de putere; ia aminte la cauzele, pe bună dreptate, desfiinţate care conturbau spiritele, sub pretextul utilităţii; ia aminte la toţi magistraţii care sunt în acest regat universal, care recurg la indicaţii oculte de încetare a proceselor, la cele mai murdare manevre de „apărare” (lipsind de apărare pe acuzaţi), la lătrături avocăţeşti de ridică tribunalele în picioare, la consilii ad-hoc fără trivialitate în treburi judiciare, la sentinţa ad-hoc a proceselor, la motivul ad-hoc al continuării lor şi înclinat spre toate cele bune, printr-o armonie foarte plăcută, vei răsufla uşurat, căci, eliminând toate aceste neajunsuri în practica judiciară, se va obţine şi păstra însănătoşirea vieţii publice.

IATĂ STRĂLUCIREA DUMNEZEIASCĂ DIN CERURI: CAROLUS,

CHIP ATOTPUTERNIC AL DUMNEZEIRII CA REGE PE PĂMÂNT

NOTE ADĂUGITOARE

1. A se vedea şi Jacob. Ziegler Landav. Bavarus în **Descript. Scandiae**, edit. Argentorati. 1536. p.86: „Printre alţii, acesta este Plinius care vorbeşte despre aceste ţinuturi binecuvântate de natură şi în care s-au aşezat oamenii cei mai drepţi dintre toţi muritorii; tot de aici s-au dus la Delphi fecioare, ducând cu ele daruri la sărbătorile religioase: acestea sunt dovezi foarte clare că din întreaga lume antică, neamul Scandinavilor a fost cel care se mândrea, ba încă foarte des de măreţia şi puritatea seminţiei lor."

2. Iată ce spune Procopius în lucrarea **De bello Gothorum**, lib.II, c.15, p.m.426: *«ουτω μεν Θουλιται βιουσιν, ων εθνος εν πολυανθρωπον, οι Γαυτοι εισι. Παρ ους δηΕρουλων τοτε οι επηλυται ιδρυσαντο»*. „Acesta este modul de a trăi al locuitorilor insulei Thula, care se deosebesc de multe alte naţiuni. Una din ele, mult mai înfloritoare decât celelalte şi foarte numeroasă, este cea a Gautonilor care s-au aşezat lângă Herulii (popor scit locuind în regiunea lacului Maeotis, Marea de Azov de azi, N.T.) sosiţi acolo." Aşadar, am aflat pentru întâia oară că ceea ce în istoriile noastre găsim cu numele de *Goţi* sunt de fapt GAUTOI, adică *Geţi*. La Procopius găsim indicaţia că *Thula* era situată la extremitatea Oceanului Septentrional (*προς τη Αρκτω τα εχατας* - **De Bell. Goth.**, lib.IV, cap.XX, p.m.620), la Cicero, în regiunea de unde suflă Crivăţul, pe care cei vechi, după cum am spus mai sus, o numeau Scandia sau Scandinavia. Şi, deşi la origine s-a folosit de către autorii greci cuvântul *Αρκτος*, de altfel bine ales, diferă doar interpreţii. Eu, totuşi, socot că este vorba de un *popor marţian* care ar sta la origine, luând martor limba getică din care s-a inspirat limba greacă; căci dacă Grecii spun *Αρης* însemnând *Marte*, la Goţi / Geţi avem *Ari*; gr. *κοττειν* / în loc de *κοπτειν*, „a despărţi", „a ucide", „a pustii prin sabie", în getică avem *kotta*; deci, din *αρι + κοτος > αρκτος*. (Cât de multă dreptate avea Ovidiu când vorbea de „Getae Marticolae", adică de Geţii care-l cultivau pe Marte - în limba lor, ARI, de unde şi ARES la Greci - ca pe un zeu autohton!)

3. Tacit (**De Mor. Germ.**, c.II) relatează: „Pe aceiaşi germani i-aş crede indigeni, căci într-o foarte mică măsură sunt amestecaţi cu alte neamuri sosite acolo." Apoi: „Ei sărbătoresc prin cântece vechi pe *Tuist* ca unul care, în tradiţia orală, dar şi în anale, trece drept făuritor de neam" - prin legea genealogiei, el este crescut de zeul Pământ şi Fiul Omului (*Filium Mannum*), care sunt făuritori ai originii neamului. Iar spre sfârşitul capitolului: „De la aceştia vine numele.". Iar în capitolul III: „Popoarele

germanice au dat naştere unui neam propriu, sincer şi foarte asemănător cu neamul lor." De aici şi *Τευτονας* şi *Αδελφους* la scriitorii greci, iar Romanii i-au numit *Germanos*. Spun *αδελφους*, format din *α* + *δελφυς* = „născuţi din aceeaşi mamă (Terra)"; *Germanos* = „din acelaşi germen". Cu sensul de *Germani, Γερμανοι, Galli* pe care Grecii îi numesc Γαλατας, fraţi cu Romanii, susţine Strabon (**Geogr.**, lib.VII, p.m.290): *γνησιοι* = *γονεσιοι*, de la *γιγνομοι* = „eu sunt născut", „eu nasc", deci, aceeaşi origine: *τω πλεονασμω του μεγετους και τες ξανθοτητος* = „asemănători în privinţa mărimii corporale" (toţi fiind înalţi), prin culoarea blondă a părului şi pielea albă şi prin obiceiuri, pe atunci, cu totul asemănătoare.

4. Conform Plinius (**Hist. Nat.**, lib.II, c.75): „Unde nopţile clare de vară confirmă la rândul lor că ceea ce raţiunea a cugetat, e demn de crezut; în zilele solstiţiului, soarele înălţându-se mai aproape de axa lumii, printr-un spaţiu îngust al luminii, pământul are şase luni de zile fără întrerupere, noapte, cu o distanţă diferită de solstiţiul de iarnă. Tocmai aşa ceva avea loc pe insula Thula, a scris Pythias din Massilena (navigator originar din Marsilia din sec.IV î.e.n.; a stabilit latitudinea Marsiliei şi a întreprins fructuoase explorări în mările nordice, N.T.), la o distanţă de şase zile de navigaţie din Britania spre nord."

5. Că unele vocabule din getică au afinităţi cu cele din limba persană şi din alte limbi, turcă şi arabă, de pildă, se poate proba prin nenumărate exemple, care îşi au de fapt originea în limba noastră. Turc. *Ata*, „tată", de la goticul / geticul *Ata* sau *Atta*; *aett* din got./get., „rubedenie", „consanguinitate", „arbore genealogic"; tot de aici vine şi gr. *Αττα* şi *Τεττα*, *Peder* şi *Pezer* din persană şi *Pader* sau *Fader* al Geţilor, căci literele *p* şi *f* sunt alternative; tot de aici vine şi gr. *πατηρ*, precum şi *pater* din latină: nu de la *παω*, pentru că este *pasco*; chiar şi *mithra* din persană vine din goticul / geticul *mother*, la fel şi grecescul *μητηρ* şi latinescul *mater*; la fel stau lucrurile şi cu cuvântul *dochter* din persană, care nu este altceva decât *Dochter, doter, dotter* din gotică / getică; id. *Datr* din egipteană, nume cu care este numită fiica mării, *Unda*; id. cu *θυγατηρ* din greacă; şi în alte limbi, numai că diferă modelul de notare. La fel stau lucrurile şi cu cuvântul *frate*, adică *Buräder*, got. *brodher, broder, brodhir, brother*, lat. *frater* din gr. *φρατηρ*, căci *φράτρια* sau *φρατρία* (deci accentul este pe ultima silabă, N.T.) înseamnă *curia* (subdiviziune a poporului roman, loc de adunare a acestuia, senat, N.T.) în latină, iar *φράτριος*, *curialis*, *φράτηρ* („frate") în baza aceluiaşi drept şi asociat al curiei. Etimonul lui *frater*, după Nigidius, este *fere alter*, adică asociat în acelaşi drept şi al aceleiaşi curii; *soror* însă se trage din anticul *serus*, dar care de fapt este dedus din *nectus*, „sămânţă", i.e „legătură de frate şi soră / şi de sânge", deci legată prin rudenie de drept;

agha - turc. şi pers., *aghãiãn*, arab., *aghaewãr*, la vechii sciţi însemnând „stăpân", iar *agha* şi *aghan*, *di* din latină, după cum o demonstrează multiplele fragmente din vechile noastre legi. La fel stă cazul şi cu pers. *wezir* = „principe, administrator suprem", care în gotică este *wisir*, popular *wise* de aici şi epitetele ornante ale lui Odin / Odinus, *walhallar wisir Manium princeps*, numit şi *dominus*. În ce priveşte latinescul *dominus*, acesta provine din geticul *sir* care înseamnă tot „stăpân, domn", cuvânt pe care în cărţile străvechi de istorie şi în anale, îl regăsim sub forma de *kiri* şi *Sir*, de unde elinescul *κυριος*; acest *sir* sau *sire* din limba getică a trecut la britani, scoţieni, gali, hispani şi italici; *kirãr*, „a se odihni, a sta liniştit" vine din goticul *kyra*, de unde *kyrr*, „liniştit" şi *quietum* („liniştit", în acuzativ) = *kyrdum*, *um kyrt*, „liniştit, fără zgomot"; aceeaşi origine are şi turcescul *kaerãrlyk* = „permanenţă, perseverenţă, calm", *kararlii*, „permanent", *kararsyzliz*, „nonpermanenţă, inconstanţă"; comp. cu cuvântul arab şi persan *karargãb*, „loc liniştit", „eu rămân, stau" şi cu turcescul *kara*, „pământ solid, continent", cu grecescul *κυρουμαι* (cred că acest verb exista şi în greaca ecleziastică a Evului Mediu, căci în Bailly nu se regăseşte decât verbul *κυροω*, „eu dau putere de lege", N.T.), deci *κυρουμαι* însemnând „eu fortific", „eu confirm", *κυρος*, „firmament", *κυριως*, „cu fermitate"; *ber* în pers., contras din *bãr*, „sarcină, fruct, rod", în gotică *ber*, *baer*, de la *baera*, de unde *barn*, „copii" şi *Abarigar* = *Aborigines*, care au fost şi primii cultivatori în Italia, conform informaţiilor furnizate de Justinus (lib.XLIII, c.1), **Hervat. Saug.** (c.XII), **Torst. Wikings. Saug.** (c.II), Cicero (lib.XV, **Epistul. Fam.** IV), în arabă *berr* şi *baer*, însemnând „sol", „pământ", în pers. mai frecvent *ber*, comp. cu got. *baebr*, *baer*, „pământ, proprietate, vilă"; gr. *βαρος*, înseamnă „sarcină, greutate" ; verbul este *βαρεω*; *βαρις* este „încărcătura navei"; arab. *Bürg*, pers. *bãru*, gotică *burg*, *borg*, de la *baeurga*, *burga*, *byrga*, *gaerda*, „a ocroti, a ascunde, a închide într-un castel, a împrejmui cu ziduri un castrum". În legile comune ale regilor Erich cel Mare şi Christophor (p.m.806) se spune: *radha Borgom och Landom*; la Ulphila (**Sverr. Saug.** p.l. Vege, IV, 10) se numeşte *Baurg*; în gr. *Πυργος*, *Προμαχεων*, la Hesychius, la Jon. se va regăsi *Προμαχων*, „întăritură, fortificaţie"; *πυργοω* înseamnă „înalt, ceva asemănător unui turn". La Vegetius (IV, 10) regăsim cuvintele *castrum*, *castellum*, „burg, fortăreaţă", care vin din goticul *kastali*; la Livius (XXVII, 32) regăsim *Pyrgus*, iar la Tacit (**De Mor. Germ.**, c.III) se menţionează *Asciburgii*, „locuitorii fortăreţei", iar în Dreptul roman, regăsim cuvântul *Burgorum* (genitiv plural), „al locuitorilor fortăreţei"; în turcă, *bãjir*, „munte pleşuv", în got. *bairg*, *biargh*, *biaerg* care se scrie *baergh Hysar*, după cum am spus, sunt zidurile şi întăriturile; la fel găsim şi la strămoşii noştri (**Konungz Bal.**), în legile lor: *Hwsom eller Landom rada*, „a domni peste burguri şi provincii";

ãl, „progenitură, urmaşi"; în got. *al, ald*, iar verbul este *ala*, „a genera, a mări, a creşte"; de aici, în gr. *αλδεω* = „eu cresc, măresc", precum şi *αλδησκω* = „eu sunt crescut"; nu vine de la *αλεα*, cuvânt prin care se înţelege „căldura solară", nici de la *αλις*, însemnând „din abundenţă", după cum sună unele opinii, ci de la *ὰ*, de unde şi *aga, auga, auka* şi de aici *αυξω* în gr., *augeo* în latină. *Alda odhal*, „posed prin moştenire", „proprietate moştenită"; *mäar alder*, „vârstă virginală", „floare virginală", ca în cap.XXII, **Arsd. Up.** L.L., simboluri care au scăpat, din greşeală unor codice, din această cauză, vor fi citite / interpretate greşit. *Sangiar alster*, „copii avuţi din cununii legale". P.T. *pãsã*, „principe". got. *Biassa, Bassa, pasa*, cf. *Αρτιμπασα*, „zeiţa Pământ". „Artimpasa" (c.I. **Princ. Jordbr. Vp.** L.L., c.V şi c.XIX, p.129, **Cat. Reg. Leg. W. Goth. Ann. Vit. R. ER. Şi R. Can. Torst. Saug.**, c.IV şi XXIII). Sau: *rãhaet*, „odihnă, uşurare", got. *rast, ruh, ruhe, ro*. Verbul este *rasta*, „a se odihni", *roa*, „a se ocroti" şi *oroa*, „a nelinişti, a tulbura, a ataca", *orosta*, „război". În greceşte *ρασωνευω*, „mă bucur de tihnă". *ρασωνη*, „încetarea lucrului, odihnă, linişte", adică *αναπαυσις*, cum figurează în dicţionarul lui Suidas la care întâlnim şi subst. *ρασωνευσις*, de la verbul *ρυω* sau mai curând de la *ρυομαι*, însemnând „eu mă apăr, eu sunt liber"; în turcă avem *rãhaerlii*, „odihnit" şi *rãhaetlyk*, „comoditate", comp. cu goticul *rahstlii, rolii, roligh*. Cât priveşte terminaţiile *Leikur, leikr, leik, lyk* şi *lek* (din suedeză), nimeni nu se îndoieşte de faptul că acestea sunt absolut *getice*, nici măcar de către cei mai puţin pricepuţi în ale lingvisticii. Suedezul *kémz*, „a aduna", „a acumula", got. *kemza* este în gr. *καμπω*, „a rostogoli spre a aduna", iar în cuvinte compuse *Συγκαμπτω*, „a aduna, a reuni". *Erz* în arabă *ier*, în turcă *zemin*, în pers. = „pământ", got. *aer, er, her*, pe care la Tacit (**De mor. Germ.**. c.XL) îl regăsim sub forma de *Herthum*, însemnând *Pământul-mamă*, numit astfel de la *Herthu*, de aici şi un titlu în legile antice. *Artir* sau *ardar bolker, aeria, araere, aaer, aering* sau *aring*, „recoltă, fructe"; *arins hws*, „grânar", *arder aratrum*. *Aro* la latini este *αροω* la greci. *Zemin* la perşi este din *sa* al geţilor, însemnând „a însămânţa". La Greci chiar sensul de *pământ arat* este exprimat prin cuvântul *αρουρα ζειδωρος*, ca şi *ζηδωρος αρουρα* = *alma Tellus* (pământul hrănitor); *pã* în pers. (picior), la Greci este *πους*, în gotică este *pus, fus, fot*. *Τριπους* (trepied) este în gotică *tripus, trifus, trifot*; în eoliană este *τριπος*. Cuvântul din arabă *ãwãn, ewãn* este în gotică *aewe, aesi* de la *awa*, „a avea", pe care cuv. *ev* (secol, vârstă) îl conţine cu sensul de temporalitate, cf. latinescului *aevum* sau *seculum*; în gr. este *αιων αιωνος*, care în dialect doric este *αιων αιονος*, „ţărm", (diferă doar accentul: în primul caz, este circumflex, în al doilea, este grav şi respectiv ascuţit), iar verbul *αιωνιζω* înseamnă a face veşnic.

Măh din pers înseamnă *luna*. în got. este *mana* de la *ma* care înseamnă „a fi în putere", deci „a fi şi mare", căci în concepţia superstiţioasă a unor profani, se crede că luna are o forţă magică, influenţând toate cele care se nasc pe pământ (cele din cer mai puţin). Ea este aceea care rânduieşte lunile calendaristice, întregind anul. În gr. este *μηνη* şi *μανα*, după cum am arătat în alte locuri, *Nõ* de la *μειουν* este de origine getică. *Lesă*. „a aduna, a alege", got. *lesa, lesa ax*, „a culege spicele"; *ax olaesin*, „spice neculese", de aici şi *λεγω* din greacă, *lego* din latină, iar la Ulphila *lisan* (**Torst. Saug.**, c.XV). *Kürde, karde, kare* în got., tot astfel şi *maeker*, gr. *μαχαιρα*, lat. *Machaera* şi *gia, giai* din pers. însemnând „spaţiu, loc, regiune, pământ", *gia* în got. înseamnă „pământ, spaţiu, hiat sau ruptură". Verbul *ge, gae, gaeta*, „a răspândi, a fundamenta cu mare largheţe, a oferi, a dărui", got. *giă, begia*, arabă *giabir*. „mândru", got. *Giabir, Giasir*, azi *Giaeswer*, „a-şi atribui pe drept mai mult", gr. *γαυρος*, verbul este *γαιω*, „sunt mândru". Turc *giaba*, „dar, dat ca dar", got. *Giba*. În legile antice era *Giaes*, în limba populară *Gäwa*; la Geţi se scria *Gauja, Gaja, Goja*, la Greci *Γαια*, de la verbul *γαω*, „eu nasc"; de adăugat şi *ghaeti* şi *ghuti*, însemnând „plin de vigoare" (A se vedea şi **Haavamaal** LXXI, Gell., **Noct. Att.**, lib.X, c.XXV, sup.c.I, p.3), precum şi **Fragm. De legi antice**, c.I, **Ars. Br. Westg. L.**), „a produce ramuri din abundenţă"; la Goţi, arborele genealogic se numeşte *gaetertrae aettertrae*; *ghaelă*, „a fi un lucru de mare preţ" vine din gotică *gaela, gaella*, „a fi de preţ"; de aici şi grecescul *κηλεω, ως*, însemnând „a mângâia uşor cu mâna". *Ghaemret* şi *ghumer*, în got. *ghaemur, jaemr, Jaemmer*, „a distruge bogăţia apelor", vine de la verbul gotic *gauna, ghaema, ghaemra, aemra*, „a distruge" (de aici şi vechiul cuvânt românesc *iama* şi expresia *a da iama în*; şi cum la origine se referă la distrugerea faunei apelor, adică a peştilor, înseamnă că peştii au fost hrana străveche a populaţiilor nordice şi nu numai, vezi şi simbolul cu cei doi peşti; şi omul a fost mai întâi peşte, apoi morsă, adică amfibie, N.T.), precum şi verbul „a se plânge de soarta sa", „a se căina". Tot de aici vine şi grecescul *Γοαω* şi *γοαομαι*, precum şi latinescul *gemo* („eu gem") şi *gemebundus* („cel care geme", „muribundul") căruia în greacă îi corespunde *γοημων, γοος* = lat. *luctus* = „durere, bocet (după un mort)", *γοωδης*, lat. *lugubris*, „trist, în doliu", de aici şi *gemoniae, gemoniae scalae*, adică nişte râpe la marginea Romei, unde se aruncau trupurile celor torturaţi şi executaţi; *bend*, got. *bend, baend*, de la *binda*; la fel şi *haldsbend* care se scrie şi *haldsbaend* (= a ţine condamnatul ca să poată fi ucis) şi *haldsbaena*, fiind derivat de la *halda*, „a ţine" şi *bana*, „omor". Lui *Bend* însă sau *Band* îi corespunde în latină *vinculum*, „lanţ", *ligament*, „legătură, cordon"; în gr. este *βιω*, în lat. *vincio* sau *vieo*, „a lega, a ataşa", ca şi la noi *banda*; lui *βια* din greacă îi corespunde *vis* în latină („forţă"), iar lui *βιασμος*, *violentia*, iar lui *Bindingi*

sau *Bindingi* din gotică îi corespunde în latină *vinculis constrictus*, „strâns în lanțuri, legat". Lui *bees* din suedeză îi corespunde *bes* și *bas* în gotică, precum și *pas* (pentru că consoanele *b* și *p* sunt alternative, N.T.), echivalente în latină cu *poena* („pedeapsă"), de la verbul *basa* sau *pasa* care în latină este *battuere*, „a bate"; *bassara*, lat. *sica* („mică sabie"), iar la Cicero se regăsește cu sensul de „asasinat" sau *dolo*, „armă închisă într-o teacă", *biornbasara*, *machinae* = „unelte de război" și *foveae*, „gropi", „excavator de ucis urși"; în greacă *πατεω*, „eu zdrobesc, calc în picioare". *Maehas*, „unealtă cu care se retează fânul", vine din goticul *maa* și *maita*, „a reteza:; de aici *maekr*, *machaera*, *Metz*, „cuțit", *Stekametz*, „pumn", *Weldhemetz*, „țeapă"; în gotică *hae*, *hö*, *höo* = lat. *foenum*, „fân". De la *maita* avem în lat. *meto*, „a recolta" și *αμαω* și *αμαομαι* în greacă, de unde *αμητος*, *messis* („recoltă"), *αμητης*, *messor* („culegător"), *αμη* = *falxmessoria*, „seceră". *Hyr tumăn*, got. *hyr*, *yr*, *tuma*, *dima*, *dimba*, *nebula* („negură"), *nimbus* („nimb"), *vis venti* („forța vântului"), de la *hyra*, *yra*, *harwa*, *orwa*, „a mișca, a agita". De aici *gyrus* în latină și *γυρος* în greacă, „cerc, ambitus"; *γυροω* din greacă, apoi *hair*, *hior*, *gladius* („sabie"). Grecescul *αορ* sau *αορ* = lat. *ensis* („săgeată") de la *αερω*, „ridic, înalț", pentru că săgețile (și armele în general) vibrează legat de *arf* și *orf*, care, ca niște aripi, zboară prin aer, *αειρω*, care este chiar conținutul sintagmei *εις αερα αιρω*; în același chip Homer spune despre Achille *εντεα αειρειν* („a trimite cu mâna proprie din piept"; cred că aluzia este la curajul proverbial al eroului, N.T.); s-a încetățenit și la vechii Goți ideea că prin saltul armelor (se referă mai ales la săgeți, N.T.) nu se reține numai un joc, ba chiar, printr-un consens general, este și o sursă de zgomote. Din aceeași rădăcină este și *hairta*, *haerta*, *hierta*, *cor*, *κεαρ*, contras *κηρ* („inimă") de la verbul *καιω* sau *κεω* („a aprinde, a arde"): căci putem vorbi la oameni despre o inimă care „arde", la animale, despre o inimă care „varsă flăcări", căci inima, atâta vreme cât pulsează, poartă în sine și viața. Deși în cazul când inima se odihnește profund, se poate totuși observa o mișcare, care continuă să dureze în auricule, ultima, în auriculul drept; acolo are loc ultima pulsație, în propriul sânge, conform opiniei exprimate de Harvey (William Harvey, 1578-1658, medic englez, vestit prin descoperirea circulației sângelui, N.T.) în lucrarea sa de căpătâi **De genere animalium**, cap.51, în care relatează că „într-o slabă unduire și un tremur neînsemnat sau o palpitație se găsește ultimul semn de viață". De aici se trage totodată concluzia că sângele este izvorul vieții și locul principal al sufletului; de fapt, din el sunt toate celelalte părți ale corpului care „se hrănesc cu sângele fierbinte irigându-le și astfel capătă viață". A se vedea și capitolul având ca temă „Mișcarea sângelui". Rațiunea cea mai puternică a originii circulației sângelui care influențează și toate celelalte mișcări naturale este inima, de ea depind toate

acestea; toate acestea sunt comandate de creier. care dirijează totul. spun medicii că fără ele animalele nu ar putea exista (Id. cap. **Exercit.** LVII).

Jük din turcă înseamnă „povară, jug”, în got. este *juk, ook*, lat. *jugum* şi în greacă *ζυγος*; sued. *Satt*. lat *coetus* („ceată”, dar şi *saetae* în textele vechi, deci mult mai aproape de suedeză sau invers suedeza de getă, N.T.), got. *satt, sueit, swet*, de la verbul *saewa, swawa, swaeswa*, „a veni la un loc, a se adùna, a intra şi a ieşi”; *sassa* = lat. *sodales*, „însoţitor, soţ” (cu sens de amic, tovarăş, dar şi cu cel actual, deci prin suedeză - şi prin gotică -, vedem clar că originea este getică. căci o regăsim ca atare în toate textele vechi româneşti, N.T.), gr. *συσσιτοι* („comeseni”), de la verbul *συσσιτεω*. Şi chiar dacă vrem să deducem cuvântul din grecescul *σιτος*, chiar şi atunci am avea la origine cuvântul getic *saed* care înseamnă „cereale, grâne, mâncare”, got. *setta, satta, sattarbod* (cf. **Fragm. de legi vechi Gaut. Oc. Hrolf**, c.V, comp. **Herv.**, f. c.XIII şi **Hirdikra** în diferite capitole, a. c.III şi XVII, **Torst. Saug.**, **Herv.** f. c.IV, XIV şi XVIII), „dar, ofrandă, în vederea reîmpăcării”, *satt mal*, „masă de reconciliere”, *satt mal ok bött*, „procese acurate şi amendate”, *sattarfunder*, „întrunire de împăcare”, *saettas*, „adună laolaltă”, *semin*, „de mare cinste, la mare preţ, pentru care demnitatea este lucrul cel mai important”. got. *semin, saemd*, „demnitate, ordine, decenţă” şi *saemeliger*, „conform demnităţii, cinstit”, *med semeligum*, „care convine publicului”, *semeliga*, „în chip onorific”, *semia*, „a administra cu demnitate”, gr. *σεμνον*, „demnitate”, *σεμνος*, „cinstit”; preteritul pasiv al pers. I *σεσεμμαι*, de la *σεβομμαι*, dar chiar şi acesta este de origine getică, după cum am arătat, sued. *Der*, pers. *Janua*, „poartă”, got. *der, dyr., dor*, gr. *δυρα*, „poartă, gură”, *δυραξ*, la Hesychius *Πυργος* (c.XII, **Torst Saug.**, p.m.451 şi 453), „zid de apărare”, idem. *χιτων*, „tunică, cuirasă”, în ionică *κιδων*, sued. *Derban*, „paznic al porţii la vechii Goţi”, *δωραξ*, „cuirasă” şi *thorax*, „platoşă”, interpretează Hesychius (c.XII, **Torst. Saug.** la *δυραξ*), în gr. se spune *χιτων, ζηθος* şi *λωρικιον* (şi nu *Πυργος*) - iată cum Ovidiu avea dreptate când spunea (**Tr.**, V, 3): „Limba greacă sună aici mai mult a getică, fiind amestecată cu multe getisme” (*Grajaque quod getico mixta loquela sono*).

Eu am ales doar câteva exemple dintr-un număr mare, iar dacă Dumnezeu îmi va ajuta, voi mai ilustra faptul că nenumărate cuvinte din greacă şi latină, precum şi din alte limbi, trecând prin suedeză şi gotică, îşi au originea în getică. Iată: pers. *nisesten*, „a se aşeza”, got. *sitia, nisitia, nidsittis*, sued. *Kaz*, got. *kaz, gaz, gas, nausgas*, anas, *gö*, turc. *Kul*, pers. got. *gsol*, „lac, băltoacă”, *püst*, „apă mică, izvor”, got. *puss* (**Her. Saug.**, c.XII. C.III, **Vygbr.**, LI. R. C. şi M.E.), *s. laest*, „lovitură, aruncare uşoară”, got. *laest*, „rană”, s. *kaest*, „intenţie, consiliu”; verbul însuşi înseamnă „a

discerne. a alege cu sufletul"; la fel stau lucrurile în limba noastră vorbită. unde *kaesa, kioso* > *kaest, kaestar*, „ales" (de aici şi latinescul *Caesar* şi *qaestor*, după opinia mea, N.T.), *kogghlamak*. „a defăima", got. *koghla, kokls* (**Hertraud och. Saug.**, c.IV). În legătura cu particula *mak*, lucrurile nu stau clar. *Semir, butyrum*, got. *semir, smir, smör*. ar. *Sewr*, „bou. turmă". got. *sewr, seur, sor, saudr, södr, ilmek*, „a ultragia", *ilemmek*. „a blestema", got. *ilmaeka, ilmaela*, „a profera o injurie, a trăi în concubinaj. a ultragia". ceea ce în **Legenda lui Thorst.** (f.c.XVI şi urm.) este numit *illyrda*.

Ujăndürmak. „a tulbura. a blama", got. *ika, weka, weckia*, „a trezi din somn"; acelaşi lucru înseamnă şi *viandurmak*. Infinitivele având terminaţia în *mak* sau *mek* sunt cuvinte turceşti. Aceeaşi situţie cu expresia *ciftlendür mek*, „a se lega prin căsătorie". Pers. *cist*, turc. *Cist* şi *giüst*, „soţie". got. *gipt, gift, igiad*, „consiliu", got. *igiad, higiad, higiu, brysthygiu*, verb. *Higga*, „am ameninţat", *girăn*, ar. pl., „vecini, consorţi", got. *girannar, grannar, graend*, „vecinătate" (Praef. **R. Berg. Leg. Upl. Fragm.**. L.I., **Ion. Rugm.**, p.25. **Gaut. Ok Hrolf. Saug.**. c.XIV. **Torst. Saug.**, c.XX. c.XXII şi c.XXIV), de la verbul *greina*, „a separa", *daechsem*, „gras. corpolent". got. *saeck, duk, dicksam, tiock, digur, dikur*. Dar *dikur swaerd*. „trupă de gladiatori legaţi" (o companie formată din 200 de oameni, N.T.) şi nu cum arată Stiernhielmius (**Kiopmbr. St.**, c.XXII, q. 4), *hyta*, „întăritură. casă", got. *hyta, hydda*, verb. *Hyta, serkerd, sergerda*, „vertij al capului. furie. când cineva nu ştie ce face"; got. *serkr*, „furie" şi *beserk, beserkur*, „bătând din pumni de mânie", *regd*, „turbaţi de mânie" (**Torst. Saug.**, c.III şi XVII, **Merv.**, f. c.1), got. *redaes, redas*, s. *rüg*, „revenit, reîntoarcere"; *rügan*, „a reveni, reconcilia", got. *ryggia, rygga*, „partea posterioară a corpului", *rygg*, „spate", s. *raefz*, „a separa, a se instrui (într-un proces)", got. *raewa, raefsa*, de unde *Refsingar thing, Refstathing, Refsinga thing*, „Judecată Regească în scopul aducerii la cunoştinţă" (*Regium judicium pro cognoscendis*), împotriva celor care au comis ultragii la adresa ordinii publicii. *Reffing*, „pedeapsă", *ruf. ref.*, „exilare" (**Olafs s.**, c.XCI, **Raestabr. DL. Tingdr. West. LI.**, c.III, **Herv. s.** c.III şi **Torst. f.** c.XII); *raewgh* şi *rewaeghan*, „a acţiona ca o vulpe, a avea viclenia unei vulpi", got. *raef, raewugr, raefachtig, refkeyla*, „vulpoaică", *krokaref*, „dejucând, conducând în eroare prin viclenii", s. *asik'ar*, „clar", pers. *asikăr*, „a demonstra, a clarifica", got. *asikar, asikar eru raan (Byorn)*, „claritatea are putere de lege". În codexul de legi editat de Stierhielmius se citeşte *asikkia* (**West. LI. Vigarth. Dr.**, c.XIII şi **Kättibr.**, c.VIII), *ăfet*, pl. *ăfăt*, „noxă, defect", got. *afat. Huat ock ar hin hethne lat afăt vara*, „ceea ce de la profani lui Vigerus îi lipseşte".

Toate aceste cuvinte, persane, arabe, turce, pe care le-am folosit la timpul prezent sunt extrase din limba getă, un adevăr pe care, din ai noştri,

nimeni nu-l poate nega. Mai sunt nenumărate altele, pe care le voi publica într-un opuscul viitor. Am spus din ai noştri, pentru că, totuşi, cărturarul Gravius (**Elem. Ling. Pers.**, p.90) semnalează zece cuvinte de origine persană care par să fie nişte spice rămase după strângerea recoltei gotice, după cum pot fi văzute. Aceasta pentru că la perşi există chiar şi legi care sunt foarte asemănătoare celor foarte vechi ale noastre. Conţinutul acestora se rezuma la a inculca în sufletul cetăţenilor obiceiul de a nu cădea niciodată în vicii-şi de a nu comite delicte împotriva legilor. De aici şi Xenophon în **De Instit. Cyri**, lib.I, subliniază: «*οι δε Περσικοι νομοι, προλαβοντες επιμελονται οπως την αρχην μη τοιουτοι εσονται οι πολιται ωσε πονηρου τινος εργου η αιχορου εφιεας*» („Legile persane, de fapt, urmăresc prevenirea delictelor, ele prevăd ca încă dintru început cetăţenii să nu iasă din litera lor, să nu cadă în ceva necinstit sau să se amuze de un lucru ruşinos sau de o faptă criminală." - extras din capitolul **Copilăria lui Cyrus**) (foarte important, aceasta este şi esenţa legislaţiei lui Zamolxe, N.T.).

Aşadar, de cea mai mare importanţă în aceste legi era, nu atât teama de pedeapsă şi supliciu, cât mai ales să-i determine pe cetăţeni să se ruşineze şi să se ţină departe de o viaţă păcătoasă şi criminală. Iată ce spune Tacit (**De moribus Germ.**, c.XIX) despre strămoşi: „Nimeni nu se amuză pe seama viciilor. Aceasta se cheamă a nu corupe şi a nu te lăsa corupt" şi puţin mai încolo: „Pentru cei mai mulţi valorează mai curând bunele moravuri de acasă decât bunele legi de aiurea". Acelaşi lucru spune şi Justinus (**L**, II, c.20): „După cum se poate vedea, ceea ce este de admirat la Sciţi, este ceea ce le-a dat lor natura, ceea ce Grecii nu pot obţine nici prin nesfârşitele doctrine ale înţelepţilor şi preceptele filosofilor, căci sunt întrecuţi, punându-i în balanţă de bunul simţ înnăscut şi obiceiurile neşcolite ale barbariei: căci Sciţilor le-a folosit mai mult necunoaşterea viciilor, decât le-a folosit Grecilor cunoaşterea virtuţii." Dar adevărata cauză reiese clar din cele de mai sus. Sunt sfinte cuvintele regelui Birgerus din **Prefaţa** la **Legile Upsala**: „*Warin allir raetwisir, tha thursti aei lagha widh*" („Dacă toţi ar duce o viaţă cu dreptate, nu ar mai fi nevoie de legi").

6. Cf. Plinius (c.II, c.78): „În regiunea opusă a lumii şi plină de gheaţă trăiesc nişte popoare cu pielea albă, cu plete blonde, a căror asprime este luată din duritatea cerului."

7. Bell. Goth., lib.4, c.5, edit. la Paris, în 1662. «*Πολλω η αποθεν Γοτθοι τε και Ουισιγοτθοι, και Βανδιλοι, και τα αλλα Γοτθικα γενη ξυμπαντα ιδρυντο. Οι δη και Σκυθαι εν τοις ανω χρονοις επικαλουντο*» („Pe aici, de mult s-au aşezat Goţii, Vizigoţii, vandalii şi toate celelalte popoare gotice care odinioară se numiseră Sciţi"; lib.I **Bell. Vandal.**, c.II, la început, acelaşi Procopius scrie: „Printre ei erau şi *Γηπαιδες*, adică Gepizii,

iar unii scriitori i-au numit Goţi, alţii Geţi, dar ei, de fapt, erau unii şi aceiaşi, căci aveau trupuri asemănătoare, aveau aceleaşi legi, cinsteau aceleaşi zeităţi, vorbeau aceeaşi limbă pe care scriitorii au numit-o gotică (i.e. getică, N.T.)."

8. Vezi şi **Not.** şi **Obs.** la **Nepot. Milt.**, III. 2, în care se spune: „Probabil, după părerea marelui Salmasius de la numele de Geţi s-a născut numele de Sciţi, căci Σ aşezat în faţă, după obiceiul Eolienilor, a dat *Σκυθας* şi în cap. **De Reg.** n. 4 avem: *Getae, Gotthi, Gitae, Kitae, Scythae*, desemnând numele unei naţiuni împărţite în mai multe popoare. Ceea ce însă este foarte important de reţinut este că, la imensa majoritate a scriitorilor, din diferite timpuri, sub numele de Sciţi, Geţi şi Goţi se înţelege unul şi acelaşi neam."

9. După cum aminteşte Joannes Spelmannus (**Aelfrid. Magni**, lib.II, c.3 şi a. l.), legile Troienilor erau absolut aceleaşi cu cele ale Sveonilor. Şi acest lucru ne este consemnat în al nouălea secol de la naşterea lui Christos, lucru dovedit pe vremea lui Alfred cel Mare, regele Englezilor (abil legislator şi administrator, protector al literelor; tot el a fondat Universitatea din Oxford (848-901, N.T.), în a cărui legislaţie este dat şi istoricul ei, ele, de fapt,erau cunoscute ca fiind identice, cu mult înainte de a fi fost scrise constituţiile.

10. Vezi şi Zieglerus în **Descr. Schondiae** (p.c.II, **Despre Svetia**). Regatul Sveţiei (Suediei) are bogăţii în argint, aramă, plumb, fier, fructe şi turme de oi şi o bogăţie extraordinar de mare în peşte provenit din fluvii, lacuri, mare, precum şi din vânatul fiarelor (pentru blănurile lor foarte scumpe şi de,aceea, invidiaţi de alţii, N.T.). Numele de *Schondia* înseamnă „blândeţe", „frumuseţe" (*skön*). Pentru că, într-adevăr, prin cerul binefăcător, prin lucrarea ogoarelor, prin porturi şi emporiile care ne stau la dispoziţie, prin oraşele maritime, prin pescuitul din lacuri şi râuri, prin vânarea animalelor sălbatice cu blănuri scumpe, vâne inepuizabile de argint, aramă şi plumb, prin dezvoltarea unei agriculturi industriale (cu mijloace mecanice destul de dezvoltate pentru acea vreme, N.T.) şi pe bază de colonat, prin nenumărate municipii care se construiesc mereu, prin instituţii civile, în sfârşit, prin toate acestea, nimic nu-i lipseşte acestei regiuni spre a o numi fericită.

11. *Bal, Ballur, Aballur, Abollur, Apollur, Apollo* înseamnă „zeu atotputernic", pentru că vocala *a* este pronunţată cu gura larg deschisă, deci face să crească puterea vocii. De aici se spune *κατ α ξοχην* = *faer* sau *paer*, *par*, „capabil", "puternic", „atât de puternic", făcând astfel o apropiere de cuvântul *Parnas* care vine din greceşte, având variantele *Parnassus* /

Larnassus. pentru că în chiar muntele Λαρναξ („ascunzătoare"). este un loc pe unde curg sub pământ curenţi de ape: unii scriu *Παρνηδος*, corect este *Παρνης*: la mai mulţi autori. regăsim *Παρνησος και Παρνηατος* > gen. poetic este *Παρνηασοιο*; de mult însă. majoritatea spun *Παρνασος*: în attică *η*, în alte dialecte *α*. De aici în latină *Parnasus, Parnassus* şi *Parnasia rupes*, „râpele parnasiene care îl încântă pe Apollo". Unii spun că acest cuvânt a fost preluat şi de Sirieni. Se poate să aibă dreptate, căci *Parnes*. în limba siriacă înseamnă „a paşte", fiind vorba de nişte păşuni, unde Apollo şi cu Muzele îşi pasc turmele de oi şi vite; alţii sunt de părere că *Parnas* înseamnă „doctrină"; de fapt, cuvântul este de origine getică şi *Parnases / Parnasus* a însemnat „munte" sau „loc în care a fiinţat lăcaşul puternicului zeu", sediu al preaslăvitului Apollo care stătea în fundul pământului de unde dădea oracole.

12. *Profani* se numesc ca atare de către Iudei imaginile pe care şi le fac oamenii despre zei. în funcţie de propriile lor reprezentări. Tacit (**Hist.**, lib.V, c.9) îl descrie pe Pompei intrând în templul Ierusalim, după victoria binemeritată, văzând totul gol. a exclamat: „Înăuntru nu este nici o efigie de zei. lăcaşul este pustiu şi uriaşe mistere ...". Cu chiar acelaşi sens, relatează Florus: „A intrat în Ierusalim şi a văzut acel mare mister al neamului necredincios, deschizându-se sub cerul de aur". Numeşte „necredincios" acel neam pentru că a îmbrăţişat noile ritualuri şi contrare celorlalţi muritori: *de aici toate cele profane* care la celelalte popoare sunt sacre, din nou *admise*, ceea ce pentru alţii sunt socotite *incesturi*, neruşinare şi depărtate de ceea ce se numeşte cinstit: şi nu numai că ei, iudeii, sunt diferiţi de religiile zeilor, dar până şi în obiceiurile lor, ei sunt altfel decât ceilalţi, căci nimic nu este mai demn de dispreţ decât să dispreţuieşti zeii. Şi l-a văzut pe Pompei deschizând acest spaţiu şi uriaşa ascunzătoare, a văzut sub *acest cort de aur* sau boltă, care imita cerul, cum foarte corect o demonstrează Seldimus (**De I.N. şi G. sec. Leg. hebr.**, lib.II, c.8). Şi nici să nu mi se obiecteze că am acceptat conceptul de cer cu această semnificaţie, căci însuşi Florus (Annacus Florus, autor al unei schiţe de istorie a Romei. era, ca şi împăratul Traian, cu care era şi contemporan, originar din Spania, ai cărei primi locuitori fuseseră celtiberi, adică amestec de celţi, populaţie germană şi iberi, populaţie locală, N.T.) al nostru s-a delectat pe seama unui studiu uimitor asupra noutăţii, pe baza unor locuţiuni absurde, neauzite de nimeni şi nefolosite de alţi scriitori. Prin expresia *sub aureo veluti coelo* („ca şi cum ne-am fi aflat sub un cer de aur"), se va înţelege, exact cum am spus mai sus, *ultima veluti specula* („ca nişte imagini finale") şi în acelaşi chip în multe alte locuri. Se foloseşte *veluti* în vechile codexuri, şi eu adesea am scris aşa. căci înseamnă exact acelaşi lucru cu *uti* („ca", „în acelaşi chip", „precum").

13. În persană avem *pās* = „răspândind", iar prin expresia *zyja pās*, se înțelege „răspândind lumină" (țin să semnalez ceea ce ar fi semnalat și Lundius, dacă ar fi știut românește, cât de aproape este persanul *zyja* de românescul *ziua*, cuvânt care la Perși nu putea să vină decât de la Geți, care în vremuri străvechi au trăit o bucată de vreme în jurul râului Oxus, azi Amudaria, botezând și locurile cu termeni geto-daci, terminați în *-dava*, *-pora*, *-aria*, hidronimul *Amudaria* fiind un exemplu; de aceea unii istorici români, printre care și Mihail Kogălniceanu, în **Histoire de la Valachie**..., trag concluzia că Geții ar fi venit din Persia, N.T.).

14. Thysius (**Ad Justin.**, lib.II, c.11) afirmă că poetul Orfeu a fost trac sau scit; Clemens Alexandrinul (c.I) susține că Grecii au luat multe de la Sciți (exact ca și Herodot, cu câteva secole mai înainte, exemplificând înainte de toate, zeii, adică așa-zișii zei, N.T.).

15. Neptun a fost numit *Aegeianul*, după numele unui oraș din Eubeea, unde exista și un templu al lui Neptun, adică, *Neptun Egeeanul*; de aici și numele Mării Egee. Vezi și Plinius (**N. H.** IV, c.11); unii cred că de la regele Aegeus, alții de la Aegeea, regina Amazoanelor; Neptun cu sunet de val (*Neptunus undisonus*), de fapt vine de la numele getic *Aegeus*, adică cel care a stăpânit pământul ținut cu ținut, *Aegis*, adică *Pelasgii* ca unii care aveau cel mai întins imperiu peste toate neamurile globului pământesc, sens în care toți poeții au căzut de acord, printre care și Propertius (lib.II, **Ad. Cynth.** 19), care spune: „Acest zeu stăpânește și pământurile și valurile mării". Acestuia i s-a atribuit deopotrivă și tridentul, după cum am arătat mai sus, pe bază de *trinus et unus*. Pentru că lui îi sunt atribuite trei fiice care iarna ațâță vânturile provocând furtuni, cf. **Herv. saug.** (C.XV. p.145). În afară de aceștia pomeniți mai sus de Plinius, mai sunt cinstiți Geții, Sciții, ba chiar și Sithonii, adică părinții cântărețului Orfeu: în incunabulele noastre vechi, aceștia sunt numiți uneori *Sither*.

16. Cicero (**Orat.**, p.m.331) vorbind despre victoria romanilor asupra cartaginezilor, scrie *Cartaginem* și nu *Carthaginem*, *Cetegos* și nu *Cethegos*, *Otones* și nu *Othones*, *triumpos* și nu *triumphos*, *triompare* și nu *triumphare*; (Lundius însă socotește că mai corect ar fi fost *triumfum* și *triumfare*, decât *triumphum* și *triumphare*, așa cum, pe bună dreptate o revendică și foarte eruditul savant Lansius (de subliniat că lucrurile stau exact ca în limba română, ceea ce ne îndreptățește să credem că romanii au luat acest cuvânt de la Geți; probabil așa stă cazul și cu *dies*, trecut prin forma intermediară *dziez* de la *ziua*, luând martor persana, în cazul mai sus discutat, N.T.); cei vechi, cum o dovedesc inscripțiile, scriau *triompom* și *triompare* (situația fiind într-o măsură asemănătoare cu cea din **Ponticele** lui

Ovidiu de la Alba-Iulia. dar şi cu limba vorbită până azi în unele regiuni. Moldova. mai ales. oferă un motiv în plus de susţinere a ideilor mele. N.T.).

17. (**Geog.**, lib.VII. p.m.297 şi urm.) «*καταρχας μεν ιερεα καταδειναι του μαλιστα τιμομενου παρ αυτοις δεου; μετα ταυτα δε και δεον προσαγορευδηναι*» Pe el - pe Zamolxis - l-au considerat un prim arhiereu la Geţi. care a fost foarte cinstit, iar după aceea. au vorbit despre el ca despre un zeu în toată legea."

18. Cf. Plinius (**N. Hist.**, lib.XXIII, cap.ult.. spre final). spune: „Din aceleaşi fructe se mai fabrica o băutură numită *Zythum* în Egipt. *Coelia* şi *Ceria*. în Spania, *cervisia* şi în multe alte feluri, în Galia şi în alte provincii romane. a cărei spumă femeile o foloseau pentru ten; ea se mai numea şi *Celia*".

19. De aceea Lucanus (c.I. **De bello civili**, p.m.20) spune: „Desigur. acestea-s popoare ce ţinând de nordici, moartea sfidând. n-au teamă de viaţa cea grea şi plini de forţă în inimi, cum sunt, capabili de moarte. merg mai departe cu viaţa, chiar după moarte."

20. A. Hirt. Pansa nu numai la Cicero, dar şi la Plinius notează *novissimeque* („şi ceea ce este mai nou") „am confecţionat" imperfect din războaiele Alexandriei (*ab rebus gestis Alexandriae confeci*): iar Vergilius: „Era fulgerul cel care rămânea parte imperfectă, căci aruncat de pe tot cerul pe pământ. era născător a multe".

21. Socrate, după Xenophon (**Morab.**, lib.II, p.m.807). spune: «*παρα πασιν ανθρωποις πρωτον νομιξεται τους θεους σεβειν,ουκουν και γονεας τιμαν πανταχουν νομιζεται; και τουτο εφη*» („În legile tuturor popoarelor. pe primul loc se află îndemnul de a-i cinsti pe zei. Nu-i aşa că s-a păstrat peste tot în lume, acest drept - să ne cinstim părinţii? Chiar aceasta susţine jurisdicţia").

22. Plutarch ne spune:

«*Ταυτον εστι το επεσθαι Θεω και το πειθεσθαι λογω*»

(„Urmează-l pe acelaşi Dumnezeu şi glasul raţiunii").

~ // ~

Prea strălucitului bărbat, eruditului Domn CAROLUS LUNDIUS, profesor de ştiinţe juridice şi judecătorului guvernamental, vechiului meu amic,

Sănătate de la Dumnezeu!

Văd bine că te ocupi de Zamolse şi nu fără o mare voluptate a sufletului: pe Tine, prietene sincer, Zamolse al nostru, ţinut atât amar de vreme în întuneric, ba chiar şi înmormântat, iată-l acum scos la lumină de Tine şi oarecum din Infern. Felicit patria pentru acest fruct smuls întunericului şi te felicit pe Tine pentru strădaniile strălucite depuse, la care mie nu mi-a rămas decât să spun: excepţional şi peste măsură de fertil. Te felicit din toată inima pentru strădania pe care ai depus-o spre a lămuri acest fenomen şi care nici nu poate fi răsplătită cu toate bunurile şi nici să-ţi ridic în slavă cinstitul tău nume îndeajuns. O soartă norocoasă te-a însoţit, ca să fi putut trata un asemenea subiect demn de toată lauda şi de a-l fi putut comunica în lumea literată, într-un chip atât de fericit. Nevinovăţia să te însoţească tot restul vieţii: să te împodobească grija sfântă a dreptăţii şi echităţii; să te însoţească sentinţele date de tine cu înţelepciune judecătorească în procesele cele mai dificile, ale căror ratificări mereu să rămână valide. Rămâi sănătos, bărbatule foarte precaut. Mă dăruiesc bătrânei cetăţi Upsalla cu sufletul şi cu scrisul.

Calendele lui Ianuarie A.D. MDCLXXXVII

~ // ~

POSTSCRIPTUM

De unde mă aşteptam ca traducerea să apară la New York, unde Dr. Savescu avea o secretară foarte pertinentă - după spusele Domniei Sale - surpriză! - aceasta a apărut finalmente la Editura Axa din Botoşani, la care, neexistând posibilitatea încorporării şi redării caracterelor eline, s-a recurs la transcrierea lor în alfabetul latin, cu foarte multe greşeli, conducând nu rareori la mutilarea discursului fonetic. Apelând la Ministerul Culturii, adjunctul ministrului a considerat nimerită scoaterea unei noi ediţii, la o editură aptă a reda caracterele eline ca atare şi cu această ocazie să fie eliminate şi erorile de poziţionare a capitolelor, iar unele texte care fuseseră eludate, printre care şi **Imnul închinat primilor făuritori de legi la Geţi** să fie şi ele cuprinse.

Maria Crişan (M.A.)

ATLAS
SIVE
COSMOGRAPHICÆ
MEDITATIONES
DE
FABRICA MVNDI ET
FABRICATI FIGVRA.
Gerardo Mercatore Rupelmundano,
Illustrissimi Ducis Iuliæ Cliviæ & Mō-
tis &c. Cosmographo Autore.
Cum Privilegio.
DVISBVRGI CLIVORVM.

CONTENTS

Foreword to the 2nd edition

King Carol XI of the Kingdom of Sweden entrusted scholar CAROLUS LUNDIUS (a professor of legal sciences at the Upsalla University, royal assessor, later Chairman of the Supreme Court of Justice) with a revision of the entire Swedish legislation. In order to bring to a good conclusion such an uneasy task, Carolus Lundius took a study travel of over a decade through every great libraries of Europe, including the Vatican Library.

During all that time, there have passed through his hands thousands and tens of thousands of manuscripts, incunabula, books, and not only from the legal field, which he reviewed, compared one with another, appraised, judged with an extremely cautious mind, doubled by an exquisite education, an ethical sense also imposed by his capacity as a Bishop of Upsalla, always invoking the exceptional personality of the first lawgiver of all peoples, not only the Getae - ZAMOLSE.

In the end of his study travel, by drawing proper conclusions, improvements have been brought to the entire Swedish legislation, at every level and compartment.

It is worth mentioning here that under Carol XI the Swedish Kingdom encompassed, beside the Baltic states, a good deal of the current territories of Germany and Poland, amounting to about 20 countries and counties. Therefore, based on an ample and judicious study presented by Lundius to King Carol XI, the monarch ordered substantial amendments to the legislation of his Kingdom. So, to fight the corruption that has reached heights, we could say, comparable to those of current Romania, there were established very severe penalties, including for corrupt judges, like for any other offenders and even more severe, even forbidding them to hire lawyers.

The spirit of justice, equity, kindness, which the new legislation under Carol XI based on, a state of mind inspired by Carolus Lundius and which in its turn, was inspired by the Zamolsian Legislation, in his capacity as a supreme guide, Zamolse being regarded as the first lawgiver of the Getae and all Germanic peoples, since the Gothic and Sueonic nation is the same as that Getic. Lundius grounds his reasoning

both on ancient sources, historical, archaeological, epigraphic, and medieval as well, since Dio Chrysostomus speaks about it in his works, as the title itself reads: On the origin and exploits of the Getae (GETICA). JORDANES / JORNANDES in like manner, titled his work, DE ORIGINE ACTIBUSQUE GETARUM (On the origin and exploits of the Getae), yet calls them now Getae and then Goths, so that some professors being mislead, blamed the Author for creating confusion - completely undeservedly; regrettably, the Germans, French, and Italians have committed the same mistake. The Upsallan historian and archbishop Joannes Magnus Gothus (1488-1544), in his extensive treatise relating the history of every Getic and Sueonic king (Historia de omnibus Gothorum Sueonumque regibus, Rome 1554) in C. I, cap. 23, explains most clearly the phenomenon, and I cite, "I'd rather think it is about a diversity of idioms on part of those governing, since at home there were called VESTROGETAE the West Getae, Getae and OSTROGETAE, the Eastern Getae, VESTROGETAE hoc est OCCIDENTALES GETAE, GETAE et OSTROGETAE hoc est ORIENTALES), and in other regions in foreign idioms, here Samagetae, there Masagetae; the ones who Strabo, in his Book XI calls Eastern Getae, will be called Tirsagetae; both the Greeks and Latins have called the same Goths / Getae with a same term, referring to the same stock." Paulus Orosius too, in Book I witnesses the same thing, since he clearly says the Getae are the same as those called now Goths. Most authors, whether older or newer, assert by right that the Getic nation belongs to that Gothic one, as one and the same stock. Paulus Diaconus, in his Narses' Life, speaks about the GOTHOGETAS, and this because, from the oldest times, we, the Scandinavian peoples, have called GETA the ones who were called GOTH by the Latin authors.

As for the language issues, which Lundius lent a special attention, he firstly determines the right spelling of the name of that great lawgiver of the Getae, namely of all northern peoples, SAMOLSE, as scholar Lundius found it in the oldest manuscripts he discovered in the Swedish libraries, compared then with other from other parts of the world. SAMOLSE was apotheosised after death (that such stood things, it is witnessed by ancient historians' writings, among whom Tacitus' too, comp. with the Eddic Writings literary monument and the Chronicle of Sweden, that the Getae were also called, beside GETAE, GOTHONES, GETAR, GETTAR, JETTAR, JOTTAR, GAUTAR, GOTAR and GOTAR, from the root GA, GE, GAU, GO, JO, GIO, GOJA, meaning

Earth, from the verb GIETA: to give birth, to deliver open-handed), being raised to the rank of a GOD. (I have long ago asserted, beginning with a work dedicated to Troy, the summary of which I published in 1997 with Macarie Publishing House in Târgovişte titled **Die Lage der antiken Städte Troja und Theben aus Böotien in der Brozezeit** (i.e. The Location of ancient cities of Troy and Thebe of Beotia in the Bronze Age), that every Greek and Roman deities, and not only, were men or women in the flesh, which the Posterity has deified after death, as the ones who in their life time have done very important exploits; that was also the case of ASKLEPIOS / AESCULAP, who passes for the God of Medicine, who is still commemorated in a place called TRIKKA, were he was born somewhere in the 2nd millennium BC and where he healed a lot of ill people by just putting his hands upon their heads (that is the age of the bio-energetic therapy!); even his sons, PODALIR and MACHAON, participants in the Trojan War, have been deified after death as a result of similar healing abilities inherited from their father.)

SAMOLSE and, besides, the whole succession of so-called Greek and Latin gods starting with APOLLO, AFRODITA / VENUS, ODIN (Wottan / Wodan), ARTEMIS / DIANA, HECATES, etc., etc., have originally been SKYTHIANS / GETAE (SKYTHA > SKYTHA > GETA or the other way round) Hyperborean, attested over and beyond the LACUS MAEOTIS (= the Sea of Azov), all of them being renowned archers, since SKYTHA / GETHA means arrow (and an **arrow** could not be dealt with unless in the company of a **bow**; Apollo, e. g. had a golden bow and arrows; similarly, his sister, ARTEMIS / DIANA.

APOLLO/N, also called BALLUR / BALDUR / ABALUR by ancient Getae (occurring with such name in certain parts of our region of Oltenia, too), but also **PAEAN** or **FAN**, one of the most ancient Getic words, meaning "God" (which today is part of the Romanian and almost every European basic word stock since mutatis mutandis, the one admired has so become the admirer and conversely), and PEAN / PAN (a "god" of the entire Nature, inventor of the syrinx and represented by the ancient with goat legs and horns; since, as grazing sheep and goats, he ought to be a good syrinx player, too, sheep being great music lovers; and the bilabials P and B being interchangeable, it also became **BAN**, which also means a **field**, **a territory**, from which Latin took it in the phrase **foris bannire** and the verb bannire (taken thereafter by the so-called Romanic languages), and meaning **to drive away from the**

territory, to banish). The concept of BAN has designated until the late Middle Ages a **landowner, landlord, administrator, prince,** and BANIE was called the estate he managed. (As known, they say today **Banie** (or the City of Bania) instead of Craiova, since the **Bania** of Craiova was the best known **BANIA** of all, the second being that of **Severin,** etc., the Ban of which, coining money, until my childhood, silver made, such coin called BAN, too.

From Getic, then from the Romanian language it was taken also by the Hungarians (see the novel Bank, Ban by Katona Joszef) and the Polish and Czechs in the form of PAN (used also today with the meaning of **Sir,** since the **Banias** have disappeared. The word **FAN,** with the meaning of "God", is given as an instance also by BONAVENTURA VULCANIUS BRUGENSIS in his work DE LITERIS ET LINGUA GETARUM SIVE GOTHORUM (= On the letters and language of the Getae or Goths)... as being the oldest Getic word, occurring thereafter in Gothic and Teutonic, as one of the uncountable words that we shared with the Germanic nations, which our Scythian, Getic, Vlachian, Dacian, Carpian, Cistobocian, Costobocian, ... ancestors have lived together with, so sharing the history, the language, and even from time immemorial; that is why GETA is the same as GOTH, a truth attested by the most ancient documents. Behold, what is written in the Sueonic Annals: As Japhet are komne Scyter oc Geter, > som longt epter Kalladis Gother / och nu Swenste = the Schytians and the Getae derive from Japheth; they called later, after the Goths, Sueons.

- APHRODITE / VENUS was called FREYA by the Getae, FRUR called in the olden times Rome, as witnessed by the FRUCINAL temple, or FRUSINAL, as noticed FESTUS (a Latin copyist of the 2nd century, whose treatise, "De significatione verborum" (i.e. On the meaning of words), is most valuable, since it appears to be the sole source that gives correct information about the Roman antiquities; the Greek root 'Αφρος > Aphrodite, occurs again with the ancient Getae in the form of ASRA, since in the old Gothic laws i.e. Getic (according to W. Goth. **Arsobolkar,** c. XVIII) we notice again the word HUUSPREA / HUUSFREIA, which in inscriptions is spelt HUUSFRU, meaning MATER FAMILIAS (= i.e. the mistress of the house, the one who manages the house budget, since they were in the MATRIARCHATE); the same word, coming through the centuries, is noticed again in the

modern German in the form of HAUSFRAU, with completely the same meaning: it is worth mentioning that it also occurs a masculine HAUSHERR, since where a wife's income exceeds that of her husband, the man is who stays at home and handles the domestic business, the house budget; when he nonetheless is in the company of other people and introducing himself, has to state his profession, he says HAUSHERR (= householder / butler) on one side of the mouth. [Maybe that is why the modern German has created the feminine RATSHERRIN, where the office of a counsellor (RATSHERR) is held by a woman, and not a man?]

- The same is the case of ARTEMIS / DIANA, both words having complete logical etymologies in the Getic substratum of the Romanian language, from ARS, meaning arrow, since she was the "goddess" of hunting...

- Odin / Wotan / Wodan identifies with the oldest northern god, ATTIN (which developed into the word FATHER in Turkish and Persian; see also ATATURK, i.e. Father of all the Turks, yet, by metathesis, the Romanian FATHER, too) taken over to become the Greek ADONIS [the beautiful youth that Aphrodite came to love and who is killed in his prime by a wild boar (= i.e. the god Mars (?) Aphrodite's official husband (see also the idyll **Upon Adonis' death** by Theocrit))], but also by the Hebrew in their invocation formula, ADONAI, i.e. God! Lord!

- HECATES (who together with her daughters, MEDEEA and CIRCE, passed for a witch) was the daughter of the Tauri King PERSES of the TAURICAL CHERSONESUS (our days Crimea. the historical geography of which I have been dealing with for more than thirty years, so becoming a member in the Society of that type "ERNST KIRSTEN" in Stuttgart, as early as 1990), who presented his daughter with a small woods (waterside) called HECATE's Woods, HECATES LUCUS in Latin. Well, that waterside occurs until our days in that name, in every Corpus of inscriptions. Near that small woods in 1885 it was fished out by some sailors the Achilles' tomb pedestal, on which it is engraved an inscription of a crucial significance, *«Αχιλλει τομ βομον και το κεδρον»* = beneath this stone lays Achilles in a cedar wood coffin; the location is about forty km north of Oćakov (the Ecaterinoslav district, just were all ancient authors indicated the place where the Trojan hero fell in the line of duty, outside Troy (Hdt. IV, 55 and 76, Strabo VII, 1, 19, Ptol. V, 8,

5, Mela II, 98. Plin. IV, 83 comp. IOSPE IV, p. 28-30 and Gazduković, Das Bosporanische Reich, p. 33). In 1887 the pedestal was exhibited in **Ion Suruceanu** Museum of Kishinew, and at the beginning of the 20th century we find it exhibited in a London museum.

The most trustful authors of the Trojan War are two eyewitnesses, DICTYS THE CRETAN and DARES THE PHRYGIAN, whose Ephemeredes were included in Diodorus Siculus' BIBLIOTHECA HISTORICA between Books V and VI. The editions following that of 1559, finished by Sebastiano Castiglione, "forget" to mention those authentic heroes of the Trojan War. Homer, born 169 years after the fall of Troy, made himself known worldwide as his poems became known in Pisitrate's time (c. VI b. C.) while Dictys' Diary was discovered by some shepherds, grave prophaners, in his tomb in Knossos (where there is also an inscription rendered also in **Bibliotheca Historica**, the mentioned edition) in Nero's 13th reign year (37-68; 54-68 A. D.) and was translated in Latin by Cornelius Nepos.

In any case, those are pages of genuine history, which Homer had available, making use of them, in particular in Iliad, and the epopees are the production of a rhapsode, outstanding indeed, yet merely a rhapsode.

Illustrious Swedish scholar Carolus Lundius, by splitting hairs in order to convince a well educated and also well intentioned reader, offers the proper names etymology - the so-called mythological anthroponims -, as it is the case of the Mother-Earth goddess DE / GEMETER, a Getic term at the beginning (in the Vatican Library he had come upon several Getic words, which were sprinkled the manuscripts of that huge library with and wrote them all, promising to set up a dictionary, which I fight since long to find; if maybe, the Ministry of Culture have had available some funds by the means of which I could go to Sweden at least for a few weeks, all the more as 2002 was also the Romanian-Swedish cultural relations international year; and so my hope to enlighten such an important field was shattered - **the Getic substratum of the Romanian language)**... doubled by DIANA, the most important so-called goddess of the Getae, taken thereafter by the Greeks in their All Gods Pantheon, who all belonged to the Getae / Hyperborean Dacians.

Another word that I regarded and still regard just as more as FAN, a part of the basic word stock, since it comes again and again in the

mouth of the Romanian speaker) and almost of all Europeans) several times a day - this is **BOS(S)** = chief, employer. This is the Getic and Swedish **PAS**, meaning **leader, chieftain** (in Gothic, BIASSA / BASSA / PASA until late), which gave in a number of languages, including Turkish, Persian and Romanian the word PASA, with a whole word family. That olden Getic word, in my opinion, can also be related to the **BESSA** (BESSI-ORUM in Lat.) population, about which Ovid too frequently recounts in his elegies, as one living together with the Getae and from whom) quite possible) to have appeared the reigning family of the BASS-ARABIANS, at the same time or previously giving the name of BASSARABIA to that land.

The nouns **LAW** and **CUSTOM**, the first passing for accepted from the Latin LEX, LEGIS, the 2nd one from Slavonic, both of them are nonetheless pure Getic, and the loan phenomenon took place quite conversely, since the 1st was an old LAGH, that has passed through LEAGE, became the current LEGE, and **custom** derived from the Getic BIUTHS, which stands at the basis of BELLAGINE laws (BIJLAGINES, correctly, outlines Lundius, so being found in old manuscripts), finished by DICENEU (the 2nd best lawgiver of the Getae, after Samolse) and passing through LEX ANTIQUA VALACHORUM, they became a CUTUMA, a custom of the land, being at origin about an unwritten law, a **jus moribus constitutum (a right established based on customs).**

Chronologically speaking, **ZEUTAS** was regarded as the first great lawgiver of the world, and it is worth emphasising that he hails from VALACHIA and was one of the Scandinavian Kingdom foreign kings, in Joannes Magnus Gothus' opinion (op. cit.), as every other Geto-Dacian kings: DROMIGETE, BOROISTA, SCORRYLO, DARPANEUS, DICEBALUS and all the others less famous; not forgotten is also Queen THOMYRIS / TAMYRIS, reigning over the Masagetic land, 6th c. BC, at the Persian border and who, being attacked by Cyrus, kills him.

ZAMOLSE was also a man and lived, according to Herodotus (IV, 96), long before Pythagoras, so much the less would he had been his slave. The noun **OM** comes from the old Getic term **omoios** meaning of the same kind, alike, therefore beings with same concerns, stick together willing to socialize. From Getic it penetrated firstly in Greek as an adjective, ομοιοσ- α - ον, with the very same meaning.

Thus, Zamolse, who had received a select education in Ionian "schools" and Egypt, when returned to his homeland, Thrace, gathered around him all the men of note in the commune, teaching them philosophy, like later the Greek philosophers like Socrates, Plato, Thales, Anaxagora, Anaxiomene... His teaching was purely human, inspiring them with love of homeland and nation, introducing the concept of the immortality of the soul, so our forefathers were brave at war, as later also were their direct descendants, the Goths and the Sueons (an opinion shared by all northern scholars of the 12th through 17th c.), dashing bare-bosomed into their enemies, knowing that after leaving this life they would get to their "god", Zamolse, where a peaceful careless living and an eternal happiness expected theme, a formula also noted in the orthodox service for the dead in the form of "where is neither sorrow, nor sigh, but an endless life instead.") But, as in his lifetime, Zamolse, by the pure Zamolsian doctrine, recommended the right principles based on justice, equity and clemency, requesting deserved penalties for the guilty, including for corrupt judges, all the same after death, - based on a detailed judgment by three judges, corresponding to Greek Minos, Rhadamanthus and Achacos, rewards shall be given the righteous and punishments the wrongdoers. Lundius recounts all of those Zamolsian judgments based inclusively on the Eddic literary monuments (= two collections of poem-legends that appeared in ICELAND (which in the antiquity was called the remote TULA, the Ice Land (**Terra glacialis**, properly translated Iceland into English), finished by two scholars (Samus Sigjusson and Snorri Sturleson) in the 11th-12th c., however narrating facts that took place many centuries before the Christian era, among which also those relating to this book main character, ZAMOLSE.

Even in the case of ODIN (Wodan / Wotan), an olden Germanic deity, because he had killed a lot of enemies, by dying himself a brutal death, his place would be in Tartarus (= a dark Hell), yet as a **sanguinary god** (*Deus Sanguinarius*) and enthroned as WALHALLWISIR (**the head** of Walhalla, **WISIR** coming from the Getic **SIR / SIRE / SOR**, which occurs in every language of the earth and with the same meaning from the olden antiquity, including Persian, Turkish (VIZIR) and Romanian (we know since long every meaning of the Anglo-Saxon SIRE, that has reached us at the same time with the Shakespeare's dramas.)

The spirit of justice and equity, so pregnant in the Getae, is explained by Lundius inclusively based on such stock's etymology (GAUTOI / GAUTAR / GOTHAR and GOTHI = the most noble, exquisite of the stocks on this earth and having given the whole world, every country, emperors, kings, princes, noblemen and courtiers, as results also from a letter that King Gustav I of Norway sent King Francis I of France.

The Zamolsian philosophy, from which also the German jurisdictions have inspired in their fairest aspects, starts from the so-called geometrical principles of the definitions. The first being the CAUSE, which is something from which it is to start when something occurs; 2. A primary cause is that from which any others would set out: 3. Secondary causes are those relating to primary causes, where they also originate; 4. Movement is the source of any actions, even in the case of inanimate objects, not only the animals, as long as they also are a part of the good and beauty concept of the living...

I have indeed no intention to substitute the foreword for the whole contents of the book; that is why I'd rather stop here, outlining the northern scholars' stunning manner of dealing with history, culture, civilisation facts of a nation (or nations), the depth, accuracy, honesty they used in committing to paper what they have ever seen with their own eyes and heard with their own ears only, after years and years of study travels, a work manner noted also in the German scholar Laurentius Müller and Sarnicius, and also in our Dimitrie Cantemir, who, a prince as he was, went to the springs of the River Dniester, explored in every detail LACUS OVIDIIS, personally taking the measurements like a careful topographer, then depicted it accurately in his **DESCRIPTIO MOLDAVIAE**.

Maria Crisan (M.A.)

May 24, 2003

CAROLUS LUNDIUS

ZAMOLXIS, FIRST LAWGIVER OF THE GETAE

Translation from Latin into Romanian and a few annotations by MARIA CRIŞAN

Translation from Romanian into English by Honorius Crisan
2nd reviewed and enlarged edition

Upon a long dissertation within the Academy of Sciences, i.e. the Upsalla University[2], it was resolved to be made public this historical truth by printing this book, worked with great efforts by Carolus Lundius. In the same book further data regarding the antiquities of the Sveons, the Goths / Getae, as well as other nations have been added; things that have never been tackled before by others are now brought to light, briefly, by the same author, i.e. CAROLUS LUNDIUS.

---

[2] The Middle-Ages universities also functioned similar to the later science academies; maybe that's why they called academies.

TO HIS SERENE HIGHNESS,
MOST POWERFUL PRINCE AND MASTER
CAROLUS XI,

KING OF THE SVEONS, GOTHS AND VANDALS,

GREAT PRINCE OF FINLAND,

DUKE OF SCANDINAVIA, ESTONIA, LIVONIA, KARELIA,

Bremen, Verden, Stettin, Pomerania, Cassubia and Vandalia, Prince of Rugia, Ingria, ruler of Vismaria and also of the County of Rhenania Palatinate,

Duke of Bavaria, Jullich and Clivie,

Most Faithful And HappyAugust,

My All Best King and Master !

Most enlightened and almighty KING, most gentle MASTER!

May dear this humble little book, and yet deserving the attention of an elevated spirit, be submitted to the bright eye of Your Royal Majesty; well, yes, since through it anyone would be able to recall things the little book speaks of and which Your Royal Majesty has, heart and soul, devoted to as early as the years of Your youth - everything plentifully bears witness of it. I mean the German JUSTICE and EQUITY; those two noble missions and attributes a KINDNESS of a rare finesse adds, which is cautiously handled by Your Royal Majesty, so the human wisdom perfection reflects in It, so that, should such features be displayed on a theatre stage, it would resound to such an extent with the shouts and applause of the mob, that it would spread all over and as far as the end of the world. And it is quite at all a miracle, because wherever such a show would be performed, wiping the tears and misery of that poor aggrieved people, and those wrongfully ill-fated / wrongfully sentenced to jail terms /, would find their freedom and take shelter, in a complete absence of their concerns in the bosom of Your Royal Majesty; and why not other citizens, too, from any other social layers, would find their rescue by having recourse to that Holy Anchor; by slowly steering their ship, they shall eventually discover the very coveted port and the most peaceful place to drop anchor. Therefore, the human condition and whatever other things would that way recover, providing for everything that is linked together, keeping with much care both the general and particular things, even the state budget He fortunately constantly keeping, it is very natural that He is saluted, acclaimed with one voice, fully deserving, that You, ah, You August, are KING and FATHER OF OUR FATHERLAND (Pater Patriae). This Giant Man, no doubt by right, is surrounded in praises, everywhere and in the battlefield, too, He is loaded with praises by the defeated and winners as well, be they old or in their primes, so the praises I am bringing Him are at all insignificant over the highest esteem I should show Him. Then, why should we not say it openly, Your Majesty is nearby the Divinity, no doubt by right, since, as anyone can see, even on this small occasion - this book printing - You have involved. You really are the embodiment of the Great God who is believed cannot be deviated by any imperfections of the common people, or maybe insignificantly at all, since He gets by Himself higher and higher by any means possible. Look, Your Royal Highness, Your forehead clear at this all-modest

homage, the books, not at all, they lay down before You, with many bows, at the shrine of Your Majesty. For this little book I am grateful first of all to Your Royal Majesty and then to those devoted to me, who have supported its publishing, headed by Your Highness. May You in the future, too, be equally inclined to the requests, hopes and trust of those resorting to the generosity of Your Highness like to an all-mighty God of our dear Fatherland, and of the whole Globe and may we have You well and happy as long as possible from now on, to the comfort of those needing Your Majesty! Most festive be that day and hold on with our descendants too, a day in which the heavens sent us that most brilliant star, a star most blessed, bringing with it on Earth the goodness of a happy destiny - from skies it should send it again to deliver us from all evils. Why not, I would like the Muses would command my lips break silence and make a poem accompanied on the lyre, through the voice of which, in immaculate wishes, it would meet with the approval of others and at the same time I would be rewarded with applause and raised higher.

CAROLUS, You, King of the North, glory of the Earth, adornment of the world, most great conqueror,
Whom arts are singing, the virtues raising Him to the stars:
Justice, is it not the first praise? The knotty staff
Isn't the Hercules' works, which all nations honour with one voice:
Among the first nations, that of the Svions was by You, with armed hand, defeated
And how ever other peoples clambered on the walls
And that way this Kingdom has been in no time turned into ruin.
For that was not our job?
To violently slam its body and joints.
Tell me you, Muses, who did enlarge this much his country, its boundaries,
You tell, who was the first to choke the terrible fires of the cruel Mars?
He was who choked them; He alone in no time has rebuilt it all.
That way glorious CAROLUS has raised above all, as He many nations their eternal life gave back.
Through His grand Soul, that way His reign CONCORD was imposing, too,
The PIETY blossoms, the JUSTICE, mother of equality;

And the old CURIA may plentifully shine in Senate's garment.
The citizens' assembly to honour King Carolus in every respect,
He, who, having struck out the old criminal laws, new penalties set up, more just than others;
He, thinking by right that laws cannot remain the same forever,
More fair laws then laid. According to Him, CAROLUS, the LAW is the holiest thing in the world.
HE, CAROLUS, all righteous and glorious, outstrips Apollo.
Long live Augustus, through Him alone all that's good in our country is saved and prospers; may its powers soar, may it be safe from evil, as only this way it could aspire to summits;
His Mother Queen, who's she - Hedwig indeed, born from noble blood / in a northern family, old noble stock.
Illustrious in the world, apart at all. Long live!
She, who embodies the GREAT LOVE for the people!
May she have joys only, now and forever!
Long live and blossom UDALRICA, the Wife Queen
And the greatest mistress in the world,
A model of virtue and honour for heaven's spirits!
May also the royal offspring blossom, worthiest of the Kingdom!
CAROLUS, the first of all, whose sceptre so peaceful will stay
After He great wars waged and shields in heavens would be left.
The family destined remaining to be happy, the descendants; among them His grandsons count, too,
With similar destinies, of equal magnificence.
May He always enjoy GOOD things only, forever!
May it be flinched by neither the things' limits nor centuries!
These all, my gracious Muse, they wish you,
Singing your virtues on notes popped out from their hearts.
Do accept, kind KING, accept, You, GLORY OF THE KINGS,
Accept these words born in my burning soul;
And, wherever I am, my words are singing You
On notes arranged with care, You rising, singing You, as better as can do,
Crawling on earth like a thin thread, singing for you
And falling down to Your feet,
The feet of YOUR SACRED MAJESTY.

With a highly devoted faith
And very obedient as long as I'll be living
CAROLUS LUNDIUS

Hymn To The First Getic Lawmakers

(20 dactylic hexameters written in Byzantine Greek and translated by me in a free manner on January 4, 2000)

Carefully listen to the voice of JUSTICE, I say,
Leave your palestra and come to hear what I have to tell you:
My say right is and right are also those who hear it in the forum, since
The GODS wished there, among the RIGHTEOUS GETAE to make it appear
And just not on Ida's summits, which now are shrines,
Him holy and face veiled GOD begat -
Loved more than others, raised in JUSTICE, ZAMOLSE,
White is the attire that on Him put HOLY LORD, installing Him in forum,
A guard to stay at city gateway, the LAW to watch.
Thus, the crown on His head, majestically staying, a wonder -
BRIGHT BEACON for the RIGHTEOUS GETAE, floating on waters,
By heavens, and not His will appears He afloat.
Worthy like Him and loved by the many DICENEU was too,
He too made laws, but ZAMOLS', more just, more handsome,
KIND VIRGIN as he appears, greater than all is.
More famous than all, skilled in allegorical speech they were.
Also from them, GETAE and TROJANS draw, and the same as them are
The sacred and human laws sprang from the ancient GETAE, which
All the same stock and tongue and gods as the NORTH DACIANS are.

MY ADDRESS TO THE READER

Twenty-two years elapsed since, by a public vote, I was admitted the first in the Academy (University), to study the law sciences. As for my very spirit, my endeavour and thinking placed at the service of those sciencces, I leave it to the judgement of those then admitting me among the students, and giving me thereafter frequent opportunities to hear their lectures.

During all this time I have committed to paper, with great care, and not somehow neglectful, like others do, not corrupt, like others use to, a good deal of what I've noted with my own hand during the University lectures. The only impediment I encountered, should I confess and state it sincerely, was that of making a selection of the many elements heard at the lectures; it was difficult for me to make a decision, the more that, during all that time, the number of manuscripts in question has grown, and in some cases, due to some benighted transcribers, certain facts were wrongly changed, not seldom unjustified omissions and additions being operated. Finally, our task was to carefully plan how should we move among such many winding paths, recognise our errors and, in consequence thereof, eliminate them. This is why, I do not shrink from saying it, during those study years as a young magistrate, all that memorable dates have been well more faithfully forged. Yet I do not doubt, there are certain people to consider what I have done less than correct, due to the fact that, speaking about the beginning of Getic laws, I am referring in the first place to SAMOLSE (as this being the proper spelling of his name); they strongly believing that our erudite people would have inspired from the Greek letters, but the Getic letters, already invented and used at that time, the Greeks took them from us, according to our ancient history and our sages skilled in olden literature, by such kind of persons, they wouldn't be regarded as such; we would not give a dime for such persons, and the judgement of the posterity would condemn them, and they deserve to be unanimously condemned; this, because about SAMOLSIAN style (therefore, the Getic writing pre-existed the Greek one) we have it witnessed by the authority of certain ancient historians who wrote down everything in every clearness. On that very occasion I would dare to prove that putting side by side the ancient laws of the fatherland and the Attic ones, we may find out a clear

superiority over those of Athens, since at the beginning of a law, the legislator's finger had to be put on with great care, and did so before the people gathered for such purpose (therefore, it was some kind of a Parliament, T.'s N.) Therefore, it was clear for everybody that any legalisations of deeds could not take place unless both parties were attending. Moreover, we have in evidence a number of literary monuments having a completely overwhelming convincing force, attesting the Greek having taken from the Goths (Geta), in every particular, the essential element of the Athenian legislation, since words and fact as well are presented to, and laid before, us everywhere in detail, and on the whole, and even if I'm silent, everything else speaks. But I have already passed behind the stage of those small songs I have encircled myself in times of leisure, of less importance; besides, save for the things that formerly, actuated by the importance of the moment, it appeared that a separate volume should be investigated extensively. Besides, Great Grotius claimed, quite justified, the Persian language itself to have its origins in the Getic vocables; of such I did not doubt at all in asserting it less than something very important, adding at the same time Arabic and Turkish, which however in our days, as I can see, use Latin letters, as determined in the printing shop, with the letters I have prescribed. May God let come a time when all those and other like them will be published more accurately, even with same letters and fonts, in which they were expressed in olden times. Until then, most affable reader, accept open minded those, as they are; should I meet with your acceptance, it would be for me an occasion for joy and satisfaction. As for the ill willed, that would be a thesaurus for them, in order for the sad ones to always have occasion to amuse themselves, and those unworthy would hardly deserve a thing. To the latter I only have to say, the cedar and marble manners of Vossius (Gerhardus Josephus, German scientist, 1577-1640, p. 112), have guided me, through the following most respectable words, "... therefore, in order for the prophecies (divine predictions) to be transmitted with the sense they have been received before, they should comply with certain requirements. As for the other data in Latin, I deem it to have been sufficiently discussed, as all words to be found in the quoted passage read. What really could be desired inside that treatise would be the reasons about which, for the sake of the Posterity, I have avoided to speak of.

CHAPTER I
Summary

§1. Ζαμολξις, SAMOLSES in our scrolls. To him are related the beginnings of the paternal laws and the defence of that truth and that is certainty. Who is he and where comes he from? He belongs to the Getae, who are the same as the Goths and Scythians. §2. The ones being called Getae are also called SVEONES. §3. Some deny they are called Svions from Svidur; their argument can be easily overthrown. §4. Before ODIN, there is no reference of that word in the writings of the olden ones. §5. Sueons' power extended once all over. §6. I wonder if the country is called Svia from Svidia, a region apart from the Goths' land. Why Svidia? §7. Why the inhabitants are not called rather Gautae than Svions, from Odin; SVIFDAGR was born to Odin the Svif. §8. It is quite ridiculous believing the name of SUEONIA could be related to the place and forest (VEDEN?), idem from ZWEI REICHE (two empires / a double empire). §9. SVIPIOD has a different meaning, while the name of Svions, who are also called Ingueones or Ingevones (in both cases they are spelt correctly); it is the same name as Ingi, *Ingve* and *Ingemundr*. §10. Those who have been called Scythians, thereafter called Sueons (Sueones.) Where does the name of Scythians come from? For they come from the Elysium Fields, hence their name. §11. Who are the Hyperboreans? So do the foreign writers call them. Where comes the name of Ωγυγιη (Oghiughie) from. By that word, the earliest authors mean the trajectory of terrestrial days. §12. Once in our homeland, heredity was judged by the number of bows and arrows. What is the meaning of ARS and ARSDOBOLKAR in the earliest statutes and regulations. §13. The number of twelve arrows was deemed by the ancients to be ordained by the gods; the number of nine days had also the same interpretation. §14. The Gothic SKUTA matches the Latin verb *sagittare* ("to take very well aim with an arrow").

§1

The waxed tablets together with the other manuscripts where they talk about the origin of paternal (national) laws refer to SAMOLSE. It is not known quite exactly about him whether or not he was a real man and when was born. However, with greatest levity most authors claim he

was born somewhere in the Thracian Land. About that time, the Getae were living there. *«Θρεικων ανδρειοτατοι και δυκαιοτατοι»* (IV. XCIII. to the end), that is "the most brave and righteous of the Thracians", in Herodotus' words. Among the praiseworthy virtues, no doubt by right, that of *undefeated* is added, which Procopius (IV, Hist. **Goth.**, 419) has adorned the Goths with.

The ones who in Thrace were called *Getae*, later in Procopius' (Greek historian dead in 562 A. D.) time were called *Goths* and in older times had been called *Scythians.* Such authors we owe a due trust, since they are among the best; beside them, through his ancient dignity and authority, brilliant Messenius imposed, too (Foreword to a versified edition of the laws, signed by Ragvaldus) who, in a few words, has shown with so much clarity and perspicacity that the first laws of the Svions[1] and Goths (Getae) have been made up by Samolse. In order for such conclusion to necessarily be most correct, he clothed it with the word *infallible.* Accessorily, if however needed, opinions have thereafter recorded certain brilliant scholars like BOXHORNIUS (**Hist.**, VII, in the year 101), LOCCENIUS (**Antiquit.** Sveog., lib. I, c. 1), SCHERINGHAM (**De orig. Angl.**, c. IX, X, XI), HACHENBERGIUS (**De orig. Sved.**, §XII, ff.), JACOB GISLON (in foreword and Chron. p. m. 5 to the end) and in wherever other passages where the same opinion on the Getae, Goths and Scythians, based on different proofs also in the mind of doctrine disciplines writers, such writers being among the most enlightened; that truth is perfectly confirmed by uncounted evidence. It is worthy noting that unique truth, namely the Getae and the Goths were one and the same people and they were also called Scythians (**Joh. Magn. Hist.**, S. 4, lib. I, c. IV, ff. Schol. Antiq. In Adam N. LXXXVII and the authors in the next chapter.)

§2. Therefore, they are called GETAE, GOTHONES, GOTHINI, GETAR, GETTAR, JETTAR, JOTTAR, GAUTAR[2], GOTAR[3], as among the natives, *attrâ* from GA, GE, which is the same as GAU, GO, JO, GIO, GOJA, TERRA from the verb GIETA, meaning *to give birth, develop. spread open-handed* (others have a quite different opinion, namely their names would come from GAUT or ATTYS, the son, loved by Cybele, of river Sangarius) SVIONES, SVEVI, SVIDIAR, SVIAR, SVEAR, SVIANAR would come from Attys, more recently; who is also called ODIN, SVIDUR, SVIUR, SVIFR, FTOLSVIDUR, SVIDUDUR, SVIDRIR, SVIDI, from SVIDIA, meaning to *devastate through fires.* The following add, too: SIGFADUR, SIGTHYR, SIGMUNDUR,

SIGTHER, SIGTHROOR, SIGI; and also GAUT, GAUTE, GAUTUR and WALGAUTUR, a body of administrative (business) names which were en vogue at that time, designating both *courage* and *wisdom* and a charming *finesse* in every victorious people; a destruction of enemy's fields, fires, sieges, has been also called *havoc*, *ruin*. Why not also *Thràsàr* (meaning more vulnerable to the cruelty of cutting and burning, not seldom charged to be publicly exposed). It is yet also a name and cult object of the ancestor Attys through most useless games (caprices) and sorcery; after that superstitions invaded him, as we learn it from the **Eddic Monuments** (it is about two collections of mythological and legendary poems of ancient Scandinavian peoples, T.'s N.) at the location of and among the inhabitants SVITHI-OD, SVI-THIOD, it is conveyed to us that a new and perpetual name has been given from itself, - the one just mentioned.

§3. There are lacking even experts in olden literary works that might deny such designation for ODIN. At first, for grammar reasons, that being the proper spelling of his name, as coming from SVIDRIR, SVIDRISTHIOD and not SVITHIOD, they are some kind of sophisms, like some enigma that nobody can clear up. Yet the mass of scholars is too big for their boots, looking for vain glory, like our own ignoramuses which, out of vanity, deem them admirable. Since not so much SVIDRIS, but at the same time under other flexional titles of names, Odin may be recognised, as already set forth here above. In the case of any words in disorder it is always more clear if not expressed but in the case of a múltitude of expressions relating to such word. Thus, it is reasonable from GAUT or GAUTUR, GAUTLAND, from SIGI or SIGTYR, SIGTUNA, from SEMMINGUR, SEMMIING - HUNDRA, from RAUMUR, RAUMELF, RAUMARIKE, from INGI, INGLINGAR, from SKIOLDUR, SKIOLDUNGAR, and so on one may find, of such type, by the thousands, where the second case, not just clearly, but precisely, towards they incline, is to be preferred. See also moreover other historical documents - **Thorstens viikings sonar saugu** (c. I, where just the following words can be read: *thad eru Kallader Alfheimar, er Alfur Konungar ried fyri. Afheimo from the king name of Alfo.* What do they mean? That the assailant, in his opinion, would rather need to prove an alibi; for a similar reason, the word SVITHIOD popularly reads SVEON and moreover, and the whole matter, in itself, in such a manner it is said that it can be carried through with a sword only.

§4. Then, this word, i.e., ODIN, seems to be much older than his own coming into the world. Here is, on what they rely in claiming that: sure thing, such name has never been mentioned before Odin would have appeared, by neither foreign nor native writers. They endeavour to impose the contrary with ability and through trifles, that, as results from the **Eddic** writings, such would be the state of things. So it is to be found in the foreword to the **Eddic** writings, where, in both books written with great care, they are called DROTZET of the High Praetorian Tribunal the heroine of the all-heavenly and companion, master, GREAT GABRIEL of Gardie, whom the Academy in Uppsala has since long: "*... **thadan for Othin i Svithiod**, thar var sa Kongur er Gylsi het: oc er han fretti til Asia manna er Aesir voru Kalladir, for han i moti theim, oc baud seim i fit riki en fatimi fylgdi ferd theirra. **Hwar sem** their dvol thust i londum, ja thar par ar oc trutho men artheir voru theßradandr thui ar rikis menn sa tha olika flestum mannum othrum at segurd oc vitj. Thar thotti Othin sagrit vellir, oc **Landzkostir** godur, oc Kaus fier thar **Vorgarstadt** sem nu heitir Sigtun*". Odin left there for Sveonia, the king of which was Gylso. The fame of the Asians' names has reached him, the one called AESIR, who, upon mounting his throne, invited them all: they complied with the invitation without delay. Wherever your eyes may have looked, you only could see thriving crops, as everywhere peace was flourishing, among the good faith local people, among them those well thought-out things were accepted, while for others, the science and the excellence of the form were more alluring. Odin, where he saw the crop thriving and a fertile soil, chose the location for the city, which the local people call now Sigtuna, ***thadan***, says the author, ***for Othin et Svithiod***. From there, Odin came to Sueonia, as it is called today. With such name does it show off, but, beside that, it was called before Svithiod as it is confirmed by the **Eddic** writings, as edited by the most deliberated Ressenius, in question being an edition resulted from collating a few more copies, *Esstr thad for han nordut that sein nu heiter*. Words that are completely the same, the Danish interpret assures us; it also tallies with the 1629 Latin version of the Icelander Olaus Magnus. Therefore, it is about the same place that is now called Svithiod, i.e., *Svecia*. Of the same opinion was Stephanus The Icelander Olaus when, in 1646, proved the adorned interpretation of Haunia. However, about that and many other words, it seems to me useless to appeal to more precepts than it has been done before; it is enough.

§5. Stress is being laid on the same issue: it is, undoubtedly, astonishing why resorting to other regions, the names of which did not come from the same name, on the contrary, their names read with those names which they have remained since long with. As it is quite easy to reject such an objection. If in that passage of the **Eddic** writings it was understood to be reproduced that way, where, in clear words, it is asserted as more suitable that the reign of Sueonia should begin with Odin and where, after so many errors, a reliable place can be finally set and, to the celebrated person's fame, it can still be invested with monumental names, which can be legally transmitted to the descendants. To conclude, by the name of *Svithiod* it was meant all that was in sight to the north; the other reigns were called other times *tractus* ("vast country"), it meaning a reunion of lands within a very vast empire, at the level of the universe. In fact, it was replaced by the old ones with *Manheim*, *Gudheim, Alsheim, Jotnaheim* or *Risaland / Vanheim. oc oll thau titi thar til halda* (every reign that had to be haunted by the majesty of the Sueonic Empire, as clearly asserted by Snorrus, according to Snorrus, Johannes Martinus' version, Slangerup p. 1). The book, published in 1594, gives us the following information: "*Norden for palude Maeoti ot swarte hass / kalde de paa gammel Norske Svithiode. Det nasn haswe de paa alle diße kalde land fom ligge mod norden · oc erre somme as diße land öde fot fraast oc snee*" (as author missed the translation of the Gothic text into Latin, I should dare to translate it, conveying in fact the essence, "The Svithiod land being located to the north of the Sea of Azov, just in its far northern point, it has a very severe climate, the region being exhausted by frosty weather and snow", T.'s N.) Let's add to that source also Jordanes, those chapters (**De Getarum sive Gothorum origine et rebus gestis, IV and V**) in which we can find very clearly and well substantiated from where and how did arrive there for the first time the Goths (Getae), that they have settled in Scythia, next to Black Sea and he describes already a number of their settlements; from other writers' accounts, quoted by Nicolaus Ragvaldus in his speech (**Herod.**, lib. IV), never praised enough. And in question there are not only the native writers, but to such also add a number of other nations, in the words of which we should trust to match the power of truth included in them, as having a strictness of purely scientific works; these are Herodotus (c. IV, Xenophon (c. 11, **Memorials**), Plato (**Timaeus** and **Kritias**) and many others closer to our days, among

which one rises above all. That is Cl. Olaus Rudbeck (**Atlant.**, c. VII, §VIII).

Let's go back however to Lucan, c. II of **De bello civili**, where we learn that our ancestors have roamed Europe. Egypt and Etruria and "have reached with their boats also Scythia Minor, at Lacus Maeotis, a black swamp full of all kind of peoples."

§6. Therefore, some endeavour to no avail to persuade us that *Svialund*, a region of Sveonia apart from Gothia, would derive from *Svidia*, which means "to ravage", "to burn". And also to destroy through iron and fire villages and forests, in spite of the fact that the field, attacked inside, was, according to the custom, seeded and harrowed; everything was turned into graves, nothing having been sifted from the crop. The first that came to these lands called Sviar, a fact that cannot yet be proved by any written documents, worthy of notice.

§7. Although the name came into common use, the people still wander why not GAUTA would rather be called the inhabitants, instead of SVIONES from Odin, as many centuries before the emergence of Odin, such name was given to those populations, like I set forth above and this historical truth can be easily proved through different peoples' and nations' history. Why then tarrying about this one? If however would anyone doubt the legend of the nomenclature, then one argument would suffice: why did not that ethnic group usurp that name before Odin. *Lang fedgatal* does not doubt, however, that ethnic group having borrowed its name from Odin' son, called *Svifdage*.

§8. From all these considerations is clearly resulting that somebody is nevertheless asserting that Sueonia can be inferred from Veden lake and forest ("*se lacu et veden sylva*"), words mentioned above, an opinion which one could rather wonder about than reject. No less valid would be an opinion that it would come from *zwei Reiche* (two reigns / empires), ideas about which Messenius said (**Spe. Suec. et Goth**, c. VIII) they "render callous their errors by right and in fact. "

§9. From all stated above, it clearly results how much the concept of *svithiod*, I mean Sueons' power or empire had to "suffer." To thwart such a saying, a man (now passed away to join the happy ones) not a profane in homeland and ancient history, comes with an argument supporting the Sueons, Goths (Getae) and Odin; upon returning to the concept of Scandia everything getting mixed: undoubtedly *Svealand* is

something different from *Svearik* or *Sviavelldi*, since beside them, other literary monuments of our ancestors, there are also homeland laws, under which it is asserted, in clear words, the following circumstance: "*Swerikis Rzjke à aff Hedhna Warld samankomit / af Swealand oc Götha*", cap. 1 princ. **Konungz Valter,** e.e. ("The Kingdom of Sveonia, according to the last memory of the profane religion, has coagulated from the Sveonic and Gothic regions.") Same stand the matters in the case of the proper name of *Svithiod* instead of *Svealand* that clearly differs from GOTHALAND. According to the legend of **Vilkina** (p. d. 76): "*Vilkini kunungr eignadist med rikinu, oc hernadi thad land er kallad var Vilkinaland en thad heitir nu Svithiod oc Gautland, oc alt Sviavelldi, Skaney, Sialand, Jutland. Vinland, oc oll thau riki er par til halda*". ("King Vilkinus, by the force of weapons, appropriated the Kingdom of Vilkinaland, which is today made out of Sveonia, Gothia, Scania, Selandia, Jutia, Vinlandia (Vandalsa) and all regions bounding that empire.") Thus, to spade a pikestaff, *Svithiod* differs from *Gautland* and *Sviavelldi*. In addition, let us rely on the same history: *af heiti ens.* ***fyrsta haufdingia*** *tekr hans riki, nafn, oc su thiod er han* ***stiornar*** (from the name of its first prince the kingdom took its name, and not from the people the prince reigned over. That is entirely worthy being trusted, according to what is said above. So, from *Ingve*, or Inge comes the word *Sueones* and *Ingveones*. *Ingveones,* according to Pliny (lib. IV, C. XIII), and even Tacitus (**De mor. Germ.**, c. 12); neither they call by something obscure or hidden, but even something more open and clear, i.e., they are those citizens who have been under the domination and authority of the Ingons. *Ingi* or *Ingve, Inge* or *Ingemunder* designate the same thing, as we can read in most documents dedicated to such name.

§10. They also called *Scythians*, which thereafter called *Sueons*, according to an old manuscript titled **Chronicon**. *As Iaphet dre komne Skyter oc Geter,* ***som longt epter Kalladis Gother / oc nu Swenste.*** ("The Scythians and the Getae were born to Iaphet who later, according to the Goths, called also Sveons.") However, in no hand written laws collection such order is wrongly written. Even Isidorus (the beginning of that **Chronicle** and the next **chapter**) begins his chronicle as follows: *the reign of the Goths* (undoubtedly it reads Getae - T.'s N.) *is the oldest, as it appeared from the reign of the* ***Scythians***. Scythians are truly brilliant archers, they raising a lot over other nations, as that kind of weapons was specifically proper to them - just for that reason Herodotus (IV, 27) called them ARIMASPOI, "the ones who pointed at

very well with the arrow" (although the legend tells the Arimasps had one eye only, T.'s N.); they were *mounted archers* (*ιπποτοξοται*, Thuc. 11, 139); Laurentius Valla gave the same interpretation that later was also recognised by Henricus Stephanus. Moreover, Herodotus (I, 73) called the skill of wielding the bow and arrows *τεχνην των τοξων*, i.e. "the art of pointing at with arrows", and Xenophon (**On Socratese's acts and words,** I, III, the Latin translator being Cardinal Nicenus), where it is said that, unlikely other nations, *the Scythians and Thracians are naturally gifted with that net superiority in wielding a bow and arrows. However, unlikely the Spartans, who wield a sword and shield, the Scythians and Thracians do not dare to also conversely handle them. Spartans refuse to fight the first using their weapons – the bow and arrow.*

I skipped the Greek text preceding the Latin translation, because some words were illegible.

Lucan too (Lib. III) calls the Gelons *sagittiferi volucres*, i.e. "from whose hands the arrows fly like birds", and the Gelons are a Scythian stock. As Lucan (c. II) claims, the Masagets are Scythian too, like the Gelons occurring about the Maeotis Lake, i.e. the Sea of Azov, driving Scythian wagons or riding horses that flew like birds, like arrows. Through the art of wielding the bow and arrows our ancestors have stood out from other peoples, as our national history confirms it. Since they knew how to send an arrow with a perfect precision, they went to war or fights, their bodies bare, to show the enemy how expert they are in pointing at by piercing with their arrows exactly the targeted point. For their skill in wielding the bow and arrows, e.g. Magn. Sigurdar., **Magnusa Barfots** Oluf Trygfarsons' legend (**Flot. Lb.,** III, c. 8) and many other passages. Therefore, the Scythians were among our first ancestors. The handling of the bow and arrows among the Scythians was learned since early childhood; Florus (lib. III, c. VIII) recounts that a child would refuse the food given by his mother until the latter did not show him, through her self-example, how looks is she hit by arrows. All their hopes were those arrows, as Tacitus (**De mor. Germ.,** to the end) recounts. They roamed with their herds, herds of horses, goats and sheep through forests and untilled deserts, hence they were called *Nomads*, *Shepherds*, by Homer, Strabo and, among others, by Silius (I, III).

They did not have houses and by living in wagons, roaming over the plains and wandering as they did, they always had around the

Penatcs. Strabo locates them to the north, where the north wind blows. and Diodorus Siculus (**Bibl. Hist.**, c. p. m. 209) recounts they were living on an island called Basilea from which, in bad weather, came out a kind of very bright amber, which could not be found in any other part of the world; that was called *electrum*. Urania, the daughter of the skies, after her father's death, accepted to reign over Basilea and afterwards gave birth to *διαδοχους της βασιλειας*, the devisees of the reign, Hyperions (Diod. Sic., **Bibl. Hist.**, c. III, cap. 7, 9, 10, 13 and 14). Solinus adds: *from the islands inhabited by the Germans, Scandinavia is the biggest and nothing in that island is more valuable than the glassware that offers both the crystal, yet also the amber, which the Germans call with a native word GLAESUM (GLASS)*. Pliny calls it *glassware* (XXVII, 1, 2). And just in our Sveonia, in the region of Helsingia, there was such a valley called ELYSIA [(the Glass Valley = Glysisdal, Elysisdal, LIUSDAL), according to Ovid, Champs Élysées, according to Virgil, *Glysis hed. Elysis hed*, i.e., LIUSHED] (See also Tacitus, **De mor. Germ.**, XLV; Tibull., I, 3, **In Messal.**). According to illustrious D. Gustavus Rosenhanus, who in 1658 chaired that province, he told me about the places where the merchandise was exported from, like coming from the *Elyzeens* and *Naharvals*, who formerly would have inhabited such lands; Tacitus (**De mor. Germ.**, XLIII) recounts about the *Manimos [Manheimos] Elyziens* and *Naharvals*. Quoting Plutarch who, in his turn quotes Homer, claims that Champs Élysées is the end of the Earth, since there the shadow becomes visible putting an end to the Globe; there, where the light is prevented, and the descending sun just doubles the growing shadows, Radamantes' kingdom, i.e., the Inferno begins.

Why from the Gothic *lysa*, and this, in its turn, from *lius*, *liusis* or *lysis*? Its origin is quite clear, since in the summer those fields, as their names tell, are always seen to be bright; hence poets invented the wording "at the happy places of the righteous fellows", "in the happy islands", "where neither the winds blow nor the clouds drop their rain" and "the sky is always clear and laughs with a generously spread light" (Lucret., **De rerum natura**, c. III, about the beginning) or in Horatio's **Epod XVI**:

The Planetary Ocean lures us beyond the surrounding world. We go and find rich fields in the happiest islands, alluring like a threshold of Paradise, since there the fields, even unploughed, give the people a crop

every year; here the vine gives abundant grapes without looking after it, and the olive trees are also loaded with luring fruits. Honey flows here straight from the beech trees bark, and the fig tree offers its wonderful fruits, enchanted springs fall murmuring straight from mountain peaks; you can't see anything around you that fails to please you. Here cows, sheep and goats let their milk out their udder by themselves; you have not to milk them, the bear doesn't go around the pen, plains and hills do not hide venomous vipers. And how ever other grounds for astonishment and happiness expect us in these places! A land never too imbued with high waters brought by the south wind, nor too dry so that to burn the seed dropped into it: in every season the temperature is the same by the will of God. These shores have not been fallen upon neither by the Argonauts' ships nor the impudent Medea on her way to Colchis. And neither the Sidonian seamans have set sail toward these parts nor **Ulysses' unremitting companions ever dropped anchor here**. Jupiter himself reserved this enchanted space for certain faithful beings when he has mixed the impure fragrance with the prime time gold. After the fragrance came the iron in which he forged these hard centuries and which the sages will get rid of.

(See also the comments of Acronius Porphyrionus of Rotterdam, as well as others, concerning the ode in question.) Other versions dealing with the origin of that region's name may also be heard; among them, the Plato's (Gorgias, p. m. 370 ff.); Virgil, for instance, sets against Champs Élysées Lacus *Stygias* (where Pluto, the "god" of the Inferno rules, T.'s N.), *nigra Tartara,* a place reserved after death those wrongdoers, unfaithful, where people shiver with cold (See also Hesiod, Theogonia, v. 682, 721, 736 and Plato, Phaedron, p. 517 ff.). Both *Stygii lacus*, and Seneca's *Stygiae shadow,* come from the Gothic STYG. The verb is *styggias formidare* ("to be afraid of the styg"); many other words have hence formed in our language. In Greek there is the verb συγεω having the same meaning, however the interpreters doubt its Greek origin (I think it would rather refer to certain old Romanian words: 1. *Strigă* = "a grey coloured owl with orange eyes, also meaning lady vampire, witch", as well as 2. Strigoi, T.'s N.) (see also Virgil, Aeneis, p. 237 and 251). For good reason even a question is put, just what it has been named by the ancients GLESARIA after: no doubt it comes from the verb GLA, meaning "to shine", "to glow", and hence GLEA, GLIA, GLOA, GLIOSA and LYSA = "to lighten" (It is not excluded it might be linked to the old Romanian GLIE, "ploughed land" and GAIA /

GEIA / GE, "mother land" and of course the Greek must have taken it from us and not conversely, as it is also the case of *wallach*, from German, meaning "castrated horse", as it is also the case of *West Falls (Westfalen)* and *East (Ostfalen)* and the Egyptian and Indian *fellah*s, all those nations whose names are related to the land cultivation, agriculture, having their origin in the traditional word *Valah*, the oldest Romanian ethnic group attested as far, according to Homer, **Iliad**, II, 739, T.'s N.) Since it is not like the case of *Latin Aquilo, -onis* ("north wind"), *Boreas* in Greek, which Aulus Gellius claims with serenity (II, 22) must have been formed from *boatus*, meaning "bellow" (*'απο της βοης*), while some erudite men, who devoted themselves long ago to the letters and antiques, cannot approve of such an etymological explanation, believable among babies only.

§11. That is also the case of the toponym BASILIA mentioned by Pytheas of Marseille (a famous navigator and geographer of the 4th century BC, T.'s N.) as the seat of the royal Scythians: *βασιλειος* meaning just "kingly", "royal" (Plin. XXXVII, II). I call as a witness Herodotus himself (IV, 56) in a passage where Gerrhos clearly recounts of the region of nomad Scythians and that of royal Scythians (*«τόν τε των Νομαδων χωριον και τον των βασιληιων Σκυθεων»*). Lacus Maeotis (Sea of Azov, T.'s N.) too is inhabited by the Royal Scythians and the Sauromatians (*«Μαιητιν, Σκυθας τε τους βασιληιους και Σαυροματας»*). You see now how far the Sveons' Empire stretched once, as I already said here above (that is also perfectly valid for the Geto-Dacians, who have lived for centuries, if not even millenniums, mixed with Germanic peoples, both in the Scandinavian Peninsula, and in southern Russia, T.'s N.) Those Scythians who lived in Asia, it is due to call them Nomads (*Σκυθας τους Νομαδας*, Hdt. I, 73.). On the same island – BASILIA – the old ones called it BALTHIA from BALDUR or Apollo or from the bows and belts (*baltheis*) which the Scythians used, in which respect it is worth mentioning Herodotus (IV, 11, 19 and 50, VI. 74), where he some times speaks about the bow, and other times about *Hercules The Baltic* (centuron) and not only about *Scytha* as *Hercules'* son, after whom the Scythian Kings have been called (Plin., 1. c., Hdt., IV, 8, IX, 10). Apollo himself is called by Virgil *The One Who Carries The Bow* (Virg., **Aen**. III). And in the 5th book of the same **Aeneid** he says it explicitly: "Be it now allowed us to explain how it came from the *belt* to the word *Baltic* (*belte*) *Sea*, as such word appears in ancient documents. The Scythians called Royal, were also called

Hyperborean[4], and their seat was in the Hyperborean island Yswer Norden, in Greek *'υπερ*, poetically super in Latin, Yser among the Goths and Sveons; letters p and s are used alternately, either instead of the other." Same way could also be explained SCAN, nowadays SKAN / SKANE, Scania being called Scandia in ancient times. As Scandia, Scanau, *Scanorum sive Scandorum* island (Scans' or Scanzs' Islans), a name under which we have yet another region located beyond the others, getting in touch with the Aquilone (the north wind). That is why Lucan mentions them as dwelling in a region located under the Polar Circle or Hyperborean Ursa (**De bell. Civil.**, V, p. m. 121), and Cicero, quoting from Aratus' poetry, says, "next come the Northern" (**De nat. deorum**, II, p. m. 47); Seneca calls the *North Pole* by the synecdoche *Ursas*: *the icy cart of the Hyperborean Ursa* (**Med. Act.**, II, cor. V, v. 315).

In ancient times, our ancestors called it *Scandia*, it being confirmed, among other writings, by the chronicles inclusively. Thus, in law fragments, among the oldest are also those imposed to the Sveons and the Goths in 1375, where Sveonia is called YSWERSTOG / OSTWANSTOG and NORDANSTOGH (Diod. Sic., Bibl. Hist., p. m. 91...). From the ancient tradition, as Diodorus shows it, just that way it has been found to be graphically represented. The inhabitants of that island have been called by the ancient peoples *Hyperboreans*; all the more it is trustworthy, as such judgement is placed in the beginning of the book. *The Hyperboreans* have been called after the adverb *'υπερ*, "over", "beyond" and *Βορεας*, "North wind", therefore the ones who live beyond the whipping north wind (Plin., VI. 1 3), and in his scholar, Adamus (p. m. 149, 111, 83): "the Danes, the Sveons and the Normans, as well as the other Scythian peoples have been called Hyperboreans by the Romans; those Marcian loaded with praises of all kinds." The Greek writers (among which Diodorus Siculus, Lib. III, p. m. 132) and Plutarch, **De facie in orbe Lunae**, p. m. 941), called them western, Atlantic, and Hyperborean populations; The ancient authors, in a general consensus, where the occidentals were the topic, it was also understood the mention of the Atlants and Hyperboreans; and that by right, since it was about those regions where the north wind cold was to be felt, just as it is today, so the Atlantics, and the Hyperboreans as well are pointed out by the Greek writers τους υπερ τον οκεανον τοπους i.e. they say those were living on the other side or across the ocean; even in Diodorus Siculus (III, p. m. 132) *προς εσπεραν και τον αρκτον*, i.e., to the west and north (north-west): the same way and, by right, Greece is seen by its

inhabitants. Just that way it recounts Plutarch (De facie in orbe Lunae p. m. 941), *Ωγυγιη τις νησος καθ' Ομηρον* (sup. Cit. Lib. Odiss.) = from the island Ωγυγιη it is to be sailed five days to Britain προσ ετπεραη (= toward west) – according to Plutarch, p.m. 941. Such thing is being held and acknowledged in our days by the most skilled seamen. Right there it is shown by Homer (l.c.) to have been Champs Élysées. The word Ωγυγιη draws from the Gothic (Getic) **oga** or **ogyga**, which in Smalandia (a region in the southern Sweden, located in the Götaland Peninsula – T.'s N.) has the common meaning of **being_afraid, terrified**. Hence **ogygso**, a scaring island, also called Attin's island, which in the **Eddic Monuments** occurs by the name of **Ogygur** the terrifying, and in the most noble Ressenius appears in the form of **ygge**. Moreover, both in the Atlants' and Hyperboreans' parts and in Champs Élysées, the trajectory of the longest days, as recount the most ancient writers, the longitude is of 55 degrees by the lat. of 73, so a day lasts three months, T.'s N.). See also Philippus Cluverius (introd. to Universal Geographia, lib. I, c. VI, table) and Johannes Magnus (Hist. Sveon. Gothorumque, cap. VI) and Ptolemeu (c. II, c. VI) and others as well. If it is to believe the exagerations of the poets speaking about 90 degrees, then it would take six month until the light would appear. From various contradictorily discussions of recent years, I would mention the most fertile ones. Herodot (lib. IV, c. 13, 32, 33, 34, 35 and 36) and Cato in **Formio** (116): Why there is nobody to outstrip Croesus (the last Lydian king, 560-548 BC, famous for his wealth) in riches, the one who, at a clap, owned everything and by any means: far reaching pastures, fields, endless woods, hills, ponds full of fish, as far as the Hyperboreans and the endless ocean. Tacitus **(De Mor. Germ.**, CXLV) recounts, "beyond the Svions there is nothing but a tranquil sea, almost still, surrounding and embracing the Globe." Among all the other Scythians, the Hyperboreans were some very special people, as RUDBECKIUS emphasises.

§12. In our laws, both older and more recent, there are not only the arrows mentioned, but also always the bow and the arrows are mentioned together. In inheritance matters, where a succession was to be decided, that son was regarded as more fortunate and hence more powerful at wars, who inherited three times twelve bows: that one was to be called, in fact, a Scythian. And, as the codices prove it, consistent with all the other regulations, he had the title of agent through heredity – ARFDABOLKER, ARF meaning both "arrow", and "bow." Since an

estate was regarded in relation to the number of bows and arrows, a custom transmitted also to our Getic ancestors descending from the Scythians, the true Scythians were only deemed to be those possessing three times twelve bows ("*thre tölptir SKUTHÀ stràng ok bogha*"), and by the word ARF it is meant both "arrow", and "bow." That way of judging was also reflected in the heredity title: the more the number of bows and arrows a son inherited, the more fit he was in the battlefield; here it is, instituted in the context of a hunting: Loper man stalwer algh i skoghi sivum hindrar han mater aller modho ok trager han franfara / tha sati Arfifiat: arhan sraum natt aller twa / ok falla man diwr madhan / tha hawi then skotbogh med huld ok har sum faldi / ok hin hawi diwr sum iopli Dela man om lopt / tha skuly latlösir man lopt skudha ok aptur fiati ganga / ok then hawi diwr sum the til witna medh / sinum edhe. "If someone, in his own forest, therefore, in his own hunting ground, upon having cornered a beast, feels exhausted and wants to have some rest, so discontinuing the hunting, sends on the beasts trail a bow or an arrow; and if that beast is subsequently killed by others, those due is the skin, and that who was the first to shoot an arrow is due the rest of the beast; and should a dispute arise, then they would resort to an arbitration by men of good faith (I guess it isn't meant a proceedings in court, yet instead a hunters' association assigned to settle such differences T.'s N.), thus everything is to be settled with an elegance that characterises us" (I wonder if that is neither the ontological-gnosiological root of an old Romanian say, "selling the bear's skin before killing the bear." - T.'s N.)

§13. I have said that, in our laws, by the word ARF it is meant not only an "arrow", yet also a "bow", which is called too ARMBORST. The wording ARMBORST AAR BRESTER has the meaning "the arrow is shot with a bow. "

In our laws, both old and recent, it is only mentioned as weapons the *bow and arrows*, hence their name of Scythians. According to information supplied by Kongbr (c. XXIX of **Codex Magni Erici** and c. XXIV of the common law (Civil Code) of King Christoph), the warriors carried twelve arrows each, to match the number of gods, according to Virg. (**Georg.**, I, p. 41): "That is why over the endless Earth reigns the Sun gilded by those twelve stars of the world."; in Homer (**Iliad. I**, p. 2, v. 3) we find the digit 9 used: "for nine long days the arrows of Zeus flew in the army."

§14. From the foregoing quoted passages, as well as from other

sources, it could be seen that ***SKYTA*** meant, in our laws, "to shoot by a bow and arrow"; it results more clear from VOSSIUS, SCIOPIUS, CELLARIUS and BORRICHIUS (**De variis linguae Latinae aetatibus: Defensione Vossii adversus Sciopium**): it results quite clearly from other authors, too.)

CHAPTER II
Summary

§1. It can be precisely proved with nine solid arguments that the terrible weapons of the Goths / Getae would have wandered all over the earth, set out from Scandinavia. §2. About that truth none of the ancient writers ever doubt; that thesis is supported too by several colonies spread all over the world. §3. According to Iordanes' confession, if it will be approved of by everyone, it would be an extra argumentation. §4. According to Procopius, it is not in question as much the Goths, as especially the Langobards and Vandals. §5. That fits, his name, very popular, being Langobard by origin; Paulus The Langobard Warnefridi. To that it is also to be added the authority of a DEXIPPUS, ABLAVIUS, EUNAPIUS, AMMIANUS, DIO, ZOSIMUS, ZONARA and of many others. §6. The old history of the Fatherland comes to an agreement with the ancient annals; it is just the same among the earliest Greek writers. §7. Those come to join the Spanish, too. §8 As for the Italians, a debate would prove useless. Why should it take place, so long as the Scythians are the founders of Italy, too? That truth is confirmed by a series of very old words, since countless of them are of Scyhtian origin, as we can tell it very well. §9 The Gauls or Francs themselves have come from our Scandia and why not the Trojans, too. What else it would mean TROY if not LAZIUS (*Lazio, -orum,* according to Plin., VI. 12, is a nation in Colchis; (according to V. Parvan, **Getica,** 281, 363, 777, as well as the book **Dacians in TROY;** see also M. Crisan, **Die Lage der antiken Städte Troja und Theben aus Böotien in der Bronzezeit**, T.'s N.) **§10.** The land of Amazonia, KUENLAND is in Scandinavia. In SMALANDIAN VERENDIA even these days the honour remained as a permanence of ancient valour and body strength. **§11. The** Britons originate from the Saxons, Angles and Getae. §12 Neither the Scots know that they are descending from the same stock. There arose first the nobility of the whole Europe from, a truth confirmed by emperor Carolus Quintus. §13. Even the Germans were born in Scandinavia. **§14.** The Helvetians likewise. §15. Not less the DANS and neighbouring nations. **§16.** And what is believed about the Moscow inhabitants, who draw on the source of old Gothic language (read *Getic*, T.'s N.) **§17.** The Cyprian words tally perfectly with our ancient lexical rules. **§18.** At the time the first settlement of the *Goths* (read *Getae*, T.'s N.) was set up

and where the place of those who have migrated is determined. How many likewise causes have generated migrations. The first expedition of the Gods, when did it appear. §19. A majority of the writers agreed that it was that of the *Goths* (read *Getae*, T.'s N.) and they set out from Scandia; there are too few those denying such opinion over those asserting it. Their reasoning spells as follows: From Kranzius to Valdenselsius are all that think accurately. §20. Yet America, as it is called today, our ancestors have given nothing at all? There are no opposite opinions, on part of anyone: therefore, more likely that the answer is positive.

§1

I deem it to have been sufficiently reasoned to say it clearly that the Goths and Getae are one and the same (that is the first author I came upon that made the points in that dilemma, which M. Eliade himself could not crack, T.'s N.), the most undefeated by their virtue and exploits and known under other names as well; both the titles and cities and peoples are common to them; they have subdued many other peoples by siege, bringing them under their rule. Why? Like the green grass comes out from the sown earth, the knotty stem wheat rise lithe from the surface of the earth, its ears jutted out like from a womb, I wonder if not likewise have come out too of our Scandinavia, at different times of the history, a huge host of settlers, who have spread from that womb, all over the world, as we may see? Such fact has been affirmed accordingly, long ago, by Iordanes, naming the same Scandinavia "a plant", "a womb of nations." Those were indeed the Getae or Goths who have often roamed, both before and after Christ time, the world all over and conquered it; in support of the thesis they have left Gothia come several proofs. And first of all, that historical truth is asserted by: I. The monuments of ancient poets, which ours call SCALLDI; their descriptions rely on such proofs, which, by their nature, are immutable. They are inferred just from the skies, the sun, the sea, lakes, springs, rivers, trees, mountains and others; hence the truth itself can be clearly discerned. II. A full consistency of the national history with the one in the books and annals. Like Olaus Petri (the author of a **Chronicon**) overlooked specifying it, I myself do not know which way those Goths have been uprooted by others and taken by force to other places. Given the circumstances, of a very high uncertainty, in fact for not knowing the truth, they have been included in the preamble of the

Chronicle in a ridiculous and stupid background. III. The general consensus of foreign writers, which we hardly can make out. Why? For almost no place does exist, neither so long nor hidden, which the Goths' virtue terror had not filled, at that times. IV. *The laws of the Ostrogoths in* Italy, *the laws of the Visigoths* in Spain; beside others, even many of the Langobards, Burgunds, Francs, Alemans and other nations, (V. Aug. Buchn. **Saxon. Soll.,** p. m. 43 and the ancient laws of different peoples and stocks), of certain and obvious origin, as their name show, perceived as such with eyes and mind. It adds here also a confirmation by King Carolus IX regarding R. Christophorus' Common Law; and not only the Stiernhielmus' foreword to the West-Gothic laws, which, under a public decision had not been so edited at the beginning, but in an intrinsic bundle of ancient laws by Lindenbrogius. In addition, it should not be overlooked what, in his speech, Jll. Johannes The Scythian, eruditely dealing with just those Gothic laws, alleged with elegance the oldness and military virtue of the Sueons and Goths. And what an unparalleled talent to write by hand that most beautiful opuscule, this is why in very few copies and by so few it can be ever used: just for that reason I never doubted a moment it has been transcribed with greatest care. Which, in a seamless succession of words, shall read, *What more do you expect? Olaus Magnus recounts he would see with his eyes in Italy, in Peruse* (a city in Etruria, located between the lake Trasimene and the river Tiber - T.'s N.) *a book of Gothic/Getic laws, written in Gothic characters and, despite the oldness of that literary, legal monument, as of course many years elapsed from the time when the Goths lived in Italy, was carefully preserved and kept by the Perusians. That book is a volume containing the laws of the Goths, gathering an assembly of laws, which the Suets and Goths make use of these days, too, so the same laws have been discovered, as are effective now, too. Such a consistency of the contents of the laws led us towards a very certain argument, namely the Goths, when leaving for Italy, took with them the law codices, too. The more ample authority of that Olaus has been outlined by the illustrious man Joannes Metellus Sequanus, the most brilliant historian of the Roman Emperor Rudolf II, who both me and the most noble man Johannes Rosenhan of the Torp settlement made public in the dwelling of the Ruler of Neuland, Carolus Uthenhov, and always alleged to have browsed through that book, even before the 50s, together with his brothers Joannes and Olaus Magnus. Why? For that most brilliant Prince, Master Fridericus, Duke of Braunschweig and Luneburg, has shown*

that most brilliant and powerful Prince, Master Carolus and designated as a King of Sweden and my most merciful Master, with a noble attendance of the most noble people, not how he has shown before, but the same book, with who he had been in Rome in Peruse and who he has seen with a special admiration. So far it was JII. The Scythian. But several monuments have been seen; signs of an ancient virtue of our ancestors, the Goths, over Italy and many other kingdoms on the occasion of their wanderings, with great significance and in good order drawn up in their travel diaries, as it is the case too of that brought to light by chance, by the noble young man Johannes Gabriel Sparvenfelt: it is happily and with cleverness annotated; thus, thanks to the destiny governing everything, they could finally be recovered. V. The ancient paternal Laws of all the Goths and, partially, regarding the West-Gothic expeditions, both that military, in Greece, and in other places; in a word, there are clearly mentioned the migration regions. VI. The customs, letters, language, sacred things and other concerning any relations with the exterior. All these have been clearly stated at their places. Sure thing, Grotius (**Proleg. Hist. Goth. Melancht.** in the **Busbeq Chronicle. Ep. IV. Scal.** lib. III) stresses the idea that by the Sea of Azov, even in our days, there are alive the customs, the language and names of the Goths (i.e. the Getae, T.'s N.) He adds several names in the Persian language[5], five of Scythian places over which Persia had ruled for a long time (so, because they were inhabited / reigned by the Persians, they got Persian names, as the case is among us with the translation into Slavonic of many purely Geto-Dacian toponyms, at the time of Slavic nation invasions, leading to wrong solutions on part of those linguists not knowing the history of the country or, pure and simple, even if they knew it, they have mystified it, T.'s N.), only now, for the first time transmitted. Then, about the current use of some Gothic words in *Chersonesus Taurica* (our days Crimea) and in *Tartaria Praecopensis*, most illustrious men, like Melancht, Busbeq., Scal., Vulcan., Boxhorn., Rachel. Even our Verelius (**Chron.**, p. m. 338, Vulcan in ad. dit. Not. in Iordanes, Boxhorn. **Hist. Univ. ad. Rachel De jure Publ. Imp. Germ.** CXIII), has shown on the text margin and in the annotations to the additions operated by Vulcanius, that more than a few of those words are absolutely Getic. For the same reason, the other can also be referred to the same origin, seen on the same writings. Right this is a reason for being worried, as expressed in the recently appeared book by the illustrious man Wolff and already gone Verelius, which we leave to be

brought to a good end. VII. *The natural migration of the nations towards south.* are the words belonging to Cromerus (I, I, CXV, by R. Pollon). "It is much more common", he says, "that the north nations would migrate towards south. That is the case of the Cimbrians, Goths, Vandals and Langobards." As I said before, what did separate the Goths from the other peoples, it was the health and body robustness; the respectable writers. claim the same thing: since they have white skin, fair locks of hair and are one head taller than others. By such qualities *blonde Ceres* would give birth to *a grand offspring,* like Lucan sang (Lib. IV, **De bello Civili,** p. 104); beside others, Procopius was the one (Lib. I, Hist. **Vandal.**) who added: "The Gothic nations have been manifolds once, but also are today. The noblest of all are the Goths / Getae, Vandals, Visigoths and Gepidae who have also been called ancient Sauromatians and Melanchleens. There are some who called those ones Getae." (It is very clear that, just as everywhere in his book, as he did in fact state it, the Goths is the same as the Getae, T.'s N.) But those, i.e. the Getae, do not differ at all from the Goths, but by their names (see also Maria Crisan, **Ubicuitatea Geto-Dacilor** *(i.e. The Ubiquity of the Geto-Dacians)* – annexed to **Arta poetică la G. Cosbuc** *(i.e. G. Cosbuc's Poetic Art)* and **Limba strămoşilor noştri şi primul poet Romano-geto-dac, Publius Ovidius Naso** *(Our Forefathers' Tongue and Publius Ovidius Naso, the First Romano-Geto-Dacian Poet)* in which the author speaks about the vowels e/o alternation; so the Goths are nothing else than tribes of warlike Getae, as they were inclusively at the mouth of the river Dnieper–Borysthene, Getae not yet settled, as Dion Chrysostom attests in **Getica**, T.'s N.): all having white skin, reddish fair locks of hair, very tall and with handsome faces. They have common laws and neither the cult of gods tells them apart. This is what Coelius says through the mouth of Horace (c. II, c. XXI, in Horat. **Epod. XVI**): "And neither the savage Germans could be tamed by the invasion of the blue-eyed Teutons and Cimmerians (it deals with the invasion of the Teutons and Cimmerians stopped by Marius in 102 and 101 BC at Aix and Verceil, T.'s N.) They are leading their life beneath the North Pole, as Vitruvius (a Roman architect of the 1st century BC, author of a valuable architecture treatise, T.'s N.) leaves to us, they are very burly, have a white skin, straight and reddish hair, blue sky coloured eyes and have much blood; as a result of a humoural abundance, they are very frost resistant. While the people living in southern regions are much shorter, dark-haired, curly-haired, dark-eyed, sick-footed and feeble-blooded."

Bonfin. (l. c.): "I don't know what a special and proper thing would affect to such a degree the human being in relation to the place of birth; that only by the exterior appearance, body constitution, one can forthwith tell apart a German from a Gaul, a Gaul from a Hispano and, to be more specific, an Insubre (the Insubres were a Cisalpine Gaul nation that lived in the present Milanese region having Milan its capital, T.'s N.) from a Ligurian, a Ligurian from an Etruscan, a Roman from a Venetian, a Venetian from a Florentine." Same way as Procopius speaks about the Goths, also Alphonsus the Carthaginian and the Emperor Constantine the Porphyrogenite recount (**Anat. Reg. Hisp.**, c. IX, Const. Porph. ref. Hachenb. **Orig. Germ.** n. XVIII to the end), and the same does Lucan (**De bello civ.**, lib. 11).

"The Scythian Masaget does not halt at the River Ister, he roves through towards the far north, to the fair-haired and light-skinned Suevs[6]."

Mutually agreed with them, Lucretius expresses himself, too (**De R. Nat.**, lib. VI):

"What a distinction, frankly speaking, between the skies of Britain itself

and that of Egypt, where the blue vault bows,

Or between the sky of Pont and that of the city of Gades,

and that of the country where bronzed-faced Negroes live.

Therefore, there are four all-distinct realms,

Since each of them has its wind and share of the skies."

(Titus Lucretius Carus, **The Poem of Nature**, from the Romanian translation, foreword and notes by D. Murarasu, Bucharest, Minerva Publishing House, 1981)

See also in Tacitus' (**De vita Julii Agricolae**, c. XI) the passage where he recounts about the sky position that had given the human bodies a certain habitus; and in Diodorus Siculus' (**Bibl. Hist.**, c. 8, p. m. 212) who mentions the Gaulateils' hairs growing in accordance with the nature of the place (*εκ φυσεως*). See also in Cicero's (**De Divin.**, lib. 11, p. m. 1 23), who in his turn comes to, by very clear words, confirm quite the same thing. "Why so? He says: a distinction between places, isn't it

ever naturally to entail also distinct offspring in people? Those we can easily review; why are there so great differences between Ethiopians and Syrians as regards their bodies and souls, as different as their homelands are: wherefrom it could be understood that at birth it matters more the position of the land (homelands) than the trajectory of the Moon." VIII. At the Attendant on the Holies in almost the entire Christian Universe, at the Royal Council that thing has been told by the energetical Nicolaus Ragvaldus (the then representative of *Wexionensus*, sent to the said council, thereafter even High Pontiff of Uppsala (see C. Stephanus) which everyone subscribed to, a thing included in the Documents executed at that Council and even in the history. Such thing also occurs in the speech held there and together with the annex of a solemn contestation, published both in Latin, and in the mother tongue. IX. It is disputed the authenticity (*αυτεντικως*) of the confirmation given the laws of CHRISTOPHORUS, King of Sueonia, Dania and Norway, which preserved to our days in the Archives of the Kingdom (the **Ablavius' Ancient History**, conveyed in manuscript confirms the laws of the Kingdom of Sueonia having been common with those of the Danes, since they are undersigned by the Kings of both kingdoms. Moreover, such arguments are important, since by us, the lawyers, it is understood an eviction *(evincentia)* and which just "on such an occasion, almost only at a sign (by the thumb, I guess, T.'s N.) it could suffice to obtain it" (I think it deals with a recognition / confirmation of the authenticity of the laws in question, T.'s N.)

§2. I already said in the preceding paragraph this is the writers' common opinion; that is the power of the truth entailing an unanimous consent. And among the historians, who did really doubt it? If, for too much concern about novelty, you deny such a thing, then you would need to deny everything: if you say it is a lie coming from the olden ones, then you have to say that everything is a lie. So, what a force more powerful than that of the history, which you should give credit, than the old mandates conveyed to us through the monuments. And why just them, in point now, the Goths, the Langobards and others; from there it is witnessed they have left for many corners of the world: in what directions and how; by the own witness of everyone, as living beings, gifted with sight, prudence, of those whose memory did not yet fall asleep, I notice as being my duty to completely reveal the truth and dissolve the misunderstandings.

§3. So, let us start with Jornandes, himself a Goth (i.e. Geta, T.'s N.) who extracted his work from ancient writings; he recounts the Goths having come from SCANZIA (Scandinavia of our days) just like a bee swarm (**De Getarum sive Gothorum origine et rebus gestis** = On the origin of the Getae or Goths and the wars they waged, C. I, II, III, IV, V). He then shows us what means that SCANZIA and the nations living there; thus, making use of a reach vocabulary, he reveals the way the Goths left their dwellings. Therefore, he calls our Scandia a plant of peoples, a womb of nations. Further on he shows us the extent to which the *eastern and western Goths have spread,* although Getae by the voice inflection (thus, singing, because they did sing their laws too, like the psalms, proving their language to be harmonious and melodious, a feature proved also by the fact that Ovid could adapt the Latin prosody to the Getic language; see the poem **Laudes de Caesare**, T.'s N.) called those peoples Ostrogoths and Visigoths. So, we should understand: *with another troop of Goths they left Scanzia (under the reign of King Berich* (read *Herich)*, as Jornandes mentions; things about which he spoke above, he now repeats them on short.

§4. Procopius (**Hist. Goth.**, IV, fragment, p. m. 241 and 248) takes out the *Ostrogoths* and *Visigoths* from the same *Scanzia,* as well as the *Langobards* (so, he added that to the same history fragment, relating to the countries inhabited by the Goths). Same way does Procopius[7], adding to other uncounted Vandals (in Tacitus' **De Mor. Germ.**, c. II, we find them under the name of VANDALS, in Procopius and Zosimus *βανδιλοι,* and in Eutropius *ουανδαλοι,* with the versions *Vandeli. Vindili, Vinili, Vinuli, Winili, Winuli*), among the Goths affirming their common origin: *«Γοθοι τε εισι και Βανδιλοι και Ουισιγοθοι και Γεπαιδες»* ("Goths are also the Vandals, and the Visigoths, and the Gepidae", Hachenberg, **Orig. Germ.**, XIII); that the Vandals have adjoined to the other Goths, it confirms us an issue of great confidence (Procop., **Vandal.**, lib. I, lib. IV, c. 39) - under King *Gilimer,* who enjoyed a great sympathy; he had under his leadership every and the most noble offspring of the nation; among the writers enjoying the greatest confidence is Grotius (**Proleg. Hist. Goth.**)

§5. Alike the Langobard Paulus Warnefridi (**De Gestis Langobardorum**, lib. I, c. II), as himself confesses, mentioning his nation, it proved its inhabitants (the Langobards) together with the Goths, leaving our *Scandinavia*, approached *Scandinau.* Johannes

Boëmus (**De Mor., leg. et ritibus omnium gentium**, lib. III, cap. 8) calls it with the same name, yet also with many others; then also in Ptolemy's we find mentioned Goths living by the Vistula. Naturally, Mela too (lib. III, c. 6) calls them identically, with the same word. The same way does Pliny (IV, 1 2), as well as Solinus (III, 19 şi 20). Right here, in Scandia (just how Pliny said) Isidorus asserts (**Init. Chron. Gothorum**) there was the oldest kingdom of the Goths (= Getae, T.'s N.) And as he very accurate mentions, it *came out from the Kingdom of the Scythians*. For that reason Dexippus (lib. II) entitled his books dedicated to the matters of the Goths, ***Τα Σκυθικα*** ("The Exploits of the Scythians") to make clear every good faith writer that historical truth (namely, the Getae descend from the Scythians, T.'s N.) And Eunapius mentions the Scythians in a blurred language, idem Ammianus; and Ablavius Gothus, in a choice language, speaks most accurately of all (Nicol. Ragv. Orat., p. m. 165 ex Ablav.) But Dion Chrysostom, in his book about the wars of the Goths, calls them *Γετικον*, "Getic"[8] (here Carolus Lundius makes a serious error, for it is common knowledge that Dion lived in the 1st century AD and wrote a treatise titled ***Γετικα*** (**Getic Matters**) from which JORDANES / JORNANDES inspired, as Lundius calls him again and again, while the Goths (even if the same thing among the Getae) appeared in the history *certainly detached from the Getae* only in the 4th or 5th century AD, T.'s N.) Let us add here Zosimus and Zonaras too, in many passages of their works; beside them, Pliny himself counts the Getae among the Scythian peoples (IV, 12); the same with Trebellius Pollio (**Vita Galieni et Claudii**), where the Austro Goths are included in the set of the same nations. Anastas comes to adjoin here, too. (**Hist. Chronol.**) «*Σκυθαιοι οι λεγομενοι Γοτθοι*» ("the Scythians that are called Goths"). Rosendius (**Antiquit. Lusit.**): "Many nations", he says, "draw their Gothic names from Scania, a thing overlooked by the olden writers and confusedly presented under the title of Getica." Jacobus Bergomensis (**Suplem. Chron.**): "Nations that have been named by the Greek and from which Scythia and Gothia drew their names." Schedel / Senensis: "the Scythians from which Svecia and Gothia draw their names." Heinsius, in **Paneg. Gust. Magni** asserts: "The more recent geographers unwittingly made a distinction between the ancient Getae and the Goths. They didn't realise that the Getae and the Goths are pretty alike and in several ancient books the authors rely on both the testimonies of the Romans, and those of the Greeks, since they share a common name and origin." From there Ferrarius recounts,

relating to that historical truth, recollecting the most serious writers whose authority compels like pure marble (**Paneg. R. Christ.** laud. **dic.**)

§6. But all these allegations do not coincide in every respect with our histories and the ancient Annals of Sveonia? Of course they do! *Af Japhet are komne Scyther och Geter, som longt epter Kalladis Gother / och nu Schwenske* ("the Scythians and the Getae spring from Japhet, and later on, after the Goths, they were called Sueones" (according to **Chron.** and **Hist. Pat.**) I now pass by the Scythian Empire stretching over the whole Globe and about which fully recount Herodotus, Xenophon, Strabo, Diodorus Siculus and how many ever others and in how many ever passages and whose assertions fully agree with every major history and national annal.

§7. About the Hispans also Alphonsus de Villa Diego The Hispano heard (**Chron. Goth. Regni** p. m. II): "Gothia is in Scandia, he says, the natural fatherland of our Gothic people, where themselves set out, and where they still have their Royal and State residence." To such assertion consent Roderic and Tolet, too. (**Rerum in Hispania gest.**, lib. II, c. 4); Joh. Lup. (**De J. et J. Regni Navari**, VI. 4): Alphons. Carthag. (**Anac. Regum Hisp.**, c. IX) and others.

§8. As for the set-out of the Goths from there to Italy, Italians themselves witness it with one voice, which by all means served as an argument in the History drawn-up, partly printed, partly hand written, kept in the Library of the Vatican in Rome, not both in Latin, as rather in *Italic* dialect (isn't it by chance just the old Romanian language, I mean Geto-Dacian? T.'s N.), in it being included the Exploits of the Goths, as conveyed to the Posterity. It did not want itself so much to bring great praises the Goths with elegance and firmness, as it tells us illustrious Octavius Ferrarius (**Pan. Chr. Reg.**, p. 7, 8, and 19). Connected therewith also Sigonius (**De regno Ital.**, lib., I, p. m. 11) proves that the Goths themselves would not have given birth the eternal empire of the Romans in Italy, quite conversely, since, as I kept saying, the Scythians were the creators of Italy. Among other writers concerned with the origins of the Goths / Getae, also counted Cato, from whom fragments have preserved that survive in our days, too (so, less than four centuries ago, Cato Major's book, **The Origins of Rome**, in which he also recounts about ancientness of the *Getic writings*, still existed or at least fragments of it, T.'s N.) So it was not surprising when Plautus called Italy *barbarian* (Poen III) II, 21). The *Italic* priest of Hercules he called

Poticium, the Barbarian (Poticium = Pinars, -orum, an old family in Latium dedicated to Hercules, T.'s N.), and the Italian ritual, *barbarian*. The Italian cities have got the epithet of *barbarian*, too. The Italian or Roman laws have also been labelled as *barbarian* (**Bacchid.**, I, 11, 15; **Casin.**, II, VI. 19: **Capt.**, IV, II, 104 and III, 1, 32) and translated into Latin in a *barbarian* manner. And why not should I say the holidays, too, as well as others, have been regarded as *barbarian*. once such names were accepted with any peoples, except for the Greeks. Even the oldest words that were by origin *Tuscan* (from Tuscany in Etruria, i.e. Etruscan) and Scythian, are clearly convincingly Gothic (indeed Getic!, T.'s N.), according to Plautus., **Asin.**, prol. II and **Trin.**, prolog. XIX. The verb *pultare* ("to strike lightly"), which Plautus uses very often, comes from our *pulta* or *bulta* (Latin French Dictionary, the *5th* edition, Hachette, 1923, provides us with the following explanation: *pulto, -are* is an archaism for *pulso. -are,* "to strike", "to knock at the door", it meaning in Plautus "to slightly knock at the gate / door" and, whereas the comic poet Titus Maccius Plautus, designated as an inimitable *painter* of bad popular habits, lived between 250 and 184 BC, it is quite obvious that all the *barbarian* words present in his comedies come from the Geto-Dacian language and not from the Gothic itself, Gothic being in its turn an adorned Getic, as old sources reveal it, more so that the Goths (in my opinion, quite at all far from Lundius' opinion, T.'s N.) they appeared on the stage of the history (the East Goths and the West Goths - Ostrogoths and Visigoths) in the middle of the 4th century (350-375), with Amaler and Hermanrich, respectively (350-375), an empire, destroyed by the Huns; W-G under Alaric (395-410) invaded Italy (in 410 they took over Rome); Rekkared (586-601) > Catholicism; their last King was Roderick (710-711). W-Goths their last king, King Teja, falls at Vesuvius in 552; they disappeared in 601 AD, so their ruling extended over a period of two and a half centuries. Thus, with not even a trace of doubt, every barbarian word used by the talented Latin comediographer Plautus is created from the *Getic* language, since the Getae and the Dacians had arrived on the Italic soil long before Rome to be founded and remained at home as such, to which adjoined the prisoners of war - some of them reduced to slavery - therefore the characters - slaves of the comedies, both Greek and Latin are called simply *Davos* or *Davus, Getes* or *Geta* (yet there was a Roman Emperor, Antoninus Geta, among those seven Antonine Emperors (Nerva, Trajan, Hadrian, Antoninus, Marcus Aurelius, Verus and Commodus). Antoninus Geta (born in

Milan in 189) was Caracalla's brother, with whom he shared the reign and who killed him in 212 AD, so at the age of 23. Caracalla ordered to be executed over 20, 000 people; he was also the murderer of the jurist Papinian, because the latter refused to make the apology of Geta's having been murdered (so those state rulers killing also their next relatives descend from that hateful Roman emperor, T.'s N.) The verb *mulcare* ("to milk") is not a Latin word, VARRO (116-27 BC, a poet and one of the most renowned scholars of his time, from who also a treatise on the agriculture, **De re rustica**, has preserved; so the author relies on very reliable sources, authors that lived centuries BC, reinforcing the idea of having to deal with a pure Getic vocabulary, T.'s N.), yet Gellius too admits it openly (**Noct. Attic.**, lib. XI, c. 1). As neither the verb *mulctare* is Latin. Since, in fact, in the same way, *by milking* the milk is drawn from the teats (udder), which by a *sermone vernaculo*, i.e. a *popular* word (in Varro, however, by the words *vernacula vocable* it is meant "Latin words"), we say *mulka, molka* (Thys. and Gronovius in Plautus, Stich., III, 1, 19; **Fragm. Legum Sueon. et Goth.**, c. XVI). There are some allegations that *mulgeo* and *mulceo* ("I milk") herein and *mulcto* or *mulco* ("I punish") would come from the Greek *αμελγω* ("I milk"), while in fact it is suitable to look for a common source, first of all, in Scythian. *Halophantam*, a word we know it occurs in Plautus (**Curcul.**, IV, I, 2), as well as in Salmasius and Scaliger, as the commentators of the same passage, (but that word can perfectly be derived from *hal* and *fante* and we regard it as wrongly connected to the Greek *ολοφαντης*, a word that appears neither in Bailly, **Old Greek Dictionary**, Paris, 1929 nor in E. Legrand, the ample modern Greek dictionary, Paris, printed about in the same time period; I suspect it being a pure legal term, used in the Middle Ages, which could be found in a specialty dictionary), meaning "the requirement to appear before a court of law", "to pay a bail for someone", "vessel", an expression originating in Sueonia and which can be connected to a similar wording occurring again in Martial in his 9th book, T.'s N.); same stand matters with the word *bustirapus* (originally meaning "thief / graves desecrater"), *Bust-ei-rapr*, which in the old Gothic language, i.e., Getic means "man", is used by Plautus with the same meaning of "bald man" having no hair on the head to be entitled to be called a full man (*vir bonus*); in Plautus (Merc., V, 2, 85, and Rud., II, II, 9) the word MACHAERIA is used with the meaning of "small swords", it being the old Gothic word MAEKER, where also the Greek *μαχαιρα* ("meat chopper") took it from; *de socco, socca* (from the word

soccus. a special low boot put on by the comedy actors), used by Plautus in his **Boastful Soldier**, last act (comp. with Mercat., V, II, 85; Rud., II, II, 9 and Edd. Havamal., LXXI) is Scyhtian by origin, and the Gothic SOLA (see Bacchid. II, III, 98) answers perfectly that word (we should not forget that always in question is a Geta or a Geta too, when he says Goth, T.'s N.); SCURRA ("buffoon", "sycophant", "trickster") which among the ancients meant "to utter idle talk / sarcasms to trigger the laugh of others", takes us to the meaning of SKURA of our national language, meaning "prattler", "babbler. " Yet what status have other pure Scythian (i.e. Getic words, T.'s N.), which occur frequently in ENNIUS, PLAUTUS, CATO, VARRO and many other authors, from whom we quote a part: *vinnula, cista, cistula. cistellula, herus, herilis, heres, heredium. herediolum, caput, arca, arcula, cippula, nasus, denasare, casteria, claro, clarifico, claritas, claror, claritudo, clarigatio, mundus, mundare, vocare. advocare, fallere, velare, stygius, carcer, carcerare, gelu, cura, curare, stare, urbare, turbare, nomen, nominare, meminisse, taberna, tabernarius, catus, catč, nicere, nere, nictare, sputare, insputare, caupo, stega, puteus, potus, putus. putillus, baltheus, pipare, pipire, boreas, rica, ricula, ricinium, acheruns, boia, rosca, pellis, palla, pallium, pallula, palliolum, palliolatus, paludamentum, paludatus, palatum, palatium, specio, cum compositis, specto, speculor, spiculum. speculator, speculum, specus, spelunca, species* (a majority of those words also occur in present German language - *fein, kiste, Kapitel, klar, Palast, Niere* - not only in Romanian, proving once more that our ancestors shared a common history with the Germanic nations, that we lived in the same regions, the Vlacho-Geto-Dacians and Carpian nations spoke almost or quite the same language as the Cimmerians, the Celts and Teutons, the Getic laying in fact at the bedrock of all, in its bosom having been born the writing, too - T.'s N.) Reverting to the ancient word PAN analysed here above, we found it is at the same time, Greek, Italic, and Germanic, since originally it is a Scythian / Getic word, i.e. Getic. To the Latin *legere* ("to read") it corresponds the Greek *λεγειν* and *lesa / läsa* in our language, and in Wulfila *legunt* ("they read") (Math., VI. 26) occurs *lisan. Zythus,* and in Diodorus Siculus Ζυθος is neither an Egyptian nor a Greek word, from *ζεω*, meaning "to boil", yet pure Gothic (i.e. also Getic, T.'s N.), since the Greek *Ζυθος* reads with us *seth sodh*, where *th* is expressed by *th* or *dh* (Arngrim confirms it, lib. I, c. III) and from him, also Verelius (**Runog. Scand.**, c. VII, c. III); hence has formed the verb

sieda, siuda, in German *sieden*, meaning "to boil", "to thaw. " We say, for instance, a drink of boiled barley: the Greek τειρω, in Latin *tero* ("I crush, crumble, grind") comes from our verb *teira / tera*, wherefrom *handtera* ("to grind / crush by hand"; *θιν* or *'θις θινος* ("pile", "accumulation") is said to come from *θεω*, meaning "plenty"; for such a derivation I won't give a dime, because it is clear to me that it comes from the Getic *tina*, since in Cicero (**Orat. cont. Rull.**) we have *cogere* ("to gather") and *coacervare* ("to pile up"). Even the noun *montes* ("mountains") is used as an equivalent to *maximi* ("the biggest"), *acervi* ("loads of cereals") in Plautus (**Pseud.**, I, II, 55). The Latin *aevum* ("duration", "time", "century") comes from the Gothic/Getic *äwe* and is quite close to the Greek *αιων* and the Arab *avan* (thus, there could be built whole sentences in ancient Getic language, based on those extremely valuable etymological formulas the current Romanian also keeps the ancient Getic word *ev*, T.'s N.) Compare to what Celsus says (**Com. Eccl.**, p. I, c. 8 – dealing with a philosopher renowned for his attacks against the Christianity, who lived in Rome in the 2nd century AD, under the Antonines). I now refer to Plato (**Crat.**, p. m. 319) where we may find several Greek words received from the barbarians; I also refer to Dionysus (lib. I, to the end) who clearly asserts Rome having at first made use of the Greek language, wherefrom many words penetrated thereafter into Latin, mixing up with Latin (so, the Latin language has took a lot from the old Getic both directly, through the Geto-Dacian population in Rome and indirectly via the Greek language, T.'s N.) I also refer to Julius Caesar Scaliger (an Italian philologist and doctor, one of the many scholars of Renaissance, 1484-1558, author of a brilliant treatise of poetry, T.'s N.) from whom we learn that old Latins took over uncounted words from **Magna Grecia**. I also refer to illustrious Morhosius (lib. **De patav. Liv.**, cap. XI) who conveys to us the information that in Italy have existed more languages: those of the native slaves, but originated in other regions, as well as those of the house; each of them had its own language, an opinion which I fully agree to, yet eager to underscore that many of the Latin words were of Scythian origin. Even the odd number comes not from the Greeks, but from the Scythians instead; erudite people have shown already that both the flexion of the verb, and that of the noun in Latin have a barbarian origin, for instance; *karkar, karker, karkeris, karkeri* = *carcer, carceris, carceri*, ("jail, of the jail, to the jail"). In *karkarai*, according to Wulfila (see also the Glossary by Wulfila The Goth, as well as the ancient laws

Codices Pat.) *ai* reads like being an *e*, in *carcere*. as the sounds themselves *au* and *ai* read *e: namen, namnis. namni = nomen, nominis, nomini* ("names, of the name, to the name"); *father, fathris, fathri = pater, patris, patri* ("father, of the father, to the father"); *mother, mothris, mothri = mater, matris, matri* ("mother, of the mother, to the mother"). And in verbs: *im, is, ist = sum, es, es*, ("I am, you are, he / she / it is"); *vidiau, videis, videithş = video, vides, videt* (= I see, you see, he / she / it sees); *vastiau. vastis, vastit* / or *vastijt vestio, vestis. vestit* ("I put on, you put on, he / she / it put on"); *au* among the Goths reads like *o* or *ó*; *haba, habas, habaith = habeo, habes, habet* ("I have, you have, he has"). from the Gothic *haba it* came to the Latin *habeo*; therefore *haba* is *habeo, habas - habes, habaith - habet, habam - habemus* ("we have"), *habaith - habetis* ("you have") and *habant - habent* ("they have"). *Haba* became today's *hawer*. Pretty sure thing, *habetus* is instead of *avitus* ("had, held", but also "stout" in Plautus) and *habe* instead of *ave* ("may you have"), according to Non. And Bongars. Ad Justin. (lib. I, c. I, 4). So, it is easy to connect things together in such a way, as to conclude those words not only having pre-existed in Gothic (Getic), but also they having been adapted and translated in Latin rather at the mercy of anyone; even the acceptation of the verb is often construed in Plautus and Terentius a little too boldly, when they want to say that a woman has been had *(haberi)* it is added *cum coit* ("has been possessed / has united through a marriage"), which in our old laws would be expressed with some chastity and never would be elaborated in such a manner.

§9. It is now the Francs' turn, about which many convincing authors speak, among whom Freculphus too (loc. cit.), who makes clear, "they have arrived thereat from the island of Scanzia (= Scandinavia) which is in the womb of the nations, that an exodus took place, by which the Goths and the other Teutonic peoples have left, as proved by their language and idioms." The first to live in France were the Celts (such thing happened in the 1st century BC, T.'s N.), through whose yoke the aboriginal population, the Gauls, have been submitted and eventually they adopted Franc names for themselves. Nothing more true than this: that the Gauls of *Gaul* or *Galgavia* have been useful to the Sueons. See **Atlant. Cl. Rudebeckii** (c. XXXVII). It has been called JOTNAHEIM or RISALAND, i.e., The Land of the Giants, as certain fragments in ancient histories have sufficiently proved. They have been called *Resar* and even *Kallar* or *Gollar,* and the region itself *Kailand* and *Gaulland*. It is clearly written in the Eddic documents; according to others, they

called *Gallar* and *Geyte* or according to other allegations, *Geter, Gyller* etc.; even by the name of *Kimbrar, Kappar* and *Gallar*. Hence the name of *Γαλαται, Gauls, Galatae, ευμεκεις και λευκοι* ("tall and fair-haired"), claims Diodorus (**Bibl. hist.** ε. m. p. 212). As we shall see, a same statute shall be granted the Trojans, like in the case of Gauls' origin, who lived in the Celtic Gaul, an opinion unanimously accepted. The *Trojans* are the same among the Sueons, and *Troy* is the capital of the Nation, a monumental city of which nothing preserved but ruins, once very powerful, as a seat of the kings of *Uppsala*, wherefrom *Uppsala kongr* ("King of Uppsala"), as being a Sueonic king of the whole Globe: among the ancient monuments wholly trustful, we quote the foreword to the Eddic writings, having exactly the same significance with Diodorus Siculus' claims (**Bibl. hist.**, ε. m. p. 132), that the Trojans spread in the fields have gathered at one place, *εις πολεως περιβολον* sau *περιβολην*. *Περιβολη*, since Troy was surrounded by walls; the verb *περιβαλλω* is formed of *περι*, "around" and *βαλλω*, "to throw", "to build", since it looked like a well built castle and principal place of defence of the stronghold (*πολεως*), so *περιβολον* designates Troy[9]. I said *Uppsala kongr*, where the noun *Uppsala* is a plural. This way stood matters always, the singular never being met in ancient authors; therefore, it always should be written UPSALIAE, in plural, and not UPSALIAS or UPPSALA, in singular; the plural again is used in the case of other cities, like ATHENAE, THEBAE, SYRACUSAE and other towns alike. That is too the origin of Trojan colonies (R. Magnus Ericus' Law Book, **Eddic Writings,** legends 3 and 7). According to Monaster (**Chron.,** p. m. 113), Homer (**Il.,** in different passages), they have been the Goths (read Geto-Dacians, T.'s N.) from the family of which the Trojans came out. Homer, as an author of the epic on the Trojan War, made annotations not so much about the Greek bodies as especially the Trojans' ones, they being very stout and handsome at that time, resembling the gods, qualities they may have lost in time (note that Homer was born 169 years after the Trojan War, we learn it from Herodotus, who dedicated him a little book, **On Homer's Life and Works, T.'s N.)** We may frequently find in **Iliad** annotations like *οισι νυν βροτοι εισι*, "those look now like common people, that is the difference the centuries have marked" (See also Val. Paterc., lib. I, c. 5). Sure thing, they have been called *Gaullar, Jottnar, GETTAR, GETAR,* from *Ga, GIO, Jo* etc. (so, the same etymon as in the case of the Getic word, T.'s N.), i.e., they have been called *Earth,* for that reason they

having been called by the ancients *Giants. sons of Terra. Γιγας* ("giant"). from *γε* ("earth"). which in the Doric dialect is *γα*. meaning the same thing (see the Eddic texts, the legend V, 18) and Diodorus, **Bibl. hist.**, III, p. m. 142).

Here are some lines by Hesiod (**Theog.**, V, 147 and 183):

«Οσται γαρ ραθαμιγγες απεστυθεν αιματοεσται.

Πασας δεξατο Γαια περιπλομενων δ'ενιαυτων,

Γεινατ'. Ερινυς τε κρατερας μαγαλος τε Γιγαντας.»

- The popular version reads:

All that heap of tears shed, mixed with blood

all the Earth sucked in, in order for them to, years thereafter,

return to him as sturdy Erinies and great giants."

Orpheus himself masterfully sang the *Giants* fed by *Terra* also with *the blood in the skies.*

«Ουνεκα γης εγενοντο και αιματος ουρανιοιο» (Orph. I, 8, s. s.)

In the same way opines Tacitus, too (**De mor. Et pop. Germ.**, c. II), like other writers, when speaking about the origin and customs of the Germans: "They extol in old poems a god *Tuiston,* grown on Terra, and his son Mannus, as the creators and founders of the nation's origin" (Tacitus., d. l., c. IV, and lib. II, **Annal.**, c. XIV); they are very stout, underscores the Latin historian; "their look is savage" (**Histor.**, lib. V, c. 18; c. XI, **Vit. Agric.**) Let us hear also what Saxo Grammaticus, the Danish says (lib. 11, p. m. XXX): "Here are the cruel and fierce-eyed Goths, their look likewise, threatening with their aquiline helmets and noisy sticks."

Claudianus (lib. II) ads about the Goths living in Phrygia, how, *together, among the* Ostrogoths and Guthini, they *farm the Phrygian field...*

Therefore it is fitting to give attention to the codex manuscript. Which particular way there can be distinguished the *Giothars* from the *Guthars* (see except the very old law fragments (**Kunungsdr. Vpp.**, c. XXIX, c. 1) and many other documents). Region Smaland (a country in

south Swcden, located in the Götaland peninsula, T.'s N.) called *Guta* (as it called once by Ptolemy, we learn from the foreword at Joannes Magnus' **History**, first book to the end). There it was the stronghold – capital of those Colerus (a commentator of Tacitus (**De mor. Germ.**, cap. XLIII), comp. with Homer (**Il.**, III, 96, f. f.) and Virgil, **Aeneid,** p. m. 1 52), called it *Calmaria* (CALMAR, a stronghold and port in south Sweden and capital of the province with the same name, T.'s N.) Right that is the brilliant Trojan stronghold *Troja,* having strong walls. One of its gates is called *Skaear* (Scheana Gate), in Greek *Σκαιαι,* in Latin *Scaeae,* the vaults of which have been praised by Homer (**Il.**, III, 96, 30 passim) and Virgil, (**Aeneis**, I, 2, p. m. 152).

"With barbarian gold and through spoliations the renowned gate has been built." And yet, Virgil too (**Aeneis**, c. III, v. 1-3):

"After the gods deemed it right to ruin the power of Asia,

through no fault of it, by exterminating the Priam's people,

When Ilion perished and TROY sunk in smoke..."

(from a Romanian translation by G. Cosbuc)

According to Hachenberg (**Orig. German.**, I, 28; Laz., **De Migr. Gent.,** lib. III), the Trojans or Phrygians, Cimbrians and Francs were originally one people; just for that reason it is about the Phrygian Cimbrian languagc, i.c. thc Tcutonic languagc first spokcn at Troy.

We also learn from Virgil (d. I, III) that all the holy things, the Trojan deities, are in fact those of ours:

"The son of Tros and interpreter for deities, you, the skilled in

Signs given by the laurel, the Phoeb, and the holy tripod,

Given by the stars in the sky, by birds' flight and song." (from the Romanian translation by G. Cosbuc)

§10. Petrus Trecensius Gallus (Rud. N. praefat. ad lat. leg. Ragvaldus' version), praised somewhere here above by Joannes Messenius, recounts more ample the Scandinavian Goths: "The ancient ones called those nations, the descendants of which have populated the most part of Europe and Asia, rather Getae than Goths." A too scrupulous censor rejected such an opinion. It has been in turn defended by Cicero (**Verr. Divin.,** p. m. 56, Sturm Publishing House) through the

following words: "...although completely oppressed and ruined regions, still populated." Then, Gallus said the same thing, "There is up to our days a very large region, reaching to north Norway and Dacia, and in the other parts being surrounded by the planetary ocean." And yet, how it differs from Sveonia: "...that nation, he says, is very strong, since by its military power has subjugated most of Asia and Europe for long time, only being scared by the courage of Alexander the Great of the Greeks when he attacked them. Even Julius Caesar's invincible power, who defeated the Gauls, was terrified by the German fighters united with the Danes, the Britons, the Norric Goths and northern peoples, as well as other nations. Among them there were also the Amazons who marched in front of all, as recounts Orosius and Isidorus" (lib. XIV). Ferrarius, above mentioned, abundantly confirms all these qualities of the Goths wandering around almost the whole globe. As for that female population, I told you more here above. Sure thing, the writers recall it unanimously, having only words of praise for them. They have come now in the Smalandian Verendia (the Country of the Amazons, according to our ancient writers, is *Kuenland* and *Konogard*. See also **Verel. Hervarar**, the legend c. I, where our forefathers call it *Conogardia*), in very vast lands, enjoying the esteem for the ancient physical power. As for the silk military fascias, they call *feitteckn;* these women wear them at feasts too, as I've seen with my eyes, and as for the heredity concept, they are admitted, dealing on equal terms with men; as regards other things, they are worked out based on a common jurisdiction for women / confused = *promiscuo jure* / (I suspect some kind of agreement between them, ad-hoc, at random, T.'s N.), according to Joh. Magn (D. praefat. C. III to the end; Adam Bremens, **De situ Danorum et reliq. Septent. Reg.**, c. LXXVIII and XC.)

§11. About the Cantabrigiensi Britons (*Angles*), Cl. Seringham (**De orig. Anglorum** c. VII) he says: "Those are the Getae which afterwards have been called Goths; setting out from the Scanzian Peninsula, they were the first to occupy the neighbouring islands. From there they left for Chersonesus and the neighbouring regions, which our ancestors had left some time before; until they came there, those regions have never before been inhabited by other nations." (Id., c. I and II, 5). The same thing he recounts about the Anglo-Britons who spring from the Angles (so the Dacians always will be the same as the Getae, and the Getae one thing with the Goths, T.'s N.), who at first were called by the old Britons to help, against whom they had to wage a terrible, long war

and through many battles finally they have defeated (for such reason, many authors praised them; among them Arngrimus Jonas too (**Criin.**, lib. I, c. III). "These letters (i.e., the Gothic Runes) I do not relate to Norway or Iceland, but to the tongue called *Danica,* still spoken in Dania (and also in Norrigia), now Norvagica, or even to that old Gothic", which even in that time I think to have been spoken all over the Aretinian country (in ancient times Etruria, with its later developed cities: Tuscany, Arezzo..., in any case, in the Antiquity it was inhabited by the Etruscans, T.'s N.) and extended to the neighbour peoples; idem England, Scotland, Ireland. Since about Angles it is very clearly written, being about that language of Norway also used in Wilhelm Nothus' time: such things are alleged by Arngrimus (**Criin.**, lib. I, c. 3).

§12. "In no way we are dealing with a Scottish name fraud, if he admits himself as a descendent of the Goths / Getae, while the most powerful Hispanic kings are glorified as ones that took away the coat of arms from here; even the most noble of Italy draw their stock from the Goths (i.e. the Getae, T.'s N.) or deny their origin; and subsequently even Emperor Carolus Quintus used to claim that the nobility of the whole Europe set out indeed from Scandia and Gothia through filiations." So spoke Camdenus (**Britann. de Scotis**, p. m. 40 and the following). Emperor Carolus Quintus, in his letters sent to King GUSTAV I of Sueonia, also containing some memories, confessed that both he and his kind spring from the Gothic stock. Concerning such descent, some princes have been more ambitious, as Munsterus recounts (**Cosmog., De Regnis Septent.** lib IV c. XX): "... the Goths' glory comes from Scandia", and the Roman Empire is an absolute result of such Goths' glory, which, upon penetrating by foot in Italy, they have laid vast Rome and maintained their reign many years over Italy; they occupied Gaul, established kingdoms in Spain and raised the most noble prince houses (in fact, Spain has been invaded as early as 600 BC by the Celts, a German population group, which upon mixing with the Iberians gave birth to the Celto-Iberians; in 19 BC, the whole Spain has been occupied by the Romans. In 400 AD the Alans, the Suets and the Vandals overran - all of them being German ethnical groups, which in 415 yielded their places to the West Goths, which formed a kingdom destroyed in 711 by the Arabs, from their kingdom only lasting a strip to the north of Spain; thus, Spain owes a greater part of its culture the German peoples, i.e., including the Geto-Dacian, T.'s N.)

§13. About the Germans as a nation, here it is what Paulus Fagius, himself a German, claims (**Lib. De Meth. Hebr**., p. m. 56): "... the Gothic nations (peoples), everywhere they may have come with their armies, have also brought their language, either fully, as it is spoken today in the German regions or corrupted, as it happened in Italy, Spain and Gaul." Only recently it was proved (it is likely to be a work issued around the year 1687, when Lundius published his book, T.'s N.) that the Teutons were born from the Goths (meaning the Getae), see also Gulielm. Postel., **De origin.**, Versteg., annotated by Cl. Shering. d. d. c. VII); according to Versteganus, in *Scanzia* never have any peoples confederated, recounting the number of the people of Germany being so great, that it would be necessary to establish colonies or, by the word of the author himself: *"that they were constrained to seck habitations more nor ther ly"*, it meaning they have been compelled to leave their fatherland in the northern regions for housing reasons: that was the state of affairs. The whole prosecution background concerning that item is disclosed in court by the above praised Cl. Seringham yet where, by his fellow compatriots' testimonies, the charge has been rejected pretty convincing, and the rationale, if anymore, is vehemently denied, too.

§14. Similarly, the *Svizers* (the Swiss), and the name itself reveals the origin of the people, since it is about *Svevia* that we deem by right and as a matter of fact, on juridical grounds, as being ours. *Stumpfius* himself, since long a renowned writer of the great and flint like Swiss people, for such being praised even by Hachenbergius (**Orig. Germ.**, q. XX), quoting from the ancient author *Gilgus Tschudus*, plentifully confessed that the *Suevs'* ruler, accompanied by a lot of people, descended from Scandia, gave his name, regarding it as holy, noble and everlasting, the places he crossed, as well as their inhabitants. And Julius Caesar Scaliger (1484-1558; not only this Scaliger, one of the most erudite Renaissance men, a renowned philologist and doctor, and also author of a dissertation on the art of poetry, called Julius Caesar, after the name of the famous Roman general, who was said to have descended from Venus and Anchises, but also Pope Julius II (1503-1513) and according to the works they have completed, it clearly shows that names to have been fated, T.'s N.), since in the funeral oration held in public in the memory of those Germans fallen in the battlefield near Vienna, we can read as follows: "Wherefrom do our days Swiss come in fact? If not somehow from the villages of those, yet also from the neighbouring strongholds, very powerful, in Svecia, which the citizens occupied, so

under the influence of their and their fatherland name, they have been called Svizers." No doubt, the distinguished and loaded with praises scholar Hachenbergius, in his work, **On the Origins of the Germans**, by way of all kinds of reasoning, based on reason, no doubt by right, draws the following conclusions: "From these it clearly results that it is difficult to deceive them, since the Germans ar a native, honest, enduring, and fair nation, as it may be easily seen. Neither the Germans nor any of their nations plunged into actions for the sake of the glory of sincerity. The more recent ones spent the century in wars, so that the Spaniards, Italians, Gauls, Svecians, Danes and Hungarians, having nested in Germany, coming also by the right of the marriage, have mixed their blood with that of the Germans. That way it might be explained why a great part of them, if you want to LOOK INTO THE PRIMARY ORIGIN, one almost cannot tell them apart from the Germans, because, in fact, they descend from the common mother of the European peoples, i.e., they came from Scandinavia; this is why that great Swedish King GUSTAV ADOLF, in 1627 urged the German army to come back to the old regions, shared by the Swedish and Goths alike, under the jurisdiction in effect (*utendi jure*)." Such is a fact properly mentioned by Goldastus (lib. II, c. V, **De Boh. Regn.**), when he wrote that the Germans have complied with an order by Gustav Adolf to come back to their native places. It is therefore about courage to give credit to such and other legends alike that, childishly fabricated; identically, it is not advisable to deny them without a prior judgement. "Neither are happier those taking refuge in other places, be it that endless wilderness of Asia, to regain the unknown race of the origin of their people, to so avoid any wrong theory on the birth of the Goths and Huns; as they are known to everybody through a vivid proof too, of the Nordic peoples, the Goths draw from Svecia, being born in that kingdom, in which even today lasts the race of that people, preserving the same names." These were the words of sage Werdenhagens (**Rerump. Hanseat.**, p. III, c. 1). As regards the name of *Semnonum*, a name by which are designated a hundred of inhabited villages, as Tacitus wrote (**Annal.** and **Lib. De mor. Germanorum**), a region in the Kingdom of *Sveonia*, called *Semminghundra*, witnesses until today for such old toponym. All the same stand matters with the other *Svev* nations, which I have discussed here above.

§15. Even the Danes neighbour with them; proved both by the people that remained there and the blood. Why should I recall the land of

their ancestors, since themselves admit what is confirmed by the old chronicles of Sveonia, the lapse of time, the oral tradition, and the further course of affairs, and by literary monuments that truth has clarified beyond any doubts (V. Sambl. **Swenst. Cron. in vita Herici I**, at the beginning and **Chron. Rhythmis comprehensum in ejusdem vita.**) I also refer to an essay recently published by me and annotated by Rachelius and Hachenbergius; in a book by the latter, (**Orig. Dan. Et Germ.**, n. XII) the author says: "So, as well as we hear the Nordic writers recounting the Danes and their exploits, we learn that the Goths or the Getae, after having left the Scanzian Peninsula, led by Erich, occupied the neighbouring islands at first. It was then that the Danic (i.e. Danish) nation has established and the whole region along the Baltic Sea was alike populated by the Danes (Danish)." In witness lay the writings of renowned historians, among which the Danish Saxo Grammaticus, too (**History of Dania - Saxonis Grammatici sialandici viri eloquentissimi, in gesta Danorum**, Francoforti, Apud Andream Wechelum, 1581, lib. II, p. m. 30 ff., but especially in Book I, T.'s N.), in which it is recounted about the undefeated power of the Goths as a certainty.

§16. All the same could be also said about the Moscowers, since their language drew on the issue of our language; that truth of their History is confirmed by Sigismundus Baro Herberstenius (of Helmold. Snorr. Olaf. Tr. and Hervar Saug. Verel., in the notes of c. I, Herv. Sigism. Bar. Herberst., in **Hist. Mosc.** and Hachenb., **De orig. Sved.**, c. XXIII, to the end). Hachenbergius recounts - a report received by the writers with an unanimous consensus - namely the Goths left our Sueonia taking with them over the whole Globe the fame and fear of their name and the fact of being surrounded in everybody's admiration.

§17. "Nowhere in the world, on the whole Globe, we don't know to have been ever mentioned the name of Gotlandia, with its regions and the name of the Ostrogoths' land, West Gothia or Wisigothia, in a context different from that of the power of the boundless Kingdom of the Goths; and Jornandes, Ablavius, Dion, Procopius, Agathias and others who wrote about the Gothic/Getic History claim their abode to be in that northern part of the world, where the Goths (the Getae) have settled for the first time in ancient times." Those were the words of *Chytraeus* (Foreword to Herod. and Thucyd.'s **Chron.**) Should I look for anything more clear or trustworthy? What could be ever said more favourably

about our laws or the local people? If I'm not wrong, all the same is the meaning of the words in the beginning of the first chapter quoted from **Konungs br. EE**, "*Konungsbr. Twenne aro Gothai Swerike / Ostgotha och Wästgotha: Ey finds Gotha Nampn i sterom Landō fast ständande uthan i Swearijke: Forthy at aff them uthspreddis Góthа Nampn in annor land / som Skrifften sagher.*" ("The Goths, so they having been called until now, are denominated by those two nations in the Kingdom of Sveonia, the East Goths and the West Goths. And they do not even define two different nations that would have remained as such to our days, save for Sveonia. So, from them the name of the Goths has spread and propagated into other regions, as historical documents assert it".) So, they became extinct, since nowhere in our days is still used that obsolete name (of Ostrogoths and Visigoths). Anyhow, where there is need to make distinct the name of that people, it kept, since by arriving at regions very far from their fatherland they took it with them to Dacia, Moesia, Italy, Spain, and everywhere they settled it has preserved as such.

§18. About in the time of Sarug, the grand grandfather of Abraham, an exact number of years after the world having been created by God and / less ICCCC (1900), as recorded in the annals of the ancient fatherland: "*Tha lifde Saruch goder madur / Abraham Patriarchas fadur fadur*": (The first of the Goths that broke apart were those who leaving the port arrived at the Baltic Sea shore.) In the following passage that reached us out of a series of ancient scrolls, we may learn some words relating to the foregoing context:

"*Aig war i watalum näkor til*

er plugm mundi tha wända:

Góthana ginstan Heirikr mild

Togh utan Runung uthsämdir."

(These lines we find rendered in Latin in the **History de omnibus Gothorum Sueonumque regibus** by Joannes Magnus Gothus (c. I, cap. 8, in **Vita Erici I**):

- "The Kingdom of Dania was arranged in colonies. -

as long as in the fields of that region

I ordered the Gothic/Getic peoples to live,

However, under no king. "

Comp. with Olahus Magnus, **Historia Septentrionalibus regionibus...** , c. IV, cap. 27, c. V, cap. 1 and Johann. Messen. **Spec. Sueon.,** c. III; Petr Upsal., **Chron. Sueon.,** lib. I, cap. 6 and **Chron. Dan.,** Hauniae edit. Anno Christi I CCCCXCV (1495), in **Vita Humeli**).

(The most important thing to be noted in the Gothic, i.e. Getic text, seems to be the word *plugum*, which Joannes Magnus returned by the synecdoche *agros* = "fields", in accusative, about which we know to be one of the oldest Geto-Dacian words, *plug*, which we may find again in present German in the form of *Pflug*; the best proof that things are this way is that to our days that word presents identically with the ancient one; moreover, that is the case of many other words and syntagma, among which also the demonstrative pronoun *ista*, occurring also in Cato and Plautus, preserved identically especially in the tongue spoken by the Moldavians and Bukovineans, T.'s N.)

The second abode of the Goths that left their native place was the Vistula River flowing into the sea nearby the Dantiscus Bay (it is indeed the port city of *Dantzig*, situated at the Baltic Sea bay with the same name, near the mouth of Vistula T.'s N.); the third place where the Goths settled was Transylvania and Dacia; the fourth was in Thrace; the fifth in Pannonia and Moesia; the sixth in Illyria, finally, the seventh was in Italy, from which they have moved to Gaul and Hispania and occupied their regions (that configuration of the Goths' scattering over the Globe matches exactly the regions occupied in olden times by the Geto-Dacian-Carpians, Etruscans, Pelasgians, and other nations related to our ancestors - first of all German, according to every ancient source starting with Homer and Herodotus; a repetition of the ancient history in the Middle Ages by the Goths (i.e. the Getae / the Getae too) is confirmed inclusively by our days English historians, among which André Maurois too, a name in the matter T.'s N.) See, except the olden authors, already mentioned, and **Chron. Vetustum Sveoniae** (c. II and III), **Smabl. Minst.**; **Klint. Kron. In Vita Er. I**, and the following two kings, where there are also enumerated the subdued kingdoms as far as Egypt; Minus (Prosody Dissertation) by Kranzius (**Hist. Svec.**, lib. I, c. 2), Joh. Magn., lib. I, c. 14 and 15; L. Paulinus (**Hist. Arct.**, lib. II, c. 6 and 7, lib. III, cap. I and the following), Joh. Bazius (**Hist. Eccles. Sveog.**, I, 1), Lazius (**De Migr. Gent.**, lib. X)., Werdenhagen (**De Rebusp. Hanseat**. p. III, c. 1 and 24), Ambros of Mor (**Chron. Gent.**,

lib. XI, c. 1 and 12; lib. XII, cap. 16). It also should be added here Cassiodorus and Eutropius (in Gallien.), Jacobus Zieglerus (Scand.), Barcaljus (**Icon. Anim.**, c. VIII, p. m. 97), Hachenbergius (**Orig. Germ.**, n. XII, XIII and the following) and Bertius' **Tabulas Geog.** (lib. II, **Descript. Goth.**) as regards one of theirs longer expeditions. Hence Hug. Favol. (**Theat. Orb. Terr. Sept. Regn.**, p. 130): "Lycaon's country, neighbouring the Aquarius' cart divided into different sea bays by a huge movement inside it has the dauntless Svedosians (Swedish) and Goths that once subdued the Latin people with an armed battalion, when the blind fury destroyed with more boldness the Ausonic shore and orchards by Vandal and Gothic plunders and which, by a long state of liberty, stirred the still peoples and emptied by their own force the old city of Rome."

All the same says Gulielmus Xylander Augustanus in **Epigr. Dist. IV**: "Who doesn't want to know, from the very origin, the matters and deeds of the Goths? Scandia, which lies not far from the North Pole, separates the Teutonic shores from the Baltic Sea. From there set out the great and numerous Gothic people and have disseminated all over the countries and by the force of arms surrounded the world as a victor, with huge harshness devastated everything and subdued kingdoms to themself, taking possession over foreign peoples and their home places - and so, by their own forces they accomplished everything they wished; witness is the vast land of the double Sarmatia (a matter of, I guess, both the European Sarmatia, and the Asian one T.'s N.) and the whole region neighbouring the Scythian land and all the regions to the east towards the polar axis and districts stretching far away and the long shores of Asia and everything that may be seen at Pontus Euxinus and up to the Caspian Sea and Europe with all its peoples, Thracian, Dalmatian, Dacian, and the rich Gaul with its triple field; Rome itself, the former capital of the world, was then destroyed, since Italy, once defeated, proved to be weak."

Here is also Franciscus Bac., De Verulamio (**De vicissit. Rerum ferm.**, LVI), who involuntarily speaks the truth when saying, "From here it clearly results that the whole northern region of the world, by its own nature, is more belligerent: either such quality can be ascribed it due to the north hemisphere stars or the neighbouring of its circumference in the northern parts with the southern parts (as shown so far), mostly occupied by seas or (which, in fact, is very clear) due to the

chill relating to the northern climate. And just that, from which arise any other causes, freezes the bodies and sets the souls on fire." He, the Goth, had that extraordinary wish to fight, with which they arouse always and so set out all that violence, as accounted. There is also another reason: the prevalence of births compelled them to be always in search of new places to settle, therefore they have spread into other regions, which they appropriated. Here is what the same Franciscus Bac. says further in De Verulamio, "Since the lots of warlike populations grow larger and larger, as a result of their continuously having descendants, the daily food provision being also in the future a hot problem, it was very naturally for them to always be in search of other and other new land to settle and to so invade again and again other peoples - which the northern peoples used to do usually: the destiny being sealed, a part of house mates remained, yet the other was meant to migrate." However, neither concerning the election of a man worthy to lead they did not fail, even he was previously chosen (I guess, in such a context, the Latin *Deus* of *Deorum migratio*, had the meaning of northern populations migrating towards south: the Getae, Scanzi, Gothi... T.'s N.), since they were not at once meant to be leaders and together with an army ready to fight leave our fatherland - if I don't speak anymore about it, then the above praised histories speak by themselves; the one that fate would have touched, that should leave (and possibly die) in remote regions of the world. Since what belongs to the first expedition of the gods, possibly to have taken place, according to a reasonable calculation, and not how some national writers have recorded it, in the year 2400 from the Creation of the World or, according to others, in 2492; a few speak, howeve, about the year 2527, the most of them about 2530 or 2531 - as the above praised authors recall it. In witness whereof we have also the oldest law codices in manuscript (**Membranae legum vetustiss.**), which dates it around the year 2200; to which should I firstly consent; hard to say.

§19. As for myself, I adhered to the opinion of those most cultivated writers of all nations and more ancient than others, relying on very convincing (and so, trustworthy) things and literary monuments and whose authority was never doubted by any of the erudite literates of the Antiquity; as for me, I am astonished to see me opposing a couple of most recent ones, among which the prominent Bishop Piasecius (**Chron. Gest. in Europ. Sing.,** p. m. 48), Antonius Bonfinius (**Dec. I, Rer. Hung.,** lib. II, p. 33 and the following.) Goropius Bekanus (lib. VII

in **Got. Dan.**), Cluverius (Germ. **Antiq.**, lib. III, c. 34), Pontanus (**Descript. Dan.**, p. 607 and the following) and others in what they wrote in the last years, among which also illustrious ~~Christophorus~~ Hart Knock (**Dissert.**, III, **De orig. Gent.**) and the most noble Philip. De Waldenfels (**Select. Antiquit.**, lib. X. c. 9). Since their reasons, partially ridiculous, like Piasecius', who alleged the Sueons, although living at King Sigismund's Court, have not understood the monuments of the ancient Goths; partially by denying the solid data of the Gothic people universal history (see Bonfinus, Cluverius Pontanus Becanus, etc.); partially, by bonds at all futile and useless, completely lacking a solid ground, as we can realise very well. That regarding Cluverius, Pontanus and others I've brought up, shows by nothing to be facile and childish; from public assignment, it has been rejected by Sheringham (**Dict. Discept.**, c. XI), even submitted to discussion in **Accusation** along with the same argument used Boxornius in his dissertation; and even these: Cluverius' dreams, even about the signs (tracks) of those persisting, by the winds, even before they being spread, means Grotius (**Proleg. ad hist. Goth.**) To those put to Grotius' account we may add, if we wish to, an Anticluverius opposed by the same author to Philippus Cluverius Stiernhielmius (**Dissert. I, de Antiquiss. in Scandia sede Gothorum**; d. Diss., p. II). then, I don't figure how, Johannes Cluverius' name crept into; Hachenbergius (**Orig. Germ.**, n. XVII and XVIII) claims the ones that hear themselves singing the less do they appear in public - only with the courage given by the weapons *against the clear consent of the co-nationals and those outside the country.* From there it clearly results how much unequal the debate is and how weak is the one desiring to combat the truth. The truth is indomitable, it traverses the centuries, people's ages and can never get old; slanderous words aimed at our most noble Scandia. Valdenselsius wished to destroy Kranzius' elevating belief, since it cannot be at least swallowed, and the less assimilated. Kranzius says, "once the Goths have left Scandia." That fact is in every respect clear to us and we know it sufficiently. The issues only are how could it be better proved? The authors' style, as I remarked, does not allow us always to pick up accurately the intents behind their words - then it comes in the fantasy, too. However, we have available some other "monuments" too, which nevertheless nobody could reject. The matter comes therefore to appeal to more clear multiple witnesses (of some writers) or monuments? Happily, there are fewer those who, disturbed with a passion to great, tried to mystify the entire History. I deem as not

being so hard to be traced out those mystifying historical facts, the History itself, its development stages, those alleging untruths about the sky, the district, its laying, localities, about olden legislations, customs, rituals, letters (alphabets), olden inscriptions... How easy it is to creep in insults aimed at some populations, nations, just because one or another dictate you to do so, for arbitrary reasons, yet known by him, this way making "someone's" own will rule. And Valdensensius goes on, "At first their origin and arrival is demonstrated", and then other things. Others instead put first the human factor, i.e., what is more human, a thing that Kranzius omitted. It could so be accounted by others with the bad habits, by those granting that factor more attention, so that, given their large belief in the inter-humane relations, its absence, they think, could draw them back. In my view, such error crept up on the most brilliant man due to his mind being less caring for such aspect, despite he having dealt extensively and for long time with every aspect of that matter. Here we have it more extensively pleaded: "It is almost incredible, but the Scandinavian soil is incredible hard, as in fact it has constituted in time immemorial, yet well and carefully prepared and planted, it bears fruits plentifully." I do believe it. It meaning that, poor us, we feed (i.e., survive) by digging and cutting in grim rock at great pains to bring something out of the ploughed land, or, "once the miserable soil defeated, by our hard labour, it gives us produce and fruits, even abundantly, and our animals graze the grass pulled out of its roots."

And the fruits so obtained from the arid soil crust, because unknown to us, new types of field cultivation by other means, we are judged, in that worthy of pity manner of land cultivation, without Ceres, or Bacchus, northern Venus freezes us, relating all these to, as they stand, that passage in Terentius, which even Cicero (**De natura Deorum**, c. II) praises: "*Sine Cerere et Libero friget Venus*" ("Venus freezes us with no grains and wine"). And yet here too it is said, when, instead of the remains of the Kingdom of Scandinavia, an empire was born, that of Sveonia, stretching out into the exterior: "The district of Sveonia is very fertile, the field gives us fruits and honey. And beside the lambs walking in front of the sheep flock we also have a great richness of rivers and forests and the whole district abounds in peregrine merchandise; so it cannot be said the Sveons lack any richness, save for one, which we honour or rather adore, proud. The girls are virgin when they marry." These words belong to Adamus Bremensis **(De situ Dan.**

et reliq. sept. Reg., c. LXXXIV and the following). Let's add here also Diodorus Siculus (**Bibl. Hist.**, II, p. m. 91) in whose work our land is described as one in which *«δυττους κατ' ετος εκφερειν καρπους»* ("the trees bear fruits all the year around"). All the same claims Plutarch (**De Fac. in orb. Lun.**, p. m. 941), reinforcing the idea of many of those coming to visit us remain with us, *«τους μεν υπο συνεθειας τους δε, οτι πονου διχα και πραγματων αφθονα παρεσι παντα προς δυσιαις και χορηγιαις»* ("some, as a result of a shared living (therefore marriages took place, too, T.'s N.), others due to shared hard labour and fatigue lacking envy, since, everything being available in abundance, they were rewarded without discrimination and because there was a mutual need, we needed them and they needed us, too, in sacrifices and choirs training"). And they all praised and hailed those fertile fields, as the above quoted proofs claim, many of which being very convincing; until our country did not adhere to the Christian religion and the geniuses or disciplines were not bound to a certain geographical space. And I hardly believe that since the receipt of the sacred Christianity the soil became very hard and was stripped of every natural quality. See the foreword / annexe to the Great ancient Chronicle of Sveonia, completely worthy to be known, containing things necessary for a decree, including denigrations and insolence aroused by envy (**Kijnikronikon**); by them, neither the sky of Sveonia became warmer nor the soil more fertile. It is also worthy reading some other foreign writers, and among them especially Bertius (**Tab. Geogr.**, lib. II, **Descript. Sveciae**), who speaks as follows: "It is the most fertile district from all northern countries: the land is very fertile, it has large lakes, rivers full of different fish species; we got metals: lead, iron, copper and silver that are extracted near Salzburg, woods full of beasts with dear furs and beehives with noble bees."[10] This is why I have referred to those authors: the things they assert are neither questionable nor obscure. Only in duke Valdenselsius' acceptation our fatherland's soil is presented in the negative; by all the others is positively presented. There are still uncounted people belonging to different foreign nations that our country fertility has invited and whose opinions do not differ from ours and the true things are described accordingly, writers that can also judge with the eyes of their minds and whose works are drawn up based on a special erudition, yet also a good faith. There are currently "patrons" of a contrary opinion lacking good faith, in spite of having available ancient documents proving that historical truth. And, in fact, nobody can doubt, now and here, an

examination carried out by young and old fellows, who, by right, prove that who wants it can rely on the joint opinions of all in the ancient times. Praiseworthy books are already in circulation and, why not, even today; the sluggish hands of our former fighters and sturdy men languish, and at war they were more reliable, being in danger and putting others' lives at risk. In spite of the inhabitants of the Scandinavian Peninsula being called with a generic term *Scandians*, the Sueons differ however from the other peoples and nations. As far, same numerous as the Sueons widespread in the world are the sheep flocks and even after the belief in Christ has spread, the SCANDIANS, but not the Swedish, yet are not satisfied with one spouse, they being surrounded with many a wife, officially wedded, like in the past, too (see Tacitus., **De mor. Germ.**, c. XVIII) more frequent in the country side than in the cities; the Swedish were the single ones to be satisfied with one spouse; while among the other nations and especially the soldiers, the number of spouses starts from three and amounts to six, seven; the polygamy is still a habit, especially in the country side. The fact that among the Swedish the monogamy is customary, we have it confirmed by the ancient documents, and even by the actual, invincible King of Sweden, Carolus XI and his father, Carolus Gustav, as well as the recently published war memories of several warriors: the polygamy, it was neither allowed nor wished by the Swedish. Here it is what Kranzius wrote (C. T., c. 1) about Sweden, fully agreeing with the opinions of all writers: "... so, by right, it is fitting to bring a special praise to the people of Svecia, which raises above any other peoples of the Goths, from which it draws, since time immemorial; it emigrated in Asia, which it reigned for a long time and in Europe for centuries in a file, setting up kingdoms in many districts." As demonstrated therefore, it should not be trusted easily every word and regardless of the mouths uttering it. Let's give due attention the brilliant Hachenbergius, whose words are a true due guarantee (**Orig. Svediae**, c. XXI): "The most powerful and noble nation among the Gothic people ever was the one appeared on the Swedish soil - that was their proud" - an effect to which every sources, both native and foreign, agree, it being a truth backed by facts.

§20. Here is the picture of the Sueons' and Goths' movement in Dania, Germany, Britain, Scotland, Gaul, Italy, Hispania, Lusitania, Catalonia, Thrace, Greece, Phrygia, Taurical Chersonesus, Russia and other regions, they being spread almost all over the Globe. I wonder if America, as it is called now, was unknown and inaccessible to the

Sueons and Scythians. I confess there are different opinions of different fellows on the time when that huge part of the Globe began to be occupied and inhabited: when the natives arrived there or from what part of the world they arrived there, that is of the recent discovered inhabitants of the Earth (out of which seven are however deemed to be more important). Since the first opinion belongs to those thinking America only began to be inhabited after Noah's Flood, the scattering of the peoples and confusion of languages, it laying at the base of a fact: infinite crowds and kinds of inhabitants disseminated in *America* - hence a diversity of idioms, from its aborigines, or from the Europeans, or from other ethnical groups, and also with very important differences between them; a second opinion claims the *Americans* have their origins in Noah's son, Chamus and as an offspring of those being driven away from their dwellings, JOSUA DUX (Jews' chief after Moses and conqueror of the Country of Canaan. According to the Bible, he is the one fighting against Adonisedech, King of Jerusalem, and commands the Sun to halt and so allow him to complete his victory, T.'s N.) placed in front of those banished, led them through a lot of roaming and wandering, to these new "American" lands, such lands becoming their new dwelling places. A third is ascribed to the Israelites, out of which ten tribes have been first led to Assyria and from there thrown into many dwellings and scattered in different places of the Earth, and finally they would seize America. A forth claims the Americans being Tartars, because Asia, which stretches towards north, its terminal district would be America. A fifth claims the *Americans* spring from the Phoenicians, the reasons of which draw their sap from, among others, the Mexicans' habits that have been taken from the Phoenicians, whose language, and other things, resemble those of the *Americans*. A sixth claims the *Americans*, inhabiting preferably the *Panama* Isthmus - as neighbours of the Panamanians - arrived there from Norway via Iceland and Greenland. The inhabitants of *Yucatan*, however their neighbours, originate in Ethiopia. The *Peruans* themselves, as they are called today, draw their name from the Sinens (Chinese?) of the southern districts and from other peoples living in the same districts, up to the Strait of Magellan. In fact, after the Deluge, and maybe just as a result thereof, by land, by sea, through unforeseen circumstances, by laws, in America have penetrated animals and people, in different periods of time, those ethnical groups that have been banished by such nations where they originated in. Here it should be retained the opinion that we have

established, the first American area having ever been cultivated was the northern part and only after that, and, from there, the migration extended towards the southern area: therefore, from the west arrived the Phoenicians, from north the Scythians (so, inclusively the Getae, T.'s N.), from the east the Chinese: according to Johan. Ler. (**Hist. Navig. in Brasil**, c. XVI), Gom. (**Hist. Ind.**, lib. V, c. 15; lib. VI. c. 5), Brul. (**Histor. Peruan.**, lib. I, c. 1), Acost. (**De Nat. N. O.**, lib. I, c. 25). Freder: (**Lum. de B. ext.**, I, II. c. 8), Grot. (**Diss. de orig. Gent. Am.**), Joh. de Laet. (in the notes of the same dissertation), Marc. Lescarb. (**Hist. Nov. Fr.**, lib. I, c. 3), Horn. (**De orig. Gent. Amer.**), and Joh. Hornbeck (**De Convers. Ind.**, lib. I, c. 9) - in which it is demonstrated the agreement of their opinion with the Hornian one.

§21. What one should note first of all is not only the historical truth that our Scythian ancestors have spread all over the Earth, but also that - a first ranking argument -, they had a very strong fleet and were the most bold navigators and by taking the stars as a guide they set out to know other lands complete unknown to others - and this not only out of a pirate's spirit or a wish of being praised, as more especially others would enjoy the wealth that they, by their searches and discoveries – have made available. Let's call in witness Aratus, the Greek poet and astronomer of Cilicia ("Get on board the ship, the Scythians navigate in the deep night, / but that star shines more than all the others, / and it is seen at once in the night to be the first, / and, small as it is, of great use to the boatmen it is."), who recounts about the Ursas - the northern constellation after which the Scythians guided themselves, according to Cicero (lib. II, d. N. D., p. m. 46 and the following; Sen. Med. V. 309 and 318 and Farnab's Notes, c. X. Kon. Br.) We have in witness the annals of our ancestors, olden national legislations on naval expeditions and the lawgivers' admiration for Scythians' skills of very good navigators. I call in witness Arngrimus, too (**Descript. Island.**, c. I) and Petrus Claudius (**Norveg.**, c. XXX) as regards the art which our ancestors mastered the sea with; this skill with nautical matters is also immortalised by ancient inscriptions scratched in stone, in which the Scythian is shown as *the most trained ship commander*; 2) in search of new regions to settle, on sea and land, the natives crowd united to leave Sveonia for other shores, as submitted in the foregoing; 3) The most famous crossings performed in ancient times have been those from Norway to Iceland, Greenland and neighbouring places; beside the History of those districts, we have in witness some very great erudites'

works on Norwegians, Danes and other northern peoples, which not only under the coutume of the Sueons, but also under a decree by the committees in Uppsala, have thereafter met with everybody's extolling approval; that time Norway (Norrigia, in the text), along with other kingdoms, out of a great respect for their reign, has been submitted to them. As for Iceland (which has been called so for the first time by its discoverer, Garderus Gardsholm), since the 8th century from the birth of Christ we have it as populated as it is; 4) the religion of the *Americans* varies, but inclines to the northern, because they took it from our Scythians in ancient times, should we trust the historians. Such opinion is shared also by Hugo Grotius and illustrious Hornius, here above cited and by others, whose arguments one may find and did already in this work, since they have been in vain rejected by some. Why so? 6) Because our ancestors' expedition to far Indies, *Indialand*, is mentioned in the oldest histories of their fatherland. Since what else is talking about the legend of *Remunda* and *Thorsten,* son of the Vikings (*Remunda et Thorstens Viikingssons*) and in many passages of the history. However, there it is narrated not only about the true India, but also about some other places in Orient; it can be inferred even the name of true India draws from the opposite settlement. How vast the Empire of Sueons was - from the Indian waters to the shores of Germany - we learn it also from Pomponius Mela (lib. III, c. 5) and Pliny (c. II, c. 67), as well as Cornelius Nepos (**Fragm.,** p. m. 417), as well as from different notes. Compare the texts of the foregoing with those of Colerus, commenting the Tacitus' **Germania** (c. XLVI), since Svetia joined the neighbouring islands and was surrounded by a boundless sea. What should I say about the Sueons' or Scythians' richness in gold (*προς δε αρκτον της Ευρωπης*, "from the northern Europe"), which they had then abundantly available, as Herodotus directly acknowledges (III, c. 96; IV, c. 13), he himself not knowing where such lots of gold should have come from.

The Greeks called them *Γρυπας*, and our writers, *Grypar*. And these are, as Scaliger recounts, in Plautus' **Aulularia** (IV, 8, 1), the ones believed to extract gold from the Hyperborean mountains; according to Nonius (ad h. I), the name of *Pici* (a population by the Sea of Azov, according to Plin. VI. 21, T.'s N.) is given those extracting the gold from the mountains. Look how rich Scythia was, where in our days still are discovered, one by one, new gold veins; we have in evidence the instruments and golden jewellery of different weights discovered in different places, some of them in large number, the evidence being

offered by the Uppsala temple itself, the *Hlidskialf*, "naus", of which is made of the most pure indigenous gold, *χρυσευς*, as Diodorus Siculus (I, p. m. 9) says. Beside them, how many ever others, forgotten in the meanwhile and maybe it would have been fitting having commented more zealously and largely; yet in that space only one passage has been mentioned. In such a way *daring* and *acting* the Getic State that appeared at the same time. And, in its hugeness it is found to finally have grown; wherefrom, how? From a demand and need to have by home soldiers, since dealing with a district situated in the midst of the enemies, it should be acted with *bravery, with force*; so did the Goths always fight (meaning the Getae's descendants, T.'s N.), disdaining the fear, obsequiousness. I said with *boldness* and *power*, exactly how the old documents say; their deeds, the wars they carried, are by all means praiseworthy, since in the matters requiring haste it is need especially of courage and boldness. I cannot agree with those for which it is with great effort to consent to such fact, in fact. Since, look how Livius is characterising us (lib. XXV, c. 38). "Since yesterday, when I signalled the warding off of the violent enemy trailing you, you had not to break your courage, since I wanted you would scatter with the greatest honour and in our favour." And not far thereafter: "I know, the courage is regarded as an advice: but in very hard circumstances, even with a very weak hope, it is a replacement for the most strong and sure advice." Propertius (lib. II, **Elegy 8**) says, "Even when your powers ran out, but the courage controls you, it is praiseworthy, since in great circumstances the will suffice." Plautus (**Mil.** III, 2, 33): "Come on! Speak out with courage." Cicero (**Ad. Brut.**, Ep. IV): "And just how I boldly said." Caesar (**De B. C.**, lib. I): "They would like to express their opinions courageously and powerful." Quintilian (**Dial. de orat.**, c. XVIII): "Act more powerful and courageously." Justinus (**Praef.**, 2): "Herculean boldness." Curtius (lib. IV, c. 9): "Had the conqueror's courage been present, the army could be defeated." And again: "Dare in such a manner as to win; despise the arrow when aimed at some powerful men like you." Justinus (lib. V, c. 9): "You have to be courageous when it comes to the fatherland, the public salvation, even at any cost." Ovid (**F.** II): "The fate and Zeus take the side of those daring."

By such quotations from classical writers I think I have argued enough the way we should construe the Goths' / Getae's nature and facts, since the participle *daring*, a feature of my people, opposes fully the *shy, the humble, the fallen down, the disheartened.* Here is how

Bazius, Bishop of Wexion (**Ist. Eccles. Sveo-Goth.**, c. I, to the end) in the following context, invokes the figure of Alphonsus Cartagenensus, the poet (**H.**, c. VI): "The Goth despises a death that came through an extolled wound." It is the same author who glorifies the powers of the Gothic people, both military and civil, to the greatest extent.

CHAPTER III
Summary

§1. There are a few denying the oldness of our laws, in front of whom .is Coringius (Hermann Conring – 1606-1681- the founder of German law history; his main work is **De origine juris germanici** (On the Origins of the German Law, 1643, T.'s N.) His main reason is the Goths (the Getae) did not have letters in those times. Such reason is obviously false, since the use of the Gothic (= Getic) letters in our fatherland is ancient. *Lex Attinis, lex lata* that Messenius demonstrates. The Greeks and other peoples took the letters (the alphabet) from the Getae. In Herodotus and Diodorus we may find direct opinions on the dissemination of such letters §2. Another argument of Conringius – a lighter pen. §3. Under the influence of the ancient writers claiming the writing having first appeared among the Getae, Jornandes (in Lundius we only shall find the name in such form, while with us JORDANES is established, T.'s N.) recommends in every conviction the written laws of Zamolxis and Diceneus. **Bellagines** should be more accurately called BIJLAGINES, according to the hand written codices. Vulcanius' account. §4. What is a *Vittod*? What is *Lagh* and what *Biuths*? Which is the origin of *Lagh*? §5. Bureus (a jurist) is praised. It is explained the ancient law of the Visigoths outside the Kingdom of the native Goths. In the olden documents there are mentioned often incursions made by our ancestors in Greece. When have been perfected the law codices of the Western Goths by provincial lawyers? §6. The province Judges did not enjoy the same power as the Roman praetors did. In the Roman Law the Empire authority was attributed to the praetors. §7. The authority and the Power *αρχιτεκτονικη* (architecturally, i.e., perfectly structured like an edifice, like a column in a temple, T.'s N.) in our fatherland have always been ascribed to the kings only, and the citizens have never been inquired. The definition of authority is given depending on the facts, either objective or personal. I wonder if the subject of Majesty is duplicitous, as Grotius claims, therefore communitarian and proper. Formerly nothing would be undertaken by the Svions Kings without having first consulted the *Council of Friends*. Not even such a thing like the imperial budget was subjected for decision since the counsels and ministers did not take part in the leadership, they were not *de facto*

leaders. §8. The laws were kept in holiness among the old people, since they were recited for many years in a row, therefore well known (such custom reminds us Teopomp's account regarding the Getae's learning by heart of the laws; this way passing from a generation to the next one, T.'s N.) A truth carefully checked has no need of other explanations. §§9 and 10. *Anni* (i.e. years) that are called *ar* with us, correspond to a common, ritual revolution that occurring among the Goths (Getae), Greeks and Romans, matches *expositio*, construed about at random; in fact the year finished with *summer*, that's why it was called also the *summer year* or simply *summer*, when the court of law and other law offices were closed, because they took their recess, and both the Romans and the Greeks refused to give law advice in summer. §11. The number of Assessors and Counsels was of twelve; it has remained so ever since; sometimes it was allowed ten, but never eleven. Why today too, one of that College of Assessors (called *Nembdam*), meaning that territorial, is called DOMARE? One thing was understood (from the judgements first rendered) by *condemning* or *acquitting* and another from those judgements that should be appealed. "*An nat waria oc falla: annat doma.*" Why are the condemning and acquitting judgements at par? Why and how should be condemned by different punishments? I wonder if a judgement rendered by a President is any stronger? §12. *Jureiurando* (taking an oath) should be taken even after the judgement is rendered. *Jurisjurandi* was a solemn formula in our homeland: the Greek took it from us, and then it passed to other peoples. The special place that Plato occupies. *The legitime ones, which even* Cornelius Nepos speaks *about.* The attendance of eleven men was required in case of people being condemned to public ordeal. That prefect, in the old Bircensic laws, was called *Stupagreswe*. The reason for such name. §§13 and 14. There is however another, very old law called *Iarnbyrd*, belonging to a form of trial, which also had its importance.

§1

It should be clear for everybody, the ones who the Antiquity called with chosen veneration Getae, the writers have called thereafter, by unanimous consent, *Goths*. In that respect, there was a great deal of writers, among the most different. And I did not enumerate them all. The Goths (Getae) exceeded in glory and exploits every people and nation until today; the most, recounting the wars and battles carried by the Goths (and Getae), remain astonished and full of admiration with them.

Never have been written so many literary and historical works, never have been passed so many civil and sacred laws; they are unparalleled in the world! About all these we have in witness so many literary manners speaking of those ancient times. From there, and just the wrongly judged Andreas Bureus (**Descript. Sueon. Polit.**, p. m 20), whose words, followed step by step, we find them not diverting from the truth: "That the oldness of our western Gothic laws should be counted back when the Goths set out from here or not much time thereafter, is without doubt, since we have in evidence the presence of the Goths in Greece and Thrace, where they have settled." Shoulder to shoulder, or at least at the same level should be also placed illustrious Hermannus Conringius (**De orig. Jur. Germ.**, c. V). And that dispute, shows as it is instrumented: if resorted to ridicule games only, a few weapons, scenic devices, overlooking serious things; those Herculean have been not considered and set aside forthwith. Hence the first claim, yet very vehement No doubt before Wulfila, *these were the Runes the northern peoples used; and Wulfila would not even have occurred to invent new characters, if the Goths already used the Runes* (but, as we learn it from Bonaventura Vulcanius' book, **De literis et lingua Getarum sive Gothorum**, Lyon, 1597 and from that by Johannes Magnus Gothus, **Historia de omnibus Gothorum Sueonumque regibus**, Rome 1554, a book in which both the Getic alphabet, and the laws of Zamolxis have been published for the first time. Wulfila used the Getic alphabet to create the Gothic one, in which he then "translated" the Bible, known by the name of **Codex argenteus**, T.'s N.) So, the Goths might have neither an alphabet nor written laws at that time. Such were born since Wulfila, i.e., about the year 460. Conringius also relies on the accounts of Sozomenus (a Greek historian of the 5th century, T.'s N.), who in his **Ecclesiastical History** (VI, 37) praises Wulfila for his merit of being the first inventor of the Gothic alphabet and the translator of the Bible using this alphabet... And thereafter, over a small avoidance, he adds impetuously, "Wulfila indeed was not the first to conceive and perfect the Gothic letters, he only developed and adapted the Greek ones, discovering the φ and θ." Claudius, likewise the commentator of Tacitus' **Annals** (XI, 14) who would have discovered three new letters which he added to the number of those old Latin letters that, he says, are very necessary. About their forms, see Vertranius. Sure thing, the use of a phonetic alphabet by the Getae in our country (i.e. Sweden) dates back immediately after the Deluge, an alphabet discovered on some splendid rocks of a

considerable size. as recounted us very clearly by Joannes Magnus (**Historia de omnibus Gothorum Sueonumque regibus**, Roma, 1554. c. l, cap. 7. here too are published the Laws of Zamolxis. T.'s N.): moreover, for the same reason, *the law of the first Attin*. which Messenius remarks in Joannes Martinus' Chronicles and which fully correspond with the oldest codices of national laws: this law of a great richness has been elaborated in the 18th century from the Creation of World. Why so? Because it proves, Stiernhielmius thinks the Greek language to be the same as the one of the old Goths (i.e., Getae). And, to avoid any doubt, the letters of that language, like of the others, nevertheless have been taken from the Getae (Not only Lundius, but also M. Crisan claims such thing in all the lectures she presented at international congresses this year, in Targoviste, Constantza, Bucharest, already published, T.'s N.) And, closest to my heart and, to leave nothing unclear in respect of the letters of that language, all of which coming from the Getae as however in the case of any other alphabets; see what has to say Cl. Rudbeckius in his Atlantics, where that truth is proved with a power at all apart. Cl. Salmasius too says it clearly and directly, that first people that ever populated Greece and the *authors* too of the Hellenic language *were those coming from the north and the Scythian region*. And all the same are the matters as regards other things (to say nothing about Palamedes or Simonides) - without a solid reason you probably will take objection and insist on this: this would have been Cadmus, who ever first would bring the letters from Phoenicia to Greece, however by that it could be not denied that the first letters did not appear among the northern peoples, as appraises here above the mentioned Rudbeckius. Since by right the old Herodotus (V, 58) clearly witnesses the Greeks, before having had used the letters brought from the Phoenicians by Cadmus, would have improved them somehow (have adapted to their language). *Μεταρρυθμιζω*. meaning "I adjust", "I adapt", "I correct"; Herodotus says *μεταρρυθμισαντες, σφεων ολιγα*. i.e., bringing to some of them light changes; *σφεων* is an *Ionic* used instead of *αυτων* = "to themselves" / "to the same"; the popular interpretation is less successful: "upon making some changes here and there they started using them." About in the same way also expressed Diodorus Siculus. V, p. 235, **Edit. Laur. Rhodom.**): *«ουκ εξ αρχης ευρειν.αλλα τους τυπους των γραμματων μεταθειναι μονο»* ("not they, the Phoenicians, have been the first to invent them, but instead the first to use them"). And the letters themselves, out of respect for the truth, show you, since they are

pretty convincing. In that respect, even Tacitus (**Annal.** d. l. XI, c. 13, in the end), quite justified, recalls the Greek literature as being neither absolute nor immutable. According to the opinions of many theologues, the Phoenicians should have taken the letters from the Jews, and the Jews were given by Moses. The positioning is not to be denied: the Earth and its shaft incline toward east, end in Arabia; to the south lies Egypt; to the west, the Phoenicians and the sea; to the north, aside, along Syria. according to Tacitus (**Hist.**, lib. V, c. 6, **Annal.**, l. d. XI, c. 14; see also Eupol. **Lib. de regibus**, Clement. Strom., lib. I, Horn **De convers Ind.**, lib. I, c. 4). Those claiming the Phoenician letters should have come to Greece via Egypt, so assert the vanity of the Egyptians, since it is obvious the letters' inventors could be ones, nevertheless the Greeks might have received them from others (the Getae in this case, and the Greeks would not have received them directly from them, but through the Phoenicians or Egyptians instead; yet since the Getae already have lived in Greece in the Antiquity, it was quite normally for the matters to be as above shown; then, in a second wave, they might had been brought also by Cadmus, T.'s N.)

§2. Anyhow, Conringius stands firmly on the same position, claiming, before the Sueons and Goths, the Danes, (i.e. the Dacians of West Dacia, our days Denmark, T.'s N.) had been those to use, the first, written laws: "... as it was usually for the first authors of laws to praise the kings, Valdemar I and Valdemar II to the names of which add also the adjectives *Scanicae* and *Sialandicae*, as the case was of the law passed in 1163 under Valdemar I, and *Cimbricae* (in our laws it occurs under the name of *Jutarum*, "West Dacia"), the case of a law passed in 1240 under Valdemar II and such laws were, in greater part, billed according to the pattern of the Saxon jurisdiction, as Arnoldus Huitfeldius recounts, a Grand Chancellor of the King of Dania" (**Praef. Leg. Prov. Fion.**) But ending in inexperienced hands, it was simply to agree to such right (law), as it could be seen, either being in question royal blood correctors or too zealous authors that situated themselves above the kings, praised above by Conringius. But in the beginning there was no need of a consensus, since among other things and by different ways of pleading and allowing spaced hearings in rendering the judgments in legal cases concerning the profane cult of the gods, these having been received from those having a power to discern or applauding or rejecting blatantly such judgments (I'm not sure that I fully understood the sentence, T.'s N.) Thus it is a great undertaking to

make an incursion into the old history of a very cultivated people, which there have been laws of the kind we mentioned among. And what belongs separately to the Scans (Scandinavians) sure is very similar to those of the Goths, because by simply comparing the laws I think everything clarifies quite well, since, as they are, they are filtered through the erudition of those laws. And however it is not surprising, since long time ago Scania was a part of the Kingdom, it was the pantry of Gothia (a true pantry where the foods were kept for the Goths). King Amundus *(Slemme)* was the one to have separated Gothia from the other countries by boundaries. See also the law fragments enclosed to the west Gothic laws: *Am gamble Wästgiotha Kämärken emillan Swerige och Danmarck* ("On the old boundaries of West Gothia with Sueonia and Dania"). As for the laws of the Danes (West Dacians), imagine a confusing jam of words (in the text it is *verbotenus*, a word not occurring in Quicherat, T.'s N.), because distinguished Conringius understands in that way (a thing you cannot agree to without blushing); maybe just for that reason it is not followed seriously, since even relating to the Sueons and Goths, before the clear words about the laws, the confidence in the authors is invincible and by a very assuring permanence of certain archive documents it can be drawn unhesitatingly a solid conclusion.

§3. How clear Jornandes describes Diceneus as a philosopher, who in Strabo (lib. VII, 16 and XVI) is called *Δεκαινεος*. How his co-nationals lived under the laws he made, *which being written have been called until today Bellagine*. What does want to mean truly the word *Bellagines* of *Bylagines*, like it occurs in manuscript codices, the wise and most famous man of letters and science Bonaventura Vulcanius, in his notes to Jornandes (p. m. 179 and the following.) regards *Bylagines* as not being a Gothic word, but instead a corrupted word emerging from the Gothic language. Thinks the things stood as follows, "*Welhagen* is the contrasted form, for reasons of economy of language, of *Welbehagen* meaning "well", "very pleasant" and in fact *Bellagines* are nothing else than the principle of one's will." Yet in the annotations to Paulus Warnefridus (**De reb. Gest. Longob.**, lib. IV, p. m. 281) it is accounted that *by the word Bylagines it is meant* ***quaerendum*** ("what should be searched / wished / wanted", T.'s N.) Cl. Verelius, in a letter exchange between me and him, is of the opinion that, in consensus with every manuscript works, by *Bylagines* it cannot be understood anything else by the ancients than *the civil law*: this way our scholars conceive the fatherland laws. The submission by the illustrious Vulcanius, beyond the

novelty of the subject, keeps us informed about unpublished writings, about vestiges of a inestimable cultural, scientific value. My opinions appear in the foreword to Verelianus' book, which now possesses distinguished Wolff, on which also Verelius' handwriting is clearly to be noted. Let us go straight to the point! In the legal fragments of our ancient fatherland occurs especially the same *ρησις* ("word", "speech"), which alike prove the printed laws (c. XV, Tinghr.; Wessman l. c. XIX, Tinfbr.; Wesig.)

§4. But among the Goths (i.e. Getae) these laws have been denied (rejected), while nonetheless using them; yet in the time of Diceneus, they enjoyed a period of maximum flourishing; *Vittod* was not understood by them as the Latin *Lag*, but as a use on their part of such word in spoken language, since often the word *Vittod* appeared instead of *Lag*; among others, it appears also in Wulfila's writings, and not only *Vittod*, but also *biuths*, which was used by the ancient, instead of *Lag*, from the Gothic word *Biuthan*, meaning "to command"; just for such reason the unwritten law or habit / custom / coutume was often called *biuths* (see also Stiernhook, **De jur. Vet. Sueonum Gothorumque**, lib. I, c. 1). Here is an example: "Because and not without a reason in lieu of the law it is being held the ***plain*** (*consuetudo*) coutume, it meaning *a right created by the custom.*" (see also "the custom of the land" in our legislation, T.'s N.), Julianus is emphasizing it (XXXII, **D. de legibus**), where, after a few interpolations, it follows: "Then, here is the important thing: it is a question whether by a suffrage do people express their will and not just through their deeds and things? Yes, indeed! Just for that reason it has been remarked such thing, besides very right, that laws can be repealed not only by a lawgiver's suffrage, but also by a quiet consensus, i.e., by *breaking from a habit.* " This meaning not at all that *Lag* was then disregarded by the Goths. Like *biuths* comes from *biuthan / biuda*, similarly *Lag* comes from *Lagian / Laga*. It is due showing here, first of all, that it is a false idea that of *lag* having a Roman origin. "Because *Lag*, no longer in use today, more used being *lägh*, means "humble", "ruined", "fallen", exactly with the same meaning which occurs in Virgil (**Ecl.**, II, idem, lib. XII, **Aeneid.** to the end, according to Liv. Lib. VIII, c. 35, Nep. Atit. CXII, Cic., **Orat.**, III and VI, **In Verr.**, p. m. 108, lib. IV, **Orat.**, X. p. 261, lib. I, **De Invent.**, p. 71 et lib. I, p. 118, as well as la **Heren.**, lib. I, p. 7). Here is the example taken from Virgil (**Ecl. XI**) where the Latin adjective *humble, fallen* matches the Gothic *lägh*: "*Humiles habitare casas. Et / Ille humilis, supplexque,*

oculos dextramque, precantem Protendes; equidem merui, nec deprecor, inquit; utere sorte tua. " ("The humble ones live in huts. And the humble one, rising his hands and eyes, seeking the compassion, says, I do not ask you to take pity on me. I deserve my fate; may you enjoy yours!"), at which it should be remarked at the same time the difference between the verb *precari* ("to ask", "to entreat through supplications") and *deprecari* ("to divert someone from his way through entreats"). Therefore *Liggia* means *jacere* and *cubare*, "to lie", "to be laid up", while *Läggia* = *ponere, locare* = "to put", "to place"; *laga* = *fundare, disponere* = *ordinare* = "to settle", "to lay solidly", "to put in order", "to arrange." Since, let us look at Cato (**De re rustica**, in the beginning), as he says, "*Majores nostri sic habuere et sic in legibus statuere*" (= The way our ancestors administrated, likewise they stated through laws). Why so? Because *lagian* occurs in Wulfila, instead of the Latin *ordinare* "to put in order", since that seems to had been used even by those Goths then living outside their national boundaries, therefore their language, due to their living mixed up with other peoples, was mixed, too; however, I don't deny that even in the previous ages it was corrupt. The most important thing, as we can see, is that our law *(jus)* called *Lag*. In Birgerus' foreword to Royal Uplandic Laws (?) we can read as follows: "*Land skulu med Lagum byggias / och ey med wäldzwärkum: ty att tha stande Land wäl / tha lagum filgies*" ("The regions need laws not stated by the force, since their safeguard is being intended through the coutume / correct interpretation of the laws"). For that reason it is need for explanation words of a kind as those occurring in the prologue of the Wessmanic laws (?). For a quite justified reason, we would find added to the end of Helsingius' laws preamble, "*Wari ey lag ä Lande / tha gate engin boodz firi*" ("if a law is not in force in province, then nobody is required to make use of its essence"). In the foreword by Waldemar II (in **Leg. Jur.**) it is written as follows: "*Wet lod skal mand Land bygge.*" On law should duly rely both the province (region) and the population. Look what Emperor Justinian says in **Digests to Tribonians** (a Collection of decisions made by the most brilliant Roman legal advisors, drawn up at Justinian's order; *Tribonianus* was the most famous lawyer under the same emperor, for such reason his corps, college got the epithet of *tribonian*, T.'s N.): "the authority of the laws lays in their correctly putting in order both the divine and human affairs." Yet most correctly says it Samuel Puffendorf (1622-1694, a German publicist and author of a work titled **Right of Nature and Men**, T.'s N.) who (in **J. N.**

et G., lib. VII, c. 1 and the last to the end) emphasizes, "Since Plutarch has considered the things with great wisdom, given people's propensity to obligations far beyond their natural powers, when he regarded as abolished the civic laws (the civil law), the honour and peace of mankind can be instituted under the decrees of Parmenides, Socrates, Plato and Heraclitus." So, that is the effect of the laws: the holy and secret things should be disclosed before a court of justice, since always it should be acted with religious feelings and respect towards the ones good and righteous, only that way they being able to be heard with the greatest sense of responsibility – since *«νομοδετηματα ως παρα ουν Θεουν νομιζομενα»* ("the statutes should be consistent with the religion".)

§5. Right from the first chapter of the Western Goths' Law Codex collected by different magistrates of that region, Bureus notes the Gothic migration to Greece and Thrace; a chapter, frankly speaking, full of anxiousness, since it deals with them leaving their fatherland for the Holy Land, from where some of them, after having carried battles with a number of oriental kings while crossing their countries, returned home, to their Kingdom, others have however settled in the countries of those. Who could conceive with his mind and put down with a reed pen the percentage of errors contained by all those? Yet from the foregoing rows it ensues they must have left driven by religious reasons. What do you think? Are you sure of what you are saying? Ponder over, I beg you, everything, so that not to be disappointed at the confusion you made of the correct and vicious laws. Should you consult the olden manuscripts, so you would see only being two laws particularly differing: one of them is very old, and the other is more recent. The one on the well-known leave of the Goths (Getae), which I have mentioned above, is demonstrated in absolutely convincing words, as set forth too in the following text: "*Ingsins mans Arf taker then Man i Gircklandi sittr*" ("So nobody at all has a right to claim a title to inheritance inside that kingdom, once he/she established his residence in Greece"). And now, look how it is pleaded the cause of those that left very recent. "*Wänder man hál oc nacka at hemkyunum / oc stiger fotum af fosterlandi: ther skulu arwer wara ár skyldasti waru hanum / tha han heman for / an hán komber eig apter till hemkynna.*" ("The one turning his heel and head towards the neighbours is out of the fatherland, that one has no more the right to return: the relatives in civil line (*agnatia*) or based on consanguinity (so, natural relatives called also *cognatio*, unlike *agnatio*,

T.'s N.), who at the time of his/her emigration were around, they will inherit everything"). Why making it further anymore? If there is any manuscript codex in which those read confusedly, I don't think it would have happened the same in all the cases; so, everyone should be examined apart with our own eyes. What reason has finally imposed such thing? Would have it been written otherwise in the printing shop? I doubt. Nonetheless many other codices are published in almost every human fields and disciplines of activity, they have no mistakes, have they? And in the day the manuscripts of the best-written works are brought in, are they not corrected by others? It imposes then the authority of a popular (vulgate) lecture. That cannot be however detrimental to the other situations, once in such case / legal case everything is separated by paragraphs, too: be you ever a so good orator, you might be too a very strong lawgiver in the legal cases you encounter and in which, as a rule, it was common to make a fast decision, you can still be wrong. Except the foregoing, there are situations – about 60 more recent laws and codices are mixed with others older / bound in the same vulgate collection; in their case, things are either clearly said or can be easily distinguished from one another. You would rush to say that it is less likely the other laws should be related to a context regarding a receipt by the Goths, who have been the first in Sarmatia, even for centuries; - then they migrated to Thrace and Greece -, of an inheritance they expected from their fatherland. However, the spirit of the law is differently prefigured as imagined by them, since it has been long time reflected in order to defend as better as possible the true nature of the facts. It is due here mentioning the last law collection of the Western Goths, all the laws located and all the constitutions of all times, without discrimination, which have gathered under their own authority, such law assembly needing no solemn recognition or confirmation on part of any kings. "And this because, together with me, there are all those that have had a look into old papers (incunabula) witnessing and backing it; and, if we keep silence, the law codex witnesses it in excess. So, the law still exists today only since the huge migration toward us, although, for centuries in a file afterwards it could not be consulted. Still the same uncountable laws are today, old and impaired, and nobody knows anything about them. To them add huge funerary columns and stone monuments, the inscriptions of which are self eloquent; such stones have been erected for the memory eternal of some outstanding heroes fallen in Greece and Thrace or in other places, who used the victorious weapons

of the Goths, remained as swift signs of their virtue. On old stones and incunabula it is written *Girkia. Grikia* and *Girklandi*, meaning the word *Greece*, corrupted however. There was often found *Grikum, Grikium* and *Girkium* (it follows a text written in Runes, which in translation means, "devoted to a peregrine who died in Greece", T.'s N.) And in a close future, as we can realise very well, we would have available the entire volume of stone carved inscriptions, written in Runes of that kind, through the outstanding endeavour of the erudite **Hadorsius Johannes**, a volume, the apparition of which already has begun under the most favourable auspices.

§6. The laws collections have been drawn by the lawyers called provincial by us and which today call *Lagmann*. On the same occasion, beware trusting those who, I don't know from what appearance of error, do not shy alleging those found would have been all that remained in Sveonia from the power of province judges, who must have been as many as the number of praetors the Romans had. (the praetor was a Roman magistrate chosen among the privileged noble men – the patricians – who, during the period of the Republic, was the second dignitary of the State, his assignment being to administer justice; thereafter, his role would be especially a legislative one, issuing edicts with an indication of their coming into force, the end and rules it guides after. The collection of these edicts build up *the praetorian or onorar law*, as opposed to the regularly laws passed by a vote; concurrently with the increase in the number of the foreigners, beside the *urban praetor* a *peregrine* one has been instituted; as the German States, in their legislation and jurisdiction acted upon *the Roman law*, hence the casual coincidences; no less it is true that, in turn, the Roman State inspired at first, partially from Samolsian laws through the Vlacho-Pelasgo-Etrusco-Geto-Dacians, the ancestors inclusively of the northern peoples, especially the Germanic ones, with whom our people was closed related and who, long before to be built Rome (753 BC), lived inclusively in the territory of our days Italy in every corner of the world, T.'s N.), edicts just proposed in a schedule attached thereto by the appointed magistrate, which, throughout his praetorian office, had to be current laws and subsequently be imposed - whose power meant the Imperial power (*MAJESTAS Imperii*), ascribed in fact to the praetor (l. XI, to the end. **D. de Just. et Jure**). Cicero himself (lib. V, **Act. In Verr. Orat.** VIII, to the end) speaks about the Edicts and the power of the praetors: "Even in these new edicts the power of the Praetors and those regarding

Apronius' reign, the thefts perpetrated by the slaves in Venus' temples, and other robberies, should be brought to the end. Why not, instead of purchasing the food, would it be not given for nothing? Why not the pantry should also be filled, at anyone's liking, for nothing; moreover, they you should be given a great deal of money? Why not, every kind of damages and convictions for serious insults and abuses, should not be acquitted? So, those judges who have, in no way, tolerated all these, did they or didn't they fulfil their duty?" Here it is worth to note the phrases *damna pati*, "to suffer convictions" and *damna perferre* ("to execute up to the end the convictions"). Even about the power of the praetors see again Cicero (lib. VII, Orat. X. **Verr.**, p. m. 243) where it is accounted at length about the praetorian fascia, the adornments of which spoke about their power and dignity within the Empire; they alone dealt with the legal cases on the rolls, they made suggestions in ambiguous litigation circumstances, etc. In witness thereof we have not only the olden law texts (confirmed. **Leg. Upsal. An. 1296**, confirm. II **Suderm. A. 1327**), but also the ancient kings' histories, as it is **Konung Olof Haraldz sagu** (p. 89), too; **Sidhan satti thet up under Laghman fin.** (c. XXV to the end; **Tingbr EE.**), from which it clearly results such laws must have been composed by the Western Goths, and the kings did nothing else than confirm, promulgate them, upon people having been consulted (possibly by a referendum, T.'s N.)

§7. So, the power of kings always was great and remained as such and may it ever be so big, over the sacred things it should be even architectonic, how the Greek use to say, in Aristotle, for instance (**Polit.**, lib. VII, c. 8) *αρχιτεκτονικη*, i.e., very well organised and hierarchized since the offence towards the gods - gods *περι το Θειον επιμελεια* - always equalled the one towards the kings and remained as such; it happened therefore the kingdom laws, although reinforced by a long time use, sometimes might have been violated and infringed. See also **Olf. Saug.** (c. XCII): "*Allr Svear wilia hasa forn laug / och fullan ratt sinn*" ("All the Sveons want to fully make use of their olden laws"). According to those, you always should be oriented to serving a certain purpose. We can infer such thing from every olden law and incunabula, an effect to which they correspond in everything. See also the fragments c. seeq. VI of **Kongr. M. Ericsons** (and book IV q. VI cod. -tit. ; **K. Christof. Betl.** A. MDCLII); since, for a solid reason, insignificantly at all, they do not match in all respects. And, like in the case of food being swallowed (from the stomach the bolus, on which we feed, is passed into

the intestines, from there it is passed into the median / mesenteric / intestine to the veins, since through the shared receptacle located nearby the kidneys, called *ductum thoracicum*, from there being passed into a vein called by physicians *subclavicular*; so mixing up in the cave vein, from where, accumulated, would be passed into the right orifice / auricle of the heart; from the heart through uncounted arteries it will spread into the whole body, in every corner of it), same stand matters with the citizens, too; out of the taxes paid year by year, which are collected by quaestors and state finance officers, a portion would go to the treasury (state budget), for harbour maintenance expenses, for settlement of invoices covering goods and other merchandise of public interest; and from there payments will be made in different manners to certain particulars, too, and also the state bodies, which, by their services maintained the vigour and vital spirit of the nation, contributing to keep the public health and unity of the Empire parts. There were indeed cases of riots appeared from assuming and claiming of rights undue on part of certain corrupt people and as a result of misuse: sometimes they would go to such an extent to put the fatherland at risk. From David who, no doubt by right, was called The Holy, everything else was holy, including the oracles, as we have it confessed in very clear words, "The one rising his hand against the King cannot be innocent." "*Hoo will komma sina hand wijdh HERRANS Smorda och blifwa oskyldigh*?" And next to it, "*Säläte Herren thet wara längt iftä migh att iag skall komna mina hand wijd HERRANS SMORDA*", and in Plutarch (A., CX, XCIII, *«τραχυς μοναρχος κ' ουχ υπευθυνος κρατει»*, the King, making use of his right, is beyond reproach", "nobody could legally hold him responsible"). Look what says Anaxarcus, according to Plutarch, *«Παν το πρακτον υπο τον κρατουντος θεμιτον»*, "Everything the one who reigns does is right." And senator Terentius, according to Tacitus, **Annal.** (lib. VI. c. VIII), "You, Princes, gods have invested with the supreme judgement of the things, and us it was reserved the glory of submittal." So it is explained why between the drinking and banqueting, Alexander unjustly ordered to be killed Clytus. The Macedonians decided to slaughter him, like a mean he was, *he was even deprived of a grave, since the King gave order not to be buried*. So, an idea was established even among the unbelievers that, on the earth, the King is the one to administer Jupiter's right, since the King is invested with that right, he is the image of Jupiter: therefore, everything the King decided had the power of a law that nobody could challenge. See also Curtius (lib. VII, c. 2 and Pomp., in the notes to h.

l.). There was indeed often voices to plead the adulation in order to. if need be, the laws are promulgated according to everybody's wish. even a pact was concluded, of the *human society*, so that not the King was to appear ill-willing to it, but instead his unlimited power (*Fullmyndig Konung*) governed by the law. And a condition of reigning was to rely on nothing else than it being assigned to a single man. And for that reason it should be distinguished between what wished to mean the Majesty (the supreme power) going with the person to which it was committed and which called *personal* and that decided at the level of the city or the people, which shall call *real* (see also Grotius, **De Jure B.** and **P.** lib. I, c. 12 and 7). There are also indeed other opinions according to which the object of Majesty is twiningly acting – both common and proper – and which is set up based on a thin flute sound, being translated through a power to reign, swiftly given by God (in the common idiom *forthwith*), when there is a possibility for the people to chose one or more than one, who is / are to reign in lieu of God (see also **Casp. Ziegl.** at d. q. VII by Grotius). To such one the King shall not submit. since he has not to account to the citizens; but such a submittal would be sought by everyone carrying with them the patience of his last unjust deeds. About to the same effect Curtius too expressed himself (lib. X. c. III), "The peoples under kings honour their names like the gods' ones." By right, Grotius advices us (on l. b. and **P.**, lib. I, c. IV, n. VIII and the following), such law should not be infringed and, as a matter of fact, it is not. And neither our Kings' power is infringed nor anything is more important than the matter to be examined by a *called council of the friends*, since the counsellors and managers (I guess they must have been a kind of bailiffs, T.'s N.) were not leaders. The ministers, however good they might have been, were not leaders, but only called to explain very ample and adorned council decrees. Just for that reason Cicero, in **Pro domo sua** (p. m. 222 and the following) uses the formula, "by such *consiliarius*, by such officer, which in Phaedrus (**Fab.**, II, 7) and in Pliny (IV, 17) occurs under the form as a *counsellor* from *consiliando*; among the French, *conseiller*; and, in my view, such words should have been rejected as false, barbarian and replaced with expressions *a consiliis* (by the commissioners), *a pedibus* (courier slaves), *ab epistolis* (through letters) in the second case should be added formulas through which the ancestors, according to their traditional custom, expressed their necessity that a slave or an affranchised slave should undergo a punishment. Other fragments in other writers (Plautus **Epid.**, I, II, IV; **Mil. Glor.** IV, II,

XXII) to be found again in this book, refer to the same subject."

§8. I have already shown that among the Sveons and Goths, as deriving from an ancient natural custom, but also through their customs, it was intended to establish the laws through a ritual and kept piously, that is why we read that, in order to have been deeply kept in everybody's mind, in ancient times on a day and at a place previously fixed, the laws were recited and corrected every year ("*All Laugh à enum dagh*"). Such thing is to be found in ancient law fragments, mentioned as such. That custom, established as such, of explaining and having corrected the laws, was carried out not only in villages and provinces, but also in the towns, and even the cities. The legislator's intent was to have the civil laws transcribed and punctually corrected with great care (*um median summar*), to be absolutely the same all over the kingdom (**Konungzbr. S.**, c. XXIII) thus no misunderstanding might creep into and they are uniformly learned, according to Quintilian (**Dial. De orat.**, c. XXXII); the same specification – *uniforme* – is made by Macrobius too, and later by brilliant Cellarius (**Class. Immerito damnat. Antib.**)

§9. I said a *median summar*. No doubt the word *an*, i.e. *ar*, has originally the first and at the same time the simplest letter, the vowel *a*, which encloses in itself the *habeo* concept of "being born" ("I have"), hence *αττα τεττα*, *Atta*, the Gothic *fater*, "father" (Eust, ILIAD.; ILIAD 9, **Ulph. Mat.** VI. V, 9), a concept that the Greeks, in analysing the origin of the words, simply ignore. Among the Hebrew it occurs as IN that should be related to *teneo*, ("I possess"), too and *contineo* ("I keep, maintain"); therefore, *ar* = *year*, since the Sun revolves around the Earth, passing through the twelve Zodiac signs, which the Greeks called *ζωδιακος* and which divide the Earth, from each such sign it turning and setting out further. Hence the year was called *revolving* (*annus vertens*), "which revolves", as it occurs also in Cicero, C. Nepos, Suetonius, Macrobius and also others: *at arit wendis*, as it occurs in certain law fragments – and *jamnlanga*. Also, *Ηλιου περιοδος*, "the circuit, the revolution of the Sun". Although I do not know how big is the difference between a solar and a sidereal year, about which speak with due competence the mathematicians, the Sun, by its inclination, its immobility and return, makes the years and seasons turn - the spring, summer, autumn and winter-, according to natural rules, as Seneca remarks (**Nat. Q.**, lib. II, c. XI), it rotates even from one month to another, claims Plautus (**Pers.**, IV, IV, 70), and from Cicero (**Ex Timaeo**

Plat., lib. **De Universit.**, p. m. 201) we learn that the stars rove through the sky by conversion, from the Solstitial to Foggial and conversely: Lucretius (**De R. N.**, lib. V). "And thereafter, by a neat order of the celestial arch, the flow may be seen, seasons and years are flowing." And to the end of the same book: "To the lofty temple of the World, to the cradle of which Moon and Sun are on the watch, shedding the light around in abundance, teaching people the years come back and time goes by." And Lucretius again, "Once the summer is gone, the Capricorn appears and with it, the hoar lays, too; and when it turns to the Cancer, the solstice comes and the Moon sees as dying inside moon spaces, and year spaces that Itself, the Holy Sun, consumes while rolling greedily forever." And Tibull. (lib. IV, **Paneg. Ad. Messal.**):

"How good we feel when the year turns to summertime.

Spring begins with the vernal equinox,

Summer, with the summer solstice, autumn, with the autumnal equinox,

And winter, with the winter solstice, "

Therefore they speak about a *new summer* in the first part of the summer or its beginning; the second is *the medium* or *mellow* and, finally, a third stage is *that extreme* or *the aging one*; about all these it may be seen in Lucretius (lib. V, **De R. N.**) and about that medium or adult (mature). With us it is said *median summar*, with exactly the same meaning; it is the one to turn the year. From Cicero (**De Nat. deor.**, lib. II, p. m. 35 and the following) we learn that from the African peoples, the Sun is the one defining the year, that is the summer time, then they think they pass from a year into another. This is why, with them, the year is longer than with us, since it is always the same position of the sky and stars: therefore, when we call their year *the 12th*, for example, it would be completed with 854; *anni* ("years") which the Romans also call *aestivi* ("of the summer") or *aestivo die* ("in a summer day"), because in the summer holidays (*feriis aestivi*) the forum was closed for legal proceedings, not trials being scheduled.

§10. From those noted until now, I deem it enough clear why the Romans defined the year through summer (see also Gell., **Noct. Att.**, lib. II, c. XXI and XIX, c. V). The fact that the ancient regarded that period of the year as of good omen. The Greeks, like the Romans, use to refer

to laws depending on the summer: both in Cicero (lib. II, **De legibus**, to the end), and in Plato, it is verified that every speech about the laws took place in a summer day, but about the summer holidays on which the law courts were closed, other documents shall account.

§11. Indeed, as early as Odin's time, the assessors should have been twelve, and also because for you, dear reader, those times are too remote, we shall bring them before your eyes; you just turn your look and spirit towards them. Once Odin arrived at the city of Sveonia, to make his arrival of good omen, did something that would remain related to his name, *Sigi Sigtunam*, that is he instituted a number of twelve prefects to serve according to the coutume; something like that was in ancient Troy. From the foreword to the Eddic writings we may learn how the trials were carried out among the ancients: "*Skipathr ar Haufpingiar i tha liking sem i Troio voru setir XII haufthingiar at dömma Landzlag Haufthingiar*", meaning *the city princeps*, that is *Haubith* or *haufut*, a word to which it corresponds in Latin *caput* and in Greek *κεφαλη*; among the Goths they are called *haubith*, *haubitis* meaning *caput* and *capitis* ("head", "of the head") in Latin; see how little differs *h* from *c*. Among the others, that is Scaliger (**De causis ling. lat.**, lib. I, c. XXV), who proves *h* being nothing but an aspirated *c*, a situation frequently met today in Swedish. That phenomenon also occurred among the ancient Sueons and Goths, as well as among the Trojans, who in fact are nothing else than the ancestors of the Goths / Getae, as it results from the sacred written laws, which we shared. In their customs, I say it judging by the form in which the trials were carried out, they made use, like we do, of an extremely religious council. We have available fragments of very old laws, as well as the histories and annals confirming it with the power of the law. "*Nu war that swa / at Othin aff theim tolff war domarin: sidhan staddis swa / at Kunungr en firi sik sàtir a Thingi. Ater gafs that swa sem syrst war / at Kunungr a tueim mannom duom i händer sàttia: the domarar aghu thing sokia ä ràttom thingrdagh*" ("And so in that twelve men college it is also Odin, himself a judge, then another has appeared, who represented the King at such trial. Again, like in the first ages, it was established that two will be the parts to make up a trial (I think it refers inclusively to the prosecution and defence attorneys, T.'s N.), to plead at the trial on the fixed day, according to the rule"). Therefore, they needed twelve judges to rule over the parties. This is why, even in our days, the suffrages put together of the assessors are called *Domare*. However, sometimes the number of

notabilities only was of ten, as I shall prove somewhere else. Just for that reason there were *Tuai* or *duau*, i.e. *Duo*, i.e. there were two, the assignment of which was entirely worth of trust and respect. About those twelve assessors it is told also in the legend of Hervarat (**Hervarat saug.**, cap. XIV), "*han hielt tha med sier tolff spekinga / tha er sitia skildu yfr ollum bandamalum*" ("Twelve they were at that time (in King Heidricus' time), among the most sages, called to investigate the most serious issues"). Twelve it says *spekinga*, meaning the men most imposing in scientific fields and the knowledge of facts, since to the forum did not come people from the fields, not from the handles of the plough, not from the countryside trade were they coming, to unusual trials, as prosecuted, no way. That is why *Spekinga* comes from *spaian. speia. spana*, from which the Latin *specio*, meaning *speculari, esse in speculis*, i.e. "to examine very carefully, to feel, to sniff like a setter, very deeply", a notion which Cicero (lib. I, **De Divin.**, p. m. 94) defines through *sagire*, which equals *praesagire*, i.e., "to feel the future beforehand"; hence the Swedish *spa*, "wise", as well as *spaikingur. spekingur*, "philosopher." Why so? But not from the same root, beside many others, is also *spelunca*, Gr. *σπηλαιον* and *σπηλυγξ*, lat. *specus* ("cavern", "cave", "depth", the sense in the text, T.'s N.); but even *species* does not mean the image of the thing, since many times appear before us forms that are not real, but we are given an image (it is about abstract philosophical notions, T.'s N.) In the version annotated by Cl. Verelius to Cicero (**De Divin.**, p. 97), these are appointed as judges. And so we can read in Olof's legend (**Olofs Saug.**, c. XC), "*Olafr Kunungr hasdi jafnan med ser XII enu vistrustu menn; their satu yfr domutn med honom / oc rádu um bandamal*" ("King Olaus always had twelve very wise assessors, which he consulted in cases with very difficult issues"). These *Radu* in the text, occurring also in many other passages, mean "men", which could win up to the end, since that is understood by *Radu* (whether that could be also the etymology of a man"s name among us? - T.'s N.), attended always the King's council, they were also called *Radmenn* or more accurate *Kunungs Radmenn*, "King's wise advisors." The formerly judge assessors have been called *Rademenn*, as they are called in our days, too, in the towns all over the Kingdom of Sueonia. From the last fragments of the ancient memory of the laws we can infer the following: "*Kunungr a nembd med ser sátia tolfmänn*" ("The King's assessors (since they attended even the sacred councils called *Konungs Radmenn*) were in number of twelve").

"*Konungr skal nembd firi sik sätia / oc lagmadr á Thingi*" ("Twelve royal assessors and as much judges should be present in the province in the absence of the King's deputy judge. The same number had to attend as part of the trials carried out in the regions, yet not in a minor territory (popularly called *Herad* or *Hundari*, it meaning in our days a territory counting one hundred villages). See similar fragments of the other codices and particularly that of the King Ericus the Great, which, as we may see, corresponds with the legislation in force in the territory of our country. Except that the assessors were not appointed as judges, too (see also **Tingbr. Upsl.**, c. XXVII, c. XXXV; **Konungsbr.**, c. X. c. XXXIV, c. XLI). When the assessors held also the office as judges it was preceded by a *special formula*, as we find it recounted in Cicero (**Pro Mil.**), in Seneca (**De mort Claud.**), again in Cicero (**In Verr.**, VII, lib. IV, p. 121), for instance, "If someone would request from me a notability, I would name you, because you know me best" (Seneca); "Refuse the friends, even the case is new, even you don't know the plaintiff, he defaulting, this court of law has been set up out of respect for him", where just Cicero's defender is appointed, familiar to him, who knew his case and united with the attorney. "Me, said he, as the one knowing the legal matters, they wished to appoint as a defender of the whole case" (see also Cicero **in Verr. Divin.**, p. m. 56). However not with the quaestors. These Cicero has united with the judges: "As far as I am concerned, he says, have I to judge with wisdom? Why not a quaestor, too?" Here it may be noted very well that the judge should be *ingenious, very wise and right*. In our legislation *nämd* and *nämdemänn* from *nämna* meaning "to appoint." Therefore, as I said, the assessors had the duty *to investigate* and *not to judge*: *In the first judgements, it is condemned or acquitted, yet not through those verdicts, which, under the laws, should be entered again on the roll.* "*Fálla eller fakia / oc ey domma.*" Since the judges' duty also was to weigh the capacity of the prefects, to perfectly know the matter tried and, based on the laws of the sacrament, to duly strike a case off the roll (to try it again) to finally appraise correctly a trial through major arguments sufficiently convincing, since it is very simple, with insufficient evidence, to convict or acquit; and the laws cannot be correctly applied if the jurisdiction is not properly mastered. Such reason of judgement was well known and pointed out accordingly in the Attic forum, as Xenophon recounts (**Sympos.**, p. m. 520), *«και ο Κριστοβουλος ουκ ετι εφη εχω προς σε αντιλεγειν αλλα δια φεροντων, εφη τας ψηφους, ινα ως ταχιστα ειδω ο τι*

με χρη παθειν η αποτισαι» ("and Cristoboulos says, there are not enough reasons so I oppose; and in the first instance it does not clearly result, so i can forthwith realize whether it is due convicting or acquitting"). A first judgement has indeed it importance in Aeschines (**Orat. in Ctesiphont.**) Also in Cicero (lib. I, **De orat.,** p. m. 164, Sturm Publishing House.) who explains the same thing in a few words: Socrates was condemned not only as a result of first instances (verdicts) by which the judges set just one thing, to condemn or absolve him, but just under those laws to be again interpreted, polished, reconsidered, *ψηφοι,* as it is said in the passage quoted from Xenophon, because that word comes from the verb *ψηφιζω.* "I judge, I count, I reckon", since the votes of all are collected and counted before a verdict of conviction or acquittal is rendered. One is expressed among the Greeks through *αποψηφισις* (an acquittal by means of a voting) and the other is *καταψηφισις* (conviction order). What happens therefore if *ομοψηφοι* (those having a voting right equal to the others') do not attend all of them? Then it was invoked the concept of "all" (universal) because the most of them were present. There is what we can derive from Dionysius of Halicarnassus (lib. VII): From those 21 tribunes, 11 had acquitted Coriolanus (a famous Roman general in the 5th century BC, who, although brilliantly served his fatherland, by bringing down the hate of the mob upon him, he refused to appoint him as a consul. Accused then by the people's tribunes, he was condemned to exile. Fled to the Volsces, the enemies of the Romans, who Coriolanus once defeated, he set up before the gates of Rome. The Senate and people, frightened, have sent him in vain a couple of missions to persuade him, he was about to assault Rome, when, finally, he yielded to his mother, Veturia's and his wife Volumnia's entreats, T.'s N.), but should have been another two votes, the acquittal verdict would apply *«δια την ισοψηφιαν»* ("due to equality of the votes"). Since the votes have not been equal, yet one more for acquittal. There it is what Cujacius says, commenting on Aristotle (lib. XII, obs., c. XVI, Arist. c. VI. **Polit.,** c. II, Joach. Perionius, line): *κυριον το τοις πλειοσι δοξαν* ("Justice is served when right is what is seen by many") or how Perionius says, "when a right is analysed by the most, finally it can be said it is right". The same thing too counts in the case of those belonging to the whole kingdom, i.e. *jus patrium* (the civil law): "*Hwem theße tolf eller siu af them fálla / vari fáltr*" ("When out of twelve seven condemn, be he condemned.") What happens when the condemning votes equal the acquitting ones? In such

a case. Grotius (**De I. B** and **P.**, lib. II, c. V and XVIII) is of the opinion that a fair trial should incline towards an *acquittal*, a verdict called in this case *humanior* ("more humanistic"). That is too the case of Euripides's **Orestia**, *«οταν ισαν γενωνται ψηφοι απολυεται ο κατηγορουμενος»* ("given the equal voting, the accused is acquitted"); a judgement totally complying with the ancient system of the Swedish jurisdiction: "*Nu án ster willia beria / oc ster fálla / tha agu their witzord sum wária willia*" ("Six votes for a condemnation, six again for an acquittal, the release idea prevails"). Such thing has been inserted thereafter in east Gothic laws, and even in every trial and in the whole Kingdom of Sveonia. In the criminal cases, things are a little more intricate, especially when we are before a fool. See also what says Cicero (I, XXXVIII, to the end, in **De re jud.**, according to **Orat.** VII and the last of **In Verrem**, p. 124). In the civil cases, however, things are as already shown, but it is better to see what does reveal Zieglerus (**Ad. loc. Grotii** cit., c. VII, **Konungs dr. S. Rätteg.**, art. XXXIII), whose ideas, in fact, do not differ much from those of our ancestors.

§12. As for the concept of *jus jurandum*, we offer Valerius Maximus' opinion (lib. II, last c.) from whom we learn that they appealed alike to the Divinity and the oath of the one, who, while climbing up to the shrine, appeared to the judges not to believe sufficiently in the gods, was disregarded, therefore the sincerity of his word was doubted. So, Aristotle (**Polit.**, II, 6) even request from the judge to condemn such an accused or witness. Hence the phrases *sacramento rogare aliquem* ("to entreat someone through a holy oath"), *sacramento dicere sententiam* ("to express an opinion under a holy oath"), *sacramentum* used frequently. Instead of *jus jurandi / jurandum*, Plautus shall use *juramentum*, which he regards as more correct than *sacramentum*, which he regards as *perfidum*, by using the verb *perjurare* ("to perjure") (**Cistell.** II, 1, 19 and 26). Like Plautus and Cicero (**Pro Rab. Posth.**), who would use the verb *pejerare*, with such meaning. See also Horatio, **Carm. Od. XVII**. according to Hesychius (p. m. 916), *«τρεις Θεοι παρα Σολονι εν τοι ΑΞΟΣΙΝ ορκω τετακ»* ("In Solon's laws engraved on wooden boards (*το αξων* = "a wooden board on which the laws were engraved") it is written that they swore on three gods: *Jupiter, Neptune* and *Ceres*"), and certain courts on *«Απολλων πατρωος και Δημητηρ και δις Βασιλευς»* ("on Apollo the father, on Ceres and King Jupiter"). The Greeks used to swear, according to a sacred ritual, on Apollo the father, he was *κατα τα πατρια*, i.e. "under a traditional

custom" (therefore the coutume, T.'s N.) That cult of Apollo as *πατρωος*, "patriarchal", has been alike called *hyperborean* or *barbarian*. And what does it mean in fact *κατα τα πατρια*, if not *κατα τρια*, hence *τρια* (three) among the Hyperboreans it being the most important number, also accepted in the rituals *«τριχδα παντα δεδασαι»* (Arist., **De Coel.**, lib. I, c. 1), "Everything is dived into three", *«και παντα τα ανθρωπινα τριας συνεχει»*, "the number three is the one matching all that's human". *«Καθαπερ γαρ φασι και οι πυθαγορειωι το παν, και τα παντα»* "Thus, even the Pythagoreans deem it very valuable, since among them everything is determined by THREE"). From there the number *three* penetrated into the sacred things and laws. See also Jamblichus, (**Prot. C. v.** in **Vita Pythagorae**), c. 28. An opinion also confirmed by Plato (**Epinom.**, p. m. 924) when claiming the Greeks have received these gods from the Scythians, i.e., from the barbarians, together with many other precepts, cultivated with much religiosity by the oracles at Delphi. About *jure jurando* as such, there are accounts in uncounted passages of our laws, both olden and more recent, where we come across the following formulas: *Med sed thera, Med Sed, Sed Tolfinanna, sed siu Manna and other like* Snorr. in **Sivar. Thor.** and **Vita Hacqui. Olafs Saug**, c. CXVII, **Scheff. Ups. Ant.**, c. X. p. 141 and the following also in **Sag. et legibus veteribus passim**). Both in the everyday life and in the religious superstitions, in our fatherland has preserved the custom of swearing on *Neptune* or *Attin*, *Jove* or *Thor*, *Ceres* or *Freya*, as we it learn from both certain laws fragments, the legends, and historical documents. The oldest formula reads about this: *Hialpi mier sua Freia Thor oc hin almatki As*, "so help me Freya (Ceres), Thor (Jupiter) and Great Attin (by whom it is understood inclusively the Sun or Apollo)." Afterwards the name and image of the Asian Odin. And yet they are lawful, about which also Cornelius Nepos recounts, "From there it came to a trial, should the oath be broken, due to certain elements, on absolutely lawful grounds one was charged, summoned before a court of law by eleven men, who, according to the Athenian custom would condemn him/her to the public torment." A number of eleven men should, under the very old Civil Code in force, be to apply the public torment of those convincted, as well as the prefect of those, which in the old *Bircensian* laws called *stupagrewe*. And, *grewe* or *gerewe*, from the verb particle *Ge* (usually a prefix) and *rewa* meaning "to investigate carefully", "to seek in order to find something", "to follow up to the end", hence *grewe* meaning "judge", "praetor",

"quaestor", because, under the judicial rule, they should research very carefully. Then a custom has been instituted, after a similar one belonging to our ancestors, and including the peoples neighbouring Sweden, like those who, by their birth, manhood, fame and deeds prove themselves prominent, rising above those belonging to the equestrian order, however as a result of their dignity exceptionally in everything, they would be given properties by inaugurating a new ritual (should they have insufficient assets to join the equestrian order, T.'s N.), received by the King (as sword handlers) in his personal guard as a sign of eternal gratefulness. And, relating to such quality they have just been called *Kunungr swerdtakare* (sword handlers / royal shield carriers), like in the *Hirdskra Iarlar* according to **Rubr. Um Hertu ga eid Aegid. Girs** in **Vit. R. Er.** XIV). The Gothic word could be translated among other peoples through some fight situation having arisen, in which they dash with all their soul ardour, even often risking to be crushed, when, in words of what other languages I don't know, an idea was suggested, they should not doubt that Minerva would unexpectedly interfere and everything would be sorted out (the hint is at frequent similar situations of the Trojan War, T.'s N.) As we could ascertain, in many issues arisen between those very sages, when they were overstrained, not by others, but rather by themselves. From *Rewa* even *Rafft / Kunungr / Räfft / Reffingarthing / Räfft eller Landzthing* derives, "the counts assigned with judging those sinning against the public health", as Verelius explains. See also Joan. Oetting (**De jure limit.**, lib. I, c. V), **Olofs Sag.**, c. XCI, c. XXXV; **Kongbr.**, c. IX and X, Verelius in **Lex. Scand.**)

§13. There is yet another very old law, **De gestatione igniti ferri** (On the power of the incandescent iron) aiming at proving the innocence in dubious cases, brought into this Kingdom at the same time with the Christian religion; to be sure that nothing false has crept into, on the example of Poppon, who was the first to bring it to Dania based on Christ's teachings, in the time of King Erik of Sveonia and Dania. The law has been conceived and kept based on the following words: "*Allir dulsmal standi undir Jarne or Gutz Domi. : wardir ikier at Järni / se saktauser / brennt at tárni / heti med rettri feltr*" ("In every dubious cases the burning iron method shall be applied to prove the innocence and so submit them to the trial of God; through iron the guilty ones were cleansed, through iron the convicted ones were duly punished."). Then again: "*Nu wanis thòn sak til thera tha war thet swo fàrst i Laghum / at thòn skuidu wàrta sit med Jarne ok Gudz Donti*" (See **Stiernhook de**

Jure ver. Sveon. Gothorumque, lib. I, c. 8 and **Fragm. leg. Antiquiss. Loccen. Antiq. Sveogoth.**, lib. XI, c. 4 and c. XVIII **Gudzard**). People that once were accused of concealed murders, it was an established rule, since the earliest and oldest laws - through iron just the justice of God comes.

So, in such a way the offences belonging to the core of the issue could not be skipped over. And moreover, these trials were not set up as much to punish the wrongdoers than especially to investigate in detail the causes that lead to blameworthy deeds being perpetrated. And when the matter of the case related to something very shameful, it was required all the more an extreme maturity on part of the judges, and if the religious aspect was also involved, then the case was radiated from the rolls. So, in such a way there could not be omitted deeds letting them to be purified. That kind of trial was also a kind of challenging those unfaithful, being about the certifying of the heavenly doctrine as the most sure, however not the only one, but in any case the only truly sacred. On that occasion it was also on trial the degree of faith in God, since some appealed either to the name of God, asking for help, or the sacred things keeping with the gods, others were coursing the edge of the iron squeezing their feet. Indeed, we further learn also from old incunabula, an example from which Count Ioannes Heisig conveyed to us, mentioning Tiburtius, son of a nobody Cromatius, in which it is clearly to be seen that his opinion was forced. It is entirely worthy giving credit to the following text excerpt from very old law fragments (**Loccen. Antiq. Sveogoth.**, lib. XI, c. 4 and 17): *gripin / oc gaffz honom wald at offra Gduhom alla träda barsotter a brännar, de glodtrum Tiburtius giorde kors for sinom Fotom / de trod oràddir barfottr wta glödenar / oc sang Gudz loff / oc sagde: mik thykkir sem iak ginge fram at rosa blomstre i mins HERR a Jesu Christi Nampn* («Tiburtius understood then that he was left nothing but one chance, to present these "gods" some fictions or else let his legs be bound with a burned iron and walk that way. Tiburtius instead, laying under the sign of the cross, bare foot, stretched with the edges of a chain glowing with fire, began to sing in louder voice, bringing praises to God, even adding, "It seems to me like feeling roses stroking, like a tender endearment, my feet, in the name of Jesus Christ, my God."» However, as I already said before, among the profane people that sacred way of trial was effective, called the Judgement of God (*Gottesurteil* or *Gottesgericht* in German, T.'s N.) with a popular term, in the Roman Pontifical Law, yet never accepted by

the Church of Christ. (D. D. ad cit., cap. D. c. XVII q. I, **Edzorbr. Ol.**) For a while having become an important chapter of the jurisdiction, in the end it is proved to be wholly unproven and challenging, as long as the Great and Mighty God is depicted as putting at trial those unfaithful in such a cruel manner. That is why, in our fatherland it was eventually repealed, while in other kingdoms in the christened regions still being in force (II q. V., c. XX, last ext. cap. **De purgat. Vulgari**). King Jarl Birgerus was the one to repeal that Judgement of God. His example was followed by his son, Magnus, even by his grandson; every King of Sveonia and of the Goths condemned such proceedings. Still preserving here and there by native mistakes, under the reign of Erik The Great it has been completely abolished all over Sveonia: **Arfdabalkar / Helsingicarum legum.** "*Forty at Arkibiscup Olaswer kiördi at Jarnbird war ater uptakin i Helsingta Landi / sidhan hon war aslagòn i kunung Magnusa oc kunung Birghirs daghum: tha staddis thätte i Stockholmi af alt kunung Magnusa Radh / sum kunung àr badhe Sweriki ok Norghi / at Jarnbyrd skulde aldri optare wara. Ok toks therfore samu rätter sum fòrrä war tolf manna nämpd / um thòn mal Jarnbyrdä mal waru: ok skal bötàs fore hwart mal sum kämpd sállir / swa sum thet at han ath tarni fallin wrdi*" ("Since under Olaus, Archbishop of Uppsala, a decrease in the use of the "divine trial" through the burned iron procedure has been obtained, only under the protection and authority of Birgerus The Great it was abolished in the whole territory of the Kingdom. In Stockholm even convened a council of the Senate, by which Birgerus has been acknowledged as the Great King of Sveonia and Norway, since he was who, by a more rigid act, repealed the said divine law"). In its place it has been implemented a *jus jurandum* of those twelve men, as it was before. And, as before again, with much precaution, they enforced penalties with a similar sense of equity, as they had before that act coming into force, now, after the repealing of the "burned iron trial" (cap. II, q. I).

§14. And like in many other cases having been considered, among the Greeks too it occurs a trial equal to that cruel one, in the case of sacred institutions: thus it just cannot be weighed whether they are really sacred things, the ritual seems however to be similar in uncertain cases, so that, looking closer into the case, a neat conclusion cannot be drawn whether or not they dealt with a sacred issue. A clear example of such gives us Sophocles in his tragedy **Antigone**. Polinice (one of the two brothers – the other is Etheocle – who killed one another in the fight for

the throne, the latter fighting on part of Thebes, his homeland, Polinice - against it, both sons of Oedipus and Jocasta, T.'s N.), according to an order given by Creon, their uncle and a temporary tyrant of Thebes, remained unburied; Creon has given even an edict under which *anyone daring to bury him* would be condemned to death. Antigone, their sister, committed his body to the ground in great secret. Guards have been set up to watch over Polinice's dead body; in a moment of listlessly on their part, the breach of the order was committed; one of the guards had to bring the terrible news to Creon; lots were cast as for who would go, and that one – because he did not know the perpetrator -, notifies the tyrant this way:

«That man is not guilty!

Since everybody said, "I don't know, didn't see anything!"

An iron

Burned in the embers we would hold in our hands, through the fire

We would walk, we would swear on the gods that we neither

Perpetrators have been nor have we anything to do

With such perpetrator...»

(from a Romanian translation by George Fotino, Bucharest, Albatros Publishing House, 1979)

«Σιμεν' δ ετοιμοι και μυδρους αιρειν χεροιν και πυρ διερπειν, και Θεους ορκωποτειν.»

Look what the ancient scholar (**Vet. Schol. Ad. h. t. Antig.**) said, *μυδρους βασυζειν και πυρ υπερβαινει*, "the burned iron trial and the fire of justice." It is noted just in that place *ορκωμοτης, jure jurando*, "by the right to swear", they had to make a solemn oath while having the legs tighten up. And thereafter, in the same tragedy, in which way should have she, Antigone, atoned her "crime", subsequent the verdict given by Creon – confined, buried alive: *«Γετικον δε το ζωοντας κατορυσσειν»*, and "among the Getae it was a habit to be buried alive." That is confirmed by our ancient laws, a fact occurring in several law fragments and other documents.

CHAPTER IV
Summary

§1. There is no doubt that in the time of Zamolxis there existed written laws. In witness we have the writings of Joannes Magnus and Jornandes. §2. To them also adds the authority of Ablavius. The other Greek and Latin authors share such opinion. §3. All these agree with the opinions and judgements of the Greek inhabitants of Hellespont and Pontus Euxinos, as early as Herodotus' time. §4. Some corrections brought to Homer's text, where he speaks about Pythagoras. The philosophy scholars were once called *sophists*. However, through strong arguments, those fooling around them have labelled them with such epithet. Herodotus' opinion on the underground abode of Zamolxis. §5. The perfect agreement and harmony between the incunabula of the ancient Goths (i.e. Getae) and Herodotus. §6. Neither more recent manuscript codices differ. In the set uninterrupted by such codex it is to be found also that adorned with the names of some important kings, under the title of JOANNES III. §7. Even Strabo's accounts fully concord with those of our writers. Laertius' place in that matter both corrected and explained.

§1

I deem to be just sufficient and clear proofs, even ancient, which would allow us to claim that written laws did exist in Zamolxis' time. Joannes Gothus, for instance, recounts that Zamolxis, once returned from Pythagoras to his homeland, began to share with the Getae the *philosophical precepts and golden laws he learned from his teacher* (**Hist. Sueon. Gothorumq.**, lib. III, c. 15); Jornandes (**De Getarum sive Gothorum origin et rebus gestis,** c. V and XI), himself a Gothic writer, out of respect for the ancient ones (Lundius pays heed in the first place to Dion Chrysostom (1st century AD, who wrote **Getica**, a dissertation, and served as a model for Jordanes, as he repeatedly confesses it, T.'s N.) who wrote histories and annals of the Goths (i.e. Getae or their too, since, as I emphasised it repeatedly and Lundius clearly says, the Goths were Getae yet unsettled, as those of the mouth of Borysthene – Dnieper river, about whom Dion narrates, T.'s N.) reports that Zamolxis and Diceneus have been of an extraordinary erudition and their fellow-citizens are very grateful to them for the laws they have given.

§2. Of the multitude of the authors that Joannes Magnus praises– Ablavius, Dexippus, Dion Chrysostom, Orosius (and he skipped the ancient writers), praising the Goths' great spirit of justice, there are other two, among many others, speaking in one voice: Nicolaus Ragvaldus (Orat. **Basi. Hab. et supra allegat.**) and Paulinus Gothus (Hist. **Arct.**, lib. I, c. 40), convincingly proving that the powerful and majestic justice of the Goths originates in Sweden. Here too it is fitting to add the erudite Vulcanius Brugensis and many other writers, of every nationality, who have dealt with the Goths, Getae and Scythians and a full series of others, as enumerated just above by me (in **Epist. Ad Ord. Fris. Hist. Jornand. Praef.**)

§3. Indeed, about Samolse, in full consensus with the Greek inhabitants of Hellespont and by the Black Sea, of his time, as the Father of History confesses it, as Cicero stresses it (lib. I, **De legibus.** : **Herodotus**, lib. IV, c. 95), "for whose books – the HISTORIES - recited at the Olympic Games, the whole Greece knew to respect him." Cicero's words are in full consonance with every of our manuscripts and books, being available to any well-intentioned reader. There is the voice of the old Herodotus (c. IV, c. 95), *«Τον Ζαλμοξιν τουτον εοντα ανθρωπον δουλευσαι εν Σαμω δουλευσαι δε Πυθαγορη τω Μνησαρχου. ενθευτεν δε γενομενον ελευθερον...»*), i.e., that Zamolxis, the son of Mnesarchus of Samos, was a man who served Pythagoras as a slave." According to them, Zamolxis wins his freedom and then, upon gaining a great wealth, comes back to his fatherland. When he realised that the Thracians lived in misery like caddish people, himself being educated in Ionic customs and therefore more refined than those Thracians, since he lived together with the Greeks and illustrious and erudite Pythagoras, he built a guest house where he received the most distinguished fellow-citizens, which he feasted while teaching them that neither he nor his table companions or those to be born from now on should die, but instead go to a place where they would live forever and enjoy every selected goods. While he was doing just as I said, he was building an underground dwelling; when it was ready, he got out of the sight of the Thracians, descended into it and remained there for three years; in the meanwhile, the Thracians thinking him dead, mourned him weeping; in the fourth year, he came back to the sight of the Thracians, so giving credibility to the precepts he had given them. So recounts Herodotus, guiding himself after the sayings circulated by the natives. In the next chapter, the 96th, Herodotus clearly says he does not trust entirely what it is said about an

underground abode, but he rather thinks that Zamolxis has lived many years before Pythagoras, he was a man too, born in the land of the Goths, and also a god of the Getae: (Herodotus wonders at a people like that of the Getae believing in immortality, but once subdued by the Persians, under Darius, joined their army without opposing; "And this because they, I think, have lived long before in those districts, in *Geiha* or *Gete* by the river Oxus, today Amudaria, a fact that made some researchers, among them M. Kogalniceanu too, to write down that the Getae would have originated in Persia; the Geto-Dacians however lived since the oldest times in every corner of the world, setting out of West Dacia, where – in my opinion – they first of them appeared; in witness we have also the Eskimos of our days, showing that it is / was possible to live also under the ice dome of the Arctic Ocean and anyhow, let us remember that a foetus traverses, in its intrauterine life, a part of the stages the animal kingdom has traversed – the vertebrates in particular – up to the man of our days; therefore, the man was an amphibian at first, for thousands or even millions of years, then took to the land. Would you take a look, please, at a walrus and you will be astonished of its resemblance with the man; within same range I think we should also explain the "sea mermaids" and the presence of those two fishes in the antiquity, which thereafter got a Christian connotation, T.'s N.)

§4. I rendered accurately what Herodotus said, not changing a single word. So, his speech about Pythagoras as being the lousiest sophist, *«ου τω ασθενεσατω σοφιστη»* seems to resemble the way Homer describes Ajax as one of the weakest among the Achaeans (*«ουκ αφαυροτατον Αχαιων»*) who, well known as one of the bravest (Lundius might have missed a detail: regarding the history of Troy, there were two heroes with the name of *Ajax*: one, the son of Telamon, defeated by Ulysses in the dispute over the weapons of Achilles and, by getting crazy with the pain, strangling Greek troops, as he mistook them for the Trojan ones and realising the error he made, kills himself; the second Ajax is the son of Oleus, who after the siege of Troy, shipwrecked and took refuge on a rock, from which threatened the heavens (the frequent hint "Ajax threatening the gods" is proverbial), then he is swallowed up by the waves; thus Lundius has melted them together, and maybe he just has not mistaken, considering the context, T.'s N.) Such phrases occur frequently in Latin writers, as Vorstius (**De Latin. falso susp.**, c. XXV) remarks, and the philosophy experts were called *sophists* long before, since they, by a less honest exposition and also the pursuing of a

shameful gain, the name of philosophy itself was disgraced: by indulging to subtle artifices, they in fact hardened others, attacking them with ingenious utterances, in matters sometimes scandalous, diverting them to paradoxical theories: *«παραδοξους υποθεσεις»*, so they deserved their names of *sophists*. And so, not exceeding their condition, as regards the story of that underground abode that Herodotus accounted, they neither rejected nor approved it, but rather they gave credit to the idea (moreover, directly expressed by Herodotus in cap. 96, T.'s N.) namely Zamolxis would have existed many years before Pythagoras (see also Plat. **Protag.**, Iocr., **Hel. land.** in the beginning, Cic., II, **Acad. Questio**); in the beginning of the next chapter, where he talks again about Zamolxis, Herodotus says, "either Zamolxis was a man in flesh and blood or a demon of the Getae, it's all the same to me!" (*«ειτε δε εγενετο τις Ζαμολξις ανθρωπος, ειτ' ετι δαιμων τις Γετησι ουτος επιχωριος χαιρετω.»)* And yet we should not doubt that even before Herodotus writers existed to recount as he did: Cicero (**De claris orationibus, qui dicitur Brutus**, p. m. 266) himself asserts that such poets existed, even before Homer, to pay tribute to Zamolxis in their festive poems.

§5. To Herodotus' opinion also agrees an opinion, worthy of every credit, in one of our incunabula, "*Fyrsti war Samolthius sa er Lag framsordi medh mykli snilli / han war Pythagorassa Thrahl i Samey. Han for frälsgiswi hingat til alsheriar thing. Han bygdi har Hws oc baudtill sijn Kunungi oc ollu stormânni um alt Svithiod pa raladi han vid pa er med 'honom satu t Hollini at Natvardi / oc Dryckio sina samanhasdu / at han Odain wäri oc theßin stad Odains: Litlu sidar hwars han vr asyn aldra thera / och eptr thrij ara Dag apnadis Jardr / tha kom han ater til war: pui trudu allir men uthan all genmali hwad i thessu mali sagt war*" ("Samolse was the first ever to, with a special skill, put down his laws, he who had been a slave to Pythagoras of Samos and then freed himself, arrived at us and the committees of citizens joined together from the whole Sueonic Empire came to celebrate him. With his wisdom exceeding by far the one of those convened into the forum, he built a house where he invited as guests the King and all the nobility. There, by a speech that took longer than the supper, he asserted the immortality of the gods and heroes of the disappeared Scythians, that himself too would be immortal, and those of his nation among many peoples, inducing them believe at the same time that the place of the immortals was there; not longer thereafter, he

disappeared on a sudden. After a three-year absence, he came back among them, telling them it having a direct connection with his previous words. I wonder if there is any other example like that, by which the proof is made through such a relation between word and deed.")

§6. There is some further evidence supporting what is said above. And why not? Since it is also another row of books published lately, which were just manuscripts by the other day. Shall we halt at the codex of King Joannes III and review many other manuscripts and, with all due respect we owe such, interpret them. Do not be suspicious about, since look what is written there, "*Sammaledes war ett Varn fodt af Göthern / som tiente Pythagoras uthi Graecien, och lärde af honom himmelstekn / Gudz willta / och att äthskillia andt ifran godt genom bokliga konster. Then samma drog ifran Graecien och till Aegypten / och lärde ther the Fäders lärdom och Gudz dyrkan som the hade. Sedan drog han till sitt Fädernesland igen / och blef en Oswerste i Konungens Rädh / och hwad han beslutade / thet lät Konungen sä bliswa effter han hade forständ att skillia ondt isfrän godt. Then samma gaf fig i ehn Jordkuula / där han satt och studerade och ibland alle andre sijne studeringar drog han uth Sweriges Lag / ther then menige Man weeth sig att esterrätta*" ("There was already born in that nation of the Goths (i.e. Getae) a child, who, as soon as he grew up, engaged himself as a slave with the philosopher Pythagoras, famous in the whole Greece, who knew by heart the stars succession, the cult of Zeus and the difference between good and wrong. Then, coming to Egypt, he trained himself in the institutions and religion of that people and finally came back home. It was him who the King received in great honour and appointed as a Prime Minister, and He managed both the royal and divine affairs through his will (with head gestures). Due to fatigue he descended a cavern and there he set up the Sueonian law, which the whole people would carry on to the descendants").

§7. He descended, I say, in the cave, the entrance of which He wished remain unknown. About in a similar manner Strabo too narrates that story, writing that Zamolxis would have come into a cave inaccessible to the others (*αβατον τοις αλλοις*) Geogr. VII, p. m. 207 and the following). To imitate his preceptor, who just entered the cave called Ida (*εις το Ιδαιον καλουμενον αντρον*), he, Zamolxis, too attempted himself to enter the cave, as Malchus asserts (**Vita Pythag.**) Would you also add Laertius (**De vita Dogm. et apopht. Philos.**, lib. VIII, **De**

Pythagoras), where he asserts Pythagoras would have received him *«δουλον Ζαμολξιν ω Γεται θυουσι, Κρονον νομιζοντες ως Φησιν Ηροδοτος»* ("the slave Zamolxis, who the Getae hold to be a saint, as Herodotus accounts"). Yet, although the brilliant man Isaacus Casaubonus, in the points he makes at that passage, claims it must be a misspelling and everything should therefore be revised, even though it has been written so by Herodotus: *Γεβελειζιν νομιζοντες* ("calling Gebeleizis"). Moreover, the words *ως Φησιν* are deemed to have been added by the great erudite Aegidius Menagius. It is quite possible that instead of *Ηροδοτος* it might be read *ιπποβοτος*, i.e., it might have been written *Hippobotus την των φιλοσοφων αναγραφην* ("an anagram of the philosophers"), which Laertius often uses. I rather think that scholar Monachius (**Animad. Ad** b. I) approved of Laertius' words transposition having been performed by the clerks, so it would read as follows: *«ω Γεται δυουσι, ο Φησιν Ηροδοτος, Κρονον νομιζοντες»* ("the Getae hold him to be a saint – Zamolxis -, calling him Chronos", as Herodotus recounts), words that, for the reason of juxtaposition, should have been written at first on the margins, which thereafter might have been included in the context to so continue Laertius' word – what we know for sure it has happened – a creeping into of some of the marginals in many passages, even in the case of most authors. I wonder if not by the clerks, too is Hesychius' place corrupted (p. m. 409). *«Αλλοι δε τω Κρονω ειναι λεγουσιν.»* ("Others claim to be *of Chronos* in the passage"). Since, in fact, correct it would be to have it read together with Salmasius, *τον Κρονον*, i.e. Saturn, deemed by others to be Zamolxis. In any case, in the Sun and inclusively Samolse we recognise Saturn, as the Honoured Antiquity proves in the following.

CHAPTER V
Summary

§1. Thus, it is clear that Zamolxis was a god and a man at the same time, as he is in fact celebrated by the Getae. Both facets are confirmed to us by the ancient writers. §2. As a god, Zamolxis is also called *Κρονος* or *Χρονος*, i.e. Saturn. Also Attis, the one-eyed son of the river Sangarius in Phrygia, *Θαμιμασαδης* (the Scythian Poseidon) and to him the cult of Hercules, too was ascribed; Hercules, as a military deity, the most powerful of the gods, as witnessed by national incunabula, in concordance with writers' witnesses. Zamolxis was also called Bal, Ballur, and Aballur, i.e. Apollo; depending on the context, it can be inferred about whom it is. And by Macrobius too, but also by the ancient ones he was called *Sun*, too. He was also identified with Liber Pater, which is Dionysus - Bacchus. With god Mars and Mercury, their object of cult being nothing else (so, it is about other deities). Strabo's opinion requires to be corrected and cleared up. And also Aesculapius, that means "health" and Isis, even with Serapis, which are gods, too of the Sun. So, an identification with Adonis, Attin, Osiris and Horus points to nothing less than again the Sun. Osiris means the Sun among the Egyptians and the Greeks, yet for others it means *dark*. With exactly the same meaning it occurs in Plutarch and has a Scythian origin. What does it mean? By the endeavour of others, the origin of that word is wrongly explained through an inference. But the ancients understood an ethical philosophy (*φιλοσοφιαν ηθικην*) by Osiris, Isis, Horus, and Typhon. It is explained the Heurnius' opinion. The reason why the Antiquity ascribed the characteristic of eight eyes to Attinus. It is praised the superior place occupied by Plato. No doubt, the Hyperborean laws, as Plato claims, which have been duly sanctioned, have disseminated among the Egyptians, the Syrians, and even the Greeks. The King of Sueons being ascribed eight legal deeds, he was imagined as imposing as the majestic image of Great Apollo. It has been proved by Macrobius and others too that also Nemesis and Pan, even Jupiter is the same with the Asyrian deity *Adad* and all of them are the same with the Sun. Both the corps of lay theologians and those of Orpheus' band conclude that all those deities equal the Sun. Pan is the supreme master of the universal material substance or a god of the whole Nature. The name of that god comes from the Gothic *Pan* or *Fan*. §3. A voice was

heard saying that Great Pan would heave died when the Oracles at Delphi's fame decreased. Daniel's Hebdomades, different writers' opinions, by a right interpretation of that time and where should start the count from. However, wherever we wish to set the begining, it is very clearly determined to have disappeared. Isaacus Vossius' opinion on the reason why the Jews behaved so badly with Jesus Christ. §4. What is the meaning of το Ει in the inscription on the outside wall of the Delphic temple – what about the Getic word EN. §5. Like the Getic *Pan* or *Fan* is everywhere noted, same way the same *Pan* or *Fan* can be interpreted „flag"; same way *Ban,* in lieu of *field* or *territory*, is to be frequently found with such meaning. *Bannire / Forisbannire* ("to drive away", "to banish") are barbarian words. What is the meaning of *Bannomanna*? §6. Apollo has been called not only *Pan*, but also *Paean*. §7. *Solargud* in Swedish, i.e., the "Sun god", because his sceptre was made of gold, his bow is of gold, and his arrows are of gold, too. *Phoebus comosus* („Phoebus the longhaired"); his locks of hair being brought as an offering *χρυσοκομης*. According to Ennius, Cicero and others, only the Sun gets the epithet *aureus* = "golden", yet the Moon is "silvery", thus the Sun and the Moon stand out from the other stars. What is meant by the word *arrows*; in our language, the arrow is called *solarstralar*: among the Italians, until today the Gothic word reads STRALE, *sagitta*, that is *arrow*. But, Apollo is the one held to be the inventor of the skill of wielding a bow and arrows; his bow is Scythian. §8 Zamolxis was also called *Samnaas, Samnmalthius, Sannmalses, Sanalses, Samolses, Samel, Samęlitz, He, Bel, Belsamen*, and *Samlhog, Zamolxis* and *Zalmoxis* as well. §9. The highest priest of Apollo was called *Abar / Habar* in the popular idiom. To the idea of having been Hyperborean, agree also the ancient and Greek writers. He was represented accompanied by two virgins, when setting out of his shores. §10. From him come the sacred literature and the concept of *artes liberales*, which from Greece arrived as far as at Latium. §11. Minerva is believed to have received such name (Pallas Athens among the Greeks) as a result of her major cult for literature and arts; idem the city of Athens. That city was called the *Greece of the Greece*. §12. Why those virgins, messengers of sacred news have been called also prophets of the fate in the woods where the Dodonians raised the temple of Jupiter, which the Thessalians called then *Πελειαδας* (Pleiades, i.e. the Doves, etymologically speaking, T.'s N.) Neptune's turtledoves have a brown colour. §13. Where comes the name of *Neptune* from. §14. Why is

Neptune called Thekur πολυχεις, "the beauty one." **§15.** Neptune called those virgins "dropped sleeves virgins"; tunics of that kind are to be found mentioned in ancient law codices, and also in the ones of these days. **§16.** Those two virgins are crowned with the sign of the holy things. The imperial sign, just since the Antiquity, is made up of three crowns, which are also the distinguishing signs of the Goths when they are outside the country. **§17.** The odd number is to be remarked in the sacred things. **§18.** and **§19.** The insignia of two twin lions leaning upon the Earth (Gaia, Frigga, Freya, Vesta). To her, the great goddess *Terra*, there are ascribed many other names, explained since long by Greek and Latin writers. The special place that Plato occupies with regard to the great number of Greek words preserved from our writers. The right place of Sveonia. **§20.** Venus is identified with *Freya*. Where comes the name of *Venus* from? Both Cicero and Scioppius claim it is from Aphrodite (*Αφροδιτη*), and that one from the names of *Freyo. Frea, Prea, Huusfrau. Huusfrea. and Huusfru.* From Friccus and Tellumus, a *semblance* of Egyptian Isis and Horus. Among the Africans, it is Urania, among the Syrians, Mylitta, among the Persians, Mythra. The Sun and the Moon fill up, according to secular theology, one page each. They are in line with what have expressed Orpheus, Musaeus (a Greek poet contemporary with Orpheus, T.'s N.), Hesiod and Homer, and also with the legends in the Eddic texts. The characters in which are rendered the Sun and the Moon are the hieroglyphs. Which is the origin of such uncountable number of gods? The gods divide into superior (heavenly) gods, inferior (underground) gods and middle gods (intermediary, like it was Mercury among the Romans, connecting the heavenly gods (Olympians) with those underground, T.'s N.) and into great, small gods, and *patellars* (< *patella*, a diminutive from *patena*, "small tray", used to present oblations to some gods, like the Lares, for instance, T.'s N.). The organisation of the cults. **§21.** The place illustrious Diodorus occupied. The authority ascribed to the gods by each people. *Yahweh* reads in different ways depending on the author. The principles of the Getic laws speak in full consensus about Apollo, Jupiter and Cybele (the Mother Goddess), this being also the reason for which in justice they speak about a *Tripod* put as a title to the Royal Law, *Kunungsbalker*: it is quoted the special place held by Plato. A paragraph of Cicero's **De natura Deorum** (= On the Nature of Gods) is amended. Strabo's words, deemed to be erroneous, are set forth by the interpreter Xylander (Wilhelm, German philosopher, 1532-1596). Jornandes amended. **§22.**

Regarded as a mistake of the copyists in the transcription of brothers Joannes and Olaus Magnus' histories. Ludenius' mistake. The name of *Zeutas* and not *Zentas* found in the manuscripts. Zeutas is the same as *Ζευς, Δις, Θεος* and then *Παπαιως* (or Papaeos is Zeus among the Scythians, according to Herodotus IV, 59, T.'s N.). Not much different from the Egyptian concept of *Theut*, from the Phoenicians' concept of *Taaut*, in the opinion of the Phoenician historian *Sanchoniathon*. §23. Where comes the Latin God Jovis from. Why are those three kings accounted for the basic principles of the laws. §24. Valerius Maximus' important place. Why Scythian Anacharsis (of royal origin) once cautiously described how to circumvent the laws. The way the lay shrine of the laws was conveyed. §25. By which ultra powerful reason did the Antiquity lead the paragraphs of the legal matters. Why at Jupiter's trial (when they swore by Jupiter) three were the rivers required to be crossed. The meaning of *Kormt / Ormt* and *Kierlanger twar*. The reason why they should have sworn by imaginary rivers, ascribed to Jupiter? Kings' supreme oath referred too to three sacred springs. §26. From all these it could easily be ascertained that all those gods originate in our Sveonia, even Apollo himself and everything that is sacred and pertaining to the cult, as well as the Trident, draw, in the most possible veridical way, from us.

§1

And as, in harmony with Herodotus, the recent printed codex too, reads, I need, for myself, to place me under the shelter of that praised passage by Herodotus. If before Herodotus they did not know very well who was Zamolxis, now it is known of him being a Geta or a Goth (so, exactly like in linguistics, there also the vowel alternance *e/o* operates, T.'s N.) which some put in line with the people, other with the gods. Whether so or the other way established / or both /, an idea is buttressed up, that, for some reason, we would be what we are looking like, writers. Herodotus (IV, 96) asserted that Zamolxis should have lived long before Pythagoras. And otherwise could be not, since Zeus, who is honoured among the Goths (i.e. the Getae), proves to be the same as Zamolxis. That was the primordial cult *(«ο μελιστα τιμωμενος, παρα τοις Γεταις θεος το μην παλαιον παλαι ουκ παλαιουν) Ζαλμοξις Πυθαγορειος»*, "Zamolxis the Pythagorean was Getae's Zeus in the Antiquity"), Strabo VII, XVI, p. m. 762 says). And Jamblicus (**De vita Pythag.**, c. XXX) calls him *«μεγιστα των Θεων παρ' αυτοις»* ("the

greatest and best of the Getae's gods"). And in Casaubonus' Comments on Strabo (p. 298), yet also through Plato's mouth – a Thracian by origin – it is spoken this way about him: *«Αλλα Ζαμολξις λεγει, ο ημετερος βασιλευς θεος ων»* ("yet he says of Zamolxis to be our King and god").

§2. That one too Laertius calls (according to Cicero, lib. II, **De Nat. Deor.**, p. m. 38) *Χρονος* (the Time), signifying the course and revolution (a periodical return of) spaces and times. Upon examining the sky, Saturn and Jupiter, well organised physical systems as a matter of fact, according to the manner, they have imagined them, and they have been included into more or less strange legends. Mnaseas (who wrote works on agriculture, T.'s N.), for instance, asserts that Zamolxis is honoured as a god among the Getae, being called Chronos. Porphyrius (**Vita Pyth.** ext.) too alleges that in the old writings Zamolxis was honoured among the Getae instead of Hercules' cult. Thus, in the **Eddic** writings, *Attin*, a legendary hero of our ancestors, is called Saturn. And as in Attin the one-eyed, as a seer, birth giver of God and father of all, all these qualities are venerated, the same way to Saturn, as the one descending from the Gothic people (i.e. Getic), the greatest power, reason, nature and force were ascribed. His nickname, "the one-eyed", (since, though shooting with one eye the target, his arrows were nonetheless skilfully directed), the Scythians and the Getae took it over, too, they too being called "the one-eyed", that is *μωνοφθαλμοι*, according to Herodotus (III, 106 and IV, 59). Among the ancient Scythians he was called *Θαμιμασαδης* (it seems to be *Poseidon* among the Scythians, T.'s N.), meaning the same thing. I mentioned Attin the One-Eyed, with the same meaning, a scholar calls him *monoculus* (having one eye), although with such a meaning, the word *monoculus* is barbarian. Since among the Latins it reads otherwise at all; among them *monoculus* is called the one who, having one leg only, walks by hopping. The Greek noun *κωλα* translates in Latin by *crura* ("legs"). *Monoculus* cannot however be clearly explained by barbarian words, although the word *unoculus* (see also Gell., **N. A.**, IX, 4) assures it. Plautus (**Curcul**., III, 1, XXII and XXIV, **Varr**, VI. 2) is the one who first made use of scientific language. With him, *unoculus* is just *cocles*. I say *cocles* like *ocles*, to that is "one-eyed". Attius, in his first didactic work, praising Gellius (**N. A.**, III, 11), narrates about the cyclop in the same manner, namely he having been *unoculus*, that Baldur, i.e. Apollo, would have been the son of Attin, it being also stated by the Eddic literary monuments *Μυθολ* XX), as well as the skaldic poems (a poetry

collection of the Nordic peoples kept by Snorri Sturluson in the 13th century, T.'s N.). His name was also used instead of that of *Hercules*, because it fitted with the writings of the ancients. By the name of Hercules, a prince and military god who among the Sueons and Goths has been called *Tyre*, i.e. the god Mars. Yet the Assyrians called him *Baalem* with a Persian word, which translated means nothing else than Mars, the god of war (*πολεμων Θεος*); this way it appears among the Greeks and in the Alexandrine Chronicle, as Vossius (**Chron. Alex. et Voss. Idol.**, I, 16) set forth. And neither should we wonder that in Claudius Sen. **De mort. Claud. Caes.**) the most powerful of the gods is called *Hercules*. See also Seneca (**Tyriis Melcartus**) who calls him: *powerful king, sturdy king*. Among the Greeks, he is called *Αρηης* and *Ares* again in Plautus. (**Truc.**, II, VII and LIV). The word is used by the character Geta. Among the Goths, it is a saying, *Ari miles*, *κατ' εξοχιω* ("taller than others, superior to others"). Just for that reason they laid upon him 12 labours and at the same time is credited with 12 victories; the number twelve, indeed out of respect for the signs of the zodiac and as many gods; let's add here also Diodorus Siculus (**Bibl. Hist.**, p. m. 153 and the following P. 157). About the pillars of Hercules also speak Ovid (**Metam.**, IX, 3) and Justin (II, 4) and Albricus The Philosopher (**De Deorum imaginib.**, XXII, on Hercules) and Vossius (**Th. Gent.** II, 15). By the name of *Thura* it is understood the *Sun* – everybody agrees. There is what we find in Damascius: *«τον Κρονον ΕΛ και ΒΗΛ εποvoματουσι»* ("They call Saturn El and BEL, too"). The same thing says Servius, too. It is called *Bel*, somehow for the reason of sacred things, also Saturn and the Sun. By the same name, among the Babylonians, Phoenicians and Persians, it is understood the *Sun* (this is proved also by Hornius' notes to Cornelius Nepos (**Vita Miltiad., Serv. ad Aeneid**, I): he was told so, quite justified, even with erudition, because even the other gods began to be called so. For being strongly distinguished from the others, he was called *Bel-Samen*. Why not Loke ("enlightened") too, which among the Scandinavians means Saturn, hence the sense of "radiating", which as among the Greek *φαινων* ("shining"). I discover that the same way wrote illustrious Celsius (**Comput. Eccles.**, p. I in **Addendis** on p. 76), too. By that, you have an admirable agreement. Since his fame grows through the oracle at Delphi, relating to the assertion "Troy could never have been subdued, had not been Hercules' arrows", as Ovid sings it (**Metam.**, I, 13), too. The same thing tells us Sophocles (**Philoc.**), but more prolix: *Bal, Ballur, Aballur*

are the same as Apollo[11], comp. also with Ovid (**Met.** I). No doubt, the Sun (i.e. Apollo), as it results from most of the writings of the ancient writers and others, it is, with a current word, the moderator of every phenomenon and thing: it is represented as the patron of Music; to those nine Muses he created, and which he rules, he added himself as the tenth. To that artistic truth add the writings of the ancient ones, referring to the invention of the guitar, *the one with ten cords* (see also Homer, **Il.**, a. p. 36 v. 36 and the following; Hesiod, **Theog.**, see 94 and 95; Fulgensius *Μυθολ*, lib. LXIV, Diod. Sic., **Bibl. Hist.**, p. m. 91 and the following, p. m. 235) where Apollo is regarded as the inventor of the guitar and nonetheless of the Medicine, which is particularly an art among the other sciences, by which the effectiveness of medicine herbs may be proved, carefully watching their growth, maturation, since it has a primordial role in the health of the people and the other creatures. There is what Virgil says (**Aen.**, c. XII) about Apollo (from the Romanian translation by George Cosbuc):

"The most love apprentice of Phoebus, Iapyx the Iasid, came to the tents,

Since him, Apollo passionately coming to love,

Him he gave his skills, once, all of them:

The guitar play and a prophet's voice and killing arrows

Wishing to extend the dying father's life,

Iapyx, making use of herbs, wanted to help them step by step look for

Milder ways..."

And, a bit farther:

"Iapyx, the old man with his coat rolled up like the peons,

Lots of strong herbs prepares mixing them up with his hand,

Medicines preparing, as he in vain and for nothing with his hand cleansing

The iron from the wound and uselessly grips it with an even pair of pincers.

The whole attempt is unlucky and Phoebus' help

Is not arriving!..."

(in the same translation into Romanian by George Cosbuc)

Compare the Virgil's sayings referring to Apollo as a healer employing medicinal hubs, also as a multivalent artist, inclusively as a poet, with those of Tibull. (c. IV, **Ad Phoebum**, IV):

"Come here and appease the pains of the delicate girl,

Come, Oh, Phoebus, here, proud of your long hairs!

Believe me, hurry up, as neither yourself will regret,

Phoebus, touching the beauty with appeasing hands!

Make her freshness not wither a dull colour;

Neither the weakness would grind down her fading body!

The wrong, whatever it is, sorrowfully frightens us,

Let the quick river waters take it to the sea!"

(from the Romanian translation by Vasile Sav, Bucharest, Univers Publishing House 1988),

also (c. II, Elegy IV and c. IV **Paneg. ad Messalam**), Propertius (c. IV **De Urb. Rom.**, I) and Horatio (**Carm.**, lib. IV, **Ad. Apoll. et Dian. Carm. Saec.**). Plutarch (**Cur nunc Pyth. non reddat oracula carm.**, p. m. 402) mentions Pithy, the Delphic priestess of Apollo who, from time immemorial, delivered the oracles in verse. In times past even the philosophers made up their dogmas and principles in verse; like Orpheus and Hesiod also Parmenides, Xenophon, Empedocles, and Thales did. This is why the gods were called different names: the Sun was invested with different virtues - just for such reason they gave it different names—and the Princes of the Sages used them to the full extent. For instance, Macrobius (a Latin scholar of the 5th century, T.'s N.) demonstrates that Apollo is a god because he was called *The Sun*. The ancient people even regarded Liber Pater as a god. And because also *Διονισος* (in Latin *Dionysus* and not *Dionysius*, as erroneous some say) i.e. *Bacchus*, is *χρυσοκομης*, that is *with golden hairs*, as Hesiod (**Theog.** V, 947, according to the scholiastic opinion) defines him, and Horatio's scholiast (Od. 19) claims the Sun, Apollo and Dionyssos being one and the same character because: as Apollo has nine Muses, same way the

Sun has nine circles, and Dionyssos is accompanied by the choir of Bacchantes, who are nine, too; to such idea adheres Diodorus Siculus (**Bibl. Hist.**, p. m. 147), too; there are to be added also Artemidor (lib. II) and Hyginus (**Fab.**, c. CXXXI, CLXVII and CLXXIX). Diodorus too, in the same book (p. m. 150), shows that, as for the number of the Muses, the writers have distinct opinions; some claim they were three, others - nine; in Homer there are praised the nine remarkable beautiful Muses; the same number in Hesiod (**Theog.**, v. 76 and the following) who reviews their names, too. Hence the opinion that the digit 9 stood for something important among the ancient peoples, since it occur syntagmas like *in nine days, in nine books*, frequent among the ancients, Cicero (**De Nat. Deorum**, lib. III, p. m. 70) and Herodotus (**Hist.**, lib. IX) assert, since he wrote his **Histories** in nine books, each of which he gave the name of a Muse. All the foregoing is not applicable to the gods Mars and Mercury, because their representation (object of cult) is other than that of the Sun, Macrobius underscores (d. l., c. XIX). About of the same opinion is Strabo (c. XV to the end), who thinks that Mars can be set next to the greatest Persian god; idem the Belgian philologist Lipsius, 1547-1606 (**Not. Ad VI Annal. Taciti**), arguing it should have been an overlooked mistake; and Bertram, a commentator of Strabo (in d. I Strabo), asserts that instead of *«ον Περσαι σεβονται Θεων μονον»* it should read *«ονπερ και σεβονται Θεων μονον»*. Of all the gods dealt with there, the Carmans (inhabitants of the homonym Persian province, T.'s N.), only that one cultivate; since about the Persians, here is what the praised author says, *«Θυουτι δε εν υφηλω τοπω τον ουρανον ηγουμεροι Δια. τιμωσι δε και Ηλιον, ον καλουσι Μιθραν και Σεληνην, και Αφροδιτιαν, και πυρ, και γλιαν, και ανεμους, και υδωρ».* "They honour Jupiter, which they locate in a high place in the sky. They venerate the Sun, which they call Mithra. Idem the Moon, Venus, fire, earth, winds, and water." Yet also Aesculapius, which Macrobius calls "Health" too, and Hercules and Isis, which is called also Serapis and do not appear to be any gods other than *the Sun* itself, about which also speaks the Ruffinus' **Ecclesiastical History** (**Socrat. et Theod.**, Macrob. D. l. c. XXI). You also may add here Herodotus (c. II, cap. 156) and Diodorus Siculus (**Bibl. Hist.**, p. m. 7) and Plutarch *(«περι Ισιδος και Οσιριδος»*, p. m. 374) where it is recounted about *Osiris* as being the Sun, and about the Greeks calling it *Sirius*. The letter *O* put in front means the word *darkness* among the Egyptians. Through a few interpolations, it is said we can also call *Isis*, who is the same as *the Moon* the "*eye of Horus*";

and if among them the word *Οσιρις* means "dark", it is quite not the same with us; to the best of our knowledge, all of them having directly the same meaning as explained by Plutarch in the notes (*περι Ισιδος και Οσιριδος*, p. m. 374), - all of them are Scythian. For the interpreters *Osiris* or *Asiris* means the eternal God of everything, the one who gives light all the time, cares about everything and notices everything. We should therefore understand their endeavour in putting effort into it to infer the name of Osiris. (But, as we know from every ancient writer - Herodotus, Strabo, Diodorus - Isis and Osiris were kings in Egypt, man and wife and brother and sister at the same time and the years of their reign are precisely known as well, fixed in **Mercator's Chronology**; moreover, there are also the inscriptions on their tombs, a conclusive evidence of their terrestrial existence; the sacerdots are those who made them gods, after their death, T.'s N.). It is now overlooked what particularly is understood by the name of Osiris, Isis, Horus and Typhon (it is also the name of an ancient Egyptian king, yet also of a god of evil among the Egyptians, enemy and murderer of Osiris), since according to Athanasius Kircherus (**Oedip. Synt.**, II, c. 6) from Synesios (a Greek poet, orator and philosopher 370-413, T.'s N.), and also from other writers, these names would belong to the concept of moral ethical philosophy (*φιλοσοφιαν ηθικην*). Since the ancients preferred, under the veil of fables, enigmas, and symbols (*ιερογλυφικα*) to correct the manners and instil the soul with true images and virtues. That is why Tacitus (**Annal.** IX, c. 14) says about the Egyptians, "they are the first who, by figures of animals (and thereafter of other things, too) prefigured the meaning of the spirit". From the foregoing I deem it sufficient to find, as Heurnius Barb. (**Philos.**, p. 37) claims, the opinion closest to the truth is that the Egyptian Osiris should be called *Multoculum*, as Plautus (**Aulul.** III, VI, 19) said *oculeum totum* ("he is all eyes"). Beside Plautus, who upholds the same opinion, so confirming such origin, it is Diodorus Siculus himself, since the Latin syntagma in the Greek translation reads *Πολυοφθαλμον* (d. l. p. 7). So the name calls for by the very quality contained in the name, which is of many eyes, *is all eyes* (*Πολυοφθαλμον*); only the Sun is which, by its rays, gives light to earth and sea. What could we expect much clearer? That is why Attin, who in fact is the Sun, has not only one, but several eyes, the Antiquity crediting him with eight. The Phoenicians credit Saturn with eight too, as attested by Eusebius (**De praep. Ev.**, I, 1), since even the temple in which Attin's cult is celebrated has eight angles and a ring. Eight again

were the virtues in the heavens, which the Antiquity has set through Plato's mouth (**Epin.**, p. m. 923), and the first to notice and praise were the barbarians, since under their duly laid down laws, have spread afterwards through the Egyptians, Syrians, even the Greeks, as Plato recounts. Therefore, to the great image of the King it has added the effigy of Great Apollo, on which the legal assignments could be read, eight in number, engraved on an iris and, through a particular knot in eight angles, a solid, secret concatenation of chain series - in the same secret, closed manner (referring to the effigy). Eight again tabulae of paternal laws preserves the ancient memory, as proved also by very ancient incunabula. Macrobius (d. l. c. XXII, d. l. c. XXIII) and the other writers attest it; namely Nemesis, Pan, who they call also Inuus, and Saturn, are nothing else than the Sun, even Jupiter; the Assyrian god Adad too is the Sun: that is proved also by theologues' Orphic authority, all these for a mystiques reason and under the veil of different stories, could refer to *the Sun*, too, although they differ from the other deities. At the same time illustrious Keuchenius should be mentioned (not. ad. Nep. I, Lysand., c. III), who says, "Jupiter is the same as *the Sun, which is also upholded by Plato in Phaedrus*, where he is called *μεγας ηγεμων εν Ουρανω* ("the greatest master in the sky"), *which is identically interpreted by Macrobius, too*". But in the praised Macrobius too, Jupiter is the same as Apollo, an opinion that can be also affirmed by the answer given by the Delphic oracle (it can be compared with what says Herodotus in c. VII, c. 96):

«τειχος τριτονιδει ξυλινον διδι Ευρυσπα Ζευς

Μουνον απορθητον τελεθειν τοσε τεκνα τ'ονησοι.»

("Jupiter, the far Seer, from wooden walled Tritonida

Sends you and your dependants a salute of the undefeated Sun. ")

From Apollo's Pythian oracle, here is what the writers comment. Cornelius Nepos (**Themist.**, c. II), e. g. : "... upon deliberations, Pithy would answer, if strengthened with the wooden walls. What means that answer, nobody knows, and Themistocles is sure that Apollo had counselled him to place confidence in his *sailing vessels* and fighters, since so wished Apollo to say by the metaphor *murus ligneus* ("wooden wall")". See Herodotus (d. l., c. CXLII and the following); Justin (lib. II, c. XII), Polyaen. (lib. I), Str., Arist. (I, **Rhet.**), Val. (l. VI, V), Frontin. (I, 1), Strat. (c. III). Thus the Sun is the one they call also Pan, as the one

also being the ruler of the whole material universe and the god of the Nature, even also depicted with horns and a beard; by letting it grow longer it is understood the nature of his light being spread, by which the Sun lights the surroundings of the firmament, and the lower ones sun-lit as well, spreading the light beneath the hollow of the Moon.

§3. One day a voice occurred to be heard in the Isles of Echinade, *«περι τας Εχιναδας νησους»*, it happened in the time of Emperor Tiberius, when the Oracles became silent all over the world, according to Albric. Phil. (**De Deorum Imag.**, libell. IX, **De Pane**), seeing the Great Pan has been *(«οτι Παν ο μεγαςτεθνηκε περι των εκλελοιποτων χρρησηρυων»*, p. m. 419). See also Plutarch and Cicero (lib. II, **De Divinatione**), where, inter alia, it is substantiated that even the Delphic Oracle, located in the very heart of Greece, worshipped and famous so much and so clear, and whom so ever lots and lots of gifts have been presented on behalf of every people and king, for what reason I do not know, has been closed, and its predictions detailed investigated. And not only Porphyrius (in the book he wrote against the Christian belief), quoting Eusebius (**Praep.**, lib. I, c. 1) and Nazianzenus (**Orat. Alt. In Julian. Apol. apud Nic.**, lib. I, c. XVI), says, "We now wonder by right that so many years the city has been raged in by the plague, when even Aesculapius and other gods turned their eyes from her; now, since Jesus' faith is being cultivated, we can no more profit from the benefits of the gods". Thus, after the birth of Jesus Christ, the oracles' fame diminished, because upon His birth, by the brightness of the divine word on the Earth, He commanded the oracles remain silent,

"Alas, poor me, cry and moan, you, tripods (three-legged stools on which sat Pithy of Delphi during stating the Apollonian oracles, T.'s N.), that Apollo left you… A Jewish baby ordered me, Apollo, reigning over the all-happy gods, to leave this holy place". That is why Emperor Constantin, in his Edict to Provincials, confesses he did so late address himself the CHRISTIANS through that EDICT because of Apollo's Oracle, since it was not dictated from a real tripod. In fact, Jacob's day oracle and Daniel's hebdomads (one of his prophetic visions - 70 weeks of years, an eternity, that would be the meaning of the hebdomads, T.'s N.) have just expired. I am hardly impressed yet by the different opinions regarding the time period and a fresh calculation by accurately interpreting the data should have been required; as Huetius suggests in **Demonstr.** Evangel. (IX, 6 and the following); (thus, the oracle of dying

Jacob then came true and Daniel's hebdomads expired. And neither am I confused by the different opinions of those times, in which one should require a reconsideration of the calculations upon an accurate interpretation; that is what is seen and wants to tell the famous Huetius' Gospel demonstration concerning the birth of the Saviour, a date predicted in the above said hebdomads, as the theologues explain, T.'s N.). Under the same Hebdomads of the most holy man it was very clearly and directly demanded the life of our Saviour Jesus Christ be broken off by whatever means...

And because they saved their lives (I guess they refer to Jacob and Daniel, T.'s N.), a Christ had to be born and killed; once killed, the city and temple had to be pulled down: everything came true. That is why the worthy of lamentation Jewish people does not turn to the good fruit, but instead even tends to darken what had clearly light shed on, a thing properly thought by many authors, among which also the illustrious Vossius (**De Sibyll. Orac.**, cap. 14, p. m. 121) who says, "For among the rabbis there are some more circumspect and exercising a higher degree of authority, I concede that Hebrew must have disappeared and its remains are ragged, neither the meaning of words nor the Hebrew codices being known, everything being silent and to none understandable, since together with the language disappeared the vowels, too, and the Jews are so limited, that they cannot even read in Hebrew. I state that all these notes are drawn up referring to benighted rabbis and almost every rabbi, including those senior and more skilled; the one even not believing them; although are openly confessed, it would faultlessly come true what was predicted by Isaiah, that the whole science and the meaning of Gods oracles shall be taken away from them. Therefore, if we want to fight the Jews, it should in first place be repealed those elements regarded as novelty by both Elias Levita and the more skilled Jews, yet rejected as fakes by the old grammar, as being in disagreement with it, a fact that would allow easier, in order, just the Jews' masters admitting it, not to accept even to a lower extent the science of grammar before the time of rabbi Jehuda; finally every new version would prevail and they will firmly adhere to the version of those 70 men, which every ancient Jew does recognize, referring to Jesus Christ and the apostles. Because, if the Jews would not accept such version, then it is clear that their belief and religion would lack solid ground. Thus, if we want to follow the straight way and overpower the enemy, the prophecies should stick to that meaning, in which they were

received before coming true. If it would be so, the Jews would be left without anything to say". These words are entirely worth the cedar and marble. Why so? Because the rabbinical wisdom, as it is termed by the Jews, is alleged also, among others, by Salmon Zevus who, calculating the Hebdomads, got as a result 490 years, which tallies with the birth year of the Saviour of the World, Jesus Christ; here should be added also the account of Josephus Flavius (**Antiquit. Jud.**, lib. X, last cap., **Testim. Josephi de Christo**); all the dates are in accord with one another. See also what Vossius says in cap. XI, **De Sibyll. Orac.** and Josephus, lib. d. c. X; idem Zalm. Zevi Ther. Jud., c. I, VI, p. m. 154)

§4. So Pan was the god of the whole Nature, the first god to lead, moderate, and move this world. That is why he lacks the number or the order or the copula or some other element, in order for the phrase *το Ει* to mean something. Such phrase was engraved and could be discerned on the outer wall of the Delphic temple; when the greeting of the god was solemn it was agreed to an infinite and eternal formula of the ancients, setting down as follows: *ει εν* = THOU ART ONE (monotheism). Contrasting the *πολυθεοτης* (polytheism), because the Greeks had – what an amazing thing – about three hundred gods, and in Orpheus' three hundred and sixty-two, which finally he rejected (see Plutarch, **Comment.** by EI at Delphi, p. m. 391 and the following), this because in the lay law he was insulted, we see in Theophilus (**Ad Autol.**, lib. III); it is clearly ascertained that no less gods have been among the Romans; Eusebius even (**Praep.**, d. lib. V) counts in Hesiod almost thirty thousand. And so, in Getic a single god is represented by the particle EN, a god deemed to be spread in everything, so that the people were shaken when worshipping his image, since he appeared always and everywhere in another way. Thus, the Jews, according to Tacitus (**Hist.** lib. V, cap. 5), perceive him as an eternal climax never changing or dying, having a single wisdom and representation; *the Lay imagine God as made up of mortal substance, giving Him a human appearance*. By the concept of *Lay* it is understood something worth of being scrutinized (Hedninger) and who are called *heathen* or *ethnics* or *gentiles* (etymologically thought, it is about peasants (*pagani*), since they were the last to christen; so the word paganus (= peasant) got a negative connotation, T.'s N.). Cellarius hardly liked the word *incredulus* ("diffident", "unfaithful"), although used by Amplissimus Barrichius (**Anal. Cell.**, c. VII, **Cur. Post. De Barbar et Idiot. Serm. Lat. Bortich** d. l.). Therefore, the word *Profanus* has been conveyed to us as *Hedning*,

expressing more accurately what it wants to say, that is "unbeliever", "atheist"; not least general is the word *incredullus*, accepted nonetheless in such circumstances with precisely the same meaning as *profanus*. Just with the same significance it is used by Tacitus too, but also by other representatives of the Roman oratory, e. g. Cicero (**Partit. Orat.**, p. m. 364). Thus, in the *orator's partitions* (a kind of an analysis based on questions and answers, T.'s N.) *consecratum* opposes *profanum*[12].

§5. It is used alike the Gothic *Pan* or *Fan* and it should be noted where such word occurs again and which of them. *Ban* and *Fan* are also used to designate a *flag* (occurring also as the German FAHNE), as *Ban* is used instead of *cultivated field* and *territory* or sometimes with that sense. Hence also *bannire* and *foris bannire* ("to drive away", "to banish"), barbarian words (they are in fact among the oldest Geto-Dacian words: *ban, bănie, a bana. Banat*, included in the literary Latin with their necessary forms, as imposed top-down, T.'s N.) instead of *proscribere* ("to proscribe", also an old Romanian word, T.'s N.), *ex territorio ejicere* ("to drive away from the territory"). *Proscribere*, Cicero says (**Orat. pro dom. sua ad Pontif.**), means *jubere* ("to rule"), "*ut quis in civitate non sit, ut aqua et ignis interdicatur*" ("it is clear that somebody is not anymore inside the city, since water and fire are forbid him"). *Banniti* too means "exiled" or "banished". Since in our Scandinavia too, not so much Basilia and Balthia as especially BANNOMANNA has been called by the ancients that very spacious city, reserved as a seat for violent men; graphically rendered by *Ban* and *manna*, the genitive plural. By Scandia, Pliny mentions (lib. IV, c. 13 and 16) the people understand *Scania Skane* (also for *Nerigon* (written *Norigon* or *Norigen*. It reads *Norige* or *Norrege* in the ancient documents and so called this county from King *Noro > Norrigia*). Therefore the true God, Master of all, called *Fan* in Wulfila's Gothic version of the Gospel. From *Fan* formed *Fanum*, and *Profanus* as well (it should be emphasized again that word being one of oldest Getic words, signalled out as such by Vulcanius, too; the largely spread Anglo-Saxon word FAN means, *mutatis mutandis*, the same thing, so the one admired (like a God) would become an admirer and conversely; the *ban of Craiova*, *Banat* attest the oldness of that old Romanian word, T.'s N.).

§6. As it can be seen from the foregoing, the Sun and Apollo called *Pan*: so and *Apollo Paean*, as it occurs in Theocritus (**Epig.**)

Πυδιε Παιαν (you, Pythian Pean). I wonder if it comes from the syntagm *απο του παιειν*, starting from the verb *to heal*? In Juvenal (Sat. VI), "I beg you, Paean, spare yourself, dropping the arrow from your hand"; in Lucan (**De B. C.**, lib. V):

"The god also receives the breath of the tireless rock

He still prophetically impregnates it. Finally, master of a Cirheyc

Breast, never Paeanic a Phoebad's limb

Did overrun more fully, driving away his mind, commands

The whole breast should leave him the virgin. Flurried, she rambles,

Carrying her neck through the cave, waving in her tousled locks of hair

Phoebical ribbons, garlands under the empty vaults of the temple;

Her nape, unsteady turning blows thrones that in her way,

Whilst wandering, they stay; a huge torch burns her up,

When she, in wrath, carries you, Phoebus, but you,

Don't only use rods, goads, and flames thrust into

Her breasts, accept also reins. It is not allowed, all she knows

To proclaim, in a single heap, the whole eternity. "

(from the Romanian translation by Dumitru T. Burtea, Bucharest, Minerva Publishing House 1991)

And in a couple of insertions, from the same book IV:

"Other Apollo holds and the words in her throat stifle.

Thrones for Fatal Sisters, guards of the world's secrets, strong

Over the truths, Paean, whose by the gods there is

No day of the future concealed, why are you afraid to

Discover the last hour of a collapsing empire.

Slain chieftains, king burials, so many peoples

In Hesperian blood crumbled? The gods have not yet decided

Such profanation and even the stars doubt

Should they behead Magnus, so many fates are bound?"

(ibid.)

And a couple of verse farther:

"Jumps cast off the temple, outside, her rage persisting.

Not all of them have been yet uttered and the god not being sent

Was still there. That savage lady still turning round

Her wandering eyes over the whole sky, now fiercely as to threat, and

Then cramped with fear is her cheek.

Her face isn't constant, a fire blush colours

Her mouth, her cheeks are pale, but their pallor isn't common

To someone scared, it's the pallor that frightens."

(ibid)

About Apollo again, who is also called *Paean*, as I was saying, Macrobius too (Dict. 1. et cap.) speaks. Since the vestal virgins pointed out at you, "There is Apollo the doctor, Apollo the paean".

I wonder if it comes from the syntagm *απο του παιειν* ("coming from the verb *to heal*" / the Greek verb *παιειν* is not to be found in Bailly, it appears to be created by Lundius from the noun *παιηων*, "gods' physician", T.'s N.). Since the Sun has two big effects: one, as a result of a moderate heat, cheers up people's life and another, by harshly spreading its rays, acting sometimes like a pestilential virus. This way it has also the contents of the verb *to heal*. Or that is in fact the Gothic *pajan*. By right both words, *Pan* and *Paean*, have spread into the Universe with all their force[13], in such a way that *Παιαν* (Paean) has been called not only Apollo, but also the whole flock of gods (as adornment epithet): we take in honest evidence Pindar's opera title and

subject matter; See also in Homer (Il., A. p. m. 30, I, 17 and the following).

§7. It has already been shown Apollo to be the same god as the Sun. And, save the things already quoted from Cicero, see also c. III of **De Natura Deorum**, "It is the god Sun and Moon, which the Greeks call, the one Apollo, the other Diana". Here is also Fulgentius and the **Legend of Trojans / Trojamanna Sagu (Myth.**, I, 11, in the beginning) **Trojaman Saug.,** p. m. II, lin. XLVI, p. VIII, l. I), where, for that reason, he is called *Solargud*, his sceptre being of gold, Homer shares it (**Il. A.**, p. 6, V, 36) with us, "adorned with so much skill that Venus shines on his face". See also the Eddic Monuments (**Myth.**, XX), Sophocles, ***Οιδιπος,*** whose name on the statues is adorned with bows and arrows. Sophocles too speaks about a golden bow; Homer (d. lib. 6, V, 30 and in other places; Sc. P. 8, V, 32, p. 14, V, 31, p. 28; V, 37 etc.). Phoibos Apollo, the far aiming at, is being praised a lot because he hits right the target; Hesiod (**Carm. VIII, Carm. XIX**) speaks about *Ασπις Ηρακλεους*, "he has Hercules' shield, so very famous". He only sends golden arrows (Hom., l. c.). His bow was also made of gold *πληκτρον χρυσουν*, having the rays of the Sun, as Plutarch recounts (**De Pythiae Orac.,** comment. ne. p. m. 402), with the authority of a Scythian. And Priap. (**Carm. XXVI**) calls Apollo *Phoebus the longhaired*, hence the custom of offering Apollo the hairs, as an oblation.

χρυσοκομης in literary Greek, *χρυσοκομας* in the Doric dialect, "admired for having golden hairs", as Euripides calls him, being even praised by Plutarch *«περι του ΕΙ του εν Δελφοις ΔΕ ΕΙ»*, as engraved on the outside wall of the Delphic temple (Plut. **Thes.**, p. m. 2; Plutarch. DE EI). Hence the wording *the golden Sun* in Ennius, from which we find quoted in Cicero (lib. I, **De Divin.**, p. m. 102). Hence the inhabitants of *Arabian happy Saba* (the laws of which differ from those of others and most of lay Jews' laws), whose golden image of the Sun and silver of the Moon differ from those of other stars and which are called with a Hebrew word (who, I guess, mean the same thing, T.'s N.) accordingly, there is what Virgil says about Apollo's hairs (Aen., l. IX):

"Right then, in high airs, long-haired Apollo

Looked merry at the Trojan citadel and impetus of the fight,

Staying on a cloud strip… and, a little further:

.... Apollo walked

Resembling in all the old one, the face and speech and gait,

Even the hoary hairs and armour, in everything, Apollo.

Says the slow old man the fiery young a word,

"Be it enough, Aeneid, that you unpunished have dashed

With death Numanus! Gladly Apollo brings you, at your first triumph,

Praises, and never he is irritated about your being like him!"

(from the Romanian translation by George Cosbuc)

By the phrase *suis armis* ("through his weapons") it should be understood "bow and arrows", as Farnabius in his marginals to Virgil emphasises, being verified by the following:

"Everybody had knew Apollo and his sacred arrow,

The Dardan leaders, and in his divine flight they heard his quiver rattling. "

(from the Romanian translation by George Cosbuc)

Another proof offers us Plautus in **Aulularia** (XI, VIII, 24):

"I beg you, Apollo, defend and help me,

Transfix the treasure thieves with your arrow,

Had you helped others, too, oppressed like me, as it is told."

(from the Romanian translation by N. Teica, Bucharest, Albatros Publishing House S. A.)

Horatio (**Epod.**, lib., Od. XV) calls Apollo autumnal, because he flutters his untrimmed golden plaits like autumn leaves; so does also Tibul (lib. I, **To Priap, Eleg. IV** and lib. II, **Elegia V**, to the end) praises both him and Bacchus, which being forever young, flutter their uncut plaits with the wind:

"Only Bacchus and Phoebus have eternal youth,

Since each of them looks good with long plaited hair."

"Listen to me! Oh, Phoebus, and forever your sister be chaste,

And may you forever remain long plaited."

(from the Romanian translation by Vasile Sav, Bucharest, Univers Publishing House 1988)

By "arrows it is understood the power of his rays spread[13] all over the world like being some arrows. And in the common language "arrows" are said *Solarstralar*, and *sagitta* ("arrow") translates with the Gothic *strale* (Strahl in German, T.'s N.) with our days Italians. Homer ascribes Apollo a silver bow (l. c.), and Horatio (**Carm. Sec. Ad Deos pro J. R.**) liken him to a shining lightning (*fulgente arcu*). And since Apollo was credited with the invention of the skill of wielding the bow and arrows, and since his bow is Scythian *τοξον Σκυθικον*, according to Diodorus (**Bibl. E.**), Apollo is therefore a Scythian by origin[14].

§8. Apollo (i.e. Samolse as identified or also identified with the Sun, T.'s N.) has also been called *Baldur, Samnas, Samnmal-thius*, "the supreme god of trials", the most high president and jurisprudence, and is the embodiment of Justice; Samn-mal-ses means the same thing, hence the name of a river, *Samnaa*, streaming by the old city of Uppsala, celebrated until today through a general Sveonian council after difficult and time consuming proceedings. Look what we can find in the **Eddic** writings about the presiding judge: "*Han er witrastur Asa fegurst taladur oc Itiknsamastur / en sa nattura felger honom / at eingen ma hallast domur hans*" ("He is the most sage among all the gods, the best orator and best man and of such a nature that none of his judgements can be affected"). Why not, even very simply, the old Gothic/Getic word *segurst*, is *ευειδης* ("good looking") in Plutarch. As for Apollo and the Justice and Equity Plutarch too speaks (**De Pyth. Oraculis**, p. d. 402), and Horatio, in **Satire IX** of the c. I, says,

"...................................... Fortunately

Here comes the opponent in the prattler case.

"Where are you going, good-for-nothing?" he shouted out from all his lungs.

Then to me: "May I call you in witness?" In haste,

I reach him an ear. The prattler man drags him along

To the trial. Uproar from both sides.

The crowd draws... That's how Apollo saved me!"

(from the Romanian translation by Lascar Sebastian. Tineretului Publishing House 1961)

Porphirius (d. lib.) too, based on very old writings, claims that *Minerva* means "virtue", which in the spirit of mankind conception wants to say "to exercise prudence" / "to govern with prudence", therefore a justice resulting from a voluntary act. Since just that goddess is told to have been born from Jupiter's head, that meaning she had arisen from the highest circle of the ether, where the origin of the Sun is. And neither it is wrong, if the exemplaria can be necessarily uncounted in which sometimes can be distinguished how a same *Samolses* is spelled both *Sam-el* and *Samelitz*, and Samuel *Stehn*, the most sage and praetor of the City of Uppsala assured me of the truth of his discovery concerning the Gothic *O*: when both EL and BEL, as well as BEL – Samen, meaning "the ruler of the skies" and not only Saturn was called in the Antiquity, as I have detailed above. It is wrongly spelled *Samlhog*, as it was written in Hesychianus' codex (p. m. 409, **Vid. quoque subject. not.,** n. 18 edit. Corn. Scherv. Paul. Histor arct. lib. I, c. XL, p. 132) which has been brought to me by illustrious professor Norman: more wrongly it has been spelled by Hesychius *Ζαλμολξις* (*Zalmolxis*); very incorrectly too, by others, *Salmoxes*.

§9. Beside that, it would not be necessary to be concealed who was and the nation to which belonged *Abar* and *Habar*. That problem has been also tackled with by Herodotus and Strabo, Diodorus, Porhyrius, Jamblichus and many others: the conclusion reached being always the same, namely he was a Hyperborean, priest of Apollo, his arrow making around the Earth. See Herodotus (lib. IV, c. XXXVI), Jambl. (c. XXVIII of **De vita Pythag.,** c. XXXV). Add here another chapter of the same book, in which it is said that the holy things have been carried to the Greeks by two virgins, from their native places. In the same manner, Cicero too recounts (lib. III, **De N. D.,** p. m. 71) that Apollo came to Delphi from the Hyperboreans. Even Bertius (**Tab. Geog.,** lib. II, **Descript. Hyperboreorum**), among the others, also from Mela, Pliny, Solinus, speak about the virgins who, from those places, came to Delos. And, how Pliny transcribed from Mela, same way Solinus, from him and many others did it in that way. Same way Apollo

and the Hyperborean country have been represented among the Lydians, the Athenians, the Lacedemonians, the Taythe Getae, the Argians. the Corinthians and many others – nobody overlooked such datum. Also, the oracles gathered by Chrysippus, who is mentioned by Cicero too (**De divinat.**, lib. I, p. m. 88).

§10. About the liberal arts, greatly valued among the Svions, I should not speak any further, once I can show how other have appeared from them. In the meanwhile, it should be seen with due care what has Greece brought in Latium — i.e. the same arts they have taken from the Sueons; as the Roman writers themselves confess and, more brilliantly, Horatio (**Epist.**, lib. II, Ep. I),

Once Greece subdued by the Roman victorious sword, the arts got into unmannerly Latium through the Greeks which that were taken hostage; thus the harsh Saturnian verse was put aside thanks to the Greek (Scandinavian) elegant breath, which imposed with the power of a law; and nevertheless remained until today as vestiges of that truth.

As we can notice, Horatio said *hodieque* ("even today"), since he lived in the very golden era of Rome. The most noble Borrichius points out other passages in Livius, Cicero, Vitruvius (**Anal. Ad. Cogit. De L. L. Cic. Orat. Pro. Cn. Palnc**; **Orat. Pro dom. sua ad Pontif.** ; Plin. Lib. XXX, c. I; Tacitus, **Germ.**, c. III) and so, through a perpetual glory, we come again and again back where we started.

§11. And so the letters, indeed the eloquence, and the entire civil order of the discipline, as well as the Temple of Athens got into, being even praised by Justinus (lib. II, c. 6), and Athens was called Minerva and after it the Greek capital was called, named Greece of Greece *(Ελλαδος Ελλας)*, about whose growing authority Cicero talks to his son, through examples, in the beginning of his work **De oficiis** (lib. I, in the beginning).

§12. As we learn from Herodotus, don't we, from several passages (lib. II, c. 54, 55, 56, 57 and 58) and, finally it is confirmed also by the Greek poetry, that living beings bringing sacred news to have been some birds, even just female doves? Could it be by chance that such assertions should take back to the history of the Deluge imagined so much debauched and perverted by the Posterity? These words clarissimus David Cytraeus expressed so: Excellent! Well, here we go! In that regard, I should give him credit, since the Egyptian, Greek

legends and our very ancient **Eddic** Writings have appeared without my assistance. As it results from the **Eddic** Writings, as edited by Ressenius before Snorri — but which they do not differ too much from, it is even mentioned the ravens "charged" with guarding Apollo —those virgins, called *Hyperborean* spring of course from the family of *Abaris* and *Maeijar oc Jotunheimum* (a region in which first of all NORI JOTUNY lived - **Myth.**, XXXIV, should we credit the **Eddic** writings), where something like birds or pigeons flew about. Hence Neptune's or Attin's and Apollo the Hyperborean's presence in Snorri's **Eddic Poems** and then, as they invested Odinus with his image and name, it is also tested the solemn use of birds flying to every corner of the world to accompany the missions. The Eddic Writings do not differ any much or so they were so published originally by Ressenius, since even a mention is made of the ravens entered to guard Apollo. Let's add here also Ovid (**Met.** II) and Fulgentius (**Myth.**, I, 12) and Albric. (**De Deor. Imag.** IV). Sure thing, those bringing the news of the Holies (Saints) and fatidic prophecies were called *Columbae* ("pigeons") which they called in the Thessalian idiom *πελειαδας* (a pigeon breed); from *πελος*, meaning "black" or "brown", which in fact is greyish, of which Aristotle bears witness in his **History of Animals** (lib. V, cap. 13), Bas. Fabrus (**Dodona**) and Varro (cit., **Scal. Ad Plautus. Poen.**, V, II, 152). All these sources match perfectly ours.

§13. Neptunus[15] was called by the ancients *Nestunr* or *Neptunt* from *nefe* or *hnefe*, called so since by a *hand* (waving with the hand) his power over the sea and land was designed; Cicero (lib. II, **De N. D.**, p. m. 39), however, is of the opinion that the etymon is *nando*, as well as *Portuni* from *Portu*, only the first letters being changed; others claim it would derive from the verb *νυπτω* ("to wash"); this only if we accept a ridiculous reasoning *νηπτος* (probably from *νηπιος*, "speechless, puerile", T.'s N.); it is said to have laid at the origin of the name, since a voice must have heard and found that Neptune's image had showed; that it was just a child, judging by its cry and how many know that such form and such appearance present in waters are used as a sight test? (we do not know what it is referring to; maybe belongs to Swedish ophthalmology history, T.'s N.)

§14. They say that Neptune is as beauty as *Thekur* (**Edd. In Attins-Kennings**, 120) and at the same time prompt-handed *πολυχεις* ("having multiple hands", "with a hard hand"), ready to signal, strong

and beauty like Hercules. as Virgil names him in **Aeneid** (VII, see 656), like Romulus, according to Cicero (lib. I, **De Divin.**, p. m. 102). In Plautus (**Bacchid.**, XI, II, 38) we find it with the meaning of "beauty" adj. *strong* (*fortes*). The ancients frequently used the adjective and adverb, respectively, *strong, powerful*, instead of *beautiful* (in fact, we can also recognise it in the current language of our young people, T.'s N.). The Greeks use *πολυχειρ* ("multiple handed", "with a strong hand"). And to better imitate the Greeks, the Romans took the syntagma *αγαθος καλος* ("useful as a beauty") which they rendered by *bonus fortem*, meaning the same thing, as *malus* from *κακος* means "ugly" (see Palut. **Mil. Glor.** IV, III, 13) and Iul. Caes. Scal., lib. I, **De Causs. Ling. lat.**, c. XXII); *optimus* ("the best") is used with the meaning of *fortissimus* ("the strongest"), as well as the Greek *αριστος*, "the best", with the meaning of "the strongest" (Curt., lib. X. c. V, according to Sallust. Jug., XCII, 10, Bernec. Ad Just., lib. XII, c. XV, 9; Horat. I, Od. XV, Sallust. I, III, 31 and Just. VIII, c. II, 4).

§15. I would come back to those virgins that could also be named birds, whose dropped sleeves tunics looked like wings; they looked then like sentinels with those uncertain and loose falling sides; with such images the manuscripts of the oldest laws were decorated, as we clear can distinguish. That is also the effect that Plautus gives in **Foen.** (d. V, II, X. 5), "What then, is that a bird, the one that just came dressed in a tunic?"

§16.,Just for that and not without any reason, you would notice something special on the mark of the holies – undoubtedly, two virgins wearing garlands, just in the same manner we can see on the stone monuments of Zeus girded with crowns. See in Olaus Magnus (**Hist. de Gent. Septen.**, lib. II, c. XXIII). Although handling it less methodical, since those marks of the Sveonian Kingdom have not been three crowns - a fashion explained to have been obsolete and long ago abandoned, for the reasons of a very explicit law. About such things, it is better to be consulted, among others, also clarissimus Schefferus (lib. **Sing. De Antiq. Regn. Sucon. Insign.**), in which you may find clarified the Imperial image (mark) among the Goths in the outside of the homeland boundaries. "They were required to wear a shield divided into four, as follows: in the upper right side – four black swords on a golden background; in the upper left side – three golden crowns on a purple background; in the down right side – an olive-coloured lion, holding an

Amazonian axe in his hand, on a white background; to its left it was represented a lion on a golden background." See also Joh. Rub.'s opinion (**Just. et Jur. Regn. Nav.**, p. VI. q VII. Burg. c. XLIX) and that of Alph. De Villa Diego (**Chron. Goth. Regn.**, p. m. XLVII and XVII) asserting that the Lion, because being on the waves, it has been absolutely necessary to be provided with a shield; that is seen by Mariana (**Hispan. Annal. Lag.**, lib. X. **De Mig. Gent. Cod. Vestust. Legum patriarum**) as follows: the image of the lion raised over three rivers, recognised as such also in Lazius, it is not to be found again in any of the old paternal law codices.

§17. Already much praised Alphonsus (**Chron.**, p. m. XV) saw very accurately the odd sacred number of the tripod of the Goths, considering Pythagoras, Zamolxis and Diceneus.

§18. It is very accurately shown the mark of those two twined lions; beside the monuments of our people, it is also confirmed by the testimonies of other writers. No doubt, that is the case of *Terra*, the great goddess, generator of gods, whose quite ancient cult and origin starts right there – she is depicted towed by two lions See what Macrobius says (**Sat.**, d. l. I, XXI) when interpreting Isaacus Pontanus (Gioviano Pontano, 1426-1503, an Italian statesman, poet and historian, one of the greatest Italian writers of the 15th century, T.'s N.), how much differs in that very important matter from Lucan, Claudian and Lucretius. It comes hard upon me to abstain from quoting a few verse of Lucretius (lib. II, **De R. N.**) dealing with the mother of Gods:

"That one the ancient erudite Greek poets have sung

Depicting her as a sublime goddess, travelling through the air

In her chariot, having two lions yoked to it."

Here is how Virgil (**Aeneid.**, lib. III) in his gently flowing verse, sang her,

"Cybele, the mother is from here; hence the corybantic song,

This Ideic forest and the oblation secret ever

Mute and the lions harnessed to the chariot of the great goddess!"

And again in the book X,

"The Aeneical boat

Tutor ahead soared adorned with the Trojan lions,

Ida above, forever dear to Trojan fugitives."

(from the Romanian translation by G. Cosbuc)

The same thing says Ovid in Book X, of the **Metamorphoses**, "With light teeth the lions bite Cybele's reign". Comp. with Cicero, lib. VII, **In Verr. Orat. X.** p. m. 274; Cic. lib. II, **De Lag.**, p. m. 174; Ovid., lib. II, **Fast.** The words *Cybele* and *Idaea* in those verses appear in the inscriptions on the stone, *Idagud* – being the same as *Terra* and *Vesta* – *Εσια* among the Greeks, as well as *Ευσια* and *Ουσια*, should we credit the ancient authors, according to Plato (**Crat.**, p. m. 316); in Virgil (lib. I, **Georg.**) it appears *Vesta mater*, in Virgil also *Terra mater*; in Lucretius and Tacitus (**De R. N.**, lib. V; Tacitus, **De mor. Germ.**, c. XL); it is also even called *prima Deorum tellus* ("the first Earth of the gods") and *Frigia mater* ("Mother Phrygia"), in Virgil (**Aeneid.** lib. VII):

"Call the genius of this land, and Tellus, the first of

The great gods and nymphs …

He calls them: Jupiter Iaeus and the Phrygian Mother."

(from the Romanian translation by George Cosbuc)

Homer (**Il.**, XIV) calls her *mother Tethys* (*Μητερα Τηδιν*), and Ovid (**Met.** I) names her *Magna parens*; yet Lactantius (Placid. Narrat. (Fab. I, (Fab. V); Suet. **Jul. Caes.**, c. VII), call it *Parens Terra* ("father land"); with some other authors it appears in the form of *omnium parens* ("parent, father of all") or *Mother of all mortals* (Livius, lib. I, c. LVI), and in Lucretius (**De R. N.**, lib. II), *omniparens* ("parent of everything").

And that goddess among the Latins is *Ceres, from which the fruits are born, like Geres; by changing the first letter it has been obtained δημητηρ* and *γημητηρ* as well, as it is the case among the Greeks, since from them she was called so, from the word *γη*, "earth" and *μητηρ*, "mother". Or by a syncopation, like *Δημομητηρ* from *δημος*, "people", just to be a *mother* or *nurse of peoples Δημομητηρ δεα*, "goddess Ceres" (see also Cic. **De Nat. Deor.**, lib. II, p. 39 and lib. III 72; Eurip. In **Bacch.** ; Plat., **Cratyl.**, p. m. 317). As Diodorus

substantiates (lib. III, p. m. 133), the *nursing mother* was also called *Frigga. Frygia. Freya. Disa. Tita* and Atlas' *Τιταια*. she was deemed to be the oldest and most religious from all gods. Hence Cicero (lib. IV, **In Verr.**), "Ceres is the oldest and most religious, the principle of every sacred thing occurring with every people". And, to so learn from very clear evidence, I did not write *cerimonias*, but *ceremonias*, since that is more accurate, since the beginnings of the ceremonies came out from the abundant Ceres. Hence the interpretation: The ceremony *Δημητρια απο της Δημητρος* (Ceremony = Demetria from Demeter). There are still some who believe it comes from the city *Caere* and *Caeretanis*. See also Festus (a Latin writer of the 2nd/3rd century, author of a summary of Flaccus Verrius' dissertation **De significatione verborum** – On the significance of words, T.'s N.), as well as Valerius Maximus (lib. I, **Exempl. Mem.**, c. I, n. 10). As confessed by, among others, Cl. Thysius and Josephus Scaliger too, it is asserted by the ancients it having been called *Cerus sanctus*; from it, Janus was called *Cerus manus*, it meaning "good creator", since the ancients said *manus* for "good", as it appears in *carmen saliare* and from there comes the word *ceremonie*, without even the ancients' approval, Borrichius thinks (**Cogit. Descript. Voss. De vit. Serm. Voc.** ***Ceremonia***). And again Cicero (lib. VII, **In Verr. Orat. X.** to the end), "I honour you too, Ceres, mistress of the sacred things, which are, due to people's faith and religions practiced, maintained further, and also by great secret ceremonies; since from them the life beginnings come, and also the food and the laws' kindness and amiability examples and the manners given the people and cities and, it is said that decrees have been voted, by which it was forbidden the practice of nocturnal cult to others, even the Numids" (an African people, T.'s N.). See also Titus Livius (lib. XXIII, c. XXV), Suetonius, (**Calig.**, c. LIV, **Galb.**, c. IV), and Tacitus (**Histories**, c. II, c. 68)

§19. The word *Disa*, which among the Scythians and the Getae is *Tabeti / Ταβιτι*, means "enjoying of", "satiated with food", "satiety of food", asserts Herodotus (c. IV, c. LIX), and the Scythian land and also among the Greeks is being called *Απια, Aesia* ("wealth") because it has riches and contains hidden in it wealth of every kind. *Ops* is "opulence" in Plautus (**Cistell.** II, I, 39) and *Herthus* in Tacitus (**De Mor. Germ.**, c. XL). Hence also Cicero (lib. III, **De Nat. Deor.**, p. 70), "Earth itself is a goddess and so it is conceived: and what is then the ancestor *Tellus* ("earth")", because everything that is fertile belongs to women and is born from them — a baby, once born, eats and grows. Same happens to

all other living beings, it feeds them with every dainty, they maintain and enjoy life and the earth again receives the dead and hides them in its bosom." See also in Cicero (**De Nat. Deor.**, lib. II, p. m. 42 and lib. III, p. 70) and Suetonius (**Vit. Tib. Ner. Caes.**, c. LXXV) and Lucretius (**De R. N.**, lib. I), speaking about the bosom of Mother Earth, "... When father Ether threw all these to the bosom of Mother Earth" (speaking about seeds, T.'s N.). In Hesychius, we find for the concept of *Mother Earth* also *Nutrix* ("nourisher") *Diana* and *mater* and *Rhea* and Demeter and Artemis, yet not a *perfect* Artemis, as less accurately the interprets depicted her, but an Artemis in Sophocles' style (**Mag. Nepot. Themist.**, III, 4, Sophocl. **Oedip. Tyr et alibi saepis Herod.**, d. c.). That way we find her also in Herodotus, a *Scythian background* Artemis, whom the father of history also calls *Αρτιμπασα* and to whom in Gothic it corresponds *Artimpasa* - *Terra Dea* ("Goddess Earth") from whom the Greek *Αρτεμις* - Artemida originates (Extremely meritorious, and we should acknowledge it, the manner in which Lundius, by splitting hairs, makes clear inclusively etymology matters, in order to accurately clarify an ancestors' fact of culture, T.'s N.). Hence the title of honour of a law *artirbolcker* (**Artibolcker legum W. Goth. Plat. in Orat.**, p. m. 318). There is nothing to hinder us in thinking that such name springs from another source – Plato took it from Socrates – since it is however different as compared to the other vocable referring to the gods. And it is not surprising, while it being a fact confessed even by the multiple names from the Greeks that they have received it from us. Also the other Scythian names of the gods, as listed beginning with Herodotus, have therefore a Gothic form (i.e. Getic), as I pointed out in the right passage. Since the one being *Diana* among the Greeks, the same would be invoked as *Lucifera*. The same will be, among the Romans, *Juno lucina*, who is one and the same as *Diana omnivaga* ("Diana who wanders everywhere"); that she is regarded as a goddess who takes seven strolls (the number seven among the Greeks meant "a lot", as a mater of fact "something unquantifiable", frequently also occurring mythologisantly, T.'s N.) (Plaut. **Aulul.** IV, VII, XI; **Turn. ad all.** loc.). Since, like from *Medicus* ("physician"), *Medici*, *Medicinus*, *Medicina*, it is also implied the adjective *cured*, and also the substantive *art* (the medicine was regarded as an art), same way from fish *pisci, Piscinus, Piscina* and inclusively *aqua* ("water"); from *Rex* "the King, *Regi, Reginus, Regina*" and implying also the feminine *daughter, wife*; same way from *Lux*, *Luci, Lucius, Lucinus* and *Juno Lucina* (in both cases, Lundius points out

their word family, T.'s N.), as Scioppius remarks (**Parad. Lit. Ep.** V; Jul. Caes. **Scal.**, lib. IV, c. XCI; Virg., lib. VI. **Aeneid.** and Lib. X. Cic. d. lib. II, p. 39) which, thereafter, for economy of language, has been called *Moon*. Virgil, (**Aeneid.**, lib. X) calls Diana *Trivia*, and *Hecate, Proserpina* and *Juno inferna* as well. You may see then, how many other names of goddesses have added to the Moon! See also Macrobius (l. c.) and see also Herodotus (c. XI, c. CLVI, **Gal. in not.**). There is also the notes made to Aeschylus by illustrious Gallus, who names, otherwise very properly, the same goddess, now *Diana* and then *Moon*, and then *Proserpina*. Look also in Cicero (d. lib. II, **De N. D.**, p. m. 36 and 39), who under mystic circumstances of the Holies names *Diana*, *Lun*. (**Nat. Com. Myth.**, lib. III, c. XVII and c. XVIII), because from the same several living beings they remain and flow, from which the beings nourish and grow and come back where they were born, that is on earth. That is why in Sophocles (**Oedip. Tyre.**) the Earth is called a *tutelary god* by the choir, and by Virgil (lib. I, **Aeneid.**) *the queen of gods*. Like Jupiter is being called by Plautus (**Capt.** III, IV, 89) *King of the gods and humans*. The Moon of the Pleiads, Diodorus Siculus asserts (lib. III, p. m. 133); among the Greeks *Μηνη, Μανα* in Dorian and in Gothic *Mana* (hence *manadager*, a word occurring very often in our national law). Why then should it not have been called also *μενδιω* or *μενδιν*, since Hesychius (p. 261, **Palmer. ad h.**, p. n. 11) calls her *Βενδιω* or, as Palmerius reads it, *Βενδιν* or *Βενδειαν*. In Cicero (**De N. D.**, lib. II, p. 39) there is a nickname to be applied to Diana at her birth; in order for her offspring to mature, they need about seven or even nine months; and because within such time period they eat together (*mensa*), they were called *months* (*menses*). In the Eddic writings, Diana is also named *Vanadis* and *Vanagod* and she is celebrated as a *Scythian goddess*, a *North Goddess*; that way she appears in Lucan (**De B. C.**, c. I and c. III) too; all the same Diana is depicted in Virgil's (**Aeneid.**, book XI, too):

"Come, as Diana's bow would terminate your living too!

The Thracian girl spoke and from the golden quiver she quick

Pulls out the arrow and hurried, moaning, she stretches the bow;

Pulls it hardly and for a long time and there she fully bends

The bow from its ends and the girl's hands now join

The left on the iron and pressing the breast, the right on the

string. "

(from the Romanian translation by George Cosbuc)

Hesiod, in his **Theogonia** names her *Diana, who enjoys seeing the arrows* (*Αρτεμις Ιοχεαιρα*).

As I said, Diana was first celebrated by the Scythians and thereafter by her cult, from the northern and Scythian region, it has spread out over the whole surface of the earth. In **The Acts of the Apostles** (c. XIX, v. 27), it is mentioned *Diana of Ephesus,* whose cult has spread from Asia over the whole world ("*Then hela Asia, och hela Werlden dyrkar*"); all her priests were eunuchs and her lady guards accompanying her were all of them virgins. They were called with an exhaustive term *Megabyzi*, it being assimilated by the Greeks too, in the form of *Μεγαβυσος*, but that word has a Gothic background, a thing that is ignored by the interpreters. Its meaning is as follows: "a woman made from a man that once had been a man, but lacking the testicles he was called by our ancestors *Gallar*, because they could not conceive children; it comes from *galla* or *gâlla*, meaning "to emasculate", "to cut off the testicles", a sense kept by that word to date and still in use with us. In Suetonius (**Vit. Sug.,** c. LXVIII) we may find the syntagma *Galli matris Deum Tympanizantes* ("the drummers glorify the god of Mother Galla"). As in Juvenal too (**Sat. XX**, p. 20, see 16 and **Sat. VI.** p. 65, v. 24), "The chariot of the gods and Mother comes in and a half man fellow, having a repulsive appearance, gets on, a fellow that had not genitals, for his testicles have been cut off, a kind of a Lampris (a famous musician) comes in with a merry band and drummers; a flute player dressed like a plebeian, with a Phrygian haircut". *Antistes* ("the conductor") was named a giant, for also the other priests – the lower ones – who played the drummers, were half man. That is why also Plautus (**Poen.** V, 38) and Lucretius (**De R. N.,** lib. II, p. m. 75) extol him accordingly.

"And for that reason, by right, he is named also the Great Mother,

Mother of everything alive, deities, animals and men.

The old learned Helladic poets tell us about her

That she came from the Phrygian mountains, from serene dwellings,

Sitting in her chariot and driving a couple of harnessed lions.

Thus, she shows us in space the big earth hanging

Without the possibility to find any support on another earth.

Mother of Ida she`s called by several stocks of peoples,

. According to ancient customs, and give her as a companion a band of

Phrygians, since, it is told, their land was the first that,

Yielding fruits, the cornfield gold appeared in the fields.

Her priests are eunuchs, revealing us that beings that

Whenever have mocked at Mother's power

Or without being grateful to their parents, they've lost

The right to bring into the world offspring to so extend their kind.

They slap stretched drummings and play the cembalos,

The fifes threaten you with their much hoarse sound

And the Phrygian flute rhythms inflame your soul:

They also carry spears, as a sign of their ardent fury

To so terrify, to fill with great goddess' fear

The mob forgetting the good and faithless in their hearts."

Same way Catul, too (**De Berecynth. et Aty** LXIV, p. m. 36):

"With grey hands your mother, Cybele, began

To play the timbale and sax-tuba in her house in Phrygia

And the flute, which the Phrygian made of bent reed..."

Here is what is worth mentioning here: *Terra* was called with us at first *Frigga* or *Frygia*, *Jo* and *Gio*, even *Goia*, as submitted in the foregoing, and the Moon named *Goimanat* has been devoted to it on the title of the same sacrifice *blot til arbotar* ("to a good crop", "to regain the crop"). Since through an oblation made according to the ritual the noumenon too should have been reconciled (i.e. the god's consent

should have been obtained) and the much-wished peace was there. That is why a particular term was sought: in Macrobius (lib. III, c. V) and Tacitus (**De mor Germ.**, c. IX) it was called very accurate *litare*, "to find favourable viscera / to make sacrifices that are well received". Therefore, *to sacrifice* means to *offer* something holy, *Blotha Afgudhom blotha = diis hostiis litare* ("to bring sacrifices the hostile gods / to reconcile the gods"), as it appears from Plautus (**Poen.** II, IV):

"I am unhappy today since I sacrificed six lambs to my very furious gods and I nevertheless could not reconcile Venus, to so draw her on my side. For I cannot bring her offerings (*litare*), to have her face turned towards me, I left that place in anger".

This *litare / lutare* comes from *luo* meaning "I cleanse", since the syntagma *απο των λιτων* = "from / through prayers", claims Turnebus (Ad. (H. l.) cannot justify the verb *litare*, which surely has a care Getic background. Because *Lita / Litha / Leda* means "to adjust", "to unite", "to conciliate", "to reconcile", "to make good". That is why Servius is right (**Comments** to book IV of the **Aeneid**), when he says, when we say *litamus* ("we bring oblations to the gods"), we say *placamus* ("making good the gods"); and Suetonius in **Vit. Jul. Caesaris** (c. LXXXI, id. Neron. Claud. Caes., CLVI), the same in M. Salv. Othon (c. VIII), and in Virgil the phrase *sacrisque litatis* means "by reconciliation and oblations / through reconciliation sacrifices". Also in Titus Livius (lib. IX, c. XIV) *litatum* is "to be able to draw the gods on our side". The victim had to be sacrificed, usually in February *i Upphasi Manadar thess er Februarius heiter / at Goi*, as results from the legend of Olof (**Olofs Sagu**, c. LXIX) (Surely he is a *Valachian*, a name of several Swedish, Norwegian, Danish, etc. kings – all of them of Wallachian origin – called OLAF / OLAV / OLOF / OLUF, so much the more as the origin of that word is Getic, T.'s N.). The best time to sacrifice was deemed to be at the beginning of the month: "*Nar Trättandagz Ny i fulla fahr / A Disa Ting i Upsalom star*" (See also **Hervar. Saug.**, c. XIX, Olufs Saug, c. LXIX, Tacitus, **De Mor. Germ.**, c. XI and Herod., lib. II, c. XLVII).

Among the Egyptians and other peoples they took place in full Moon, such time being regarded as the *Moon's sacred time*. And if the earth rotations – *Disanos* – have already been demonstrated, as I heard, by illustrious Rubeckius, with a single manoeuvre every year would have inserted minuscule particles, with the assistance of which it would

come to have the centuries back-counted: it is self-understood which far era would be sent back the beginnings of the general jurisdiction of the Sueons and Goths to! Inside the law manuscript codex. as perfected by the one that was once assessor of the Royal Supreme Court. my beloved father Carolus Lundius. it is attested that in the 18th century from the Creation of the World the basis of the general council of Sueonia have been laid down.

§20. Therefore, it is very clear that Venus is the same as Freya and the mother of the gods. The word *Venus* comes from the Gothic *van*, *ven*, meaning "beauty", hence the wishes *Vinnula*. *Venustula*, in Plautus Asin. I, II, LXX), "gently, lightly touching", corresponds to the Gothic, and German, respectively *Vinnlig* / *vennlig* / *lustig*: Isidor infers "to stroke, yet without knowing about her" (**Orig.**, lib. II), Cicero (**De N. D.**, c. II, p. m. 40) reckons that *Venus* draws her name from *coming*. "to come", therefore she was also named *Veniendo* ("coming"), because that *goddess comes under any circumstances* and hence the noun *Venustas*, "the physical beauty of a woman, her charm". Scioppius (**Susp. lect.**, lib. IV, **Ep. XXI**) is sure it comes from the verb *to come*; Apuleius (**Met.**, XI) names her Diana, Juno, Venera and Bellona; Plutarch (**Vit. Crass.**) calls her *mother of the Gods*. Socrates, according to Plato (**Crit.**, p. m. 318), recounts it would had the root *αφρου*. the word *αφροδιτιου* meaning "foam", relating to her birth (from the sea foam). according to Cicero (**De N. D.**, lib. III, p. m. 71); Cl. Ursinus ad Fulg. (**Myth.** I, II. tit. Venus) links it to the sexual act connected to the etymon *αφρος* meaning "foam" in Greek; Macrobius (lib. III, c. VIII) speaks about a representation of Venus coming to the Cypriots; in a man's body, dressed like a woman, with a sceptre and of a man's height. In a same manner our forefathers have represented *Freya* dressed and having testicles; Adamus Bremensis (**De sit. Dan. et reliq. Sept. Reg.**, c. CCXXXIII) imagines the genitals huge like those of Priap, a god of sensual pleasures, debaucheries = *Fricconis* (that word does not occur in Quicherat, yet not being the first Latin word that I did not find in that big Latin French dictionary, I guess the Swedish had available more ample dictionaries at that time; I inferred it is about the masculine gender, T.'s N.). Priap of *Pathica* wants to say "the little girl's" (*puellae*), since *pathicus* ("passionate") is the one that suffers because of Venus, in love matters. See also Scioppius (**Ad h. l. Priap Carm.** XLVI and **Carm.** LXXXVIII) in which by the phrase *fosa incvinala* it is understood "women"; also, "woman's field", and also "plough / furrow", activities

making us men (I think that agrarian metaphor to which they have resorted hints at a sexual act, T.'s N.). Therefore *Fricco* too, in the **Eddic** writings, *Frey* and *Bropr Freyo, oc Vanagop*, "Freya's brother and god of the Scythians" (**Edd. Myth.** XXII; **Bannr partur ed. tit. Freya Kenningar**), *Af hennar (Freyo) nafni er pat tignar nafn / at rikr konar ero kallaphar frur* ("From the name of the same Freya the women more honest are called – Frur"). Festus notes that in Rome Venera was called *the frugal*, *a* goddess to whom it has been dedicated the temple called *Frucinal* or *Fruginal*. Even the Gothic word *afrô* corresponds in Greek *Αφρος*. And in the very ancient Gothic laws we find *Huusprea / Huusfrea*, and in inscriptions *Huusfru*, meaning *mater familias* ("chief of the household / house"); that word is also to be found in uncountable other places, both among the ancient Romans and others; in Plautus (**Amphit.**, II, II, 201), Juno is who keeps the household, i.e. she is *mater familias*: "I swear by the Kingdom of the Supreme King and Juno, the lady of the house." I even claim strongly that the man's wife was names Juno out of respect. Again Plautus, "Ah, my Juno, it does not behave you to be so depressed to your man, (Jupiter) Juno would be named *Sif* in **Trojamanna** legend (**Trojamanna Saugu**, p. m. XI); See also Augustinus (**De civit. Dei**, c. XXIII). It is spelt *Fricco* alike, as well as *Tellumo*, from the masculine force, and *Tellus* from the feminine force (*Tellumo* is the same as *Tellurus*, a divinity presiding the soil fertility; *Tellurus*, a god of the earth, T.'s N.). The same thing is said about Isis of the Egyptians, who they mistake her for the Moon, claims Plutarch (**De Isid. et Osirid.**). But, according to Diodorus (**Bibl. Hist.** IV, p. m. 232), the Egyptians reckon Ceres to be the same as Isis (*«Αιγυπτοι μεν λεγουσι την τε Δημητραν και την Ισιν την αυτην ειναι»*). Not to forget Horus of the Egyptians, usually represented as a teen-ager with a disk at his feet, a sceptre in his right hand, and on his left hand leaning his chin. That is the mother of gods - *Ασταπετη* (Astarete) – among the Phoenicians, the Sidonians, the Syrians, the Tyrians, the *ardent*, Cicero calls her (**De N. D.**, lib. III, p. m. 71), *Urania* among the Africans, *Mylitta* among the Syrians, *Mithra* or *Mother*, i.e. a birth giver and mother among the Persians, as resulting from the writings of others and proved by Thysisus too (**Ad. Val. Max.**, c. I, n. I to the end). Darius, through Curtius' mouth (lib. IV, c. XIII), invokes *Mithra*, the holy Sun and the eternal fire. Strabo (lib. XV), "Justinus (lib. I, c. X) and Curtius (d. l. c. XIV) speak about the Sun as a Persian god. Should I say more? The Sun expresses by its heat, the Moon by its humour, as already demonstrated by the lay

Theology. From these unions of things, based on rituals, comes into being a generation. This is why Diodorus Siculus (Bibl. Hist. I) asserts that two eternal gods exist, which appeared before any other gods, the Sun and the Moon; thanks to them the first people were born in Egypt, therefore they are worshipped with adorned faces after the Nile overflowings, since from the heat of the Sun climbing in a sure movement and having a proper humour, there are often seen appearing, without a seed, in the ploughed field, certain perfect animals, and another less perfect. Him they called Osiris, and her Isis, indeed out of some reason of names they have been called so: See also Diodorus d. l. p. m. 4, 5, 6, 7 and Lucretius, R. N. II, to the end of c. II, where he complains about the weakness of the age in general and of the earth in particular, through the following words:

"Even from now on, the weaknesses of the age you may see, and the exhausted earth

Hardly gives birth to tiny animals, while it is it,

Which made every kind, which grew huge beasts."

And next to it:

"Thereafter alone, by his will, firstly for all mortals

He cornfields in gold transformed and fruitful vineyards made."

(from the Romanian translation by O. Murarasu, Minerva Publishing House, 1981)

He even adds that from insensitive things animals were born, since from the black manure the worms came out. Even clearer and more ample than hitherto he speaks in book V (p. m. 206):

"Like earth, fire, too is as well doomed

There is no doubt that water and air would die,

Yet these, as I've said, appear and develop throughout.

Look first at the ash crumbs, dry and burnt

Ceaselessly by Sun, being trampled,

Make dust spread around, thick like mist,

Floating clouds, scattered in the air by strong winds,

A part of the furrows melts then in rain running,
Shores alike are rubbed off, hollowed out by the river wave.
Yet as much as it makes a thing grow, the earth
Gets its compensation, as assuredly it may be seen."

And a little further below:

"... should one not believe in the weight of years?
Behold, the rocks pulled out and rolled down from the hill,
Without being able to resist the weather strains
Decided in length! Since they wouldn't fall suddenly
Pulled off, should they be supported by an endless time
Every blow of the age, released from any tearing.
Behold, the ether is embracing
All around the earth: from it everything has been conceived,
As some people say, and in it getting back those broken
Made of a body that, no doubt, comes into being and dies."

See also the following below. Then, looking into the reasons for which the images of gods have spread everywhere, with every people and city filléd up with their altars, one should then conclude that humanity is unhappy. In any event, no other god has ever been so much celebrated, and by every people at the same time, as there were the Sun and the Moon, and not only in Homer and Hesiod, but also in the Eddic writings, we have it confirmed by the *hieroglyphs* themselves. You may add here also the annotations of different writers to Justinus (lib. XXXVI, c. (I, and let us add the months consistent with the Sun and the Moon. Each god reigns over something — according to its nature. Ceres, over the fields, Neptune, the seas; depending on what current work they involve themselves, it should be named the *harrow* god, for working with a harrow, the god that fertilizes the soil a. s. o. All the gods are always pure, upright, incorruptible and them you should invoke when you are in trouble, according to Plautus (**Rud.**, I, IV, XXXVII), "Now, whatever it is that god, let us honour it like a god / because it relieved us, the miserable people, from trouble / us, the poor, it reached its hand to

help us". The gods will never be divided into superior, inferior, and medium (mediators), but instead in great, small and patelar (< *patella*, a tray on which offerings have been brought such god), i.e. the Lars and the Penates that are named by us *Alfa blot*: in Plautus (Cistellaria, II. 1. XXXVI and d. f. a. and s. verse XLVI) we would find again both formulas, both *medioxum* and *patellar*, both of them meaning approximately the same thing "intermediary".

The great gods are twelve in number, which Cicero names the gods of the most peoples, and are included by Ennius in the following distich:

Juno, Vesta, Minerva, Ceres, Diana, Venus, Mars,

Mercurius, Jovii, Neptunus, Vulcanus, Apollo.

The gods should be invoked with pure soul, clean hands and covered headed. Undoubtedly, when you pray to gods you should cover your head, have your body right directed, the eyes cast down, even bent, the head right tilted, the lips closed…

§21. As for goddess Vesta, we have available Diodorus Siculus (Bibl. Hist., p. sc. 59) impartially recounting, *«Προσποιηθτωαι η αυτωθτωαι τον Ερμιω δεδοκεναι τουτους, ως μεγαλων αγαθων αντιους εσομενους, καθαπερ παρ ελλεσι ποιησαι φασιν ον μην τη κρητη Μινωα, παρα τοις λακεδαιμονιοις λυκουργον τον μεν παρα Διος, τον δε παρ Απολλονος φησαντα του τους ειληφεναι και παρ' ετεροις δε πλειοσιν εθνεσιπαραδεδονται τουτο τογενος της επινοιας υπαρξαι και πολων αγαθον διον αντιον γενεσδαι τοις πεισθεισι. Παρα μεν γαρ τοις αριμασπεις Ζαδραυσην σοροθσι τον αγαθον δαιμονα προσποιησσασθαι τους νομους αυτω διδοναι, παρα δη τοις ονομαζομενοις Γεταις Ζαμολξιν ωσαυτος τον κοινον Εσιαν παρα η τοις ιουδαιοις Μωσιω τω Ιαω επικαλουμενον θεον ειτε θαυμασην και θειαν ολως εννοιαν κρινωνται τον μελλουσαν ωφελησειν ανθρωπον πληδος ειτε και προς τον υπεροχλον και δυναμιν τον ευρειν λεγουμενων τους νομους απισλεσψαντα τον οχλον, μαλλον υπακουσειος διαλαβοντας.»* "The laws are delivered to us by Mercury (it is about Mnevus, the lawgiver of the Egyptians) through whom every great dainties of life have spread, since they have been then copied by the Greeks, in Crete, even in Minos, among the Spartans, Lycurgus drew them up; some of them they ascribed now to Jupiter, now to Apollo. Such kind of transcription allowed with most of them, even with other peoples, it is said to have been the cause of many good things,

through convictions. Since among the Arimasps Zathraustes was the good genius. Among the Getae it was Zamolxis together with Vesta; among the Jews it was Moses, a god that is named IAO, and who claimed to have been the author of the laws of his people. Moses too is represented like a hermaphrodite (*ουν ιευω*) god. The name of such god, however, reads differently, depending on writer; since it occurs not only under the formula of *Ιαω* and *Ιευω*, yet also *Ιαου*, even *Ιαβε* and *Ιαβαι*. There are even some who think it should be written JAHVO; others plead nonetheless the form *Jihveh*; moreover, some advocate the spelling *Jeheve* and *Jehve*, and another asserts that more accurate would be if spelt *Jeve*. Also, among all others there are some to advocate the form *Jehovah* (See also **Drus. Tetr.** c. XI; **Bejer. addit ad Seld. de Düs Syr.**, p. 268; **Full Missell** IV, XIV, p. 512; **Oliv. Meth. Hebr.**, c. VIII, p. 37). As for the pronunciation of that word, it appears that in vain also the great man of letters Sixtinus endeavoured to find a solution (**Ab. Am.** in **Ant. Bibl.**). And so, of the row of so much ancient and every erudite writers and, although having different opinions, they should not be condemned and lower their prestige for that), an opinion detached, of the noble man Isaac Vossius (**De Sib. Orac.**, c. XIV, p. 133 and the following), who thinks that three Hebrew letters, in fact the vowels **A, E** and **O** have wrongly been regarded as consonants by the rabbis. Let's add here also Marsilius Ficinus (**Arg. in Min. Plat.** to the end, whose words have been first revealed by Diodorus, "Every famous lawmakers claim they owe the God the invention, it being rendered by different name. Zoroaster among the Bactrians and Persians, giving law through Horomasis; the Trismegistic among the Egyptians, through Mercury; Moses among the Jews, more correctly said through Father God of the whole nature. Minos among the Cretans, through Jove; Charonda among the Carthaginians through Saturn; Lycurg among the Spartans through Apollo; Draco and Solon among the Athenians, through Minerva; Pompilius among the Romans, through Egeria; Mahomet among the Arabs through Archangel Gabriel; Zamolxis among the Scythians, through Vesta; our Plato among the Magnesians and Sicilians through Jupiter and Apollo." It should be added here Diodorus too, relating to what is said before, regarding the underground dwelling that Samolse entered to lay laws; Lucanus (**De Bell. Civil.**, lib. V, p. m. 123) asserts such idea. Both the literary monuments and the inscriptions in our fatherland territory still prove that the beginnings of the laws attributed to Apollo and Jupiter, and his mother of *Ida* as well, and those of every

corner and region of the world, they took from Zamolxis, since they were first promulgated by him (**Er. Ups. Hist.**, lib. I, p. m. 2, 3 and the following): Everything in agreement with Apollo, Jupiter and the all-holy goddess - mother Ida – to whom relate the beginnings of the laws among the Goths / Getae and every other people. That is why even with those tribes where gods were esteemed, exists the tripod of forefather Apollo (i.e. his oracles). And, even though some lay rituals still remained, the Justice however guided itself after the manner it was divided by the holy committees and according to what the gods (oracles) did say, to that great goddess (the Goddess of Justice, Themis, a daughter of the Heaven and Earth) being brought holy gifts by each one in several days of rejoice reserved to religion: on such occasions there took place not only matters relating to the justice, yet also orgies, contests and games; then, even consultations based on oracles with regard to public and judicial affairs; And, finally concerning those commercial, the market transactions being suspended in the meanwhile (See also Joh. Magnus, **Hist.** lib. I, c. IX; Olaus Magnus, **Hist. Gent. Sept.** lib. III, c. III; Messen Sveopentap., c. IV, **Chron.**, lib. I, c. VI. p. m. 3 and 4). That is not what Plato recounts (**Dial.** I, **De legibus,** in the beginning) about the guests of the Athenians, since during the public feasts there were also war drills dedicated to gods Jupiter and Apollo, at the same time laws being laid down: the ancient legislators promulgate laws they have heard (through oracles) from Jupiter and Apollo. Why? Because in Cicero (lib. III, **De N. D.**, p. m. 71) we find a clear proof of that: the Arcadians called them *Nominoem* because Apollo had just such cognomen, since so it reads correctly, and not whatever *Nomion* or *Νομιος*. The name draws from *nà,* meaning "to come to the end of one's desires", "to fully comprehend", "to understand", therefore *nama / náma* and *nimma,* with exactly the same meaning. Therefore even *No* or *Noatuna,* "the residence of wisdom", the dwelling of the gods and, first of all, of *Niordus*. Or by the name of *Nontuna*, until today; there is a farm located nearby Uppsala. The words *Nominnur* and *Nominos* mean in Latin *sapientipotens* ("very wise"), as it occurs in Ennius. From the above mentioned word *Namen,* which is *Nomen* among the Romans we have a series of derivatives and verbal forms as: *nosco, novi, notum, novimen* and from there *nomen*, as from *moveo* ("I move"), *movi* ("I moved"), *motum* ("move"), *movimen* ("movement", "impuls") > *momen*, Scaliger proves it (**De caus.**, I, 1, lib. IV, c. 76). A name is just a face / an appearance through which something / somebody makes it / him / her

known: it is an intellectual instrument or one of a learned thing, and which must so separate from many other words, according to Plato (**Cratil. or on the right reason of the names**, p. m. 310, not far from the beginning of the same book, p. m. 332 and Scaliger d. l. **Plat. in Minoi**, p. m. 52): *Nosco* < *Noo*, since *Νοεω* among the Greeks means "I think", "I understand"; *Νοησις*, "wisdom", *Νοος* and *Νους* "mind", "spirit". And neither should it be passed in silence over the fact that when the ancients used the epithet of *Minous* they precisely referred to Jupiter. That such has been introduced during the ninth year (of existence of the Kingdom of Sveonia, T.'s N.), it was not so much for contradictorily conducting discussions between table companions, as for to regale. See also Plato, just quoted, and Plutarch as well (lib. **Maxime cum principibus viris philosopho esse disputandum**, not far from the beginning). This is why Homer names Jupiter Minos a god of business, since at feasts, between two drinks, they discussed state affairs. The antiquity abounds in examples of the kind. See also the renowned **Acts of Uppsala thing** under King Olaus, *Skaut Konung*, in which there are many facts worthy to be noticed: among the drinks they used to do business or even promulgate decrees. In addition, the sage Gulhiemus Stukius (lib. I **Antiq. Conviv.**, c. XXX; Tacitus, **De Mor. Germ.**, c. XXII) recounts that not only with our forefathers such custom remained until today, but also among the Greeks and Thracians and also the Egyptians and Persians and others, it was a custom to do conclude deals and promulgate decrees on such occasions, that is at feasts, even they were not numerous. See also Tacitus, **De moribus Germanorum** (c. XXII), from whom we learn that at such feasts they plotted many other things, since the atmosphere is propitious to deals of any kind. Even the universal judgement was celebrated, within which they questioned the need of any amendments of the laws. Also, should any misunderstandings arise from a law text relating to different affairs between different peoples, such law ceased to be in force any longer, just forthwith. As for Jupiter said the Minoan, just in the same year in which a schism occurred inside the old religion, the laws sent by Jupiter (through the oracles) were to be put to a vote, as Valerius Maximus elegantly tells us (l. I, c. 2, **Extr. n. 1**). In spite of the Empire of the Sueons having stretched across the whole earth (p. 144), in the 9th year a meeting took place between kings and peoples (*Alzheriar thing*), i.e. a general council of the whole Sueonia. At that meeting, Jupiter has been heard, at nine years from the foundation of the Sueonic Kingdom, as

submitted in the foregoing, when he was named the *Minoan*. Here is what Strabo recounts (**Geogr.**, lib. XVI. comp. **Olafs Sagu.** c. LXIX and CIX), "As there were already nine years since Jupiter (as Minos) has not been heard, that is they were at a nine, as Plato says (**Dial.** I, in the beginning) about the laws); Minos descended the Jupiter's cave and received from him teachings, which he handed over to the people". Plato speaks about law enactments, comparable to the position of the Athenians' guests in Homer. Let us add also the books on laws in which Plato names Jupiter *Minos*: here it is Adamus Bremensius too (**De Sit Dan et rel. Septreg.**, c. CCXXXXIV), «They used to, after nine years, hold a solemn meeting of all Sueonian regions to celebrate him. From such a solemn feast nobody was allowed to be absent. The kings and every people and everyone were to bring their gifts to Uppsala, and for those not attending such ceremonies the most cruel punishment was prepared, despite of their being already converted to Christianity. Therefore the biggest *χολιος*, "secular bitterness", since out of a superstition then very alive in Sueonia they prescribed him as follows: "nine days of feasts, an occasion on which sacrifices were celebrated, and one day a man was sacrificed together with the other animals, so that from nine they become 72 days, when animals were sacrificed"» (I am not aware of what it refers to, T.'s N.) Ericus Upsalensis recounts the same, „Beside these, it took place a general ceremony (consecration) that should be celebrated with great accuracy every nine years, which required the attendance of each representative of every Gothic province and they had to be loaded with gifts, which they were to offer; when sacrifices of men and animals were made, the blood of which the gods liked; their bodies were hung from the trees in a nearby glade, so supposing that by the death of those sacrificed divine and sacred things would come, the most of which would spread from one place to another". Similar things took place among the Greeks too, related to the cult of Diana, thereafter they having spread over other peoples, us having more available the source of Dionysius of Halicarnassus (**A. R.**, lib. IV, c. XXX). These practices yet, for different reasons, were not allowed by that Council of kings and peoples, in ancient laws, as Hesiod confesses it in his Theogonia (vers DCCC and the following). Our forefathers have said they rejected the idea that Jupiter would have given them the beginnings of the laws. Such opinion is supported by Jornandes too (d. l. c. see), "Since also Zeutas was the first great scholar that laid down laws, thereafter coming Samolse and Diceneus, which I have

talked about here above. " That way it should be interpreted also an incunabula where we come across, like in the quotation just given, the particles *prius* ("at first") and then *post* ("after that"), since due to a unskilled hand an erroneous lesson would spread among the large public; and how frighten us certain historical texts fallen into the hands of some unlearned copyists!

§22. An example of that kind is *Zentae* and *Zentas* (instead of *Zeutae* and *Zeutas*), cases which are mentioned in Johannes and Olaus Magnus brothers' books and also recorded by Cl. Ludenius (**Prog. Edit. Anno MDCLI**). In the books of those two great learned men it has also crept, among other mistakes, wholly regrettable, the misspelling of the proper name of the first great legislator *Zeutas,* wrongly *Zentas*, which disappointed Ludenius, in question being the negligence of the copyists; in Accusative it shall be *Zeutam* and not *Zentam*, as wrongly copied. Then *Deus, Dius* or *Dis* (therefore the Greek Δις, should be written in Getic Δ = *Th*[16], which in Latin reads *Dh* or, more accurately, *Ths*, as Buresus proves it, (**Runog. parv. Edit. post.**, p. I) and not, at all improperly, transformed by the Greeks in *Z* and θ, letters which, thus, are permutable, as among the oriental peoples there are the Hebrew alphabet letters ע and צ (**Oliv. Meth. Heb.**, c. I and VIII); whereas the group *Thet* is rendered by an aspirated *Th*, yet not the same as with the Greek Θ, the equivalent of which is thought to be in any case, since *Tsade* has the value of *ts*. Therefore also *theus, thius* of the Goths, which among the Greeks, more convenient for them, is *ζευς*. Indeed, among the Dorians or Spartans, even with others, as proved by illustrious Montanus (**Ad Jul. Caes. De Bell. Gall.**, lib. VI. p. m. 232), we have the letter Σ (sigma), so instead of *Θεος* we shall have *Σεος*. That is also the case with the vocable *Θευθ,* which being pronounced *Ζοθις* and *Διος*, becomes *Deus* among the Latins and other peoples. But in fact, as we shall further show, the origin of every word is derived from *theus, thius* and *this* of the Goths / Getae. Thus, from *Ζευς*, according to Jornandes and other sources, we get *Zeutas*. That truth is also seconded by incunabula: "*Thius àr as Girkium skriswat Zeus*". *Thius*, written by the Greeks, would become *Ζοδις*. Among the Scythians the word *παπανος* meaning "that who feeds", we would regard it as being of Gothic/Getic origin (we know long ago that Goth = Get and Gothic = Getic, T.'s N.), since if *παπας* among the Greeks, *pappas* among the Latins, it clearly comes from the Getic *pappa* meaning "to feed" (we also know from Plautus' comedies, already quoted, T.'s N.); this is too the case of the

verb *to suck* (*sugere*), idem *dy / dya*, hence *dijke* ("a ditch for draining water off the ploughed field or field"). Hence the Latin *pappare* (See also Juvenal, **Satire VI**, p. m. 70, v. 14) and Persius, **Sat. III**, p. m. 167, v. 1), "... *pappare minutum / Poscis et iratus mammae lallare recusas* ("Eat (you suck) a little, so that afterwards you angrily asking that they should first sing for you, you refuse the breast"). Yet there the verb *lallare* that comes from the Getic *lalla*, in Latin it does not have a meaning different from that Getic ("to sing", "to lull asleep the babies"). And Plautus (**Epid.** V, II, 62) uses the verb *pappare* ("to peck") for "to eat", "For the slave recently freed the problem is what to eat" ("*Novo liberto res est quod pappet*"). Identically we find in Varrus (apud Nonium), *pappas*, a word by which children demand food (and so a Swedish, very erudite indeed, teaches us the history of the Romanian language, in the person of Lundius, he knowing that history, three and a half century ago, more solidly than our present philologists and, in any case, more accurately than our dictionaries mention it, they being tributary to preconceived ideas, more and more every day, T.'s N.). From the same word it draws its origin *papilla* ("mammilla"). From there too the Greek word *παππος*, in Latin *pappus,* meaning "forefather"; there is Ausonius, the Latin scholar and poet (c. VII, on the relation between grandparents and grandchildren: "... Pappos, *aviasque trementes / Anteferunt patribus seri nova cura nepotes*" ("... the grandparents (pappos), once arrived like shrivelling birds at the dusk of their lives, their grandparents take them over"); *παπαιος* means a "father-god" and "man" giving birth to everything else. In the **Eddic Writings**, *allsadur* means father of the Universe. And yet it is not too big the distance between *thius* of the Goths and *thiuth*, *theuth* or *thoith*, from which the Egyptian discipline draws close related to the laws, Cicero confirms it (lib. II, **De N. D.**, p. m. 26) (id. lib. **De Univers.**, p. 202; **Edd. Myth.** VII, Cic. **De Univers.**, p. m. 195 and **De N. D.**, lib. III, p. m. 70). Also in the Phoenician word Taaut, we may recognize *κοσμογονια* ("the creation of things in the Universe"), since Marsilius Ficinus (argum. to Plat. **Crat.**) says, "The Egyptians call him *Theut* that, which we are calling *Zeus*; among the Persians and Syrians: *Magi*, *Orsi*, hence *Oromasis*. The Hebrew name him using four vowels, calling him *Adonai*; the Greeks *Theos*, the Arabs *Alla*, the Mahomedans *Abdi*." (Yet as THEUTH lays at the basis of the word DEUTSCH (= German), in literary German, leading, as in the case of the "Dutch" to the ancient word DAC, when the Rabbis call ADONAI (= LORD!), they say in fact

DACIAN, invoking at the same time the northern forefather ATTIN, and also the Hellenic ADONIS; THEUTH-ON and GERMAN have the same etymological legend — T.'s N.).

§23. I have shown in the above paragraph that from the Getic *thius* or *this* draws the Greek Δις. And here too originates Jupiter of the Latins, i.e. *Di Jovis* and *Deus Jovis* as well. Gellius (**N. A.,** lib. V, c. XII, brings up another branching: "Thursday bears the name of father-god Joe, i.e. father of the day and light; and by a similar name, the day of Joe and Lucetius (nickname of Junona and Jupiter): with us, by the concept of day and light it is directly understood the concept of life, enjoyed by the light." The Latin scholar Sextus Pompeius Festus asserts, "they named Joe Lucetius because they regarded him as the creator of the light."

§24. In such case the reference is made to both gods: Joe and Apollo, since, as we can see, it is supported by the ancientness of the laws and the authority they enjoyed, and not only due to that of the Justice, in general, than especially through the praises brought the highest equity present in the written laws, as well as in the carrying of trials all over the world, where they applied. And among the gods, for his sense of equity, there was no other praised more than Apollo and all these said above regard him as being also the oldest god. And just due to that sense of equity of Joe, the phrase mostly encountered in the writers is that of *Joe the Righteous*. See also Horatio, (**Epist.,** lib. II, **Ep. I,** "... And Joe that judges everything with justice". And relating to just that foundation of equity, having an effect on everything, the ancients are of the opinion that Apollo and Joe only were arbitrators of the Justice and to that it added, with great solicitude, *mother-Zeus*: without Her consultation, those two gods were not enough equitable. Such mother-god is identified in Virgil (lib. IV, **Aeneid.**) with *Ceres the maker / giver of laws*, and among the ancient Greeks with *Demeter Thesmophore*, where *thesmos* means "law", and *Thesmophoria* was a holiday in the honour of Ceres. According to the solemn custom, it also adds *Minoi*, i.e. *Lagman*, from Joe, i.e. from *King*, a formula used even in the time of the Republic, occurring both in the ancient laws and in the histories. As may be easily known, the laws were enacted with the greatest care to be useful to people, as the case is with the health of the planet, for its everlasting preservation. Thus, the laws were drawn up in such a manner that through them a sense of equity would be statuated under them,

otherwise the same machinery takes place "like in the case of the cobweb in which weaker beings are caught, while the stouter break through the web: same way, the humble and poor are caught in the web and forced to surrender the unequal fight, while the rich and highly-placed do not get caught like the weak beings in the cobweb" (See also Plutarch to Solon, p. m. 819). What does it want to mean corrupting the Justice / judges? Giving up the Justice? Then how can be applied the laws without a Justice, or judges? That should be carefully elected among everyone not leaving them dragged into dirty affairs, for which the Justice represents the voice of reason, and that should act smoothly, which is valid especially for judges during the proceedings, as Cicero advises us in the letter to his brother Quintus (**Epist.**, lib. I, p. m. 293 and 296) during the last plague in the time of the Republic. In a brilliant manner also Livius speaks (lib. III, c. XLV) about a panel of judges well knit together, having a judge able to correctly construe a certain law: the man should be elected based on his capacity, be able to construe the law with sharpness and act according to each client separately, yet complying with the spirit of the law. Indeed, people differ from one another, and as an individual it is said *person*. The person is given a name, as Cicero says (lib. I, **De Invent.**, p. 79), with which such person is being called, therefore under a certain and proper word of that person: in his books *on the invention*, Cicero often makes use of the same word with the same meaning. Let me come back to matter.

Therefore, in order for the state affairs to go on well it is necessary to act, think and work in such a manner that every evil would be removed, and those judges culpable of criminal acts would receive their well-deserved penalties. Otherwise, the citizens could no longer set their hopes on **trustworthiness** in civil cases, so long by a venturesome happening, by destiny feebleness, by gambling, it is preferred a false title, as though everything would have been carried out through the Justice. In the forum it should arbitrate an honest man (*vir bonus*) or else not at all; nobody should be better prepared than him, nobody more vigilant, nobody neater than him and a better orator; the arguments should be built in such a way, as to be worthy of a real man (*vir bonus*), making them credible to the finest detail; to conduct the matter until decided and destroy the opponents in a conscious debate, through prompt and pointed replies; thus, when a conviction of a honest man took place among the ancients, the judge was insulted and requested to resign from the office of chief judge, he being advised to rather go and

reflect upon in some den and dust than appear in the forum. Here is how Horatio II pronounces very correctly (II, **Serm. Sat.** II): "It is right that a corrupt judge weighs everything despicably"; and Plautus (**Amphit. Prolog.** 36), "To require right things from those unrighteous means a complete lack of wisdom." Oh, what unfortunate event for someone to be subjected to such a judge or collector (it deals with a handing back of goods claimed in a court of law, T.'s N.), therefore to protect someone's goods, to give a helping hand to have the goods back, having such right, while he in fact behaves like a wolf hired to guard sheep. Indeed, such a corrupted, wicked judge should, in his turn, put to a criminal trial and be convicted by the law; but, what if in his boundless impudence, he even thinks it proper to defend himself? In the face of such an impudence, my pen seems ready to jump out of the holder."

§25. Indeed, as far back as in the Antiquity a custom has been laid down in the judicial proceedings, to swear by Joe or Thor, but not so much from fear about the thunder and lightning, which that god could unleash, as especially related to the Justice factor, since in the beginning of a trial, in the judicial ritual three were the rivers that were to be crossed, according to the Eddic Monuments (*Kormt, Ormt* şi *Kierlauger twar*; *Kormt* comes from *Kora* (Cora or Persephone) a daughter of Demeter and Zeus and, through her forced marriage to Pluto, god of the Inferno, becomes herself therefore a daughter of the Inferno; Demeter and Cora were named lawgiver / Thesmophore, that being their first prerogative, T.'s N.), by which the right thing can be separated from the false one. *Ormt* comes from *ora* ("shore", "limit"), as, according to the reasoning laid down by the law and justice, any unclear things called for being struck off the rolls. *Kierlauger twar* means "a river of goodness / mercy", since by a genuine power of the word, the water would either continue to flow in the same bottom or disjoin thereafter into two distinct parts, so that to one of them it would be merciful, and to the other it would not be harmful (this metaphor is taken from the hydrological domain, because in the Antiquity most claims arose from the water supply; in a dispute it was often resorted to cutting off the neighbour's water pipe, hence the term of *rival* (in the law), coming from *rivus*, "river", T.'s N.). This is why, as demonstrated by great poets' poems, our forefathers swore by the waters, since the rivers were the elements most useful to a community, therefore of public utility, by springs always frozen, by waters shining in the sunlight and streams with steep banks, when they wanted to prove the sincerity, the eternal

innocence of the truth, and the sturdiness of the invincible justice. In Ovid, for instance, (lib. I, **Metam.**). we find the syntagma *I swear by the rivers*, since they – we know it from great poets – personified the oldest form and holiest religion of the TRUTH. JUSTICE. and JUS JURANDI, the water being the foremost element of the appearance of life on earth. The Uppsala Supreme Court of the Kingdom appealed to three sacred sources in the time when the cult of imaginary things and of lies was also celebrated, as it asserts wholly rightly Justinus (lib. XLI, c. III), "In superstitions, the honouring and respecting of the gods is accomplished by resorting especially to rivers". The same thing may be read, fully educatively in Gronovius (IV, **Obs.**, X. 1), based on texts of Herodotus, Pliny, Tacitus, Arnobius, and other writers; it should be mentioned here also the name of Graevius in the frequent annotations he makes to Justinus (I).

§26. And, should we give due attention to our Sveonian gods' Antiquity, we would then train us in seeing Apollo with all sacred things relating to his name, including his tripod. Moreover, as incunabula and our ancient laws show it; our forefathers put on the throne a king by the image and resemblance of Apollo, hence with his attributes. At the Tripod there were celebrated divine things. *Tripos* is a Getic word, from *Tripus*, today *Trifot*, *Τριπους* among the Greeks (therefore also the word *Trifoi* is a Getic and very old word, T.'s N.) The phrase "wooden exploits" refers to a custom existing ever since from the darkness of the ages, of inscribing the outstanding exploits on the wood (like with us in the countryside on a house beam, T.'s N.) By *Kunestafwar* it is understood those days on which, by a movement of the Sun and Moon, the time is halted on earth, by alternative sequences carefully returning to the original state (the favourable days, in the Roman calendar, were those days on which fairs and audiences were held; the consular favourable days were public registers in which important exploits were recorded, T.'s N. *Tripum*, says Fulgentius (**Myth.**, lib. I, c. XVI, in the beginning, **Capell.**, lib. VIII), is added as an adorning epithet to Apollo, because He knows the past, observes the present and predicts the future. *Tripus* is put instead of *Tripos*, as Oedipus, Polypus and others, it is said so similarly, although such formula is rejected with the authority of the ancients.

"Through the tripod the prophecies are made three times as much".

Among the ancients the *Triad* equals the JUSTICE, recounts Plutarch (**De Isid. et Osirid.**, p. m. 381), and among the Greeks, when speaking about *Apollo the Pythian*, it was understood a lot, according to Macrobius (l. c. c. XVII and Fulgentius (d. l. c. XI). Yet the word *Apollo* is of Getic background, in Swedish having the form *Aballur* and *Apollur*, the letters *B* and *P* being permutable, like in the case of *Ban* and *Pan*, as submitted in the foregoing. Thus, it does not come from the Greek, as feverishly claimed, in disgust, to the verge of somnambulism. Same is the case with Neptune's trident, since the word designating his sceptre may be perfectly explained and assimilated to the above TRIAD. This because in the Eddic texts (Myth., II) that god is called *Trihar*, whose emblem and name claimed Odin through a magic illusion; thus explains why, in the Eddic Monuments, Neptune is called *Thrihar*, hence, the name of who is identical with the sign – the trident.

CHAPTER VI
Summary

§1. As thought to be more gods, it is used the plural: *Joves, Apollines, Vulcani, Mercurii, Aesculapii, Dianae, Veneres, Minervae, Cupidines Dionysii*, the same way is talked about an older Samolse and one of a more recent time; same is the case with *Odini, Thorones, Friggae*, and the other set of gods in our fatherland as well. §2. Samolse's more recent name and image have suppressed the older ones of Zamolxis; it is brilliantly witnessed by both Strabo and the Edds. §3. In many writers, the doubt still persists, whether Zamolxis was a man or a god. A preceptor of Pythagoras and initiated in the Hyperborean sacred things, Apollo himself was called a *Hyperboreus*: his disciples have been called "god's voices". §4. Pythagoras, like the other great philosophers, excelled in famous whispered magic. §5. However, he has been blamed by ignorant people for many alleged malefic superstitions, which could be quite real. §6. Among the Hyperborean Scythians it could be distinguished four kinds of living beings. §7. I wonder if Pythagoras had been the first to believe in the immortality of the soul? We believe not, since it appears that many others have asserted the same thing before him, so he must have been the last, not the first.

§1

As it may be inferred from the foregoing, Apollo or Baldur appears to have been the same as Zamolxis, to such an extent do things agree with each other; the one that has been a slave to Pythagoras and thereafter was freed is the same, and that one, according to foregoing evidence, called *Ζαμολξις*. So, knowingly, they called by one and the same name, many of them, according to ancient literary monuments. In Cicero (**De N. D.,** lib. III, p. m. 70 and the following), Diodorus Siculus (**Bibl. H.,** c. I) we find names in the plural form (as it were many of them): *Joves, Apollines, Vulcani, Mercurii, Aesculapii, Hercules, Dianae, Veneres, Minervae, Cupidines Dionysii.* Same way we also find our gods in the national Annals and histories: *Odini, Thorones, Friggae,* and the whole band of the gods. See also Cl. Verelius, (**Gautt. Saug.,** p. XL, **Ad Hervar. Sag.,** c. I) where there is worth reading carefully the annotations of the most noble man Stiernhielmius compared to those of Celsius (**Eccl.,** p. I, c. VI).

§2. I should add here, among others, the magic writings, even the superstitions, from which something has been included herein: so it is quite astonishing that it has not been placed ahead by the ancestors that power and greatness itself, namely the rage of God that was, believe me, the *lays'* mistake, which they have so cleverly appropriated. That is attested also, among the others, by Strabo[17] (d. m. l. and p. l. 7). Same way it is dealt with it in the **Eddic Writings**, in Gylfaginning, Æsirnir gafo ser thessi nofn Asanna; at tha er langar Stundir lidi efaditzt men ecki at allir veri einir, their Æsir er nu er fra sagt, og thessir Æsir er nu voru = "These god names the Asians have appropriated in order that, after a larger space of time, the people should not doubt they have been quite the same, undoubtedly, whose exploits they accepted before and those they behold now". And now let us add the following words of the Foreword to the **Eddic Writings**: De tha gaff han sier oc sinum Mannum theira gannin Troiumanna naffn: "And then everyone adopted for himself apart the names of old gods".

§3. The facts are clear, so there is no more question for anybody whether Zamolxis was a man or a god. Why? Because he has been initiated by a preceptor named Pythagoras, in the Hyperborean sacred things and he prophesized the truths no less than Apollo the Pythian did, as Laertius recounts it (**De Vit. Philos. in Pythag.**); from Aristippus the Cirenaic, about the above said immortality, an idea he put into circulation and which is confirmed by the writers themselves and even for the same reason for which Apollo was honoured by his disciples in the Hyperborean counties. See also Laertius and Malchus (d. l. et **Malchus in vit. Pythag.**). It is clear for everybody that Apollo, called the Hyperborean, has been seen by many at the same time in different places. See also Aelianus (**Hist. var.**, lib. II, c. XXVI; lib. IV, c. XVII) and Jamblichus (**De Vit. Pythag.**, c. XXVIII); also adding here Porphyrius (**Vit. Pythag.**) and Lukian (**Dial. Mort.**) where Menippus, saluting Pythagoras, adds the following: *«χαιρε, ω Ευφορβε η Απολλων, η ο' τι αν εθελεις»* ("May you be healthy, Euphorbe or Apollo or how you ever wish to call him!"). Hence his disciples were called, as Laertius remarks (d. l. VIII), "of the god Apollo, the one with many names" (*παντοια Θεου φωνας*).

§4. But why? Which acts of Pythagoras is he dealing with now, if not the famous magic, even the prophecies? That is indeed mentioned by Timon named The Misanthropist, that Pythagoras was famous also in

the knowledge of the art of magic and we should not feel shame at the words of Plutarch, Lukian, and Pliny. Therefore it is there Plato's annotation, as well as that of others renowned philosophers, which assert that thanks just to the learned for long skill of magic, it was accepted that the banishments be deemed more veridical than the wanderings. Here is Pliny' words to the point, "The art of magic has won so much in importance, that in our days it enjoys the greatest esteem among most of the peoples". And further below, "In present Britain magic is honoured with great enthusiasm" (See also Pliny lib. XXIV, c. XVII and lib. XXX, c. I, not far from the beginning and to the end).

§5. And yet, I could not deny that a great deal of the malefic superstition that some unlearned magicians are blamed for could be complete natural. Franciscus (B. de Verulam., **De Vicissit. Rerum ferm.** LVI) recounts very wisely, "The devastating fires, the ferocious blows of the fate and frightening noises that persisted a long time among the Macedonians have been called magic". Here are the words of Franciscus: "It is sure that in Alexander the Great's time there were employed indestructible war machinery (*tormenta aenea* by which they threw stones, projectiles, etc., a kind of catapults making great noise, T.'s N.) over the inhabitants of the Indian Oxydracs; they were called by the Macedonians *thunders* and *lightnings*, and the *magic* (war) operations. No doubt that the same way stood the matters in the case of the fire and atrocities that took place among the Chinese before the year one thousand". Such examples can also be given from the more recent past, for instance in Roger Bacon (1214-1294), very often charged with sorcery, which finally proved to have been mere natural phenomena. See also Naudaeus (**Op. Pecul.**) and Spondanus in Annals AD 1278 (Ad. A. C. (I). CCLXXIIX), as well as Borrichius in **Dissertation on the birth and development of chemistry**.

§6. I have said that Pythagoras has been initiated in the sacred elements of the Hyperboreans. Why then would he have not received at his feast Abaris (a priest of Apollo), whose arrow has been made to destroy the good order – about that incident Jamblichus too recounts (the above quoted chapter). Here too a fact corresponds, that any glorified nations spring from the Hyperborean Scythians, because they are endowed with four kinds of creatures: that of the Gods, the Lares or Daemons, the Heroes, and Men. As it results from every ancient history, where they are mentioned often, therefore, Pythagoras followed the other

philosophers, of which the first are deemed to be Plato and Aristotle. See also in Laertius (d. l. VIII) and Augustinus (**De C. D.**, lib. VIII and XV). Hesiod (**Acts and Days**) calls them *δευτεροι δαιμονες* ("second rank Daemons"), Seneca (**Ep. Ex. Plat. in Symp.**) rates them inferior, and others as plebeian gods. See also what Plato conveys through Diodorus Siculus (**Bibl. H.** IV about the beginning of the *Περι των επιφανετατων ηρωων τε και ημιθεων*, On Apparitions, Heroes and Demigods), and in Plutarch (**De Isid. et Osir.**, p. m. 360 and the following and **De Orac. desectu.**, p. m. 415) after Hesiod's gods follow *δαιμονας, ηρωας και ανθρωπους* ("daemons, heroes and men"), an order identical with that in Apuleius (a writer of the 2nd century, the author of the novel **The Golden Donkey**, T.'s N.) Beside these, there is worth mentioning what recounts Plutarch (**De Isid. et Osir.**, p. m. 360 and the following) about the malefic geniuses and not only him, but long before him, Empedocles (2nd century BC), then also Plato, Xenocrates, Chrysippus, Democritus and others.

§7. It is believed that Pythagoras was the first to speak about the immortality of the soul. Yet from the writings of the ancients, conveyed to us through Cicero (**Tuscul.** I, we learn however that not Pythagoras, "but instead Pherekides The Syrian, Pythagoras' preceptor, was the first to claim that the human soul is immortal; such opinion he conveyed to his disciple, Pythagoras, who substantiated it more". Let us add here also Diodorus Siculus (**Bibl. H.**, Book V, p. m. 212). Therefore, the most known historical exploits are buttressed up and consistent with those recorded by the writers. For instance, Pythagoras prophesied that Euphorbus, son of Panthous, that has been killed by Menelaus at Troy, would raise from the dead and he did and the prophecy of Pythagoras has been given due consideration, as he has been recognised by the shield wore by Euphorbus. See also Laertius (d. l. VIII), Gellius **N. A.**, lib. (I, c. XI) and Lactantius (**Plac. d. Fab.**, lib. XV, F. III), beside many others who conveyed that episode to their descendants. The souls have been called above *sempiterni* ("eternal"), while Cicero (lib. I, **De divin.**, p. 93 and the following) names them *immortales* ("immortal"). Lucretius (**De R. N.**, lib. III and IV) speaks unclear, even falsely, about the parts of the soul; other less important writers and philosophers claim that human soul is mortal; most of them nonetheless support Pythagoras' opinion; like Justin (lib. XX, c. IV), therefore they honoured him as if he would have been a god; yet about the human soul immortality we shall speak more in the following.

CHAPTER VII
Summary

§1. Zamolxis, as already explained and enumerated, had many names; it follows now the reasons for which he was also called *Gebeleizis*, a fact that I shall prove through a few references. The Sueons must have amused long before at the resonance of such name, deeming it too harsh. §2. Same did the Germans. Tacitus praises it. §3. Who was that to appreciate in old times the assigning of the name of *Gebeleizis*. It appears to have started from Woluspa. §4. There are some who read *Geblietzen* wrongly, which would mean "Jupiter the lightener, thunderer, who thunders from the heights, enjoying the lightning."

§1

I have already shown that the illustrious god Zamolxis has been called by the ancients by different names; it now remains to clarify the reason why he was also called *Gebeleizis*. Here is what Herodotus says (lib. IV, c. XCIV), *«Αθανατιζουσι η τονδε τον τροπον ουτε αποθνησκειν εαυτους νομιζουσι ιεναι δε τον απολλυμηνον παρα Ζαμολξιν. Οι δε αυτεων τον αυτον τον νομιζουσι Γεβελειζιν»* "The immortals (as the Getae regarded themselves, T.'s N.) act as follows: they did not think of them to die, but instead that the deceased one would go to Zamolxis, which the people of that nation regarded the same as Gebeleizis"). That way it is accounted – as a matter of fact, they live like the God and on an equal footing; up there they find their leisure, mood of calm, being far away from any agitations of those envious, they get on in a real happiness – *liesa* or *lijsa*, released from any fickleness of the destiny; Indeed, they were convinced of these all will happen, and life would go on. This god called *Gefeleisis* is a rest giver, so have the Goths named him in Gothic (= the Getae, in Getic; that finer and more pleasant to hear word refers to the present German verb *gefallen*, "to like" and *leisen*, "fine", "pleasant to be heard", *lijsa* in Gothic, and Getic, respectively T.'s N.)

§2. And neither it was the case to say something that would sound pleasantly in the ear, since they had no ears for anything else than terror shouts calling to war, "... throwing terrible threatens out of a

petrified mouth" (Tacitus, **De mor. Germ.**, c. III); they uttered a lasting sound rather than a fine one when pronouncing the words. Hence Tacitus, too (**De mor. Germ.**, c. III), "Since they frighten you or you start shuddering when hearing soldiers clanking and this not so much by their voice modulation, than especially by the military virtue. The harshness of the sound is especially sought, and the sound broken on their lips striking the shields standing in their way, by ramming at them, makes a voice more full and stern".

§3. As for the condition of those dead arrived at Gebeleizis, we should again refer to the information supplied by Herodotus (lib. V, c. 3 and 4, to the end), from whom we learn that death can by right be called a "rest", because souls really were outside misfortunes and troubles of any kind; Cicero thinks it is not only about a peaceful rest for the faithful, safe from misfortunes ones, but really an eternal start of a lasting happiness. And yet *Woluspa* comes closer to the point:

"... *Baldur mun Komma /*

Bua their Haudur og Balldur / hropts / Sigtoptir /

Wel waltiwar wited their enn eda hwad.

Sal ster hun standa Solu fegra /

Gulli that tan a Gimle /

Thar skulu dyggwar drotter byggia /

Og win alldurs daga yndes niota. "

Here is how interpreted it Stephanus Olahus the Icelander:

"... here comes Baldrus,

he, together with Haudus, Hropti and Sigtopter

will live inside the shrine without any nuisances, like until now

Under the golden cover of Gimla

Her the honest peoples honour

For centuries, enjoying the supreme wealth.

The Divine image appears, a symbol of the peace, sat on an easy chair:

him neither winds nor rains whip

or snow moisten or harsh hailstone touch;

the sky is never covered with clouds,

it smiles at the light scattered magnanimously. "

§4. And if things are not like this, I cannot understand how they came to the idea that it should be read not *Gebeleizis*, but instead *Geblietzen*, this designing *Jupiter the Thunderer* (See also Joh. Magnus, **Hist.**, lib. I, c. 12; Ol. Magn., **R. S.**, lib. III, c. 7; Lit. Georg. Stiern, **Ad D. Locc. Locc. Antiquit Sueo-Gth.**, lib. I, c. 1, p. m. 7; Hom., **Il.** A., p. m. 26, v. 36, **Il.**, 2, p. 66, v. 8, p. 82, v. 16, Φ p. 746, v. 30 and the following; Cic., **De Divinat.**, lib. II, p. m. 117; Plin., **N. H.**, lib. II, c. 7).

And such account is to be found not only in Herodotus, but also in every incunabulum. And yet, according to the representation of Jupiter and Apollo among the ancients, these gods seem to have interfered with legal affairs. I think I have sufficiently submitted everything I have remembered to deem the phenomenon exhausted, since nothing occurs more frequently than, as I said, *Gebeleizis*, with the meaning of *Jupiter tonans* ("thunderer"), *fulgurans* ("lightning thrower"), *fulminans* (idem), *altitonans* ("thundering from the heights of the sky") and *fulmine gaudens* ("enjoying the lightning"). (I for one incline to think that the Gothic / i.e. Getic text helps us sort out correctly the matter of the etymon: Gebe + lijsa = "giver of happiness", otherwise the "heaven" of *Zamolxis* as *Gebeleizis* does not make sense, see above, T.'s N.)

CHAPTER VIII
Summary

§1. What is the Zamolxian theology? The passage in the **Eddic Writings** dealing with the afterlife happiness of the righteous and where the expiation of the wrongdoers is depicted. §2. Odin is regarded as a concealer of those who have died before their time a violent death in wars; so his place is in Valhalla. §3. The general consensus of all peoples concerning God, namely He being the creator and architect of the world, of a boundless goodness and that He perfectly brought to a good end His entire work. §4. We learn from the lay **Eddic Monuments** that this world should be destroyed through fire. The oldest philosophers of the world and above all the stoics are paid deference. §5. The poets of this nation sing, in total agreement, the afterlife happiness of the righteous and the torments those dishonest undergo. §6. The Minoan sceptre. Virgin of Rhadamantus and Aeacus. *Staf, stava, stavastola*. §7. Where comes the name of Wgugih from? Wherefrom that of Minos? Wherefrom that of Aeacus? And wherefrom that of Triptolemus? Among the ancient Sueons and Getae, the poets have devised the same kind of judgement that has been kept among inferior gods. And also the council. Why nowhere in other peoples' laws such a thing is not expressly stipulated. However, there are two stages, that of the appeal (filed with a court) and the other of a right to appeal to justice. These all, frankly speaking, are not only shown in huge letters, but are really granted: *Trivium* is the venue of a solemn trial. §8. Vulcanius' words emphasize the brilliant Plato's one and the same idea.

§1

In the oldest Swedish documents, the **Eddic Writings**, it stands out the Samolsian **Theology**, which is, at the same time, too, that of the oldest citizens of Sueonia; distinction is made between the afterlife of the righteous, led in happiness, and of the wrongdoers, led conversely in unhappiness, with the underground gods: "*Han smijdadi Himen och Jord och alla eign theira / och hit thad mest er / han giorde mannen / och gaf honom Ond tha er lisswa skilide och alldrey tijnast / that lijkame fara till mulldar eda brenna till asku / och skulu allir men listiwa their riet eru*

sidader oc wera nied honom sielsum / thar sa heiter Gimle edur Wingulff / enn Wonder menn fara till heliar oc thadan i Nistheim" (**Myth.**, III) ("God himself made the sky, the earth and everything that may be found on it and, unparalleled, He made the man, whose soul He put into the body as immortal, since the body may be turned into dust or, if burnt, ashes. The righteous live forever together with Him in *Gimle* or *Wingulff*: yet those unjust are thrown to the underground gods"). About *Helis* and *Nistheim* it is more largely spoken in another place in **Edda**; and not less about *Gimle*, where this word is loaded with a very worthy annotation and praise: "*a sunnanwerdum himens enda er sa salur er allra er segur stur / oc Biartare en Solen er Gimle heiter / han skall standa tha bade hestur farest himmen oc iord / oc byggia than stad göder men og Niettläter om allar allder*" (**Myth.**, XV and XVIII) ("in the southern part of the sky one may see the most beautiful temple and a Sun shining more than anywhere and which the local people call *Gimle*. That will last as much as fire, sky, and earth and there would live forever the right and honest men"). *Nordurs* yet (see **Myth.**, XLIX and the following) are settled, according to the Edda Documents, in the northern part, i.e. with the inferior (underground) gods. See also **Myth.**, XLIX and the following.

§2. The god Odin is regarded as the guard (concealer) of all who died in wars, as depicted in **Edda**, too: "*pvi ad hans (Odins) askasynir eru allir peir er i val falla. Han skipar peim valholl*" ("his beloved sons are all who perished in wars, a violent death; so everyone has his place reserved in Valhalla"). As Odin is also named a *bloody god*, all his most wished sons enjoy the same decorating epithet. He is also called *Walsadur / Wingner / Walhallarvisir* ("father of those slain, a concealer and chief of the souls"). In Valhalla, the Parcae are used to serve goblets (at feasts). Again **Edda**, "*Sva heita peir Grimismalum er Piona i Valhaullu bera drick oc geta bordbunadar oc olgagna. Hrist oc Mist vil ag ad mier horn beri. Skegold, Skaugul Hildr oc brudr, Hlauk oc Heriana, Gioll oc Geira, Haup oc Rangridr oc Reginlief paer bera hverium ol*" ("So there were called those bidding their services to those coming to feasts, they were goblets attendees, laid the tables, set the goblets and served the guests. Rista and Mista bring me a horn full of fare. Skegold, Skaugul, Hildr brudr, Hlauk, Heriana, Gioll, Geira, Haup, Rangridr and Reiginlief, beer"). *ζυθον* is a beer made of herbs by northern peoples, called *zython*, and popularly *cerevisia*. About *ζυθον* speaks also Tacitus, mentioning it as a drink specific to the Svions,

prepared of barley or corn and somehow resembling the wine[18]. (~ the same name it has the beer today among the Spaniards, cerveza; cerveceria = beer house, a lexical and dietary habit proof of the northern origin of the Spaniards, T.'s N.)

§3. It is worth mentioning here the following: All people, to the last one, agree to not having identical taste or sensations. The upper body parts can be cleaned with buttercup (a herb of the Ranunculaceae family, used as a purgative; a long time ago they thought of it as curing the madness, T.'s N.), if by accident, they got anxious about their first contact with the universe (then, with the parts thereof, like the sky, the earth, the seas), when the people saw their images – the Sun, the Moon and the other planets; and as they understood the age of maturity, the variations, as well as any changes occurred in time, they begun to also understand every connections between them, as laid in well ordered rules; then, when having realised that the universe is built in such a way that everything is worth admiring within it, to such an extent things are proportioned, that everywhere it is perfect and beautiful, in every of its aspects and in all its components, they took refuge in God's bosom, the greatest and best and not so much as an architect, creator of all these perfections thanks to His kindness and unlimited power, as especially an Attendant, who, by a perfect goodness, equally to His nature and a power of the same size, He put it into motion, drives and controls it and Who judged very just, giving people gifts or punishments as One staying above all. This is why in so many agitations, windings of the ways, in the multitude of so many business and misunderstandings, it is need to have statutory people assemblies to discuss the rights of the associates. Which opinion, in fact set out from the hearts of the philosophers and other outstanding individuals, could not be overlooked; see also in Cicero's (lib. I, **De Leg.**, lib. II, **De Nat. Deor.**), as well as the chapters with such subject matter of Plato's **Timaeus** (Scip. Somn., **De universitate**).

§4. Moreover, as we can learn from the **Eddic Documents**, this single world should have perished in the flames, a data concurring to that of the philosophers and first Stoics. See **Eddic (Mythol.** XV to the end) and Cic. (lib. II, p. m. 49). Cicero (**Acad. Arist.**, lib. I, **De Coelo**, c. IX) says, "some day this world shall disappear in fire". In such matter, Plato and Aristotle proved to be wiser, asserting that God would not wish the world perished, even though He deemed it wrong and, quite for

that reason He made it eternal: *τον κοσμον αιδιον* (Arist. d. l.). The world is conceived without a beginning and endless, that is why no birth takes place Cic., **De Univers.**).

§5. The references in the **Eddic Monuments** to the afterlife happiness of the righteous and the punishment, even the crucifixion of those unjust in Hell, tally with everything the poets, almost of every nation, have said. Varro names the Hell "dark Inferno". See Borrichius (**Cogit: de Var. lat. Ling. act. et voc. Infernus** and **Analect.** XVII). Aeschylus (Prometheus) calls it *απεραντον ταρταρον* ("the endless Tartar"). Homer *ταρταρον ηεροεντα* ("the dark tartar", **Il.**, IV, p. m. 256, v. 29); Tacitus (**Hist.**, lib. V, c. V) designates it as something opposed to heavenly things, and Cicero, (lib. II, prop. fin. **De legibus**) speaks about the laws broken by those going to Hell. Brilliant Cellarius (**De Barbar. et Idiotis.**, c. VII, p. 199), caring for the Greekhood, uses the plural *inferna*, an idea defended by Solinus too, who wrote in Latin, and Lactantius (a Christian apologist, named a "Cicero of the Christianity", 4th century AD, T.'s N.), both calling Lucretius to witness (lib. V, **De R. N.**, p. m. 201), who, also, uses the plural *inferna*; in Tacitus' (**Histor.**, lib. V, c. 5) we find the same respect for that plural – *infernis* – in Dat. - Abl.; nor less in Cicero (lib. II, to the end, **De legibus.**, and Virgil in **Aeneid** (lib. V, p. 247, 251 and the following) is even more convincing:

"Those closer to this place are those doomed with calamities...

Yet everyone has a dwelling decided by a judgement and fortune.

Minos listens and draws the lots and calls

The speechless crowds around and judges their deed and everything.

Those wretch live in the field ahead, those who

Themselves through crimes broke off their lives and hating the light

They crushed their souls inside. And now, work and privations

How dearly would they experience them in the world they'd fled!

Law forbids it! And sorrowful they look at the sad morass."

And a little further:

"Here is the place, from where the paths split in two:

The road to the right goes to Dis and strong walls;

We shall go this way to Elysium. To the full of crimes,

Heads for the Tartar, to the left, since it's the way of expiation for the wrong."

A little further:

"Rhadamanthus the Gnosic leads here his dreadful reign,

Inflicts the evil a punishment and listens, urging him to expose

His wrongs, the one who always has concealed his sin in the world."

(from the Romanian translation by George Cosbuc)

The same thing tells Seneca in **Herc. fur.** V, 750), "There is not a single one judge that, according to the facts, administers justice, destining everyone the tripod as a high easy chair. Since one is Minos of Knossos, another is Rhadamanthes that cruelly punishes the wrongdoer to set an example for others..."

§6. Homer himself (**Od.**, XI) recounts that Jupiter's son, Rhadamantes (one of the three judges in the Inferno, a brother to Minos), sitting in the judge's armchair in Tartar, his golden sceptre in his hand, together with Minos and Aeacus – famous for his spirit of justice – (he himself a judge in the Inferno and also a son of Jupiter, so even in the Inferno the nepotism has been made use of, sic. T.'s N.), they alone were the ones to judge the deeds of the dead, administering justice in the Inferno. See also Plato (**Gorg.** and **De Min.**, c. XXXIV). Aeacus' magistrate wand was called *kasla* and *staf* by the Svions and Gothons. So, in the laws fragments we find *staf i hand salia* ("to convey by inheritance the judge's wand (*virga*) or rod / stick (*festuca*)"), we learn it from most noble Stiernhielmius (c. II, **Kong br Westg. Cod. Argent.**; Ulph. Celsissimi **Herois ac Domini Com. Gabrielis De la Gardie Math.**, CXXVII, 19; **Fragm. Legum. Cod. var. var. leg. et Mss.**

Excus.). For that reason, among the Goths living in Moesia, just from that judge's mark or sceptre named *stava*, the judge called *stava*, too, and its court called *stavastola*. From the law fragments Askeskäpte we learn that the Judge loosened the hilt of the ash wood stick when performed a solemn act like clarifying a right property, duly alienated, a fact strengthen also by the collection of different stipulations with different codices of different laws. Hence the judges' letters of release for slaves, effective until today, *skaptebreff* – as used to be called – in West Gothia and in many other places. In the Kingdom of Sveonia it has also prevailed, even quite frequently the use of other ash wood hilts sticks and swords. The Eddic writings inform us of the fact that the gods just under such ash tree led the proceedings; beside other reasons, there is also the following: "*forthy askrin er allra trea mestr oc bestr*" ("among all the trees, the ash tree is the best and strongest").

§7. By Rhadamanthes it is understood the lowest judge who, together with the other two, should attend the trial council in the Inferno, *Rad* or *Nembd*, the prefect of which he was; from *Radaman* and thus, "remarkably" (in the good or bad sense) so it was called, wholly *Radamanthus*, from *Thusa*, "to arrive", "to consent", because, in fact, only one had however to be that of the council of the assessors who, finally, judged and rendered a judgement according to the laws. Here is how reads the old law text: "*Biuder Nambd sik stalfwilliande at waria nokot maal / tha ma eigh Domara them fraganga*" ("If the assessors would acquit the one who appeared before the court, as early as the first judgements, through the same judgements he becomes a judge…"). From Plautus (**Trin.** IV, II, 83) we learn that, if in the Latin writers it occurs by the name of *Rhadamanthus*, in the Greek ones, and absolutely in all of them, we may find it in the form of *Ραδαμανδυς*. Minos was however the most important of the judges in the Inferno, after whom came Aeacus, we also learn it from Plato (**Gorg.**, p. m. 371) and Plutarch (**De Consol.**, a 1, Apollo p. m. 121). So, when the other two, Rhadamanthus and Aeacus, were missing, Minos replaced them rendering judgements in the most just way possibly. Such judge name, among the Svions, means "better", since *man, minn, minur, madur* and the compound word *lagmadur*, are supporting it. As ascertained from old laws fragments (c. I, **Ting. Br. Westg.**), that vocable means "to judge very justly" and "to carry out a fair hearing of the witnesses", even "to conduct proceedings" on behalf of the king. I said Aeacus as governor in the kingdom of shadows at the same time with the Last Judgement; he is

an *ă aks* ("an always stern judge"), maybe also because there were this twins, *Rhadamanthus* and *Aeakus*, Rhadamanthus being much more clement; Ovid (**In Ibin**) speaks about Aeacus, who *in the matter of penalties would be more ingenious or* Horatio (**Carm.**, II, **Od. XIII**): "Under the reign of gloomy Proserpine we can see Aeacus as a judge".

Farnabius (in the notes to c. I quoted above in **Herc. fur.**) under the jurisdiction then current, there were needed two judicial rod or stick judges among the Sueons; in the urban society there were however needed three always, as results from the incunabula fragments that survived.

To it agree also the Civil law codices of King Ericus Magnus and King Christophorus. Not otherwise it appears organised the trial in the Greek and Latin writers. Plato mentions three of them (**Socrat. Apol.** to the end, like among our old ones *thridie / thriptur / thriptoler*; Cicero (I, **Tuscul. Conf. legum Fragm.**) counts them in the following order: Rhadamanthus, Aeacus and Triptolem. As thus are indicated two stages of filing an appeal in court, i.e. from Rhadamanthus to Minos, from Minos to the King or Jupiter (since neither in the old laws nor in the old writings are to be found anymore) and even in the universal form of trial and all the same it has been represented – even in a solemn way – also in our fatherland, as early as its beginning, very short and veridical at the same time, but never expressed orally to the peoples of those regions. And yet as already shown, in the old laws there were mentioned three judicial characters **Tierdhungs Nambd** (c. III, **Rest. Br. Ol.**, c. III, **Westg.**, c. XIX).

In c. XIX of **Thiuwa br W. gL. L.** it is reported that in certain trials the assessors of the same bench (same trial) had to state under the regulations then in force, *As fiartunt Nambd.* according to **Memb. mss.** et cap. III to the end). Thus, even in the gap found in the Codex published by Stiernhielmius, beyond any doubt, it must be completed, i.e. from old incunabula, even from the 3rd chapter **Rattiös-br** / where it is dealt very clearly with similar things, so it perfectly could have a chance of success. Since, in the oldest times it had no value a *startunr* / that one being a prefect of the whole territory of the Kingdom and coming after the trials allotment had been done already, so it was completely unknown to certain judges. This is why Virgil, with the elegance that characterised him, did not question a moment whether to extol the *trinity* just from the legend ends of the Greeks: i.e. the venue of

the supreme judgement, in Plato's interpretation (**Dial. V. de II in Gorg.**, p. m. 371, according to p. 370 and 372): Axioch (**De contemnenda morte**, to the end), from where two parallel ways start, one towards the dwelling of the happy ones, the other towards the Tartar.

§8. Here a few things are shortly depicted about the immortality of the souls, in which the Getae always believed (the Getae, i.e. Gautoi, Gautar, *Giothar*, Gothi[19]); here is Vulcanius' praiseworthy words, about which I also spoke above wholly eulogistically, "I cannot conceal that I have always been an admirer, more than of everyone else, of that name pre-eminently noble of a people believing from the bottom of their heart in the immortality of the souls, since, in my opinion, by strongly condemning the death, they get an infinite courage to accomplish anything; as we can see, the Getic people always has arisen like that from the nature, it was and it is a wholly peculiar and eternal people". Add here, beside those, the ancient inscriptions engraved in stone by lay people, where we can see such and other formula with our souls and eyes in these regions and dwellings from the places of the happy ones to the highest extent of the skies, encompassing and embracing everything. And not without the biggest admiration, the following may be read in the inscription dedicated to the immortal god and his work, the thanks brought by his supporters (the inscription is engraved in runic characters, T.'s N.): "May god be more benevolent to his soul; may god help his soul. May god only do good to the souls of all these. May god eternally gladden the souls of all these." See also Plato (**Axioch.**, last page), where Socrates recounts from Gobryas the Magus that his ancestor has been sent to Delos to protect the island; there, from a couple of copper plates which Opis (another name of Diana) and Hecaergus (Hecaerge, a nymph accompanying Diana, T.'s N.) have received from the Hyperboreans, he learnt that after the soul comes out of the body, it descends somewhere, in an underground unknown place, in which it may be seen Pluto's palace, not smaller than Joe's. In the following some other things, too, clarified by me would be seen.

CHAPTER IX
Summary

§1. *Based on the Samolsian philosophy, our forefathers have founded very correctly the principles and even the precepts of the German law and Justice. Yet, for the same reason to be noticeable in both cases, the same truth, the same law that is the law precept and resulting in a rejection of the unjust one, they resorted to definitions on the model of the geometries:* 1st def. A cause is a thing due to which something comes out; 2nd def. A main cause is the cause due to which everything else come out; 3rd def. Side causes are those originating in the main cause and hang on it; 4th def. Every movement is a source of action, even in the case of inanimate objects, so long as, in different ways, by their own qualities and effects, they contribute decisively to the idea of goodness and beauty of the living. *Then, something has to be firstly requested, in order to be given.* 1. Everything existing took place due to a cause. 2. There is no infinite progress. §2. Then they come to the law principles, when the one who was the first of all is deemed God. §3. Princ. 2. God reigns above everything created, including the thoughts. §4. Princ. 3. God is Who rules rightfully in this life: He rewards men and He, too, punishes them. §5. Princ. 4. The human mind is not able to understand the perfect idea of the Divine Justice. §6. Princ. 5. Upon the soul having left this life there will be given rewards and punishments in the most correct manner. §7. *Finally, the law precepts shall be arranged in the way they have been given by Emperor Justinian. Some other two shall add to them with great equitableness, to make the number understandable, in whatever way, ten for those divine and as many precepts.* The first precept: God should be honoured (they shall bring Him offerings). 2. The parents shall be respected. 3. You shall lead a honest life. 4. You shall do no harm anyone. 5. Everyone shall be given as deserves. §8. From these supreme principles, examples of the nature and truth, came out not only the Natural Law, but also the Civil one and beside it that called the Right of Peoples, which is apart from that Civil and Natural. From there it appeared that Right of Nations before everyone. What is the source of obligation. What is the Right of Nations? What is the Right of Nature? Which is the basis of the Right of Nature. Where comes the name of *om* from. What is the Civil Law? A city, the construction of which has been put off is believed to be built

more solidly. Conclusion.

§1

As submitted, the oldest philosophy is that of Zamolxis and our stock's: from its sources, there have arisen the legal principles and precepts and the same poured out in the forum: they are firm examples of the truth. But, as the surveyors use, we make progress thanks to the knowledge of our forefathers, which have been good sailors in the first place; therefore, at first there would be elaborated the definitions and after them the postulates, so that none of them is eliminated forthwith, by which there are afterwards undoubtedly, easier, extracted, the genuine principles and, finally, there follow the general perspectives in an uninterrupted row.

Def. 1. A cause means something to start from.

2. A primary cause is one from which every other comes out.

3. The side causes are those referring to the origin, the primary cause and, therefore, depending on it.

4. Every movement is also a source of action, within which stands out also the inanimate objects, even the animals, which, in different ways, take part in man qualities and operations, determining their idea of good and beauty. So, by these assumptions do not mean at all I can take whatever I wish, but instead only what I am allowed by everybody. I therefore request to be allowed, together with my forefathers:

1. Anything that happens has arisen due to a cause. Since, should a cause have not come out, it would still be the same thing as before. What is regarded by everyone as legally absurd, and this by right.

2. An endless progress is simply not allowed. Therefore any reason for philosophising correctly is set aside for sure. So, after having reached the climax, he will be stopped, although his mind, reasoning, force, his whole power could work further. That is why even Cicero (**De N. D.**, lib. III, p. 61 and the following), among the trifles of the nature to its highest perfection, defends what is to be born. That is the Principles:

§2. God was the first, since He was born before everyone. I say God was one and maker of sky and earth and sower of everything,

planter and provider for everybody, *εν το παν EN*, since as one Who hastens to aid, standing by men for assistance, due to the ignorance, many names have afterwards added to. Let us also take into account Cotta's and Maximus of Tyre's dissertation - *Εις θεος εστ' σοφος, δυνατος αμα και πολυολβος* = the One God is wise, powerful and a happiness giver (XXIII Gell., **N. Att.,** lib. XI, c. 5; Diog. Laert., **In vit. Pyrrhon.** ; **Sext. Emp. Pyrrhon. Hyp.,** l. I, Var. capt. Lucian, **In Anct. Vit.)**. Those on sceptics side, with the Pyrrhons in front of them, asserted that so long as he can neither be seen nor heard, he does not exist; for the philosophers it is indeed disgraceful to doubt, why then should not those living in the countryside doubt, too. Cartesius (**Medit I cum objection variorum et auct. Respons. Princ. Philos.,** p. I, c. 1-13, p. 2 §1, in the beginning and n. **Ad progr. A 1600,** XLVII), proves they could not all of them doubt the existence of God, yet I shall make clear how it stands the matter with the faith and its truth, - the gloomy mistakes in which some swim are nothing else than the fruit of ignorance. Thus, if in God's spirit there are many a thing conceived, all these can be either equal to themselves or unequal. Those equal occur when several moves of the nature do not relate to one and the same principle, this being at the same time infinite and the first due to having, however, been agreed to become a natural order of the causes, it had chance of success. Then, the question is whether the component parts of this universe have been or have been not sufficient. Before it shall be destroyed the reason for the conclusion of *πολυθειαν* (polytheism); after that, the divine nature and power shall rise completely. If unequal, it would be reverted to what is said. Since the divine nature is not in the least incomplete, not even when it decided the absolute in every part should be recognised, the imperfect, I should say, not the absolute: Cicero[20] (**De Universitat.,** p. m. 196) united these words, giving them the same meaning, so the authority of an imperfect word could not be prevented by any of more recent establishers of the Latin language. Here is Pliny (**Nat. Hist.,** lib. II, c. VII, p. m. 12), in which way he talks about the divine power: "The main concern of the imperfect nature of the men is that God would not have known everything". (He derives comfort from such a thought.) Many other things worth reading are analysed in great detail to the end of the chapter: the one who denies the existence of God is regarded as not having a sound mind. Since we are dealing with the infinity of the divine idea that cannot even be seen with the eyes, or heard with the ears or perceived with any of the senses, unless the infinite God would induce

the finite beings the idea of His really existing. As behind these causes. it appears the reason why for centuries and men lives in a row it has maintained the antique idea of God, shared by everybody and no stock has ever been outside the laws and customs or declared not to know about the existence of God. Let us resort to Cicero (lib. I, **De legibus.** p. m. 160), Seneca (**Ep. CXVII**) and Aristotle (t. I, Top. I and IX) and again Cicero (lib. I, **De N. D.,** p. m. 8). Anyone doubting the existence of God was inflicted a punishment and the public contempt upon. And, although regarded as a very big sin, as also stated by Cicero in the third book dedicated to the philosophy of cognition of God (**De N. D.,** lib. I, p. m. 8), through moving words: "To the extent the spirit is ascribed an entire divinity, to the same extent the humankind says that God does exist; to the extent another would takes the lead of the mankind by arrogating priority parts, then such person would receive from the world a retort, by a mass uprising and such person would be threatened with death, then he will assert the existence of the God of the Skies; failing to understand that the sky of the world is a part in the world, by which himself, somewhere else, designated as God". I refer now to other things, which the mankind in need has designated as illogical: thus, much more corrupted than his magister, he learnt that God is that Who, by His voluntary action upon matter, created the sky and the earth. And why should I disregard the others, about which speaks divine Plato, with an outstanding intuition, like being a god of the philosophers. I should not say anything about the stoics, who in fact, through the importance they give the force of the destiny and its unavoidable laws, diminish the part of God. Yet being less capable, they bury themselves deeper and deeper in many false things and throw each other insults and they are nevertheless deemed to have snatched Epicure's palm twig he had won by right and merit, hence, by hard work relating to atoms' move, therefore as a result of his clever mind and not of a mediocre judgement and laziness. Their opinions are edited in a compendium included in Cicero's books, **De natura Deorum**; there too may be underscored certain subtle conclusions of others.

§3. Such being the case, it remains to be seen the following principle. So, there is no doubt that *God reigns over everything He created, thoughts included.* Because it is peculiar to the intelligent nature, the first cause of everything, the one stating in fact the side causes, which never necessarily put in motion by themselves, but instead, as I said, act in accordance with the first cause (as an engine of

the side ones). It also happens to appear dissensions between them: that God being infinite and something else existing that does not depend on Him. Such is the state of things that the side causes may be recognised, since the first cause, being more perfect than the others, the side ones, is usually recognised and thus the side ones, impossibly to exist by themselves, are recognised by being much less perfect and survive as such, by ruling them out, remaining valid the principle of duration for the primary cause; yet how the mighty God is to be found in everything out of spirit of justice and good deeds placed just at the service of the lay, Him they are calling the best, because He has the greatest power. See also in Cicero's (**De Fin.**, lib. IV, **Pro domo sua**; **Ad Pontifices, p.** m. 142). Moreover, at the same time never misses the source of goodness through action and movement; nothing is more clearer than at the same time the Providence having the last word. It cannot be understood how one can be done at once without the other. I wonder if God knows which are the most important things to handle in a certain manner and save? I wonder if He has not the force required to support and manage so many things? But, the ignorance about the things is completely alien to God's nature and what for people is a weight they cannot, due to their powerlessness, bear, is incumbent on the greatness of most good Lord, who, due to His boundless power, He feels it as a very easy burden; because if His nature is infinite, then infinite is His power, too. Nobody can understand with his mind and nobody can enough admire the perfect image of such infinity; nobody can worship it worthily enough through a religion or a cult. In order that it may be completely carried out, the providence of God is organised by the public Authority, to so have maintained that "perfect order and that unbelievable constancy, from which springs the preservation and entire safeguarding of all, the one deeming himself void of guiding spirit, himself devoid of spirit, will be bestowed upon" (See also in Cicero's **De natura Deorum**, c. II, p. 26 and 37), as we may notice explained more clearly by the ancient senate for the philosophers, brought in a clearer light.

Thus, to our surprise going as far as admiration, on the firmament there are these very large heavenly bodies, some of which are wandering - which, however, how correctly they are named so – see what says Cicero (d. l. II, p. m. 36), other are fixed, yet without leaning upon anything; how amazing it is when you look at the globe (taking a general look to get a point in the universe), you se everywhere heavenly

bodies in the air, defying the law of equilibrium. The sole argument is that God is Who supports all these bodies. Let us resort to Aristotle, too (lib. **De Mund**, c. VI) and Lucan (**De B. C.**, lib. V, p. 134) who sings that vast force, "The earth is kept balanced by the empty air", and Lucretius (**De R. N.**, lib. V, p. 197 and the following), "How comes that the earth remains standing in the middle of the world? / Strange is the air realm of the world within which it stays", and Cicero, (d. l. II, p. 45 and **De Univers.**, lib., p. m. 198), "The earth is placed in the middle of the world and so it maintains itself solid and round, absolutely by itself".

§4. The third principle is that *God is the one who justly decides during this life any rewards and punishments for the men*. Since, if God reigns, if He provides for the people, it is naturally that the good is rewarded with the good, and the wrong with the wrong and punishment, even though later, they must nevertheless come. But these punishments cannot be allowed before having the facts being weighed from the authority's and divine perfection viewpoint. Since otherwise it may occur a perturbation of human things, of life itself and a huge confusion resulting in the human society loosing its credit, in a decay of the mankind. That is why Jupiter's justice, as the Antiquity proves it, is present through such an act of kindness. Even Pindar called God *αριστοτεχνην*, "the greatest master", as one Who administers the Justice and act according to the regulations *«το ποτε, και πως, και μεχρι ποσου»*, "the moment the act has been performed, which way the penalty has been executed and how far would go the punishment of a criminal act". See also Plutarch (**Comment. De Ser. Num. Vind.**, p. m. 550). About those punished to the red-hot iron by the Divine Will when an all honest man behaves like a affranchised Roman slave knocking down everything in his way.

There is the star Arcturus, depicted by Plaut (Rud.'s Propog) in so select words:

I am a citizen of the city of the skies, the one that moves everything, on sees and land as well. This is me, as you may see, a star shining in light, a sign always appearing in due time; I live in the sky, and Arcturus is my name. At night I shine in the sky, even among the gods: in the daytime I walk among the people too and other signs fall from the sky to earth. Jupiter, who is the king of deities and mankind, is the one who arranged us in species and so comes that we know the facts, habits, people's piety and faith and those gathering fortunes by resorting

to court proceedings and false witnesses, making false depositions for money; their records we make known to Jupiter: that's why HE KNOWS EVERY DAY who is the one looking for wrong. Those looking to win cases by perjury misrepresent the facts with the intent of bewildering the judge. And the one filing for retrial to have pronounced a harder conviction than it was given the defendant when the case was first tried, and have the property double registered, i.e., on another tables, too. And those villans think they could make good Jupiter with their gifts? - they are far wrong: they shall forfeit both their properties and everything dishonestly gained, since Joe DOES NOT ACCEPT ANYTHING from such characters at variance with the law. Since it is easier to win his grace by asking him, like a honest fellow, than come to him like a villan and ask him for forgiveness. That is why I advise you all that are fair, regardless of the age, behave with piety and faith, since one good turn deserves another.

And Homer (**Odyss.** V) sang it as follows:

«Ζευς σφεας τισαιτ ικετησιος, ος τε και αλλους

Ανθρωπους εφορα και τιννυται, οστις αμαρτη.»

("Zeus helps those praying to Him, seeking help, but at the same time He punishes those trespassing").

This, because He watches day and night over men, going through the whole earth, watches each one separately and all collectively, equipped with a memory much higher than that of the humans. This is why, the one who does not respect the divine conscience (which is always awake, watching over all things and men), that one should be always afraid of the gods permanently present and should at least fear the threatening punishments inflictable upon him. Since, through a long and accurate observation, the good actions have been noticed, therefore vast rewards have been considered *on part of the gods' leader and architect of every well doer*. And as for the liars, the informers, the hypocrites, the wrongdoers, no shield can hide them, because their facts shall be punished openly, in sight of everybody, even though sometimes with some delay, nothing going to remain unpunished by the eye of Great and Holy God seeing everything. See also Plautus, the prologue to **Amphitrion**, 45. Epicure seems to have outroot the religion from men's souls and God's providence and at the same time His grace and whole work, as Cicero recounts (**De N. D.,** lib. X. p. 18),

selecting a few brief opinions of Epicure. which he called *κυριας δοξας* ("guiding judgements"). the most of which are added either by those ignorant or by others, who shared different ways of life, yet attributed to Epicure: what I know for sure is that they have not crept in through the dreams. Metrodorus, just the one said to have been the closest disciple of Epicure (*conllega sapientiae*, "doctrine fellow"), recounts many and even more disgraceful things, crediting his master with them; he even accused his brother, who doubted everything relating to a happy life led in pleasures, through which the desires of the senses got excited and which could be defined with a saying as *to measure everything with the measure of your belly*. Yet neither should you make use day by day, as Cicero recommends it (lib. III, **Offic.**, p. 567 and the following), and persist in it with a foolish pride; it is not such a thing to take into account, about which speaks Epicure, but that, which more suitably could be called "a middle course", it being known that through a good pleasure one could arrive at a bad pain (I think the hint is made to the saying *«Πολλακις η μικρα ηδονη μεγαν λυπην τικτει»* = "A small pleasure gives often birth to a big pain", T.'s N.)

§5. The fourth principle. The perfect idea of *Divine* Justice cannot be understood by the human mind. Because, as long God is infinite, our mind – as well known – is finite by its nature, it not being able to comprehend its universality. And the fact that those finite things are fervently rejected, and those infinite are gladly accepted, as they were quite understood, this seems to me more stupid than everything. Therefore Descartes, discussing about God, claimed in a very ignominious way (since in his mind he thought otherwise, I showed it on another occasion) that He is so close or, should I use just the phrase he made use of, "is in the immediate proximity, through the idea of God arrived as far as at our soul or by having proved to be so effective as an underground power to show Himself to the man"; an idea that we, through our intuition, can comprehend neither as a movement of extension nor of the image, a fact that cannot be defended through any reason, why then God should not be deemed deceptive. These opinions have been destroyed with great fairness by illustrious Sculerus (**Exam. Philos. Ren. Des Cart.**, c. I, p. 2 and 3) (I think philosopher René Descartes (1596-1650) has worded very diplomatically his ideas, (a manner that annoyed very much the Swedish scholar), to avoid the Inquisition, especially as Giordano Bruno was burnt at the stake in 1600, i.e. by 35 years before Descartes having published his **Discours sur la**

méthode, T.'s N.) Since who, I ask, pushes us so hardly to call God, wholly dreadfully, "deceptive, sycophant", since our reasoning is quite reduced to be able to go to the heart of His vast nature and the wholly personal manner of His boundless power? I wonder if we cannot realize it means loosing one's mind, a delirium, that we simply are insane? I wonder if we cannot realize it is about the narrowness of our spirit and the way they are hindering us to accurately perceive the divine being, His infinite power, the vastness of his goodness and justice? Moreover, if anytime should he think more piously and respectfully of the divine acts, whatever smaller a degree it would take place, there could not nevertheless be completely cleared up the origins of the rays and the blinding lightning. The philosopher was not ashamed therefore of the fact that, out of mere habit, he had to make use of bombastic words, in a decayed style. After all deliberations, we find God's absolute, perfect and complete power inside us, so whatever the image and however burdened with misfortunes and needs we are, we should always be, in our souls, moved by it and even if we cannot control things by the means of advice, may our concern reach Him, to so submit with hearts full of rejoice to His will. By only swearing in one cannot become a good soldier, if not brave, too. Only by the virtue of the soul one cannot attain a healthy living; it is also required a peculiar courage and a courage in the right things to be equal in what we are and the way we are living and also for our good living, these are due to the paternal Providence, who, finally acts based on our real merits; and when we get something by inflicting a wrong upon another, it is right to give account before the Justice. Therefore the Poets have sung the Fatal Sisters as Jupiter's and Themis' daughters (goddess of the Justice, daughter of the Sky and Earth, T.'s N.) This does not want to mean anything else than something from the Providence came to every mortal, and this depending on right and merit. Since, according to Cicero (lib. I, **De Divin.**, p. m. 104 to the end), "As agreed, something from the divine force reaches everybody's life", it is not too hard to connect Cicero's saying with the others, but, indeed, without making false links between ideas.

§6. The fifth and last principle reads as follows: After leaving this life, all of us expect rewards and punishments. Since, as we can see, neither the family nor the state is set up on a just reasoning, if there are not provided within them rewards for good deeds and punishments inflicted for offences; all the same the divine governing of the world and men is deemed null if within it a difference is not made between the

good deeds and wrongs (between good and wrong people), on that day when the trial would take place before the divine tribunal. To not so loose their confidences in hope, our forefathers have resorted to superstitions – *«τω αθανατω τον αθανατον συνηρτημενον»* = what is *immortal* has to be tallied to something immortal. As the philosophers have established, the providence of God is not preponderantly general, but instead rather graduated depending on the seriousness of the fact and by their number: thus there were smaller punishments for minor offences and bigger punishments for major offences. Here is the words quoted from a little story (**Edd. Mythol.** XII) in which it is shown that, Liffer sa Gud din allder / oc Stiornar allu Rijke Sinu / oc räder allum blutum storum oc smäm "the eternal God ruling His universal kingdom, discriminates, with much justice, important things from small ones". Since, without a right government and management of all things, everything would lie down. Having said these, how the matters stands after death, with the dead, it confirms also Cippus Genuntius' (a Roman nobleman from the beginning of the Republic, T.'s N.) grave and tombstone, which can frequently be seen in our fatherland. As for the divine punishment for lies, as well as the Furies, who he names spies and avengers of crimes and major offences, see Cicero (**De legibus** II, p. 171, 178 and the following; **De nat. Deor.,** lib. III, p. m. 68). These commit to their memory everything committed in terms of blameable deeds, by each individual and leave nothing unpunished, as recount most renowned writers, declaring them for extremes of piety and nature, as especially Plato's case is, who mentions a law appendix required for the amendments (**Epinom. s. leg. app.,** p. m. 921), "We think it is God the one Who can be placed before any other; in the second place: in order for the greatest matters enjoy the same concern as the minor ones, *we should establish that we cannot be diverted from the straight way, either by entreats or money* (comp. with **Plat. Gorg.** or **De Rhet.,** p. m. 370, 371 and 372, and **Phaed. or about the soul**, p. 319 as well). Let us add here that passage worthy to be remembered, dealing with the Tartar, where those guilty of a whole range of sins are submitted after death to torture commensurate with the crimes they have done; that expects everyone leading a life of wrong and crime.

§7. From the principles it firmly appears the obligation to make certain general law suggestions or precepts, the number of which is three since Emperor Justinian: *you shall live in honesty; you shall not harm another and you shall take possession of what is yours only.* And these

are quite enough to elaborate a universal law discipline based on a really sound pillar and nobody could say it is less human. Neither that, nor Justinian or the ancients, from whom Justinian read the law remains, are immutable. I just want to say it is necessary to add those three former principles another two, because the number of ten divine precepts, it being clearly understood five (I guess it is a hint at the Ten Commandments, but why then five?, T.'s N.) What is really important, in the first place be put the *respect for God*, since, given His importance, the penalties of the first tablet concern with the cult of Mighty God. Only then comes *you shalt respect thy parents*[21]. And, since the first was already counted, this "commandment" will be included in the second tablet; And, no doubt by right, that first judgement would come before the second, since missing God's cult and the respect for the superiors a society could not exist, it will therefore be a right regulation between the leaders and the ones obeying, so that both in the life of the common universe and in the life of each of them, everybody is required to serve in all sincerity and holiness. How splendid such goad runs in Cicero's mouth (**De N. D.**, II, p. m. 57, **Somn. Scipion.** from the book **De Rep.**, V, I, p. m. 152), "The awake spirit accepts the nature of things and knowledge of gods: from it appears the Piety, united with the Justice and the other virtues, and there from it results a happy life similar to that of the gods: therefore the Justice and Piety have to be cultivated, should such virtues be vast in parents and relatives, they would then be great in the fatherland. That path of the life is to be found in the sky".

§8. From these optimum principles of the nature derive yet not only the civil rights, but also that right that we say of the peoples, fully distinct from the *civil* or *natural right*. By a consensus, either mutual or voluntary, of the peoples, a right of Peoples has existed, so nobody can deny today that it really existed, unless you deny the histories written long ago and the Roman laws, or deliberately overlook many other things relating directly thereto. Just for that reason Emperor Justinian, considering the ancient laws effective in the civil republican society, accepted some of them; others, out of requirements of his era, he repealed. So, for that reason, there is no full agreement as regards either the precepts or the prohibition relating to the concept of native obligation of the peoples. For such reason, the power and effect of the public affairs and the common security of the peoples have been left to God, regarded as their guard and guarantor, He, the Good Almighty God. And, as from Him come the powers from which the hearts draw

therefore their vigour. that is why we must place God himself above all and show Him the maximum respect, take care not to have started a war by the concerned nations or individuals belonging to them or the leaders' supremacy and their public matters or the general sacrosanct calm reached, aiming at something contrary to that relating to a certain affair and in the case of a scoundrel it is resorted to the power of Justice to so give satisfaction the damaged person, by resorting to good and equitable rules, or, if we unjustly face a refusal of justice, it would be then duly resorted to a solemn trial by weapons. Hence very frequent formulas in the histories, from which we exemplify: "The gods concluded a trial for a happy reason; the good trials are often accompanied by a hope; the one who takes hold of unjust weapons seldom enjoys happiness; his powers be broken and leave him, a soldier that becomes involved in a trial; God seeks to arbitrate and seize the weapons of the chieftains in holy and just wars". Therefore a war equity has been scrupulously laid down and in the Roman law on the account of people's Fecial (*fatial / fecial* – a public officer charged with the notification of war declarations, message delivery and whose person was sacred and inviolable, T.'s N.) And the wars did not take place at all if not solemnly advised for by Fecials' consultative college, or, as the ingenious and very talented, too, poet Ennius says, *promulgated*. See also Cicero's speech, **Pro Lucio Murena** (p. m. 131). Why not, also among the other peoples on the globe, in such cases, surely they embraced certain rules, as also confirmed by the literary monuments. The Christian princes themselves, as reported, did not set out for war until there were not firstly heard these calls by the Pontiffs; beside certain extraordinary war taxes and clear exposures of the causes, which even today, because being occult, they *manifest themselves* through others, they call *manifester*. Since *manifestare* means "to make public", a timely word of that era; even *golden*, it asserts Cl. Cellarius, in the manner of most erudite Seybold, as I noticed, *in antibarbarian Latin*, as many others, unjustly rejected. At the top is therefore God, the source of it, of the obligation and the one whom He brings luck at war, He loyally ascribes the same the victory. And just these belonging to justice and faith are correctly cultivated between the peoples, and those putting to shame the souls by depravation and criminality, all those coming in conflict with the religion rules, of no avail any important, they should be rejected. Here is what Cicero asserts (**De Arusp. Resp. Orat.**, p. m. 25, **Id. Verr.**, lib. III, p. 92) about the haruspicy, "Praetors right (*legatorum*) buttressed up by presiding the

people, will be then encircled (by a vallum) even through the Divine Law". The praetor's (legat) name should also extend in that way, "because it is not only about allies' (*sociorum*) rights, also even between the enemies the arrows must be given back, without being blood stained". Cornelius Nepos too, gives his consent in **Pelopida** (c. v. s. ult. Cic. **Orat. Pro Leg. Manil.**, p. m. 5), asserting that "the right to delegate (*legationis*) is a holy right among any people". Why so? Because the ancients were persecuted very severely when such right was violated be it just in words. We have the testimony of, among many others, the above extolled Cicero with his small speech, **Pro Lege Manilia** (Manilius was a people's tribune who proposed a new law bearing his name, T.'s N.) That law of peoples I see defined by the following quotation: "This law is established by God and reinforced by His right power to be complied with, for the common good and calm of the peoples and their rulers; it is like a natural right, a divine law inborn in the human being and commanding what should be done and, conversely, what is forbidden. I said *inborn in the human being*. Since by itself, Great Good God[22] wished to make the man, thought He even should give him from His own light a few sparks, so in his mind, making use of reasoning, get fortified and so be flashed inside by the power of telling apart good from wrong, honest from shameful, even formulate ideas on the best and sure life principles; and so to eventually find how soundly is built that people's society, which has just preserved the natural link between them and how much we, people, owe, in our daily business and obligations incumbent on us God's piety, by having respected Him duly. This is why,' the word *om, homo,* in Greek ομως, "equal, of the same type" (so, not *ανθροπος*, a Greek word meaning in fact "man", T.'s N.), since man differs from animals by his social *nature*; therefore, not from *humus*, "earth", how man was called by the ancients, as Scaliger notices (**De caus. L. L.**, lib. I, c. XXVIII) and buttressed up by Cicero (**De Invent.**, lib. II, p. m. 110 and the following; **Ad Herc.** lib. II, p. m. 15, §1, **Inst. De Jur. Nat. G.** and **Civil.**, Cic., **De leg.**, lib. D. I, p. m. 150; l. II, **De legibus**. Cic., lib. III, **Off.**, p. m. 418 and the following Plat. **Atlant.**, p. m. 715 and the following), speaking about six heads that could be counted in a crowd clearly appearing to be led by one nature. The civil law the City instituted inside it truly is something proper to it; «*Jussum*, "law", "order" of the City is that something required to comply with the actions of the steady course of the universe and with each single action of the republican life, for the happiness of the citizen». So, what is

useful to every single citizen is the *private right*, and what is dealing with actions to the benefit of the city is called *public right*. Hence Cicero, dealing with the laws of every city apart and altogether names them *of the* (State) *Republic*. Indeed, Plato, when dealing with ancient paternal laws and especially with those on which this society and community is based, counts the important ones. "1. A sanctity of the religion. 2. An élite of thinkers (scholars) and opinions of the heredity of the Kings, of the Divine stock kind, an agreement concerning a succession. 3. A joint will in the protection of certain ruling members in terms of public health. 4. A steady research of ancient laws, for a heavenly description and of the divine spirit." (***"Eigh rätt Lagh a Landt bryta: Wid tha fornum logum hallda"***) (**Fragm. Leg. vetustiss. It. Er.**, s. c. XX, p. m. 182). See the different chapters of Plato's Private right, who, in his Dialogues or books on the laws, just scattered a thing here and there in the Hyperborean law.

§9. As quite correctly shown by Plautus (**Pers.**, IV, IV, 6), if the inhabitants are grown in good manners, their city looks good, like reinforced with walls: the *Hypocrisy. Blackmail, and Avarice in the town if they would have been banished, the fourth Envy, the fifth Ambition, the sixth, Denigration, the seventh Perjury. the eighth Negligence, the ninth, Insultation, the tenth, the worst of all. Murder through aggression; if all these are not removed from here, even the city would have a hundred walls, it would still be too little to defend us against evil.* And the same reason of nature is invoked by Cicero (**De Offic.** III, p. m. 420), i.e. the divine law should go hand in hand with the human law, this one should dictate first of all. This is why, our King CAROLUS MAXIMUS thinks that before anything else this kind of evil must be extirpated and once the vices eradicated, the difficulties could be passed beyond and have established a society based on justice and merit. Since without a union between power and wisdom pushed up to the end, by which the true virtue leant upon prudence would prevail, even under favourable auspices, we could never get out of the depression. And why not should I say it also demands an excellent body resilience / civic courage / and a selected erudition, which so many warlike peoples enjoy and a vindictive perpetuance of the old magnificent Kingdom of King Carol, of a special vigilance and a divine prudence, once secret, now open. And the Sueonian State, who is to blame I don't know, meaning so much lapse of time, through so much negotiations and changes; for that reason and so weakened, with his nerves now stronger and more hardened, rises

and flies to the summit to get on the pediment. Those years passed, when the country was governed by the kings preceding CAROL, with unprepared soldiers; we really were then short of money, now however, since the Fortune's wheel turned to the better, properly placed, we keep in that good state, like no other people; we are not afraid of the force and power of any of those reviling against us, so long we are under the reign of OUR KING CAROLUS OPTIMUS, we neither have exhausted the pecuniary vein nor we have soldiers in the battle line, so much clement is the administration settled in our country and set up based on the republic of God. Yet under former kings, when the happy destiny turned its face from us, the public servants were not honest, but instead liars, united through a pretended zeal, following up none of the State affairs, but striving to get praised as such had been the case. They ordered to be seized the things of those missing a longer time from the city, they being who robbed the state of every properties and raised sky-high sumptuous villas and houses and, thus, emptied the country's treasury, piling up riches after riches; their manners were all inclined to plundering, whether a sacred or a public property. All these offences are now long gone; all these abuses are now long gone. Now the state affairs go well. The same ancient JUSTICE has been reinstated, extracted from so many superposed laws, as a quintessence of everything good accrued until now, as a source of the public and private right, a JUSTICE that today, by the extremely vigilant and clever steering of the brilliant KING of ours, CAROL, it enjoys its plenitude, it triumphs everywhere. Under his august governing and his sacrosanct spirit, the most just constitutions appear and blossom. Thanks to his virtues, all the counties under his ruling enjoy same rights. These virtues are set to the light of Sueonia, in the eyes and ears of all the peoples and nations and are faithfully cultivated to the remembrance and gratitude of the posterity. This is why you listen now, dear reader, either from fear or love for the KING, the one who provides for the happiness of the country, to remove any differences between cities, as for the schools and universities it should be reduced, as possible, the abuses of power; mind the causes cancelled, no doubt by right, which disturbed the spirits, under the pretence of utility; take care to every magistrate inside this universal kingdom, who follow occult instruction and close cases, resort to the dirtiest schemes of "defence" (depriving the accused of a defence), to lawyer-like barkings stirring up the courts, to ad hoc councils without triteness in legal matters, to ad hoc judgements of cases, to ad hoc reasons to proceed and

inclined to every good thing, through a very pleasant harmony, you will breathe freely, since, removing all these drawbacks in the judicial practice, a cure of the public life would be obtained.

BEHOLD THE DIVINE BRILLIANCE FROM THE SKIES:

CAROLUS,

ALLMIGHTY IMAGE OF THE DIVINITY AS A KING ON EARTH

ANNOTATIONS

1. See also Jacob. Ziegler Landav. Bavarus in **Descript. Scandiae**, Argentorati Publishing House, 1536, p. 86: "Among others, it is Pliny who speaks about these counties blessed by nature, in which, of all the mortals, the most righteous men have settled; from there too virgins have gone to Delphi, bringing with them gifts at religious celebrations: these is very clear evidence that in the whole ancient world, the Scandinavian people was the one boasting, even very often, of the glory and purity of their race."

2. Here is what Procopius says in his work **De bello Gothorum**, lib. II, c. 15, p. m. 426, *«ουτω μεν Θουλιται βιουσιν. ων εθνος εν πολυανθρωπον, οι Γαυτοι εισι. Παρ ους δη Ερουλων τοτε οι επηλυται ιδρυσαντο.»* "That is the way the inhabitants of the isle of Thule live, who are different from any other nations. One of which, much more confident than the others and very numerous, too, is that of the Gautons, who have settled near the Heruls (a Scythian people living around the Maeotian lake, today the Sea of Azov, T.'s N.) arrived there. So, I learned for the first time that what in our histories is to be found by the name of the *Goths* are in fact GAUTOI, (i.e. Getae). In Procopius we find that *Thule* was located at the extremity of the Northern Ocean (*προς τη Αρκτω τα εχατας* - **De Bell. Goth.**, lib. IV, cap. XX, p. m. 620), in Cicero, in the region where the North Wind blows from, which the ancients called Scandia or Scandinavia, as I said here above. And, although the authors initially used the Greek word *Αρκτος*, nevertheless well chosen, only the interpreters differ. I for one, however, think it is about a *Martian people* at the base of it, a thing witnessed by the Getic language, which the Greek has inspired from; since if the Greeks say *Αρης* meaning *Mars*, among the Goths / the Getae it occurs *Ari*; Gr. *κοττειν* / instead of *κοπτειν*, "to sever", "to kill", "to ravage through a sword", in Getic it occurs *kotta*; therefore, from *αρι* + *κοτος* > *αρκτος*. (How much right was Ovid when speaking of "Getae Marticolae", i.e. the Getae cultivating Mars — in their tongue, ARI, from which ARES among the Greeks — as an aboriginal god!)

3. Tacitus (**De Mor. Germ.**, c. II) recounts, "The same Germans I would think being natives, since being in a very small degree mixed with other stocks arrived there". Then, "They celebrate with old songs *Tuist*, as the one who, in the oral tradition and in the annals too, is regarded as a nation founder" – under the law of genealogy, he is raised by God Earth and the Son of Man (*Filium Mannum*), who are the creators of people's origin. And to the end of that chapter: "the name comes from these ones". And in chapter III: "The Germanic peoples gave rise to a people of its own, sincere and very similar to their stock". Hence *Τευτονας* and *Αδελφους* among the Greek writers, and the Romans called them *Germanos*. I say *αδελφους*, formed of *α* + *δελφυς* = "born from the same mother (Terra)"; *Germanos* = "from the same embryo". By the sense of *Germans, Γερμανοι, the Gauls* that the Greeks call Γαλατας, Romans' brothers, claims Strabo (**Geogr.**, lib. VII, p. m. 290); *γνησιοι* = *γονεσιοι*, from *γιγνομο* = "I am born", "I give birth", therefore, the same origin: *τω πλεονασμω του μεγετους και τες ξανθοτητος* = "similar in terms of body size" (all of them being tall), blond hair and white skin and also customs, then wholly similar.

4. According to Pliny (**Hist. Nat.**, lib. II, c. 75), "Where the clear summer nights confirm in their turn that what the reason has pondered, is worth believing; during the solstice days, the sun rising closer to the axe of the world, through the narrow space of light, the earth has six moths of uninterrupted night, with a distance different from the winter solstice. Just something like that occurred on the isle of Thule, as Pythias of Massilena (a navigator native of Marseilles in the 4th century BC; he found the latitude of Marseilles and undertook fruitful explorations in the northern seas, T.'s N.) wrote, at a six days distance of navigation from Britain towards north."

5. That fact of certain Getic vocable being akin to those in Persian and other tongues, Turkish and Arabic, for instance, it may be proved through several examples, having in fact their origin in our language. Turk. *Ata*, "father", from the Gothic/ Getic *Ata* or *Atta*; *aett* from the Got./Get., "relative", "consanguinity", "genealogical tree"; from there, too it comes the Greek *Αττα* and *Τεττα*, *Peder* and *Pezer* from Persian and *Pader* or *Fader* of the Getae, since the letters *p* and *f* may alternate; from there, too comes the Gr. *πατηρ*, and the Latin *pater* as well: not from *παω*, because it is *pasco*; even the Persian *mithra* comes from the Gothic/Getic *mother*, same the Greek *μητηρ* and the Latin

mater; same is the case with the word *dochter* in Persian, which is nothing else than *Dochter, doter, dotter* in Gothic / Getic: (id. *Datr* in Egyptian, a name that they called the sea daughter, *Unda*: (id. *θυγατηρ* in Greek; and in other languages it only differs the way of notation. Same is the case with the word *brother* i.e. *Burädеr*, Goth. *brodher, broder, brodhir, brother*, Lat. *frater* from the Gr. *φρατηρ*, since *φράτρια* or *φρατρία* (therefore the accent falls on the last syllable, T.'s N.) means *curia* (a subdivision of the Roman people, a place of meeting for it, senate, T.'s N.) in Latin; and *φράτριος*, *curialis*, *φράτηρ* ("brother") based on the same right and an associate within the curia. The etymon of *frater*, according to Nigidius, is *fere alter*, i.e. an associate with the same right and of the same curia; *soror* derives yet from the ancient *serus*, but in fact derived from *nectus*, "seed", i.e. "brother and sister relation / and also blood", thus bound through a lawful kinship; *agha* - Turk. and Pers., *aghãiãn*, Arab., *aghaewãr*, among ancient Scythians meaning "master", and *agha* and *aghan*, *di* in Latin, as proved by multiple fragments of our old laws. Same is the case of the Pers. *wezir* = "prince, supreme administrator", which in Gothic is *wisir*, popularly *wise*, hence Odin's / Odinus' adorning epithets *walhallar wisir Manium princeps*, also called *dominus*. As for the Latin *dominus*, it originates in the Getic *sir*, meaning "master, lord", too, a word that in the age-old history books and annals occurs under the form of *kiri* and *Sir*, hence the Greek *κυρος*; that *sir* or *sire* of the Getic passed then to the Britons, Scottish, Gauls, Spaniards and Italics; *kirãr*, "to rest, to stay quiet" comes from the Gothic *kyra*, hence *kyrr*, "quiet" and *quietum* ("quiet", in accusative) = *kyrdum, um kyrt*, "quiet, without any noise"; the same origin has also the Turkish *kaerãrlyk* = "permanence, perseverance, calm", *kararlii*, "permanently", *kararsyzliz*, "impermanence, inconsistency"; comp. with the Arabic and Persian word *karargãb*, "a quiet place", "I remain, I stay" and the Turkish *kara*, "solid ground, continent", with the Greek *κυρουμαι* (I think this verb also occurred back in the middle-age ecclesiastical grammar, since in Bailly it only occurs the verb *κυροω*, "I give law power", T.'s N.), so *κυρουμαι* meaning "I fortify", "I confirm", *κυρος*, "firmament", *κυριως*, "with firmness"; *ber* in Pers., contracted from *bãr*, "burden, fruit, outcome", in Gothic *ber, baer*, from *baera*, hence *barn*, "children" and *Abarigar* = *Aborigines*, which also were the first cultivators in Italy, according to the information supplied by Justinus (lib. XLIII, c. 1), **Hervat. Saug.** (c. XII), **Torst. Wikings. Saug.** (c. II), Cicero (lib. XV, **Epistul. Fam.** IV), in Arabic *berr* and

baer, meaning "soil", "ground", in Pers. More frequently *ber*, comp. with the Goth. *baebr, baer*, "ground, property, villa": the Gr. *βαρος*, means "burden, weight"; the verb being *βαρεω*; *βαρις* is the "payload of a ship"; the Arab. *Bürg*, (in Pers. *bãru*, in Gothic *burg, borg*, from *baeurga, burga, byrga, gaerda*, "to protect, to hide, to confine in a castle, to enclose with walls a castrum". In the common laws of King Erich the Great and King Christophor (p. m. 806) it is written: *radha Borgom och Landom*; in Ulphila (**Sverr. Saug.** p. l. Vege, IV, 10) it is called *Baurg*; in Greek *Πυργος, Προμαχεων*, in Hesychius, in Jon. It would be found *Προμαχων*, "stronghold, fortification"; *πυργοω* means, "tall, something resembling a tower". In Vegetius (IV, 10) we find again the words *castrum, castellum*, "burgh, fortress", coming from the Gothic *kastali*; in Livius (XXVII, 32) we find again *Pyrgus*, and in Tacitus (**De Mor. Germ.**, c. III) it is mentioned *Asciburgi*, "inhabitants of the fortress", and in the Roman Law we find the word *Burgorum* (genitive plural), "of the inhabitants of the fortress"; in Turkish, *bãjir*, "bold mountain", in Goth. *bairg, biargh, biaerg* spelt *baergh Hysar*, as I said, are the walls and fortifications; same way we find it among our ancestors (**Konungz Bal.**), in their laws: *Hwsom eller Landom rada*, "to reign over burghs and provinces"; *ãl*, "progeny, offspring"; in Goth. *al, ald*, and the verb is *ala*, "to generate, to increase, to grow"; hence, in Greek *αλδεω* = "I grow, I raise", as well as *αλδησκω* = "I am grown"; it does neither come from *αλεα*, a word by which it is understood the "solar heat", nor from *αλις*, meaning "plenty", as say some opinions, but instead from *à*, hence *aga, auga, auka* and from there *αυξω* in Gr., *augeo* in Latin. *Alda odhal*, "I possess through inheritance", "inherited property"; *mäar alder*, "virginal age", "virginal flower", like in cap. XXII) **Arsd. Up.** L. L., symbols that mistakenly slept in some codices, therefore they being wrongly read / interpreted. *Sangiar alster*, "children born from legitimate weddings". P. T. *pãsã*, "prince", in Goth. *Biassa, Bassa, pasa*, according to *Αρτιμπασα*, "goddess Earth", "Artimpasa" (c. I, **Princ. Jordbr. Vp.** L. L., c. V and c. XIX, p. 129, **Cat. Reg. Leg. W. Goth. Ann. Vit. R. ER.** and **R. Can. Torst. Saug.**, c. IV and XXIII). Or: *rãhaet*, "rest, relief", in Goth. *rast, ruh, ruhe, ro*. The verb is *rasta*, "to rest", *roa*, "to safeguard" and *oroa*, "to unrest, to trouble, to attack", *orosta*, "war". In Greek *ρασωνευω*, "I enjoy my rest", *ρασωνη*, "work cease, rest, quiet", i.e. *αναπαυσις*, as it occurs in Suidas' dictionary, where also it occurs the noun *ρασωνευσις*, from the verb *ρυω* or rather from *ρυομαι*, meaning "I defend myself, I am free"; in Turkish we have

răhaerlii, "refreshed" and *răhaetlyk*, "commodity", comp. with the Gothic *rahstlii. rolii, roligh*. As for the endings *Leikur. leikr. leik, lyk* and *lek* (from Swedish), nobody doubts these are absolutely *Getic*, not even those less skilled in linguistics matters. The Swedish *kémz*, "to gather", "to accrue", in Goth. *kemza* is in Gr. *καμπω*, "to roll in order to gather", and in compound words *Συγκαμπτω*, "to gather, to join". *Erz* in Arabic *ier*, in Turkish *zemin*, in Pers. = "earth", in Goth. *aer, Er. her*, which in Tacitus (**De mor. Germ.**, c. XL) we find under the form of *Herthum*, meaning *mother Earth*, called so from *Herthu*, hence a title in the ancient laws. *Artir* or *ardar bolker, aeria, araere. aaer, aering* or *aring*, "harvest, fruits"; *arins hws*, "granary", *arder aratrum*. *Aro* among the Latins is *αροω* with the Greeks. *Zemin* among the Persians comes from the Getic *sa*, meaning "to seed". Among the Greeks even the sense of *ploughed land* is expressed through the word *αρουρα ζειδωρος*, as well as *ξηδωρος αρουρα = alma Tellus* (feeding land); *pã* in Pers. (foot), among the Greeks is *πους*, in Gothic is *pus, fus, fot*. *Τριπους* (tripod) is in Gothic *tripus, trifus, trifot*; in Aeolian is *τριπος*. The Arab word *ãwãn, ewãn* is in Gothic *aewe, aesi* from *awa*, "to have", which the word *ev* (century, age) contains with the meaning of temporality, according to the Latin *aevum* or *seculum*; in Greek it is *αιων αιωνος*, which in the Dorian dialect is *αιων αιονος*, (it only differs by the accent: in the first case, it is circumflex, in the second, grave and acute, respectively) "shore", and the verb *αιωνιζω* means to do ever and ever.

The Persian *Mãh* means *the Moon*, in Goth. is *mana* from *ma* meaning "to be in power", therefore "to be also big", since in the superstitious outlook of some lays the Moon is believed to have a magical power, affecting everything born on earth (and less those in the sky). It arranges the calendar months, completing the year. In Gr. it is *μηνη* and *μανα*, as I have shown in other places, *Nõ* from *μειουν* is of Getic origin. *Lesã*, "to gather, to select", in Goth. *lesa, lesa ax*, "to pick up ears"; *ax olaesin*, "unpicked ears", hence also *λεγω* in Greek, *lego* in Latin, and in Ulphila *lisan* (**Torst. Saug.**, c. XV). *Kürde, karde, kare* in Goth., same also *maeker*, Gr. *μαχαιρα*, Lat. *Machaera* and *gia, giai* in Pers. meaning "space, place, region, land", *gia* in Goth. means "land, space, hiatus or tear". The verb *ge, gae, gaeta*, "to spread, founding open-handed, to offer, to bestow", in Goth. *giã, begia*, in Arabic *giabir*, "proud", in Goth. *Giabir, Giasir*, today *Giaeswer*, "to assume more by right", Gr. *γαυρος*, the verb is *γαιω*, "I am proud". In Turkish *giaba*, but, presented as a gift", in Goth. *Giba*. In the ancient laws it was *Giaes*, and

Gäwa in the popular tongue; the Getae wrote *Gauja. Gaja, Goja*, and the Greeks *Γαια*, from the verb *γαω*, "I give birth"; it is to be added also *ghaeti* and *ghuti*, meaning "full of vigour" (See also **Haavamaal** LXXI, Gell., **Noct. Att.**, lib. X. c. XXV, sup. c. I. p. 3), as well as **Ancient Law Fragments**, c. I, **Ars. Br. Westg. L.**), "to bear branches in abundance"; among the Goths, the genealogical tree calls *gaetertrae aettertrae*; *ghaelă*, "to be a thing of great value" comes from the Gothic *gaela, gaella*, "to be worthy"; therefore also the Greek *κηλεω, ως*, meaning "to stroke gently". *Ghaemret* and *ghumer*, in Goth. *ghaemur, jaemr. Jaemmer*, "to destroy the richness of waters", comes from the Gothic verb *gauna, ghaema, ghaemra, aemra*, "to destroy" (hence the old Romanian word *iama* and the Romanian phrase "*a da iama în*" (i.e., to play ducks and drakes with); and how at origin it refers to the termination of water fauna, i.e. the fish, so the fish must have been the very ancient food of the northern populations and not only, see also the symbol of those two fishes; the man was also at first a fish, then a walrus, i.e. an amphibian, T.'s N.), as well as the verb "to bemoan one's fate", "to wail". From there, too comes the Greek *Γοαω* and *γοαομαι*, as well as the Latin *gemo* ("I groan") and *gemebundus* ("the groaning one", "the dying") which in Greek it corresponds *γοημων, γοος* = Lat. *luctus* = "sorrow, lamentation (after a dead)") *γοωδης*, Lat. *lugubris*, "sad, to be in mourning", hence *gemoniae, gemoniae scalae*, i.e. some slopes at Rome's outskirts, where the bodies of those tortured and executed were thrown; *bend*, in Goth. *bend, baend*, de la *binda*; same *haldsbend* spelt also *haldsbąend* (= to hold the condemned when executed) and *haldsbaena*, being derived from *halda*, "to hold" and *bana*, "kill". Yet to *Bend* or *Band* it corresponds the Latin *vinculum*, "chain", *ligamen*, "band, girdle"; in Greek it is *βιω*, in Lat. *vincio* or *vieo*, "to tie, to attach", as ours *banda*; to the Greek *βια* it corresponds *vis* in Latin ("force"), and to *βιασμος*, *violentia*, and to the Gothic *Bindingi* or *bandingi* it corresponds the Latin *vinculis constrictus*, "squeezed in chains, tied down". To the Swedish *bees* it corresponds *bes* and *bas* in Gothic, and *pas* as well (because the consonants *b* and *p* may alternate, T.'s N.), equivalent in Latin to *poena* ("punishment"), from the verb *basa* or *pasa*, which in Latin is *battuere*, "to beat"; *bassara*, Lat. *sica* ("small sword"), and in Cicero it occurs with the meaning of "assassinate" or *dolo*, "a weapon put in a sheath", *biornbasara, machinae* = "war tools" and *foveae*, "pits", "bear kill excavator"; in Greek *πατεω*, "I crush / tread underfoot". *Maehas*, "hay harvesting tool",

comes from the Gothic *maa* and *maita*, "to cut off: hence *maekr. machaera. Metz*, "knife". *Stekametz*, "fist". *Weldhemetz*. "sharp stake": in Gothic *hae. (H. höo* = Lat. *foenum*, "hay". From *maita* we have in Lat. *meto*, "to harvest" and *αμαω* and *αμαομαι* in Greek, hence *αμητος*, *messis* ("harvest"), *αμητης*, *messor* ("reaper"), *αμη* = *falxmessoria*, "sickle". *Hyr tumăn*, in Goth. *hyr. yr, tuma. dima. dimba. nebula* ("dark"), *nimbus* ("nimbus"), *vis venti* ("wind power"), from *hyra, yra. harwa, orwa*, "to move, to stir". Hence *gyrus* in Latin and *γυρος* in Greek, "circle, ambitus"; from the Greek *γυροω*, then *hair, hior. gladius* ("sword"). The Greek *ἄορ* or *ἀορ* = Lat. *ensis* ("arrow") from *αερω*, "I raise / erect", since the arrows (and weapons in general) vibrate related to *arf* and *orf*, which, like some wings, fly through the air, *αειρω*, which is just the contents of the syntagm *εις αερα αιρω*; in the same manner Homer tells about Achilles *εντεα αειρειν* ("to send with one's own hand from the breast"; I think the hint is about the hero's notorious courage, T.'s N.); among the old Goths too an idea took root that by weapons' leap (referring particularly to arrows, T.'s N.) it is not only noticed a game, even just a source of noise, by a general consensus. From the same root comes also *hairta, haerta. hierta, cor. κεαρ*, contracted *κηρ* ("heart") from the verb *καιω* or *κεω* ("to fire, to burn"): since we can speak about a "burning" heart in people, about a "venting flames" heart in animals, since the heart, as long it beats, it also carries life inside. When the heart rests deep it can be nevertheless noticed a movement, which continues to last in the auricles, the last being in the right auricle; it is there where the last beat occurs, in its own blood, according to an opinion expressed by Harvey (William Harvey, 1578-1658, English physician, famous for discovering the blood circulation, T.'s N.) in his capital work **De genere animalium**, cap. 51, in which he recounts that, "in a weak streaming and an insignificant trembling or palpitation it occurs the last sign of life". Hence it may be also concluded that blood is the source of life and main seat of the soul; in fact, from it there are every other parts of the body "feeding on hot blood irrigating them and so getting alive". See also the chapter dealing with the "Blood motion". The most powerful reason of blood circulation origin, affecting every other natural movement is the heart, on it depending all of them; all these are controlled by the brain, which steers everything, the physicians say that without them the animals could not exist (Id. cap. **Exercit.** LVII).

The Turkish *Jük* means "burden, yoke", in Goth. is *juk, ook*, in

Lat. *jugum* and in Greek *ζυγος*; in Swed. *Satt*, in Lat. *coetus* ("band", and also *saetae* in old texts, so much closer to Swedish or conversely, Swedish to Getic, T.'s N.), in Goth. *satt. sueit, swet*, from the verb *saewa, swawa, swaeswa*, "to come to a place, to convène, to come in and to get out"; *sassa* = Lat. *sodales*, "associate, mate" (with the meaning of chap, companion, and also with the current one, therefore through Swedish – and Gothic -, we can clearly see the Getic origin, since it occurs as such in every Romanian old texts, T.'s N.), Gr. *συοσιτοι* ("table companions"), from the verb *συοσιτεω*. And even though we want to infer the word from the Greek *σιτος*, even then we would have the original Getic word *saed* meaning "cereals, grains, food", in Goth. *setta, satta, sattarbod* (according to **Old Law Fragments Gaut. Oc. Hrolf**, c. V, comp. with **Herv.,** f. c. XIII and **Hirdikra** in different chapters, a. c. III and XVII, **Torst. Saug., Herv.** f. c. IV, XIV and XVIII), but, oblation, with a view to reconciliation", *satt mal*, "settlement dinner", *satt mal ok bött*, "accurate and amended cases", *sattarfunder*, "settlement meeting", *saettas*, "gather up", *semin*, "of great honour, of much value, for which the dignity is the most important thing", in Goth. *semin, saemd*, "dignity, order, decency" and *saemeliger*, "according to dignity, honestly", *med semeligum*, "agreeable to the public", *semeliga*, "in a honorific manner", *semia*, "to administer with dignity", Gr. *σεμνον*, "dignity", *σεμνος*, "honest"; the 1st person passive voice preterit *σεσεμμαι*, from *σεβομμαι*, but even that has a Getic background, as I showed, in Swed. Der, (Pers. *Janua*, "gate", in Goth. *der, dyr., dor,* Gr. *δυρα*, "gate, mouth", *δυραξ,* in Hesychius' *Πυργος* (c. XII, **Tors. Saug.,** p. m. 451 and 453), "defence wall", idem. *χιτων*, "tunic, cuirass", in Ionian *κιδων*, in Swed. *Derban*, "gates guard among the ancient Goths", *δωραξ,* "cuirass" and *thorax*, "armour", as Hesychius construes (c. XII, **Torst.** Saug. at *δυραξ),* in Greek it is said *χιτων, ζηθος* and *λωρικιον* (and not *Πυργος)* - behold how Ovid was right saying (**Tr.,** V, 3), "Greek looks more like Getic, as it is mixed up with many Getisms" (*Grajaque quod getico mixta loquela sono*).

I have picked up just a few examples from a larger number, and God help me, I would further illustrate the fact that several Greek and Latin words, as well as from other languages passing through Swedish and Gothic, originate in Getic. There is: (Pers. *nisesten*, "to sit down", in Goth. *sitia, nisitia, nidsittis*, in Swed. *Kaz*, in Goth. *kaz, gaz, gas, nausgas*, anas, *gö*, in Turk. *Kul*, (Pers. Goth. *gsol*, "lake, paddle", *püst*, "small stream, spring", in Goth. *puss* (**Her. Saug.,** c. XII, C. III, **Vygbr.,**

Ll. R. C. and M. E.), *S. laest*, "blow, light throw", in Goth. *laest*, "wound", S. *kaest*, "intention, council"; the verb itself means "to discern, to choose with one's soul"; same is the case with our spoken language, where *kaesa, kioso > kaest. kaestar*, "chosen" (hence also the Latin *Caesar* and *qaestor*, in my opinion, T.'s N.), *kogghlamak*, "to slander", in Goth. *koghla, kokls* (**Hertraud och. Saug.**, c. IV). As for the particle *mak*, things are not very clear. *Semir, butyrum*, in Goth. *semir, smir, smör*, ar. *Sewr*, "ox, herd", in Goth. *sewr. seur, sor, saudr, södr, ilmek*, "to abuse", *ilenmek*, "to curse", in Goth. *ilmaeka, ilmaela*, "to revile against someone, to live in concubinage, to abuse", which in **Thorst.'s Legend** (f. c. XVI and the following) is called *illyrda.*

Ujãndürmak, "to trouble, to blame", in Goth. *ika, weka, weckia*, "to wake up"; it also means *viandurmak*. The infinitives ending in *mak* or *mek* are Turkish words. The same is the case with the phrase *ciftlendür mek*, "to bind by a marriage". (Pers. *cist*, Turk. *Cist* and *giüst*, "wife", in Goth. *gipt, gift, igiad*, "council", in Goth. *igiad, higiad, higiu, brysthygiu*, verb. *Higga*, "I have threatened", *girăn*, ar. (p., "neighbours, consorts", in Goth. *girannar, grannar, graend*, "neighbourhood" (Praef. **R. Berg. Leg. Upl. Fragm.**, L. I., **Ion. Rugm.**, p. 25, **Gaut. Ok Hrolf. Saug.**, c. XIV, **Torst. Saug.**, c. XX, c. XXII and c. XXIV), from the verb *greina*, "to separate", *daechsem*, "fat, corpulent", in Goth. *saeck, duk, dicksam, tiock, digur, dikur*. But *dikur swaerd*, "tied up gladiator troop" (a body consisting of 200 troops, T.'s N.) and not how Stiernhielmius shows it (**Kiopmbr. St.**, c. XXII, q. 4), *hyta*, "fortification, house", in Goth. *hyta, hydda*, verb. *Hyta, serkerd, sergerda*, "whirling in the head, fury, when someone doesn't know what is doing"; in Goth. *serkr*, "fury" and *beserk, beserkur*, "pounding the table with fury", *regd*, "rage" (**Torst. Saug.**, c. III and XVII, **Merv.**, f. c. 1), in Goth. *redaes, redas*, S. *rüg*, "returned, return"; *rügan*, "to return, reconcile", in Goth. *ryggia, rygga*, "the hinder of the body", *rygg*, "back", S. *raefz*, "to separate, to examine (a case)") in Goth. *raewa, raefsa*, hence *Refsingar thing, Refstathing, Refsinga thing*, "King's Judgement to be brought to knowledge" (*Regium judicium pro cognoscendis*), against those who committed offences against the public order. *Reffing*, "punishment", *ruf. ref.*, "banishment" (**Olafs s.**, c. XCI, **Raestabr. DL. Tingdr. West. Ll.**, c. III, **Herv.** s. c. III and **Torst.** f. c. XII); *raewgh* and *rewaeghan*, "to act fox-like, to have a fox cunning", in Goth. *raef, raewugr, raefachtig, refkeyla*, "female fox", *krokaref*, "baffling, misleading through cunnings", S. *asik'ar̂*, "clear", (Pers.

asikār, "to demonstrate, to clarify", in Goth. *asikar. asikar eru raan (Byorn)*, "the clarity has the power of law". In the law codex published by Sticrnhielmius it can be read *asikkia* (**West. Ll. Vigarth. Dr.**, c. XIII and **Kättibr.**, c. VIII), *āfet*, pl. *āfāt*, "noxa, deficiency", in Goth. *afat. Huat ock ar hin hethne lat afāt vara*, "that among the lay what Vigerus misses".

All these Persian, Arab, Turkish words I have used in the present tense are extracted from Getic, a truth which none of us can deny. There are also uncounted others, which I shall edit in a future opuscule. I said of ours, because, however, scholar Gravius (**Elem. Ling. Pers.**, p. 90) draws attention to ten Persian origin words appearing to be like some ears left upon a Gothic harvesting, as they may be seen. And this because among the Persians there are even laws very similar to the very old of ours. Their content confined to instilling into the citizens' souls the habit of never give in to vices or commit law offences. Hence even Xenophon in his **De Instit. Cyri**, lib. I, emphasizes, *«οι δε Περσικοι νομοι, προλαβοντες επιμελονται οπως την αρχην μη τοιουτοι εσονται οι πολιται ωσε πονηρου τινος εργου η αιχορου εφιεας»* ("The Persian laws aim at, in fact, preventing offences, they provide that from the very beginning the citizens shall not elude their letter, to so not fall into something dishonest or make mock of anything shameful or criminal offences." – an excerpt from the chapter **Cyrus' childhood**) (very important, that is also the core of Zamolxian legislation, T.'s N.)

Therefore, of the greatest importance in these laws it was not so much the fear of penalty and torture, as especially to cause the citizens to feel shame and keep from a wicked, criminal life. Here is what Tacitus (**De moribus Germ.**, c. XIX) says about the forefathers, "Nobody mocks at vices. It means not to corrupt and let yourself not be corrupted" and not far below, "Most of the people rather put a high value on the good home manners than good laws of somewhere else". A same thing says Justinus, too (I, II, c. 20), "As we may see, what is to admire among the Scythians, it is just what nature offered them, which the Greeks can get through neither endless doctrines of their sages nor their philosophers' precepts, because they are left behind, weighing them against the native common sense and uneducated customs of the barbarians: since the Scythians used more by unknowing the vices than the Greeks the knowledge of the virtue." However, the true cause clearly arises from the foregoing. Holy are the words of King Birgerus in the

Foreword to **Uppsala Laws**, "*Warin allir raetwisir, tha thursti aei lagha widh*" ("Should everyone lead a righteous life, it never would be need of any laws.")

6. According to Pliny (c. II, c. 78). "In the opposite and full of ice region of the world live some white skinned, blond haired peoples, the harshness of whom is taken from the hardness of the sky."

7. **Bell. Goth.,** lib. 4, c. 5, published in Paris, 1662. *«Πολλω η αποθεν Γοτθοι τε και Ουισιγοτθοι, και Βανδιλοι, και τα αλλα Γοτθικα γενη ξυμπαντα ιδρυντο. Οι δη και Σκυθαι εν τοις ανω χρονοις επικαλουντο»* ("Around here since long the Goths, the Visigoths, the Vandals, and all other Gothic peoples have settled, who have called once Scythians"; lib. I **Bell. Vandal.,** c. II, in the beginning, same Procopius writes, "Among them there were also *Γηπαιδες*, i.e. the Gepidae, and some writers called them Goths, others Getae, but they were, in fact, one thing, since they had similar bodies, same laws, they honoured the same deities, spoke the same tongue the writers called Gothic (i.e. Getic, T.'s N.)"

8. See also **Not.** and **Obs.** to **Nepot. Milt.,** III. 2, which says, "Maybe, in the opinion of great Salmasius, from the name of the Getae came the name of the Scythians, since Σ put in front, according to Aeolians' custom, turned in *Σκυθας* and in cap. **De Reg.** n. 4 we have: *Getae, Gotthi, Gitae, Kitae, Scythae*, designating a nation divided into several peoples. Yet very important to be noticed it is that in the immense majority of the writers, in different ages, by the name of Scythians, Getae and Goths it is understood one and the same people."

9. As recalls Joannes Spelmannus (**Aelfrid. Magni**, lib. II, c. 3 and a. l.), the Trojan laws were absolutely the same as those of the Sveons. And such thing is recorded in the ninth century from the Christ's birth, which is proved in the time of the English King Alfred the Great (a skilful legislator and administrator, protector of the letters; He set up the Oxford University (848-901), T.'s N.), its history being given in His legislation, they were, in fact, known as identical, long before any constitutions being written.

10. See also Zieglerus in **Descr. Schondiae** (p. c. II, **On Svetia**). The Kingdom of Svetia (Sweden) is rich in silver, copper, lead, iron, fruits, and sheep flocks and extraordinary rich in fish resulted from rivers, lakes, and sea, as well as hunting the beasts (for their very

valuable furs, therefore very envied by others, T.'s N.) The name of *Schondia* means "kindness", "beauty" (*skön*). Because indeed, through the beneficent sky, by ploughing the fields, through available harbours and emporiums, maritime cities, by lake and river fishing, by hunting valuable fur wild beasts, through inexhaustible silver, copper, and lead veins, by developing an industrial agriculture (with mechanical means pretty developed for that age, T.'s N.) and based on colonisation, through uncounted cities under construction, through civil institutions, finally, by all these, that region lacks nothing to be called happy.

11. *Bal, Ballur, Aballur, Abollur, Apollur, Apollo* mean "mighty god", since the vowel *a* is pronounced wide-open mouth, so increasing the voice power. Hence it is said *κατ α ξοχην = faer* or *paer, par*, "able", "powerful", "so powerful", so making an approach to the word *Parnas* coming from Greek, having as versions *Parnassus / Larnassus*, because just inside the mount Λαρναξ ("hiding place") itself, it is a spot through which water streams flow underground; some spell it *Παρνηδος*, correctly it is *Παρνης*; among many authors may be found again *Παρνησος και Παρνηατος* > the poet's gen. is *Παρνηασοιο*; yet, since long the most say *Παρνασος*; in Attic *η*, in other dialects *α*. Therefore in Latin *Parnasus, Parnassus* and *Parnasia rupes*, "the Parnassian slopes that delighted Apollo". Some say this word has been taken by the Syrians, too. They might be right since in Syriac *Parnes* means "to graze", it being about some pastures, where Apollo and the Muses graze their sheep and cattle; others are of the opinion that *Parnas* means "doctrine"; in fact, the word is of Getic origin and *Parnases / Parnasus* meant "mountain" or "a place where existed the dwelling of the powerful god", a seat of all-glorified Apollo staying at the bottom of the earth, from where He gave oracles.

12. *Lay* are called as such by the Jews the images people make of the gods, depending on their own representations. Tacitus (Hist., lib. V, c. 9) describes Pompey entering the temple at Jerusalem, after a well-deserved victory, seeing it completely empty, said, "Inside there is no god effigy, the dwelling is desert and huge mysteries..." With about the same meaning Florus recounts, "He entered Jerusalem and saw that great mystery of the unfaithful people opening under the golden sky". He calls "unfaithful" that people because they embraced the new rituals contrary to the other mortals: *hence all lay things* that among the other peoples are sacred, *admitted* again, which among others are deemed *incestuous*,

impudent and distant from what is called honest: and not only that they, the Jews, are different from the gods religions, yet even in their customs, they are distinct from others, since nothing is more worthy of contempt than despising the gods. And he saw Pompey opening that space and the huge hiding place, he saw under *that golden tent* or vault, imitating the sky, as very accurate Seldimus proves (**De I. N.** and **G. sec. Leg. hebr.**, lib. II, c. 8). And neither should I be imputed the rejection of the concept of sky with that meaning, because ours Florus himself (Annacus Florus, an author of a history of Rome sketch, was, like Emperor Trojan, whom he also was a contemporary with, from Spain by origin, the first inhabitants of which were Celtiberians, i.e. a mixture of Celts, a Germanic population, and Iberians, the local population, T.'s N.) took delight in an amazing study of novelty, based on some absurd phrases, neither heard by anyone nor used by other writers. By the words *sub aureo veluti coelo* ("like being under a golden sky"), it is understood, exactly how I said here above, *ultima veluti specula* ("like some final images") and in the same way in many other places. In the old codices it is used *veluti*, and I wrote that way often, since it means exactly the same thing as *uti* ("like", "in the same way", "as").

13. In Persian we have *pãs* = "spreading", and by the words *zyja pãs* it is understood "light spreading" (I would like to point out what would also Lundius, had he known Romanian, how close is the Persian *zyja* to the Romanian *ziua*, a word that among the Persians cannot come to, but from the Getae, who have lived in olden times for a while around the river Oxus, today Amudaria, giving the places there Geto-Dacian names ending in *-dava*. *-pora*, *-aria*, the hydronymous *Amudaria* being an example; that is why certain Romanian historians, among who also Mihail Kogalniceanu, in his **Histoire de la Valachie...**, draws the conclusion that the Getae would have come from Persia, T.'s N.)

14. Thysius (**Ad Justin.**, lib. II, c. 11) claims the poet Orpheus was a Thracian or Scythian; Clemens the Alexandrine (c. I) asserts the Greeks have taken a great deal from the Scythians (just like Herodotus, a few centuries before, exemplifying, first of all, the gods, i.e. the so-called gods, T.'s N.)

15. Neptune was called *the Aegean*, after the name of a city in Euboea, where was also a temple of Neptune, i.e. *Neptune the Aegean*; hence the name of the Aegean Sea. See also Pliny (**N. H.** IV, c. 11); some believe that from King Aegeus, others from Aegeea, the queen of

Amazons; wave sounding Neptune (*Neptunus undisonus*), in fact comes from the Getic name *Aegeus*, i.e. that who reigned the earth county by county, *Aegis*, i.e. the *Pelasgians* as ones having the largest empire, ruling over all peoples on the globe, an effect to which all the poets agree, among who Propertius, too (lib. II, **Ad. Cynth.** 19), who says, "That god reigns both over the lands and sea waves". To him it has been attributed alike the trident, as submitted in the foregoing, based on *trinus et unus*. Because to him are attributed three daughters who in the wintertime rouse the winds, causing tempests, according to **Herv. Saug.** (C. XV, p. 145). Beside those mentioned above by Pliny, also honoured are the Getae, the Scythians, even the Sythons, i.e. singer Orpheus' parents: in our old incunabula they are sometimes called *Sither*.

16. Cicero (**Orat.**, p. m. 331), when speaking about the Roman victory over the Carthaginians, writes *Cartaginem* and not *Carthaginem*, *Cetegos* and not *Cethegos*, *Otones* and not *Othones*, *triumpos* and not *triumphos*, *triompare* and not *triumphare*; (Lundius deems yet as more accurately would have been *triumfum* and *triumfare*, than *triumphum* and *triumphare*, as by right, the very erudite scholar Lansius claims (it should be noticed here that the matters stand exactly like in Romanian, which entitles us believing that the Romans took that word from the Getae; maybe that is also the case with *dies*, passed through the intermediate form of *dziez* from *ziua*, calling as a witness the Persian, in the case discussed here above, T.'s N.); the ancients, as proved by the inscriptions, wrote *triompom* and *triompare* (the case being somehow similar to that in Ovid's **Ponticae** of Alba-Julia, but also by the language spoken until today in some regions, especially in Moldavia, offer an extra reason to support my ideas, T.'s N.)

17. (**Geog.**, lib. VII, p. m. 297 and the following) *«καταρχας μεν ιερεα καταδειναι του μαλιστα τιμομενου παρ αυτοις δεου; μετα ταυτα δε και δεον προσαγορευδηναι»* = "Him, Zamolxis, they regarded as a first archbishop of the Getae, who was very honest, and thereafter, they spoke about him as a proper god."

18. According to Pliny (**N. Hist.**, lib. XXIII, last cap., to the end) he says, "From the same fruits they prepared a drink called *Zythum* in Egypt, *Coelia* and *Ceria*, in Spain, *cervisia* and in many other ways, in Gaul and other Roman provinces, the foam which women used for their complexion; it was also called *Celia*."

19. That is why Lucanus (c. I, **De bello civili**, p. m. 20) says, "Indeed, these are peoples belonging to the Nordics who, defying the death, have no fear for a hard life and full of power in their hearts, as they are, capable of death, live on, even after their death."

20. A. Hirt. Pansa not only in Cicero, but also in Pliny records *novissimeque* ("and what is newer") "I manufactured" a Past Tense of the wars of Alexandria (*ab rebus gestis Alexandriae confeci*); and Virgil, "It was the lightning which remained an imperfect part, since thrown from the whole sky onto earth, it gave birth to many things".

21. Socrates, according to Xenophon (**Morab.**, lib. II, p. m. 807), says, *«παρα πασιν ανθρωποις πρωτον νομιξεται τους θεους σεβειν.ουκουν και γονεας τιμαν πανταχουν νομιζεται; και τουτο εφη»* "In the laws of any people, first comes the advice to honour the gods. Everywhere in the world, such right, to respect our parents, has preserved, hasn't it? Just that supports the jurisdiction.")

22. Plutarch recounts,

«Ταυτον εστι το επεσθαι Θεω και το πειθεσθαι λογω»
("Follow the same God and the voice of reason.")

~ // ~

To the most brilliant man, erudite Lord CAROLUS LUNDIUS, professor of law sciences and Government judge, my old chap,

God Give You Health!

I see very well that you are dealing with Zamolxis, and not without a lot of spiritual delight; "You, true friend, our Zamolxis, kept for ages in the dark, even buried, there He is brought to light by You and in a certain degree from the Inferno. I congratulate the Fatherland for that Fruit pulled out from the Darkness and I congratulate You for your brilliant efforts, to which I only got left to say, exceptional and exceedingly fertile.

I congratulate You from my whole heart for the endeavour You made to clear up that phenomenon and which cannot quite be rewarded either with all the goods or by singing the praise of Your respected name enough. A lucky destiny has accompanied You, for You having been able to handle such a praiseworthy subject and make it known to the literate world in such a happy manner. May the Innocence be with You for the rest of Your life; may the Holy Care for Justice and Equity smarten up You; may the judgements rendered by You with a judge's wisdom accompany You, in Your most difficult cases, the ratification of which may remain valid. Live on healthy, very cautious man. I present myself to our old city of Uppsala with my soul and my writing. The Calends of January MDCLXXXVII AD

Yours, as always before, Joannes Axehielmus, High Judge, Royal Assessor & P. C. R. A.

~//~

POST SCRIPTUM

Whence I expected the translation to appear in New York, where Dr. Savescu had a very pertinent secretary – according to His goodness - surprise! – it finally appeared at Axa Publishing House in Botoşani, where, lacking a possibility to incorporate and render the Greek fonts, they have resorted to having them transcribed in the Latin alphabet, and therefore with many errors leading not seldom to a damage of the phonetic discourse. Referring to the Ministry of Culture, the Deputy Minister deemed fit to have a new edition issued at a publishing house able to reproduce the Greek fonts and on the same occasion have corrected also the chapter locations, and have also included certain skipped passages, among which the **Hymn To The First Getic Lawmakers**.

Maria Crisan (M. A.)

De acelaşi autor:

• ***Getia Minor în scrisorile din exil ale lui Ovidiu***, Milano, F. E. D., 1980
• ***Publius Ovidius Naso, Historisch-geographische Referenzen in*** *Tristia* ***und*** *Pontica*, Düsseldorf, Aouane Verlag, 1993.
• ***Die Lage der antiken Städte Troja und Theben aus Böotien in der Bronzezeit***, Târgovişte, Macarie, 1997.
• ***Arta poetică la George Coşbuc***, Bucureşti, Crater, 2000.
• **Aristofan, *Serbările în cinstea Demetrei şi a Persefonei.*** Traducere, prefaţă şi note de Maria Crişan, Bucureşti, Crater, 2000.
• **Aristofan, *Cavalerii.*** Comedie în cinci acte. Traducere, prefaţă şi note de Maria Crişan, Bucureşti, Viaţa Românească, 2000.
• ***Publius Ovidius Naso. From Porthmeion Kimmerikon to Tomis, Zegrinus and Alba-Iulia***, Bucureşti, Viaţa Românească, 2001.
• **Poeme originale din volumul: *Man lebt nur einmal in der Welt***, Bucureşti, Verus, 2001.
• **Carolus Lundius, *Zamolxis, primul legiuitor al Geţilor.*** Traducere şi unele note de Maria Crişan, Botoşani, Axa, 2002.
• ***Cărturari nordici despre Geţi şi limba lor scrisă***, Bucureşti, Verus, 2002
• ***Studii de dacologie – I***, Bucureşti, Verus, 2002.
• ***Manuscrisul Ponticelor de la Biblioteca Batthyaneum de la Alba-Iulia***, prefaţă de prof. dr. Florin Rotaru, Bucureşti, Verus, 2003.
• ***The Ex Ponto Manuscript by Batthyaneum of Alba-Iulia***, foreword by prof. dr. Florin Rotaru, Bucureşti, Verus, 2003.
• ***Fals tratat de geto-dacă***, Bucureşti, Biblioteca Bucureştilor, 2003.
• ***Publius Ovidius Naso. From Porthmeion Kimmerikon to Tomis, Zegrinus and Alba-Iulia.*** Revised second edition, Bucureşti, Verus, 2004.
• ***The location of the ancient cities of Troy and Thebe in Bœtia in the Bronze Age.*** 1-st part – ***Troy***. Translation into English by Radu Grigorescu and Honorius Crişan, SEMNE, Bucharest, 2004.

ISBN 973-8369-32-0

